

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

1:sta häftet.

Pris: 75 öre.

FRÖKEN BÄRFELTS

HEMLICHET

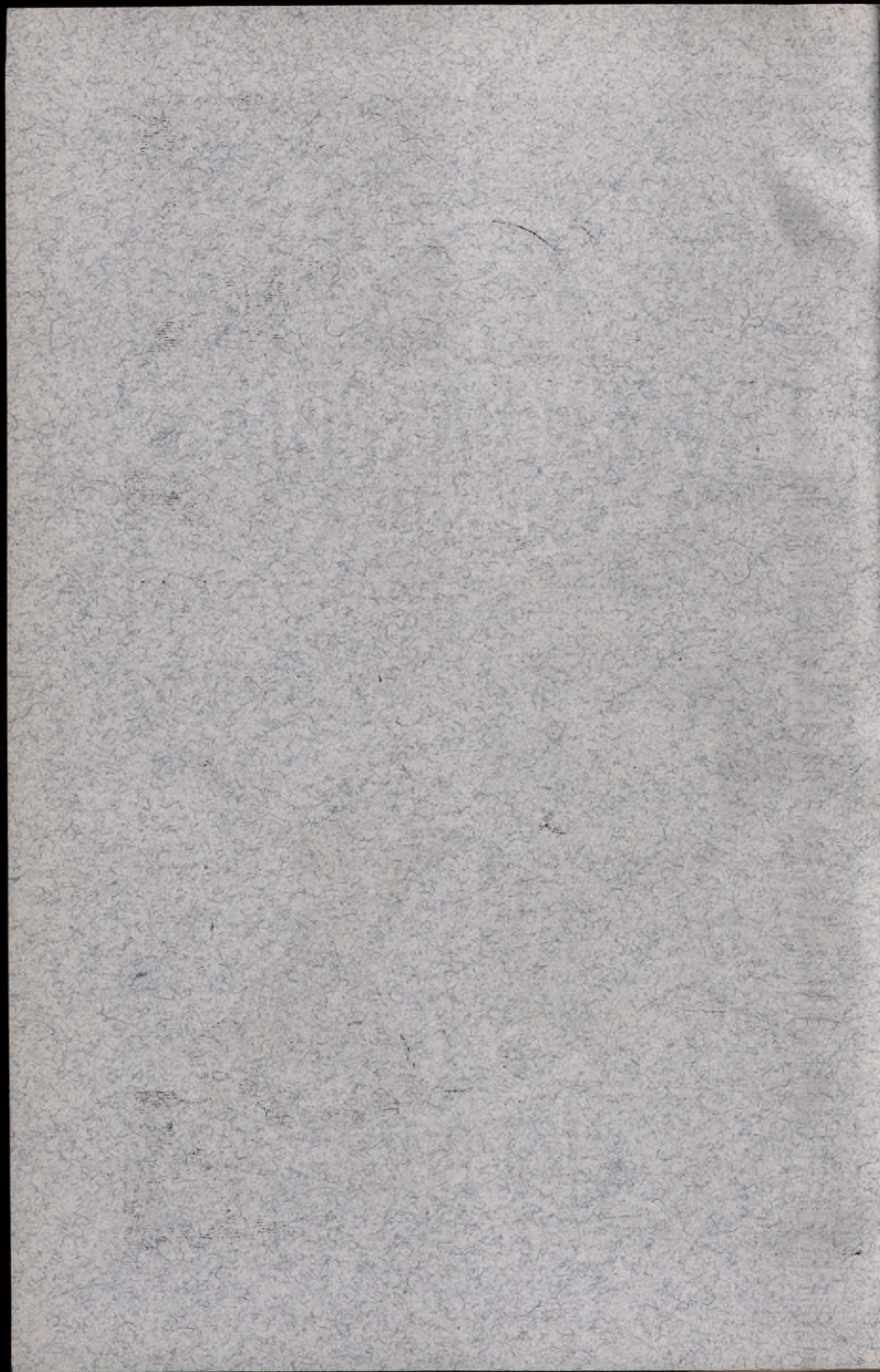
HISTORISK ROMAN
FRÅN
CARL XII^S TID

AF

LODBROK

STOCKHOLM

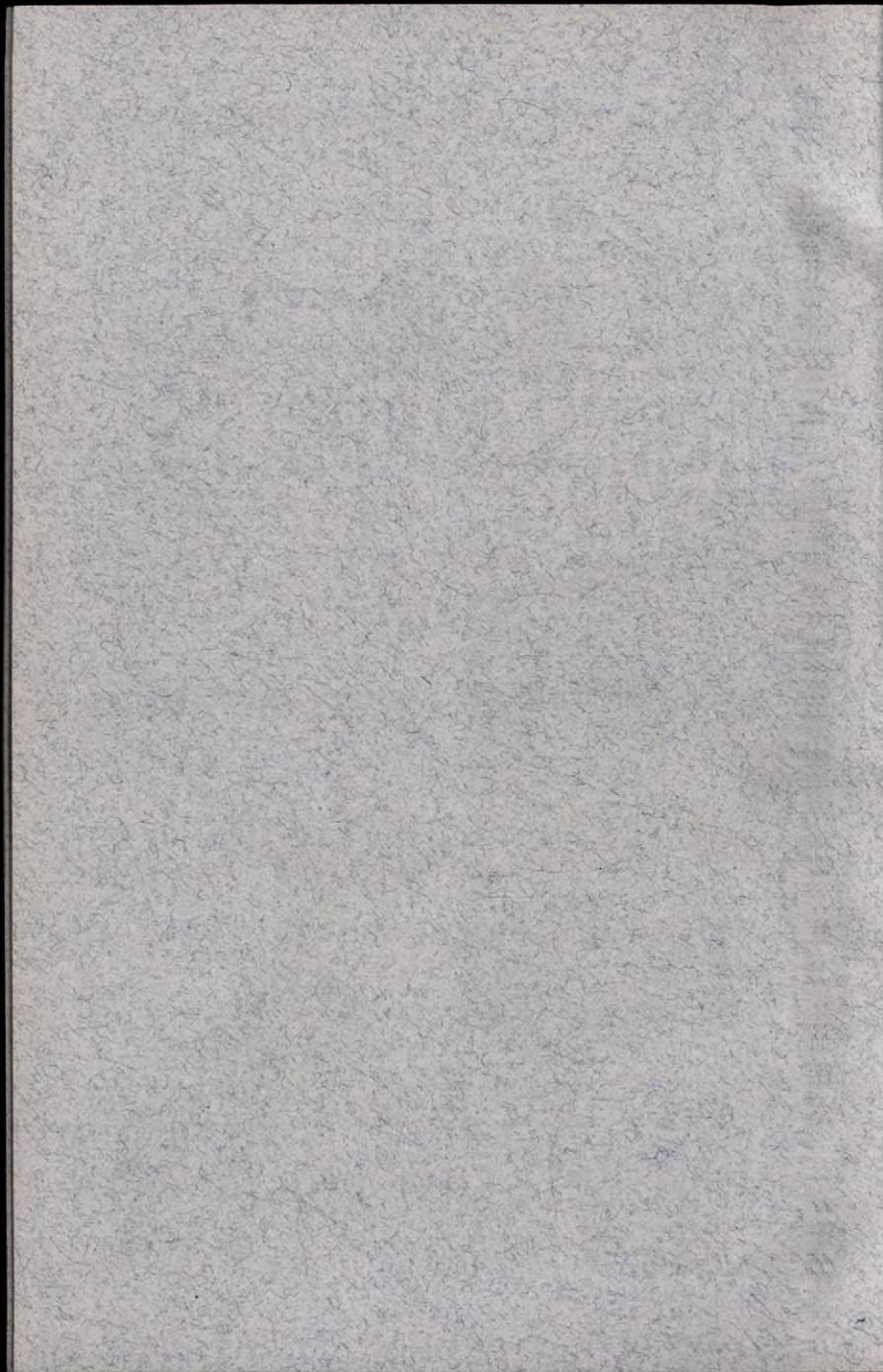
NILS GLEERUPS FÖRLAGSEXPEDITION.

2:a häftet.

Pris: 75 öre.

3:e häftet.

Pris: 75 öre.

FRÖKEN BÄRFELT'S HEMLICHET

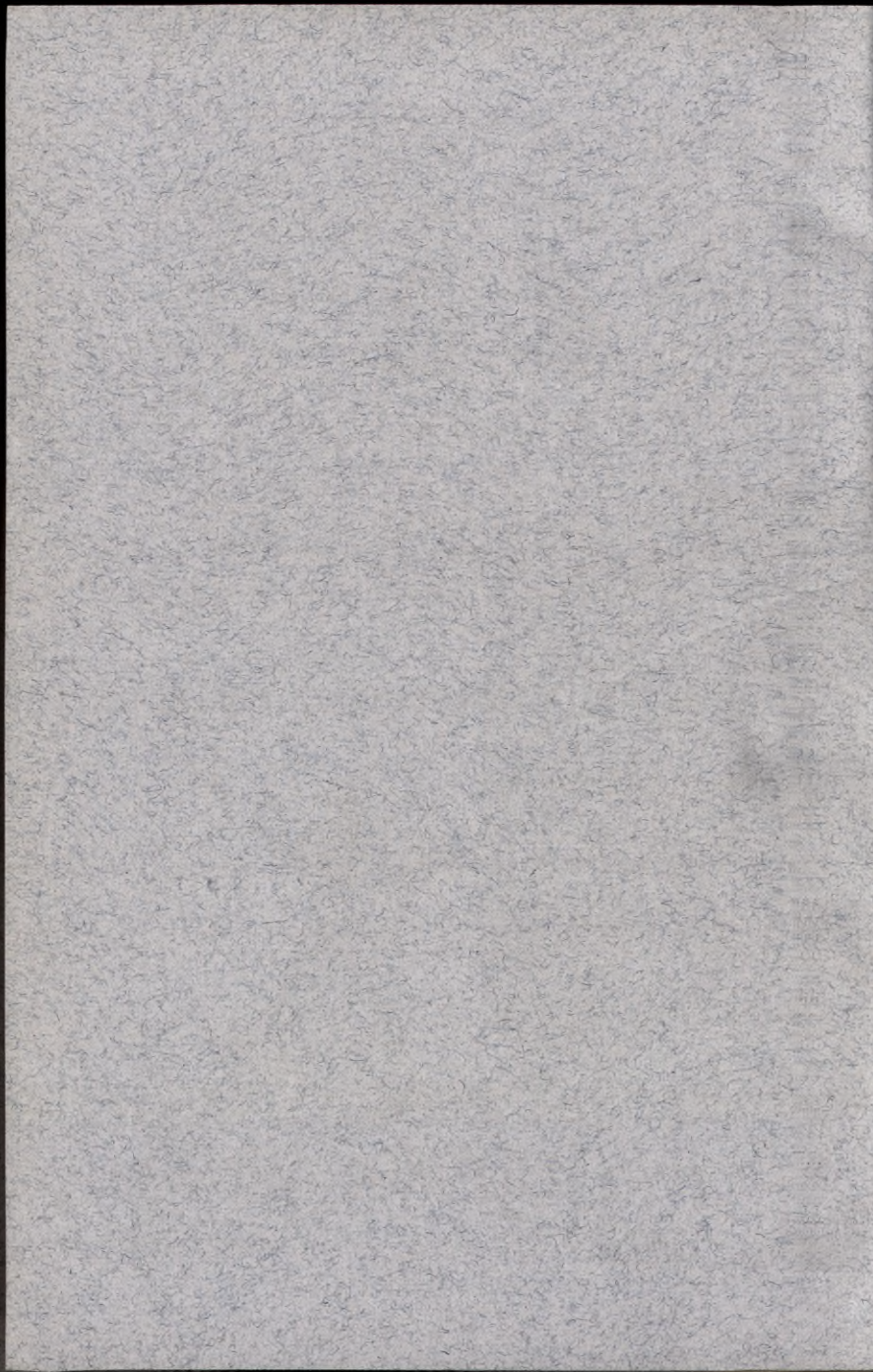
HISTORISK ROMAN
FRÅN
CARL XII'S TID

AF

L O D B R O K

STOCKHOLM
NILS GLEERUPS FÖRLAGSEXPEDITION.

4:e häftet.

Pris: 75 öre.

FRÖKEN BÄRFELTS HEMLICHET

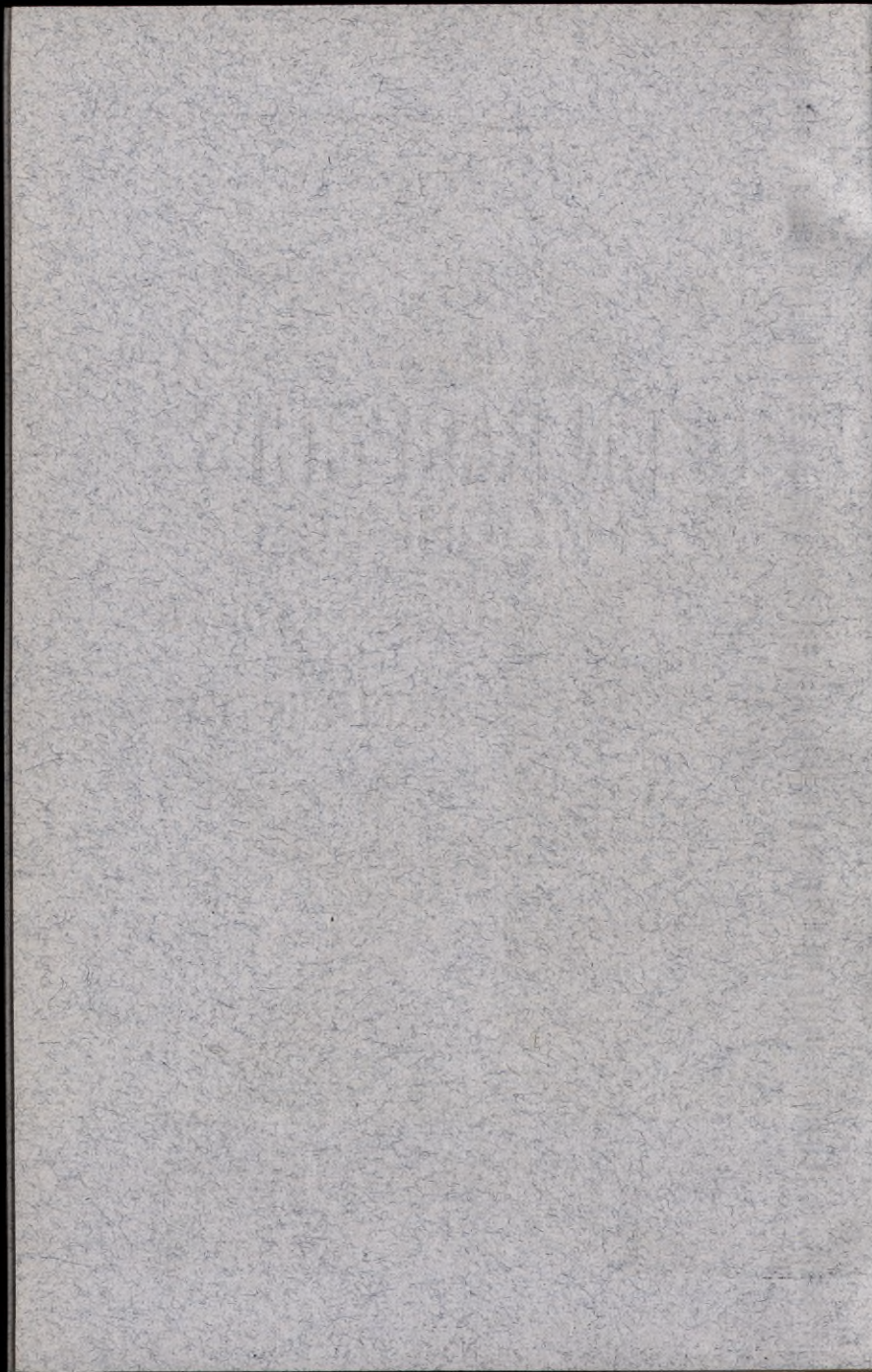
HISTORISK ROMAN
FRÅN
CARL XII:s TID

AF

L O D B R O K

STOCKHOLM
NILS GLEERUPS FÖRLAGSEXPEDITION.

5:e häftet.

Pris: 75 öre.

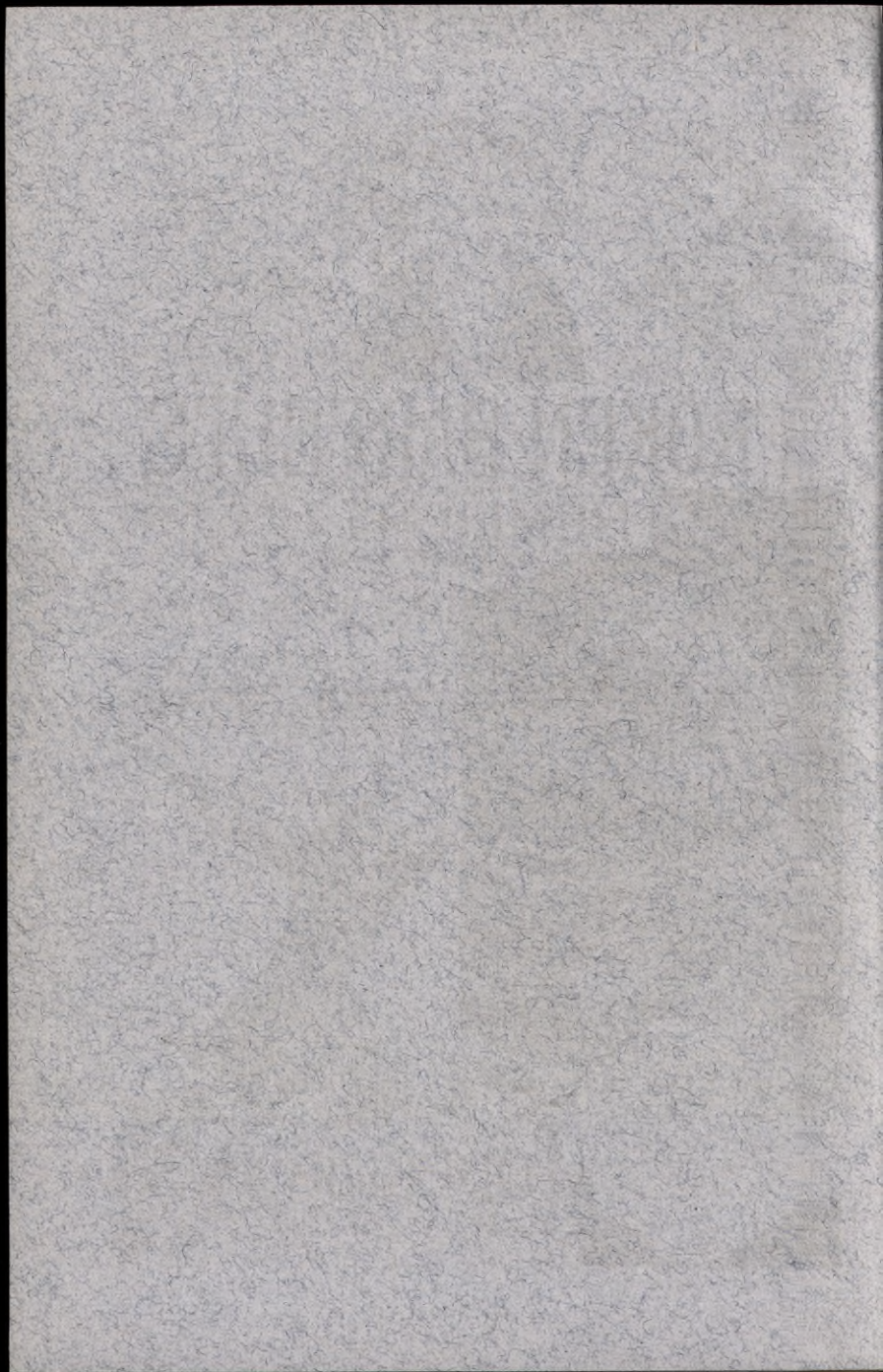

HISTORISK ROMAN
FRÅN
CARL XII:s TID

AF

LODBROK

STOCKHOLM
NILS GLEERUPS FÖRLAGSEXPEDITION.

6:e häftet.

Pris: 75 öre.

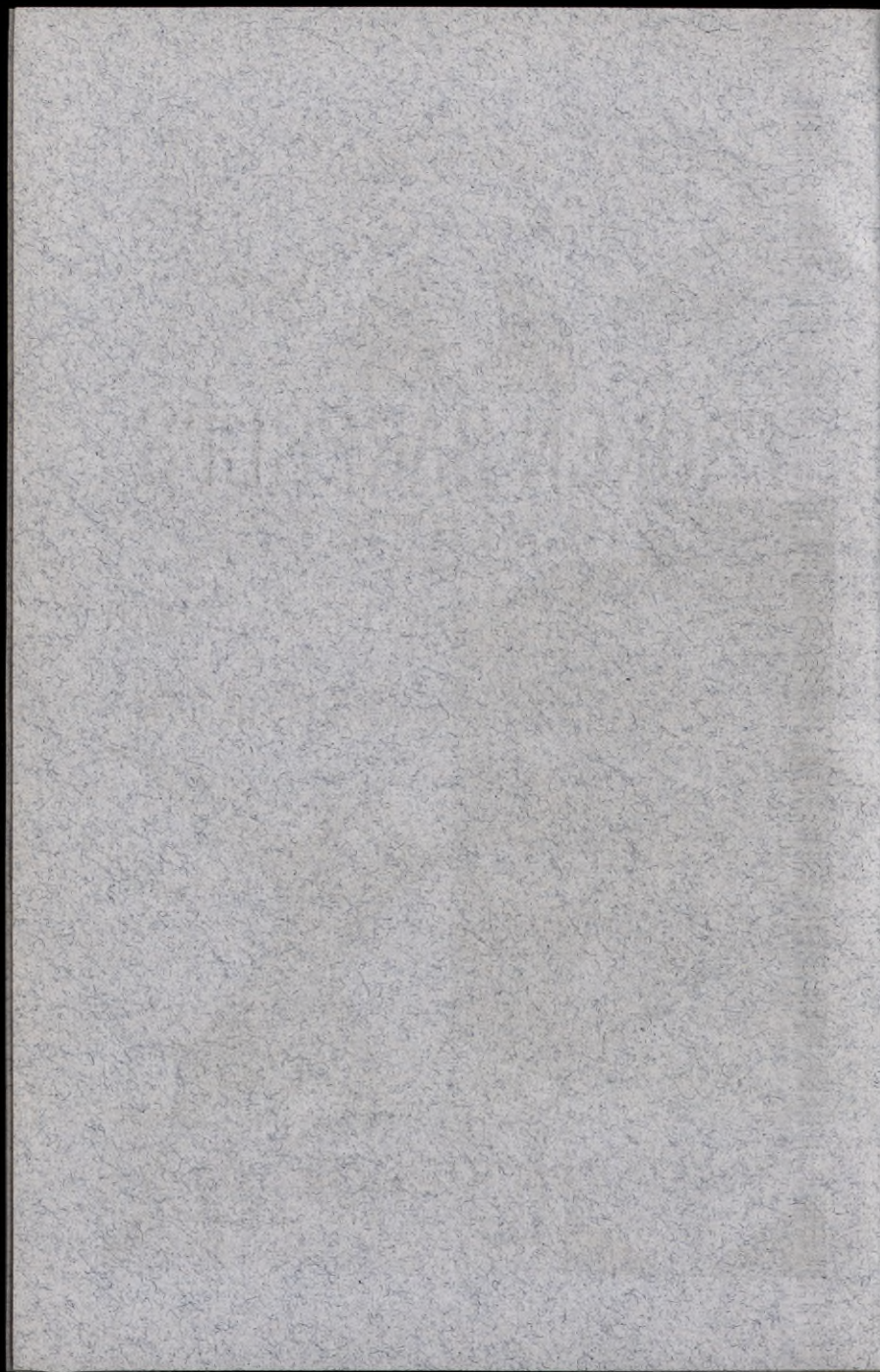
FRÖKEN BÅRFELTS
HEMLICHET

HISTORISK ROMAN
FRÅN
CARL XII^s TID

AF

LODBROK

STOCKHOLM
NILS GLEERUPS FÖRLAGSEXPEDITION.

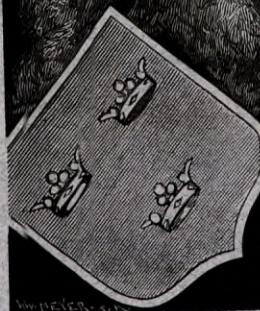

FRÖKEN BÄRFELTS HEMLICHET

HISTORISK ROMAN
FRÅN
CARL XII:s TID

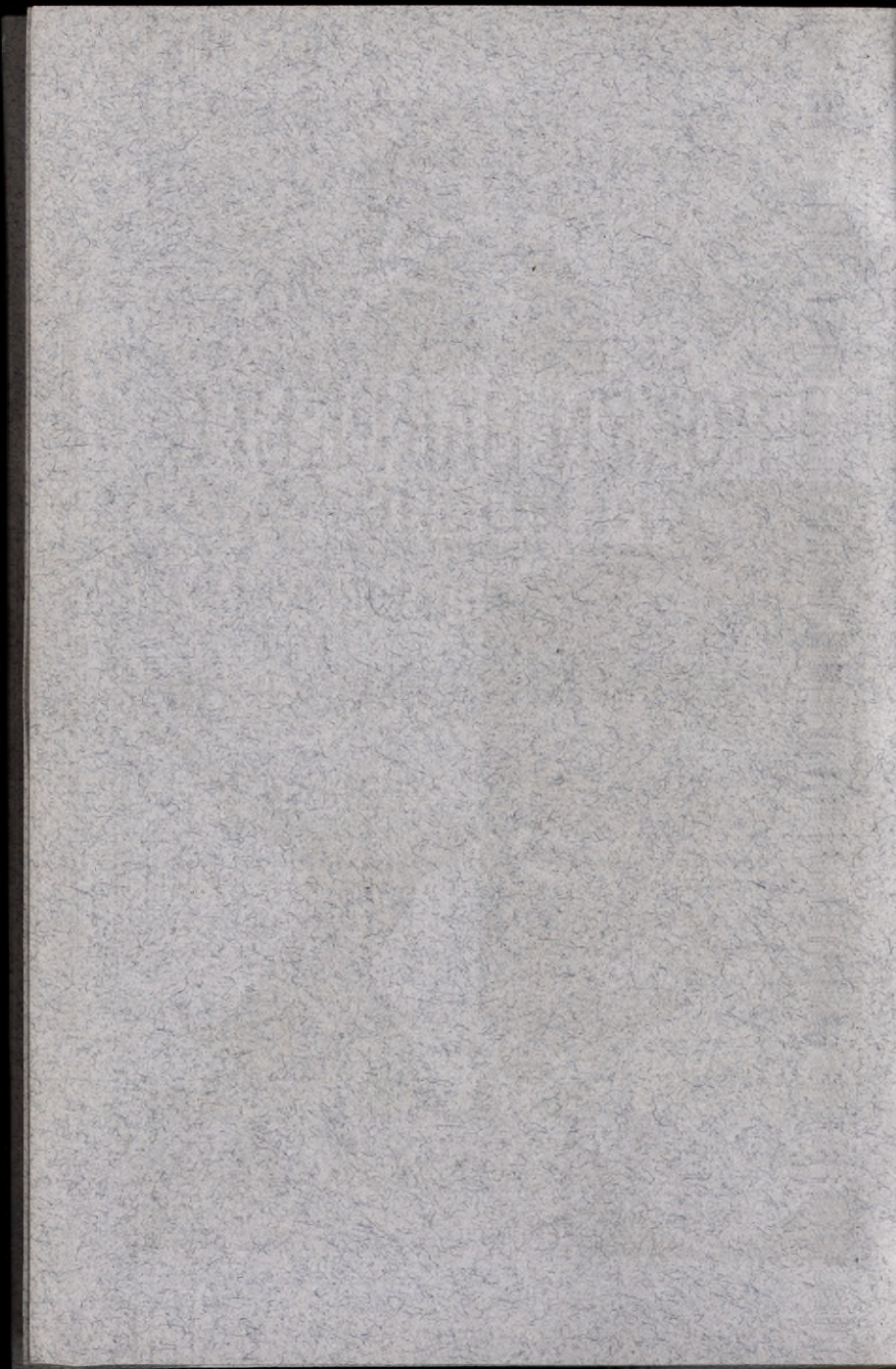
AF

L O D B R O K

Jenny Nyström

STOCKHOLM
NILS GLEERUPS FÖRLAGSEXPEDITION,

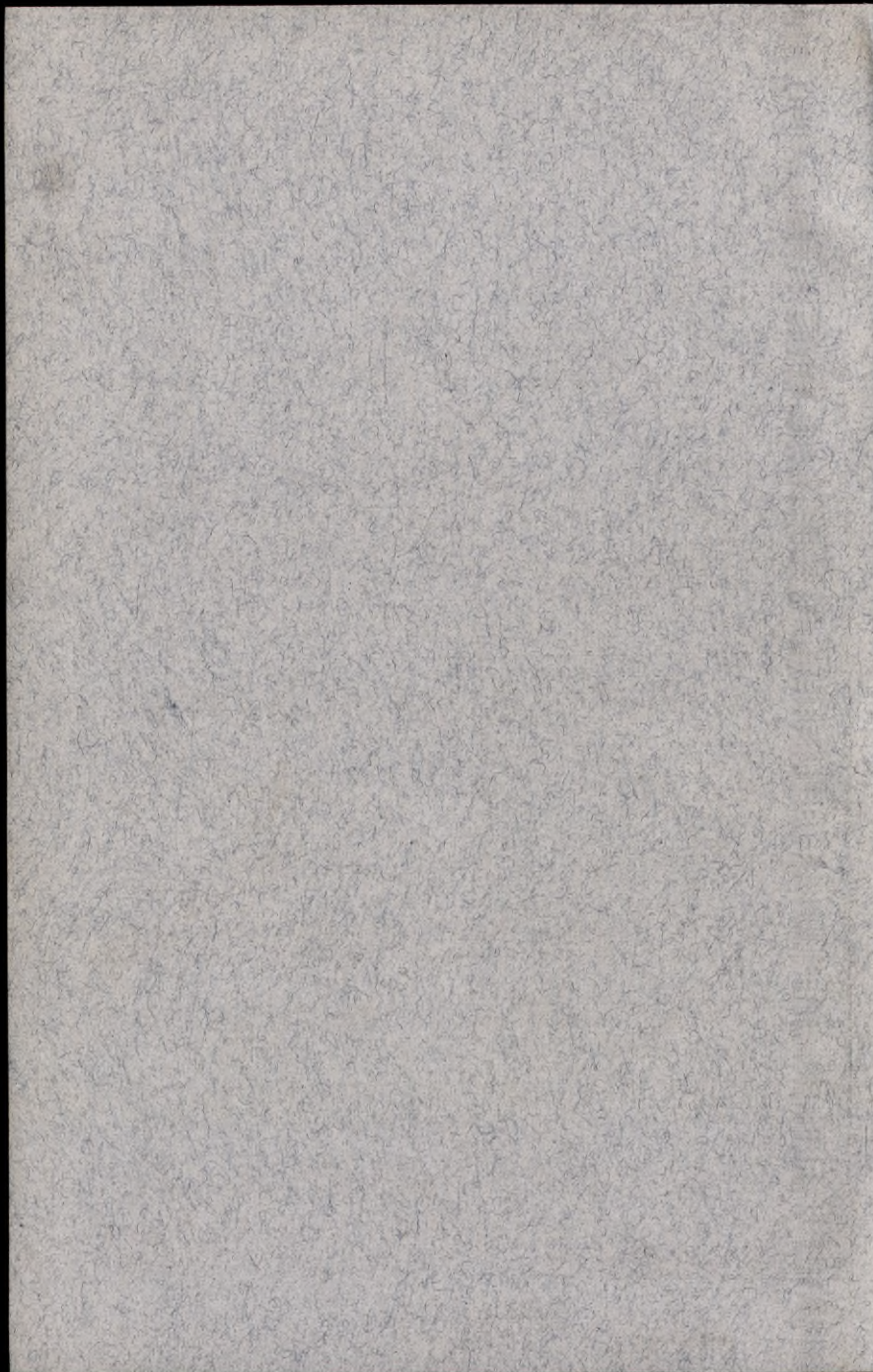
8:e häftet.

Pris: 75 öre.

STOCKHOLM

NILS GLEERUPS FÖRLAGSEXPEDITION.

262

FRÖKEN BÄRFELTS HEMLIGHET

HISTORISK ROMAN FRÅN CARL XII:s TID

I TVÅ DELAR

AF

LODBROK

FÖRRA DELEN

STOCKHOLM

NILS GLEERUPS FÖRLAGSEXPEDITION

FRÖKEN BÄRFELT'S

HEMLICHET

HISTORISK ROMAN

FRÅN

GÅRDETTID

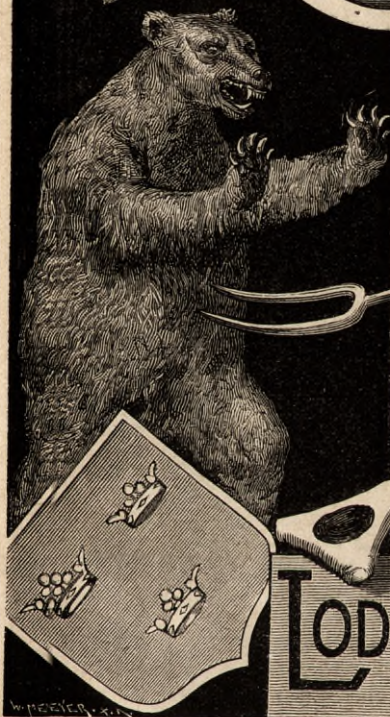
STOCKHOLM, TRYCKT I CENTRAL-TRYCKERIET, 1882.

FRÖKEN BÄRFELTS HEMLICHET

HISTORISK ROMAN
FRÅN
CARL XII:s TID

AF

LÖDBROK

Jenny Nyström

FOOTNOTES

FOOTNOTES

The following are the footnotes on page 10 of the report. The text is extremely faint and largely illegible. The footnotes appear to be numbered and contain references to various sources and documents. Some legible fragments include:

1. The following are the footnotes on page 10 of the report. The text is extremely faint and largely illegible. The footnotes appear to be numbered and contain references to various sources and documents. Some legible fragments include:

2. The following are the footnotes on page 10 of the report. The text is extremely faint and largely illegible. The footnotes appear to be numbered and contain references to various sources and documents. Some legible fragments include:

3. The following are the footnotes on page 10 of the report. The text is extremely faint and largely illegible. The footnotes appear to be numbered and contain references to various sources and documents. Some legible fragments include:

4. The following are the footnotes on page 10 of the report. The text is extremely faint and largely illegible. The footnotes appear to be numbered and contain references to various sources and documents. Some legible fragments include:

5. The following are the footnotes on page 10 of the report. The text is extremely faint and largely illegible. The footnotes appear to be numbered and contain references to various sources and documents. Some legible fragments include:

6. The following are the footnotes on page 10 of the report. The text is extremely faint and largely illegible. The footnotes appear to be numbered and contain references to various sources and documents. Some legible fragments include:

7. The following are the footnotes on page 10 of the report. The text is extremely faint and largely illegible. The footnotes appear to be numbered and contain references to various sources and documents. Some legible fragments include:

8. The following are the footnotes on page 10 of the report. The text is extremely faint and largely illegible. The footnotes appear to be numbered and contain references to various sources and documents. Some legible fragments include:

9. The following are the footnotes on page 10 of the report. The text is extremely faint and largely illegible. The footnotes appear to be numbered and contain references to various sources and documents. Some legible fragments include:

10. The following are the footnotes on page 10 of the report. The text is extremely faint and largely illegible. The footnotes appear to be numbered and contain references to various sources and documents. Some legible fragments include:

FÖRSTA KAPITLET.

Det kungliga jagttåget.

Vid Arbogaåns utlopp i Galten, en vik af Mälaren, och $1\frac{1}{2}$ mil från staden Arboga låg intill år 1822 ett gammalt, af trä uppfördt slott, som ursprungligen kallades Ulf Sund, men hvilket redan under Gustaf Vasas regeringstid erhöill namnet Kungsör. I sig sjelf oansenligt, blef detta slott utvidgadt af konungarne Carl XI och Carl XII — två regenter, för hvilka Kungsör var en kär vistelseort, så ofta de icke af krigiska göromål eller annan vigtig sysselsättning höllos aflägsnade från denna deras älskingsplats. Ännu qvarstå de fasta stenmurar, hvilka utgjorde slottets grundvalar, och vandraren kan genom att sorgfälligt granska dessa erhålla en ganska klar och tydlig föreställning om det gamla slottets inredning. Dervid kan han hafva god nytta af att samtala med äldre i trakten lefvande menniskor, ty dessa veta till och med att förtälja, hvartill slottets olika afdelningar en gång i fordomtid användes, hvar Carl XI hade sitt sofgemak, hvar Carl XII uppstälde marmorstatyer till skott-taflor för sig och hofmännen o. s. v. Sjelfva slottet nedbrann emellertid år 1822, och det tros, att ångbåten »Josefina» på sin väg till Arboga genom gnistor från maskinen antände den gamla och genom sina historiska minnen märkvärdiga byggnaden. Andra påstå emellertid, att slottets eldstäder voro skröpliga och att elden sågs bryta ut genom slottstaket redan innan »Josefina» passerade stället.

År 1700, när vintren hade börjat vika hädan för den leende våren, när Arbogaåns isbojor hade smält och löfträden i skogar och parker omkring Kungsör hade börjat kläda sig i sina gröna dräkter, ankom Carl XII med ett lysande följe till den gamla kungsgården. Han ville der anställa en björnjagt till förlustelse för hertig Fredrik af Holstein, konungens syskonbarn och sväger, en herre hvilken för tillfället var att anse såsom landsflyktig, emedan han varit nödsakad att fly från sitt hertigdöme efter att hafva råkat i strid med konungen af Danmark. Fastän våren redan var på väg att inbryta, var dock en björnjagt ännu möjlig, emedan ett starkt snöfall hade inträffat, så att snön ännu låg djup i skog och mark, och det var icke troligt, att björnarne ännu på allvar hade lemnat sina iden.

En morgon strax efter konungens ankomst sågs Pehr Frestare med en viss ifver skynda mellan de olika lokalerna i de till slottet hörande uthusbyggnaderna. Den femtioåttåårige »konglig lifknekten» hade utan tvifvel någon viktig orsak till denna beställsamhet, ty huru rask och hurtig han än var för sin ålder, torde han likväl under vanliga förhållanden hafva visat mera skonsamhet mot sina gamla lemmar, än att såsom nu med en ynglings brådska ila fram och tillbaka.

Om läsaren vill ett ögonblick med oss stanna och lyssna till gubbens samtal med en af slottets stalldrängar, torde vi gemensamt kunna inhemta hvad som är på färde.

»Har du ryktat och fodrat hästarne, Henrik? Gud nåde dig och din rygg, om något fattas!»

Henrik, en lång och mager bondgosse, höjde sin trubbiga näsa och svarade:

»Åh, bevara oss, nådig herre! Nog är allting som det bör vara.»

Dervid strök han med fingrarne den lingula hårluggen från pannan och ögonen och såg ut som en personifikation af det goda samvetet.

»Godt, vi få väl se! Har den der bonden varit här och aflemnat de beställda trögafflarne?»

»Hvilken bonde, nådig herre? Jag har inga trögafflar sett.»

»Hvad nu? Skulle den drummeln bedraga mig, så svär jag att krossa alla hans reffen, innan solen går ned. Tänk efter, pojke! Har du verkligen icke sett Torkil Göransson från Biby gård i dag på morgonen?»

»Nej, herre!»

»Och inga trögafflar hafva blifvit här aflemnade?»

»Nej, herre!»

»Så skall väl den onde taga Torkil. Du förstår väl, Henrik, att jag måste hafva trögafflarne här, innan vår unge konung lemnar sitt sofgemak?»

»Efter ni säger det, nådig herre, så tror jag det. Men till hvad skall konungen använda trögafflarne?»

»Du spörjer efter mera än som angår dig, Henrik, men likväl vill jag gifva dig besked. Konungen ärnar jaga björnar i dag med trögafflar. Det är ett kungligt nöje, det, förstår du!»

Henrik glömde af ren förvåning att tillsluta munnen, och hans trubbnäsa ryckte en hel grad längre upp i riktning mot zenith. Slutligen yttrade han:

»Jaga björnar med trögafflar! Men . . .»

»Inga 'men', hör du! Det är en sak, som du icke har rätt att blanda dig i, förstår du!»

»Ah! Men . . .»

»Vill du tåga med dina 'men' en gång! Spring i stället genom parken bortåt Bibyhället och skynda på den late bonden. Jag fruktar, att det icke töfvar en timme, innan konungen kommer ned för att börja jagten.»

»Men . . .»

»Jag vill icke höra några invändningar», utbrast Pehr Frestare, i det han sammandrog ögonbrynen, så att ansigtet fick ett ännu mera bistert uttryck än vanligt. »Hvad angår det dig, om björnarne göra en ända på vår unge konungs dyrbara lif? Spring så fort du . . . Ah, nej, vänta, Henrik! Der kommer den sölären Torkil Göransson sjelf.»

Verkligen visade sig i detta ögonblick den efterlängtrade bonden, körande en som det tycktes tungt lastad vagn. Åtminstone hade den magra hästen stor möda att draga den uppför den sluttande gårdsplanen. Så snart

bonden med sitt fordon hade hunnit fram till Pehr Frestare och Henrik stalldräng, för »konglig lifknekten» ut i en ström af barska förebråelser mot bonden.

»Nå, nå, herr Pehr», svarade denne ödmjukt, »ingen skada är väl skedd. Kungen lär väl icke vara vaken än.»

»Rör det dig, bonde, om kungen sofver eller är vaken? Du lär, om jag förstår saken rätt, icke hafva annat att göra, än att lyda hvad man i kungens namn befäller dig. Carl den tolfte är, skall jag säga dig, en enväldig konung, som icke behöfver fråga hvarken borgare eller bönder tillråds, och därför är du skyldig att lyda utan att resonnera, förstår du!»

Henrik stalldräng, hvilken hittills under tystnad åhört ordstriden, passade nu på tillfället att inflicka i samtalet följande ord:

»Och jag skall säga dig, Torkil Göransson, att du har ett svårt straff att vänta, om du en annan gång icke är mera punktlig. Herr Pehr talade nyss om att krossa alla dina refben.»

Det var svårt att af Henriks röst och ord förstå, huruvida han i sitt inre höll ens med bonden eller med den stränge Pehr Frestare. Finge man emellertid sätta tro till hvad man tyckte sig läsa i den unge stalldrängens blågrå, ärliga ögon, så stod han i sjelfva grunden på bondens sida, ehuru åt orden, som han talade, kunde gifvas en annan tydning.

Herr Pehr hade under tiden ur bondens vagn upptagit en lång och stark gaffel af trä — ett som det tycktes alltför bräckligt vapen för en strid mot björnen.

»Åhja», sade Pehr Frestare, efter att hafva noggrant synat det af ett enda trästycke tillyxade vapnet, »åhja, det är icke så illa. Du har gjort din sak ganska väl, Torkil Göransson, och om du blott hade kommit en timme tidigare, så hade för visso ingenting varit att anmärka mot dig. Nå, jag får väl öfverse med dig för denna gång, ehuru jag rättvisligen borde gå löst på dig med den här trågaffeln och traktera dig dermed, liksom om du vore en björn.»

Bonden svarade icke till den bistre herrrens ord,

utan började under tystnad afstjelpa lasset. Henrik ville biträda honom dervid, men herr Pehr hindrade denna hans afsigt.

»Henrik! Hvad tänker du på, som står här och gapar! Skynda dig till stallet och lägg sadlarne på hästarne.»

Henrik gick. Äfven herr Pehr ämnade aflägsna sig från platsen; men då han vände sig om, mötte han konungens kammarspage, den unge Carl Bernhard Klinckowström.

»Nå, herr Pehr», sade denne efter en vänlig hälsning, »hafven I allting i ordning till dagens jagt?»

»Ja, unge herre, björnarne äro inringade, och min kunskapare säga, att de till antalet äro omkring femton. Det bör således kunna blifva en nöjsam jagt, isynnerhet om konungen verkligen ämnar gå björnarne inpå lifvet med de här vapnen.»

Gubben visade med handen på högen af trägafflar.

»Jo, herr Pehr, konungen ämnar verkligen med trägafflar och knölpåkar angripa djuren. Han har befalt, att hvarken egg- eller skjutvapen få medföras af någon i hans följe.»

Klinckowström var en sjuttonårig yngling, smärt, högväxt och till sitt yttre lika behaglig som till sina inre egenskaper rikt begåfvad. Med en kropp, som förmådde uthärda alla mödor och strapatser, förenade han ett okufligt mod och en gränslös tillgifvenhet för sin unge herskare. Till följd af dessa egenskaper, på hvilka Carl XII satte stort värde, var den unge pagen väl egnad att förvärfva konungens förtroende och vänskap, hvilka i detta fall ingalunda slösades på en ovärdig. Ett par år före vår berättelses början hade Klinckowström räddat konungens lif. Dermed tillgick på följande sätt.

Hvem har icke hört omtalas det s. k. gottorpska raseriet under år 1698, och hvem erinrar sig icke, hurusom hertig Fredrik af Holstein, hvilken nyssnämnda år anlände till Sverige, lockade den unge konungen till deltagande i en mängd nöjen och förlustelser, hvilka, lindrigast sagdt, voro — icke kungliga? Under detta gottorpska raseri såg man en gång kung Carl till häst rida

genom Stockholms gator med den nakne eller nästan nakne hertig Fredrik bakom sig på hästländen. De båda höge herrarnes följe bar samma dräkt som hertigen, och den ende i hela skaran, hvilken var fullständigt klädd, var konung Carl. Under färden genom gatorna sönderslog den öfverdådiga skaran under lustigt skämt en mängd fönsterrutor för de beskedliga Stockholmarne. Dylika upptåg hörde till ordningen för dagen, så länge hertig Fredrik uppehöll sig i Sverige, och flera än en förständig och om fäderneslandets väl angelägen man suckade under denna bedröfliga tid af oro för, huru det försöket om-sider skulle lykta, som man företog sig, då man gjorde en gosse till myndig konung.

De förlustelser, hvilka på holsteinske hertigens till-skyndan eller för att göra honom ett nöje tillställdes, voro icke alltid så ofarliga som det nyss nämnda. En dag hade man fångat en präktig hjort, hvilken fördes in-för konungen. Hertig Fredrik, hvilken tycktes hafva en hemlig anledning att locka konungen in i halsbrytande företag, framkastade några ord derom, att konungen, huru skicklig ryttare han än var, icke skulle drista sig till att rida detta vildsinta djur. Carl föll i den sålunda utlagda snaran och kastade sig utan besinning upp på hjortens rygg. Med knapp nöd undslapp konungen att med lifvet plikta för detta sitt öfverdåd.

En gång red konungen, åtföljd af hertig Fredrik samt Klinckowström m. fl., förbi en graf, hvars bredd och djup tycktes göra det omöjligt äfven för den djerfvaste våghals att sätta öfver den. Här var åter ett godt tillfälle för hertigen att sätta konungens lif i fara, och han försum-made det icke.

»Så skicklig ryttare finnes icke», sade den sluge hertigen, »att han skulle kunna i ett enda språng sätta öfver denna graf.»

Knappt hade kung Carl hört dessa ord, förrän han strök sin häst tillbaka för att få fart till det farliga språnget, sägande:

»Den ryttaren finnes dock, det vill jag visa eder, min vän och frände.»

Ännu en minut, och konungen skulle hafva legat krossad dernere i djupet! Då skyndade Klinekowström i god tid fram till konungen och bad att få göra första försöket. Detta tilläts honom. Det vanvettiga språnget var helt enkelt en omöjlighet, och därför lågo den modige pagen och hans häst få ögonblick senare nere på botten i grafven. Hästen var bokstaffigen krossad, men den trogne ynglingen hade genom ett underverk undslupit med ett benbrott i den ena armen, hvilket han icke ansåg vara någon hög betalning för glädjen att hafva räddat sin konung.

Vi hafva berättat dessa episoder *) ur konungens tidigare lif, emedan de låta oss få en inblick såväl i hertig Fredriks som i Carl Bernhard Klinekowströms karakter. Vi förstå redan af dessa små tilldragelser, att hertig Fredrik, hvilken var förmäld med konung Carls äldsta syster, icke skydde att begagna sig af de mest lumpna medel för att bereda sin kunglige svågers undergång, genom hvilken han sjelf hoppades blifva konung af Sverige. Hvad Klinekowström vidkommer, så finna vi honom såsom en ung ädel man, uppfylld med den varmaste och mest uppoffrande tillgifvenhet för sin herre och konung.

Det är emellertid hög tid för oss att återvända till det uppträde, hvars beskrifning vi i detta kapitel hafva börjat, ty konungen och hans följe hafva redan kommit ut ur slottet och äro just nu i färd med att stiga till häst.

Pehr Frestare, den gamle, redan under Carl XI:s tid bepröfvade tjenaren, framförde konungens häst, och efter honom följde stalldrängarne med de öfriga djuren, alla af ädel ras och väl underhållna.

Konungen klappade herr Pehr vänligt på axeln och sade:

»Nå, i dag vilja vi hafva en riktigt kunglig jagt, min käre Pehr Frestare, tackad vare din omtanke att låta inringa så många björnar.»

»Det fågnar mig», svarade herr Pehr, under det han

*) Mera om det s. k. *gottorpska raseriet* kan läsas i Fryxells Berättelser ur svenska historien, XXI, kap. 10.

på franskt sätt klämde hatten mellan bröstet och den venstra armen, »det fagnar mitt gamla hjerta, om min herre och konung är nöjd med mig. Likväl skulle jag vilja ...»

Gubben tystnade, liksom om hans tankar hade varit alltför djerfva att kunna klädas i ord. Konungen, som var vid muntert lynne, såsom alltid då den uppsluppne hertigen befann sig i hans närhet, uppmuntrade emellertid herr Pehr att tala.

»Nå, efter det förunnas mig att säga min ödmjuka mening, så vill jag yttra hvad som ligger mig på hjertat. Är det verkligen eder mening, herre och konung, att utan vapen angripa de vilda björnarne?»

»Ha, ha, ha, min käre Frestare», skrattade konungen. »Jag ser med välbehag, att din tillgifvenhet kommer dig att frukta för mitt lif. Var likväl lugn, gubbe, jag ämnar ju väpna mig.»

»Gud ske lof för det», utropade gubben Pehr, hvars ansigte ljusnade märkbart. »Då är jag lugn.»

»Det torde du ock hafva skäl att vara, ty med dessa trätjugor och käppar hoppas jag vara utan fara.»

»Så?» genmälde Pehr Frestare. »Var det dessa vapen I menaden, herre konung? Jag trodde, att I menaden svärd och eldvapen. Lyd en gammal mans råd, som troget tjenat eder fader, högstsalig konung Carl XI, och som sett mycket af lifvet. Möt icke björnen, herre konung, med dessa bräckliga käppar.»

Det bekymrade uttrycket i Pehr Frestares ansigte tycktes verkligen förorsaka någon tvekan hos konungen, men denna försvann snart, då hertig Fredrik nalkades och blandade sig i samtalet.

»Hvad nu, frände?» ropade hertigen, hvars tjocka läppar på ett nervöst sätt skakades genom bemödandet att dölja den förtrytelse, han i sitt inre kände mot Pehr Frestare, som genom sitt råd till försigtighet vågade korsa hans planer och beräkningar. »Hvad nu, frände? Ämnar du låta den der gamla krukans uppehålla dig ända till middagstiden med sitt dumma prat? Det tillkommer icke en konung att vara rädd.»

Hertigens röst var fullkomligt lugn, och om icke den der ofrivilliga rörelsen af ansigtsmusklerna kring munnen hade squallrat om hans inre tillstånd, skulle man af hans ord och beteende icke hafva kunnat få någon annan föreställning, än att han var en lefnadslustig man, som blott längtade efter att så fort som möjligt njuta af det nöje, jagten lofvade honom.

Pehr Frestare sade ingenting. Böjande undergifvet sitt grånande hufvud, suckade han och trädde några steg tillbaka, under det att konungen hurtigt kastade sig upp på hästen. Snart red kung Carl vid hertigens sida bort från slottet. Efter dem red hela följet af krigare och herrar.

Aldrig förut har verlden skådat ett kungligt jagttåg, så väpnadt som detta. Ingen hade något skjutvapen. Icke ens ett svärd eller en dolk kunde upptäckas. Deremot var hvar och en försedd med en af de förut beskrifna trågafflarna, som Torkil Göransson från Biby hade på Pehr Frestares befallning förfärdigat. I botnen af sitt lass hade bonden medfört ett tjog starka käppar af väldiga dimensioner, liknande de s. k. klubbor, med hvilka Herkules är utstyrd på en del konstverk och å några gravyrer. Dessa vapen, hvilka vår tids vulgära språk utan tvifvel skulle kalla »knölpåkar», lyste nu vid de bålde krigarnes och de fint belevade hofmännens sida på den plats, som svärdet eller värjan borde hafva intagit. Det hela liknade mera en maskerad än ett jagtparti, och en mötande person skulle lätt hafva kunnat falla på den tanken, att det hela vore ett dåligt skämt, om icke en och annan af herrarne i följet hade haft ett så allvarligt, för att icke säga bekymradt ansigtsuttryck. Detta gälde isynnerhet om några, som redan hunnit ett stycke in på ålderdomen, medan deremot de yngre lemnade sin lefnadslust och sitt glada mod fria tyglar.

Bland de förra, de äldre och allvarligare männen i konungens följe märka vi den gamle Hans Wachtmeister, generalamiralen, en ärevördig gubbe, full af mod och djerfhet, frispråkig och gående rakt på sak, när det gälde någonting stort och viktigt. Vid hans sida red den rike,

måktige och stolte Johan Gabriel Stenbock, ännu icke böjd af åren, ännu med nästan ungdomlig eld i de om klockhet och förstånd vittnande ögonen.

Bland de yngre herrarne såg man utom Klinckowström äfven Anders Lagerkrona, en odrägligt högmodig man af omkring trettio års ålder, hvilken endast hade sin hala tunga att tacka för sin ganska hastiga befordran. Han var vid denna tid redan öfverste och var hatad af de flesta, med hvilka han kom i beröring, emedan han icke skydde att begagna det förtroende, som konungen skänkte honom, till att fylla dennes öron med sqvaller och förtal. Han hade en hofmans fina sätt, förvärfvad under resor i andra länder, och då han alltid visste att uppblanda sitt tal med berättelser och anekdoter från främmande land, framställda i en angenäm form, så lyssnade konungen gerna till honom, och det dröjde många år, innan konungen lärde rätt grundligt känna och afsky honom. Detta skedde i sjelfva verket icke förr än under vistelsen i Bender.

I konungens följe befann sig äfven major Burenskjöld vid Östgöta kavalleriregemente. Jakob Burenskjöld var en man med ett äkta krigiskt utseende, bildad i Carl XI:s skola, ärlig och fruktande sig för ingen. Vid hans sida red i dag den redan femtioårige Carl Gustaf Rehnskjöld, en man, hvilken både åtnjöt och förtjenade Carl XII:s förtroende. Han var alltid lugn och rubbades icke lätt ur sitt jemna mod. Ingen ansåg honom ega hvarken snille eller andra lysande själsförmögenheter, men hvar och en visste, att det var hans sed att gå till grunden med hvarje sak, och därför gälde alltid hans ord något och vägde mången gång ganska tungt i vågskålen, då viktiga värf voro å bane.

De öfriga herrarne i konungens följe lär läsaren under loppet af denna berättelse att känna, och vi kunna därför uppskjuta med att presentera dem, tilldess de genom sina handlingar af sig sjelfve framträda. För närvarande anse vi oss icke behöfva namugifva flera än franske ministern vid kongl. majestäts hof Guiscard och holsteinske ministern Fabrice.

Till en början red konungen sakta och tycktes vara inbegripen i ett viktigt och intresserande samtal med hertigen, men det var just icke den unge konungens sak att färdas sakta, och därför dröjde det icke länge, förrän han afbröt samtalet och påskyndade farten.

»I talen till mig om kvinnor, käre frände, och om ljufligheten af kvinnors sällskap», sade konungen. »Jag har aldrig erfarit sådant och kan därför icke döma derom. Emellertid har slikt ingenting lockande för mitt sinne. Vi få se! Möjligen blir det annorlunda, när jag blir gammal. Kanske förmåler jag mig då i all tukt och ära. Någon annan förbindelse med en kvinna, än den som är fullt laglig, ingår jag aldrig — nu hören I det, käre frände — aldrig! Tala därför icke oftare med mig derom.»

Efter att hafva yttrat dessa ord, tryckte konungen sina sporrar i den eldige springarens sidor, och denne for af som en ljungeld utefter den slingrande vägen. Hertigen gjorde ett försök att följa honom. Detsamma gjorde äfven de öfrige herrarne. En stund gick det framåt i ohejdad fart, men länge förmådde de fleste icke hålla ut. Först stannade hertigen och lät sin häst gå fot för fot, medan han sjelf hemtade andan. En efter annan blefvo äfven de öfriga efter, så att slutligen endast Klinckowström befann sig i konungens närhet.

En följd af dessa omständigheter var, att Hans Wachtmeister och Johan Gabriel Stenbock befunno sig skilde från de öfrige. Deras ålder gjorde det för dem omöjligt att uthärda en så snabb ridt, och de tycktes — sanningen att säga — äfven längta efter att ostördt och förtroligt samtala med hvarandra.

Knappt hade de öfvertygat sig om, att de voro utan vittnen, förrän deras ögon sökte hvarandra, och i bådas blickar stod att läsa en djup oro. Wachtmeister var den, som bröt tystnaden.

»*O tempora! O mores!*» utropade han med en ifver, som vittnade om, att han länge hade burit sina tankar inom sig. »Sådant lefverne förde man icke i salig Carl XII:s tid. Hvad få vi icke nu upplefva!»

»Ja, icke sant?» genmälde Stenbock, strykande med handen sitt långa snöhvita hakskägg. »Icke nog med att hertigen lockar konungen att hemta upp i de kungliga gemaken hundar, getter, kalffvar, föl och får och att de båda dårarne roa sig med att hugga hufvudena af de oskyldiga kräken, blott för att försöka, hvilken af dem som är skickligast att göra detta med ett enda hugg, hvarefter de kasta de afhuggna hufvudena ned på gatan*) — icke nog med detta, utan denne hertig lockar vår unge konung att nedrifva bänkarne i slottskapellet, att ... med få ord, att begå alla möjliga dårskaper.»

»Jag vet, hvarpå I syften, min ädle vän.»

»Huru? Hvad menen I?»

»Ah! Hvem känner icke den smålek, som I fån lida? Hvem vet icke, att hertigen lockat vår unge konung att följa med sig ned i staden för att slå in fönsterrutorna hos en och annan och att de båda herrarne dervid icke skonat Johan Gabriel Stenbocks hus*), hvilket dock synes mig borde hafva varit fredadt för slikt ofog?»

Stenbocks öga skimrade af en underlig glans, då han svarade:

»Dock räknar jag detta icke konungen, utan hertigen till.»

»Derutinnan hafven I rätt, men I sen dock, att det är fåvitskt att göra ett barn till konung.»

»Dåraktigare handling har jag aldrig begått, än då jag understödde det förslaget. Numera kan det dock icke ändras.»

»I hafven nu otack till lön.»

»Deri vill jag likväl motsäga eder. Jag tror, att konungen är mig af hjertat tillgifven, men ... hertigen! ... Det är hertigen, som lockar vår unge konung till tusende dårskaper.»

»Var det äfven hertigen, som lockade konungen att rycka peruken af ert hufvud?»

»Utan tvifvel, ty de båda herrarne voro hvarandra dervid behjelpiga.»*)

*) Historiskt.

»Man har berättat mig, att de en gång kastade eder hatt ut genom fönstret och att, när kammarpagen hade upphemtat och inbar den, förlustade de sig med att med sina värjor hugga den i stycken*). Är det möjligt, att den unge konungen kan vara med om att tillfoga sin höge faders gamle tjenare slik skymf och vanära?»

»Möjligt? Ja, min gamle vän, allting är möjligt der, hvarest hertig Fredrik af Holstein-Gottorp är närvarande. Nå, jag förmår väl bära min smälek, men fäderneslandets väl eller ve ligger mig mera om hjertat. Det ser mörkt ut, mycket mörkt.»

»Ah, I hafven märkt det?»

»Vid Gud, man behöfver icke vara mycket skarpsynt för att se hvad som ligger hvar man under ögonen. Icke kan den staden döljas, som ligger på ett berg. Detta enorma slöseri, denna lysande hofhållning . . .»

»Och denna från Frankrike införskrifna skådespelaretrupp, som i vårt fattiga lands hufvudstad uppför Molières och Corneilles skådespel, för att icke tala om de muntra småpjeser, hvilka tyckas hafva blifvit sammanskrifna för att roa personer af hertigens sedeslösa sinnelag.»

»A propos dylika förlustelser, veten I väl hvad den senaste maskeradens och balens kostade?»

»Nej, veten I det?»

»Fyratiotusen daler.»

»Himlen förbarme sig öfver oss! I hvilka tider lefva vi!»

»Något måste göras.»

»Deri hafven I rätt, men hvad?»

»Vi vilja vidtala Rehnskjöld. Han står i större gunst hos konungen än någon annan. Mähända skall det lyckas honom att genom föreställningar och förmaningar förmå konungen till att ändra sitt lefnadssätt och vara såsom det anstår en konung.»

»Rådet är godt. Jag skall redan i dag vända mig till Rehnskjöld.»

*) Historiskt.

De båda herrarne, hvilka under detta samtal hade färdats helt sakta framåt vägen, blefvo här afbrutna i sssitt samtals derigenom att hertig Fredrik upphann dem. Han stannade likväl icke för att samtala med de svenska herrarne, utan skyndade vidare, och äfven vi vilja lemna Wachtmeister och Stenbock åt sig sjelfva under en stund och i stället följa efter hertigen för att erfara, hvilka äfventyr han upplefde på egen hand, innan han upphaann konungen.

Hertig Fredrik var en ganska skicklig ryttare, och odet är icke otroligt, att han i sjelfva grunden egde tillräcklig skicklighet och öfning, för att kunna följa Carl XII äfven på dennes snabbaste färder. Det är sannolikt, att det endlast var hans genom välfärd och utsväfningar försvagaade helse, som tvingade honom att stundom lemna sig eftter.

Denna gång påskyndade han emellertid sin häst, så att han snart genom en krökning af vägen doldes för de båda herrarne, hvilka han nyss hade ridit förbi. Hvilka tankar som härunder sysselsatte honom, det är svårt, som icke omöjligt att afgöra, men troligen voro de både glada och angenäma; ty öfver hans trinda ansigte låg utbreedt ett visst solskensartadt skimmer, och på hans tjocka läppar hvilade ett hädigert löje. Den värde fursten befann sig uppenbarligen i den öfvermodiga sinnesstämmning och det öfverdådiga lynne, som så ofta under »gottorpska raseriets» tid gäfvos sig luft uti ett uppförande, liknande det, hvaröfver vi nyss hörde att gamle Johan Gabriel Stenbock i så rikt mått hade att beklaga sig. När hertigen var vid detta lynne, behöfdes aldrig annat än ett gynsamtt tillfälle för att framkalla ett utbrott af hans elakhet.

Genom en tillfällighet eller en skickelse af försynen — vi kunna icke afgöra hvilketdera det var — erbjöds hertigen ett sådant tillfälle, under det att han nu ensam färdades framåt vägen.

En fredlig vandrare mötte nemligen hertigen, och med det »sublima förakt» för hela menskligheten, som vid nästan alla tillfällen karakteriserade honom, var det naturligt, att han skulle handla som om denne vandrare befunde ssiig här endast i ändamål att tjena hertigen till skott-tafla.

Innan vi förtälja om hertigens beteende mot vandraren och dess följder för hertigen sjelf, vilja vi emellertid granska vandrarens personlighet och detta med så mycket större skäl, som han i all sin enkelhet troligen blifver hjelten i vår berättelse.

Det var en tjugutvårig man, öfver tre alnar lång, smärt om lifvet och bred öfver axlarne. Hurudant var hans ansigte? frågar säkerligen en och annan af våra lläsarinnor. Var han vacker? Nej, vi måste bekänna, att han icke tillhörde det slags karlar, som kunna kallas vackra, fför så vidt man med detta elastiska ord menar detsamma ssom eljest heter »skön». Skönheten är något, som vi ttycka icke rätt passar för ett manligt ansigte, emedan det gerna beröfvar anletet dess manlighet och förlänar det en viss qvinlig pregel. Skönheten är derför en egen-skap, hvilken vi gerna lemna åt qvinnan, och vi anse oss såsåledes icke behöfva rodna, då vi om vår hjelte säga, att han hvarken kunde kallas schön eller vacker. Men wänta, min nådiga! Vi kunna försäkra, att han det oakttadt ingalunda var ful. Hans drag voro ganska behagliga fför ögat. Det var ett af dessa ansigten, vid hvilka man icke finner skäl att dröja, då man första gången ser dem, men hvilka man redan vid andra mötet tycker vara dräglliga nog och på hvilka man, om man ser dem oftare, låter sina ögon hvila med verkligt välbehag. Ett ljust hår föll i rika lockar ned under hatten; ett ögonpar af djupblå färg talade ärlighetens och redbarhetens tysta, men värtaliga språk. För öfrigt skulle en fysionomist hafva anmärkt, att hans anletsdrag vittnade både om en inaturlig mildhet och foglighet i lynnet och om mod, djerfhet och beslutsamhet i farans och afgörandets stund. Idessa egenskaper träffas ofta tillsammans, isynnerhet hos män, som besitta en ovanligt hög grad af kroppsstyrka, och vår unge hjelte tillhörde just denna lyckligt lottade ödel af menskligheten.

Sådan var den fredlige vandrare, hvilken nu hade llyckan att möta och blifva bemärkt af hertig Fredrik. Idenne furste förde i handen en af de der långa trägaff-larne, hvilka vi förut hafva beskrifvit. Måhända var det

åsynen af detta ovanliga vapen, som föranledde vandraren att hejda sina steg och stanna i samma ögonblick som hertigen höll inne sin häst på blott ett par alnars afstånd från den mötande fotgängaren. Denne, hvilken tycktes vara i besittning af en bildning, som sällan träffas på väg och stig, aftog hatten och helsade höfviskt på hertigen, under det han med en väljudande och klangfull stämma yttrade:

»Guds frid, herre!».

Men hertigen ansåg troligen mannen vara alltför låg och simpel att förtjena en återhelsing, ty någon sådan gick icke öfver hans nu ondskefullt leende läppar. För låg och simpel att tjena till mål för ett dåligt skämt i den, hvad hertigen beträffar, vanliga stilen, ansåg han honom dock icke, såsom man nogsam kunde finna af hans beteende.

Hertigen sträckte nemligen ut sin trågaffel och uppfångade med denna den höflige vandrarens till helsing aftagna hatt. Inom kortare tid, än vi behöfva för att beskrifva denna lilla tilldragelse, satt vandrarens hatt öfverst uppe på den ena spetsen af hertigens nu höjda trågaffel, under det fursten skrattade så muntert, som om alltsammans hade varit den angenämaste lustbarhet. Främlingen stod der slagen af förvåning och tycktes tveka, huruvida han borde instämma i hertigens munterhet eller göra ett försök att återeröfra sin egendom.

»Nädig herre . . .»

Det var vandraren, som så började ett försök att med fogliga ord återfå sin hufvudbonad. Hertigen deremot ville göra skämtet ännu lustigare genom att rida sin väg med hatten och lemna främlingen utan hufvudbonad, och därför tryckte han sporrarne i sin hästs sidor, utan att lyssna till hvad den förolämpade mannen kunde hafva att säga. Hästen, retad af smärtan, upplyftade främre delen af sin kropp från vägen för att med en kraftig ansats ila från stället.

Så snart den bredaxlade vandraren märkte den okände herrens afsigt att ila bort med hans hatt, upphörde han med sitt försök att genom fogliga ord återförskaffa sig

sin tillhörighet. Utan tvifvel fann han, att denne herre var alltför öfvermodig för att fästa afseende vid hans ord, och därför fattade han hastigt ett beslut att genom andra, mera kraftiga medel skaffa sig rättvisa.

Inom ett ögonblick och förrän hästen hade hunnit skynda från platsen för hertigens död, stod mannen med de fogliga, men om själsnärvaro vittnande anletsdragen invid hästens hufvud och grep med stark hand i djurets tyglar samt tvingade det att afstå från sitt tillämnade språng och helt lugnt kvarblifva på samma ställe. Ett ögonblick senare var trägaffeln med det derpå hängande bytet slungad ur hertigens hand, och både vapnet och hatten lågo på vägen flera famnar från platsen.

Hertigens muntra och leende anletsdrag skiftade nu om och erhöilo ett uttryck af häpnad och vrede i broderlig förening. Vandraren deremot bibehöll sitt ansigtes lugna pregel, och om man finge döma af hans ord och stämma, så var äfven hans inre lugnt och sansadt. Ännu fasthöll han hertigens häst, och alla försök, som af fursten gjordes att befria sig från den starke mannen, voro förgäfves.

»Får man icke gå i frid på vägarne i Sveriges rike?» ytrade främlingen lugnt, under det att hans ärliga ögon uppmärksamt granskade hertigens ansigte.

»Ett skämt blott, min vän ...» frampustade hertigen, som tröttade ut sig med försöken att blifva fri.

»Ett skämt? Jag menar eljest, att sådant skämt anstår endast röfvare och stigmän. I sen dock icke ut att vara en stigman, men visst är, att antingen ären I en röfvares vederlike eller också ären I hertig Fredrik af Holstein-Gottorp.»

»Hvad säger du, karl?» röt hertigen vredgad.

»Jag säger», svarade främlingen med orubbligt lugn, »hvad hela vårt fattiga land säger, nemligen att till slika gerningar plägar hertigen af Holstein använda sin tid, i stället för att vara hemma och regera sitt hertigdöme och freda det mot danskarne. Man säger också, att han förförer vår unge konung till slöseri, lifsfarliga förlustel-

ser, förnärmelser mot undersåtars fri- och rättigheter och annan dårskap.»

»Ohyfsade karl!» utbrast hertigen, hvilken i likhet med alla andra dåliga karakterer ogerna hörde sanningen förtäljas. »Du vet hvem jag är, och likväl dristar du tilltala mig på detta sätt? Vet du icke, att jag kan låta hänga dig?»

»I hängen dock ingen man i Sveriges land, så länge vi hafva en konung, som här råder.»

»Vill du släppa tyglarne, annars skall jag . . .»

Hertigen, som var alltför uppretad för att kunna med ord afsluta den påbörjade meningen, ämnade låta sin till jagten medförda käpp fullborda satsbyggnaden. Han svingade det för en så hög herre ovanliga vapnet öfver sitt hufvud och ärnade låta det drabba den modige unge mannens blottade hufvud. Men denna dag hade hertigen idel otur. Genom en snabb rörelse vred motståndaren vapnet ur hans hand, utan att därför släppa sitt tag i hästens betsel, och med ett hvinande ljud slungades den moderna herkulesklubban långt in i småskogen vid sidan af vägen.

I detta ögonblick upphunno Wachtmeister och Stenbock de båda tvistande.

»Hvem är du, yngling», ropade Wachtmeister, »som djerfvare bära hand på hans höghet hertigen af Holstein?»

»Ack, nådig herre», svarade vår unge hjelte. »Det är herr hertigen, som i nåder värdigats göra ett försök att stjäla min hatt och traktera mig med knölpåslag. Som jag icke är hofman, har jag undanbedt mig detta. Jag eger icke flera hattar än denna, har därför icke råd att förlora den, och fri mans rygg är icke af vår Herreskapad för käpprapp.»

»Du förer ett djerft språk, yngling», sade Stenbock, under det hans öga med välbehag hvilade på den unge mannens öppna och frimodiga ansigte.

»Icke djerfvare än lag och rätt tillåter, förmodar jag. För öfrigt är mitt namn Abraham Bandholtz^{*)}, och

^{*)} Abraham Bandholtz är ingen diktad person, hvarom läsaren kan öfvertyga sig genom att läsa hans biografi antingen i Ennes,

I kunnen, om I hafven någon laglöshet att anklaga mig för, uppsöka mig i Stockholm, dit jag ärnar mig, och der jag kommer att någon tid vistas i min slägtinges, bryggæaren Ladaus hus. Guds frid, mine herrar!»

Den unge mannen upptog sin hatt, satte den till rätta på sina guldgula lockar och aflägsnade sig med fri och kraftfull hållning från platsen, lemnande de höge herrarne åt sig sjelfva.

»Låtom oss skynda att upphinna konungen och deltaga i jagten!» sade Wachtmeister till hertigen, tydligtvis i afsigt att förmå denne att aflägsna sig från platsen — en omtanke, för hvilken hertigen borde vara den gamle herren så mycket mera tacksam, som han, att döma af de flammande blickar, hvilka han sände efter den bortgående Abraham Bandholtz, var på väg att begå ännu en öfverilning.

Emellertid redo de tre herrarne i sporrsträck bort, innan Abraham ännu hade aflägsnat sig mera än trettio steg från stället. När de försvunnit bakom skogskanten viid vägens krökning, stannade vår hjelte, och under det hans anletsdrag antogo ett begrundande uttryck, yttrade han halfhögt för sig sjelf:

»Om jag hörde rätt, lærer vår unge konung finnas här i närheten. Jag skulle gerna vilja se honom för att erfara, om han motsvarar den föreställning, som jag om honom gjort mig. Jag vänder om och följer de der höge herrarne. Måhända blir jag i tillfälle att få se konungen.»

Med raska steg började den unge mannen vandra åt samma håll, som hertigen och de båda svenska herrarne nyss hade ridit.

Carl XII krigare, I, sid. 324, eller i Svenskt biografiskt lexikon, ny följd, första bandet.

ANDRA KAPITLET.

Jagten.

I föregående kapitel sågo vi den unge konungen skynda i förväg för de öfriga ledamöterna i jagttåget och varseblefvo att endast hans unge kammarpage, Carl Bernhard Klinckowström, förmådde följa honom. Vi vilja nu åter uppsöka konungen och hans med honom jemnårige följeslagare.

Ingendera tänkte på att sakta sin gångares snabba fart, förrän deras väg förde dem in i skogen, hvarest det icke längre var möjligt att färdas så fort mellan buskar och i trånga passager, der de ofta måste luta sig ned öfver hästhalsen för att slippa igenom, och der deras yfviga peruker hvarje ögonblick hotades af de mot dylika alster af civilisationen fiendtliga, nedhängande grenarne.

Man är så van att på alla porträtt af denne hjeltekonung se honom framställd med kortklippt hår, upplagdt på ett sätt som för skaldens inbillningskraft stundom antagit utseendet af en krona, att man har svårt att föreställa sig Carl XII iförd en yfvig peruk af det slag, som vid den tiden brukades vid franska hofvet. Likväl kunna vi vid den tid, då vår berättelse tager sin början, icke framställa honom annorlunda än med peruk. Det var en egendomlighet hos Carl XII, att han, som i de flesta fall iakttog en borgerlig eller rättare en krigisk enkelhet, i åtskilliga andra afseenden efterhärjade franska sedvänjor och den förfining, som vid det franska hofvet var hemmastadd och bofast. *)

*) Så snart Carl XII kom ut i kriget, bortlade han peruken och bar sedan ända till sin död kortklippt hår.

Den yfviga peruken missklädde icke konungen, ehuru den förlänade honom ett utseende af att vara äldre, än han i verkligheten var. Hvad beträffar hans anletsdrag, hans växt och öfriga yttre egenskaper, så anse vi oss icke behöfva beskrifva dem, emedan vi tro, att hvar och en har sett honom afbildad och lika noggrant som vi sjelfve eger kännedom derom.

Carl XII var, sedan han blifvit konung, ganska tyst och sluten samt föga meddelsam. Troligen ansåg han sig derigenom bäst skydda sin konungsliga värdighet, hvilken en eller annan, i betraktande af hans ungdom, möjligen skulle hafva varit frestad att förbise, om han varit mera öppen och lätt tillgänglig. Denna morgon tycktes han emellertid hafva till en del bortkastat sin tystlåtna värdighet, ty han skämtade och samtalade lifligt med Klinckowström, under det att de sakta redo fram genom den i frisk grönska klädda skogen. Måhända var det morgonens friskhet, som upplifvade konungen. Kanske bidrog äfven det, att man redan på afstånd hörde bullret af jägarne och den uppådade allmogen, som hade inringat björnarne. Utsigten till en god jagt plägade försätta konungen i godt lynne, isynnerhet om den var förenad med någon fara.

»Är du rädd att möta björnen med dessa vapen?» sporde konungen en gång under samtalet.

»Jag svarar», genmälde Klinckowström, »med en annan fråga: har ers majestät någonsin sett mig vara rädd?»

»Nej, det måste jag medgifva, att du alltid varit en modig och käck gosse, men jag trodde möjligen, att du liksom de andre fastnat någonstädes i ett qvinnonät.»

Den unge pagen rodnade.

»Tror då ers majestät, att kärleken drifver modet på porten?»

»Ja, det föreställer jag mig.»

»Det tror icke jag. Tyvärtom håller jag före, att en man af sin kärlek eldas till ett ännu djerfvare mod, till ännu mera lysande bedrifter. Den som älskar gör naturligtvis allt för att behaga det älskade föremålet — och hvad kan väl vara mera behagligt för en qvinna än att veta,

att man af kärlek till henne gifver prof på mannamod, tapperhet och sinnesstyrka? Jag tror därför, att för den som älskar sant och varmt är det omöjligt att vara feg.»

Konungens ansigte antog ett tankfullt uttryck, liksom om han inom sig hade öfvervägt kammarpagens ord. Plötsligt frågade han:

»Vet du hvad min frände hertigen föreslog mig i morse?»

»Nej, ers majestät.»

»Huru skulle du också kunna veta det, då jag ännu icke nämnt det för dig! Jo, han föreslog mig en sådan der förbindelse . . .»

»Ah! En förbindelse med en qvinna?»

»Riktigt! Med en qvinna.»

»Således ett äktenskap? Det var ett godt råd. Följ det, ers majestät! Jag ansåg verkligen icke hertigen vara i stånd att gifva så goda råd eller hafva förmågan att se sakerna så kristligt och rätt.»

»Din skälm! Du talar icke med tillbörlig vördnad om min furstlige vän och frände, men jag förlåter dig det, emedan jag i dag icke är vid det lynne, då man gerna straffar.»

»Ers majestät förskräcker mig.»

»Hvad? Du kan då blifva rädd?»

»Ja, ty ers majestäts ord tycktes innebära, att det icke var ett lagligt äktenskap, som hans höghet hertigen behagade föreslå eder.»

»Deri har du rätt. Det var . . . hvad heter det på de utsväfvande människornas språk? Vet du det?»

»Nej, jag sväfvar i lycklig okunnighet derom.»

»Nå, det gör ingenting. Du förstår säkert ändå hvad jag menar?»

»Åhja, måhända.»

»Emellertid svarade jag min furstlige frände, att jag icke ville bita på den utkastade grofva kroken.»

»Deri gjorden I rätt. Gifve Gud, att . . .»

Han bet sig troligen i tungan, den unge pagen, eller också märkte han, att han i ifvern varit nära att råka in på förbjuden mark; ty han tystnade tvärt och rodnade

som en flicka. Konungen hade emellertid märkt hans påbörjade, men icke afslutade mening och befalde honom att säga ut hvad han tänkte.

»Nå, efter erson majestät befäller, måste jag lyda. Min mening var att säga: gifve Gud, att erson majestät måtte lika bestämdt afslå alla andra råd, som det behagar hans hertigligen höghet att gifva eder!»

Carl sammandrog ögonbrynen och såg bister ut. Han tyckte icke om, att någon gaf honom råd, isynnerhet om det i dessa råd låg inbegripet ett klander mot honom sjelf.

»Jag förbehåller mig», svarade han tvärt och ovänligt, »att sjelf få vara herre öfver mina gerningar. Är jag icke enväldig konung? Eller står jag ännu under förmyndare?»

»Jag visste väl, att mina ord icke skulle blifva väl upptagna, och därför hade det varit bäst, om erson majestät icke hade befalt mig att säga min mening.»

»Nå, du menade det väl icke så illa, och jag vill för denna gång hafva öfverseende med ditt fel», svarade konungen med en värdighet, i hvilken begäret efter att visa sig såsom herskare något för bjert framstack. »Emellertid hade jag nu något att bedja dig om.»

»Bedja! Ers majestät eger att befalla öfver mig.»

»Nå, jag vet det. Jag känner din trohet och om jag icke hade känt den, skulle jag icke hafva vågat att anförtro mig till dig i en sak, der min inblandning lätt kunde råka ut för det missödet att blifva oriktigt uppfattad.»

»Ers majestät väcker min nyfikenhet i högsta grad.»

»Känner du en flicka, som heter... Låt mig eftertänka!... jo, hon heter Maria von Kochen... och som, enligt hvad hertigen nyss sade mig, lär ega en utomordentlig skönhet, förenad med snille och ett behagfullt umgängessätt och en mängd andra qvinliga praktgenskaper, som jag icke minnes. Känner du henne?»

»Nej, men jag får bekänna, att jag längtar efter att se henne, sedan jag nu hört henne beskrivas.»

»Hertigen sade mig, att hon bor hos bryggaren Laudau vid Köpmantorget.»

»En sak, ers majestät! Om det är eder mening att föreslå henne till kammarpagen Carl Bernhard Klinkowströms äkta maka, så får jag berätta, att denne unge mans hjerta redan är bortskänkt åt en annan kvinna med icke mindre härliga egenskaper och förtjenster.»

»Var lugn! Det gäller icke något sådant.»

»Ah, jag andas åter. Eljest föranledde ers majestäts noggranna beskrifning om den sköna och hennes bostad mig att frukta en fara från det hållet.»

»Ser du, allt det der anförtrodde mig hertigen i morse, och som jag känner hertigen för att vara mindre nogräknad i dylika fall, är det min vilja, att du skaffar dig underrättelser om flickan och, om hon är värd beskydd, gifver henne sådant.»

»Äfven mot hertigen?»

»Ja, äfven mot honom.»

»Det uppdrag, ers majestät nu gifver mig, vill jag med glädje fullgöra. Men . . . en sak oroar mig.»

»Och det är?»

»Att jag till den skönas försvar kan blifva nödsakad att blotta min värja.»

»Det är dig tillåtet.»

»Äfven mot hertigen?»

»Ja! Om det blifver nödvändigt. Huru mycket jag än är hertigens vän, unnar jag honom likväl en tillrättavisning för hans otrohet mot sin gemål, min högt älskade syster. Hvad jag nu säger dig är i fullt förtroende till din redlighet och trohet. Du må gerna gifva honom en minnesbeta, om han gör sig förtjent af en sådan.»

»Godt! Då kan den unga kvinnan sofva lugnt på sin ejderdunsbädd.»

»Likväl får du icke döda honom, ej heller mer än nödvändigt är sära honom, ty han är min vän och frände, och med all sin svaghet är han dock en angenäm umgängesmenniska. Han borde likväl underlåta dylika snedsprång och att försöka locka mig till detta slag af dårskaper. Men — om jag icke låter mina ögon bedraga mig, ser jag jägarne derborta på den öppna platsen. Vi äro vid målet.»

Konungen och pagen framkommo några minuter senare till en liten uthuggning i skogen, hvarest jägmästaren och några kronojägare voro dem till mötes. I skogskanten såg man de närmaste af den till inringningen använda allmogen. Både jägarne och allmogen voro beväpnade på samma sätt som konungen och hans följe. Ingenstädes såg man något skjutvapen, men desto flera trägafflar och käppar. Möjligt — kanske troligt — är likväl att jägmästaren hade någonstädes i granskapet undan gömt eldgevär, för att i händelse af behof användas, men om så verkligen förhöll sig, visste konungen icke något derom, och ingen skulle hafva dristat sig att med hans vetskap öfverträda den gifna befallningen, att ingen fick vara försedd med andra vapen än de bräckliga redskap af trä, som vi hafva beskrifvit.

En stund tillbringades nu af konungen med att göra sig underrättad om anordningarne för jagten. Jägmästaren tillkännagaf, att man med säkerhet visste sexton björnar vara inringade. Kedjan af jägare och allmoge var så tät, att jägmästaren kunde försäkra, att intet enda djur hade sluppit igenom den, sedan inringningen skedde. På ett par ställen hade den brummande jätten under nattens lopp sökt att tränga sig igenom, men blifvit på vederbörligt sätt mottagen och hindrad i utförandet af detta sitt uppsåt.

Konungen tog noggrann kännedom om ställningen, underrättade sig om terrängens beskaffenhet och ändrade derefter ett och annat af de mått och steg, som jägmästaren vidtagit — allt med en säkerhet, som vittnade om god insigt i jägarens icke så lätta yrke.

Under tiden hann konungens följe att samlas. Sist ankommo holsteinske hertigen samt Wachtmeister och Stenbock till platsen. Då konungen blef varse hertigen, ropade han honom till mötes:

»Detta skall blifva en lustig jagt, min vän och frände. Men sägen mig dock, hvar hafven I lemnat edra vapen? Eller hafven I glömt att förse eder med sådana?»

Hertigen svarade undvikande. Det var honom synbarligen motbjudande att i närvaro af denna mennisko-

mängd omtala, att han låtit beröfva sig dem af en man, »en vagabond» skulle han hafva sagt, hvilken kallade sig Abraham Bandholtz och hvilken hade haft den oförskämdeheten att illa upptaga hertigens skämt.

För den som kände hertigens karakter skulle det emellertid hafva varit lätt att inse, att han ingalunda ämnade för alltid gömma tilldragelsen under glömskans snötäcke, utan att han blott afvaktade ett lägligare tillfälle, då han skulle kunna förtälja äfventyret för konungen med lämpliga tillsatser och förändringar, hvilka kunde öka konungens vrede mot den djerfve unge mannen. Att han icke nu genast framställde saken för konungen, det berodde säkerligen derpå, att han i Wachtmeister och Stenbock fruktade två vittnen, hvilka icke af någonting skulle låta sig förledas att, hertigen till behag, förtiga sakens rätta sammanhang, för så vidt de kände och hade bevittnat den. I sjelfva verket visste hertigen icke, huru mycket dessa herrar hade sett, och uppsköt derföre med sin vanliga slughet hvarje meddelande till konungen i denna sak, tilldess han kunde göra det utan att bevakas af de gamle herrarnes ögon och öron.

Emellertid hade jägeribetjeningen uppsatt jagtnäten på de platser, som konungen anvisat. Alla voro nöjda med de åt dem afsedda platserna. Blott hertigen förklarade, att han skulle för sina ögon vara alltför besvärad af att stanna på den solbelysta plats, der man uppspänt hans jagtnät, och bad envist att få det förflyttadt till skuggan af ett högt träd, som var försedt med starka grenar ända ned till tre alnar från marken.

»Men, käre frände», sade konung Carl, »jag har dock aldrig tillförlitligt hört eder beklaga eder öfver sjukliga ögon.»

»Icke? Nå, man döljer sina skröpligheter så länge som möjligt», genmälde hertigen muntert. »Jag känner denna morgon verkligen en sveda i ögonen, som är högst obehaglig.»

»Men», invände konungen, »derborta vid det trädet lär ingen björn uppsöka er, om jag annars rätt känner till den här jagten. I skolen der hafva en dålig jagt, vän och frände.»

»Åh, det har ingen fara. De komma nog; de finna mig nog äfven der . . . men jag behöfver verkligen vara i skuggan för att kunna se och mätta rätt stadigt.»

»Nå, som I viljen då», svarade konungen med en lätt skynt af otålighet i sin röst. »Må man uppsätta edert jagtnät hvarhelst I för godt finnen, min frände.»

Hertigen dröjde icke att begagna sig af det sålunda vunna medgifvandet. Åtskilliga af hofmännen vexlade derunder blickar, i hvilka man kunde hafva läst åtskilligt rörande deras åsigt om motiven för hertigens angelägenhet att erhålla en annan plats. Äfven vi skola få en inblick deri, om vi lyssna till ett kort samtal mellan kammarpagen Klinckowström och en ung kornett vid lifregementet, Erik Kruse.

»Aj, aj», hviskade Kruse till pagen, »den der platsen bredvid konungen syntes väl hertigen vara alltför farlig.»

»Det menar jag ock», svarade Klinckowström i samma hviskande ton. »Hertigen vet nog, att konungen valt den farligaste platsen. Dessutom så . . .»

»Hvad ville du säga?»

»Jo, att hertigen troligen valt det der trädet med fästadt afseende på möjligheten att vid en annalkande fara kunna klättra upp i dess långt ner sittande grenar.»

»Ha, ha, ha! Anfakta det! Holsteinske hertigen är en försiktig karl, som är rädd om sitt lif.»

»Åh, fy! Han vill blott icke förorsaka sin gemål den sorgen att blifva enka i förtid.»

»Det synes mig vara nästan samma sak.»

»Och dessutom måste han väl tänka på Sveriges väl.»

»Nu talar du i gåtor. Hvad har hertigen med Sveriges rikets välfärd att skaffa? Det önskar jag just veta.»

»Ah, en tronföljare måtte väl vara af vigt för ett land, om något dödligt händelsevis skulle drabba dess regerande konung.»

»Tror du verkligen, att den bof . . .»

»Tyst för all del! Behåll sådana tankar för dig sjelf, min gosse, och tala icke med sådan vanvördnad om den, som en dag möjligen vinner sitt hjertas högsta önskan, att blifva konung i Sveriges rike.»

»Åh, kära du, jag kan omöjligt tro, att hertigen hyser sådana tankar.»

»Tro hvad du vill, men tig nu! Ser du icke att hertigen redan befinner sig under det räddande trädet och att konungen gifver tecken, att vi andra skola intaga våra platser?»

Jagten började nu på det vid denna tid vanliga sättet.

Under högljudt larmande, rop och skallande trumpetljud sammandrogs inringningskedjan småningom allt mer och mer i ändamål att drifva djuren till att söka en undflykt just i den del af skogen, hvarest konungen och hans män stodo eller lågo bakom sina jagtnät. Vid ljudet af det döfvande larmet rusade några af björnarne ut ur sina iden och lupo omkring som yra höns. Andra föredrogo att qvarstanna i sina vinterqvarter, der de troligen ansågo sig vara säkra, ända tilldess skallfolket kom fram till idet och stack ned de långa trägafflarne kors och tvärs i den hittills lugna bostaden. Som de spetsiga instrumenten på ett obehagligt sätt vidrörde deras skinn och sålunda öfvertygade dem om omöjligheten att längre spjerna mot udden, lemnade de med ett argt brummande sin varma bädd och begåfvu sig i en tung och klumpig lunk ut på den snöbetäckta marken.

Naturligtvis måste man, för att kunna locka björnarne in i bakhållet, iakttaga en fullkomlig tystnad på den plats der konungen och de öfrige jägarne befunno sig. Skrämda af bullret, ropen och trumpetljuden, borde björnarne söka undkomma i den riktning der allt tycktes vara lugnt och fredligt.

Nödvändigheten af att iakttaga tystnad hindrade likväl icke, att här och der ett hviskande samtal fördes mellan två jägare, som händelsevis erhållit sina platser i närheten af hvarandra.

Genom en tillfällighet eller på grund af öfverlagd beräkning hade Wachtmeisters jagtnät blifvit uppsatt alldeles invid Rehnskjölds. Tillfället var således lämpligt för den förre att nu vidtala konungens gunstling i det ärende, hvarom han under ridten hade öfverlagt med Stenbock. De båda herrarne började därför ett i hviskande

ton fördt samtal, till hvilket vi vilja lyssna, medan konungen och de ifrigare bland jägarne uteslutande egna sin uppmärksamhet åt jagten och medan skullfolkets larmande framtåg drifver de jagade djuren allt närmare jägarne och deras — trågafflar.

»Hafven I någonsin varit med om slik jagt?» frågade Wachtmeister för att inleda samtalet.

»Nej», hviskade Rehnskjöld, »men jag kan icke neka, att den intresserar mig på det högsta.»

»Verkligen? Men I besinnen då icke faran?»

»Faran roar mig, men skrämmer mig icke.»

»Äfven jag har namn om mig, hoppas jag, att icke vara rädd och feg, men det oaktadt... Nå, för öfrigt tilldraga sig nu för tiden underligare ting än detta.»

»Hvad menen I?»

»Jag menar, att rikets lugn och välgång äro åtminstone lika allvarsamt hotade genom det nu införda slöserisystemet i rikshushållningen som skogens björnar äro hotade genom dessa förträffliga trågafflar, hvilkas uppfinnare borde erhålla något vedermäle af kunglig nåd.»

»Ah, I talen der om en ting, som det icke höfves oss undersåtar att orda om.»

»Höfves? Menen I det verkligen? Skall fosterlandsvännen tiga, då han ser landets unge konung, ledd af egennyttiga och illasinnade, men hala och lismande menniskor, rusa framåt på en förderfbringande bana?»

»Tala då med hans majestät sjelf derom.»

»Det är just min mening.»

»Ah, då förstår jag icke...»

»... hvarför jag vänder mig till eder, menen I? Jo, det är därför att jag anser eder vara en sann fosterlandets vän, som skulle vilja begagna edert inflytande hos konungen till att i denna sak inverka på honom. Det är en känd sak, att edert ord gäller mycket hos honom.»

»Den sak, som I nu föreläggen mig, har blifvit utan framgång försökt af andra med värtaligare tungor än min. Jag är en enfaldig krigare, som visserligen älskar mitt fosterland lika mycket som någon annan, men min förmåga att lägga mina ord väl är deremot ganska ringa.»

»Saken är i och för sig sjelf värtalig och blir det ännu mer genom de fakta, som I kunnen anförä, så att I gerna kunnen lemna alla retoriska regler å sido. Cicero sjelf eller till och med Johannes Chrysostomus skulle icke kunna göra saken så värtalig, som I kunnen det med några enkla siffror.»

»Måhända! Sägen mig några af dessa siffror!»

»Gerna! Hvar äro de tre millioner daler silfvermynt, som funnos i skattkammaren, då Carl XII mottog regeringen?»

»De äro förskingrade. Det är sant.»

»Eller hvad kostade senaste maskeraden?»

»En stor summa utan tvifvel.»

»Ja, det mån I väl säga. Fyratiotusen daler.»

»Ah! Är det möjligt?»

»Icke blott möjligt, utan otvifvelaktigt.»

»Jag erinrar mig nu något, som torde hafva sammanhang just med denna maskerad. Det tilldrog sig nemligen kort tid förr än den hölls, att Wallenstedt gjorde konungen några föreställningar angående just det slöseri, hvarom I talen. Vetem I hvad svar konungen gaf honom?»

»Nej!»

»Svaret var just den tredje och dyraste maskeraden.»

»Ah!»

»I kännen konungens envishet...»

»Hm! Ja, den känna vi nog.»

»Då insen I äfven, att hvarje föreställning, som man i underdånighet gifver honom, blott föranleder honom till nya extravaganser af samma slag, på det att ingen må kunna säga om honom, att han behöft och tagit emot råd af andra. Jag anser det derföre vara klokast att låta tiden verka.»

»Tiden! Men tiden verkar också, att riket föres till undergång.»

»Det förbjude Gud!»

»Nå, vi kunna då, sade Wachtmeister med lätt märkbar ironi, »trösta oss i vår olycka med det medvetandet att hafva gått under i det ärorika försöket att efterhärma det franska slöseriet, den franska lyxen, och

såsom grafskrift öfver den jordade riksvälfärden kunna de öfverlevande låta inrista de utländska diplomaternas loford öfver svenskarnes förmåga att i lyx och öfverdåd öfverträffa till och med fransmännen. Jag är så gammal, att jag hoppas undslippa att öfverleva dessa tider.»

»I ären dock benägen att se sakerna allt för mycket i mörk och dyster färgton. Konungen har ett af naturen godt förstånd, som snart lärer segra, isynnerhet om hertigen lemnar landet.»

»Hertigen! Ja, der nämnden I roten och upphofvet till allt det onda. Men vi äro på väg att lemna det egentliga ämnet för vårt samtal. — Viljen I tala vid konungen?»

»Ah, om jag blott dermed kunde verka något godt, så skulle jag ingalunda tveka. Men jag tror i sanning, att jag genom min inblandning i saken skulle liksom Wallenstedt göra den ännu värre.»

»För riksens välfärd kunnen I ju likväl försöka.»

»Nå, i Guds namn då!»

Ett strålände leende öfverströmmade Wachtmeisters adla drag, då han mottog Rehnskjölds löfte. Att han hade skäl att glädja sig deröfver, det inser man, då man betänker, att ingen dödlig vid denna tid, icke ens holsteinske hertigen, hade så stort inflytande eller var så stor gunstling hos konungen som Rehnskjöld. Om någon skulle kunna hos Carl verka något i den af Wachtmeister med sådan ifver omfattade riktningen, så vore det Rehnskjöld. Om han icke förmådde något, då var det skäl att anse hvarje bemödande fåfängt.

Emellertid hade skullfolkets ring dragit sig mer och mer tillsammans. Deras larm, blandadt med trumpetljud, hade närmat sig mycket, så att Wachtmeister och Rehnskjöld icke utan svårighet skulle hafva kunnat höra hvarandras röster, om de hade haft mera att säga hvarandra. Som vi hafva erfarit, hade de emellertid nu nått en punkt i samtalet, der de kunde låta det stanna, och de hade således dubbel anledning att vända hela sin uppmärksamhet till jagten.

Den unge konungen stod bakom sitt jagtnät och af-

vaktade med otålighet den stund, då han skulle få mäta sina krafter med skogens jättar. Ehuru hans belägenhet var ganska farlig, då det gälde en sådan jagt, var han både till det yttre och till det inre fullkomligt lugn. Icke en muskel rörde sig i hans ansigte, under det hans ögon djerft blickade åt det håll, från hvilket björnen skulle komma.

Redan hade en god stund förlidit, sedan Wachtmeister och Rehnskjöld slutade sitt nyss anförda samtal, då två stora björnar visade sig i närheten af jägarnes platser, men ingendera visade någon lust att gå rakt fram mot konungen. Det såg nästan ut, som om de fruktat honom mest af alla jägarne, ty de undveko hans närhet. Den ene stannade i skyddet af en buske, från hvilken han med ett nästan filosofiskt lugn tog scenen i betraktande. Den andre kastade blott en hastig blick omkring sig och lunkade derefter i rak linie bort mot trädet, under hvilket hertigen hade slagit sig ned. Derunder brummade han fram någonting, som, om det hade kunnat öfversättas på menskligt tungomål, möjligen skulle hafva betydtt:

»Jag tror, att den der herren är en kruka.»

Hertigen hade emellertid blifvit trött af att i stående ställning invänta jagtens egentliga början och hade därför kastat sig ned på gräset. Hvilka tankar som här sysselsatte honom, är icke lätt att med visshet säga, men vi tro dock, att han allra minst tänkte på någon fara.

Då hörde han plötsligt den annalkande björnens brummande, hvilket i samklang med skallfolkets larm tog sig ut ungefär som basen i ett musikstycke.

»Anfakta! Den der gynnaren är icke att leka med», utropade han och — grep efter sin trägaffel och knölpåk, tror läsaren? Nej, hertigen var slugare än så. Han grep helt enkelt efter den längst ned sittande af trädets grenar samt svingade sig upp i trädet, och när han väl hade kommit i säkerhet på tillräcklig höjd, yttrade han följande ord, som vittna om hans åsigter angående detta slags jagt:

»Det skall f-n sätta sitt lif på spel.»

Den hedersmannen glömde i förskräckelsen att omtala, att det var han sjelf, som hade lockat konungen till denna jagt, möjligen för att derigenom befordre sina tronföljareplaner.

Konungen hade emellertid knappt varseblifvit hertigens flykt och att björnen derigenom erhöi en möjlighet att undslippa, förrän han lemnade sin plats och ilade bort att genskjuta björnen på hans bana. Denne lunkade lugnt och orubbligt med dessa djurs vanliga flegma fram i sin en gång valda riktning och vände till en början blott hufvudet ett ögonblick mot den framskyndande konungen. Troligen är dessa djurs filosofi af det grundliga slag, som icke gifver vika för andra än de mest påtagliga sanningar. Ätminstone är det säkert, att denne ledamot af björnfamiljen, så snart han fann sig fullt förvissad om att icke kunna bortresonnera den sanningen, att den framstormande konungen kunde blifva farlig för hans lif och lemmar, upphörde med sin trankila lunk, stannade, spände de nyss ur vinterdvalan uppväckta ögonen i konungen och reste sig på bakbenen samt började med en äldre gentlemans lugn och värdighet under ett högljudt brummande i djupaste baston marschera konungen till mötes.

Med sin trägaffel i hand skyndade konungen fram.

Wachtmeister hviskade i detta ögonblick till Rehn-skjöld:

»Skola vi icke skynda till konungens hjälp?»

»Gören det, om I viljen ådraga eder hans eviga onåd.»

»Nå, så får jag väl med lugn sitta här och åse, huru han mottager dråpslaget af den der svarte besten.»

»Ingen fara!»

Kammarpagen Klinckowström hade samtidigt med kornetten Erik Kruse ett samtal, som vi anse oss böra anföra.

»Ser du hertigen?» hviskade pagen.

»Ja, visst f-n! Han sitter ju uppe i trädet», svarade kornetten.

»Nå, det vet jag väl. Jag menar, om du ser, huru hans trinda ansigte skiner af belåtenhet.»

»Han är nöjd att hafva undsluppit faran.»

»Eller också gläder det honom, att konungen kastat sig i en sådan.»

»Ah, du har rätt!»

Sveriges konung och skogens konung voro hvarandra nu så nära, att de kunde se hvarandra i hvitögat. Ingendera bäfvade eller visade någon håg att rygga tillbaka, men den som först stannade, det var björnen. Kung Carl deremot trängde framåt med en djerfhet utan like och lika lugn som om han hade gått att helt vänskapligt omfamna en värderad vän.

Den unge konungen hade åtskilliga gånger befunnit sig i en liknande ställning, men då hade alltid hans jaktkamrater varit beväpnade med skjutvapen. Nu deremot fans intet sådant att tillgå. Allt berodde på, om konungens hand var nog säker att mätta trügaffelu så, att dess båda grenar komme att sitta en på hvarje sida om björnens hals, och om hans arm var tillräckligt kraftig att genom en enda så anbringad stöt kasta det väldiga djuret baklänges omkull på marken. Två jägare, hvilka voro dertill beordrade, ilade redan fram med starka rep för att binda djuret, så snart det föll omkull.

Nu voro de båda motståndarne hvarandra på tre armlängder nära. Det var det farligaste ögonblicket under hela striden, och mängen af de i närheten varande jägarne hindrades endast genom konungens förut gifna uttryckliga befallning ifrån att ila fram till den unge monarkens undsättning.

Med en själsnärvaro, som var beundransvärd, stötte Carl i det rätta ögonblicket sin trügaffel kring björnens hals och detta med en så öfverväldigande kraft, att det väldiga djuret störtade öfver ända. I samma ögonblick voro jägarne framme med sina tåg. Rännsnaror kastades kring djurets fötter, och inom få sekunder var det bundet; skogens frie konung var en hjälplös fånge, besegrad af en enda man utan annat vapen än ett bräckligt redskap af trä, som jätten, om han hade haft tid dertill, kunde hafva krossat som ett rö med ett slag af sin väldiga ram.

Utan att bemärkas af någon bland jägarne hade emellertid den andre björnen nalkats skådeplatsen för kamratens fall och tillfångatagande. Alla jägarne hade sin uppmärksamhet och sitt intresse så oafätligt fästa vid den förste björnen, att ingen gaf akt på den andres åtgärder. Derför kunde denne obemärkt nalkas konungen så nära, att endast tre eller fyra alnar skilde honom från denne i det ögonblick, då den förste björnen föll omkull och fjettrades i jägarnes rännsnaror.

Upprätt närmade den lurfvige besten sig ännu mera och skulle snart hafva med ett slag af sin ram hämnats sin kamrats nederlag på dennes besegrare. Ett rop af fasa och förfäran hördes från hela kretsen af jägarne, men i den första häpenheten hade ingen tillräcklig själsnärvaro att ila till konungens hjälp, och denne var sjelf så ifrigt sysselsatt med den fallne björnens bindande, att han icke ens hörde det rop, som höjdes af jägarne. Troligen skulle det äfven hafva varit för sent för någon att nu skynda fram, ty han skulle icke hafva kunnat hinna till stället, innan björnen hade hunnit utföra den hämndplan, på hvilken han rufvade.

Lyckligtvis fans en, som redan var på väg till den unge monarkens undsättning. Det var en tjugutvårig man, axelbred, smärt om lifvet, snyggt klädd, likväl med all borgerlig enkelhet. I det ögonblick, då denne unge man ilade fram under trädet, der hertigen satt uppkrupen och fagnade sina ögon med den för honom säkert icke obehagliga scenen kring konungen, blef hertigen honom varse, och man kunde hafva hört honom utbrista i ett:

»Anfäkta och regera!»

Detta utrop hade säkert en tredubbel orsak, hvilket vi efter samvetsgrant ransakande af hithörande källor hafva funnit.

För det första såg hertigen den unge mannen böja sig ned och i förbifarten upptaga från snön den knölpåk, som hertigen hade förgätit att taga med sig upp i trädet, och det var naturligtvis en mycket förarglig syn.

För det andra igenkände hertigen i den unge mannen sin trätbroder Abraham Bandholtz, med hvilken

han för ett par timmar sedan hade tvistat på vägen, och det var naturligtvis ännu förargligare för hans hertiglga nåde.

För det tredje fick konungen hjälp i sin fara, och det var i hertigens ögon det allra förargligaste.

Af dessa tre orsaker var det, som hertigen utbrast i ett mycket onådigt:

»Anfakta och regera!»

Abraham Bandholtz tycktes emellertid icke alls bemärka hertigen, utan skyndade förbi honom och rakt mot björnen, som redan utbredde sina ramar för att i sin lurfviga famn innesluta konungen. Han medhann dock icke att utföra denna sin afsigt i afseende på monarkens person, ty den unge Bandholtz trädde emellan och trakterade honom så grundligt med hertigens knölpåk, att han brummande började företaga ett väl ordnad återtag. Nu märkte äfven konungen att någonting ovanligt förhades bakom hans rygg. Han vände sig om och blef således vittne till så väl den fara, för hvilken han sjelf hade varit utsatt, som den strid, hvilken slutade med björnens fullständiga nederlag.

Förvirrad och slutligen döfvad af de väldiga slagen, föll björnen omkull och blef nu med lätthet bunden af de framskyndande jägarne.

Hoffolket ilade äfven fram för att betyga konungen sin glädje öfver hans räddning. Ingen tänkte i de första ögonblicken på att tacka den unge Bandholtz för hans lika mycket om mod som om själsnärvaro vittnande inblandning i saken.

Carl sjelf var den förste, som sökte honom, men han hade redan försvunnit och stod ingenstädes att finna. Ingen af jägarne hade sett, när han aflägsnade sig. Troligen kunde dock hertigen från sin upphöjda plats hafva gifvit någon upplysning, om han icke hade ansett lämpligare att i denna fråga iakttaga tystnad. I stället steg han ned från trädet och blandade sina lyckönskningar bland det rökoffer, som hofmännen upptände inför den unge konungen.

»Det kallar jag en modig och djerf man, som vågar anfalla björnen med intet annat vapen än en käpp», ytt-

rade konungen med omiskänlig beundran, så snart de från alla håll strömmande lyckönskningarne tillåto honom att tala. »På detta sätt vill äfven jag hädanefter idka björnjagt.»

»Betänk likväl den stora faran, eders majestät», vågade Wachtmeister infalla.

Konungen blef alltid vred, när han hörde någon förutsätta en fara för hans person. Så äfven nu. Ett strängt ögonkast var det enda svar, Wachtmeister erhöll, och den enda belöning som den alltid försigtige gamle mannen undfick för sin ömhet om konungen.

»Tillbaka till jagten!» ropade konungen. »Se, der kommer ännu en lurfvig best framträngande i snåren! Jag vill gå löst på honom med käppen.»

Jagten började å nyo och konungen fick mera än en gång under dagens lopp tillfälle att med sin knölpåk anfalla och besegra de uppskrämda björnarne. De öfriga jägarne deremot begagnade de i någon mån tryggare trä-gafflarne, hvilka åtminstone hade den fördelen att hålla djuren på längre afstånd från jägaren.

Mot aftonen lades de dödade eller fångne björnarne på slädar och kördes under musik och jubel till Kungsör. Skallfolket qvarstannade i skogen under natten, emedan en stor del af det inringade fältet ännu icke hade blifvit undersökt. Jagten fortsattes under följande dagen, och innan aftonskymningen inbröt hade från jagtens början fjorton fullväxta björnar blifvit fångade eller dödade. Denna dag deltog dock icke hertigen i nöjet, emedan han, såsom det uppgafs, led af en häftig hufvudvärk, troligen förorsakad mindre af hans mödor under jagten än af hans strapatser vid föregående qvällens gästabad.

TREDJE KAPITLET.

Stockholm i aftondunklet.

Omkring åtta dagar efter de händelser, som vi nyss skildrat, vandrade sent en afton en man framåt Österlånggatan. Den resliga växten och den fasta gången tycktes antyda, att mannen var en krigare, men då han gick förbi en af de dunkelt lysande tranlyktorna eller ett upplyst fönster, kunde man iakttaga, att han var klädd såsom de yngre borgarena på den tiden brukade, d. v. s. i en dräkt, hvilken var sammansatt af gamla och nya moder, och hvilken visade något af den gamla svenska enkelheten i förening med något af den franska fiärd, som på den tiden började att innästla sig i vårt fädernesland. Det kunde således icke vara en krigsman, ty desse försummade sällan att i sin klädedräkt gifva sitt lefnadsyrke tillkänna. Då, måhända mera än nu, ansågs krigarens yrke vara allt för ärorikt att behöfva döljas under en borgerlig dräkt.

Mången, som i vår egen tid, i »upplysningens tidehvarf», har sett Stockholm vid nattetid, anser dess gasbelysning vara mycket tarflig. Dessa oförnöjsamma varelser borde en gång tänka eller drömma sig tillbaka till den tid, hvarom vår berättelse handlar. Kanske blefve de då mera böjda att erkänna gasens stora fördelar och öfverse med gasverksbolagets fel, brister och skröpligheter. De skulle nemligen, derom är jag viss, icke önska sig tillbaka till tranlyktornas tidehvarf — dessa nu mera lyckligtvis antiqverade plågoreskap för de nattlige van-

drarne. Här och der uthängda, men på ofantligt långa afstånd från hvarandra, spredo de ett mycket oansenligt sken några alnar omkring sig, lemnande hela den öfriga gatan i det allra djupaste mörker. Allmänheten hade därför ingen annan utväg än att stanna inomhus, så snart mörkret inträdde, eller också löpa fara att bryta benen af sig i de djupa hålor, som gapade öfver allt på gatorna, eller i bästa fall nedsöla sina skodon och kläder i hufvudstadsorenligheten, så vida de icke hade råd och lägenhet att låta sig åtföljas af ett dussin tjenare med facklor eller lyktor.

Under sådana förhållanden var en färd på Stockholms gator, sedan mörkret inbrutit, ingalunda en ringa sak. Dertill fordrades tvärtom både mod och själsnärvaro, och det vore icke stor öfverdrift, om någon påstode, att man nu för tiden vandrar tryggare på hvilken landsväg eller bygata som helst i det djupaste mörker, än man då för tiden i den härliga tranbelysningen färdades på hufvudstadsgatorna.

Gatorna voro också ingalunda uppfyllda med folk, då nyssnämnde vandrare vid tiotiden på aftonen passerade Österlånggatan. Här och der mötte han visserligen någon, men det var endast genom ljudet af deras steg och de i mindre väl valda uttryck uttalade omdömena om gatubelysningen och gaturenhållningen, som han upptäckte deras närvaro. Se dem kunde han icke, så vida han icke mötte dem just under en lykta, men äfven der skulle det hafva varit omöjligt att igenkänna någon, om för öfrigt denne vandrare hade egt några bekantskaper att igenkänna.

Midt för Gaffelgränden törnade han mot en annan nattvandrare, om hvars person han endast med möda kunde iakttaga, att den var väl insvept i en vid kappa, och att hufvudet var betäckt med en bredskyggig hatt. Denne mystiske person lät vid sammandrabbningen höra ett:

»Se upp!»

Innan ljudet af dessa ord hade förklingat, var han redan borta ur synkretsen, och vår vandrare bekymrade sig därför icke om att gifva något svar på det ohöfliga

tillalet. I stället påskyndade han sina steg, tydligtvis i afsigt att så fort som möjligt uppnå målet för sin färd.

Då han nalkades det ställe, hvarest Drakens gränd utmyunnar i Österlånggatan, trängde ett besynnerligt ljud till hans öron och föranledde honom att stanna och lyssna. Det var icke ljudet af gående människor. Snarare tycktes det honom vara bullret af en strid eller ett slagsmål af det slag, som ännu i våra dagar nattetid levereras i Stockholm, öfverståthållarembetet och poliskammaren till trots.

»Det der måtte vara en episod ur det gottorpska raseriet», mumlade han. »Troligen är hofvet med hertigen och konungen i spetsen ute på nöjen, om det eljest ligger någon sanning i de berättelser, jag om den saken hört.»

Ett gällt rop, tydligen upphäfdt af en kvinna, afbröt honom i dessa betraktelser och föranledde honom att påskynda sina steg. Snart stod han vid ingången till Drakens gränd och kunde nu tydligare uppfatta betydelsen af det buller och det rop, som hade trängt till hans öron.

Några alnar ned i gränden såg han vid skenet från den sömniga gatlyktan två män, väpnade med värjor, strida mot en tredje, hvilken till sitt försvar endast hade en promenadkapp af spanskt rör. I närheten stodo två andra män, hvilka fasthöllo en kvinna, troligen densamma, som nyss hade upphäfdt det nödrop, hvilket väckte vår nattvandrares uppmärksamhet. Som denne var en i grund och botten hederlig man, tvekade han naturligtvis icke ett ögonblick att kasta sig in i striden till förmån för kvinnan och den nära nog obeväpnade mannen, men knappt hade han fattat detta beslut och lyftat foten, för att bringa det till utförande, förr än han kände sin arm fattas af någon, som bakifrån hade obemärkt nalkats honom. Då han vände sig om, såg han framför sig samma i kapp insvepte karl, som hade mött honom vid Gaffelgränden och der i mörkret stött emot honom samt på ett så ohöfligt sätt skilts ifrån honom.

Äfventyret började att inveckla sig. Der voro en kvinna och en man, båda värnlösa, öfverfallna af personer, hilkas beteende utvisade, att om de än icke voro ban-

diter till yrket, så förehade de här en gerning, hvilken var banditer värdig. Här åter stod inför honom en karl, en mystisk personlighet, hvilken tycktes hafva för afsigt att hindra honom ifrån att skynda de öfverfallna till undsättning.

»Släpp mig, herre!» ropade han med fast och klangfull stämma. »Släpp mig och tvinga mig icke att med våld befria mig, ty det torde bekomma er illa.»

»Åh, min vän», svarade mannen i kappan med ett uttal, som hade en utländsk brytning, »säg mig först hvad klockan är.»

Utan att svara på en under dessa kritiska omständigheter så besynnerlig fråga, lyftade vår vän, nattvandraren, sin högra arm och måttade ett väldigt slag mot den andres hufvud. Denne märkte dock afsigten i så god tid, att han medhann att taga ett steg tillbaka och kasta undan sin kapp samt draga värjan.

»Aha», utropade han med samma främmande uttal, »är det höfviskt att gifva knytnäfs slag till svar på en höflig fråga? Stanna och försvara dig, om du vågar!»

Sägande detta, trängde den hemlighetsfulle karlen i kappan sin motståndare inpå lifvet. Denne kastade en hastig blick nedåt gränden och der såg han den ensamme borgaren ännu rätt tappert försvara sig mot sina två angripare.

»Hvarför viljen I hindra mig att bispringa de arme der borta? Ären I en ärlig man, så följjen I mig och hjälpen mig att befria dem från skurkarne.»

»Nej, min gode vän, jag blandar mig icke i ting, som icke röra mig, och det rådet gifver jag äfven dig för framtiden. Det skall bespara dig månget sabelhugg och värjstyng.»

Den hemlighetsfulle gjorde nu ett utfall med sin värja, hvars spets han riktade rakt mot sin motståndares hjerta. Denne märkte likväl i god tid faran och gjorde ett vigt språng till sidan, så att värjan endast snuddade vid hans arm.

»Fege usling!» utropade den sålunda öfverfallne. »Om Gud vill, skall denna leken bekomma dig mindre väl.»

Ett sådant yttrande tycktes under dessa förhållanden vara förmätet, ty det var omöjligt att kunna förutsätta annat än en olycklig utgång af hvarje den obehäpnade mannens försök att försvara sig mot sin väpnade fiende. Emellertid visade verkliga utgången af äfventyret, att den obehäpnade mannen det oakadt hade rätt.

Ännu fortfor tumultet nere i gränden. Ännu var det tid att komma mannen och qvinnan till hjälp, men först måste den behjertade unge mannen — ty att han var ung, derom vittnade den friska klangen i hans stämma — befria sig från sin egen fiende.

Ett ögonblick stodo de båda motståndarne stumma och orörliga gent emot hvarandra, den ene sannolikt förargad öfver sitt misslyckade utfall med värjan, den andre öfverläggande med sig sjelf om bästa sättet att bemäktiga sig motståndarens vapen. Detta enda ögonblick, under hvilket de skarpt betraktade hvarandra, föranledde å båda sidor ett utrop:

»Hertigen!» sade den ene.

»Abraham Bandholtz!» hördes den andre yttra.

Mannen, som var insvept i kappan, var verkligen ingen annan än hertigen af Holstein. Vid det häftiga utfallet hade hans hatt glidit tillbaka, så att skenet från den bedröfliga tranlyktan föll obehindradt på hans ansigte.

Den unge mannen deremot, som så behjertadt hade ämnat kasta sig in i striden för att bispringa en värnlös man och en ännu mera värnlös qvinna, ehuru han sjelf var obehäpnad — det var vår bekante från Kungsör, Abraham Bandholtz. Genom den sidorörelse, till hvilken hertigens plötsliga utfall nödgade honom, hade han kommit att intaga en sådan ställning, att hertigen kunde se hans ansigte mera tydligt.

Efter allt hvad Abraham Bandholtz hade hört om hertigen var det icke svårt för honom att inse, hvarför denne hade anfallit honom. Helt visst var det hertigens folk, som hade blifvit utsändt att bortföra qvinnan. Hertigen hade troligen skyndat från platsen, så snart han för sina handlangare utpekade föremålet för deras våld, men då han så oförmodadt sammanstötte med en karl, hvilken

begaf sig i riktning mot det ställe, hvarest hans tjenare just nu voro i verksamhet, hade han af försigtighet vändt tillbaka och obemärkt följt karlen i spåren samt i lagom tid hindrat denne att blanda sig i hans tjensteandars lagstridiga göromål.

Hertigen hade »ett horn i sidan» till Abraham Bandholtz ända sedan deras möte på vägen i närheten af Kungshör. Det var honom derföre icke ovälkommet, att han nu hade fått ett, såsom han tyckte, ypperligt tillfälle att tukta den oförskämde ynglingen.

»Dö, hund!» utropade han med en af raseri skälvande röst, och i samma ögonblick förnyade han med häftighet sitt utfall.

»Icke denna gång!» svarade hans motståndare, hvilken genom ett djerft språng äfven nu lyckades undvika det mördande vapnet.

Denna gång åtnöjde han sig likväl icke med att passivt deltaga i nöjet, utan skred till handling — en handling, så djerf, så exempellöst behjertad, att den endast genom hans verkligt förtviflade ställning kunde rättfärdigas, isynnerhet som den helt och hållet stod i strid mot alla af fäktmästare och sabelkonstnärer uppgjorda eller eljest häfdvunna regler.

I samma ögonblick, då han hade kastat sig till sidan och hertigens till och med i tranlyktans sken glänsande klinga sköt förbi honom, förflyttade han sig med ett nytt språng ända fram till hertigen, hvilken, oförberedd som han var på ett sådant anfallssätt, icke hann draga sig tillbaka. Medan hertigen ännu qvarstod i utfallsställning, greps han således utan krus af motståndarens båda jättestarka händer, mellan hvilka han fastklämdes lika hårdt, som om han hade råkat sitta emellan i ett skrufstäd eller som om han blifvit fasttagen af en af dessa mångarmade, vidunderliga jättepolyper, hvilka aldrig släppa det rof, som de på hafsbotten hafva fångat.

I förskräckelsen släppte hertigen sin värja. Den obeväpnade mannen hade genom djerfhet, rådighet och en utomordentlig vighet segrat öfver den beväpnade.

Men — i detta ögonblick hördes en vagn rulla inne i gränden, och då Abraham lät sitt öga försöka genomtränga det der rådande mörkret, fann han, att gränden var tom. Han hade således segrat endast för att på ett annat sätt lida nederlag, ty den i grund och botten lika godhertade som modige unge mannen ansåg det verkligen såsom ett nederlag, att han icke kunnat bispringa och befria den förfördelade qvinnan och hennes försvarare.

»Hund, släpp mig!» pustade hertigen.

»Släppa dig, du purpurklädde bof, som låter röfva qvinnor och öfverfaller fredliga vandrare? Nej, det vore att göra mig till en viss grad delaktig i dina förbrytelser.»

»Du vet ju hvem jag är, och ändå vågar du...?»

»Ja, jag vågar verkligen hålla eders hertigliga höghet fången. Det är ju mycket förvånande eller hur?»

»Du är vanvettig.»

»Bättre är att vara en däre med rent samvete än en klok man med en nidings hjerta.»

»Jag kan ju låta hänga dig.»

»Dermed hafven I redan förut hotat mig, och jag svarar liksom då, att ännu kunnen I icke hänga någon här i Sveriges rike. Gud låte i sin barmhertighet aldrig den dagen randas, då en så dålig människa, som I ären, får styra och råda i Sveriges rike!»

»Skurk!»

»I slösen förgäfves eder vältalighet! Dock, när jag rätt betänker saken, vet jag sannerligen icke, hvarthän jag skall föra eder, ty ännu har jag icke sjelf tak öfver hufvudet här i staden. Jag är således nödsakad att gifva eder lös, men kommen det i håg, att om I ännu en gång råken i mina händer, öfverlemnar jag eder polisen i våld, och om I deraf icke hafven annan skada, skolen I åtminstone hafva den skam och nesa som I förtjenen.»

Sättande sin fot på hertigens värja, för att hindra ett möjligt försök af denne att åter sätta sig i besittning af detta vapen, släppte han honom lös, och hertigen var icke sen att begagna sig af den återvunna friheten. Skyndsamt och tyst aflägsnade han sig från platsen, och snart var han försvunnen för Abrahams blickar i det på gatan

rådande mörkret. Utan värja återkom hertigen denna afton till sina praktfulla gemak.

Abraham Bandholtz satte sig ofördröjligen i besittning af värjan, en pryddlig, kring fästet guldsmidd, smidig och glänsande värja, hvilken en lång stund sysselsatte den unge mannens nyfikenhet, som han sökte tillfredsställa genom att närma sig lyktan så mycket möjligt var.

»Om jag hade haft denna», yttrade han för sig sjelf, »då jag nyss kom hit, skulle det icke hafva lyckats skurkarne att bortföra den arma qvinnan. Men tyst... jag tyckte mig höra ljudet af en människas röst! Riktigt! Det kom från gränden. Och nu upprepas det. Ah, det är tydligen någon, som är nödstäld. Jag må undersöka saken. Nu, sedan jag kommit i besittning af detta ypperliga vapen, behöfver jag icke frukta någon.»

Lydande den känsla af medlidande, som rörde sig inom honom, trädde han in i gränden, och knappt hade han hunnit mera än tio alnar ned i denna, förr än hans fot i mörkret stötte mot en på marken liggande människokropp. Det var emellertid för mörkt att der kunna se, om det var en lefvande eller död.

»Skulle det möjligen vara den karlen, som så modigt försvarade sig med en käpp mot två värjor!»

Abraham lutade sig ned för att undersöka, om den fallne var lefvande eller död. Han hade just lagt örat intill offrets mun för att utröna, om han andades, då den sårade med svag röst uttalade dessa ord:

»Maria! Maria! Kämpa emot ännu en stund! Var modig! Snart är jag vid din sida — d. v. s. så snart jag dödat dessa båda skurkar, som vilja stänga vägen för mig och hindra mig att komma till din hjälp och räddning. Ah, Maria! Låt dem icke föra bort dig! Var stark ännu några sekunder, så är jag färdig. Min Gud! De sätta henne i vagnen, och nu rullar denna bort, och jag... jag har en sådan smärta i bröstet, att jag icke kan ila efter.»

Abraham Bandholtz lyssnade med återhållen andedrägt till denna af feberyra framkallade utgjutelse.

»Stackars karl!» tänkte han. »Det var förmodligen hans hustru eller hans trolofvade, som nyss frånöfvades honom. Hvad skall jag företaga mig med honom?»

Verkligen var vår unge väns ställning ganska bekymmersam. En timma efter hans inträde inom hufvudstadens gränser hade knappt förlidit, förr än han hade utkämpat en duell med hertigen af Holstein och fann sig af ren mensklighet nödsakad att draga försorg om en sårad man, utan att hafva något hem dit han kunde föra denne.

»Öfvergifva honom här på gatan kan jag icke», tänkte han, »ty han skulle då ovilkorligen omkomma eller åtminstone ådraga sig en ännu farligare sjukdom genom nattkylan än den, som hans sår redan hafva förorsakat honom. Jag måste väl bära honom till min slägtinges hus, der jag sjelf ärnat söka tak öfver hufvudet. Visst lär bryggaren Ladau vara en mäkta rik man, men jag vill hoppas, att rikedomens icke har tillslutit hans hjerta för alla menskliga känslor, och att han således icke skall vägra att mottaga den här unge mannen i sitt hus.»

Sedan Abraham Bandholtz hade fattat detta beslut, dröjde han icke att sätta det i verket. Utan synbar ansträngning upplyftade han den fallne och bar honom på sina armar, tagande vägen framåt Österlånggatan.

FJERDE KAPITLET.

Carl Pipers kurir.

Innan vi gå vidare framåt i vår berättelse, är det af nöden att skildra en tilldragelse, hvilken timade under andra dagen af jagten i Kungsörs skog.

Det led mot aftonen, och jagten led mot sitt slut. Konungen hade denna dag med trägaffel och käpp nedlagt tre björnar och befann sig följaktligen i det goda lynne, som en lycklig jagt alltid medför hos ifriga jägare. Han skämtade på sitt i någon mån skoningslösa sätt och visade idel lustighet i sitt väsende. Under jagtens mödor och ansträngningar hade hans klädsel råkat i oordning, och till och med den yfviga peruken hade blifvit rubbad ur sitt normala tillstånd och läge, men Carl var icke den som fäste sig vid sådana småsaker. Hans af svett betäckta ansigte, detta ansigte, som eljest plägade vara liksom bundet i den konungsliga värdighetens något stereotypa uttryck, kunde nu fritt utveckla sig i återstrålandet af en lefnadslust, som kung Carl annars sällan ådagalade.

I det ögonblick, då vi nu uppsöka konungen och hans män i Kungsörsskogen, voro de alla samlade kring en af de slädar, på hvilka dagens jagtbyte lastades för att föras till Kungsör.

Det uppstod någon svårighet, då en björn, som blifvit fångad och lefvande skulle föras till Kungsör, skulle fastbindas på släden. Djuret »stretade emot» af alla krafter, och det erfordrades många karlars förenade styrka för

att öfvervinna dess motstånd, ehuru det redan förut var bundet.

Plötsligt flyttades den allmänna uppmärksamheten från denna lilla episod till en omständighet af mera ovanligt slag. En ryttare anlände på en svettig och flämtande häst till stället, kastade sig ur sadeln, och utan att gifva sig tid till att ordna sin klädsel, skyndade han in bland hopen af jägare, yttrande med brådskande röst:

»Konungen?»

»Han är der», svarade kammarpagen Klinckowström.
»Vill du träffa honom?»

»Ja!»

»Hvem har sändt dig?»

»På den frågan skall jag svara hans majestät sjelf, i fall han gör mig den äran att tillspörja mig derom», genmälde kuriren, under det han trängde sig fram till det ställe, der konungen enligt pagens anvisning skulle vara att finna. Hofmän, krigare och jägare veko undan för den af snö och smuts bestänkta kuriren, hvilken sålunda snart befann sig inför konungen.

Denne hade knappt varseblifvit kuriren och förstätt att hans budskap mände gälla någon vigtig regeringsangelägenhet, förr än hans ansigte antog det stränga och allvarliga uttryck, som det alltid bar, då han uppträdde i egenskap af konung. Oaktadt sin ungdom var han vid sådana tillfällen majestätisk att skåda, och man glömde gerna hans ungdom, för att blott i honom se den oinskränkte herskaren.

Lugn och ståtlig stod han inför den bugande ryttaren och mottog af dennes hand ett försegladt bref, som han vägde i sina händer, medan han framstälde denna fråga:

»Hvarifrån kommer du?»

»Från Stockholm.»

»Och hvem har skickat dig?»

»Grefve Carl Piper.»*)

*) Denne Carl XII:s statsminister var född 1647 i Stockholm, der hans fader var kamrer i krigskollegium. Han var konungens högra hand i alla inrikes ärenden och detta redan under Carl XI:s

»Det mände vara en vigtig sak, som kan föranleda greffen att störa oss i vår sysselsättning», yttrade Carl med sammandragna ögonbryn, hvarefter han öppnade och läste brevet. Under läsningen ljusnade hans drag, så att hvar och en trodde sig nogsamnt kunna förstå, att den vigtiga depeschen hade innehållit någon glädjande under rättelse. Det stränga allvaret i konungens drag smälte småningom bort och lemnade rum för en viss glädthet.

Då han slutat läsningen, gömde han skrivelsen innanför det höga skaftet på sin jagstövvel och blickade der efter omkring sig bland den omgivande skaran, liksom om han hade sökt någon. Då han varseblef den franske ministern, ropade han till honom:

»Min käre Guiscard, I kunnen dock icke gissa, hvilken glädjande nyhet jag bekommit?»

Den fint bildade fransmannen bugade sig och svarade med ett artigt hofmansleende:

»Om jag hade varit i besittning af eders majestäts höga förstånd, skulle det troligen varit mig en lätt sak att gissa eders majestäts hemlighet, men nu måste jag bekänna mig oförmögen dertill.»

»Försök likväl!» uppmanade konungen, som var vid skämtsamt lynne.

»Nå, efter eders majestät befaller, så... Jag gissar att den vördnadsvärda enkedrottningen, eders majestäts fru farmoder, har utvalt åt ers majestät en gemål, som har den lyckan att vinna ers majestäts höga bifall.»

»Nej, min käre Guiscard, nu gissaden I ganska illa.»

regering. På sitt yttersta gaf Carl XI åt sin son det rådet att ständigt följa Pipers ledning, ett råd, hvilket den eljest egensinnige Carl XII åtlödde. — Piper följde Carl XII i krigen, och genom hans hand gingo alla såväl inrikes som utrikes ärenden, ända till dess han vid Pultava blef tillfångatagen. Grefve Carl Piper beskrives såsom ett godt hufvud, såsom en man med rena seder och utomordentlig arbetsförmåga, och den enda fläck, som vidlåder hans minne, är måhända hans allt för långt drifna »påpasslighet» i fråga om att förvärfva penningar. Största delen af sina stora rikedomar förvärfvade han genom att mottaga gåfvor »för gjorda tjänster och främjade befordringar». Han åled i rysk fångenskap 1716, och hans lik, som fördes till Stockholm, blef der mottaget med stor högtidlighet och nedsatt i en graf i Engsö kyrka.

»Derpå förberedde jag ju ert majestät.»

»Nå, så hören då: vi skola draga ut i krig.»

Det är svårt att beskrifva det intryck, som konungens ord gjorde på de församlade. Fransmannen, hvilken verldsvana aldrig kunde tillåta hans yttre lugn att rubbas, röjde inga tecken till de tankar och känslor, med hvilka han mottog konungens med leende min förkunnade nyhet: »vi skola draga ut i krig». Troligt är ock, att han genom sina förbindelser med hofvet i Paris redan egde kännedom om den nyhet, som nu först genom Carl Pipers kurir kom till konungens kunskap och att han, sålunda förberedd, lättare än eljest kunde dölja sina verkliga intryck. De andre herrarne deremot röjde i sina anleten ganska olikartade känslor. Den gamle Wachtmeister, hvilken alltid hade fäderneslandets väl för ögonen, bleknade märkbart, och om vi skulle försöka att med ord uttrycka de tankar, som i detta ögonblick hvälfde sig i hans grånade hufvud, skulle detta försök antaga följande form: »Min Gud, hvar skall man taga penningar till ett krig, sedan rikets besparingar blifvit i öfverdåd förlösade!» Rehn-skjöld såg så bister ut, som om han redan hade haft fienden inför sig och varit redo att när som helst slå till med sitt svärd. De yngre herrarnes ansigten visade en oförställd glädje öfver utsigten till ett krig, genom hvilket för dem öppnades möjligheten att vinna ära, hjälterykte och befordran.

»Krig?» sade fransmannen. »Mot Danmark?»

»Derom nämner de peschen intet, men det är väl troligt, att vi måste göra början med vår danske kusin, för att tvinga honom till fred med hertigen af Holstein. Brevet innehöll emellertid underrättelsen att konung August i Polen lätit sina sachsiska trupper infalla i Liffland.»

»Det synes mig vara stridande mot alla af ålder antagna sedvänjor att infalla i en annan monarks land utan att hafva förutskickat en krigsförklaring.»

»Nå, så mycket hårdare vilja vi straffa honom.»

»Eders majestät hade rätt att kalla detta en vigtig underrättelse, men 'glad' synes den mig likväl icke vara.»

»Vi hafva, uppriktigt taladt, länge längtat efter att få pröfva våra unga krafter i ett krig, och nu har konung August beredt oss tillfälle dertill. Vi äro honom derför rätt tacksamme och kunna icke anse det annorlunda än som en glädjande nyhet.»

»Mätte himlen förläna ers majestäts vapen en ärofull seger!»

»Ah, tvifla icke derpå! Vi skola snart få konung August att återvända samma väg som han kommit.»

Liksom om ingenting störande hade inträffat, fortsatte konungen jagten ända till sena aftonen, och först sedan det var fullkomligt mörkt, återvände han till Kungsör.

Genast efter ankomsten till slottet skyndade holsteinske ministern att uppsöka hertigen, hvilken, såsom förut är berättadt, denna dag hade kvarhållits hemma af en verklig eller föregifven hufvudvärk. Fabrice fann honom snart i ett af de kungliga gemaken, och mellan de båda herrarne uppstod följande hemliga samtal:

»Hvad nytt, Fabrice?» yttrade hertigen, då han såg denne inträda. »Jag ser på ditt magra ansigte, att ditt inre är fullt med nyheter. Du är i det hela en dålig diplomat, som icke bättre förstår att dölja, hvad du har inombords.»

»Ah, värdigas höra hvad jag har att förkunna och döm sedan, om jag icke har skäl att vara upprörd!»

»Nå, låt höra! Gäller det qvinnor eller politik, de enda ting, för hvilka jag intresserar mig här i verlden?»

»Det är en nyhet af politisk vigt, en nyhet, som (här närmade Fabrice sig så nära till hertigen, att han kunde sänka sin röst nästan till en hviskning) kan blifva af största betydelse för edra framtidsplaner, min hertig.»

Hertigen reste sig häftigt upp och blef blodröd i ansigtet.

»Hvad?» stammade han. »Skulle någon olycka hafva hänt konungen?»

»Nej, men konungen begifver sig ut i krig, och då . . .»

»Då . . .?»

»Då kan lätt en olycka inträffa, som lyfter eder upp på Sveriges tron.»

»Ha! Och mot hvem ärnar han förklara krig?»

»Kriget är börjadt af konung August genom ett infall i Liffland.»

Vi lemna här de båda holsteinske herrarne för att i stället inträda i det gemak, som blifvit upplåtet åt franske ministern.

Guiscard satt framför ett bord, på hvilket brunno två växljus. Papper och andra skrifmaterialier voro framlagda och utvisade, att ministern ämnade skrifva bref.

En stund satt han försjunken i djupa tankar, ja så djupa, att läsaren tryggt kan med oss kasta en blick öfver hans axel på det papper, som ligger framför honom och på hvilket han redan skrifvit några rader. Läsaren skall dervid finna, att brefvet är staldt till den då i Frankrike allsmåktiga madame Maintenon.*) Snart vaknade han emellertid upp ur sina drömmar och fortsatte sin påbörjade skrifvelse. Vi taga oss friheten att följa med ögonen hans penna under dess snabba lopp på papperet. Se här hvad han skref:

»... Jag var i dag närvarande, då en kurir bringade gossen-konungen underrättelsen om konung Augusts infall i Liffland och hade tillfälle att iakttaga hvilket mottagande denna nyhet fick. Jag väntade mig att finna honom rädd för ett krig och harmsen öfver att nödgas afbryta sina dråpliga jagtnöjen, men tanken på kriget gjorde honom glad, och han tyckes icke frukta det mera än han fruktar att anfalla de vilda björnarne med trägafflar och käppar. Han sade, att underrättelsen om det förestående kriget var honom en glad nyhet, och ni kan, ädla fru, göra er en föreställning om den unge konungens mod och sjelfbeherskning, då jag berättar, att han icke ens afbröt jagten för att skynda till Stockholm att öfverlägga med sina ministrar. Konungen synes icke hafva lust till annat än manliga idrotter och icke känsla för något annat än krig. Man har allt för mycket talat med

*) Francisca d'Aubigné, fru af Maintenon, enka efter en poet vid namn Scarron, lyckades så insnärja den gamle Ludvig XIV i sina nät, att denne år 1685 lät i hemlighet viga sig vid den nära femtioåriga enkan.

honom om hans företrädares ärorika bragder, hvilka I väl kännen, ädla fru. Han har hufvud och hjerta fulla deraf, och han anser sig i spetsen för sina svenskar alldeles ööfvervinnelig. Man tror allmänt, att han skall genom sin öfverådiga vägsamhet snart blifva skjuten och att det just är detta som hertigen af Holstein äsyftar. Jag kan emellertid icke undgå att beundra hans mod. Hvilka utomordentliga bedrifter skulle icke historien få att om denne konung inskrifva på sina blad, om han vore lika klok och försiktig, som han är modig och behjertad!»

Vi lemna nu den franske ministern att på egen hand fortsätta sin skrifvelse till fru de Maintenon. I konungens gemak firades senare på aftonen med ett kungligt gästabad såväl jagtens lyckliga utgång som den glada underrättelse, hvilken Carl Pipers kurir hade fört till Kungsör. En och annan af de församlade ansåg visserligen tidningen vara mera värd att oroa sig för än att fröjdas öfver; dock vågade de icke gifva sådana tankar tillkänna.

Detta gästabad var det sista konungen höll före sitt uttåg till de nästan oafbrutna krigen. Det gick lustigt och gladt till under konungens tak denna afton, och konungen sjelf var ystrare än någonsin tillföre. Det var liksom om han hade här under dessa glädjens timmar velat taga afsked af sin gossålder, ty när han ett par dagar senare åter uppträdde i sin hufvudstad, hade den allvarsamhet, hvilken förut blott vid vissa tillfällen af hög vikt af honom antagits, öfvergått till ett med hans natur. Han var nu icke längre en yngling, utan en man med fast hållning, en man, som icke behöfde antaga en mask eller spela en rol för att bevara sin konungsliga värdighet, men hvilkens fasta karakter och allvarsamma håg ovilkorligen ingåfvo vördnad, så mycket snarare som de voro fullkomligt naturliga. Hvad han förut stundom *visat sig vara*, det *var* han nu i verkligheten — en man och en konung.

FEMTE KAPITLET.

Huru vår hjelte blef mottagen hos bryggaren Ladau.

Tiden torde nu vara inne att meddela några underättelser om Abraham Bandholtz, ty vi förmoda att våra läsare längta efter att närmare lära känna denne unge man. Vi skynda således att förtälja, att han var född i Norrköping och son af handlanden derstädes Hartvig Hansson Bandholtz och dennes maka Elisabeth Lothigius, ett hjonelag, som åtnjöt inom sitt samhälle en icke ringa grad af aktning, förvärfvad genom Hartvigs stränga redlighet och Elisabeths många dygder. Sjelf egande en inom handelsklassen på den tiden sällspord bildning, bemödade sig de båda makarne att väl uppfostra sonen Abraham, och det måste medgifvas att denne både af kärlek till sina föräldrar och af begär efter vetande villigt fogade sig efter deras önskingar att han skulle inhemta alla de kunskaper, som kunde ifrågakomma.

Då Abraham var i sitt nittonde år, ansåg fadern det vara tid att inviga honom i handelsvetenskapens mysterier. Det föll nemligen aldrig den gode mannen in, att sonen kunde vilja välja en annan lefnadsbana än den, på hvilken han sjelf hade skördat en ganska anseelig framgång. Lydig såsom alltid, fogade Abraham sig äfven nu efter faderns vilja och dolde omsorgsfullt sitt hjertas önskingar i fråga om valet af lefnadsyrke, ty verkliga förhållandet var, att ynglingen alldeles icke hade någon lust att stänga sig inne i faderns bod eller använda

sina själsgåfvor till att motstå böndernas försök att nedpruta priset på faderns varor eller till det enformiga göromålet att mäta salt och väga kryddor. Han hade nemligen hört och läst så mycket om svenskarnes krigsbedrifter under de afidne store hjetekonungarne, isynnerhet Gustaf II Adolf och Carl XI, att han sjelf hade börjat känna en längtan efter att få deltaga i någonting liknande, och denna längtan öfvergick småningom till ett okufligt begär efter och en outplänlig lust till krigarens ärofulla, om än mödosamma yrke. Likväl dolde han länge denna sin själs innersta tanke för sina föräldrar, och han mätte salt och vägde kryddor med ett utseende, som om han i dessa göromål hade funnit sin bästa lefnadsglädje och som om faderns trånga bod, i hvilken var så lågt till tak, hade för honom varit den mest passande verksamhetskrets. Detta hans förhemligande af sitt hjertas käraste önskan berodde dock icke på någon inbundenhet i hans natur. Tvärtom var han af naturen öppen och ärlig. Men han älskade sina föräldrar så högt, så varmt och innerligt, att han i det längsta ville bespara dem den sorgen att finna honom lefva och andas blott i den önskan att för alltid lemna både bod och föräldrahem och ila ut i verlden på en krigares osäkra stråt. Också var det blott en tillfällighet, som för föräldrarne förordade, huru det i verkligheten stod till med deras son.

Det hände nemligen en dag, att en afdelning krigsfolk tågade genom staden. Abraham befann sig för ögonblicket ensam med sin mor i familjens hvardagsrum. Både mor och son skyndade till fönstret för att åse krigarnes tåg. Sonen följde krigsfolket med giriga blickar, så länge han kunde se dem. Ack, huru gerna skulle han icke hafva velat följa med dem! Huru gerna hade han icke velat bland dem marschera efter krigsmusikens toner! En djup suck häfde hans bröst, och en tår banade sig väg utför hans kind, och — modern både hörde sucken och såg tåren.

»Min son», sade hon, läggande sin arm kärleksfullt kring hans hals, »du döljer någonting för mig. Säg, är du fullt lycklig?»

Rörd af moderns ord och ännu mera af den kärlek, hvilken blickade ur hennes ögon och gaf sig uttryck i hennes ömma smekningar, ville sonen ännu längre dölja sin hemlighet, men moderns böner bevekta honom slutligen att för henne yppa, huru det såg ut i hans hjerta. Nu erhöll snart äfven fadern del af sonens önskan och gaf sitt bifall till att sätta den i verket, till hvilken för Abraham lyckliga utgång i icke ringa mån bidrog den omständigheten, att fadern hyste förhoppning om att i en yngre son vinna en efterträdare i sitt yrke och sin bod.

»Min käre son», sade fadern till vår berättelses hjelte, »jag hoppas kunna skaffa dig anställning som officer.»

»Huru? Min far skulle kunna det?»

»Helt säkert! Ingenting är omöjligt för den, som har penningar och förstår att klokt använda dem.»

»Men säg mig, min far, huru skulle det tillgå?»

»Ah, det är en helt enkel sak. Grefve Piper, den allsmäktige ministern, är icke obevlig för klingande skäl.»

»Således skulle min far genom mutor köpa åt mig ett företräde framför mången, som vore mera förtjent deraf än jag, men saknar penningar att köpa ministerns rekommendation?»

»Ja, min son!»

»Men detta vill jag icke.»

»Du förvånar mig i sanning. Och hvarför vill du icke?»

»Emedan jag skulle blygas öfver en på ett sådant sätt förvärfvad officersfullmakt.»

»Du är obegriplig, min son», utropade den välmenande fadern, hvilken tyckte, att sonens vägran var en sann dårskap.

»Eder välmening förblindar er, min far. För min del tror jag, att jag gör min far mera heder genom att börja min bana såsom simpel knekt och möjligen, om lyckan är blid, tjena mig upp till officers heder och värdighet. Jag vill hellre hafva mina förtjenster än mina penningar att tacka för min befördran. Alltså måste jag afslå ert anbud, min far, ehuru jag kan sanningsenligt

försäkra er, att jag känner mig af hjertat tacksam för den faderliga kärlek, som framkallade ert förslag.»

Och det blef såsom Abraham ville hafva det, ehuru fadern emellanåt brummade i sitt skägg något om »oförständig stolthet», »barnslig enfald» och »oförmåga att inse sin sanna fördel». Följaktligen tog vår hjelte afsked från sitt fädernehem, utan att derifrån medföra annat än ett rekommendationsbref till bryggaren Ladau i Stockholm, hvilken var gift med en syster till Hartvig Bandholtz's hustru, samt en ganska riklig handkassa, afsedd för hans ekipering såsom krigare, och dessutom föräldrarnes välsignelser i rikaste mått.

Det var i januari månad 1700, som Abraham Bandholtz lemnade Norrköping. Han begaf sig dock icke raka vägen till hufvudstaden, utan gjorde dessförinnan en tur upp till Filipstad, der han besökte några fränder. Från Filipstad begaf han sig i början af Mars månad till fots på väg till Stockholm, och det var under denna färd som vi gjorde hans bekantskap i närheten af Kungsör.

Efter denna redogörelse för vår hjeltes föregående lefnadsöden, uppsöka vi honom åter den afton, då han efter duellen med holsteinske hertigen nalkades bryggaren Ladaus boning vid Köpmantorget, bärande den sårade mannen, hvilken han af barmhertighet hade upptagit från Drakens gränd och beslutat medföra till sin rike frändes hus.

Då han med sin börda anländt till Köpmantorget, råkade han i ny förlägenhet. Han hade visserligen af sina föräldrar blifvit underrättad om, att Ladau skulle bo vid denna plats, men hans kunskap sträckte sig icke till kännedomen om, hvilket af de vid torget befintliga husen, som vore det rätta. Ingen annan lefvande varelse syntes på Köpmantorget än en katt, som satt och jamade helt melankoliskt framför en liten källarglugg.

Raskt beslöt han sig för att klappa på förstugudörren till det största och ansenligaste huset vid torget, ty han hade hört sina föräldrar säga, att bryggaren skulle vara en mäktig rik man. Varsamt nedlade han sin börda på trappan, medan hans hand trefvade efter dörrlåset. Som tranlyktorna på torget icke spredde ett starkare ljus

omkring sig än deras stallbröder på Österlånggatan, hade det sig icke så lätt att finna läsvredet, och när detta slutligen lyckades honom, befans dörren vara låst, en försigtighet, hvilken vid denna tid på dygnet icke var underlig.

Med några slag af värjfastet mot dörren gaf Bandholtz till känna sin önskan att vinna inträde, och knappt hade ljudet af hans slag förstummats, förr än någon med stor brådska skyndade ut från de inre delarne af huset och öppnade dörren. Denna beredvillighet att uppfylla vår hjeltes önskan förvånade honom i icke ringa grad, men ännu mera öfverraskad blef han, då en behaglig qvinnoröst tilltalade honom på följande sätt:

»Kommen I då äntligen? Min Gud, hvad jag varit ängslig för eder!»

»Här tyckes man märkvärdigt nog hafva väntat mig», tänkte Bandholtz vid sig sjelf. Högt yttrade han:

»Icke vet jag hvem I vänten, men säkert är icke jag den lycklige. Tillåt mig dock . . .»

Ett högt utrop afbröt vår hjeltes tal och tillkallade de öfriga invånarne i huset. Qvinnan, som öppnat dörren, ropade nemligen:

»Åh, min Gud, det är icke Maria! Det är en främling.»

Då Abraham hörde, att den som väntades hette Maria, började han ana, att hans äfventyr på Österlånggatan och i Drakens gränd skulle finna sin förklaring här i detta hus, men han fick icke tid att nu yttra något om saken, ty åtskilliga personer kommo skyndsamt ut i förstugan, medförande ljus. Bland dem var en äldre man, enkelt klädd efter borgerlig sed, och denne sporde:

»Hvem ären I, och hvad viljen I?»

»Hvem jag är, hörer mindre till saken, än hvad jag vill», svarade vår hjelte. »Jag söker bryggare Ladaus hus, och som jag är en främling i hufvudstaden och ingen människa finnes på torget, som jag kan tillspörja, har jag varit nödsakad att klappa på något af husen här vid torget. Sägen mig därför, hvar Ladau bor, och förlåten mig sedan, att jag oroat eder!»

Den äldre mannen svarade:

»Om I söken bryggare Ladau, så hafven I träffat det rätta huset. Jag är den I söken.»

»Ah, så mycket bättre. Jag borde då visserligen börja vår bekantskap med att säga mitt namn, men då det skulle allt för länge fördröja det ögonblick, då min sårade vän här kan få någon hjälp, så uppskjuter jag dermed tills vidare. Hjelpen mig att bära in den sårade, eller . . . nå, jag bär honom väl sjelf in, om I blott viljen vara goda att lemna plats.»

Abraham upplyfte den sårade och gjorde ett försök att med sin börda inkomma i förstugan, men Ladau stälde sig i vägen för honom i tydlig afsigt att vägra honom inträde.

»Men . . .», sade bryggaren, under det han utbredde armarne för att förbjuda den objudne gästen att gå öfver hans tröskel.

»Men . . .», svarade Bandholtz, »hvad menen I?»

»Mitt hus är icke något lasarett, dit man så här får lägga in sårade och döende utan vidare omständigheter. Christina, lys hit med ljuset, så få vi se karlen i ansigtet! Troligen har han slagit ihjäl den olycklige och vill på detta sätt göra sig honom qvitt.»

Den qvinliga varelse, hvilken af bryggaren blef tilltalad med namnet Christina, var samma fruntimmer, som hade öppnat dörren för vår hjelte, och då hon nu framträdde för att lyda Ladaus befallning, såg Abraham, att hon var en ung och ganska täck qvinna. Då han dessutom af sin mor inhemtat, att Ladau hade en dotter med namnet Christina, förstod han hvem den unga qvinnan var, och han ansåg sig därför kunna yttra:

»Ja, min sköna kusin, lys hit med ljuset, så att din far får se, att jag icke är någon röfvar!»

»I ären mig en underlig menniska», sade bryggaren. »Först viljen I lägga in i mitt hus en sårad, och sedan kallen I min dotter för eder kusin. Så mycket ser jag emellertid, att aldrig i min lefnad har jag sett eder tillförne. Jag undrar just . . .»

Under detta faderns tal hade dottern först fäst sina täcka ögon på den person, som gjorde anspråk på kusinskap med henne, och derefter hade hennes blick sänkt sig längre ned och stannat på den sårade mannens ansigte, hvilken hvilade i den reslige främlingens armar. Knappt hade hon blifvit varse detta af dödens blekhet betäckta ansigte, förr än ljuset började darra i hennes hand och hon med alla tecken till en plötslig förskräckelse utropade:

»Barmhertige Gud! Det är ju Johan!»

»Hvilken Johan, mitt barn?» frågade Ladau.

»Se, min far, se! Det är Johan Hedenius.»

»Prat!»

»Nej, den sårade, menar jag. Se på den sårade, min far! Ah!»

Med detta utrop sjönk Christina samman och skulle hafva fält ljuset till golfvvet, om icke fadern hade bemäktigt sig detsamma. Den afsvimmade flickan hindrades från att falla, derigenom att ett äldre fruntimmer, som hittills hade stått tyst, skyndade fram och tog emot henne i sina armar.

»Ja, det är verkligen Johan Hedenius», utropade bryggaren med alla tecken till bestörtning.

»Och om det nu äntligen är lyckligt och väl konstateradt, att den sårade är en bekant till huset, så kanske det tillåtes mig att bära honom in.»

»Ja visst! Kommen för Guds skull! Skynden er! Lefver han ännu? Hvar hafven I funnit honom? Huru blef han sårad? Är han död?»

Under denna störtflod af frågor beledsagade Ladau vår hjelte in i ett snyggt rum, hvarest Abraham nedlade sin börda på en soffa.

»Spring efter läkaren, Karin!» ropade bryggaren till pigan. »Skynda dig, slyna, och stå inte här längre och gap!»

Pigan ilade bort att uträtta den gifna befallningen, och Abraham Bandholtz började att egna den sårade sin omvårdnad i stället för att besvara bryggarens otaliga frågor. Ladau betedde sig för öfrigt, som om han varit

»yr i mössan», sprang hit och dit och gaf en befallning här, men en motsatt der. Der var tydligt, att förskräckelsen inverkat menligt på hans välbefinnande.

Slutligen lugnade han sig så mycket, att han kunde biträda Bandholtz i omvårdnaden om den sjuke. Han ilade in i ett annat rum och återvände med en mängd linne, hvaraf vår hjelte blott behöfde använda en ringa del till att förbinda de gapande såren i afvaktan på läkarens ankomst. Den sjuke andades härunder svagt, men dock märkbart. Likväl visade han inga tecken till att medvetandet var på väg att återvända.

Efter en half timmes väntan ankom den tillkallade läkaren, hvars namn var Johan Kempe.*) Han förklarade efter en kort undersökning, att fara icke vore för lifvet, men att den sårade behöfde noggrann och öm omvårdnad för att kunna tillfriskna.

Medan läkaren egnade den sjuke sina omsorger, anmodade Ladau vår hjelte att följa honom in i ett annat rum, hvarest han fann hela familjen samlad i den största oro.

»Hvar är Maria?» ropade flera röster vår hjelte till mötes, då han inträdde. »Hafven I sett henne, så sägen oss i himlens namn hvar hon är.»

Abraham visste icke rätt, huru han skulle besvara denna fråga, men efter ett ögonblicks besinning beslöt han att omtala hela äfventyret från början till slut, likväl förtigande, att den person, som genom sitt angrepp hade hindrat honom att ila den unge mannen och flickan till hjälp, var af honom igenkänd såsom hertigen af Holstein. Alla åhörde honom med den mest spända uppmärksamhet och under utrop af förvåning, harm, vrede och sorg. Först sedan han slutat erfor han, hvem Maria var och huru saken i verkligheten förhöll sig.

*) Johan Kempe föddes i Jemtland 1655 och gjorde sig känd såsom alkemist och läkare. Efter att hafva i Norge, Holland och Tyskland vunnit ganska stort rykte, isynnerhet genom ett hemligt botemedel mot stenplågor, återvände han till Sverige och dref läkareyrket först i Malmö, sedan i Göteborg. Mot slutet af 1600-talet bosatte han sig i Stockholm.

¹Lodbrok, Fröken Bärfelts hemlighet.

Ladau förtäljde honom nemligen, att Maria var hans systerdotter, som blifvit upptagen i hans hus, sedan båda hennes föräldrar hade afidit. Hon var född i Tyskland och hade för omkring ett år tillbaka kommit till Sverige. Ladau hade öppnat sitt hem och sitt hjerta för den värnlösa flickan. Hon hade denna dag på eftermiddagen begifvit sig till färgaren Daniel Fehrman, med hvars dotter hon var bekant. På aftonen hade Johan Hedenius, en student från Upsala, hvilken någon tid hade hyrt ett rum i Ladaus hus och blifvit bekant i familjen, begifvit sig till Fehrmans för att ledsaga den unga flickan hem. Under vägen från färgarens boning till deras hem hade de råkat i det äfventyr, hvars utgång blifvit så olycklig för dem båda och för hela familjen.

»Ty», slutade bryggaren, i det en tår stal sig fram i hans öga, »huru skola vi kunna frälsa den arma flickan? Hvad skola vi taga oss till? Jesu, förbarma dig öfver oss!»

Uppståndelsen var stor inom bryggarens familj, ja, man oroade sig så mycket öfver den stackars flickans öde, att ingen tänkte på att underrätta sig om, hvem denne unge man var, som fört den sårade Johan Hedenius till Ladaus hem. Alla tycktes anse det såsom en naturlig sak att han qvarstannade, men verkliga förhållandet var, att ingen reflekterade deröfver. Hvar och en var tillräckligt sysselsatt genom tanken på de bedröfliga händelser, som hade timat.

»Jag vill skynda upp till konungen, som i går anlände från Kungsör», sade bryggaren, sedan han en stund hade vandrat fram och tillbaka på golfvet i ett synbarligen mycket upprördt tillstånd. »Ja, redan i morgon går jag upp till honom.»

»I hvilket ändamål?» frågade Abraham.

»Ändamål? Jag vill begära rättvisa af honom. Är han konung, så är det hans pligt att skydda sina undersåtar för slika våldsgerningar.»

»Utan tvifvel; men ären I också viss derom, att han kan bistå eder i denna sak?»

»Säkert är det väl icke, men jag finner mig icke hafva någon annan utväg.»

Abraham Bandholtz tvekade ett ögonblick, huruvida han borde för bryggaren namngifva den verkliga brottslingen i detta dåd, men en närmare eftertanke sade honom, att bryggaren, så snart han hört hertigens namn, skulle löpa till konungen och anklaga hertigen, hvaraf följden kunde blifva ganska mycket obehag för både bryggaren och vår hjelte sjelf, utan att det dock skulle leda till målet. Det föreföll honom nemligen klart, att konungen skulle omtala saken för hertigen, och att denne, som var en knipslug herre, skulle lätt kunna med sin hala tunga öfvertyga den ädle och oerfarne konungen om sin oskuld, och på samma gång föranlätas att ännu omsorgsfullare igensopa spåren efter den unga flickan. Dessa tankar föreskrefvo vår hjelte de ord, med hvilka han nu försökte förmå Ladau att afstå från sin föresats.

»Hvem vet», sade han, »om icke den skyldige just är att finna vid hofvet, och om icke således I skullen sjelf gifva den brottslige en varning genom att omförmåla saken för hans majestät, som säkert icke skulle underlåta att omtala allt för hofmännen. Det är väl icke troligt, att någon skulle våga ett sådant dåd, utan att hafva höga och mäktiga vänner och gynnare, och det är därför temligen säkert, att den skyldige finnes vid hofvet eller bland hofmännens vänner. Jag vill därför råda er att icke gå till kungs med saken, utan söka att bedrifva efterspaningarne med den största hemlighetsfullhet.»

»Men, för tusen öltunnor», ropade Ladau med hetta, »jag kan väl icke lägga armarne i kors och göra ingenting?»

»Tvärt om», svarade Bandholtz lugnt, »tvärt om bören I göra allt hvad i eder förmåga står för att . . .»

»Säg mig då: *hvad* skall jag göra, när jag icke kan gå till kungen? Och det inser jag nu, att det skulle vara dåraktigt. Hvad skall jag taga mig till?»

»För det första bören I lugna er.»

»Det är svårt.»

»Låt vara, men det är nödvändigt.»

»Nå, vidare!»

»Vidare kunnen I icke behöfva göra någonting, utan öfverlemnna hela saken åt mig tills vidare. Behöfver jag ert bistånd, så skall jag i god tid låta er veta det.»

Bryggaren stannade framför den talande, och liksom om han nu först hade erinrat sig, att denne var en främ-ling, sade han:

»Men jag känner er ju icke. Kanske bedragen I mig, min unge herre. Måhända är det till och med icke omöjligt, att just I sjelf ären den skyldige och nu viljen genom fagra ord förmå mig till overksamhet, för att desto lättare dölja ert rof. Kanske . . .»

Hvem vet, huru långt Ladau kunde hafva gått i sina förolämpande förutsättningar i fråga om den unge mannen, i fall han icke hade blifvit hindrad att fortsätta. Den som hindrade honom var hans egen hulda maka, en medelålders, ännu vacker qvinna, hvilken hitintills hade under tystnad åhört de båda mennens samtal, men der- under sällan flyttat sina vänliga ögon från vår unge hjertes ansigte. Hon hade nalkats sin upphetsade man under dennes utfall mot Bandholtz, och då hon kom till hans sida, lade hon sin mjuka arm kring hans hals och afbröt hans tal med följande ord:

»Min gubbe, du förifrar dig. Den unge mannen vill oss säkert mycket väl. Det har han ju bevisat genom sina omsorger om den sårade.»

»Ah, Märta, det der förstår du icke. Eller kanske känner du den här unge mannen, min gumma?»

»Ja, jag känner honom», genmälte hon lugnt.

»Hvad? Du . . . du . . . Åh, det är omöjligt!»

»Skulle jag icke känna min systerson! Blott på anletsdragen igenkänner jag min älskade Elisabeths barn. Kom till din mosters hjerta, Abraham Bandholtz!»

»Det var då tusen öltunnor!» utbrast bryggaren, i högsta grad förvånad öfver hvad han hört och öfver att se den ståtliga unge mannen af hjertans lust omfamna hans hustru. Nå, om det verkligen var hans hustrus systerson, så borde han icke ondgöras öfver denna för-trolighet, men var det icke möjligt, att hans hustru

begick ett misstag och sålunda lät en vildt främmande meniska omfamna sig? Den hederlige bryggaren, i hvars hufvud dessa tankar jagade hvarandra, stammade därför:

»Men . . . men . . . Märta, om du möjligen misstager dig?»

»Nej, hon misstager sig icke, och till bevis derpå, att jag verkligen är Abraham Bandholtz och son af Hartvig Bandholtz i Norrköping och hans hustru Elisabeth Lothigius, så se här ett bref från min far till eder! Efter dess genomläsande skolen I, hoppas jag, icke neka mig den glädjen att få kalla eder morbror.»

Sägande detta, upptog Abraham och öfverlemnade till den ännu icke fullt öfvertygade bryggaren sin fars skrifvelse. Huru envis bryggaren än var att vilja fasthålla vid den misstanken, att den ståtliga främlingen var den som sårat Johan Hedenius och bortfört Maria, måste han likväl, efter genomläsandet af sin svägers bref, gifva med sig och ändra ton mot vår hjelte.

»Nå», sade han, utbredande sina armar, »jag måste väl då följa min hustrus exempel och omfamna dig.»

SJETTE KAPITLET.

Abraham inför konungen.

Efter att hafva soffit godt i en varm och god säng under bryggaren Ladaus tak, uppsteg Abraham Bandholtz följande morgon med friska krafter och fullkomligt ut hvilad efter de besvärligheter, hvarmed hans långa fotvandring och slutligen föregående aftonens äfventyr varit förenade. Sedan han klädt sig, gick han ned i hvardagsrummet och mottogs af Ladau, hans hustru och sin kusin Christina såsom endast en kär släkting kan påräkna att blifva mottagen.

Morbror Ladau hade nu fullkomligt återvunnit sitt lugn och sin sjelfbeherskning, hvilka, såsom vi veta, något rubbades genom föregående qvällens oförutsedda och sorgliga tilldragelser. Han sade nu sin unge släkting, att han litade på dennes klokhet och mod för att återfinna Maria, och Abraham lofvade med hand och mun att icke spara sina krafter och icke hvila, förr än han återfört den på ett så nedrigt sätt bortröfvade ungmön, ett löfte, hvilket naturligtvis ännu mera förvärfvade honom hela familjens välvilja.

Abrahams moster tycktes denna dag liksom qvällen förut vara lugn och undergifven. Hon var en kvinna med ett frömt och gudfruktigt hjerta, och en sådan kan icke lätt rubbas ur sitt jemna mod eller bringas att i något fall misströsta om försynens omvårdnad.

Christina deremot var blek och hade förgråtna ögon samt tycktes plågad af någon djup sorg. Abraham

undrade med skäl, om hennes tillgifvenhet för Maria verkligen kunde vara tillräckligt stor att åstadkomma en sådan verkan.

Man satte sig ned vid det enkla frukostbordet; man slutade måltiden, och Abraham beredde sig att begifva sig ut i staden för att inleda efterforskningarne efter Maria, ehuru han i sjelfva verket icke visste, hvarthän han skulle vända sig eller hvad han borde företaga.

Han hade just fattat sin hatt, då dörren öppnades och en hoflakej inträdde, hvilken höfligt sporde, om bryggare Ladau här hade sin bostad.

»Jo visst, min vän», sade bryggaren, hvars ansigte betydligt förmildrades af den tanken, att det var fråga om en ölrequisition för kungliga hofvets räkning.

»Då ären I säkert sjelf herr Ladau?»

»Ja, hvarmed kan jag stå till tjänst? Befaller hans majestät några fat öl af min välkända tillverkning?»

»Derom är icke fråga nu, ehuru jag icke tviflar, att man vid lägligt tillfälle ihågkommer eder med en sådan requisition.»

»Och hvarom skulle då frågan vara?» frågade Ladau med betydligt mindre vänligt tonfall.

»Mitt ärende gäller en viss Abraham Bandholtz, hvilken lär bo i ert hus.»

Ladau såg ut, som om han skulle hafva velat neka, att någon sådan person bodde hos honom. Det besynnerliga förhållandet, att ett bud från konungen efterfrågade hans unge frände, föranledde honom att tro, att någon fara hotade denne, och den myndige borgaren, som i sin oberoende ställning ansåg sig icke behöfva »krusa» för en simpel hoflakej, hade just ett snäsigt svar på tungan, då hans vänliga afsigter omintetgjordes af Abraham Bandholtz sjelf, i det att denne trädde fram och frimodigt yttrade:

»Det är således mig det gäller?»

»Ja», svarade lakejen, »om I nemligen ären den person, jag nyss nämnde.»

»Jag är Abraham Bandholtz», genmälte denne så stolt, som om hans namn varit en hög äretitel.

»Då är mitt ärende snart uträttadt. Hans majestät har genom kammarpagen Klinckowström befalt mig att till eder framföra hans vilja, att I genast infinnen eder hos honom. Farväl!»

Med en höflig bugning aflägsnade lakejen sig, innan Ladau hade hunnit uttala en enda af de många frågor, som han på grund af denna befallning ville ställa till lakejen.

Djup bestörtning stod att läsa i allas anleten.

»Min Gud!» utropade Ladau, så snart han hade hemtat sig tillräckligt för att kunna tala. »Den der karlen, som du kämpade mot på Österlånggatan i går afton, är skulden till detta.»

»Huru?»

»Ah, det är tydligt, tycker jag. Han har anmält saken för konungen; han har ljugit... han har sagt... hvad vet jag?... måhända att du öfverföll honom, och nu...»

»Nu?» sporde Abraham lungt.

»Nu blir du säkert kastad i fängelse. Gud hjelpe oss!»

»Nej, min kära morbror, så illa är det väl icke. För öfrigt har jag intet ondt gjort, och jag förlitar mig på, att sanningen skall segra.»

Med alla yttre tecken till inre lugn begaf Abraham sig från hemmet. Hans goda samvete och hans ädla tro på sanningens segerkraft hindrade likväl icke, att han i sitt sinne undrade mycket öfver anledningen till konungens befallning. Framför allt syntes det honom besynnerligt, att hans bostad var känd af konungen. Han erinrade sig nemligen icke förr än sedermera, att han sjelf vid Kungsör inför hertigen och de båda andra förnämde herrarne hade omtalat sin afsigt att i hufvudstaden taga in hos bryggaren Ladau. Om han hade erinrat sig denna omständighet, skulle han lätt hafva insett, att det slag, som tillärnades honom (i fall det var fråga om ett sådant), kom från hertig Fredrik af Holstein. Lugn i medvetandet om sin oskuld i afseende på hvarje brottslig handling, som man möjligen ville tillvita honom, gick han med stolt hållning och spänstiga steg att inställa sig inför konungen.

Allt sedan den stora slottsbranden bodde hofvet, så ofta det vistades i hufvudstaden, i Wrangel'ska och Bonde'ska palatserna. Vår hjelte hade underrättat sig om, att konungen nu var att finna i det förra, och det var därför dit som han stälde sin färd. För läsaren är detta palats icke obekant, emedan det är detsamma, som nu inrymmer Statskontoret och Kongl. Svea Hofrätt.

Då Bandholtz anlände till palatsets ingång, möttes han af pagen Klinckowström, hvilken uppmärksamt betraktade honom och i hviskande ton yttrade:

»Edert namn är Bandholtz?»

»Ja!»

»Tycken I om goda råd?»

»Ja, när de icke onödigtvis uppehålla mig, då jag har ondt om tid.»

»Lyd då detta!»

I samma ögonblick, som pagen försvann genom en sidodörr, räckte han vår unge vän ett sammanviket papper.

Abraham undrade inom sig både öfver det intresse, den för honom okände pagen visade honom, och öfver det förhållandet att denne kände hans namn. Beslutsamt vek han upp papperet och läste följande ord:

»Låt ingen hindra er att genast inträda till konungen, innan hertigen kommer!»

»Besynnerligt!» mumlade han. »Här i Stockholm tyckes allting vara hemlighetsfullt. Hvad vill detta säga! Jag undrar just, hvad som skulle kunna hindra mig från att genast söka inträde. Och hvad vill min okände rådgifvare säga med sin häntydning på hertigen? Det är utan tvifvel blott dumheter.»

Raskt steg han uppför trapporna i palatsets inre, sedan han gömt pagens lilla skrifvelse innanför rocken. Utom den postande soldaten i nedra förstugan mötte han ingen människa, förr än han kom en trappa upp. Här hörde han ett ganska högljudt buller af samtalande människors röster på andra sidan om en af de dörrar, som ledde in till de af konungen bebodda gemakerna. Detta föreföll honom dock icke underligt, emedan han ganska

väl insåg, att en konungs förmak belägras af en mängd menniskor, som antingen tillhöra hofstaten eller eljes vilja sola sig i den kungliga nådens glans. Mycket underligare var det, som vederfors honom sjelf, då han nalkades denna dörr för att inträda.

Ur skuggan af en af de vinklar, som åtminstone vid den tiden här bildades af sammanträffande murar och som väl ännu lära förefinnas, såvida palatset icke genomgått alltför genomgripande förändringar, framträdde nemligen en karl, hvilkens hela nedre ansigtshälft var betäckt af ett yfvigt, svart skägg. Karlen hade dessutom att skryta med ett par svarta, blixtrande ögon, hvilka åt hela hans personlighet förlänade ett uttryck af någonting vildt och obändigt, som icke mildrades ens derigenom att karlen var fint klädd efter hofmännens sed.

Abraham Bandholtz ämnade helt obekymrad passera förbi denne herre och kunde icke förmoda, att denne för honom obekante person skulle vilja lägga några hinder i hans väg. Han blef derföre obehagligt öfverraskad, då den svartskäggige hofherren stälde sig i hans väg och med en ton, i hvilken hänfull ironi framlyste, tilltalade honom på följande sätt:

»I hafven der en rätt kostlig hufvudbonad, min vän. Sägen mig, hvar i den civiliserade verlden en dylik hatt är på modet?»

Dervid log den oförskämde i sitt skägg, så att håren i hans svarta och yfviga mustacher reste sig på ända, liksom om de blifvit lifvade genom öfvermåttet af deras egares munterhet.

»Aha», tänkte Abraham, »det ser ut som om man verkligen ämnade hindra mig att framtränga till konungen. Den okände pagens råd var kanske ändå icke så dumt.»

Högt svarade han med fullkomligt lugn:

»Hvad kommer det eder vid? När jag är nöjd med min hatt, så tillåter jag ingen annan att visa missnöje med den eller skratta åt honom. Gå ur vägen för mig, herre! Min väg går till konungen.»

»Tagen I saken så hetsigt, min vän, torde det kanske bekomma eder mindre väl. Om I icke tålen ett litet

skämt med anledning af eder verkliga löjlige hufvudbonad, så vill jag underrätta eder, att jag icke tål något skämt i fråga om huruvida jag bör gå ur vägen eller icke. I ären icke den, som kunnen tvinga mig att vika undan från en plats, der jag föresatt mig att kvarstanna.»

»I viljen dock väl icke hindra en trogen undersåte och redlig man på hans väg till konungen?»

»Hvem tänker på att hindra er? Ha, ha ha! Hvem tron I frågar efter, om I fän tala med hans majestät eller icke? I ären mig just en lustig passagerare med eder naivitet och eder hatt! A propos, I kunnen gerna låna mig den der hatten till nästa maskerad. Det vore ett gudomligt spektakel att få styra ut sig i den. Ha, ha, ha!»

Till och med Abrahams lugna natur började finna, att det dumma skämtet gick allt för långt.

»I skolen stå mig till ansvar för dessa förolämpande ord, men icke förr än jag kommer tillbaka från konungen. Vänten mig här, om I icke ären lika feg, som I ären pratsjuk!»

»Hvarför vänta? Ah, jag förstår, att I ären rädd och viljen söka tillfälle att undgå min värja. I kommen dock icke härifrån, förr än våra värjor hafva korsat hvarandra.»

»I sen väl, att jag är vapenlös, och I viljen väl icke öfverfalla en värnlös man?»

»I hafven ju sjelf utmanat mig.»

»För eder oförsämldhets skull.»

»Bah! Låtom oss icke tala derom! Nu lyster det mig att hafva er kostliga hatt för att bruka den vid nästa maskerad, och därför . . . var så god och försvara er!»

Den svartskäggige hofherren drog sin värja och beredde sig att gå löst på sin vapenlöse motståndare.

Hvad var för vår hjälte att göra?

Inseende, att han icke kunde undvika en strid, som det tydligen låg i den andres intresse att frammana, fattade han ett hastigt beslut att sjelf börja striden. Följaktligen närmade han sig sin motståndare så mycket, att dennes värja när som helst kunde nå honom. Det var

dock icke hans afsigt att låta genomborra sig. Tvärtom var hans öga stadigt fäst på den andres ännu sänkta vapen, och det är ganska visst, att om hofmannen hade i detta ögonblick gjort ett utfall mot honom med spetsen af sin värja riktad mot dennes hjerta, skulle vår vän Bandholtz ögonblickligen hafva med vighet kastat sig åt sidan och sålunda undgått det mördande stynget.

Den skäggige fick likväl icke tid att göra något utfall eller på minsta sätt använda sin värja; ty Abraham Bandholtz aftog sin förlöjligade hatt, och innan hans motståndare hade hunnit fatta meningen med denna manöver, hade vår hjelte tilldelat honom ett slag i ansigtet med hufvudbonaden. Denna var visserligen mjuk och tillfogade den slagne ingen verklig skada, men det var också icke Abrahams mening att skada honom. Sitt ändamål vann han fullkomligt, ty han afsåg endast att för ett ögonblick förblinda och förbrylla honom.

Detta lyckades också så fullkomligt, att den skäggige krångelmakaren lät Abraham komma sig alldeles inpå lifvet, och — hvad mera var — han hade genom det plötsliga och oväntade öfverfallet så förlorat sin själsnärvaro, att Abraham redan var i besittning af hans värja och hade åter satt hatten på sitt hufvud, innan den andre egentligen förstod, hvad som hade vederfarits honom.

Raskt sönderbröt Bandholtz värjan och kastade bitarne på golfvet samt gick förbi sin besegrade fiende, utan att bevärdiga honom med en blick eller ett ord.

Hela detta uppträde hade tilldragit sig på mycket kortare tid, än som åtgått för läsaren att här inhemta berättelsen derom, och Abrahams inträde till konungen hade blifvit blott ett par minuter försenadt.

Öppnande dörren, steg han dristigt in i det rum, från hvilket de bullrande rösterna ännu hördes.

I detta gemak befunno sig en mängd menniskor, till största delen militärer af alla grader. Här och der syntes äfven en hofman, skiljande sig från de öfrige genom sin icke krigiska dräkt. Abraham kände ingen i hela samslingen, och under sådana förhållanden skulle mången annan hafva känt sig förlägen, men det var icke hans sed att

rädas och känna fruktan, och derföre gick han raskt fram mellan de grupper af krigare och hofmän, som stodo och samtalade på nästan hvarje plats i det stora rummet. Ingen bekymrade sig om honom, förr än han hade trängt sig fram till midten af gemaket.

Då trädde två herrar honom till mötes och stälde sig i hans väg.

Om vår hjelte hade kunnat genast vid sitt inträde i rummet iakttaga dessa båda herrar, skulle han hafva sett dem utbyta en talande blick, så snart de blefvo honom varse. Men Abraham märkte det icke; icke heller såg han att de följde honom med sina ögon under hans försök att lotsa sig fram mellan de samtalande grupperna. Han tänkte blott på att så snart som möjligt träda inför konungen, och derför fäste han alldeles icke sin uppmärksamhet vid omgifningen.

Då han anländt till midten af den stora salen, trädde de båda herrarne honom till mötes och stälde sig i vägen för honom i tydlig afsigt att hindra hans vidare framträngande.

»I ärnen eder till konungen?» sporde den ene ganska höfligt.

»Ja, han har låtit kalla mig.»

»Följen oss! Vi skola föra eder till hans majestät.»

Abraham tvekade ett ögonblick, emedan han icke tyckte om de hemliga blickar, hvilka han trodde sig finna de båda männen utbyta, men då han naturligtvis icke kunde miss-tänka någon snara, sade han till sig sjelf, att han helt säkert hade misstagit sig och att de båda herrarne troligen voro hofmän, som hade till sysselsättning att införa alla främlingar till konungen.

Beredvilligt följde han derför efter dem, och de beledsagade honom bort till en dörr vid salens ena sida. Denna dörr öppnade de och bjödo honom stiga in, hvilket han också utan tvekan gjorde. De båda herrarne trädde in efter honom och tillslöto dörren.

»Här fån I bida», sade den ene, »till dess konungen är redo att taga emot er.»

»Vi gå att anmäla er för honom. I heten?» sade den andre.

»Abraham Bandholtz.»

»Vänten här, till dess vi återkomma!»

Derefter ville de afägsna sig och skulle äfven snart hafva lemnat honom ensam, om han icke i god tid hade erinrat sig innehållet af den skriftliga varning, som den okände pagen gifvit honom. Knappt hade han påmint sig detta, förrän han insåg, att de båda männen hade lockat honom i en snara och att de skulle gå sin väg och tillsluta dörren i lås, så att han skulle vara fången, tilldess det behagade dem att släppa ut honom, och orden i pagens skrifvelse föranledde honom att tro, att detta icke skulle ske, förrän hertigen hade kommit tillstädes. Hvad hertigens ankomst hade att skaffa med hans inställelse hos konungen, det förstod han ännu icke, men åtminstone började han inse, att hertigen af någon anledning ville hindra honom att i förväg träffa konung Carl.

I enlighet med dessa tankar fattade han raskt sitt beslut. Just då en af herrarne lade handen på låsvredet, tog han ut ett par långa steg, som förde honom till denne herres sida. Att sedan med sin hand genom en enkel armrörelse tvinga denne till ett skyndsamt återtåg från dörren, det var för den jättestarke unge mannen blott ett ögonblicks verk.

»Jag förstår eder afsigt», sade han lugnt och allvarligt, »men det skall icke lyckas eder att utföra den. Min väg går nu direkt till konungen.»

De båda herrarne drogo sina värjor, men innan de blefvo redo att anfalla, var dörren stängd mellan dem och unge Bandholtz, och för att ytterligare öka sin trygghet gent emot dessa fiender tillriglade han dörren, så att den icke kunde öppnas inifrån.

Två hinder, som stodo honom i vägen, hade han nu lyckligt öfvervunnit, och ännu modigare genom framgången trädde han dristigt fram till drabanten, som stod på vakt vid en af dörrarne i salens andra ända. Det var den vakthafvande drabantens dervaro, som föranledde Bandholtz att tänka, att konungens gemak voro der innanför.

»Mitt namn är Abraham Bandholtz, och jag har af hans majestät blifvit befald att inställa mig hos honom.»

Drabanten, som troligen var underrättad om, att vår hjälte väntades af konungen, svarade:

»Passera!»

Derefter återtog han sitt göromål att mönstra den i salen sorlande människohopen och att emellanåt stryka sina yfviga mustacher med en mycket viktig och imponerande min.

Abraham Bandholtz deremot öppnade raskt den bevakade dörren och trädde in i rummet innanför.

Här inne fans blott en enda människa, och denne var samme page, som hade gifvit honom ett så godt råd, då han för tio minuter sedan passerade palatsets ingång. Det var naturligt, att åsynen af Klinckowström skulle väcka till lif mycket tacksamma känslor hos Bandholtz, och det var därför icke underligt, att han ville äfven med ord tacka honom.

»Edert råd var godt», sade han, »och jag bör tacka . . .»

Längre kom han icke med sin tacksägelse, emedan pagen bjöd honom tystnad genom att lägga fingret till sina läppar.

»Vänta!» hviskade pagen och försvann i samma ögonblick genom en sidodörr.

Efter en half minut återvände han och bjöd Abraham att stiga in. Han gjorde så och befann sig inför konungen.

Denne satt vid ett bord och hade en stor bok uppslagen framför sig, en bok, hvilken Abraham vid första anblicken igenkände, emedan hans föräldrar egde en liknande. Det var nemligen bibeln.

Carl XII var gudfruktig, men icke på samma sätt som hans samtida Ludvig XIV i Frankrike. Hos den senare var fromheten intet annat än ett tomt skal, som kringslöt en rutten kärna. Hos Carl deremot var fromheten ett verkligt hjertats behof, hvarför han också bemödade sig att icke blott *synas*, utan framför allt *vara* gudfruktig. Derjemte rädde mellan de båda monarkerna

äfvén den åtskilnaden, att Ludvig aldrig läste något annat, än hvad hans bikt-fader satte honom i händerna, men blindt trodde allt hvad dessa »andans män» inbillade honom, medan deremot den svenske konungen sjelf forskade efter sanningen och icke nöjde sig med en torftig auktoritetstro. Derfor var också och förblef bibeln hans käraste studium, liksom denna bok i alla skiftande öden var hans trogne följeslagare.

Då konungen hörde bullret vid Abrahams inträde, reste han sig häftigt upp och stod med vredgadt utseende framför sin undersåte, som djupt bugade sig inför majestätet.

Det var första gången, som Bandholtz hade tillfälle att noggrannare betrakta konungen, och ehuru han såg konungens vrede, var han dock i förlitande på sitt goda samvete tillräckligt lugn att inlåta sig i en granskning af konungens yttre.

Han såg således framför sig en ung, manlig gestalt af lagom hög växt, bred öfver axlarne och smärt om lifvet. Ansigtbildningen var behaglig, pannan hög, ögonen mörkblå och lifliga, näsan hög, läpparne fylliga, hakan klufven och skägglös. *)

Dessa iakttagelser gjorde Abraham, under det konungen betraktade honom med vredgade och hotande blickar. Ett ögonblick rådde så fullkomlig tystnad i gemaket, att man kunde höra urets regelbundna gång, der det stod på kaminen, ehuru det hvarken var stort eller gjorde mycket buller af sig. Tystnaden kunde dock icke länge fortvara, då den ene af de båda i detta uppträde handlande personerna var konung och den andre undersåte. Om konungen hade länge fortsatt sitt stumma betraktande, hade undersåten varit nödsakad att låta sina läppar

*) Beskrifningen af Carl XII:s yttre är hemtad ur Fryxells Berättelser ur svenska historien, hvarest det äfvén heter: »Lavater har sedermera velat i anletsdragen återfinna sjäsegenskaperna; i den släta pannan ett sinne, som ej kunde tillåta sig stämplingar eller försåt; i uttrycket öfver ögonen en viss sinnelagets hårdhet; i ansigtets nedra del ett verkligen kungligt majestät.» Fryxell, XXVII, p. 2.

tala. Emellertid besparade konungen denna gång undersåten obehaget att vara den förste, som lät sin stämma ljuda.

»Du heter Bandholtz?» frågade konungen skarpt.

»Ja, ers majestät.»

»Och du är», fortfor Carl lika vredgadt, »den man, som djerfves öfverfalla kungliga personer på gatorna i min hufvudstad?»

Om åsken hade oförmodadt slagit ned framför Abrahams fötter, skulle han säkert icke hafva kunnat blifva mera öfverraskad, än han nu blef genom den graverande beskyllning, som konungen i vredesmod slungade honom i ansigtet.

Likväl såg han konungen frimodigt i ögonen, under det han svarade:

»Ers majestät, det brott, som I här anklagen mig för, är af så svår art och beskaffenhet, att jag anser mig hafva rätt att fråga, hvem den belackaren mände vara, som inför eders majestät pådiktat mig slik missgerning.»

»Ah», ropade konungen häftigt, tagande ett steg i riktning mot den djerfve, som vågade försvara sig, då konungen sjelf anklagade. »Du nekar således?»

»Ja, jag nekar.»

»Din djerfhet öfvergår all måtta. Så vet då, att det är hertig Fredrik af Holstein, som anklagar dig.»

Dessa konungens ord gjorde det med ens klart för Abraham, huru saken hängde tillsammans, nemligen att hertigen för att hämnas sitt den föregående aftonen lidna nederlag hade redan på morgonen skriftligen klagat hos konungen och framställt saken så, som om han blifvit öfverfallen. Nu först insåg vår unge vän hela värdet af det råd, som pagen hade gifvit honom och hvilket tydligen afsåg att bereda Abraham tillfälle att ensam med konungen tala till sitt försvar, då ju hertigen genom sin närvaro skulle kunna bereda åt saken en för Bandholtz bedröflig utgång, enär han var känd för att sällan befalla sig med att följa sanningen och hade en hal och öfvad tunga, hvilken lätt skulle kunna tillintetgöra allt hvad Abraham Bandholtz ville anföra till sitt försvar.

Vår hjelte insåg också, att det var för att hindra honom att i förväg komma inför konungen, som hertigen hade ställt den skäggige mannen i palatsets förstuga och de båda hofmännen i försalen. Nu erinrade han sig äfven, att alla dessa tre personer hade talat ett språk, som ganska mycket bröt på något utländskt tungomål. Äfven denna omständighet bidrog att öfvertyga honom derom, att de voro i den utländske hertigens tjänst.

»Der», fortfor konungen i vredesmod, »der är skrifvelsen, uti hvilken hertigen omnämner ditt oförlätliga beteende.»

Konungen hemtade på bordsdet ett papper, hvilket han slungade bort mot Abraham, som likväl lät det falla till golvet och blifva liggande der.

»Eders majestät täckes säkerligen höra, hvad jag har att andraga till mitt försvar, innan eders majestät faller dom öfver sin ringe tjänare och undersåte.»

»Hertigen lär snart infinna sig, och då skall du få försvara dig i hans närvaro, om du gitter. Jag tänker att din tunga icke skall hafva så mycket att säga i närvaro af den furste, som med knapp nöd undgick att sätta lifvet till för din brutalitet.»

Konungen såg dervid på uret, hvars visare närmade sig half elfva. Denna blick undgick icke Bandholtz, som deraf trodde sig kunna sluta till, att hertigen hade utsatt något klockslag, då han skulle infinna sig. Det öfverensstämde emellertid icke med hans planer att uppskjuta med sitt försvar, till dess hertigen kom, och han beslöt att, äfven med fara att ådraga sig konungens vrede i ännu högre grad, göra ett försök att nu genast få tala till sitt försvar.

SJUNDE KAPITLET.

Sanningen segrar.

Vi omnämnde i slutet af föregående kapitel, att Bandholtz ärnade ännu en gång försöka blidka konungen, innan hertigen anlände. Lyckligtvis kom konungen honom sjelf till hjelp genom att plötsligt utropa:

»I sanning, jag måste hafva sett dig tillförne någonstädes!»

Bandholtz förstod, att konungen mindes honom sedan tilldragelsen vid Kungsör, då han räddade konungens af björnen hotade lif. Han insåg, att Carl från detta tillfälle hade bevarat ett minne af hans anletsdrag, ehuru han icke kunde genast för sig sjelf utreda rätta förhållandet. Vår unge vän begrep äfven, att detta skulle kunna öppna för honom en väg till konungens hjerta.

»Ja, eders majestät», svarade han, »vid Kungsör hafven I sett mig. Det var vid den stora björnjakten förliden vecka.»

»Aha! Nu påminner jag mig det verkligen. Det var du, som slog björnen till döds med en käpp.»

»Det gläder mig, att ers majestät tackes erinra sig det.»

»Och om jag får tro jägarnes ord, så räddade du vid det tillfället din konungs lif.»

Bandholtz svarade med en bugning.

Konungens vrede tycktes smälta bort i samma mån som han erinrade sig tilldragelsen vid jagten. Plötsligt gick han fram till Abraham och lade sin hand på dennes

axel, en förtrolighet, hvarmed han aldrig plägade hedra någon annan än sina allra närmaste, och detta blott vid tillfällen, då han var mycket nöjd med dem.

»Du är en dugande karl», sade han, seende vår unge vän in i ögonen. »Sådant folk, som du är, tycker jag om. Vill du blifva *min* man? Jag torde snart behöfva sådana män som du.»

Uppenbarligen hade konungen redan alldeles förgätit, i hvilket ärende den unge mannen hade blifvit uppkallad till honom. Bandholtz glömde det emellertid icke. Fasthållande vid sin en gång fattade föresats att förmå konungen att åhöra hans försvar, innan hertigen anlände, skyndade han sig att säga:

»Ers majestät behagar glömma, att jag står såsom anklagad inför eder, och att en brottsling icke kan vara konungens man eller tjena honom.»

»Ah, det är rätt! Hertigen lär hafva begått ett misstag, då han anklagade dig. Det torde gälla någon annan. Du är icke den, som vill begå en slik illgerning.»

»Likväl måste jag bekänna, att jag verkligen sammandrabbade med hertigen af Holstein i går afton på Österlånggatan, men, ers majestät, *han* var den anfallande, och jag blott försvarade mig.»

»Aha! Nå, berätta mig, huru det tillgick!»

Bandholtz hade nu nått sitt mål. Han fick tala och försvara sig inför konungen, och han dröjde därför icke att göra en skildring af de tilldragelser, som timat föregående qväll i Österlånggatas mörker. Han talade med den öfvertygande kraft, som sanningen allena förmår ådagalägga, och konungen lyssnade med uppmärksamhet till hans ord. När han slutat, sade konungen:

»Och du säger, att den unga flickans namn är Maria och att hon hade sitt hem hos bryggare Ladau?»

»Ja, ers majestät!»

Konungen gick utan att säga någonting bort och öppnade dörren till det yttre rummet, i hvilket Bandholtz hade träffat pagen, och ropade:

»Klinckowström!»

Kammarpagen inträdde.

»Minnes du det uppdrag, som vi förliden vecka gáfvo dig, då vi drogo ut till jagt i Kungsörs skog?»

»Ja, fullväl erinrar jag mig det, ers majestät.»

»Vet du ock hvad denne man omförmäler?»

Pagen såg ut att vara mycket förvånad öfver frågan.

»Nej, derom har jag icke ens en aning.»

»Jo, han förtäljer, att du illa bevakat din skyddsling.»

»Huru? Har flickan . . .?»

»Blifvit bortröfvad, menar du? Ja, om vi få tro hvad denne man förtäljer, lär det verkligen förhålla sig så. Emellertid må du genast förfoga dig till ort och ställe och inhemta, huruvida saken förhåller sig så eller icke.»

»Som ers majestät befaller», svarade pagen och aflägsnade sig.

Ett ögonblick senare öppnade han åter dörren och anmälde:

»Hans höghet hertig Fredrik af Holstein är derute i salen och har genom vakthafvande drabanten låtit framföra sin önskan att få träffa ers majestät.»

»Nå, låt honom komma in! Men nej, vänta! Vi vilja först dölja den här unge mannen någonstädes. Hvar skola vi finna ett passande gömställe åt honom, ty efter hvad vi nu hört, vilja vi icke, att hertigen finner honom här hos oss. Han skulle måhända då låta sig förledas att bruka sin tunga till sådant tal, som icke anstår hans furstliga ära. Vi hafva föga förtroende till hans sanningsskärlek och vilja icke gerna kompromettera honom. Säg, Klinckowström, hvar skola vi dölja den här karlen?»

»Möjligen bakom skärmen, ers majestät.»

»Godt! Gå nu och för in hertigen och uträtta sedan ditt uppdrag! Låt oss sedan genast veta, hvad du inhemtar!»

Klinckowström gick, och konungen gaf Bandholtz ett tecken att ställa sig bakom en hög och bred skärm, hvilken var stald framför konungens hvilsoffa och dolde denna. Vår hjelte, som sålunda med kunglig tillåtelse

fann sig invecklad i ännu ett äfventyr, skyndade att efterkomma konungens befallning.

Några ögonblick senare inträdde hertigen.

Abraham kunde genom en springa mellan de olika delarne af skärmen iakttaga, att hertigen icke var ensam, utan åtföljd af den svartskäggige hofmannen, hvars värja han nyss hade sönderbrutit i palatsets förstuga.

»I ären punktlig i dag, min käre frände», ropade konungen den inträdande hertigen till mötes. »I ininnan eder just på det af er utsatta klockslaget.»

»Qvinnor och konungar får man icke försumma», genmälte hertigen småleende.

»Ah, det finnes således ändå någon annan än qvinnorna, som förmår utöfva dragningskraft på eder», sade konungen skämtsamt.

»Ja visst, ja visst! I kännen min tillgifvenhet för eder höga person, min unge frände. Men, för att genast öfvergå till viktigare ting, I hafven väl läst min lilla skrifvelse?»

»Ja, och vi hafva redan dömt i saken. Låt om oss därför tala om något annat!»

»Jag ville dock gerna, att I hörden mitt vittne.»

»Vittne!» utropade konungen, under det en ljungeld blixtrade i hans öga. Hastigt ihågkommande sin föresats att bringa saken till tystnad och icke ännu mera röja hertigens uselhet för den bakom skärmen dolde undersåten, fortfor han med mera lugn: »Hvartill skulle det tjena? Den anklagade har fått sin dom, och vi kunna icke ändra den. I kunnen därför låta denne herre aflägsna sig.»

Utan att afvakta hertigens bifall, gaf konungen den svartskäggige ett tecken att aflägsna sig. Denne tvekade synbarligen, huruvida han borde lyda eller icke, och innan konungen hann förnya sin befallning, inträffade en händelse, hvilken drog konungens uppmärksamhet åt ett annat håll.

Vid den ända af det kungliga gemaket, som var motsatt den, genom hvilken Abraham inträd i rummet, var äfven en dörr, hvilken ledde till det inre af den

kongliga boningen, vid hvars andra ända den s. k. riksenkedrottningen *) hade sina gemak.

Just i det ögonblick, då konungen gaf den svartskäggige tecken att aflägsna sig, öppnades denna dörr, och den gamla enkedrottningen trädde in till sin sonson.

Hedvig Eleonora var vid denna tid en sextiofyra-årig, vördnadsväckande matrona, ännu fullt lifskraftig och ingalunda böjd af ålderdomen. Hennes gång var därför nästan ungdomligt rask och liflig, då hon trädde fram och med utsökt artighet helsade konungen och hertigen. Konungen besvarade vörnadsfullt sin farmoders helsning, men såg ut att vara förvånad öfver det oväntade besöket.

Efter slutade helsningar och höflighetsbetygelser, hvarunder hertigen visade, att han kunde ådagalägga ett särdeles behagligt umgängessätt, när han ville, yttrade drottningen, vänd till sin sonson:

»Ers majestät måste komma in till mig på ett ögonblick och hjälpa sin farmor att intala förnuft i den tokige hofpredikanten.»

»Ah, min farmor, I menen . . .?»

»Hvilken skulle jag mena, om icke Esberg?» **)

»Nå», sade konungen med ett småleende på läpparne, »hvad har han nu att säga, denne Esberg?»

»Naturligtvis bestrider han som vanligt, att det finnes några *opera jucunditatis sabbatho licita* ***)) och säger, att kort- och tärningsspel äro ett påfund af afgrunden.»

»Han måste allvarligt näpsas för slik djerfhet», sade Carl leende och följde beredvilligt sin farmoder, sedan

*) Riksenkedrottningen var ett namn, som allmänt tillades Hedvig Eleonora, Carl X:s enka, troligen emedan hon två gånger varit regerande drottning, nemligen såsom första ledamoten i förmyndarregeringarne för Carl XI och Carl XII.

**) Zacharias Esberg, hofpredikant, blef slutligen några dagar före sin död utnämnd till biskop i Wexiö. Esberg ådrog sig riksenkedrottningens misshag genom att ifrå mot sabbatens ohelgande genom spel, komedier o. s. v., under det en annan af Hedvig Eleonoras hofpredikanter, Lotsack, predikade för henne att allt sådant var lofligt om sabbathen. Enkedrottningen spelade gärna och var därför angelägen att väcka sin sonsons ovilja mot doktor Esberg för dennes »pietistiska villfarelser».

***)) På sabbaten tillåtliga nöjen.

han med en ursäkt anhållit, att hertigen ville invänta hans återkomst.

Knappt hade konungen aflägsnat sig, förr än hertigen, som naturligtvis icke visste om Bandholtz's närvaro, började med den svartskäggige ett samtal, af hvilket vår hjälte ogerna förlorade ett enda ord. Att detta samtal hade för Abraham ett stort intresse, det skall läsaren med lätthet inse. De båda herrarne samtalade på tyska, men Abraham, hvilken erhållit en god bildning, både talade sjelf och förstod detta tungomål.

»I alla helgons namn, Richter, hvar har karlen tagit vägen?»

Abraham tyckte sig förstå, hvem hertigen menade med »karlen».

»Det begriper jag lika litet som ers höghet», svarade den person, som tycktes bära namnet Richter. »Han trädde likväl för en halftimme sedan in till konungen.»

»Nå, vi vilja icke oroa oss. Troligen har konungen låtit fångsla honom och föra honom bort en annan väg.»

»Som I sägen, det är väl det mest troliga.»

»Och om han af en händelse skulle hafva undkommit, så minnes du min befallning att uppsöka och döda honom?»

»Ja, ers höghet, jag skall icke hvila, förr än jag tvättat min värja i hans blod. Ah, den grofve karlen skall icke förgäfvat hafva tillfogat mig den skymfen att sönderbryta min värja.»

»Nå, han står mig i vägen och måste undanrödjas. Sättet öfverlemnar jag åt dig, och i förlitande på din trohet och ditt mod anser jag honom redan såsom död och bekymrar mig icke mera om honom.»

Bandholtz, som förstod att det var han sjelf som utgjorde föremålet för de båda herrarnes samtal, knöt handen bakom skärmen och lofvade sig sjelf att vid lägligt tillfälle betala dem för den kallblodighet, med hvilken de talade om att döda honom. Emellertid fortfor hertigen:

»Vi bry oss icke om karlen nu, sedan du lofvat att expediera honom ur denna verlden. Låtom oss i stället tala om det sköna bytet, som vi förvärfvade i går qväll.»

Abraham förstod, att detta sköna byte var den bortförda Maria, och han ansträngde sina hörselorgan för att icke låta ett enda ord af samtalet gå förloradt. Han hyste nemligen icke utan skäl den förhoppningen, att något ord kunde blifva fäldt, som kunde leda honom i den unga flickans spår och underlätta hennes befriande.

»Du förde henne väl lyckligt till ort och ställe?»

»Ja, ers höghet.»

»Och fröken Bärfelt...?»

»Förnyade sitt löfte att bevaka henne för ers höghets räkning.»

Då Abraham hörde denna vändning i samtalet, erinrade han sig förut hafva ryktesvis hört omtalas en fröken Bärfelt, hvilken lyckats innästla sig i riksenkedrottningens förtroende och beskrefs såsom en slug, fyndig, djerf, lättfärdig och egennyttig qvinna, om hvilken bland andra mindra vackra äfventyr äfven berättades, att hon inlåtit sig i kärlekshandel med slottsfogden på Carlberg.*) Abraham undrade i sitt sinne, huruvida det kunde vara denna fröken Bärfelt som dolde bryggaren Ladaus bortröfvade släkting. Hvarje tvekan härom försvann emellertid, då han hörde hertigen yttra med ett drömmande uttryck i röst och anlete:

»Gudomliga fröken Bärfelt, du är den enda qvinna vid riksenkedrottningens hof, som är värd att tillbedja. Det är skada, min käre Richter, att hon dock icke längre är så ung som önskligt vore. Nå, om hon blott bevakar den lilla Maria noga, så skall min pung öppna sig för henne, och den ädla fröken är, om jag känner henne rätt, lika kär i penningar som i kurtis. Lyckligtvis sörjer min gode svåger konungen med stor frikostighet för att min pung aldrig är tom. Ha, ha, ha!»

Efter detta vackra utbrott af tacksamhet försjönk hertigen under en stund i tysta betraktelser. Slutligen yttrade han, gifvande luft åt en plötslig tanke:

*) Fröken Bärfelt blef anställd vid Hedvig Eleonoras hof 1693. Omkring 1709 blef hon anklagad för åtskilliga brott, deribland äfven stöld. Huru rätttegången slutade, är emellertid obekant.

»Vid hvilken gata är det, som det af fröken Bärfelt förhyrda huset ligger? Jag lär mig aldrig att ihågkomma dessa vidunderliga namn.»

»Munkbrogatan. Det är det oansenligaste huset på hela gatan, så att ers höghet icke kan misstaga sig derom.»

»Och tecknet?»

»Fyra starka slag på porten och en skarp hvissling.»

»Godt! Men . . . ah, nu kommer konungen tillbaka.»

Konungen inträdde verkligen få ögonblick efter det att hertigen tystnat. Troligen hade hofpredikanten Esberg visat sig medgörlig i fråga om kortspelet, ty konungen var vid godt lynne och inträdde i sitt gemak med ett småleende på läpparne. Leendet försvann likväl, så snart han varseblef Richter och förstod, att denne icke hade efterkommit hans befallning att aflägsna sig.

Dragande samman ögonbrynen och slungande på den svartskäggige hofmannen en vredgad blick, yttrade han häftigt:

»Sade jag dig icke, att du egde att aflägsna dig och att ditt vittnesmål är öfverflödigt?»

»Ers majestä . . .», stammade den förskräckte hofmannen.

»Gå!» utropade konungen, utsträckande handen med en majestätisk åtbörd.

Bugande aflägsnade sig Richter.

»Nå, min käre frände», sade konungen, »låtom oss nu tala om det förestående kriget. Tron I icke att det skall blifva mig en lätt sak att jaga den äreförgätne konung August ur mina stater, i hvilka han utan orsak infallit?»

»För edert mod och skicklighet bör det blifva lätt», svarade hertigen medgörligt, ehuru konungens stränghet mot hans hofherre hade kvarlemnadt ett moln på hans panna.

»Först måste vi dock bringa konungen af Danmark till förnuft, på det att han icke må få lust att infalla i Skåne, under det att vi med vår armé äro borta i Liffland. Jag hoppas likväl att snart komma till rätta med min fiende Fredrik den fjerde. Värre torde det blifva, om tsar Peter i Ryssland börjar röra på sig. Jag finge då tre fiender på en gång.»

»Derför är väl ingen fara? Tsaren har ju låtit försäkra eder om sin vänskap?»

»Visserligen tog han väl emot den svenska beskickningen förlidet år, och visserligen afslöt han med mina sändebud den 8 November förra året ett förbund, i hvilket han bekräftade innehållet af alla de sista frederna och bedyrade heligt, att han hädanefter skulle hålla dem i hvarje punkt och i allmänhet visa mot konungen af Sverige en fast och pålitlig vänskap.*) Likväl sätter jag icke mycken tillit till talet om hans vänskapliga afsigter. Jag anser Peter vara en trolös herre, på hvilkens ord man icke kan lita.»

Så fortfor konungen att samtala med hertigen om den tidens politiska förhållanden, ända till dess Klinckowström inträdde och hviskande meddelade konungen de underrättelser, som han inhemtat om Maria von Kochens bortröfvande föregående qväll.

Konungen nickade, reste sig, såg på uret, som stod på kaminen, och sade:

»I ursäkten mig säkert, ädle frände, att regeringsärenden hindra mig att längre fortsätta detta angenäma samtal och njuta af edert angenäma sällskap. Jag måste infinna mig i rådet, som nu är samladt här i palatset.»

»Låten icke min närvaro hindra eder från viktigare värf! Jag begifver mig, om I tillåten, in till eder vördnadsvärda fru farmoder för att betyga henne min vördnad. Låten emellertid icke de rädda rådsherrarne öfvertala eder att sluta fred med edra fiender, innan I hafven öfvervunnit dem! Betänk, att I då skullen gå miste om den hjälteära, som I just ären skapad att vinna.»

»Lappri!***) Må rådsherrarne fritt säga ut sin mening, det är dock jag, som ensam fattar beslutet, så visst som jag är Sveriges konung.»

*) Ett förbund af denna beskaffenhet afslöt Peter verkligen den 8 November 1699 med Sverige, men redan tre dagar derefter (d. 11/11) afslöt han med konung August ett hemligt förbund, genom hvilket han förband sig att tillsammans med Danmark och Sachsen inom kort angripa Sverige.

**) Ett af Carl XII gerna begagnadt uttryck.

»Nå, makten ligger I eder hand, om I blott använda den.»

Stolt som en af antikens gudar besvarade konungen sin hertiglige frändes helsning, hvarefter den senare försvann genom dörren till de inre rummen. Ett ögonblick senare trädde Bandholtz fram från sin plats bakom skärmen.

»Du har talat sanning, och jag är nöjd med dig. Tag denna värja till minne af din konung och till tecken af min tacksamhet för den tjänst, du gjorde mig vid Kungsör.»

Under det konungen yttrade dessa nådiga ord, aftog han sin egen värja och fäste den med högstegna händer vid vår hjertes sida. Denne öfvervåldigades af rörelse, så att han med möda förmådde framstamma några ord till tacksägelse.

»Är det något jag kan göra för dig?» frågade konungen.

»Ers majestät! Gif mig en plats vid något af edra regementen och låt mig strida under eder fana! Jag är från denna stund med lif och själ i lif och död eder man.»

»Det tycker jag om. Nå, du skall få en plats vid lifregementet. Farväl med dig!»

ÅTTONDE KAPITLET.

Munkbrogatan N:o 15.

Den svartskäggige hofmannen hade, såsom vi minnas, inför hertigen uppgifvit det oansenligaste huset vid Munkbrogatan såsom det ställe, der fröken Bärfelt skulle hålla Maria von Kochen fången för hertigens räkning mot kontant ersättning ur den furstliga pungen.

Med läsarens tillåtelse vilja vi nu aflägga ett besök i denna af den sedeslösa hoffröken förhryda och till hvarjehanda utsväfningar begagnade bostad och välja dertill just den tid på förmiddagen, då Abraham Bandholtz stod bakom skärmen i konungens arbetsrum och lyssnade till det politiska samtalet mellan konungen och hertigen.

I ett litet med fransk smak och kunglig lyx inredt och möbleradt rum befann sig ett fruntimmer af omkring trettio år. Hennes ansigte var ännu ganska vackert, ehuru det hade förlorat största delen af sin ungdomsfriskhet. De fylliga läpparne och de lifliga, själfulla ögonen tycktes ännu kunna verka bedårande på till och med mindre lätt-rörda individer af det mänliga könet. Ett korpsvart hår nedföll i rika, naturliga lockar kring det täcka ansigtet och förhöjde ännu mera hennes skönhet. Efter denna beskrifning af qvinnans ansigte och sedan vi hafva omtalat, att damen hade den mest välväxta och retande gestalt, insvept i en behagfull och dyrbar morgondrägt, inser läsaren, att den af qvinlig skönhet lätt tilltalade hertigen icke var utan orsak att om just denna qvinna säga: »gudomliga fröken Bärfelt».

Denna qvinna, som halfåg på en soffa i det lilla förtjusande rummet i N:o 15 vid Munkbrogatan, var nemligen ingen annan än den då för tiden både bland hoffolket och bland allmänheten mycket omtalade fröken Bärfelt.

Hon var sysselsatt med läsningen af en gammal riddareroman, men vare sig nu att hjeltinnan i denna roman misshagade henne genom sin sedesamhet och dygd eller att hjelten var för litet eldig och pockande — nog af, hon kastade bort boken med en förtjusande åtbörd och en icke mindre förtjusande min af dåligt lynne, hvarefter hon fattade en på bordet vid hennes sida stående silfverklocka, hvilken snart, skakad af hennes fina hand, frambringade ett musikaliskt ljud.

Knappt hade detta förklingat, förr än dörren öppnades utan buller, och ett yngre fruntimmer inträdde, hvilket, åtminstone om man fick döma af hennes inställsamma sätt att skicka sig, hade namn, rang, heder och värdighet af fröken Bärfelts kammarjungfru.

Djupt nigande trädde hon inför sin herskarinna.

»Har du varit inne hos vår sköna fänge?»

»Ja, nådig fröken.»

»Huru befinner hon sig?»

»Väl, tror jag, men hon gråter alltjemt.»

»Åh, hertigen lärer nog förstå sättet att trösta henne. Låt spänna för min vagn! Jag far till hofvet... Det var rätt... Låt folket komma in!»

Hvad fröken menade med folket, blef snart uppenbart, i det att nemligen kammarjungfrun insläppte fyra korpulenta betjenter i sin herskarinnas rum.

De fyra korpulenta, livréklädda karlarne stannade strax innanför dörren, djupt bugande sig.

Fröken åsåg deras något otympliga höflighetsbetygelser med ett sarkastiskt leende på läpparne.

»Hvem är det, som föder, kläder och lönar er?»

»Det gör ju nådig fröken», svarade en af de korpulenta.

»Nä, efter ditt goda hufvud har lärt dig att inse detta, min käre Lang, så har du kanske äfven förstätt, hvem I bören tjena med all möjlig trohet?»

»Vi tjena er med lif och blod», mumlade alla fyra.

»Ah, I ären klyftiga hufvuden, det inser jag nu. Nåväl, så mycket lättare skolen I förstå den befallning, som jag har att gifva er. Hören noga på! I ansvaren mig för vår fånge. Låten I henne undkomma eller låten I någon annan än hertigen tala vid henne, så kör jag er ur tjensten, och I veten sjelfve, att det icke skall vara eder möjligt att få någon tjenst, så inkomstbringande som den I hafven här hos mig. Hafven I förstått?»

»Ja», svarade fyrväpplingen endrätigt.

»Och lyden?»

»Ja!»

»Kommen då ihåg, att ingen får slippa in, som icke gifver den öfverenskomna signalen, fyra slag på dörren och en skarp hvissling. Kommer någon annan och vill in, så jagen honom bort med våld.»

»Men vi känna icke hertigen?» vågade en annan af de korpulenta invända.

»Du är ett nöt, Kalling! Jag är viss om att dina tre kamrater inse, att den, som gifver det öfverenskomna tecknet, han är hertigen och kan icke vara någon annan, emedan signalen icke är känd af någon utom hertigen och hans trogne Richter. Eller huru, Lang, Keder och Leche, begripen I icke detta?»

»Jo, nådig fröken!»

»Så försöken att inpregla det i hufvudet på Kalling, som icke tyckes vara begåfvad med edra lysande snillegåfvor! Nu har jag ingenting mera att tillägga. Derför: ut med er!»

Fröken Bärfelt var tydligen en dam, som icke »kru-sade» för sina tjenare, och hon skulle således icke hafva passat i vår tid. Då gick det an att aflägsna en tjenare med ett vresigt »ut med dig!» Nu deremot torde de flesta husmödrar vara nödsakade att med tålmod afvakta den tid, då det behagar tjenstehjonet att gå ur rummet. Men — som sagdt är — i Carl XII:s dagar var det icke så kinkigt, och därför aflägsnade sig de korpulenta herrarne Lang, Kalling, Keder och Leche ur sin matmoders rum

utan att visa något tecken till missnöje öfver den form, i hvilken hon klädde sin önskan att blifva ensam.

Så snart de korpulente betjenterna hade aflägsnat sig — hvilket skedde med äkta spansk grandezza — inträdde kammarjungfrun åter för att biträda vid sin herskarinnas toalett. Snart derefter rullade vagnen fram, och den lysande hofdamen ilade nedför trapporna, steg i ekipaget och åkte bort.

Klockan nio om aftonen samma dag anlände en man, insvept i fotsid kappa och med hatten djupt neddragen på hufvudet, till platsen framför N:o 15 Munkbrogatan. Han var ensam, och då han stannade framför nämnda hus, blickade han omkring sig, antingen för att öfvertyga sig om, att han icke var bespejad, eller för att orientera sig på platsen. Gatan var emellertid mörk, och lyktan, som lyste med matt och sömnigt sken längre bort, förmådde icke sända en enda stråle till det ställe, der vandraren befann sig. Likväl tycktes han hafva blifvit nöjd med hvad han i mörkret kunde upptäcka, ty han gick raskt fram till trappan, steg upp för denna och befann sig framför den förstugudörr, som förenade N:o 15 med den yttre världen.

Knappt hade han hunnit upp på det öfversta trappsteget, förr än han med något hårdt föremål slog fyra slag på dörren, slag, hvilkas styrka mångdubblades af ekot i husets inre. Derefter lät han höra en skarp och genomträngande hvissling, hvars ljud säkert kunde höras ända bort till Riddarholmskyrkan.

Ögonblicket derefter öppnades dörren, och den hemlighetsfulle vandraren inträdde i den mörka förstugan, hvarefter allt blef tyst, och platsen utanför N:o 15 Munkbrogatan försjönk åter i nattens stillhet, ur hvilken den sömniga lyktan icke förmådde väcka den.

En tid af omkring fem minuter fortfor denna stillhet. Då genljödo plötsligt karlsteg vid ändan af gatan. Mannen, som förorsakade detta buller, var äfven insvept i en vid kappa och hade hatten djupt neddragen öfver

ansigtet. Ännu märkvärdigare var måhända, att han liksom den förre stannade utan för N:o 15 Munkbrogatan, och att han, efter att hafva stigit upp för trapporna, med säkerheten hos en man, som vet sig vara välkommen, slog fyra slag på dörren och utstötte en hvissling, hvilken var tillräckligt skarp för att höras till gatans båda ändar.

Äfven nu öppnades dörren, men icke för att insläppa vandraren, utan, såsom det snart visade sig, i ett motsatt ändamål. Ut rusade nemligen fyra manliga gestalter, hvilkas korpulens var skönjbar oaktadt mörkret, och dessa korpulenta personer, redan förut bekanta för läsaren, började att med de käppar, som de förde i händerna, bearbeta den stackars besökandes kropp, så att denne hals öfver hufvud störtade tillbaka nedför trappan. Här vände han sig om, drog sin värja och försökte försvara sig, men de fyra korpulenta gestalterna förföljde honom äfven här med hugg och slag och med den framgång, att mannen i kappan skyndsamt tog till flykten och icke stannade, förr än han kommit ur synkretsen för dem som befunno sig utanför N:o 15 Munkbrogatan.

Medan fröken Bärfelts lakejer återvände in i N:o 15, fortsatte den piskade mannen sin gång, ehuru något mindre snabbt, då han märkte, att hans plågoandar icke förföljde honom.

»Anfäkta!» mumlade han. »Hvarför öfverföll man mig på detta sätt? Jag gaf likväl det öfverenskomna tecknet just så som Richter lärde mig i morse, då jag tillsporde honom derom uppe hos konungen. Om karlen skulle hafva bedragit mig! Vid min hertiglīga ära, så sant jag heter Fredrik och är hertig af Holstein-Gottorp, skall jag låta honom erfara följderna af min onåd. Aj, för s-n, hvad min kropp värker af de många slag jag fick!»

Af detta samtal, som vandraren förde med sig sjelf, hafva vi redan förstått, att det var hertigen, som blef med käpprapp bortjagad från fröken Bärfelts dörr, då han kom för att se till sin der bevakade fånge.

Hvem var då den andre, han som utan invändningar blef insläppt i huset?

NIONDE KAPITLET.

Gåtan erhåller sin lösning.

Då Abraham Bandholtz lemnade Wrangel'ska palatset, efter att hafva blifvit af konungen omgjordad med dennes egen värja, var klockan tolf på dagen. Hvad han under samtalet mellan hertigen och Richter hade erfarit, var tillräckligt att i hans själ väcka ett visst intresse för Munkbrogatan, och våra läsare hafva troligen ingen svårighet att inse, hvilka de orsaker voro, som föranledde detta lifliga intresse.

På hemvägen till bryggare Ladaus boning företog han sig därför att ställa sina steg till den märkvärdiga gatan, och då han beträdde denna, var det honom en lätt sak att finna, hvilket af de dervarande husen var det ringaste och mest oansenliga. På denna byggnad fäste han då sin synnerliga uppmärksamhet, likväl utan att ådaga lägga den dumma bondnyfikenhet, som af förvåning stannar vid hvarje steg och med ett till hälften vanvettigt utseende stirrar på hvarje vägg. De personer, som mötte honom, skulle icke hafva kunnat falla på den tanken, att han mönstrade detta hus med större nyfikenhet än de öfriga, och likväl iakttog han, att det hade två våningar och såg ut att vara temligen förfallet till sitt yttre, samt konstaterade, att det icke tycktes vara någon lämplig bostad för en fin hoffröken.

Efter att hafva gjort dessa iakttagelser och noggrant beräknat husets läge på gatan, fortsatte han, till utseendet sorglös, sin lugna gång närmaste vägen till sitt hem.

Här träffade han sina fränder i stor oro för hans skull. De berättade om kammarpagens oförmodade besök och att de hade blifvit uppskrämde af dennes frågor angående Marias bortröfvande, emedan de trodde, att saken kunde få en för Abraham olycklig utgång. De hade alltför ofta hört talas om hofintrigerna, sedan hertigen af Holstein kom in i landet, för att icke anse sig hafva skäl att frukta allt för Bandholtz. Huru lätt, så tänkte de, kunde icke den, som var skyldig till qvinnorofvet, vältra all skulden på honom? Då nu Abrahams hemkomst dröjde, blefvo de nästan öfvertygade om, att han blifvit fängslad och att de aldrig mera skulle få se honom.

Deras glädje blef derför nu så mycket lifvigare, då de sågo honom fri, frisk och sund inträda, och när han visade dem värjan och omtalade att han fått den af konungen, kände deras glädje inga gränser. De till och med glömde för en stund både den sårade, som ännu sväfvade mellan lif och död, och den fara, hvori Maria von Kochen hade råkat.

Denna glömska godtgjordes likväl snart, ty Christina sågs begifva sig in till den sjuke, och bryggaren sjelf började tala om Maria och hvad man skulle göra för hennes räddning.

Bandholtz lät honom tala till punkt och sade sedan:

»Oroen eder icke! Jag lofvar, att hon innan midnatt skall åter vara ibland eder.»

Mera sade han icke, och fåfänga voro alla Ladaus försök att förmå honom till att omtala, huru han skulle gå till väga för att hålla sitt löfte. Han bevarade troget sin hemlighet och svarade på Ladaus frågor sällan annat än:

»Jag har funnit hennes spår. I kunnen vara lugna.»

För öfrigt var han mycket språksam, talade mycket om sina föräldrar, om Norrköping, om sin fotresa till Filipstad och derifrån till Stockholm. Han visade sig äfven i andra afseenden såsom en angenäm umgängesmeniska. Han var Christina behjelpig att nysta hennes röda ullgarn; han biträdde sin moster med den mest förekommande artighet, då hennes försök att träda tråden i nåls-

ögat strandade mot de dermed förenade svårigheterna — med få ord, alla lyckönskade sig en tillökning i familjen, som lofvade att blifva så angenäm och behaglig.

Mer än en gång under eftermiddagens lopp var Ladau i sin otålighet nära att fråga sin unge frände, hvarför denne icke skyndade med Marias befrielse, om han verkligen hade haft den lyckan att finna hennes spår. Likväl instälde han dessa frågor, huru svårt det än var för honom att lägga band på sin tunga, och om vi skola säga sanningen, hade Abrahams hemlighetsfullhet gjort ett så starkt intryck på Ladau, att han rätt väl insåg, att den unge mannen alls icke skulle besvara hans frågor. Det var af denna orsak som han åter nedsväljde de förfrågningar, hvilka esomoftast kommo på hans tunga, utan att han kunde hindra det.

När klockan blef half nio på aftonen och Ladaus otålighet hade nått sin höjd — då äntligen hade bryggaren den glädjen att se sin hustrus systerson omgjorda sig med sin värja och begifva sig ut i staden.

»Gud ske lof!» voro de ord, med hvilka Ladau lätade sitt beklämda, hederliga hjerta, så snart Abraham var utanför dörren.

Hans hustru och dotter blickade med förvåning upp från sina arbeten, när de hörde honom fälla detta yttrande. Emellertid lemna vi honom att på egen hand redogöra inför fruntimren för sitt besynnerliga utrop och dess anledning. I stället för att lyssna till honom, vilja vi följa efter Bandholtz i ändamål att se, hvad han företager sig, der han med raska, spänstiga steg och krigisk hållning vandrar fram i gatumörkret.

Klockan var nio, när han anlände till det oansenliga huset vid Munkbrogatan. Ett ögonblick stannade han der utanför, för att öfvertyga sig om, att ingen hade följt hans spår, och när han vunnit trygghet i detta afseende, skyndade han att gifva den signal, hvarom han hade hört hertigen och Richter tala, då han, stående bakom skärmen i det kungliga gemaket, var ett osedt vittne till de båda herrarnes samspråk. Han lät följaktligen sitt värjefäste fyra gånger med kraft falla mot dörren och utstötte derefter

en hvisling. Knappt hade denna upphört, förrän dörren öppnades, och han trädde in.

I förstugan, dit han inträdde, rådde ett fullkomligt mörker, och det var honom därför omöjligt att med ögonen öfvertyga sig om, hvilka och huru många menniskor, som här omgäfvade honom. Att han icke var ensam, det förstod han nogsam, då han hörde de tunga riglarne skjutas för dörren.

Han hade emellertid i sinnet en krigslist, genom hvilken han ville förebygga, att hertigen eller någon af hans folk kunde öfverraska honom under hans närvaro i huset, och det äfventyr, hvori han hade kastat sig, var af en sådan beskaffenhet, att han icke fick tveka, fastän han icke visste, med hvem han hade att göra. Se här, huru han gick till väga.

»Ären I», sade han lugnt, »tillräckligt många för att kunna försvara dörren, om någon vill med våld intränga?»

»Ja, ers nåd», svarade en röst, hvilken vi igenkänna såsom tillhörande lakejen Lang, »ja, vi äro fyra handfasta karlar.»

»Det är bra! Jag tyckte mig nemligen märka en karl som smög omkring här på gatan, och det är icke omöjligt, att han hört den signal, jag gaf eder, och vill genom samma tecken förskaffa sig inträde här. Om han gör ett sådant försök, så jagen honom bort!»

»Helt visst», svarade en annan af de fyra korpulente; »vi äro beredde att våga lif och lemmar för eder, nådig herre.»

»Godt! I skolen icke blifva obelönte. Visen mig nu vägen.»

»Här är nådig frökens kammarjungfru, som skall ledsaga eder. Brita! . . . Brita! Hvar är du?»

»Åh kors!» utropade en qvinlig stämma alldeles invid vår vän Abraham. »Icke behöfver du skrika dig hes, Leche, för min skull. Kom, nådig herre!»

Abraham kände en liten hand i mörkret trefva efter hans, och då han hade intresse af att icke dröja alltför länge i N:o 15 vid Munkbrogatan, underlättade han hennes sökande så mycket som möjligt. Snart kunde han

också, ledsagad af kammartärnan, fördjupa sig i husets inre och närma sig sitt mål.

Efter att hafva blifvit ledsagad uppför en ganska hög trappa, stannade han vid en dörr, som af Brita öppnades. Han trädde nu in i ett af en strålande lampa upplyst rum och hörde dörren stängas bakom sig. Då han vände sig om, såg han, att kammarjungfrun hade försvunnit.

Nu först vågade han afkasta kappan och bortlägga hatten, ty han insåg, att hans enkla, borgerliga dräkt skulle hafva upplyst kammarpigan om, att det icke var en hertig, som hon hade ledsagat in till fröken Bärfelts fänge.

Lampan, som belyste det lilla rummet, stod på ett bord, och vid detta befann sig en kvinna, hvars ansigte Abraham likväl icke kunde se, emedan hon hade lagt armarna på bordet och hvilade hufvudet i de sammanknäpta små händerna. Antingen hade hon intagit denna ställning för att bättre kunna gråta ut, eller också hade hon somnat. Det senare syntes Abraham vara det mest troliga, emedan hon icke genom den allra minsta rörelse hade gifvit tillkänna, att hon bemärkt hans inträde i rummet.

En stund stod vår hjälte villrådig, hvad han skulle företaga sig och genom hvilket medel han skulle väcka henne. Han var till och med nära att beklaga sig sjelf, som var nödsakad att väcka slumrerskan. Den smärta, fina gestalten väckte äfven hans intresse och bidrog att liksom fastnagla honom på platsen innanför dörren. Emellertid insåg han nödvändigheten af att påskynda sitt aflägsnande ur huset, och knappt hade han erinrat sig denna nödvändighet, förr än han slet sitt öga från den sofvande kvinnans gestalt och skakade bort de tankar och känslor, hvilka mot hans vilja hade bemäktigat sig honom. Raskt steg han fram i rummet, och då hans tunga steg dånade mot golvet, spratt den sofvande kvinnan upp ur sin sömn och blickade upp till honom med sömndruckna, men på samma gång om förskräckelse talande ögon.

Om Abraham hade blifvit intagen redan af denna kvinnas gestalt, så blef han det ännu mera genom åsynen

af hennes ansigte, hvars skönhet, ovanlig i sig sjelf, i detta ögonblick hade någonting outsägligt rörande i sin anblick, derigenom att det bar spår af tårar och att hvarje drag var liksom inhöljdt i ett sorgedok. Det blonda, rika håret hade frigjort sig, och befriade från sina fjetrar, hade dess sköna lockar i vild, men för ögat behaglig oordning spridt sig kring den mjellhvita halsen och de af en fint virkad sehal betäckta skuldrorna.

Då den omkring sjuttonåriga flickan varseblef Abraham Bandholtz, som hade afkastat kappan och hatten och nu trädde fram i rummet i sin enkla, borgerliga dräkt, uppgaf hon ett rop och reste sig upp, liksom ville hon fly bort i en vrå af rummet. Dertill fick hon likväl icke tid, ty Bandholtz tilltalade henne:

»Ädla jungfru», sade han, »I skolen dock icke hvarken bäfva eller fly undan mig. Jag kommer för att rädda eder.»

När Maria hörde denna kraftiga, men likväl sympatiska röst, när hon förnam, huru vördnadsfullt den vackre främlingens tal var, och när hon dessutom hörde honom förkunna henne räddning och frihet, då försvann uttrycket af rädsla ur hennes blick, och på samma gång liksom bortdunstade de sista lemningarne af den sömn, som nyss hade tillslutit hennes ögonlock. I stället var det med en viss nyfikenhet, som hon betraktade den unge mannen, och det hade varit lätt för en människokännare att se, att hennes öga med ett visst välbehag hvilade på hans öppna, redliga ansigte.

»I förkunnen mig räddning», sade hon långsamt med mjuk och melodisk röst. »Kan jag tro eder?»

Abrahams ansigte beskuggades af ett moln af missnöje, då han hörde henne uttala tvifvel om hans redlighet. Maria märkte det och skyndade sig att tillägga:

»Förlåten mig! Jag har blifvit helt förvirrad af hvad som händt mig, detta plötsliga bortröfvande, detta mitt instängande här. Jag vet icke hvad jag säger. Ert ansigte är alltför redligt att kunna tillhöra en bedragare och alltför ädelt att inom sig dölja en qvinnoröfvares nedriga planer och anslag.»

Abraham, hvars anletsdrag ljusnat under senare delen af den unga flickans tal, ärnade just på ett höfviskt sätt besvara hennes ord, då båda två plötsligt stördes i sina tankar och förehafvanden, derigenom att fyra hårda slag dånade mot förstugudörren och en genomträngande hvissling strax derefter lät höra sig.

»Om man skulle . . .», yttrade Abraham, som icke var utan oro för utgången af företaget.

Då han plötsligt tystnade för att lyssna, sade flickan:

»Huru? I menen?»

»Ah, jag tänkte blott på möjligheten att den person, som beröfvat er friheten, kunde komma hit. Nå, jag är beväpnad, och I behöfven icke frukta någonting, ädla jungfru.»

Nu hörde man tydligt, att förstugudörren öppnades, och derefter uppfångade örat ett buller liksom af utdelade käpprapp.

»Kommen!» ropade Maria nu. »Vi vilja se hvad det är som försiggår der nere.»

Hon ilade öfver golfvet, öppnade en sidodörr och försvann i ett helt och hållet mörkt rum. Naturligtvis var Bandholtz icke sen att följa efter henne. Från fönstret i detta rum kunde man tydligt iakttaga hvad som tilldrog sig nedanför på gatan, det vill säga så tydligt som de dåliga gatlyktorna tilläto. Utan att sjelfva äfventyra att blifva sedda, sågo nu fången och hennes befriare, hurusom en i kappa insvept karl blef eftertryckligt mörbultad af fyra korpulenta karlar. Herrarne Lang, Kalling, Keder och Leche utförde till punkt och pricka sin matmoders befallning, endast med den skilnaden, att det var den verkliga hertigen, som blef bortjagad från fröken Bärfelts dörr, under det att den föregifne och falske hertigen i lugn och ro njöt af den sköna fångens sällskap och förberedde hennes flykt.

Snart var emellertid denna de korpulenta lakejernas bedrift endast ett minne. Snart försvann den sista skytten af den bortjagade sannskyldige hertigens gestalt i mörkret. Den falske hertigen hade således icke längre

orsak att qvadröja i det mörka-rummet, utan ledsagade Maria von Kochen in i det upplysta gemaket.

»Men huru skola vi komma härifrån?» utropade nu den unga flickan. »De der fyra korpulenta karlarne skola säkert icke tillåta eder att föra mig härifrån.»

»Var utan fruktan! De skola icke ens göra ett försök att hindra oss.»

»I hafven då vunnit dem på vår sida?»

»Nej, tvärtom äro de sin matmoder trogna.»

»Då ...»

»Förlåt, att jag afbryter edert tal! Vi hafva ingen tid att förlora, och jag får därför bedja eder att skyndsamt iföra eder edra ytterkläder. Vi kunna när som helst få se den der karlen återvända med tillräcklig styrka för att förskaffa sig inträde med våld. Ah, der ser jag eder kappa. Välan!»

Med utsökt artighet var Abraham den unga flickan behjelpig att fullborda sin toalett genom ytterklädernas påtagande. Derefter kastade han sin kappa öfver sina skuldror, satte hatten på hufvudet och bjöd Maria armen, hvarefter han öppnade dörren och trädde med henne ut i den öfre förstugan. Här var nu upptändt ett ljus, och de fyra lakejerna stodo eller sutto här, tydligen sysselsatte med det angenäma tidsfördrifvet att samtalsvis å nyo genomlevva sitt äfventyr. Åtminstone hördes tre af dem uppstämma ett homeriskt skratt i samma ögonblick, som Abraham öppnade dörren och trädde ut med den sköna fången vid sin arm.

»I hafven uppfört eder som karlar», sade Bandholtz, hvars närvaro naturligtvis genast lade band på de korpulentes skrattlust. »Se der, delen detta eder emellan!»

Med ett utseende som om den börs, hvilken han samtidigt kastade på golvet, hade för honom varit blott en obetydlig sak, fortfor han:

»Jag finner emellertid att denna dam icke är i säkerhet på detta ställe. Den der karlens oblyga försök att intränga tyckes bevisa detta. Jag har därför beslutat att sjelf redan i afton föra henne i säkerhet på något

annat ställe. Sägen eder matmoder det! Jag skall hafva äran att besöka henne i morgon.»

Bugande åskådade nu fröken Bärfelts lakejer, att den falske hertigen bortförde den verklige hertigens sköna fånge, ja, de till och med gjorde allt, för att underlätta deras nedstigande utför trapporna, i det att den ene fattade ett ljus, med hvilket han skingrade det der rådande mörkret, under det att en annan sade:

»Akten eder, nådig herre, för det femte trappsteget uppifrån, hvilket är skröpligt!»

De båda andra lakejerna hade skyndat ned i förväg och höllo fröken Bärfelts förstugudörrar öppna, så att Bandholtz alldeles icke hade någon svårighet att med Maria von Kochen slippa ut ur N:o 15 Munkbrogatan.

De fyra korpulente tjenarne stodo bugande i dörröppningen, till dess Bandholtz med sitt sköna, så lyckligt eröfrade byte kommit ned på gatan. Sedan stängde de dörren och ilade tillbaka uppför trappan, Den af den falske hertigen kastade börsen låg ännu orörd qvar på golvet. Nu blef den emellertid skyndsamt upptagen. Vägande den i handen, utropade Kalling:

»Frikostig som en hertig! Börsen är full med guldmynt. Jag gissar att summan belöper sig till två tusen daler.»

»Ännu mera, ännu mera!» sade Leche, som i sin ordning vägde den hertigligen gåfvan i sin feta hand.

Ingen hade ännu öppnat den hemlighetsfulla börsen. Alla fyra tycktes njuta af att i hoppet göra sig en föreställning om dess inneboende värde. Att den kunde innehålla annat än guldmynt, föll dem icke in, enär den var dem gifven af en hertig. Mången ringare herre, som af en eller annan anledning hade begagnat sig af fröken Bärfelts gästvänskap, hade gifvit dem guldmynt, och om någon dyrbarare metall än guld hade varit dem bekant, skulle de icke hafva tvekat att påstå, att hertigens börs måste innehålla mynt af denna ännu dyrbarare sort.

»Nå», svarade Kalling medgörligt på sin väns med kännaremin afgifna försäkran, att börsen måste innehålla mera än två tusen daler, »nå, som du vill då! Vi antaga,

att den innehåller tvåtusen femhundra daler s. m. Det gör, låt mig se, sexhundredatjugufem daler för hvardera af oss, eftersom vi äro fyra.»

»Skyndom», utropade Lang, som började blifva otålig; »öppnen pungen och låtom oss dela!»

Leche skakade börsen öfver bordet. De tre andra korpulente männen stodo omkring honom, betraktande med lystna och giriga blickar mynten, som nu började att lemna sitt fängelse och klingande rulla ut på bordet. Plötsligt upphäufde de fyra lakejerna samtidigt ett skri af raseri:

»Ha, bara kopparmynt! Den bofven! Sådan hertig! Mätte f-n anamma honom!»

Dessa och andra liknande ord och uttryck banade sig väg öfver deras af vrede och missräkning skälfvande läppar.

Värde läsare! Har du hört omtalas Antigenides flöjt? Icke? Nå, vet du hvad Pythagoras, filosofen, gjorde för att lugna den svartsjuke ynglingen, som han såg vara i begrepp att tända eld på sin otrogna fastmöshus? Icke heller detta? Nå, vet då, att Antigenides med sin flöjt förmådde både väcka och stilla de häftigaste sinnesrörelser hos Alexander af Macedonien, och att Pythagoras återförde den rasande ynglingen till förnuft genom att låta för honom spela en lugn och sansad »spondeiska» melodi.

Men hvarför detta tal om flöjt och musik?

Jo, ärade läsare, jag omtalar det för att blifva i tillfälle att beklaga, att de fyra korpulente lakejerna icke hade någon Antigenides med sin flöjt, icke heller någon Pythagoras med sin »spondeiska» melodi till hands i detta fruktansvärda ögonblick af besvikna förhoppningar och i den bittra känslan af en på sitt rof bedragen girighet.

TIONDE KAPITLET.

Kung Carl och riksrådet.

Då Abraham Bandholtz aflägsnade sig från konungens gemak, stod denne, såsom vi minnas, i begrepp att begifva sig upp i rådet. En vigtig öfverläggning förestod, enär det gälde frågan om krig eller fred, frågan om man skulle söka genom underhandlingar afvärja den hotande faran eller om man skulle gripa till svärdet och med vapen i hand skaffa sig ro för sina grannar.

August hade infallit i Liffland, Fredrik IV hade nära nog samtidigt inbrutit i Holstein, och man hade goda skäl att anse tsar Peter för en mycket opålitlig vän, hvilken säkerligen skulle begagna sig af det för honom gynsamma tillfället, då Sverige var sysselsatt med två fienders bekämpande, till att tillfredsställa sin lystnad efter de svenska östersjöprovinserna. Sådan var i verkligheten den politiska ställningen för ögonblicket, och Carl kunde nogsamt förutse, att de försigtige herrarne i rådet skulle föredraga en fredlig lösning af frågorna framför ett tredubbelt krig, hvars utgång vore högst tvifvelaktig.

Redan vid denna tid var Carl XII ganska envis och kunde sällan förmås att gå ifrån en fattad föresats. Dock är det tvifvel underkastadt, huruvida han icke denna gång skulle hafva gifvit vika för de öfvertygande förnuftsskäl, som rådet anförde, om icke intrigen hade varit verksam och, konungen sjelf oveterligt, stärkt honom i det beslut, hvartill hans krigiska håg och hans okuffiga begär efter

krigsära hade drifvit honom. Att det låg i hertigens hemliga intresse att locka konungen till företag, som kunde sätta hans lif i fara, det hafva vi redan omtalat, och läsaren har haft tillfälle att i franske ministerns bref inhemta, hvilken åsigt om hertigens beteende, önsksningar och planer, som gjorde sig gällande bland personer, hvilka hade tillfälle att dagligen iakttaga honom. Nog af, det är ett historiskt fatkum, att hertig Fredrik af Holstein lika ifrigt sökte egga konungen till krig som Piper och åtskilliga andra herrar i riksrådet sökte afråda honom derifrån. Hertigens sätt att behandla konungen var emellertid sådant, att den senare aldrig märkte hertigens hemliga afsigter, utan tvärtom skulle hafva blifvit mycket förvånad, om någon hade sagt honom, att hans beslut rönte någon inverkan från hertigens sida.

Då konungen inträdde i salen, der rådet var församladt och väntade hans ankomst, reste sig rådsherrarne och helsade ödmjukt den unge konungen. Denne besvarade nådigt deras helsning. Det småleende, som nästan alltid hvilade på konungens läppar och som äfven nu låg der vid hans inträde, försvann för ett ögonblick, då han varseblef rådsherrarnes stränga, nästan sorgsna ansigtsuttryck, en syn, hvilken förebådade det motstånd, han skulle röna. Snart försvann emellertid det moln af missnöje, som drog sig samman på hans panna och förnämligast hvilade på de sammandragna ögonbrynen. Innan konungen hade hunnit sätta sig vid rådsbordet, var han lugn och leende som vanligt.

Öfverläggningarne inleddes af Carl Piper med en redogörelse för de rapporter, som förkunnade nyheten om konung Augusts infall i Liffland, detta lömska och förädiska öfverfall, som icke föregicks af någon krigsförklaring. Rapporten var från generalguvernören i Riga, Erik Dahlberg, och innehöll bland annat beskrifningen om den krigslist, genom hvilken konung August hade ämnat sätta sig i besittning af denna stad.

»En dag», skref Erik Dahlberg, »inberättade en fältvakt, som var utställd åt kurländska sidan, att några slädar, hvilka närmade sig Riga och hvilka jag gifvit

sachsiske generalen Carlowitz tillåtelse att på resa från Moskwa föra genom staden, skulle innehålla något helt annat än generalens res saker. Man trodde sig hafva skäl att misstänka, att i slädarne funnos sachsiska grenadierer, och att dessa, så snart de kommit inom stadsportarne, skulle göra sig till herrar öfver dessa. Derjemte hade fältvakten märkt, att inemot hundra dragoner följde tätt efter vagnarne för att skynda till grenadierernas hjälp och understödja dem, till dess armén hunne fram. Huru otroliga dessa berättelser än voro, då konung August icke hade förklarar Sverige krig, beslöt jag likväl att vara på min vakt, och se, det blef snart veterligt, att fältvaktens berättelse var med sanningen öfverensstämmande. Jag sände tvåhundra väl beridna och väl beväpnade män till fältvaktens understöd. Slädarne ankommo, undersöktes, och de sålunda i förtid upptäckte grenadiererna, hvilka grepo till vapen, blefvo tillfångatagna, skickade till mig i Riga och sitta nu i mina fångelser. De åttio dragonerna gick det icke bättre. Jag lät nu genast tillsluta portarne och förstärka vakterna. Klämtningar och larmskott förkunnade för de snart derefter framryckande sachsiska trupperna, att vi blifvit varnade och voro redo att taga emot dem med svärd och kulor . . .»

Sedan Erik Dahlbergs skrifvelse blifvit uppläst och äfven en underrättelse om Danskarnes förnyade infall i Holstein blifvit kungjord, uppreste sig konungen och talade med en kraft, som med ens öfvertygade rådsherrarne, att Carl hastigt hade mognat från yngling till man.

»Det är besynnerligt», sade han, »att mina båda syskonbarn nödvändigt vilja hafva krig. Må så vara! Men konung August har brutit ord och aftal.*) Vår sak är för den skull rättvis, och Gud skall nog hjälpa oss. Jag ämnar först afgöra tvisten med den ene; sedermera får jag alltid tala med den andre.»

*) Konung August hade verkligen visat sig trolös, ty kort tid förut hade han med Carl XII:s sändebud i Dresden, Mauritz Wellink, afslutat ett nära förbund mellan Sachsen och Sverige. Underhandlingarne härom fördes vid nattliga sammankomster och fördes dels af August sjelf och dels af hans gunstling Fleming.

»Med hvilken ärnar eders majestät då göra början?»
 sporde Fabian Wrede, en herre, hvilken var utmärkt genom klokhet och erfarenhet och hvilken icke bäfvade att föra sanningens talan till och med inför konungen.

»Vi börja med den närmaste och farligaste, den som, om vi lemnade honom till sist, skulle kunna infalla i sjelfva moderlandet. Vi göra början med Danmark.»

»Klokt talar eders majestät der», sade Wrede, »men mig synes det dock, som om det vore ännu klokare att först söka på fredlig väg lösa tvisterna, innan man störtar landet i ett vidtutseende krig, som både kostar mycket penningar och kan medföra andra olyckor och förluster för riket. Penningar finnas icke att bekosta kriget, utan dertill måste en ny gärd utskrifvas, och eders majestät vet nogsam, huru mycket svenska folket redan lidit af 1699 års gärd. Vi veta nogsam och hafva det i minne, att eders majestäts högstsalige herr fader, konung Carl XI, år 1693 befriade landet från alla dylika utlagor. Likväl har svenska folket utan knot burit förlidet års börda, men att redan nu i år förnya försöket och utskrifva en ny krigsgärd, synes mig vara både oklokt och omöjligt, emedan jag betvivlar att folket förmår bära en sådan tunga. Klokast synes mig därför vara, att eders majestät vänder sig till England och Holland och begär dessa båda maktens bemedling för vinnande af fred med Danmark, samt att eders majestät skickar sändebud till konung August att med honom öfverenskomma om förlikning.»

»Detta var ingen ofeg och behjertad mans råd», genmälde Carl, i hvars öga syntes en blixst af häftig ovilja mot rådsherrn eller mot hans råd — hvilketdera var omöjligt att afgöra. »I råden mig dock till ett steg, som skulle lända mig till nesa i hela kristenheten. Har jag icke förlidet år, då jag mötte hertigen af Holstein i Skåne, gifvit honom det löftet att beskydda honom mot Danmark, äfven om det skulle kosta min krona? Och nu viljen I, att jag skall bryta mitt konungsliga ord och handla såsom torpare och bönder, hvilka den ena dagen lofa och den andra dagen svika sitt löfte. Sådant är dock icke

konungaséd; det borden I veta, så gammal och grå som I ären.»

Konungen var synbarligen vred. Derom vittnade både uttrycket i hans ansigte och de ord, han talade. Wrede deremot bibehöll sitt lugn såsom en man, hvilken vet att hans föregående lefnadsbana ställer honom högt öfver alla mot hans person riktade förolämpningar af detta slag.

»Eders majestäts fäderneärfda krona torde dock varra allt för mycket värd för att böra vedervågas genom ett krig i ändamål att skydda en annan furste, äfven om denne är med eders majestät på det närmaste befreundad. Jag har emellertid gifvit min mening till känna såsom en ärlig man och redlig svensk. Måhända hafva mima medbröder i rådet andra och bättre råd att gifva eders majestät.»

Konungen blickade frågande omkring sig bland råds-herrarne.

»Nå», sade han, »sägen eder mening! Hvad tänken I om saken, Nils Gyldenstolpe?»

Den tillfrågade, en skicklig embetsman, älskvärd menniska och ett erkänt godt hufvud, var dock af en svag och rädd natur och hade sällan dristighet nog att kunna motsäga någon. Också kände han sig obehagligt berörd af konungens direkte till honom ställda fråga, skrufvade sig fram och tillbaka på stolen, hostade åtskilliga gånger och slutade med att yttra:

»Hm, ers majestät, jag vet icke . . . det vill säga, jag . . .»

Då kom Johan Gabriel Stenbock honom till hjälp. Denne kände Gyldenstolpes timida och fruktande väsen, och vare sig att han fruktade, att Gyldenstolpe skulle gifva monarken ett råd, som bättre än Wredes öfveremstämde med konungens önskningsar, eller att han blott ville befria vännen från ett obehagligt läge — nog af Stenbock inföll med den finhet i sättet att yttra sig, som var honom egen:

»Förgäfvets lærer eders majestät ibland oss söka någon, som icke af allt hjerta önskar freden. Eders majestät

torde besinna dessa båda ting: det ena, att England och Holland såsom fredslöftesmän mellan Danmark och Holstein icke lära lugnt åskåda, att eders majestät blandar sig i striden, utan möjligen då taga Danmarks parti; det andra, att, då eders majestät drager i fält mot konung August, lärer tsar Peter af Ryssland sluta förbund med denne, för så vidt detta förbund icke redan i denna stund har kommit till stånd. Huru man än betraktar saken, blir således ett krig i närvarande stund ett vådligt företag. Derför, eders majestät, är rådet öfverens om att på det allra kraftigaste afråda eders majestät från krig, förr än man försökt hvarje möjlighet till en fredlig frågornas lösning. Vi vilja fred, men en fred med ära. Kan den icke uppnås, då må eders majestät draga svärdet till vedergällning.»

Åtskilliga af de andra rådsherrarne förenade sig nu med Wrede och Stenbock. Piper sjelf, som eljest icke gerna motsade konungen, talade nu i samma syfte som Stenbock.

Konungen åhörde rådsherrarnes tal med större uppmärksamhet och tålmod, än de måhända hade väntat. I synnerhet tycktes Stenbocks ord om »den fred med ära» hafva på honom gjort ett mäktigt intryck, och han sporde åtskilliga gånger, huru en fred med ära skulle kunna uppnås utan föregående krig och hvad Stenbock i sjelfva grunden förstod med en ärofull fred. Den unge konungens vrede hade lagt sig, och småleendet hade återvänt på hans läppar. Det var tydligt, att han tvekade, att hans beslut hade i någon mån blifvit mindre fast i sina grundvalar, och underligt skulle det i sanning hafva varit, om en konung vid hans unga år och med hans oerfarenhet icke skulle hafva tagit intryck af så många ädla och bepröfvade mäns ord, bland hvilka män funnos åtskilliga, som tjenat hans afidne fader och varit af denne högt värderade.

Det är ovisst, hvilket beslut konungen skulle hafva fattat, om icke just i det afgörande ögonblicket, då konungen försjunkit i tysta betraktelser, hertig Fredrik af Holstein hade inträdt i salen.

Huru hertigen kunde inträffa så lägligt, förtjenar en noggrannare förklaring.

Vi hafva sett honom begifva sig in till riksenkedrottningen några minuter förr än konungen gick upp i rådet. Då han hade stängt dörren mellan konungens gemak och det närmaste af Hedvig Eleonoras rum, stannade han och lade örat intill dörren, i det han samtidigt hviskade:

»Mig undrar, hvarför han ville blifva af med mig så brådt.»

Huru förvånad blef han icke att få höra konungen samtala med någon, ehuru han var förvissad derom, att dörren till de yttre gemakerna icke hade blifvit öppnad. Dock var det honom omöjligt att genom den tjocka ekdörren höra hvad som sades derinne. Icke desto mindre harmades han öfver att finna konungen hafva mot honom tillåtit sig en list af ett eller annat slag.

»Nå, godt!» hviskade han för sig sjelt, i det att ett ondskefullt leende flög öfver hans drag. »Jag märker, att du vill gå dina egna vägar. Så mycket bättre! Desto snarare skall du genom något öfverdåd förderfva dig och jag få träda i ditt ställe. Likväl skall du icke så lätt slippa att gå i mitt ledband, som du tror.»

I stället för att fördjupa sig i den rad af gemak, som stodo till enkedrottningens disposition och der han snart skulle hafva träffat Hedvig Eleonora, tog han vägen genom en sidodörr, vandrade genom ett par kamrar och kom slutligen in i ett rum, hvilket var beläget vid ändan af den sal, der riksrådet var församladt. Detta rum var genom en dörr förenadt med salen, och det var icke omöjligt, att hertigen skulle kunna genom att ställa sig och lyssna uppfånga hvarje ord, som yttrades under konungens öfverläggning med rådet.

Det var också tydligen hertigens afsigt att i hemlighet lyssna till hvad som förhades. Hvarför skulle han eljest hafva med så ängslig sorgfällighet tillriglat hvarje i det lilla rummet befintlig dörr? Meningens med denna manöver var naturligtvis att tillförsäkra honom absolut

visshet om att icke kunna blifva öfverraskad och upptäckt under de snygga göromål, som han hade för händer.

Sålunda tryggad mot en upptäckt, som, om den kommit till Carls öron, troligen skulle hafva haft till följd ganska obehagliga uppträden, möjligen till och med hans aflägsnande från Stockholm och ur landet, lade han örat intill nyckelhålet. Detta skedde just i det ögonblick, då konungen inträdde och mottog riksrådets vördnadsfulla helsning.

Med spänd uppmärksamhet åhörde hertigen nu Pipers uppläsning af Dahlbergs skrifvelse och af rapporten om danskarnes inbrytande i Holstein. Derefter följde som vi veta Fabian Wredes och Johan Gabriel Stenbocks anföranden, hvilka hertigen åhörde med en vrede, som han i anseende till ensamheten icke vårdade sig om att dölja. Hans vrede steg synbarligen, då han förnam, att de öfrige riksråden började göra konungen liknande föreställningar mot kriget, och den nådde sin höjd, då han märkte, att konung Carl började vackla i sitt beslut och tycktes vara sinnad att gifva efter för rådsherrarnes enhälliga mening.

»Här måste något göras», sade han till sig sjelf, »så vida jag icke vill se pojken bestämma sig för fredliga underhandlingar med fienderna. Men hvad skall jag göra? Ah, det bästa är att jag träder in till herrarne. Min blotta närvaro skall troligen komma gossen att blygas öfver sin svaghet.»

Skyndsamt utjennade han sitt ansigte, så att detta strålade af idel solsken, när han efter att hafva frånskjutit rigeln hastigt trädde in i salen.

Med de mest fulländade hofmannalater gick han fram till den öfver hans inträdande synbarligen förvånade konungen, hvilken häftigt for upp ur sina djupa tankar och med frågande blickar betraktade hertigen.

»Eders majestät täcktes förlåta», sade han med len stämma, »att jag störer eders majestät och höga rådet i de viktiga öfverläggningar, som äro för handen. Saken är emellertid, att jag just nyss med en kurir mottog underrättelser från Holstein rörande danskarnes framfart,

och som jag tänkte, att denna underrättelse möjligen kunde vara af vigt för eders majestät och rådet att känna i närvarande stund, ville jag icke dröja att meddela hvad jag inhemtat från krigsskådeplatsen. Detta är orsaken hvarför jag tagit mig dristigheten att här uppträda.»

Rådsherrarne vaxlade besynnerliga ögonkast, i hvilka hertigen utan tvifvel läste, att de funno segern redan vara ryckt dem ur händerna, ty ett leende af skadefröjd hvilade öfver nedra hälften af hans ansigte, sedan hans blick hade gjort en rund kring de i salen församlade herrarne. Konungen tycktes känna en viss förlägenhet genom hertigens närvaro, och det är icke otroligt, att hans ädla sinne erfor en känsla af blygsel deröfver att han ett ögonblick tvekat, huruvida han skulle hålla sitt till hertigen gifna löfte eller icke, löftet att beskydda hertigen, äfven om det skulle kosta honom hans krona.

»Och huru lyda edra nyheter, hertig?» sporde han.

»Har eders majestät tillfälle att nu afhöra dem?»

»Jag längtar derefter», svarade Carl med eftertryck.

»Då är jag ock beredvillig att till eders majestäts och rådets tjenst meddela hvad jag inhemtat. Vigtiga nyheter är det i sanning.»

Och nu började hertigen sin berättelse, hvilken innehöll ungefär detsamma som den af Piper nys upplästa rapporten, blott med ytterligare färgläggning af vissa partier i den tafva, som framstälde danskarnes rysliga härjningar. Troligen hade hertigen icke i verkligheten erhållit någon sådan rapport, utan begagnade sig blott skickligt af hvad han hade hört Carl Piper uppläsa.

Tystnad rådde i salen, när hertigen slutade. Rådsherrarne hade återtagit sitt lugna utseende, och de fleste blickade dystert framför sig eller sågo ned på golfvet. Ännu tycktes dock konungen tveka att uttala det afgörande ordet.

Då lutade hertigen sig ned till hans öra och sade så lågt, att det icke kunde höras af någon annan än konungen sjelf:

»I minnens dock edert gifna löfte? Betänken, hvilken skam och nesa det vore, om I drogen eder tillbaka, sedan

I förlidet år skickat trupper till Holstein. Äran att vara Holsteins räddare torde väl ock vara något värd.»

Dessa väl beräknade ord gjorde åsyftad verkan. Hertigen öfvertygades derom så väl genom den eldiga blick ur konungens öga, som mötte hans, som genom den handtryckning, hvarmed konungen helsade honom till afsked. Hertigen kunde således lugnt aflägsna sig, hvilket han också gjorde under höffighetsbetygelser mot konungen och rådsherrarne, artigheter, hvilka, åtminstone hvad råds-herrarne beträffar, voro mera hycklade än grundade på verklig vördnad och aktning. Den sluge och beräknande fursten glädde sig omättligen öfver att i närvarande stund kunna triumfera öfver rådet, och han skulle med glädje hafva begagnat tillfället att visa dem en segrares öfvermodiga miner, om han icke hade ansett det vara oklokt att onödigtvis mot sig uppreta rådet, som möjligen, om han visade sig för mycket njuta af segern, kunde falla på den tanken att framdeles utkräfvä vedergällning.

När hertigen hade aflägsnat sig, hvilket skedde genom stora dörren vid midten af salens ena långsida, reste konungen sig upp, blickade skarpt omkring sig bland herrarne och yttrade:

»Mitt beslut är fattadt. Jag vill med Guds hjälp med vapenmakt tvinga mina fiender till fred. En fred, vunnin genom ett ärofullt krig, blifver mera ärorik än en fred, vunnin genom diplomatiska konster och bestickning af främmande makters sändebud. Jag har beslutat att aldrig börja ett orättvist krig, men också att aldrig sluta ett rättvist, förrän jag kufvat mina fiender.»

Alla rådsherrarnes försök att bringa konungen till andra tankar blefvo förgäfvos gjorda. Konungen var nu obeveklig.

»I, greve Piper, egen att ofördröjligen aflåta skrivelser till alla de svenske herrar och män, hvilka tjena i utländska härar, med befallning att de ofördröjligen begifva sig hem och ställa sig under mina fanor.»

Efter att hafva gifvit denna befallning gick konungen ur rådssalen, och äfven rådsherrarne begäfvos sig snart derefter hem till sina boningar.

ELFTE KAPITLET.

Fröken Bärfelts hemlighet.

Fjorton dagar hade gått sedan de i det föregående skildrade uppträdena, och konungen hade redan hunnit med ganska mycket af sina förberedelser till kriget. De gamla regementena hade till stor del redan blifvit gjorda fulltaliga, och dagligen blefvo nya soldater och ryttare instuckna i lederna. Derjemte uppsattes nya regementen. Presterna hade fått kunglig befallning att värfva, uppsätta och vidmakthålla ett regemente dragoner. Äfven landsstaten och åtskilliga andra embetsverk måste uppsätta krigsfolk. Icke ens städernas borgerskap skonades för verkningarne af detta olagliga sätt att göra armén fulltalig. Befallning hade redan afgått till Finland, att en del af den der förlagda hären skulle skynda till Liffland. Mot norska gränsen skickades trupper, äfvensom till Skåne och Pommern. Konungen var i full verksamhet från morgon till afton, och ofta, då han tvekade huru en sak borde ordnas, hörde man honom fråga äldre personer, huru hans fader och farfader hade inrättat det. De, som härvid bäst kunde tillhandagå honom med upplysningar, voro Hans Wachtmeister och Johan Gabriel Stenbock.

Abraham Bandholtz hade enligt konungens löfte blifvit anställd såsom ryttare vid lifregementet, hvilket i likhet med öfriga afdelningar af härsmakten skulle kompletteras. Ladauska familjen var förtjust, när han första gången

visade sig i sin enkla uniform, som väl prydde hans af naturen ståtliga växt och i förening med den krigiska hållningen, den kraftfulla gången och det ärliga ansigtet gjorde honom rätt behaglig att skåda. Detta tyckte säkert äfven Maria von Kochen, ty hon rodnade understundom vackert, när den unge ryttarens ståtliga figur skymtade förbi fönsterna och förkunnade, att han snart skulle inträda. Likväl sade den unga flickan ingenting hvarken till eller om Bandholtz, som kunde gifva honom eller någon annan människa anledning att förmoda, att hon tyckte honom vara vackrare eller ståtligare än andra karlar. Abraham deremot, artig och vänlig mot hvarje människa, var det isynnerhet mot den unga flickan, som han räddat ur holsteinske hertigens garn. Det dröjde icke länge, förrän Ladau och hans hustru märkte, att den unge ryttaren hellre fäste sina trofasta ögon på Maria än på någonting annat. Hvad de tänkte derom veta vi icke. Säkert är emellertid, att de icke lade några hinder i vägen för de unga att träffas huru ofta som helst och att »på tu man hand» företaga promenader under de vackra vårdagarne. En och annan gång åtföljdes de af Christina Ladau, men som denna oftast föredrog att stanna hemma hos den sårade Johan Hedenius, så fingo Abraham och Maria de flesta gångerna göra sina utflykter utan hennes sällskap.

En eftermiddag satt Maria vid ett fönster åt gatan och var sysselsatt med något handarbete, under det att Abraham och hans moster befunno sig längre in i rummet.

Plötsligt skymtade en skugga förbi fönstret, der Maria satt, och föranledde henne att blicka upp från arbetet. Vid det hon nu ofrivilligt såg ut genom fönstret för att betrakta den person, som med sin kropp hade kastat skuggan på hennes handarbete, uppgaf hon ett utrop af öfverraskning, tydligen föranledt deraf, att hon igenkände den person, som passerade förbi och ännu befann sig inom synhåll.

»Min Gud», utropade hon, »der är han nu åter!»

»Hvem?» frågade Abraham och bryggarfrun samtidigt.

»Karlen, som så ofta plägar gå förbi och som ibland med stor oförsynthet helsar mig med en nickning, liksom om vi vore gamla bekanta och goda vänner.»

»Ah», sade fru Ladau, »du menar den der, som gaf sig i samtal med dig, då du för några veckor tillbaka mötte honom på gatan?»

»Ja, just densamme!»

»Om hvem talen I?» sporde Abraham med synbart intresse, hvaröfver man så mycket mindre kan förundra sig, som han aldrig förut hört dessa omständigheter omförmälas.

»Ja, det vet jag i sjelfva grunden icke. Jag har icke kännedom om hans namn, men vet blott, att han visar ett mera än lofligt intresse för min person. Nästan hvarje dag under tre eller fyra månader har han vid någon tid på dagen, dock icke alltid lika, vandrat förbi och dervid, som jag nämnde, uppvaktat mig med sina förtroliga, afskyvärda nickningar. Sällan åtnöjer han sig med att komma gatan framåt blott en enda gång, utan han vänder oftast om och passerar förbi tre eller fyra slag.»

»Det var mig en underlig karl!» utropade Bandholtz.

»Ja, finnen icke äfven I det vara besynnerligt?»

»Jo, i sanning!»

»Hvad mände han vilja mig?»

»Hvad vet jag? Ären I förvissad om att karlen är klok?»

»Hu!» sade flickan rysande. »I tänken dock icke, att det är en vansinnig människa? Det vore förfärligt!»

»Mig synes, att hans beteende vittnar om föga förstånd.»

»Hu, I skrämmer mig, käre Abraham.»

»Vare det långt ifrån mig! För öfrigt tyckte jag att I omtaladen, att han talat med eder. I kunnen väl då sjelf märka, huruvida han var klok eller galen. Hvar-om talade han?»

Maria rodnade starkt och tycktes helst vilja undvika att besvara denna fråga. Fru Ladau såg det och tog till orda i hennes ställe.

»Jo, ser du, min käre systerson, det var så, att Maria hade varit på besök hos vänner, som bo i närheten af Clara kyrka. På Norrbro mötte hon karlen, hvilken hon genast igenkände, ty han hade då redan många gånger företagit den här fönsterparaden eller hvad jag skall kalla det. Då hon nu mötte honom, ville hon påskynda sina steg, men karlen vände om och gick vid hennes sida ända hit till vår förstugudörr.»

»Men hvad sade han?»

»Åh, mycket! Men det handlade alltsammans om kärlek.»

»Nå, det är då en stackare, som blifvit vansinnig genom försmädd kärlek. Sådant händer understundom och är ganska beklagligt, när det inträffar.»

»Gud vet ändå, om karlen verkligen är så galen, som du tror, Abraham!»

»Icke? Nå, det vore underligt!»

»Ja, ser du, hans tal om kärlek gick ut på, att det är vår Maria, som han älskar.»

»Ah!» utropade Abraham, hvilken såg ut som om denna underrättelse hade förorsakat honom en smärta, liknande den som skulle uppstå, om tusen hvassa nålar på en och samma gång intrycktes i en människokropp.

Maria var röd som en ros och såg under en stund envist ned på sitt handarbete, men nålen tycktes icke med sedvanlig lydnad rätta sig efter hennes vilja.

»I så fall är karlen verkligen mindre galen och mera klok, än man eljest kunde förmoda», fortfor Abraham med en uppriktighet, som skulle hafva i ännu högre grad drifvit blodet upp på Marias kind, om det hade varit möjligt.

»Ah», utropade fru Ladau, »der är han nu för andra gången?»

Abraham skyndade till fönstret och såg en till växten mycket liten, tarfligt klädd karl passera förbi, en karl af en gosses storlek, men med ett ansigte, som utvisade, att karlen längesedan hade öfverskridit den period af människolifvet, som kallas ungdom. Ansigtet, för så vidt Abraham så hastigt förmådde uppfatta det, uttryckte

mycken slughet och mycken trolöshet samt var ganska obehagligt att skåda.

Abraham, hvars känslor blifvit ganska mycket upp-rörda, då han nyss hörde omtalas, att karlen älskade Maria, lügnade sig, när han nu blef i tillfälle att taga honom i skärskådande. Utan att vara egenkär kunde han dock icke dölja för sig, att hans eget utseende var mycket fördelaktigare än den lille tarflike mans, som han nu såg passera förbi och slunga giriga blickar in genom det fönster, vid hvilket Maria satt. Som den unga flickan icke blickade ut, hade han emellertid ingen anledning att sända henne den vanliga förtroliga helsningen. Deremot blef han i nästa fönster varse Abrahams ansigte; ja, han mötte till och med dennes ögon, men det oaktadt hvarken nickade han eller helsade på annat sätt, utan syntes tvärt om besvärad af de hotande blickar, hvarmed Abraham å sin sida helsade honom. Han vände därför bort hufvudet och såg ifrigt åt andra sidan af torget, liksom om någon-ting mycket märkvärdigt hade tilldragit sig derborta, ett beteende, som fullkomligt skingrade återstöden af Bandholtz's misstankar om karlens galenskap.

Det blef nu mycket taladt om den lille tarflike mannen och hvem han väl mände vara. Tjenstepigan, som inkommit i hvardagsrummet och dervid hörde samspråket, blandade sig i samtalet med en frihet, som vid det patriarkaliska förhållandet mellan husbönder och tjänare på denna tid kunde få ega rum. Hon visade sig känna den lille mannen.

»Åh, bevara mig», sade hon, »känner icke mat-modern honom? Det är ju kramhandlaren Feifs son, vet jag. Han heter Casten Feif och har varit hattmakarlärling, ända till dess han för några år sedan blef skrifvare hos grefve Carl Piper. Honom känner jag då på mina fem fingrar, förty jag har tjänat hos hans morfar, vinskänken Casten Hoff.»*)

*) Casten Feif, son af en kramhandlare Feif i Stockholm, som var gift med vinskänken Casten Hoffs dotter, började sin bana såsom hattmakarlärling, blef derefter skrifvare hos Carl Piper, hvilken fattade behag till honom för hans snabbhet i skrifning och

Efter denna upplysning aflägsnade sig tjenarinnan, uppenbarligen stolt öfver sin ådagalagda personalkännedom, och våra vänner skulle just återknyta det afbrutna samtals tråd, då bryggare Ladau, som i något ärende varit ute i staden, i detsamma hemkom och genast vid sitt inträde i rummet ropade:

»I kunnen aldrig föreställa eder, hvad jag har hört i dag. Det är otroligt; ja, jag skulle vilja påstå, att det är omöjligt.»

»Huru? Hvad är det om?» sporde hans hustru, hvilken af mannens godmodiga min förstod, att den nyhet, som han hade att meddela, åtminstone icke rörde familjen och således icke behöfde oroa henne.

»Ah, det är en oerhörd tilldragelse!»

»Jaså!»

»Den är obegriplig.»

»Såå!»

»Otänkbar.»

»Så!»

»Otrolig.»

»Se, så!»

Efter att hafva genom alla dessa med »o» börjande ord framlockat hela denna rad af variationer på ordet »så», fann Ladau slutligen för godt att tillfredsställa den allmänna nyfikenheten.

»Det berättas nemligen», sade han, »att gamla enkedrottningen i går blef bestulen på ett tusen daler s. m. och det midt i hennes våning.»

Ladau hade verkligen haft skäl att kalla detta en »oerhörd, otänkbar, obegriplig, otrolig tilldragelse». Om än alla andra människors hus och hem icke äro fredade mot tjuftar, så plägar dock konungaborgen högst sällan hemsökas af dem, som utöfva denna skamliga industri.

arbetsamhet. Efter Piper blef han konungens högra hand i inrikes förvaltningen. Han beskrives af franska sändebudet och de flesta andra med honom samtida såsom den der var »mindre skicklig, men mera egennyttig än Piper samt plump, hämndlysten, trolös och hatad af alla».

»Och hvem är den djerfve, som vågat utföra detta dåd?»

»Det vet man icke, men stölder lära under senare tiden ofta hafva inträffat i kungliga palatset.»

»Huru? Man vet det icke!»

»Nej! Tjufven har begagnat det tillfälle, då enkedrottningen i går farit ut med lilla prinsessan Ulrika Eleonora, till utförande af sitt djerfva dåd.»

»Men betjeningen...?»

»Af den fans ingen enda närvarande, ty de hade begagnat drottningens frånvaro till att skynda bort för att åskåda, huru några regementen under musik och med svajande fanor tågade genom staden på väg till Skeppsbron, der de skulle inskeppas till Carlskrona.»

Abraham hade under tystnad åhört hela detta samtal, men när Ladau nu hunnit tala till punkt, utropade han:

»Ah! Och det var i går det skedde?»

»Ja! I går vid middagstiden.»

»Anfakta!»

Alla vände sina ögon mot Bandholtz, då han lät höra detta på hans läppar ovanliga uttryck.

»Hvad är det? Ah, du var ju på vakt i Wrangel'ska palatset i går vid den tiden? Du torde måhända kunna gifva någon upplysning om tjufven? Kanske har du sett honom?»

Bandholtz hade emellertid återtagit sitt vanliga lugn och afböjde alla frågor genom att yttra:

»Jag tror mig verkligen veta, hvar tjufven bör sökas, men... likväl är det alldeles otroligt, och därför kan jag ingenting säga.»

»Är det en karl? Sä, huru såg han ut?»

»Frågen mig icke!»

»Men...»

»Min misstanke kan ju vara orättvis, och då...»

»Jag förstår! Nå, saken blifver väl i sinom tid uppenbar.»

Bandholtz föregaf emellertid snart angelägna göromål och begaf sig från hemmet.

Vid hörnet af Brunnsgärd och Österlånggatan stod en trasig gosse, lekande med en hund, hvilken under tusende krumspång visade sin glädje öfver att den unge trasvargen värdigades sysselsätta sig med honom.

Gossen stod der emellertid icke blott i ändamål att till tidsfördrif leka med hunden.

När han varseblef Abraham, lät han hunden förgäfvets utföra sina försök att ådraga sig hans uppmärksamhet. I stället stack han handen i sin ficka, och då Bandholtz skulle gå förbi honom, trädde han ett par steg framåt och sade;

»Till eder, herre!»

Samtidigt räckte han den unge ryttaren ett bref, som han hade upphemtat ur fickan i sin trasiga rock.

»Till mig?» sade Bandholtz, förvånad och dröjande att mottaga det erbjudna brefvet.

»Ja, herre!»

»Från hvem?»

»Vet inte det, herre!»

»Hvem har gifvit dig brefvet?»

»Det har jag lofvat att icke säga.»

Nå, att mottaga ett bref kan ju icke vara farligt. Abraham sträckte därför ut handen och tog det från de smutsiga fingrar, som presenterade honom det. Knappt hade detta skett, förr än trasvargen hvisslade hunden till sig och båda två, hunden och hans herre, ilade under skrik och tjut snedt öfver Köpmantorget och försvunno snart i riktning mot nuvarande Slottsbacken.

Emellertid öppnade Abraham brefvet och läste:

»En person, som intresserar sig för er och gerna vill bidra till att hjälpa eder fram i verlden, önskar ett samtal med er och träffas hvarje dag klockan fem e. m. i huset N:o 2 Tyska Prestgatan, 1 tr. upp.»

Brefvet saknade underskrift.

»Skall det der verkligen vara till mig? Hvem kan det vara, som intresserar sig för mig? Om det skulle vara en snara! Bah! Jag fruktar inga snaror. Min goda värja och mitt mod äro goda bundsförvandter. Följaktligen går jag dit. Jag har ju kommit till hufvudstaden

för att söka lyckan. Kanske finner jag den här fortare än jag väntat.»

Under sådana tankar fortsatte Abraham sin gång. Sedan han fattat beslutet att lyda kallelsen och infinna sig i N:o 2 Tyska Prestgatan samt efter att hafva öfvertygat sig om, att klockan var endast fyra på eftermiddagen, hade han knappt tålmod att invänta det i skrifvelsen utsatta klockslaget.

Han måste emellertid bekämpa sin otålighet och tillbringade sin tid med att vandra omkring på gatorna utan mål, oupphörligt grubblande öfver den frågan, hvem det kunde vara, som ville förhjelpa honom fram i verlden. Visserligen egde han inom sig den kraft, hvilken sjelf bryter sig väg, men han tyckte likväl och det icke utan skäl, att en smula hjelp skulle var rätt god och gagnelig i synnerhet vid början af hans bana.

Slutligen dånade femslaget från stadens kyrktorn, och nu dröjde det icke länge, innan vår hjelte befann sig på Tyska Prestgatan och stannade framför huset N:o 2. Utan att gifva sig tid att granska husets yttre, skyndade han in genom den öppna förstugudörren, mätte trappan mellan våningarne med tre jättelika språng och stod så en smula andtruten, men djerf och modig framför en dörr. Snart var detta sista hinder undanröjdt, hvilket gick så mycket lättare för sig som nyckeln satt i låset.

Hvad såg han nu, då han inträdde? Inför hvem befann han sig?

Inför en qvinna af den mest yppiga skönhet, en qvinna som i den mest behagfulla kroppsställning halfflåg på rummets enda soffa. Denna qvinna var klädd med utsökt omsorg; hennes vackra hår var uppfäst i en behagfull knut baktill och lemnade därför fritt tillträde för blickarne till en hvit, väl formad hals och ett par skuldror, sköna som om de varit mejslade i marmor af någon bland antikens ännu oupphunna konstnärer.

Öfverraskad, bestört, bländad stannade Abraham innanför dörren. Den af naturen sköna qvinnan syntes honom dubbelt vackrare, dels emedan hon förstätt att så väl välja den ställning, i hvilken hon nu presenterade sig,

och dels emedan hennes verkligt fina och behagliga kläde-
drägt bjert afstack mot den halfsluskiga elegans, som
för öfrigt rädde i det icke öfverflödigt stora rummet.

Damen å sin sida betraktade vår hjelte med en öm-
het, hvilken skulle hafva varit farlig för Bandholtz, fastän
hans hjerta redan var allvarligt fäst vid den älskliga,
stilla Maria von Kochen, men som nu motarbetades och
tillintetgjordes af en omständighet, om hvilken qvinnan
i denna stund icke hade någon aning, men som både hon
och våra läsare skola lära känna, innan detta kapitel hunnit
afslutas.

Med en romanförfattares obestriddliga, på häfd grund-
dade rätt att oberoende af tid och rum hafva kännedom
om de hemligaste ting, som röra hans berättelse, vilja vi
försöka att skåda ned i djupet af dessa båda människors
hjertan och se både hvad den redlige, öppne mannen
tänker och hvilka tankar, som rörde sig hos denna qvinna
med den sinnesberusande skönheten och de ömma blickarne.

Hos mannen, som med fast och stadig blick betrak-
tade den qvinliga uppenbarelsen, finna vi denna städse
återkommande, men aldrig fullbordade, denna intetsägande,
men likväl meningsfulla tanke:

»Visserligen är du skön, lika skön måhända som min
Maria, men . . . men . . .»

Den ömt blickande damen deremot tänkte:

»Åh, hvilken ståtlig karl! Skada, att hertigen gifvit
mig i uppdrag att rädja honom ur vägen. Han är nästan
lika förtjusande som min egen slottsfogde.»

För den, som är något bevandrad i den tidens mera
hemliga historia, torde ordet slottsfogde vara tillräckligt
att visa, hvem den yppiga skönheten i verkligheten var.
Fröken Bärfelts kärlekshandel med slottsfogden på Carl-
berg torde nämligen icke vara obekant för den, som något
forskut i de om denna tid skrifna böcker och afhand-
lingar.

Ja, den sköna damen, hon, som intresserade sig så
mycket för Abraham Bandholtz's framtid, var verkligen
fröken Bärfelt. Som vi veta, hade denna dam sitt hem
Munkbrogatan i N:o 15, och vi skulle därför alldeles icke

känna någon förvåning, om våra läsare förundra sig öfver att nu finna henne i en halfsluskig kammare vid Tyska Prestgatan. Förhållandet var emellertid att fröken Bärfelt hade åtskilliga manliga vänner eller rättare vänner af mankönet, af hvilkas boningslokaler hon vid inträffande behof begagnade sig. En sådan vän var slottsfogden på Carlberg, en annan var hofmålaren Behn, och då vi nu finna den sköna fröken i Casten Feifs blygsamma ungarlärarvåning, kunna vi med ganska stor visshet antaga, att grefve Pipers lille skrivvare äfven hörde till dessa vänners antal.

Det är emellertid nu tid att återvända till det uppträde, som försiggick mellan Abraham Bandholtz och den af hertigen till hans förderf utsända demoniska qvinnan.

Denna qvinna bröt tystnaden genom att med ren och klar, men på samma gång öm och smekande stämma yttra:

»Ah, huru vänligt af eder att genast tillfredsställa min längtan efter att se och tala med eder!»

Dervid log hon så förföriskt och räckte fram sin lilla hand med så förtjusande behag, att Abraham ovilkorligen kände sig dragen närmare henne. Om icke den ständigt återkommande tanke, som han nyss i sitt inre uttryckte genom det betydelsefulla »men», hade varit till, skulle han troligen hafva fallit på knä och hemburit damen sin hyllning, ty huru starka hans grundsatser voro och huru ren hans kärlek till Maria var, skulle intetdera hafva förmått fullkomligt skydda honom mot det på hans sinnen verkande inflytande, som denna skönhet utöfvade.

»Det ären således I», sade han, »som hafven kallat mig hit?»

»Ja, ja», svarade skådespelerskan, »från första stunden, jag såg eder, väcktes till lif i min själ känslor, som . . . som . . . Men hvarför talar jag med eder om mina känslor! I hafven måhända för mig icke annat än likgiltighet till lön för min . . . min . . .»

Här afbröt hon sitt tal och förstod att rodna så naturligt, som om hon varit den oskyldigaste ungmö om sexton årar.

»Eder?» frågade Abraham andlöst.

»Min kärlek!» hviskade damen, hvars skådespelare-talang till och med förmådde framlocka en tår i hennes ögon vid en tanke af så smärtsam beskaffenhet som den, att Bandholtz möjligen kunde försmå hennes ömhet.

Abraham kände sig sällsamt berusad, då denna sköna qvinna talade till honom om kärlek. En vild yra fattade honom, och han störtade fram, men i samma ögonblick, då han fattade hennes hand, bäfvade han tillbaka och släppte de fina, ringprydda fingrarna med en åtbörd, som icke var alltför olik uttrycket af verklig afsky, i det en rysning samtidigt skakade hans kropp.

Plötsligt bemannade han sig, blef lugn och visade icke mer något tecken till den själsrörelse, som nyss hade genomströmmat hvarje fiber i hans kropp liksom med en elektrisk gnista.

»Ha», tänkte han, »denna qvinna vill locka mig i någon snara. Jag måste vara på min vakt.»

Högt yttrade han:

»I älsken mig då, sköna dam?»

»Outsägligt!»

»Och I viljen bevisa eder kärlek?»

»O, ja!»

»Sägen mig då, hvad jag skall göra för att förtjena den. Eder kärlek synes mig vara en så dyrbar skatt, att jag icke finner mig vara den värdig, förr än jag får på något sätt förtjena den.»

Sedan Bandholtz en gång hade fått det klart för sig, att damen på ett eller annat sätt åsyftade hans skada, beslöt han att låtsas sig vara mycket förtjust öfver den ömhet, som blifvit honom erbjuden. Han ville derigenom locka henne att för honom blotta sitt hemliga spel. Detta kloka beslut förmådde honom till och med till att för en stund hyckla en ömhet, som svarade mot hennes egen, och han beledsagade därför nyss anförda ord med blickar så ömma och kärleksfulla, som det med hans ringa förmåga af förställning var möjligt.

»I gören mig lycklig», svarade damen, »genom det hopp, som I hos mig väcken att en dag få ega eder kärlek odelad och hel. Och likväl... ha, jag är nära

att blifva vansinnig, när jag tänker derpå! . . . likväl måste vi ju skiljas. Du och jag, som äro skapade att förstå hvarandra och älska hvarandra, vi måste skiljas. Vet du, hvad det vill säga att skiljas från den, som man älskar med en passion liknande min?»

Fröken Bärfelt talade med en kraft, som skulle hafva fullkomligt öfvertygat Bandholtz om hennes passion för honom, om han icke hade varit på förhand intagen af den föreställningen, att hon blott spelade en roll.

»Ah», sade han, »I måsten då resa?»

»Nej, ack nej!»

»Hvarför talen I då om att skiljas?»

»Du är ju krigare. Måste du icke snart draga med konungen i fält?»

»Jo, det är sant.»

Hon såg hans sinnesrörelse och trodde sig vara säker om sitt byte, hvarför hon djerft ryckte honom närmare inpå lifvet. Hans sinnesrörelse, som var ganska märkbar, ansågs nemligen af henne hafva en annan orsak än den verkliga, och hon trodde sig därför lungt kunna yttra:

»Ah, det finnes blott en utväg.»

»Och den är?»

»Att vi fly tillsammans, du och jag.»

»Ja, låtom oss fly!» sade Bandholtz så eldigt som möjligt.

»Du vill då?»

»Jag vore väl vansinnig, om jag försakade ert egande, sköna dam.»

»Ja, i sanning, min kärlek är värd mera för dig än rikedom, ära och framgång. Låtom oss fly!»

»Men hvarthän?»

»Lika godt! Blott vi följas åt, är jag nöjd. Der du är, der vill jag vara.»

Fröken drog härvid den unge mannen ned vid sin sida i soffan.

»Hvilken sublim kärlek!» utropade Bandholtz, som med möda kunde värja sig mot det sinnesrus, som nu åter ville bemäktiga sig honom, då han befann sig så nära den förföriska qvinnan, att han vidrörde hennes hand,

hennes kläder. Lyckligtvis uppgick i samma ögonblick för hans inre öga ett ljus öfver fröken Bärfelts plan.

»Vid Jupiter!» tänkte han. »Hon vill locka mig att öfvergifva fanan, att desertera för att troligen sedermera låta gripa mig. Jag blir då arkebuserad, och det är till detta mål, som hennes hycklade kärlek vill drifva mig. Ah, det är tid att göra en ända på detta spektakel!»

Dessa tankar afkydde Bandholtz's värme och gjorde honom känslolös för sirenens farliga inflytelse, så att det till och med var med en blandning af skämt och hänfull ironi, som han upprepade:

»Hvilken sublim kärlek!»

»Ah!» suckade fröken, läggande sina yppiga armar kring den unge mannens hals och lutande sitt hufvud mot hans axel.

»Hvilken gränslös uppoffring I viljen göra för mig!»

»Oh!»

Ännu fastare omfamnade hon honom, men Abraham kände icke längre inflytelsen af hennes närhet. Hans beslut att bringa saken till ända var orubbligt.

»Endast qvinnan är mäktig något sådant.»

»Åh!»

»Eder kärlek lider dock af ett fel, min fröken» fortfor han kallt.

Fröken Bärfelt, som redan trodde sig vara säker om sitt offer, förvånades öfver förändringen i hans röst och blickade upp i hans ansigte. Hvad hon der såg var troligen icke egnadt att lugna henne, ty det låg en viss oro i hennes röst, då hon sporde:

»Huru, min älskade?»

»Ett stort fel!»

»Ah, jag förstår dig icke. Min kärlek är så varm, så innerlig, så passionerad, att jag skulle kunna offra allt för dig.»

»Verkligen?»

»Du tror mig då icke?»

»Nej, eder kärlek, min fröken, har det felet, att den är otrolig.»

»Men hvarför...?»

»Ah, lugnen eder, min sköna dam! I skolen strax få höra hvarför jag icke kan tro på den. Jag är en alltför obetydlig man, att en fin och förnäm fröken skulle kunna på allvar förälska sig i min person. Eder kärlek är hycklad, sköna dam!»

Liksom stungen af en orm, sprang fröken upp ur soffan. Var det möjligt att »denne bonde», »denne tölp», såsom hon i sitt sinne kallade vår hjelte, verkligen hade genomskådat henne? Denna tanke framkallade på frökens kind en mera hög rodnad, än den som hon hade framtingat nyss, då hon talade med honom om sin kärlek.

»Ha, hvad säger du?» utropade hon. »Är du nog feg att vilja och kunna förolämpa den qvinna, som vågat allt för dig?»

Äfven Bandholtz hade rest sig upp, och om fröken hade i detta ögonblick varit mindre förblindad af vrede, skulle hon af det iskalla uttrycket i hans ansigte hafva förstått, att en förfärlig upplösning af den under så gynn samma förhållanden påbörjade komedien förestod henne.

»Förolämpa?» upprepade Bandholtz med en köld, som icke kunde missförstås. »Min sköna, I ären i sanning icke den qvinna, som har rätt att känna sig förolämpad af någonting.»

»Usling!»

»Sparen edra bittra ord, till dess jag talat ut! Viljen I att jag skall säga eder, hvarför I hafven lockat mig hit och hycklat för mig en kärlek, hvilken I ingalunda kännen?»

Fröken Bärfelts ansigte bar spår af vexlande sinnesrörelser: vrede, hat, förvåning, nyfikenhet. Den sistnämnda känslan tycktes dock ännu vara öfvervägande, ty hon svarade med hänfull ton:

»Låt höra!»

»Godt! I skolen få höra mera än I åstunden och troligen mera än någon annan dödlig har sagt eder. Jag står i vägen för holsteinske hertigen, hvars legda kreatur I ären, och denne höge herre har säkerligen betalt eder ganska mycket för det att I skulle förleda mig till att

rymma från regementet. I älsken ju penningar mycket högt, nådig fröken?»

Denna fråga framställdes med en så besynnerlig ton, att fröken Bärfelt af förvåning glömde att besvara den.

»Jag vet att I älsken penningar. Nå, hertigen skulle också säkert hafva lossat på pungen, om I hadn kunnat förskaffa honom det nöjet att gripa mig såsom desertör och låta arkebusera mig.»

»Huru kan du veta detta?» utropade fröken Bärfelt, glömmande all försigtighet.

»Der erkänden I sjelf, att jag träffat det rätta! Ah, min fröken, I ären icke lika försigtig, som I ären skön och listig.»

»Du är då d-n sjelf, karl!»

»Visst icke, men det oaktadt känner jag mera om eder, än I tron.»

»Hvad vet du då, karl?» utbrast fröken Bärfelt, hos hvilken vreden började vinna öfverhand öfver nyfikenheten. Hennes ögon slungade hotande blixtrar, och hennes händer knöto sig konvulsiviskt.

»Jag vet till exempel», svarade Bandholtz lugnt och kallt, »hvad I gjorden i går eftermiddag i enkedrottningens gemak, då hennes majestät hade åkt ut med prinsessan Ulrika.»

»Ha!»

»Lugnen eder! I skolen få höra hela sanningen. Enkedrottningen hade farit ut; hofdamerna och hofherrarne voro borta på olika håll; äfven betjeningen var borta. Jag stod på post utanför drottningens dörr, då jag plötsligt fick höra buller inne i det yttersta gemaket. Som jag visste att våningen var tom och fruktade att tjuftar hade smugit sig in, öppnade jag ljudlöst dörren och såg eder, sköna dam. Jag kan icke taga fel, ty jag såg mycket tydligt edert ansigte i spegeln. I hadn öppnat en låda i drottningens toalett — huru I hadn fått nyckeln, veten I bäst sjelf — och der bemäktigaden I eder de ett tusen daler s. m., som enkedrottningen vid sin hemkomst saknade. Som jag trodde eder vara stadd i lofliga ärenden, stängde jag åter dörren, och det var först

i dag, då jag hörde omtalas stölden, som jag insåg att I, min sköna dam, ären en tjuf. Om jag hade kunnat hafva den tanken om en så förnämlig dam, då jag såg eder begå brottet, skulle jag förvisso hafva fullgjort min pligt att gripa eder på bar gerning.»

Under det att Bandholtz aflade denna berättelse, blef fröken Bärfelts ansigte först blodrött och derefter likblekt, ett tecken till den storm, som brusade i hennes inre och upprörde hennes själ liksom vågorna i ett haf. Den likartade, hvita blekheten öfvergick småningom till en askgrå färg, under det att ur ögonen framblixtrade ett raseri utan gränser. De små händerna öppnades och slötos under krampaktiga ryckningar, medan hennes lilla fot stampade på golftiljorna. Hon liknade mera en af dessa furier, som fantasien framtrölat, än en kvinna, en medlem af »menniskoslägtets ädlare hälft». Under hela den tid, då Bandholtz talade, hade hon uppenbarligen god lust att störta sig öfver honom och sönderslita honom, liksom hade hon varit en tigrinna. Så skön och förtrollande, som hon nyss hade varit, då hon vid Bandholtz's inträde hvilade på soffan, så ryslig var hon nu att skåda, der hon stod inför honom, ett rof för de starkaste sinnesrörelser.

»Ha», framhväste hon mellan läppar, hvilka tycktes vilja neka henne sin tienst. »Du känner min hemlighet!»

»Ja, min fröken!»

»Du känner min hemlighet», upprepade hon med starkare röst.

»Som I hören.»

»Du känner min hemlighet», framröt hon med en styrka, hvilken nästan kom Abraham att bäfva för den storm, som han sjelf hade frambesvurit.

»Då måste du dö!» fortfor hon med en stämman så onaturligt stark, som om hon hade förenat alla sina kropps- och själskrafter till frampressande af dessa fyra fruktansvärda ord.

Snabbare än blixten framtog hon ur sin barm en liten uddhvas dolk af blixtrande stål, och svingande detta

mordvapen, störtade hon sig öfver Bandholtz, hvilken troligen skulle hafva fallit offer för hennes raseri, om han icke i tid hade hunnit draga sig två steg tillbaka, blotta sin värja och med dess udd framför hennes bröst anträda återtaget till dörren.

Den af raseri upptända qvinnan förföljde honom ända till dörren, försökande dels att med handen gripa tag i värjan, dels att genom djerfva språng till sidorna komma förbi det farliga vapnet och nå sin motståndare med dolken. Hon märkte dervid icke att värjan, som hon fattade med blotta handen, sårade henne, då Bandholtz drog den tillbaka, hon gaf icke akt på, att blodet från hennes fina hand färgade golftiljorna, ja, hon skulle i sitt blinda raseri möjligen hafva spetsat sig sjelf på värjan, om icke Bandholtz sorgfälligt hade undvikit en sådan katastrof.

Under det hon trängde framåt, framhväste hon oupphörligt:

»Du känner min hemlighet. Derfor måste du dö ... dö!»

Bandholtz var fullkomligt lugn, sade ingenting och försökte blott att genom spänd uppmärksamhet på hvarje hennes rörelse undgå den blixtrande dolken.

Då han hade dragit sig tillbaka ända till dörren, sträckte han handen bakom sig, och under det att han fortfor att parera hennes anfall, öppnade han dörren. Inom ett ögonblick var han ute i förstugan och hade dörren stängd mellan sig och sin fiende.

Men icke ens då upphörde fröken Bärfelt med sina fiendtligheter. Medan Bandholtz höll dörren stängd, bemödade hon sig att öppna den, och då detta icke lyckades henne, började hon ursinnigt sparka på den, så att Bandholtz hvarje ögonblick fruktade att en af dörrspeglarne skulle gifva vika och fröken genom den sålunda gjorda öppningen krypa ut till honom. Emellertid undslapp han denna gång att å nyo se hennes hämndgiriga ögon och hvassa dolkklinga. Det blef med ens tyst och stilla inne i rummet. De fåfänga försöken att spränga dörren upphörde.

Vår hjelte förvånades öfver denna förändring i situationen, och han blickade redan omkring sig för att söka upptäcka, om möjligen någon annan utgång funnes, genom hvilken fröken kunde komma öfver honom. Detta sökande var emellertid fåfängt, och hans öron uppfångade nästan samtidigt ett ljud, hvilket skingrade hans okunnighet om orsaken till den nyss rasande kvinnans plötsliga lugn.

Detta ljud var en karlröst, som tydligen ifrigt samtalade med den rasande damen och troligtvis sökte lugna hennes upprörda sinnesförfattning.

»Nå, jag tänkte verkligen hela tiden, att någon var gömd i det inre rummet», sade Abraham till sig sjelf. »Godt! Karlen, hvem han än må vara, må gerna sysselsätta sig med att bringa den älskogskranka skönheten till förnuft. Under tiden begifver jag mig härifrån och sätter min person, åtminstone för tillfället, i säkerhet för hennes dolkstyng.»

Tyst steg han nedför trapporna och befann sig snart ute på gatan, sedan han i den nedra förstugan hade ordnat sin under sammandrabbningen i oordning bringade drägt.

Utkommen på gatan, blickade han uppåt fönstren till det rum, der hans samtal och strid med fröken Bärfelt hade försiggått. Detta skedde emellertid icke utan fruktan att en pistolkula eller någon annan dödande projektil skulle nå honom. Emellertid inträffade intet sådant, ehuru han varseblef icke blott ett utan två ansigten i detta fönster.

Det ena ansigtet var fröken Bärfelts, och detta var ännu vanstäldt af vrede.

Det andra tillhörde den lille mannen, hvilken af Ladaus tjenstepiga hade blifvit igenkänd såsom Casten Feif, mannen som på sin bana från hattmakareverkstaden till statsministersfätöljen redan hade hunnit in i grefve Carl Pipers kansli.

Abraham kunde nu på sina fingrar räkna, att antalet af hans dödsfiender var tre, en hertig, en skrivvare och en qvinna. Af dessa fruktade han ingen, men han kände en obeskriflig fasa för — qvinnan.

TOLFTE KAPITLET.

Tre bundsförvandter.

Sedan hertigen hade lyckats tillintetgöra rådsher-
rarnes afsigt att förmå konungen till fredliga underhand-
lingar med sina och rikets fiender, lefde han i det hela
taget ganska lugnt och bekymmerfritt. Det enda, som
emellanåt tryckte hertigens sinne, var bristen på mynt
— något som måste förefalla hvar och en obegripligt,
när man besinnar, att hertigen hade af kung Carl erhållit
summor, hvilka efter den tidens förhållanden och pen-
ningevärde kunde kallas enorma. Först och främst hade
han, som onödigtvis blifvit utnämnd till »generalissimus
i Tyskland», en årlig lön för denna sinekur, ty annat
var det icke, af 24,000 daler s. m. Dertill kom en
mängd gåfvor dels i penningar, dels i andra värdefulla
effekter, bland hvilka senare vi särskildt kunna nämna
en ring, värderad till 18,000 ecus och af historieskrif-
varen betecknad såsom »den dyrbaraste i Sverige».

Allt detta hindrade icke, att hertigen ofta befann
sig i penningeförlägenhet.

Detta var just förhållandet på morgonen af den dag,
då det i föregående kapitel skildrade uppträdet mellan
Abraham Bandholtz och fröken Bärfelt egde rum. Lyck-
ligtvis träffade han på förmiddagen sin svåger konungen
vid gladt och gifmildt lynne, så att han utan svårighet
lyckades af denne bekomma en anvisning på en större
summa, hvilken skulle lyftas i statskontoret, och det är

just på väg till statskontoret, som vi nu se hertigen till fots begifva sig omkring klockan fem på eftermiddagen, beledsagad af några bland sina holsteinska herrar, som troligen längtade efter att få sin del af rofvet. En af desse herrar känna vi redan, nemligen den svartskäggige Richter, och vi hafva här äran att för våra läsare presentera två andra, nemligen herrarne Königsstein och Wedderkop, två personer, hvilkas namn troligen aldrig skulle hafva fått en plats på något af svenska historiens blad, om de icke hade varit förnämsta orsaken till Carl XII:s inblandning i holsteinska kriget år 1699. Åtminstone var den tron allmän på den tiden, att det var dessa två herrar, som lockade konungen till detta företag, och deras namn voro därför ingen rekommendation hos svenska folket.

President i statskontoret var då för tiden Fabian Wrede, en ren, ädel karakter, hvilken läsaren redan har lärt att känna.

Stolt och dråplig som en halfgud, trädde hertigen, omgifven af sin lilla hofstat, fram till den vid sitt bord ifrigt arbetande presidenten. Vare sig nu att denne verkliga icke märkte hertigens framträdande eller att han ville utöfva en liten hämnd för det nederlag, som han för icke längesedan genom hertigens inverkan led i rådet, då fråga var om krig eller fred — nog af, Wrede fortfor en lång stund att arbeta, och hertigan fick en lång stund vänta, innan presidenten upplyfte hufvudet från sina böcker.

När det slutligen skedde, helsade han hertigen med den belevade mannens förbindliga artighet, men likväl med en viss köld.

Hertigen räckte nu helt vårdslöst fram den af konungen utfärdade anvisningen och vände sig derefter till herr Königsstein, med hvilken han började en med ljudliga röster förd konversation, ett uppförande, som tydligen var ämnadt att vara ett bevis på hertigens ringaktning för presidentens person och embete. Denne lät-sade emellertid icke märka hvad som föregick, utan genomläste under tystnad den kungliga anvisningen, lade

den derefter till sidan och återtog sitt arbete med den lugna trygghet, som aldrig öfver gaf honom.

Utän tvifvel hade hertigen väntat, att presidenten skulle ofördröjligen låta hemta penningarne och under ödmjuka bugningar öfverlemnna dem, men då han hvarken hörde af några penningar eller såg till de väntade bugningarne, vände han sig häftigt om och fann då, att Wrede återvändt till sitt för en stund afbrutna arbete.

»Nå!» utropade han vid denna oväntade syn.

Presidenten blickade dervid upp från sina böcker, mötte djerft hertigens blick, men sade ingenting, hvilket föranledde hertigen att med sammandragna ögonbryn fortfara:

»Behagen I låta utbetala penningarne?»

»Nej, ers höghet!»

»Huru?» utropade hertigen lifligt. »Är icke anvisningen sådan som den bör vara? Är den icke under-tecknad af konungen?»

»Det förmodar jag att den är», svarade Wrede med tvetydig tonvigt på ordet »förmodar».

»Nå, då är det eder pligt att utbetala beloppet?»

»Hvad som är min pligt vet jag bäst sjelf, ers höghet», svarade presidenten. »Saken är emellertid den, att jag icke kan utbetala penningarne, emedan statens kassor äro redan tömda genom det krig, Sverige för Holsteins skull nödgats bekosta under förlidet år, och emedan allt hvad som nu inflyter går åt till det nya fälttåget.»

Med detta svar måste hertigen låta sig nöja. Med betydligt förlängda näsor och betydligt mindre muntra sågos hertigen och de tre herrarne aflägsna sig, följda af försmädliga miner på de högre och lägre tjenstemännens ansigten.

Hertigen var vid mycket dåligt lynne, då han nu begaf sig på hemvägen, och derpå kan i sanning ingen undra, som har erfarenhet af hvad det vill säga att befinna sig i penningeförlägenhet, ett tillstånd, hvilket isynnerhet torde vara svårt för den, som i likhet med hertig Fredrik är en hög herre och måste lefva efter ett högt stånds fordringar.

»För tusen vargar!» brummade hertigen. »Nu stå vi der vackert.»

Som ett eko ljudet det från de tre hofmännens läppar:

»Ja, nu stå vi der vackert.»

»Utan penningar kan man ingenting uträtta här i världen.»

»Ers höghet talar som den personifierade visheten.»

»Ah, för d-n, visheten, säger du? Dumheten borde du i stället säga.»

»Åh!»

»Jo, den rätta visheten hade varit att förse mig med penningar, *innan* kriget bröt ut. Nu är det för sent, såvida jag icke vill gå ästad och låna. Jag tror för öfrigt att ingen här i landet vill låna mig någonting. De dumma svenskarne förstå icke, att när jag en gång blir deras herskare, skall jag vedergälla deras snålhet med samma mynt.»

»Alltså är det svenskarne och icke ers höghet, som kunna göra anspråk på egenskapen dumhet. Hvilket skulle bevisas.»

»Ha, ha, ha! Du är ett qvickhufvud, min käre Wedderkop, men all din qvickhet afkastar icke ett enda öre.»

»Nå, men så kostar den också ingenting att underhålla.»

»Sant! Men hvad ser jag der? Hvem är det, som åker i det der fina ekipaget med de isabellfärgade hästarne?»

»Om jag icke misstager mig, är det fröken Bärfelt.»

»Och den skälmen Casten Feif åker vid hennes sida. För tusan! Jag har lust att samspråka en stund med den sköna fröken. Hon har just i dag uträttat en viktig affär för mig. Jag brinner af längtan att få höra, om hon lyckats bättre i sitt företag än jag i mitt.»

Läsaren vet, hvare den »affär» bestod, som fröken Bärfelt skulle uträtta för hertigens räkning.

Ekipaget med de isabellfärgade hästarne stannade, så snart fröken Bärfelt blef varse hertigen. Casten Feif fick hålla till godo med att stiga ur vagnen och intaga

platsen bredvid kusken på kusksätet, medan hertigen steg in och satte sig vid den yppiga skönhetens sida. Med en rörelse af handen afskedade hertigen herrarne Königsstein, Richter och Wedderkop.

»Till Munkbrogatan N:o 15!» ropade fröken till kusken.

Denne satte hästarne i rörelse. Nu kunde hertigen och hans väninna samtala, utan fara att blifva hörda af någon, ty vagnen bullrade mot gatan med ett ljud, som skulle varit tillräckligt att öfverrösta till och med ett allvarsamt gräl, i den händelse det hade fallit hertigen och fröken in att inne i vagnen tillställa ett sådant.

»I ären icke vid gladt lynne», sade fröken Bärfelt till hertigen.

»Mig synes», genmålde denne, »att äfven I, min fröken, icke ären så glad, som I eljest visen eder.»

»Glad? Nej, ers höghet, jag' är ursinnig.»

»Ah!»

»Jag är nära att blifva tokig af harm. Den der tölpen . . .»

»Bandholtz?»

»Ja, just han är orsaken till min vrede, men jag skall hämnas. Jag skall utkräfva en blodig vedergällning.»

»Affären tyckes hafva rönt någon motgång?»

»Veten I, hvad den der bonden sade mig?»

»Huru skulle det vara mig möjligt?»

»Nå, så hör då och döm! Sedan han låtit mig en half timme på hvarje sätt lägga min låtsade kärlek till honom i dagen, slutade han med att vara grof och oförskämd.»

»Den tölpen!»

»Ja, är det icke harmligt?»

»Nå, hvad sade han?»

»Ah, han sade att han ganska väl viste, att jag var utskickad af eder, min hertig, för att förleda honom till att desertera och sedan låta gripa och afträta honom.»

»För f-n, hela vår ypperliga plan!»

»Den är till spillo gifven.»

»Men hvem är han då egentligen, denne bonde, som

tyckes hafva förmåga att genomtränga hvarje hemlighet. Är han d-n sjelf? Först skaffade han sig kännedom om den vackra Marias vistelseort och befriade henne genom en list, som . . .»

»Som», afbröt hofdamen, »dinbringade eder många sköna käpprapp af mina korpulenta lakejer.»

»Ah, I behöfven icke påminna mig derom. Nå, sedan han utträttat detta, genomskådar han strax vår sköna plan att göra oss af med honom och tillintetgör den. Allt detta låter otroligt i mina öron, min fröken, men är icke desto mindre en påtaglig sanning.»

»Obestriddligt!»

»Nå, hvad skola vi nu göra? Låta vi honom lefva, så . . .»

»Lefva? Tron I, att jag kan låta en människa lefva, hvilken behandlat mig så afskyvärdt? Nej, han skall dö, och från mig skall det dödande slaget komma. Jag njuter på förhand af min hämnd. Sedan . . .»

»Sedan?»

» . . . är den vackra Maria von Kochen eder, min hertig.»

»Men . . .»

»I hysen då betänkligheter?»

»Visserligen icke angående sjelfva saken. Karlen står mig i vägen, och det icke blott i fråga om flickan, utan äfven i fråga om mina egna framtidsplaner, hvilka jag anförtrott er, min sköna väninna. Den der bonden tyckes vara allvetande, och huru lätt kan han icke med sin skarpsinnighet komma på spåren efter och tillintetgöra mina planer med konungen. Jag är nästan på förhand förvissad om, att så snart jag lockat eller låtit locka konungen i någon lifsfara, skall den der tölpen genast vara till hands och draga honom derutur. Derför må han gerna dö. Men mina betänkligheter röra endast sättet, medlen. För tusan, med ett mord vill jag icke befatta mig; det skulle i framtiden kunna lägga hinder i vägen för mina tronföljareplaner.»

»I behöfven icke frukta.»

»Likväl gör jag det. Och dessutom, hvem säger, att han icke drager sig ur faran ännu en gång?»

»Det säger jag.»

»Ah, det var en annan sak.»

»Vi hafva en bundsförvandt.»

»Godt!»

»En bundsförvandt, som hatar Bandholtz af allt hjerta.»

»Ännu bättre!»

»Och som dertill är slug och listig som afgrundsfursten.»

»Detta var det allra bästa af hvad I hafven berättat mig. Men . . .»

»Hafven I ännu flera betänkligheter?»

»Åhnej, jag önskade blott lära känna denne märkvärdige man.»

»Han sitter der!»

Fröken gjorde med fingret en rörelse mot kusksätet.

»Ah, således Casten Feif?»

»Ja!»

»Men . . .»

»Taga då aldrig edra betänkligheter slut?»

»Blott en enda till! Kunna vi lita på honom?»

»Ja, som på oss sjelfva.»

»Det vore mycket!»

»Men icke *för* mycket, ty han älskar mig.»

»Ah!»

»Ända till galenskap.»

»Då är jag lugn.»

Läsaren, som har sett Casten Feif patrullera utanför bryggare Ladaus fönster och kasta förälskade blickar på Maria von Kochen, inser lätt, att fröken Bärfelt mistog sig ganska mycket, då hon trodde, att Feif älskade henne. För att ännu mera öfvertyga läsaren härom, äro vi i tillfälle att redogöra för de tankar, som under hertigens och hofdams samtals rörde sig inom Pipers skrifvare.

»Der sitta nu de der båda dumma människorna», sade han tyst till sig sjelf, »och samtala säkert om mig och göra sig glada förhoppningar om att jag skall lydigt

tjena dem, därför att jag älskar nådig fröken med så orimligt stark passion. Ha, ha, ha! Älska den gamla...! Jag älskar ingen annan än Maria, men jag behöfver de här båda hönsen för att kunna utföra mina planer. De tro sig nog vara mycket sluga, men ändå slugare är Casten Feif. Ha, ha, ha!»

Just då skrifvaren hade gjort denna om egenkärlek vittnande reflektion, stannade vagnen utanför Munkbrogatan N:o 15. De tre bundsförvandterna försvunno inom dörrarne till detta hus för att derinne i lugn och ro smida sina planer.

TRETTONDE KAPITLET.

Grönsakshandlaren vid Köpmantorget.

Då bryggaren Ladau följande morgon lemnade sin lugna bädd och från fönstret i sin sängkammare blickade ut öfver Köpmantorget, blef han mycket förvånad öfver att se en bod öppnad i bottenvåningen af ett snedt emot liggande hus. Här hade visserligen i forna dagar varit handelsbod, men under de senast förflutna tio åren hade boddörrarne varit igenstängda och bottenvåningen stått öde och tom. Ingen, som kastade sina blickar in genom de af dam och spindelväf förorenade fönsterlufterna, hade under dessa tio år sett någon mensklig varelse innanför disken eller några handelsvaror på hyllorna och i fönstren.

Det var därför alldeles icke underligt, att bryggaren kände en viss förvåning, då han denna dag såg boddörrarne öppnade, fönstren rentvättade, dörrarne behängda med friska och aptitliga grönsaker och till och med en köpman innanför boddisken.

Ladau trodde till en början, att han drömde, men när han såg den ena menniskan efter den andra ingå i boden och af den bugande köpmannen tillhandla sig hvarje-handa grönsaker, kunde han icke längre betvifla att han var vaken.

Det mest besynnerliga af alltsammans var den lille köpmannen sjelf. Ladau kunde tydligt se honom, när han vid de tillfällen, då boden var tom på kunder, trädde fram i dörröppningen och med den välmående manns trygga själfblåtenhet blickade ut på torget. Vår grøn-

sakshandlare var mycket liten till växten, och om någon hade sett honom på ryggen, skulle han hafva varit frestad att tro, att det var Casten Feif; men Ladau, som för det mesta såg den jovialiske köpmannen på framsidan, kunde icke finna någon likhet dem emellan. Feif hade ljust hår; grönsakshandlaren deremot hade den skönaste bruna hårväxt, ytterligare förskönad genom de massor af olja, hvarmed den var indränkt och som kommo den att glänsa i solskenet likt en spegel. Dessutom var Feif skägglös, men grönsaksmånglaren yfdes synbarligen mycket öfver ett vackert och långt helskugg af mörk färgton.

När Ladau, efter att hafva under en hel timme bespejlat grönsakshandlaren och hans bod, meddelade sin upptäckt åt sin familj, öfverraskade hans hustru honom genom att visa honom en hel korg full med de allra härligaste grönsaker, hvilka den omtänksamma husmodern, som kände sin käre mans smak för sådan föda, hade inköpt i den nya boden hos den skäggige lille köpmannen, som hade ett artigt leende för hvarje kund och ett qvickt skämt för hvarje penning, som han mottog och gömde i lådan.

Vid tiotiden på förmiddagen kom vår vän Abraham Bandholtz, som varit på tjenstgöring i högvakten sedan bittida på morgonen, gående hemåt. Hans steg voro mera långsamma, än de plägade vara, och af det nedlutade hufvudets tankfulla ställning kunde man gissa, att det var någon vigtig tanke, som sysselsatte honom.

Sedan han föregående afton vid sextiden hade undkommit fröken Bärfelts blixtrande dolk, hade en enda tanke sysselsatt honom och icke lemnat honom någon ro. Denna tanke hade hållit honom vaken hela natten, och den beherskade ännu hela hans inre menniska.

Hvilken var denna oroväckande tanke?

Om man erinrar sig, att han var i besittning af den för fröken Bärfelt vigtiga hemlighten; om man vidare betänker att han skådat denna kvinnas ursinniga raseri och läst sin dödsdom i hennes hatfulla öga, så bör man icke hafva svårt att förstå orsaken till hans tankfullhet. Det var vissheten att en dödsfiende lurade på honom för hvartenda steg han tog — detta var det, som gjorde hans

hjerta beklämdt. Han visste att den uppretade hofdamen icke skulle sky något medel för att göra sig qvitt ett så besvärligt vittne till hennes brott; han förstod att dolk och gift icke voro främmande för den kvinnans händer*); han kände på sig, att hans lif hängde på ett hår. Han befann sig i samma oangenäma ställning som den sicilianske Damokles, hvilken såg öfver sitt hufvud ett skarpslipadt svärd, hängande i ett bräckligt hästhår. Fastän Abraham Bandholtz af naturen var begåfvad med ett aldrig svikande mod, föreföll det honom hemskt att vara på alla sidor omgifven af en hotande död, mot hvilken hvarken hans värja eller hans själsnärvaro tycktes kunna skydda honom, enär den verkade i det hemliga och fördolda.

Sysselsatt i sitt sinne med dessa föga angenäma tankar, märkte han icke den nyss öppnade grönsakshandeln, förr än han befann sig midt för boddörrarne. Det ovanliga förhållandet, att dessa dörrar, hvilka han under hela sin vistelse i Stockholm hade sett stängda och tillbommade, nu stodo öppna, väckte hans uppmärksamhet och föranledde honom att stanna, för att närmare taga kännedom om orsakerna till denna plötsliga förändring. Han såg då hvad Ladau redan tidigare på morgonen hade med förvåning åskädat, med han såg derjemte något, som hade undgått bryggarens uppmärksamhet; nemligen en ganska liten skylt, hvilken var med väldiga spikar fäst öfver dörren och på hvilken stod i prydliga anglosachsiska bokstäfver:

H. M. Garotti.

Handel med trädgårdsalster.

Utan att till en början bemärkas af Bandholtz trädde den skäggige lille köpmannen ut i boddörren och hade från sin högre plats på dörrtröskeln redan en half minut betraktat vår hjelte, innan denne blef honom varse.

Herr H. M. Garotti helsade med en köpmans artighet mot en person, i hvilken han väntar att finna en kund, och frågade:

*) Man läse den skildring af fröken Bärfelts person, som är införd i Fryxells Berätt. ur Sv. Hist., 27 delen, 2 kapitlet.

»Kan jag stå till tjänst med någonting i dag? Goda varor! Reel behandling! Ferm expedition! Grönsakerna äro komma från de bästa drifhus i hela trakten; några har jag till och med hemtat från utlandet. Äfven har jag det fullständigaste sortiment af frön, lämpliga nu i vårens tid.»

Abraham svarade höfligt, att han icke behöfde någonting, men gjorde samtidigt inom sig den reflektionen, att han någonstädes förut hade sett detta ansigte.

»Nå», sade herr H. M. Garotti godmodigt, »i morgon blifver också en dag, och hvad I icke behöfven nu, kunnen I möjligen då behöfva. Hafven då min lilla handel i minnet!»

Bandholtz lofvade det och aflägsnade sig med en höflig helsning, under det köpmannen åter inträdde i sin bod, utan tvifvel mycket nöjd med att hafva förvärfvat en ny kund.

Hela dagen kom den lille köpmannens bild emellanåt fram inför Abrahams inre öga. Och hvarje gång han erinrade sig herr Garotti, sade han sig sjelf, att han måste hafva tillföre sett hans anlete, men huru mycket han än letade i sitt minne, kunde han likväl icke få det klart för sig, hvar och under hvilka omständigheter han förut hade träffat den lille grönsakshandlaren.

Under denna och de följande dagarne passerade Bandholtz ofta förbi Garottis bod, och genom en egenomlig tillfällighet hände det alltid, att den lille köpmannen kom ut i sin boddörr just ett ögonblick innan Abraham skulle passera förbi. De sågo hvarandra således ganska ofta, och då köpmannen alltid hade till hands ett qvickt infall eller en artighet, uppstod en viss förtroelighet småningom mellan den unge ryttaren vid lifregementet och den lille jovialiske herr Garotti. En följd deraf blef, att Bandholtz ofta stannade utanför boden, ja, till och med steg in i boden samt tillbringade långa stunder med att samtala med sin nye vän. Någon förtroelighet dem emellan kom visserligen icke i fråga, ty Bandholtz hörde icke till det slags menniskor, som fatta vänskap för hvem som helst, utan det var på det hela en ganska

yytlig bekantskap, som råde mellan de båda herrarne. I den oroliga sinnesstämning, hvori han råkat genom vissheten om fröken Bärfelts dödliga fiendskap och hemliga försök att bereda hans undergång, var det honom icke oökärt att få en och annan stunds förströelse, och den lille köpmannen var i sanning karl till att göra den mest osurmulna och trumpna människa leende genom sina lustiga infall och sina stundom plumpa, men alltid skrattretande qvickheter.

En person fans likväl, hvilken från ett fönster i Ladaus hus iakttog närmandet mellan de båda männen och kände föga nöje deraf; ja, denna person kände till och med en rysning i sin kropp hvarje gång hon såg Bandholtz stanna utanför boden eller stiga in i den. Hade Bandholtz vändt sig om på trappan, kunde han hafva sett ett likblekt kvinnoansigte oafvänt blicka på Garottis boddörr, men han vände sig icke om och såg därför icke heller någonting. Detta lilla bleka, men utomordentligt älskliga kvinnoansigte tillhörde Maria.

När förtroligheten mellan rytaren och grönsaks-månglaren redan hade räckt fem dagar, beslutade Maria sig för att tala, och hon erhöi ett passande tillfälle dertill, då hon på eftermiddagen var helt allena med Bandholtz i familjens hvardagsrum.

»I ären god vän med herr Garotti?» började hon.

»Vän? Ja... åhja, Maria, det beror på hvad man menar med vänskap. Min vänskap för den lille köpmannen består endast uti ett intresse för hans skämtssamma samtal.»

»Han kan således skämta, den karlen?»

»Min Gud, Maria! I hvilken föraktfull ton du talar om herr Garotti, som till och med varit så vänlig, att han bjudit mig på supé i afton och lofvat att undfånga mig med äkta holländsk jättesparris.»

»Gå icke dit, Abrahams! Gör det icke!»

»Så ifrig I blifven, Maria! Hvarför skulle jag icke mottaga en så vänlig och gästfri inbjudning af en man, som till på köpet förstår att krydda sitt samtal med skämtsamma infall och berättelser?»

»Jag misstror honom, Abraham! Han vill eder icke väl.»

»Ah, tagen I saken från den sidan, Maria? Nå, då måste jag medgifva, att han väckt misstroende äfven hos mig. Jag tror helt enkelt, att han är en stor skurk.»

»Och likväl gån I till honom? Likväl ärnen I supera hos honom i qväll? Medgif, att edra gerningar, min herre, icke på minsta sätt stå i öfverensstämmelse med edra ord.»

»Nå, det vill jag gerna medgifva, skön' jungfru! Likväl hoppas jag, att det blott är i afseende på herr Garotti, som I skolen komma mig på spåren med slik inkonsequens. I skolen väl knappt sätta tro till mina ord, om jag säger eder, att jag går till herr Garotti i afton just af den orsaken, att jag misstror honom?»

»Jag förstår eder icke.»

»Så vill jag söka att förklara min mening. Jag vet, att jag har mäktiga fiender. Jag vet äfven, att dessa oupphörligt i det fördolda arbeta på mitt förderf.»

»Ah, och I tron, att Garotti är en af dessa?»

»Förlåt mig, det *vet* jag icke, men jag anar det. Hans ansigte synes mig bekant, ehuru jag icke kan minnas, hvar jag sett honom tillförene. Dessutom har hans alltför tydligt visade benägenhet att göra mig till sin vän förefallit mig besynnerlig. Nog af, jag har en obestämd aning om, att karlen på något sätt vill skada mig.»

»Då synes det mig vara oklokt att gå till honom.»

»Tvärt om, Maria, det torde vara klokt, ja, nödvändigt.»

»Och huru viljen I bevisa det?»

»Tålmod blott! Sen I, då jag nu har en misstanke om att ett försåt föreligger, är jag beredd och på min vakt, och faran torde därför icke vara så synnerligt stor. Om jag deremot gäcker mina fienders förhoppningar genom att icke infinna mig, torde de lägga ut sina snaror på något annat sätt och måhända tillfoga mig ett slag, innan jag vore beredd att försvara mig.»

»Nå, jag medgifver, att eder beräkning icke är så enfaldig. Måhända hafven I rätt.»

»Det gläder mig, att I hafven denna tanke. Således
 går jag dit och skall finna styrka att öfvervinna hvarje
 fara i den tanken, att I, skön jungfru, tänken på mig.
 Vågar jag hysa denna förhoppning?»

Den unga flickan räckte honom sin lilla hand, som
 han behöll i sin något längre och något hårdare än han
 hade behöft. Rodnande sade den unga flickan:

»Ja, Abraham, ja; visst har jag mina tankar hos
 eder och det kanske allt för mycket ibland.»

Synbarligen upprörd skyndade hon ut och lemnade
 Abraham ensam att försöka förklara betydelsen af hennes
 ord, hennes rodnad, hennes rörelse.

Klockan nio samma afton gick Abraham Bandholtz
 att deltaga i grönsaksmånglarens aftonmåltid.

FJORTONDE KAPITLET.

Herr H. M. Garottis bjudning.

I boddörren mottogs Abraham af sin jovialiske lille värd, hvilken omsorgsfullt tillbommade dörrarne, sedan gästen inkommit. Vår hjelte kunde naturligtvis icke förneka sanningen af herr Garottis ord, då denne under sitt arbete med riglar och lås sade:

»I våra dagar, min unge vän, kan man icke vara nog försigtig. Tjuftar och skälmar finnas i hvarje vrå, och mina grönsaker äro alltför dyrbara för att passa till föda åt sådant folk. För öfrigt älskar jag menskligheten alltför mycket för att vilja lemna mina dörrar öppna.»

»Huru? Kan det vara människokärlek att stänga sina dörrar?»

»När det sker för tjuftar, ja! Sen I, det hände en af mina vänner, som också gör affärer i trädgårdsalster, att han en gång glömde att låsa dörren till sin bod, när han om aftonen gick till hvila. Om morgonen lågo tre karlar döda på golfvet i boden. De hade gått dit in för att stjäla och emellertid förätit sig på ett parti sköna äpplen, som han nyss hade fått in. I förstån väl, att jag icke vill hafva ens en tjufs död på mitt samvete, och därför låser jag alltid omsorgsfullt dörren till min bod. I sen således, att detta försigtighetsmått har sin grund i min människokärlek. Ja, min saligen afidna hustru påstod alltid, att jag var alltför menniskoälskande för att kunna hafva någon rätt framgång här i världen.»

Den hederlige mannen suckade så andäktigt vid minnet af sin hustru, att hans gäst icke hade hjerta att skratta åt hans historia.

Emellertid hade herr Garotti infört sin gäst i ett rum innanför boden, ett tarfligt möbleradt rum med tapeter af en onämbar färg.

Midt på golfvet i detta rum stod ett rundt bord, betäckt med en snövit duk och belastadt med en mängd rätter. Porslinet och bordsilfret voro af finaste slag, hvilket föranledde herr Garottis gäst att tänka:

»Minsann förfogar min värd öfver icke ringa resurser, då han kan duka ett bord på detta sätt. Såvida här verkligen är fråga om en snara för mig, torde herr Garotti hafva lånat de här dyrbara sakerna hos fröken Bärfelt eller hos sjelfva hertigen.»

Dessa tankar aktade han sig dock för att högt uttala. Det skulle för öfrigt hafva varit en rätt stor ohöflighet af en gäst att förutsätta, att hans värd icke sjelf vore egare af de talrikar, på hvilka han undfägnar dem som umgås i hans hus. För öfrigt var herr Garotti idel artighet och öfverhopade sin vän med så många bevis på den glädje han kände öfver att se honom i sitt hus, att denne vän naturligtvis å sin sida måste så mycket möjligt var öfverflöda af höflighet.

»I bären eder värja på er. För all del sätt den ifrån eder, min käre vän! Den skall vara eder till besvär, när I sitta till bords. Första vilkoret för människans välbefinnande är att vara ledig i sina rörelser. Gudbevars! Den der tunga pjesen skulle störa er måltidsro och hindra matsmältningen, som är det andra hufvudvilkoret för det menkliga välbefinnandet.»

Herr Garotti gick till och med så långt i sin artiga tjenstaktighet, att han ville med egen hand befria sin gäst från den besvärliga värjan, men denne hyllade troligen andra åsigter om vilkoren för »det menkliga välbefinnandet», ty han afböjde den erbjudna tjensten och sade temligen kallt:

»Nej, min vän, från min värja skiljer jag mig aldrig.»

»Åh, bevars! I tron väl icke, att någon öfverfaller oss här i mitt lugna, fredliga tjäll? Min Gud, jag börjar verkligen blifva rädd. I skrämman mig, herr Bandholtz.»

»Åhnej», svarade denne, leende åt grönsaksmånglarens tydliga missräkning. »Jag hoppas, att ingen störer oss, men, sen I, det är en princip hos mig, att jag aldrig vill lemna mitt vapen ifrån mig.»

»Nå, nå! Som I viljen! Principer äro en välsignadt god sak; ja, det äro de. Ack, om människorna hade litet fastare principer, så skulle mycket ondt kunna blifva ogjordt. Hå, hå! Ja, ja! Menniskan är en skröplig varelse, det är då visst och sant.»

Vännen Garotti var tydligen en mycket menniskoälskande person, som djupt sörjde öfver det menliga eländet. Han hade många goda sidor, den beskedlige grönsakshandlaren, och han hade uppenbarligen föresatt sig att denna qväll visa sig i den bästa dager inför sin nye vän.

»Låtom oss nu icke dröja att anfalla min enkla arättning, min käre gäst! Den här raphhönan tänker jag skall smaka eder. Var god och tag för er af dessa ypperliga inlagda gurkor och af denna salad, som skulle kunna komma en konung att vattnas i munnen. För all del, min unge vän, tag för eder och gör icke såsom en af mina vänner plägade göra, då han var bortbjuden!»

»Huru gjorde han, om jag får fråga?»

»Jo, han åt så litet, att när han gick hem från gästabudet, måste han alltid gå in på ett värdshus och äta sig mätt.»

»Det var enfaldigt af honom.»

»Ja, sen I, detta hände blott så länge han var ungar. När han blef gift — drick af detta vin, min unge vän! — när han blef gift, hände det aldrig mera.»

»Jag förstår! När han fick en hustru, behöll hon sin gubbe hemma, så att han aldrig fick vara med på sina vänners kalaser?»

»Tvärt om, min unge vän! Hon *tvångade* honom att infinna sig öfverallt, der någonting ätbart blef bjudet,

men ve honom, om han icke då både åt sig sjelf mätt och hade fickorna fulla med stek och kakor till henne och barnen! Ifrån denna tid daterar sig min stackars väns ohjelpigt dåliga mage.»

»Den arme mannen!»

»Ja, han är visserligen att beklaga, men . . . min unge vän, I dricken ju ingenting. Skål, min vän! Ett glas för eder framgång på krigarens bana! Ett glas för eder snart inträffande utnämning till öfverste eller general.»

»I behagen skämta. Min högsta önskan i närvarande stund är att nå korporalsvärdigheten.»

»Ah, I ären för blygsam, min vän! Hos konung Carl gäller blott förtjensten. Han frågar föga efter ett adligt namn och är alltid redo att sätta den dugande ofrälse mannen framför den adlige oduglingen. Jag hörde härom dagen en berättelse om konungen och Piper, som är ganska lärorik för en ung krigare, som I ären.»

»Nå, då hafven I säkert ingenting emot att förtälja mig den?»

»Ingalunda! I skolen strax få höra den. Men först vilja vi änyo fylla våra glas.»

Sedan glasen blifvit både fyllda och tömda för andra gången, fortsatte herr Garotti:

»Jo, sen I, det lär finnas en ung grefve Axel Oxenstjerna, som är korporal vid något regemente, jag vet icke rätt hvilket . . .»

»Jag känner honom. Han är vid lifregementet och är en ganska oduglig herre, åtminstone i krigiska ting.»

»Nåja, det har jag ock låtit mig berättas. Veten I nu hvad som hände för några dagar sedan?»

»Visste jag det, behöfde jag icke längta efter att höra oder säga det.»

»Jo, sen I, grefve Piper begagnade tillfället, då konungen besökte kansliet, till att fälla några förböner för Axel Oxenstjerna, nemligen att konungen skulle göra honom till kornett. Konungen lär då hafva svarat: 'Nej, min käre Piper, om en sådan ung adelsman blifver genast öfverofficer, så är han ovettig mot gemene man; men när han sjelf får något litet tjena för gemen, då lär han

hvad gemene man likar och blifver derigenom höfligare. För öfrigt vill jag aldrig prejudicera någon. Om en ung adelsman blifver så framdragen, kan det intet annat än förtreta en annan, som längre tjent och står i turen att avancera. Så sade konungen.»

»Och grefve Piper lät sig dermed nöja?»

»Icke genast! Han gjorde ännu ett försök genom att säga: På grefve Oxenstjerna kan ingen förtryta, ty utom det att han är af en bland våra äldsta och mest lysande familjer, har han den lyckan att vara eders majestäts blodsförvandt och syssling. Så sade Piper.»

»Och konungen gaf vika för så talande skäl?»

»Ingalunda! Han svarade: 'Gammal adel och ung adel gör ingenting i sjelfva godheten hos en karl. Vi hafva många regementsofficerare vid armén, som icke äro adelsmän och ändock äro bra folk. När en gemen ryttare är bra, kan det vara lika, om han är adelsman eller intet.' Och grefve Oxenstjerna är fortfarande blott korporal.»

»Likväl förvånar mig en sak.»

»Hvilken sak menen I, min unge vän?» sporde Garotti, under det han samtidigt å nyo fylde glaset med det dråpliga vinet.

»Jo, att I kunnen hafva så väl reda på, hvad som försiggått mellan konungen och grefve Piper.»

Herr Garotti syntes verkligen blifva en smula förvirrad, då Abraham yttrade dessa ord, men hans förvirring varade icke längre tid, än man behöfver till att vända om sin hand. Huru ringa hans rörelse var och huru lätt den halkade förbi, kunde dock icke Bandholtz's skarpa öga undgå att märka den, och han tänkte dervid:

»Säkert ligger någonting under din vänlighet mot mig, min gubbe! Men jag skall vara på min vakt.»

Herr Garotti dukade nu fram den ena rätten efter den andra, drack sjelf mycket vin och tvingade sin gäst att dricka ännu mera. Vinet lifvade deras själsandar, och det började gå rätt lustigt till vid herr Garottis bord. Den jovialiske värden förtäljde den ena historien, som var lustigare än den andra; ja, han framkallade till och

med en gång en så väldig paroxysm af skratt hos sin vän, att denne måste kasta sig tillbaka i den bekväma länstolen för att kunna skratta ut.

Medan Bandholtz låg så tillbakalutad, hade han eller tycktes hafva ögonen fästa i taket, och herr Garotti framtog nu, under det han oupphörligt pratade, en liten kristallflaska, hvars vattenklara innehåll han skyndsamt utgöt i sin gästs fyllda vinglas. Om denne märkte herr Garottis manöver, så visade han det åtminstone icke, ty han skrattade konvulsiviskt alltjemt, och när han efter en half minut uppreste sig från sin tillbakalutade ställning, voro hans ögon skynda af tårar, såsom de alltid blifva, då man skrattar våldsamt.

»Detta är hjerpar, min dyre gäst», sade nu värden, »en fogelsort, hvilken jag värderar mest af alla, emedan den är lättmält, och en god matsmältning är hufvudvilkoret för det menskliga välbefinnandet. Var så god! Sedan vilja vi skölja ned det med detta blixtrande vin.»

»Gudomligt!» utropade Bandholtz med ett utseende, som visade, att vinet redan hade börjat verka på honom. »Litet senap till denna hjerpe skulle förvandla den till en rätt för gudar.»

»Senap? Åh, deri hafven I rätt. Jag vill hemta sådan.»

Herr Garotti begaf sig ut i ett annat rum, som troligen förestälde hans kök. Det var första gången han hade lemnat Bandholtz ensam under aftonen.

Hvad gjorde nu Bandholtz?

Satt han med den halfdruckna människans intetsägande leende och stirrade sysslolös in i ljuslågorna?

Nej, han tog sitt vinglas — detsamma, i hvilket hans värd hade gjutit innehållet af den lilla kristallflaskan — och med en skyndsam rörelse utgöt han glaset hela innehåll på golfmattan, hvarefter han ur buteljen å nyo fylde glaset med vin, så att Garotti vid sitt inträde icke kunde föreställa sig att glaset hade blifvit vidrördt.

Knappt hade han hunnit utföra denna lilla list, förrän hans värd, strålande, leende och lycklig, åter in-

kom, medförande i en liten skål af silfver den begärda kryddan.

»Åh, herre Gud», sade han med en suck, i detsamma han satte sig ned, »jag kan aldrig tänka på eller se senap, utan att på samma gång tänka på min saliga gumma.»

»Huru? Hade hon då samma egenskap som senapen, nemligen att locka tårar i ögonen, när man får för mycket deraf?»

»Nej, men hon tålde icke senap, och så länge hon lefde, fans den kryddan icke i mitt hus.»

»Ah! Och hvaraf kom denna antipati?»

»Den hade sin orsak deri, att en elak pojke en gång förgiftade hennes katt genom att tvinga denne att äta upp ett helt skålpund senap. Det var sorgliga dagar, min vän, och vi vilja nu glömma allt sorgligt, sänka alla bekymmer i glömskans flod och blott göra oss glada. Låtom oss tömma våra glas!»

Abraham var genast dertill villig. Han tömde sitt glas i ett enda drag och satte det ifrån sig med stadig hand. Ett ondskefullt leende öfvertäckte Garottis ansigte, men det försvann snart, och han var åter idel artighet mot sin gäst.

När hjerparne hade blifvit förtärda, kom turen till den utlofvade jättesparrisen. Värden drog upp en ny vinbutelj och fylde sin gästs glas, så snart denne hade tömt det. Allt mer och mer började vinet beherska vår unge vän. Han blef först stormande glad och yster, så att han till och med försökte att skämta ännu lustigare än hans värd. Därefter såg det ut, som om hans lifskrafter småningom hade börjat aftaga; hans ögonlock ville sluta sig tillsammans; han tycktes blifva allt mera förtyngd af sömn. Ännu en stund försökte han hålla ögonen öppna, skrattade vansinnigt åt herr Garottis historier, men slutligen blef sömnen honom öfvermäktig, och han föll tillbaka i stolen under högljudda snarkningar.

Knappt hade herr Garotti blifvit varse detta, som han naturligtvis trodde vara en verkan af den sömndryck, hvilken han hade gjutit i den unge mannens glas, för

än han upphörde med att skämta och plötsligt blef helt allvarsam.

Hans första göromål var att klappa tre gånger händerna.

På detta tecken inträdde från köket en svartskäggig man, i hvilken Abraham, om han icke hade sofvit så djupt, skulle hafva igenkänt Richter, holsteinske hertigens man.

»Nu har jag gjort mitt», sade Garotti; »resten tillhör eder.»

Sägande detta, började han aftaga sitt — skägg, först de yfviga mustacherna, sedan de båda kindskäggen och slutligen hakskägget. Alltsammans lade han mycket ordentligt på ett papper, som han utbredd på bordet. Derefter aftog han äfven det mörka, flottiga håret, och det visade sig nu, att karlen i sjelfva verket hade ljus hårväxt och saknade eget skägg. Om Bandholtz nu hade kunnat se den förändring, som försiggått med herr Garotti, skulle han icke längre hafva behöft undra så mycket öfver den frågan, hvar och under hvilka omständigheter han förut hade sett Garottis ansigte, ty grönsakshandlaren hade nu med ens förvandlats till en skrifvare. Herr H. M. Garotti fans icke mera. I hans ställe stod der herr — Casten Feif.

»Nu har jag gjort mitt; resten tillhör eder», sade Feif till den inträdande Richter.

»Godt!» svarade denne. »Viljen I för bättre minnes skull upprepa de instruktioner, I hafven gifvit mig, ännu en gång?»

»Gerna!» sade Feif, under det han samtidigt inrullade löshåret och lösskägget i papperet till ett ganska prydligt paket, som han gömde i sin rockficka. »I fören den sanslöse mannen i vagnen ned till Skeppsbron. Der skolen I träffa en matros, som säger: 'allt påfvens anhang', hvarpå I svaren: 'alla helgon bevara oss'. Sådant är det ömsesidiga igenkänningstecknet. Till denne matros öfverlemnem I fången, och i morgon är han på väg till en fästning i Holstein, hvarest han troligen kommer att stanna under hela återstoden af sin lifstid.»

I detta ögonblick hördes en vagn rulla på gatan och stanna utanför grönsakshandlarens boddörr.

»Vagnen är framme!» sade Feif. »I hafvet ingen tid att förlora.»

Med förenade krafter buro de båda männen den sofvande ynglingen ut i boden och, sedan dörrarne blifvit öppnade, ut på gatan, der han inkastades i vagnen. Richter satte sig upp vid hans sida, hvarefter Casten Feif tillslöt vagnsdörren.

»Till Skeppsbron!» sade han sedan till kusken.

Vagnen satte sig i rörelse, och i samma ögonblick genomskars luften i närheten af ett gällt skri, uppenbarligen frampressadt ur en qvinnas bröst.

FEMTONDE KAPITLET.

Nattscener.

Då Abraham Bandholtz klockan nio på aftonen aflägsnade sig från hemmet, för att bevista herr Garottis supé, kände Maria sig ganska beklämd och var ett rof för en oro, som hon icke förmådde stilla.

Genast från första stunden, då hon varseblef den lille grönsakshandlaren i boddörren, kände hon för honom en öfvervinnelig fasa, ehuru hon icke förmådde inför sig sjelf redogöra för orsakerna dertill. Hon hade sett många karl, som var fulare än den jovialiske köpmannen, men hon hade aldrig för dem känt någon fasa på grund af deras fulhet. Utom denne Garotti var der blott en enda — Casten Feif — som hade förmått ingifva henne det slag af bäfvande antipati, som hon hyste för den nye grannen vid Köpmantorget.

Historien har bevarat åt oss åtskilliga exempel på dylik helt och hållet ofrivillig antipati. Henrik III i Frankrike föll i vanmakt, så snart han såg en katt, marskalk d'Albret, då han såg ett svin, Jakob I i England vid åsynen af ett skarpslipadt och blottadt svärd. Af samma art var den antipati, som Maria kände vid åsynen af den lille grönsakshandlaren.

Efter hand som timmarne framskredo, utan att Abraham hördes återkomma från herr Garottis supé tilltog hennes oro. Klockan half tio hade Ladau och hans hustru gått till hvila och en stund senare äfven Christina Ladau. Maria deremot blef sittande i sin lilla kammare, ett rof

för verklig ångest, förgäfves lyssnande efter ljudet af Abrahams steg.

Då klockan slog elfva, utan att Bandholtz ännu hade hemkommit, förmådde hon icke längre uthärda att sitta inne. Raskt kastade hon en sjal öfver sig, smög sig ned och ut på gatan. Hvad hon der skulle uträtta, visste hon icke sjelf. Det var en inre, oemotståndlig drift, som tvingade henne att närma sig det hus, hvarest herr Garotti hade sin bod och hvarest således föremålet för hennes tankar och oro i närvarande ögonblick måste befinna sig.

Till en början ryste hon för det på torget rådande mörkret, men snart vande hon sina ögon dervid, så att hon, visserligen ännu bäfvande, men dock med någorlunda stor visshet om vägen, kunde uppsöka det ifrågavarande huset. Genom ett af luckor skyddadt fönster skimrade ljus. Dit stälde hon nu sina steg, hvarje ögonblick ry-sande för de fantasibilder, som mörkret och hennes upprörda inbillningskraft framtröllade omkring henne. Att hon verkligen det oaktadt framskred till sitt mål och icke redan i början vände om och skyndade tillbaka in i sin lilla lugna kammare, det visar, att i hennes hjerta fans någonting, som förmådde besegra hennes fruktan, att det i afseende på Abraham rörde sig i hennes inre en ömhetskänsla, för hvilken hvarje betänklighet måste vika.

Då hon nu i detta upprörda tillstånd nalkades det upplysta fönstret, bemödade hon sig förgäfves att blicka in genom springorna i luckan. Invändigt anbringade jalousier eller gardiner gjorde detta omöjligt, hvarför hon måste åtnöja sig med att lyssna, och snart märkte hon, att hvad hon fick höra var tillräckligt att gifva henne en klar föreställning om situationen derinne.

Hon hörde till en början ett oredigt slamrande med knifvar och glas, såsom ju alltid är förhållandet vid en måltid. Derefter hörde hon herr Garotti och Abraham öfverbjuda hvarandra i berättandet af de lustigaste historier och i framkallandet af de mest ohejdade skratsalfvor genom löjliga infall.

»Ha!» hviskade hon. »Det är lätt att förstå, att

den stackars Abraham snart är rusig. Min Gud, hvad ärnar skurken sedan göra!»

Ännu några minuter lyssnade hon och tyckte sig då märka, att Abraham började öfvervældigas af sömnen. Hon hörde, att hans tal blef allt mera oredigt och osammanhängande. Slutligen tystnade det alldeles, och samtidigt tystnade äfven Garotti.

»Jesu, förbarma dig!» hviskade hon utom sig af oro.

Att Abraham sof och att någonting förfärligt nu skulle före hafvas, det föreföll henne ganska tydligt, och hon förmodade därför icke draga sig bort ifrån fönstret. Hvad skulle hon göra? Tusende vansinniga planer till Abrahams befrielse hvälfdes i hennes lilla hufvud, men hon insåg snart, att hon, en svag qvinna, ingenting kunde göra annat än så noggrant som möjligt förskaffa sig underrättelser om hvad man företog mot Bandholtz? Detta ville hon också göra i trots af alla hinder, i trots af mörkret och dess skräckgestalter, som hon tyckte kringsväfvade henne.

Hon blef nu vittne till samtalet mellan Garotti och Richter, af hvilket hon inhemtade, hvilket öde som väntade Abraham. Mera kunde hon icke höra, ty en vagn svängde från Österlånggatan in på torget, hvarest den gjorde en krets och slutligen stannade framför Garottis boddörr. Maria såg sig nu tvingad att lemna sin plats vid fönstret och dölja sig några famnar längre bort, hvarest ett framskjutande parti af nästa hus erbjöd henne en tillflyktsort, från hvilken hon kunde iakttaga allt utan att löpa fara att sjelf blifva sedd.

Efter några ögonblick hörde hon boddörrarne öppnas med starkt buller och såg vid det ljussken, som trängde ut från boden, två män bära ut en tredje och lägga denne in i vagnen. Icke ett ögonblick tviflade hon, att denne, som lades i vagnen, var Abraham Bandholtz. Man kan tänka sig hennes tillstånd, under det att hon såg allt detta och visste, att den unge mannen nu skulle börja den ofrivilliga resa, hvars mål skulle vara en fästning i holsteinske hertigens land. En vild förtviflan bemäktigade sig hennes sinne. Hon ville skynda fram, men fötterna ne-

kade att bära henne. Hon ville ropa till skurkarne, att de skulle släppa sitt rof, men hennes tunga var liksom förlamad. Först i det ögonblick, då vagnen satte sig i rörelse, gick ett vildt skri öfver hennes läppar; hon staplade ett par steg framåt — sedan sjönk hon sanslös ned på gatan.

Det var Maria von Kochens skri, som Casten Feif hörde, när han vände sig om för att åter inträda i sin bod.

Han hejdade sig och försökte med sina blickar genomtränga mörkret i den riktning, från hvilken ropet hade hörts komma.

»Fördömdt!» mumlade han. »Man har lyssnat på oss. Jag måste förvissa mig om, hvem det är.»

I samma ögonblick, som den bortfarande vagnen vred in på Österlånggatan och försvann bakom hörnet, gick Casten Feif med smygande steg att söka efter den person, hvars bröst hade frampressat det skri, som hans öron nyss uppfångade. Han behöfde icke gå långt eller söka länge, förrän han fann Maria, liggande sanslös på gatan.

»Aha», utropade han halfhögt, »det är en qvinna! Jag vågar femtio mot ett, att det är den vackra Maria, som af omsorg för sin käresta har begifvit sig ut i nattens mörker. Ha, ha, ha! Lyckan gynnar dig, Casten Feif! Älskaren har du nyss skickat såsom fånge till Holstein, och älskarinnan behöfver du blott lyfta upp från gatan och bära henne i dina armar in i din ungarlsvåning. Det kallar jag en lycklig slump. För tusan! Jag trodde, att jag skulle behöfva arbeta på detta sköna måls uppnående ännu några veckor, och nu . . . är jag redan framme vid målet, det mål, efter hvilket jag så länge har suckat. Jag är född under en lycklig stjernbild.»

Den lille skrifvaren upplyfte nu den sanslösa qvinnan och började med någon ansträngning bära henne bort mot ingången till boden. Dörrarne stodo ännu öppna, så att det inifrån utträngande ljusskenet upplyste gatan. Då skrifvaren hade med sin sköna börda kommit inom denna mera upplysta krets, kunde hans giriga blickar, uti hvilka en glödande passion talade, öfvertyga honom derom, att han icke hade misstagit sig, att den qvinna, som han bar

i sina armar, verkligen var den Maria, för hvars egande han nyss hade begått ett brott, som skulle kosta Abraham friheten för hela lifvet. Den lille mannens förderfvade hjerta hoppade af glädje vid denna visshet.

Emellertid hade Maria vaknat till sans, så snart hon kände sig bortburen, och då hon nu i det från boden utströmmande ljuset varseblef Casten Feifs ondskefulla anlete, upphäufde hon ett nytt nödrop, hvilket ljud hemskt i den eljest tysta natten.

»Ja, skrik du, min sköna! Skrik! Ingen makt i verlden kan nu hjälpa dig. Hör du, ingen . . . ingen! Du skall blifva min.»

Knappt hade skrifvaren framhväst dessa ord, förrän en röst alldeles invid honom sade:

»Gör dig icke alltför säker derom, herr skrifvare! Missräkningen är alltid en oangenäm sak.»

Till yttermera visso trädde en hög och smärt gestalt fram ur mörkret och stälde sig i vägen för Casten, hvilken vid denna oväntade uppenbarelse blef utomordentligt förskräckt och mumlade:

»Klinckowström!»

»Nå, det fagnar mig, att du känner mig», fortfor konungens kammarpage, ty det var verkligen han. »Det skall bespara oss en onödig och tidsödande presentation. Jag misstänker, att den qvinna, du bär i dina armar, icke är din med annat än våldets rätt. Var därför god och släpp henne ned på gatan, så att hon sjelf må kunna i frihet afgöra, om hon vill följa dig eller icke.»

»Men . . .» stammade skrifvaren, som oakadt sin rädsla icke visade någon benägenhet att lyda pagens befallning.

»Lyder du icke, skrifvare? Lyd, annars borrar jag min värja midt igenom din syndiga kropp.»

Till yttermera visso lät pagen spetsen af sin värja vidröra skrifvarens bröst, och denne, som icke förmädde stå emot argument af detta slag, fann sig nödsakad att lyda. Följaktligen släppte han Maria, så att denna snart befann sig stående mellan de båda männen. Hennes första tanke var att fly, men när hon betänkte, att den man,

som räddat henne, måhända också skulle kunna och vilja göra någonting för att bistå den stackars Abraham, så fann hon det klokast att qvarstanna och åhöra de båda männens samtal, då hon ju möjligen kunde blifva i tillfälle att yttra några ord till förmån för Bandholtz.

»Nu, mäster skrifvare», fortfor pagen, »skolen I säga mig två ting, först hvem denna unga qvinna är och sedan hvem den mannen var, som blef utburen i vagnen och forslad härifrån?»

»Jag säger eder ingenting, herr page. Med hvad rätt blanden I eder i mina angelägenheter?»

»Nä, viljen I icke yppa det för mig, så anmäler jag saken för konungen, och han lärer väl då skola öppna munnen på eder. Dessutom skall han förmodligen lära grefve Piper att hålla sina skrifvare i tukt och Herrans förmaning samt att icke tillåta dem att springa kring gatorna nattetid och öfva qvinnorof och andra slemma ogerningar.»

»Det akten I eder väl för, att tala om saken för konungen, ty han lärer då spörja eder, hvad I sjelf haden ute på gatorna att beställa vid denna tiden. Ha, ha, ha!»

»Jag är stadd i konungens ärender, och jag skulle mycket misstaga mig, om jag icke just genom att hejda eder, mäster skrifvare, har utfört konungens uppdrag. Hans majestät har sport, att en ung dam, som bor här vid torget, lärer vara föremål för vissa skurkars planer, och . . . icke sant, ädla jungfru, edert namn är ju Maria von Köchen?»

»Oh, ja!» svarade den unga flickan.

»Godt, då har jag således lyckats utföra min konungs bud att skydda eder, ädla jungfru. Och I, mäster skrifvare, säger mig nu kort och godt, hvem det var, som nyss blef bortförd från boden här.»

»Åh, herr page, det var blott en rumlare, som tagit för mycket till bästa», sade skrifvaren.

»Tro honom icke!» ropade Maria. »Det var ingen rumlare. Det var Abraham Bandholtz, en ryttare vid hans majestäts lifregemente. Af den här lille mannen lockad att deltaga i hans aftonmåltid, har han troligen

blifvit söfd genom en sömndryck och fördes nu ombord på ett fartyg, som skall transportera honom till Holstein, der han skall sättas i fängelse. Jag har hört detta med mina egna öron, ty jag har en lång stund stått utanför och åhört de samtal, som blifvit förda derinne.»

Innan Maria hade hunnit uttala det sista ordet, rusade skrifvaren uppför trapporna och stängde boddörrarne, så att han för denna gång, blef oåtkomlig för kammarpagens värja.

Klinckowström brydde sig emellertid icke om honom, utan lät honom fly, förvissad om att han framdeles skulle få honom fatt. I stället åhörde han med uppmärksamhet Marias lifliga böner, att han måtte skynda Abraham till undsättning.

»Nå, ädla jungfru, icke skolen I behöfva så många ord för att förmå mig till att göra allt hvad i min förmåga står för Abraham Bandholtz. Jag känner honom såsom en ärlig man och redlig svensk, och det är nog. Hörden I, hvarthän vagnen skulle föra honom?»

»Ja, till Skeppsbron!»

»Hvem skulle der taga emot honom?»

»En matros, hvilken skulle säga: allt påfvens anhang, hvarpå fängvaktaren hade att svara: 'alla helgon bevara oss'. Tron I, att något kan göras?»

»Med Guds hjälp hoppas jag det. Dock kan jag försäkra eder, att jag icke aflägsnar mig härifrån, förrän jag sett eder i säkerhet inom Ladaus dörrar.»

»Nå, för att icke fördröja eder, så skyndar jag att genast begifva mig hem.»

»Och med eder tillåtelse följer jag eder till dörren, på det att jag må vara förvissad om, att I med trygghet dit anländen.»

Häremot hade Maria ingenting att invända.

Efter att hafva höfviskt helsat den unga flickan och sett henne i säkerhet inkomma i Ladaus hus, tog kammarpagen med snabba steg vägen ned mot Skeppsbron.

SEXTONDE KAPITLET.

”På tu man hand.”

Abraham Bandholtz var således på väg att bortföras till ett aflägsset land, för att försmäkta hela sin lifstid i en främmande furstes fängelsehålor. Man måste medgifva, att angenämare tillstånd finnas i lifvet, än att såsom Abraham sitta i hörnet af en vagn med en svartskäggig väktare vid sin sida. Lyckligtvis var han väl i denna stund så öfvervåldigad af sömnen, att han icke märkte sin olyckliga belägenhet.

Vi vilja kasta en blick in i vagnen och se till huru Richter och hans sofvande fånge hade det, och vi välja dertill det ögonblick, då vagnen hade inkommit på Österlånggatan.

Abraham, hvilken hittills hade varit eller åtminstone låtsat vara fullkomligt utan medvetande, fick nu plötsligt nytt lif, ja, så hastigt försiggick denna förändring från sofvande till vaket tillstånd, att Richter öfverraskades af att helt oförmodadt finna sig gripen och omfattad af den unge mannens armar, en tilldragelse, hvilken framlockade öfver hans läppar ett om den högsta grad af förvåning vittnande:

»Oh!»

»Seså! Rör dig icke!» förmanade Bandholtz, hvilken märkte att karlen, sedan den första förvåningen hade lagt sig, ämnade göra något försök att befria sig.

»Ah, du listige man, du sof då icke!» utropade holsteinaren.

»Nej, jag sof icke, och till bevis derpå kan jag om-
tala för dig, hvarthän du skulle föra mig, tecknet mellan
matrosen och dig och hvad man ärnade företaga sig med
mig, sedan jag blifvit förd till din skurkaktige hertigs
land.»

»Du är då d—n sjelf?»

»Åhnej, det är en magnat, med hvilken du har mera
att göra än jag. Seså, lugna dig! Jag ämnar blott sam-
manbinda dina händer på din rygg. Ah! Det hjälper
dig icke, att du försöker spjerna emot. Seså, nu är det
gjordt!»

Verkligen hade Abraham lyckats binda Richters hän-
der, och att han dervid icke ådagalade någon ömhet för
den svartskäggiges skinn, derom vittnade dennes utrop:

»Aj! För f-n! I ären hårdhänt!»

»Ah! En obetydlighet blott! Nu till benen! Sprattla
icke alltför mycket med dem, under det att jag binder
dem samman, ty då gör jag dig illa! Du härstammar
ju från Holstein?»

»Ja, men hvarför denna fråga?»

»Åh, jag ville blott höra, huruvida det skall glädja
dig att få återse ditt fädernesland?

»Anfakta!»

»Du är väl mycket fästad vid hembygdens torfva?»

»Aj! För tusan! Är det nödvändigt att samman-
snöra benen så hårdt? Det gör ondt som sjelfva . . .»

»En småsak, min vän! Nå, behagar det dig att
återse din hembygds slätter, vattendrag och skogar?»

»För tusan!»

»Nå, det må nu behaga dig eller ej, så skall du
likväl dit. Det vore synd, om den redlige sjögasten, som
skulle hafva fört mig till ort och ställe, skulle gå miste
om förtjensten, derför att jag för min del icke har tid
att följa med. I stället för att föra *mig* till din herres
fängelse skall han föra *dig* dit.»

»Ah!»

»Behagar det dig?»

»Drag åt . . .!»

»Åt Holstein, menar du? Nej, min vän, det blir du sjelf, som får företaga den resan. Seså, nu äro dina ben säkert bundna. Återstår nu att lägga en kaffe i din mun. Ah, du har en näsduk? Godt! Då slipper jag att förlora min, en förlust, som skulle hafva varit förarglig, emedan du icke är värd så mycket som en näsduk.»

»För hin, ämnar du qväfva mig?»

»Åhnej! Du kan andas genom näsan. Har du snufva, är det så mycket sämre för dig. Har du mera att säga, innan jag binder för din mun? Låt då genast höra!»

»Mätte d—n anamma dig!»

Mera kunde Richter icke säga, ty Abraham band hans egen näsduk för hans mun. Det var också hög tid, att denna operation skedde, ty vagnen stannade i det samma. Man var vid Skeppsbron.

Abraham fråntog Richter hans kappa och iförde sig den, en ofrivillig stöld, hvilken förestafvades af nödvändigheten att icke föranleda kusken till en upptäckt, som möjligen kunde hafva menligt inverkat på hans planer.

»Ja, ja, lugna dig», hviskade Bandholtz till sin fånge. »Jag skall sända kappan till hertigen, så att du i sinom tid kan återfå den.»

Nu öppnade han dörren och steg ur vagnen. Kusken satt i lugn och ro kvar på sitt säte, och Abraham kunde med skäl hoppas att karlen icke skulle i mörkret kunna märka det rolombyte, som skett, medan han och Richter befunno sig »på tu man hand».

Abraham, som ville ännu bättre skydda sig mot upptäckt, sökte äfven att efterhärma Richters utländska uttal, då han nu sade till kusken:

»Ser du någon sjöman?»

»Nej, herre!»

»Nå, han infinner sig väl. Du kan emellertid fara hem, sedan jag tagit fången ut ur vagnen. Jag går till fots.»

»Godt, herre! Jag längtar efter hvila och är glad att slippa vänta.»

Jättestark som Abraham var, lyfte han utan svårighet fången ur vagnen och lade honom ned på gatan. Kusken gaf hästarne en klatsch, vagnen rullade bort, och Abraham Bandholtz befann sig ensam med sin fånge vid den under denna del af dygnet folktomma Skeppsbron.

Länge behöfde han dock icke vänta, förrän han såg en karl nalkas. När vi säga »såg», sker det med en viss inskränkning, ty Bandholtz kunde egentligen icke se någonting tydligt i det rådande mörkret. Han skymtade något, som rörde sig i riktning mot honom, och det var hufvudsakligen ljudet af en gående menniskas steg, som öfvertygade honom om, att någon nalkades den plats, der han stod. Derjemte hörde han snart en röst, som brummade:

»Vid alla bottenrefvade bofvenbramsel, här skulle man behöfva en kompass för att styra rätt kurs.»

»Wer da?» ropade Bandholtz, som af innehållet i den talandes utgjutelse kunde förstå, att det var en sjöman och att det mände vara den rätte.

»Nå», svarade rösten, »det var bra, att herren ropade, eljest hade jag fått söka efter rätta ankargrunden ända tills i morgon. Jo, det är just jag, herre!«

»Har du något tecken att gifva?»

»Det slår in, herre!» svarade sjömannen, som nu befann sig alldeles invid Abraham. »*Allt påfvens anhang!* Förstån I det, herre?»

»*Alla helgon bevara oss!*» gaf Bandholtz till svar.

»Godt! Då är allting klart, herre, och vi förstå hvarandra.»

»Här har du din fånge.»

»Hvar, herre?»

»Här på marken. Han var så ostyrig, att jag måste binda honom, och det är bäst, att hans band icke lösas förrän vid framkomsten. Du ansvarar för, att han icke rymmer.»

»Rymmer?» utropade sjömannen. »Tron I, att Lasse i Gatan*) är ett nöt? När jag har fått honom i mina klor, skall icke sjelfva f-n kunna befria honom.»

*) *Lasse i Gatan* blef sedermera en beryktad kapare. Adlades och antog namnet Gatenhjelrn.

»Så mycket bättre! Det är en farlig karl.»

»I kunnen lita på mig. Helsen hertigen, att fången säkert skall blifva förd till ort och ställe. Om ingen befriar honom, sedan han kommit inom hertigens läs och bom, skall hertigen slippa att se hans ansigte oftare här i tiden. Varen således utan oro!»

»Godt! När afseglar du?»

»I dagningen.»

»Skall jag hjälpa dig att bära fången i båten?»

»Nå, det kan icke skada. Tagen I i hufvudet, så tager jag i fötterna och visar eder vägen.»

På det sätt, som Lasse i Gatan här föreslog, transporterades Richter ned i båten, hvilken snart lade från land och förde den svartskäggige ut till fartyget.

Länge stod Bandholtz och lyssnade till årslagen. Slutligen vände han sig om för att gå hem, hvarvid han gaf sina tankar luft genom dessa halfhögt uttalade ord:

»En fiende mindre!»

Han hade emellertid icke tagit tre steg från platsen, förrän han stötte mot en person, hvilken kom gående honom till mötes. Det var Carl XII:s kammarpage, som nu anlände till platsen. Då det emellertid var för mörkt, att någondera skulle kunnat känna igen den andre, trodde Klinckowström helt naturligt, att det var Richter, som han hade inför sig, och Bandholtz hyste lika naturligt den tanken, att den mötande tillhörde Casten Feifs och hertigens anhang.

Två värjor drogos samtidigt och korsade hvarandra med ett klingande ljud. Hvem—vet, om icke en mördande strid hade här kunnat uppstå i mörkret mellan två personer, hvilka i sjelfva grunden voro vänskapligt sinnade mot hvarandra, ifall icke Abraham, innan striden började, hade utropat:

»Hvem ären I? Förrän jag på allvar strider mot eder, vill jag veta, med hvem jag har att göra.»

»Godt, det skall du få veta, usling! Jag bär namnet Carl Bernhard Klinckowström.»

»Och är kammarpage hos konungen?»

»Ja!»

»Då slåss jag icke med eder.»

»Ha! Du är rädd, men det skall icke hindra mig att låta min värja drieka ditt blod, du stråtröfvare. Hvar har du gjort af mannen, som du nyss förde hit?»

»Ah, han ligger i botten af den båt, som I kunnen se derute på vattnet.»

»Jag har då kommit för sent! Försvara dig, usling!»

»Vänta! Hvem tron I då, att fången var?»

»Bandholtz!»

»Ah! . . . I misstagen eder emellertid. Den fångne heter Richter, och Abraham Bandholtz står här inför eder.»

»Är det möjligt?»

»Låtom oss närma oss en lykta, så att I kunnen se mitt ansigte och igenkänna mig.»

»Jag måste då tro eder», svarade den andre och sänkte sitt vapen. »Men huru har detta underverk skett?»

»Helt enkelt! Rolerna blefvo ombytta i vagnen på vägen från Köpmantorget till Skeppsbron. Såsom fånge kom jag in i vagnen; såsom fångvaktare lemnade jag den.»

»Således voren I hvarken rusig eller sofvande?»

»Nej, men . . . hvem har berättat eder, att jag skulle hafva befunnit mig i något af dessa tillstånd?»

»Det har en person, hvilken säkerligen har stort intresse för eder. Eljest torde hon väl knappt hafva begifvit sig ut i mörkret för eder skull.»

»I sägen 'hon'? Det var således en qvinna?»

»Ja, och dertill en bland de skönaste.»

»Ah! Maria!»

»Ja! Men I längten väl att höra omtalas, huru jag träffat henne, och jag vill icke vara nog grym att längre fördröja tillfredsställandet af denna eder naturliga önskan.»

Med ett intresse, som är lätt att förklara, åhörde Bandholtz den berättelse, som kammarpagen nu aflade angående de tilldragelser, hvilka hade timat utanför grönsakshandeln vid Köpmantorget sedan hans affärd derifrån. Med hjertat bäfvande af oförklarligt smärtsamma känslor mottog han berättelsen om den fara, hvari Maria hade sväfvat, men hans hjerta svälde af tacksamhet mot hen-

nes räddare, då han hörde, huru hon blef befriad ur Casten Feifs händer.

»Men», slutade Klinckowström sin i lifliga färger gjorda skildring, »nu måsten I ock förtälja mig, huru allt tillgått från början till slut.»

»Gerna!»

Abraham berättade nu i sin ordning för sin nyförvärfvade vän om Casten Feifs näsvisa vandringar utanför Ladaus hus, om sitt eget äfventyr i n:o 2 Tyska Prestgatan, om grönsakshandeln och dess egare, om supéen och hvad dervid hade timat och huru han hade lätsat sig vara berusad och sofvande, för att bringa saken till ett för sig gynsamt slut. Derefter öfvergick han till berättelsen om hvad som tilldrog sig i vagnen under den korta vägen från Köpmantorget till Skeppsbron. När han slutat, utropade Klinckowström med ovilja:

»Hvilka skurkar! Hvilken nedrig plan! Jag måste berätta allt för hans majestät, på det att han må befordra de skyldige till vederbörlig och välförtjent vedergällning och näpst.»

»Det skolen I dock icke göra.»

»Och hvarför icke?»

»Jag vill säga eder det. Sen I, nu tro mina fiender naturligtvis, att jag är på god väg till Holstein, och de skola därför blifva djerfvare och blotta det spel, som de hafva för händer mot Maria von Kochen. Jag skall, om jag håller mig dold, lättare kunna tillintetgöra deras planer. Derfor anser jag bäst, att ingenting nämna för konungen, ty han skulle draga saken fram, och det blefve då ovilkorligen uppenbart för mina fiender, att jag ännu är kvar i Stockholm. De skulle derigenom blifva varnade och lägga sina garn mera hemligt.»

»Nå, deri hafven I i sanning rätt. I ären lika skarpsinnig som I ären djerf och modig, och jag skulle räkna det för en heder att få kallas och vara eder vän.»

»För det anbudet tackar jag af allt hjerta.»

Vänkskapsförbundet mellan de båda unga, ädla männen afslöts och bekräftades med ett trofast handslag.

»Man säger», sade Bandholtz, »att vänskapen är oegennyttig, men jag måste redan nu jäfva detta påstående genom att bedja dig om en tjänst.»

»Låt mig blott veta hvad det är, och jag lofvar, att du icke förgäfvets skall bedja mig derom.»

»Då jag vill dölja mig för mina fiender, kan jag naturligtvis icke gerna gå ut om dagen. Det är mig således omöjligt att hos min öfverste anhålla om några dagars permission från tjensten. Min begäran vore, att du å mina vägnar i morgon ville hos öfversten göra framställning derom.»

»Du skall bekomma permissionen.»

De båda männen hade nu uppnått ett ställe, hvarest deras vägar måste skiljas. Efter ett kraftigt handslag och ett uppriktigt »godnatt!» gingo de hvardera sin väg.

Sällan eller aldrig hade Abraham Bandholtz funnit sig så lycklig, som då han ensam vandrade hemåt i nattens mörker. Det var hvarken glädjen öfver den lyckliga befrielsen eller fröjden öfver att i kammarpagen hafva förvärfvat sig en vän, som gjorde honom så lycklig och kom honom att så frimodigt och förtröstansfullt blicka in i framtiden — nej, orsaken till hans lyckliga sinnesstämning var den berättelse, som Klinekowström hade gjort om Maria von Kochen. Han insåg, att den man, för hvilken en qvinna gör hvad Maria denna afton gjort för honom, måste vara henne kärare än en vän, måste hafva en älskares eller en makes plats i hennes hjerta. Bandholtz, som sjelf hyste den varmaste kärlek till den unga flickan, kunde därför icke annat än under hemvägen i minnet genomgå den berättelse, som han hade hört af pagen.

Då han hemkom, såg han ljus brinna i Marias kammare, och han förstod hvad detta ljussken betydde; han förstod, att hon icke hade kunnat finna någon ro, förrän hon hörde honom hemkomma. Med af lyckan öfverfullt hjerta gick vår hjelte denna afton till hvila.

När grannarne följande morgon öppnade sina ögon, blefvo de med förvåning varse, att grönsakshandelsboden var stängd, skylten med Garottis namn försvunnen och att

icke ens så mycket som en rofva var att skåda i bodfönsterna.

Några sade:

»Jaha, det är så verdens gång. Den der grönsaksmånglaren kunde det då icke annat än gå utför med, ty han sålde sina varor alltför billigt. Nå, nå, det är hans och fordringsegarnes sak. Gud ske lof, att jag icke har någon trasa med i den byken!»

Andra deremot skakade hufvudet med hemlighetsfull min och menade, att Garotti var en slipad skälm, som nog visste hvad han gjorde.

Endast i Ladaus hus kände man emellertid de verkliga orsakerna såväl till grönsakshandelns hastiga tillkomst som till dess lika plötsliga slut.

SJUTTONDE KAPITLET.

De kungliga kockarne.

Det är lätt insett, att man dagen efter förut omförmälda tilldragelser hade föga annat att samtalsvis afhandla inom Ladaus familj än Abrahams äfventyr med grönsakshandlaren och den holsteinske hertigens utskickade, den svartskäggige Richter, samt Maria von Kochens fara att falla i händerna på Casten Feif. Ladau dundrade och brummade i alla tonhöjder, som lågo inom omfånget af hans röst, och skulle gerna hafva rusat ginaste vägen upp till konungen eller polismästaren, om icke Bandholtz hade hållit honom tillbaka och i någon mån hejdat hans ifver. Man var utom sig af oro för Marias skull, ty man insåg tillräckligt klart, att hennes efterhängsna tillbedjare icke skulle stanna vid de misslyckade anslag, som de redan hade utfört. En följd af denna oro var, att man redan började öfverlägga om möjligheten att snart nog vara nödsakad att sända den unga flickan tillbaka till Königsberg, för att veta henne vara fredad mot alla nedriga planer.

I den allmänna oron förmådde man likväl glädja sig öfver att åtminstone en af fienderna var tillsvidare oskadliggjord; ja, man förmådde till och med skratta rätt godt åt Abrahams lyckade skämt att i sitt ställe sända Richter såsom fånge till Holstein. Man visste väl, att när Lasse i Gatan öfverlemnade honom till myndigheten i det fängelse, der han efter sina ordres skulle aflevera fängen, skulle denne snart blifva igenkänd och på fri fot försatt,

men man roade sig i stället med att på förhand föreställa sig hertigens vrede, då saken omsider blefve honom bekant.

Man var just inbegripen i dessa samtal, i hvilka äfven den nu på bättringsväg stadda Johan Hedenius deltog, då en lakej i hofvets livré inträdde och aflemnade ett bref samt åter aflägsnade sig, utan att säga flera ord än som voro nödvändiga till att förklara hans ärende.

»Det är till dig, Abraham», sade Ladau, sedan han granskat brefvet mycket noga på båda sidor. »Anfakta! Hvad kan konungen vilja dig? Kan det vara någon ny intrig af den förd . . . hertigen?»

»Åhnej», svarade Bandholtz, mottagande brefvet med glädjestrålände blick. »Brefvet är icke från konungen, utan från hans kammarpage Klinckowström och handlar säkert om min permission. Jag är öfvertygad om, att så förhåller sig.»

»Per-mis-sion!» eftersade Ladau långsamt och såg ut att vara mycket förvånad. »Och hvad skall munsjör med permission, om jag får vara näsvis att fråga?»

»Riktigt!» utropade Bandholtz, som emellertid hade genomläst skrifvelsen. »Klinckowström underrättar mig, att öfversten gifvit mig fyra dagars permission.»

»Hm! Men för tusan öltunnor, min käre vän, hvad skall du med den?»

»Åh! Den blir väl nyttig till något, tänker jag.»

»Nå, efter du säger det, så vill jag tro det! Eljest...»

»Var nu icke missnöjd!»

»Nej, det är icke af missnöje jag frågar, utan därför att saken tyckes mig vara besynnerlig.»

»Besynnerlig?»

»Ja! Kort och godt: har du begärt den der permission?»

»Javisst!»

»Då förstår jag det ännu mindre.»

»Nå, vänta blott!» sade Abraham. »Om icke inom fjerde permissionsdagens slut I tänken lika med mig, att den här friheten från tjenstgöring varit en välsignad sak, så vill jag aldrig kallas en ärlig man.»

Nu inföll Hedenius:

»Jag tror mig förstå Abrahams mening.»

»Det vore mycket!» pustade Ladau, som började känna sig varm af disputen och därför aftorkade sin svettiga panna.

»Jag håller före, att Abraham vill hålla sig dold under dessa fyra dagar och derigenom insöfva fienderna i säkerhet samt locka dem att uttömma sitt förråd af list och förslagenhet genom någon ny plan. Om Maria blifver i hemmet och Bandholtz i hennes närhet, torde säkert också något tillfälle gifvas, då han kan på en gång skydda Maria och möjligen komma någon af sina fiender på fall.»

»Sådan är verkligen min plan, och jag önskar blott, att den lille skrifvaren måtte falla i mina händer.»

Det blef nu icke mera taladt om saken, men man kunde tydligt förnimma, att hvar och en var nedstämd genom ovissheten om hvad som skulle komma att inträffa. Endast Bandholtz var lugn och visade sitt vanliga jemna mod såsom en man, hvilken icke fruktar någon fara. För att icke blifva sedd af någon förbigående person, möjligen Casten Feif eller någon af honom utskickad, höll Abraham sig aflägsnad från fönstret och tillbringade sin tid rätt angenämt med läsning och samtal, så att hans permissionstid förflöt på behagligaste sätt.

Första, andra och tredje dagen förgingo utan att någonting ovanligt inträffade. Man befann sig redan vid middagstiden på den fjerde dagen, och det tycktes verkligen, som om Abrahams hela permissionstid skulle förflyta lugnt och stilla på hvarje sätt.

Bandholtz satt inne hos Hedenius och samtalande med honom om hvarjehanda, som rörde den tidens ställningar och förhållanden. De båda unga männen intresserade sig naturligtvis mycket för de stundande krigen, och det var icke underligt, att deras samtal småningom öfvergick till att afhandla konungens utsigter att segra i en strid mot två eller möjligen tre fiender.

»Nåja», sade slutligen Hedenius, »det finnes verkligen någon möjlighet att reda sig äfven ur en så svår

ställning, i synnerhet om konungen förstår att med tillräcklig kraft och skyndsamhet slå den ene först och den andre sedan. I alla händelser är jag nästan färdig att afundas dig, Abraham, som får draga med i fält och kläda blodig skjorta för konung och fosterland.»

»Hvadan detta? Kan du icke äfven ställa dig i ledet, när dina sår blifvit läkta, och det lär icke töfva länge, om man eljest får tro hvad Johan Kempe, läkaren, har att säga.»

»Ja, det är godt och väl, men du besinnar icke, att det heliga kall, i hvilket jag skall ingå, lägger hinder i vägen.»

»Hvad är det du talar om 'heligt kall'? Hvilket kall?»

»Det presterliga. Vet du då icke, att jag valt denna bana och att jag snart skall mottaga ordinationen?»

»Nej, derom har jag ända hittills varit okunnig.»

»Nå, men du finner, att andans svärd och svärdet af stål icke passa väl tillsammans i en människas hand?»

Abraham stod ett ögonblick tankfull, liksom om han hade haft någon plan i sinnet och sökte att för sig själf utreda dess detaljer och öfverväga dess möjlighet ellert omöjlighet. Plötsligt utropade han:

»I sanning, min bästa vän, jag finner icke, hvarför du skulle såsom prest stanna hemma.»

»Huru?»

»Under förutsättning, att du icke vill afstå från att beträda den andliga banan . . . men kanske skulle du . . .?»

»Åhnej, aldrig! Det har från barndomen varit min enda äregirighet att blifva prest, och jag anser mig bättre passa dertill än till något annat. Mitt beslut i detta fall står fast.»

»Nå, under denna förutsättning vill jag föreslå dig, att du låter viga dig till prest och sedan begifver dig till hären. Man behöfver ordets tjenare äfven der, tror jag.»

»Jag har verkligen redan tänkt derpå, och jag lofvaar dig att taga ditt förslag i öfvervägande, ifall det skulle blifva mig en möjlighet att i denna fråga handla efter min fria vilja.»

Ladau kom nu in i rummet.

»Ha, ha, ha!» skattade han godmodigt. »Min käre Abraham, dina förutsägelser tyckas icke vilja slå in. Om jag räknat rätt, äro de fyra dagarne nu snart förbi, och likväl har jag icke ännu sett så mycket som en katt på jagt efter en råtta.»

»Nå, nå, ännu äro vi icke hunna till qvällen i dag.»

»Visserligen, men jag känner mig helt lugn.»

»Det är lyckligt för eder», genmälde Bandholtz kallt.

»Det finnes just icke synnerligt många nu för tiden, som kunna skryta med att lefva i ostördt lugn. Så mycket bättre för eder, om I ären bland de få, som åtnjuta en så sällsynt lycka.»

»Har jag icke skäl att vara lugn? Döm sjelf! Mitt bryggeri och dermed sammanhängande affär går med god vinst. Jag anses vara rik, och jag måste medgifva, att mången icke är i så goda omständigheter som jag. Jag eger en god hustru, en öm dotter och . . .»

»Men hafven I då aldrig förrän i dag märkt, att försynen begåfvat eder med allt detta goda? Af eder ifver att nu förtälja derom skulle man kunna få den föreställningen, att allt detta hittills varit eder fördoldt och att I hafven vandrat omkring bland alla dessa skatter med förbundna ögon.»

»Ja, åhja», sade bryggaren och visade samtidigt en mycket djupsinnig uppsyn, hvilken tycktes bevisa, att Bandholtz's ord hade föranledt honom till ett slag af sjelfpröfning rörande frågan, huruvida han verkligen varit så otacksam mot försynen, som hans unge släctinge förutsatte.

»Nå, det var lyckligt, att I hafven blifvit väckt till besinning nu på äldre dagar.»

»Ja, tycker du icke det?»

»Jovisst! För att kunna njuta af sin lycka här i verden måste man naturligtvis allraförst veta sig vara i besittning deraf. I hafven hittills saknat sådant sjelfmedvetande, men det är godt, att I nu hafven kommit i besittning af denna hufvudförutsättning för verklig lycka här i tiden. Likväl skulle jag gerna vilja veta, genom

hvilken trolldomsformel denna förändring åstadkommits. Jag har på senare tiden verkligen känt en sådan oro, att jag med glädje skulle begagna mig af ett medel, hvars användande gifver ett så lyckligt resultat.»

»Trolldomsformel! Hm! Jag vet just icke, om det är någon sådan.»

»I förvänen mig.»

»Säg snarare en lycklig omständighet! Det kommer sanningen närmare.»

»En omständighet?»

»Ja, som har inträffat.»

»Inträffat?»

»Ja, i dag på morgonen.»

»Min värde frände, I besinnen icke, att om också jag har krafter att motstå den skadliga inflytelsen af den nyfikenhet, som I väcken, så är det ingalunda säkert, att Hedenius i sitt sjuka tillstånd kan utan lifsfara uthärda att genom edert långsamma sätt att berätta blifva lagd på sträckbänken.»

»Nå, nå, min unge vän, en smula tålmod skadar icke, i synnerhet som tålmodet lär vara en dygd. Du kan således icke gissa, hvilken omständighet det är, som försatt mig i detta goda lynne?»

»Nej, men att det månne vara någonting viktigt, det inser jag väl, då det kunnat komma eder att glömma den fara, för hvilken Maria är utsatt och som lurar omkring oss från hvarje möbel i våra rum, från hvarje dypöl på gatan.»

»Ah, Maria! Jag tror icke mycket på hennes fara.»

»Hvad behagas?»

»Sedan tre och en half dag nu förflutit lugnt, börjar jag att icke tro derpå. Hvarför har fienden icke redan visat sig, om han verkligen har något ondt i sinnet? Och för öfrigt skall jag säga dig, att sedan jag nu vunnit konungens nåd i så hög grad, har jag ingenting att frukta hvarken för mig sjelf eller för någon medlem af min familj.»

»Nå, jag finner mig förtjust af att höra det. Den omständighet, som jag nu en lång stund bedt eder be-

rrätta, men kring hvilken I hafven gått som katten kring
dden heta gröten — denna oväntade, lyckliga, prisvärda
oomständighet har således förvissat eder om konungens
nnåd?»

»Rätt så! Ja, ja, den kungliga nådens sol skiner
ppå mitt hufvud.»

»Så poetisk I blifven! Har den lyckliga omstän-
ddigheten också förmåga att förvandla en prosaisk natur
till en poetisk?»

»Den förmår allt.»

»Det vore mycket.»

»Döm sjelf!»

»Ah! I ären således sinnad att ändtligen omtala
aallt?»

»När klockan var tjugosju minuter öfver nio denna
nmorgon», började Ladau med viktig min, »inträdde under
nmitt låga tak en man, prydd med värdigheten af kunglig
nmajestäts taffeltäckareembete . . .»

Abraham hade god lust att skratta åt sin frändes
ppetetiska ton och cirklade uttryckssätt, men då han in-
ssåg, att han genom ett sådant utbrott af munterhet skulle
ggöra en lång historia ännu längre, afstod han från till-
ffredsställandet af nyssnämnda begär. I stället åtnöjde
lhan sig med att fråga:

»Således har Johan Hultman besökt eder?»

»Nej, min vän, Hultman var det icke. Honom kän-
rner jag personligen, men denne var mig obekant. An-
ffakta! Du kan väl förstå, att en konung har flera än
een taffeltäckare.»

»Nåväl?»

»Det var emellertid en mycket artig och belevad
rman, riktigt en perla bland hoftjenare, och jag måste lyck-
önska hans majestät att förfoga öfver sådana män. Vill
ödu höra, huru han såg ut?»

»Åhnej, jag vill hellre höra hans ärende.»

»Hans ärende? Naturligtvis ville han köpa ett parti
saf mitt öl, som är det bästa i världen, brygdt af blott
rmalt och humle, utan alla nymodiga skadliga tillsatser.
Jag har alltid tänkt . . .»

»Nå, hvad I hafven tænkt kunna vi ju få veta en annan gång. Berätta oss nu något om den kunglige taf-feltäckaren.»

»Jaha, det är rätt; det var om honom vi talade. Jo, ser du, konungen har hört omtalas mitt öl såsom sär-deles utmärkt och brinner af begär efter att få smaka det.»

»För all del, min käre frände, förlossa då hans ma-jestät med det snaraste från denna längtan!»

»Hvad tycker du väl? Herr taffeltäckaren köpte tio fat af mitt öl och utfäste sig att betala kontant vid afhemtningen.»

»En kunglig taffeltäckare kan icke taga på kredit; det bordet I förstå? När skall afhemtningen ske?»

»Jag väntar de kungliga kockarne hvarje ögonblick. Herr taffeltäckaren sade, att han ofördröjligen skulle sända dem för att afhemta och betala ölet.»

»Nå, var detta hela den så mycket omordade om-ständigheten.»

»Ja, tycker du icke, att saken är af hög vigt?»

»Att I hafven sålt tio fat öl, det synes mig vara en i edert lif ganska vanlig tilldragelse.»

»Men, för f-n, dessa tio fat äro sålda till konungen! Till ko-nun-gen, begriper du?»

»Nå?»

»Och konungen skall veta att skydda både mig och de mina, sedan han nu börjat låta sin nådes sol skina på mitt hufvud.»

»Bättre är, att vi lita på oss sjelfva.»

»Men konungen är mächtig.»

»Han är till och med enväldig, jag vet det.»

»Då synes hans beskydd vara af värde.»

»Ja, i allmänhet, men i fråga om Maria torde det icke så förhålla sig. För allt i verlden, min herre och frände, besinna, att om någon fara hotar henne, det skall vara för sent att begära hjälp hos konungen.»

»Åh, lugna dig! Tror du verkligen, att någon skulle våga göra oss någon skada, sedan vi stå under konungens hägn? Jag tror det icke.»

»Nå, var lycklig då i eder tro!»

»Huru? Du tviflar?»

»Ja, och hvad mera är, jag ämnar icke låta vagga mig till ro af dåraktiga förhoppningar, utan tvärtom fördubbla min vaksamhet, sedan nu I hafven slagit eder till ro i den kungliga nådens solsken.»

»Du är mycket enfaldig, min käre Abraham, men det oakadt är du en hederlig gosse. Nå, men se, der har jag mina kockar! Jag måste skynda ut till dem.»

Inom ett ögonblick var Ladau utanför dörren.

Det rum, i hvilket det nu skildrade samtalet egde rum, var beläget innanför hvardagsrummet, der Maria satt vid sitt arbete, och var upplåtet åt Johan Hedenius alltsedan den olycksdigra aftonen, då han hembars af Abraham Bandholtz, efter att hafva blifvit sårad af hertigens kreatur under försvarandet af Maria von Kochen. Från fönstret i detta boningsrum hade man fri utsigt öfver torget, och det var genom detta fönster, som Ladau hade varseblifvit de kungliga kockarnes ankomst att afhenta det för konungens räkning af hans taffeltäckare inköpta ölet.

Ännu leende öfver bryggarens till yrhet gränsande glädje öfver den vunna framgången, hvilken kastade en kunglig glans öfver hans borgerliga yrke och handtering, trädde Abraham fram till fönstret för att i sin ordning beskåda de kungliga kockarne.

En tung vagn hade stannat utanför bryggarens port, och på denna sutto, utom kusken, fyra korpulenta karlar, klädda i hvita drägter och hvita mössor, såsom förnäma herskapers kockar ännu i våra dagar understundom hafva för sed.

Abraham anmärkte visserligen i sitt sinne, att karlarnes korpulens var något för stor för att tillhöra män af så ringa stånd, men han gjorde strax derefter den reflektionen, att denna omständighet i alla händelser icke var så besynnerlig, då dessa herrar kockar hade sitt lekamliga uppehälle i ett kungligt kök. Konung Carls mat-hållning var också vid denna tid ingalunda så tarflig, som den sedan blef under de oupphörliga krigen, och Abraham visste, att sedan hertigen af Holstein kommit till hufvudstaden, hade man börjat lefva mera öfverflödigt vid

hofvet, än man varit van under Carl XI:s tid och i början af tolfte Carls regering. Holsteinske hertigen hade nu varit omkring ett år i Sverige, och Abraham insåg, att denna tid skulle kunna vara tillräcklig för den magraste man att blifva fet, förutsatt att han har anlag för korpulens.

De välgödda kungliga kockarne kröpo försigtigt ned från det höga arbetsåkdonet, och sedan de utan någon olyckshändelse hade hunnit ned på gatan, omringade de Ladau, som under tusende bugningar trädde ut för att mottaga dem.

Allt detta iakttog Abraham från sin plats vid fönstret. Han såg kockarne åtfölja Ladau in på gården, och som detta var en helt naturlig sak, hade Abraham snart förgätit alltsammans och återknutit sitt afbrutna samtal med den sårade vännen. Likväl drog han icke sin uppmärksamhet från fönstret, men dertill voro icke de kungliga kockarne anledningen, utan det hade sin orsak deri, att han hvarje ögonblick väntade att få se fröken Bärfelt eller Casten Feif eller hertigen smyga förbi. Han var vaksam, som om han hade befunnit sig på förposttjänst mot konungens och rikets fiender.

ADERTONDE KAPITLET.

En kunglig kock intresserar sig för
annat än sina kastruller.

»Åh, goddag, goddag, mina herrar! Det vederfares mig en stor ära, då jag i dag får mottaga eder i mitt rringa hus.»

På detta sätt helsade Ladau de välgödda kockarne i samma ögonblick då han trädde ut genom sin förstuguddörr. Att han beledsagade sina höfliga ord med artiga ååtbörder, derom tviflar säkert ingen, som har bevittnat den hederlige mannens glädje öfver att hafva blifvit upphöjd till en värdighet, hvilken numera skulle betecknas med ett ståtligt och prunkande »kunglig hofleverantör». Vi veta icke med visshet, om denna lysande äretitel spökade i Ladaus hjerna, men vi veta med visshet, att han vvar lika stolt öfver den epokgörande tilldragelsen, som com han lefvat år 1881 och hetat Hoff samt tillverkat maltextrakt eller Liebig och gjort affärer i koncentreradt köttämne.

»Ödmjukaste tjenare . . . tjenare . . . tjenare», ljudet från fyra par af helsa svällande läppar.

»I ären väntade med otålighet, mina herrar», trodde Ladau sig böra säga, för att fullkomna det gynsamma intryck, han trodde sig hafva gjort på kunglig majestäts kockar.

»Ah, jag förstår . . .»

»Hm, mina herrar!»

»Ja, naturligtvis ären I glad att få leverera af eder präktiga tillverkning till den kungliga taffeln. Men jag beklagar konungen . . .»

»Huru?» utropade Ladau förskräckt. »I beklagen konungen?»

»Ja!»

»Men hvarför? Har någon olycka timat? Är konungen sjuk? Är han död? Svaren, mina herrar! Jag är en trogen kunglig majestäts undersåte och deltager af hjertat i allt hvad som angår honom.»

»Det veta vi. Det veta vi», svarade en af kockarne med en air, som om han sjelf hade varit konungen och här mottagit uttrycken af en ringa borgares undersåtliga tillgifvenhetskänslor. »Nej, min bästa herr Ladau, intet af allt detta har inträffat. Konungen befinner sig vid allra bästa helsa.»

»Men jag tyckte mig höra, att I beklagaden honom?»

»Ja, och det gör jag ännu.»

»Bevara oss! Om jag kunde begripa det!»

»Det är lätt att begripa, tycker jag.»

»Dock öfverstiger det min förmåga. I sägen, att intet obehagligt har vederfarits konungen, och likväl beklagen I honom.»

»Ja, för tusan, herr Ladau, I förstån väl, att jag beklagar konungen för det han icke förr kommit på den tanken att förskaffa sig af edert öl. Huru mången njutning har han icke derigenom förspilt? Förstån I mig nu?»

Ladau förstod mera än väl, att denne kunglige kock var en utomordentligt höflig och aktningsvärd man. Denne kunglige tjenare, hvars lefnadsyrke var att röra i grytor och kastruller, hade i sanning haft tid att sysselsätta sig äfven med den svåra konsten att bedöma, hvilka ord mest egna sig att vinna olika människors hjertan. Hvad Ladau beträffar, hade han genom detta enda smicker blifvit vunnen för alltid.

»Sådant lär man endast vid hofvet», tänkte den hederlige bryggaren, som var förtjust öfver att herr taffeltäckaren hade skickat honom så belevade kockar. Högt yttrade han blygsamt:

»Nå, bättre öl än mitt finnes icke i hela skapelsen. Det är ett öl, som kunde anstå sjelfva englarne.»

»Visserligen! Visserligen! Ja, just englarne! Deri hafven I rätt, absolut rätt, herr Ladau. Tron I för öf-
rigt, att englarne dricka öl? Jag tror det gerna, det försäkrar jag eder.»

»Säkert, herr kock, säkert! Låtom oss emellertid begifva oss till källaren, mina herrar! Sedan vi hafva med förenade krafter burit ut det första fatet och lagt det på vagnen, får jag utbedja mig den utsökta äran, att I träden in under mitt låga tak och hållen till godo med en mugg af min vara.»

»Åh, hvilken ära för oss!»

»Kommen, mina herrar!»

Bryggaren förde de korpulenta kockarne fram till porten, hvarefter han i sin upprymda sinnesstämning under djupa bugningar steg till sidan, för att låta de främmande först passera in genom den. Om han också icke hade inhemtat sitt lefnadsvett vid ett kungligt hof, så förstod han likväl hvad som bäst anstod honom gent emot så förnäma kunder. De höfliga kockarne ville emellertid ingalunda tillåta bryggaren att vara lika artig som de sjelfve eller rättare att besegra dem genom någon höflighetsbetygelse, hvarför äfven de trädde till sidan, för att i sin ordning låta husets herre gå förut. Det är ändå en härlig sak, den der konvensansen eller hvad man vill kalla det.

Uttryck, sådana som följande, vexlades å båda sidor:

»Eder ödmjuke tjenare!»

»Var så god!»

»Vi tillåta icke . . .»

»Jag skulle aldrig förlåta mig, om jag . . .»

Slutligen tog Ladau mod till sig och steg först in i portgången, men det skedde icke, förrän han hade yttrat:

»För tusan öltunnor, mina herrar kockar, eder utomordentliga artighet går för långt mot en man af mitt ringa stånd.»

»Visst icke! Visst icke!» försäkrade herrar kockar, som visade sin goda ton och sitt umgängesvett äfven derigenom, att de icke inbördes förnyade samma täflan om hvem som skulle gå sist.

Under lifligt samtal och utbyte af uttrycken för den ömsesidiga aktning, bryggaren och hans gäster hyste, vandrade det lilla sällskapet öfver gården och försvann snart i Ladaus källare. Dit ned vilja vi icke följa dem, emedan trappan är brant och källaren mörk och dyster, utan vi stanna en stund på gården och afvakta deras återvändande upp i dagsljuset.

Detta lät ganska länge vänta på sig, och deröfver kan man så mycket mindre undra, som källaren var rikt försedd och hade många föremål af intresse, hvilka bryggaren naturligtvis måste visa sina gäster. Dessutom var fatet tungt och icke lätt att transportera uppför trappan. Slutligen kommo de dock, både ölfatet, bryggaren och de fyra kungliga kockarne. Några af Ladaus folk måste emellertid kallas till hjälp just i sjelfva trappöppningen, hvarest passagen var allra svårast.

Då man kommit upp på gården, gick det lättare, ty man kunde då rulla fatet framför sig, hvilket också skedde under muntra infall och outtömliga artigheter mellan Ladau och kockarne.

»Ansträng icke edra krafter så mycket! I kunden skada eder», förmanade en af de välgödde, på hvars panna stora svettdroppar perlade.

»Åh, min herre», svarade Ladau, andfädd af ansträngningen. »Med mig har det ingen fara. Jag är van dervid. Men, jag ber, varen så goda och akten eder egen helsa, ty på den beror hela rikets välfärd!»

Detta var nu någonting alltför starkt. Sjelfva kockarne upphörde att rulla fatet af idel förvåning. Att ett helt rikets välfärd kan bero af en konungs helsa, det har man hört, men troligen var det både första och sista gången den satsen blifvit framställd, att ett konungarikets välgång beror på en kunglig kocks välbefinnande.

»Huru?»

»Hvad behagas?»

»Talen I allvarligt?»

Dessa frågor haglade omkring den hederlige bryggarens öron. Stödjande sig mot det kolossala ölfatet, beredde Ladau sig att bevisa sin sats, hvarvid ett mildt leende lägrade sig på hans ansigte, ett leende, hvilket sannolikt var ett återsken af det »kungliga nådessolsken», hvaråt den hederlige stockholmsborgaren sedan några timmar tillbaka fagnade sig.

»Det synes eder underligt», sade han, »att jag sade, att hela rikets välfärd beror af eder helsa, mina herrar. Nåväl, jag vill med ett par enkla frågor bevisa eder, att jag har rätt.»

»Verkligen?»

»Ja, på min heder!»

»Nå?»

»Beror icke hela rikets väl af konungens lif? I ären säkert alltför trogna undersåtar att vilja neka detta.»

»Guds död! Det är tydligt, att om konungen dör, är riket förloradt.»

»Ohjelpigt förloradt!» instämde tre af kockarne i deras kamrats ord.

»Godt! Nå, tron I icke, mina herrar, att dålig mat — hm! — det vill säga mindre väl lagade rätter skada äfven en konungs helsa, förderfva hans mage och förkorta hans dyrbara lif?»

»Anfakta och regera! Det är tydligt, att så förhåller sig.»

»Utomordentligt tydligt!» försäkrade det trefaldiga ekot.

»Nå, då är mitt påstående bevisadt. Om I, mina herrar, förstören eder helsa, skolen I blifva försumliga i eder tjänst, konungen skall dagligen förtära illa lagad mat, hans mage skall blifva förderfvad och hans dyrbara lif följaktligen förkortadt. Genom hans förtidiga död skall rikets välfärd råka i fara. I finnen, att mitt påstående är riktigt?»

Kockarne skrattade af hjertans lust åt Ladaus konststycke i bevisföring. Deras skratt var dock för kungliga kockar och trogna undersåtar ganska opassande vid detta

tillfälle, då det framkallades genom tanken på konungens död, men det betänkte de icke.

Sedan man skrattat ut och sagt bryggaren några artigheter, började man ånyo sitt arbete, och fem minuter senare låg fatet på behörig plats på den tunga vagnen. På en vink af Ladau aflägsnade sig hans karlar och återvände till sina arbeten, men Ladau sjelf tog herrar kockar med sig in i sitt hus för att traktera dem med det utlofvade ölet.

Just då den siste af de kungliga kockarne gick in genom förstugudörren, vände han sig om och lyfte sin hvita mössa af hufvudet, liksom om han hade helsat på någon, hvilken befann sig på torget. Ladau, som redan var inne i hvardagsrummet, der han höll dörren vidöppen för sina gäster, märkte icke kockens besynnerliga beteende, men troligen märktes det af den persom, för hvilken det var ännadt, ty i samma ögonblick, den sista skynten af kockarne försvann genom Ladaus förstugudörr, satte sig en vagn i rörelse, hvilken sedan en stund hade hållit stilla vid andra sidan af Köpmantorget.

Det var en heltäckt vagn af förnämt utseende, förspänd med två vackra, isabellfärgade hästar. Alltsammans, både vagn, hästar och seldon, tillhörde tydligen en meniska med stor rikedom eller stor — kredit.

Helt sakta färdades det lysande ekipaget i en krets kring torget och stannade slutligen vid sidan af vagnen med den numera kungliga öltunnan. Om det var den förnäme kuskens mening att dölja sitt ekipage för dem, som befunno sig inne i Ladaus boning, så var det ganska klokt af honom att välja denna plats, ty den dyrbara vagnen försvann nästan helt och hållet bakom ölfatet och det väldiga arbetsåtkdon, hvarpå detta hvilade.

När ekipaget hade hunnit till sin plats, voro de fyra kockarne redan sysselsatte med att ur fyllda muggar tömma det skummande öl, som Ladau serverade åt dem inne i hvardagsrummet, hvarest Maria fortfarande satt kvar, ifrigt sysselsättande sig med sitt handarbete och alldeles icke bekymrande sig om herr Ladaus kungliga kockar.

»Sådant öl kan väcka de döda till lif och gifva en egyptisk mumie lust att dricka», menade en af kockarne.

»En gudadryck!» mumlade ett tredubbelt eko.

»Ja, icke sant, mina herrar?» utropade Ladau, som var alldeles »yr i mössan» af glädje.

»I borden upphöjas i adligt stånd för edra förtjenster om fäderneslandet, herr bryggare.»

Ladau nedslog blygsamt sina ögon.

»Menen I det allvarligt?» sade han.

»Ja visst, men . . . för f-n!»

Kocken slog sig för pannan och antog en förtviffad människas utseende.

»Hvad är det om?» frågade den bestörte bryggaren, som trodde, att kocken hade upptäckt något öfvervinnligt hinder för hans adlande.

»Det var då förb. . . .!»

»I förskräcken mig.»

»Jag är sjelf nära nog stelnad af fasa.»

»Hvad är det I sägen? Hvad är det fråga om?»

»Veten I det verkligen icke?»

»Nej, på min ära! Jag bäfvar . . .»

»Ja, bäfva, olycklige! Veten, att I lemnaden sprundet öppet på ett af de största ölfaten i eder källare. Aldrig i min lefnad kan jag förlåta mig, att jag ända till detta ögonblick glömt att tala om det.»

Ladau hörde icke det sista af kockens tal, ty han var redan borta. Hvad var naturligare, än att han skyndade att rädda hvad som ännu kunde räddas af det rara ölet. Lika naturligt var det, att hans gäster, oaktadt världens frånvaro, höllo till godo med hvad huset förmodade. Men vi måste derjemte berätta någonting riktigt onaturligt om de kungliga kockarne eller rättare om en af dem.

Läsaren känner troligen ordspråket: »Skomakare, blif vid din läst!» Nå, jag är förvissad derom, att du, värde läsare, om du varit närvarande, icke skulle hafva försummat att med detta visa ordspråk tilltala den ene af de kungliga kockarne, nämligen den som nalkades Maria, så snart Ladau var utanför dörren. Nog inser man, att

en kock, i synnerhet om han är i en konungs tjenst, icke bör intressera sig för annat än sina kastruller. Här inträffade emellertid det onaturliga förhållandet, att denne korpulente, välgödde kock visade stort intresse för qvinnohandarbeten; ja, hans intresse gick till och med så långt, att han med alltför stor förtrolighet närmade sin spetsiga näsa intill Maria von Kochens små händer, som flitigt arbetade med att brodera fagra blommor på ett stycke purpurrodt sammet.

»Min Gud!» utropade den unga damen förfärad, ty hon hade icke märkt, att kocken nalkades henne, förrän hans näsa redan var i fara att stingas af brodernålen.

»Ypperligt arbete! Superbt mönster!» sade kocken, utan att låtsas märka den förskräckelse, han hade förorsakat. »Sjelfva hertiginnan Hedvig Sofia skulle icke kunna åstadkomma någonting liknande.»

»I värderen måhända mycket Floras små söta barn?» frågade Maria, som hastigt hade återvunnit sitt lugn, då hon i den störande personen igenkände en af Ladaus gäster. Under det hon yttrade dessa ord, pekade hon med nålen på de blommor, hvilka hennes konstnärliga lilla hand redan hade framtrullat på sammetsväfnaden med tillhjälp af silke i många och lysande färger.

»Floras små söta barn?» upprepade kocken. »Dem känner jag icke ens, men sådana små söta barn, som I sjelf ären, min sköna, dem värderar jag mycket, och till bevis derpå skolen I nu hafva den godheten att följa mig. På det att I likväl icke må känna eder frestad att ropa på hjälp, så tillät mig . . .»

Gerningen fick förklara, hvad kocken icke fullständigt med ord uttryckte, nämligen hvilken tillåtelse det var som konungens kock önskade sig. Han aftog nämligen snabbt sitt hvita förkläde och svepte det kring Marias lilla hufvud, innan denna hade hunnit gifva ifrån sig ett enda ljud eller göra en enda rörelse till flykt.

»Kommen!» hviskade kocken till sina kamrater, som just nu tömde sista droppen af Ladaus öl. »Fogeln är fången. Låtom oss nu skynda till buren med honom!»

Den korpulente mannen tog den troligen afsvimmade ungdomen i sina armar och bar henne ut. De andra tre kockarne följde honom utan den minsta gensträfvighet, hvilket ganska naturligt lät sig förklaras deraf, att det af bryggaren framsatta ölet var slut och att således ingenting frestade dem att kvarstanna.

Då det hedervärda kocksällskapet ännu icke hade hunnit ut genom dörren till förstugan, öppnades den från köket in till hvardagsrummet ledande dörren, och Ladaus hustru inträdde. Hon bar i handen en skål med rykande varm köttsoffa, ämnad att gifva Hedenius ökade krafter. När nu den arma qvinnan såg Maria bortföras af kockarne, blef hon häftigt upprörd; fingrarne, hvilka hade omfattat den lilla skålens fot, förlorade sin styrka, blefvo slappa och släppte skålen, som föll till golfvet och krossades i tusende bitar, hvarvid naturligtvis den sköna soppan flödade ut öfver tiljorna. Med ett högt rop föll äfven qvinnan omkull och blef liggande afsvimmad och till utseendet fullkomligt liflös.

I det ögonblick, då Ladaus hustru föll omkull, hade de kungliga kockarne redan med sitt byte hunnit ut till det förnäma ekipaget med de isabellfärgade hästarne. Samtidigt störtade en man med vildt, oordnad hår och vanställda anletsdrag ut från det åt Johan Hedenius upplåtna rummet. Rytande af raseri, rusade han förbi den afsvimmade fru Ladau utan att märka henne eller åtminstone utan att bekymra sig om henne. I stället för att stanna och egna den goda qvinnan den omvårdnad och hjälp, hvåraf hon i detta ögonblick var i så stort behof, störtade han ut i förstugan, ut på gatan, bort till den eleganta vagnen med de isabellfärgade dragarne. Mannen var Bandholtz, som — kom för sent att rädda sitt hjertas vän. Ja, han kom för sent, ty då han redan var så nära, att han tyckte sig kunna vidröra vagnen, sattes hästarne i rörelse, och den rullade derifrån med snabb fart, bortförande Maria och två af de kungliga kockarne.

De båda andra korpulenta herrarne hoppade i samma ögonblick upp på vagnen med ölfatet, hvarefter äfven

detta åkdon satte sig i rörelse. Dock medhunno de båda kockarne, som medföljde på denna vagn, att oaktadt det hastiga uppbrottet se en skymt af bryggaren Ladau, som i fullkomligt ursinne stod på sin förstugubro och slet af sitt hufvud hela händer fulla med hår.

NITTONDE KAPITLET.

Huru konungen blef i tillfälle att yttra sitt
omdöme om bryggare Ladaus öl.

Samtidigt med de tilldragelser, som vi i föregående kapitel hafva beskrifvit, satt konungen i sitt kabinett i Wrangel'ska palatset och öfverlade med grefve Piper om Sveriges rikets välfärd. De allvarliga värf, med hvilka konungen under de senast förflutna veckorna hade syssel-satt sig, alltsedan det blef beramad, att han skulle draga ut i härnad mot rikets fiender, hade tryckt sin stämpel på den unge hjeltens hela väsende. Visserligen hvilade det vanliga småleendet nu, såsom alltid äfven under kommande vidrigheter, på hans läppar, men på pannan tronade ett majestätiskt allvar, ur ögonen blixtrade den inneboende viljekraften, och oafsedt det nämnda leendet voro dragen kring munnen ett uttryck för fastheten och orubbligheten af de beslut, som han fattat. Omöjlig kunde man numera nalkas honom, utan att känna sig kraftigt tilltalad af den unge konungens personlighet; ja, man glömde numera aldrig, att man befann sig inför en herskare.

Grefve Carl Piper var sig lik, om man undantager det, att ett uttryck af bekymmer hvilade öfver hans ansigte. Icke underligt! Denna arbetsmyra måste ju sörja för allt, som den oerfarne konungen icke sjelf förstod eller för hvilket konungens tid icke räckte till. Isynnerhet hade grefvens tid och tankar varit upptagna af anordningarne i och för rikets styrelse under konungens frånvaro, en fråga, hvilken var af så mycket större

vigt och betydelse, som man kände rådets benägenhet att tillskansa sig så mycket som möjligt af den magt, hvilken enligt rikets författning borde tillkomma konungen ensam. Hvarken grefve Piper eller konung Carl var hågad att lida och tillåta något intrång på den kungliga maktens och myndighetens område eller någon förändring af enväldesprincipen. Derför hade den kloke och omtänksamme grefven dag och natt grubblat öfver den frågan, huru med rikets styrelse under konungens frånvaro i kriget skulle tillgå, utan att rådets välde blefve för stort eller konungens makt för liten, ett kinkigt problem, hvars lösande erfordrade skarp statsmannablick, stor personalkännedom och mycken erfarenhet i då rådande förhållanden.

»Nå, min käre grefve», yttrade konungen, som stod vid kaminen med armen stödjande sig mot dess krans och hufvudet lutadt i handen, »nå, hafven I edert förslag färdigt?»

»Mitt förslag rörande ordnandet af riksstyrelsen menar eders majestät? Ja, det är färdigt.»

»Godt! Jag visste väl, att det skulle lyckas eder att finna det rätta sättet, huru vi skola stäffa rådets regeringslystnad. Ah, de gode herrarne tänka säkert, att när de väl få mig ur riket, skola de få regera efter behag. Jag känner dem af gammalt.»

»Rådet, ers majestät, består af ärlige män, som mena det väl med fosterlandet.»

»Och med sig sjelfva, icke sant?»

»Jag lyckas icke fullkomligt fatta eders majestäts mening.»

»Icke? Nå, då vill jag förklara mig tydligare. Jag menar, att rådsherrarne, trots sin fosterlandskärlek, likväl äro behäftade med lusten att styra och befalla, äfven der de skulle förnärma konungens rätt, och att det blott skulle vara af välmening mot dem sjelfva, om de sökte tillfredsställa detta begär. För öfrigt mena de visserligen väl mot sig sjelfva och sina arfvingar, när de mottaga penningegåfvor af utländska makter för att befordra deras intressen. Jag vet, att sådant händer. Icke sant?»

Om konungen hade ämnat sätta Piper i förlägenhet genom denna anspelning, misslyckades han fullkomligt. Dennes ansigte var lugnt och förrådde icke, huruvida han fann sig träffad af konungens ord eller icke. Hans enda svar bestod i en betydelsefull, avvärande rörelse med handen.

»Nå», fortfor konungen, »jag misstänker, att främmande makter skulle få alltför stor inflytelse på våra in- och utrikes angelägenheter, om rådet får alltför fria tyglar, och därför vill jag draga åt dem så hårdt jag kan. Förstån I mig?»

»Fullväl, ers majestät!»

»För öfrigt skolen icke I, grefve Piper, taga mina ord till eder, ty I kommen dock icke att sitta i rådet här hemma.»

»Är eders majestät då sinnad att afsäga sig mina tjenster?»

»Ingalunda! Skulle jag afskeda eder, som tjenat min fader med trohet och nit och som blifvit mig af samme fader anbefald på hans dödsbädd? Nej, vid den evige, eder skiljer jag aldrig från mig. Tvärtom vill jag behålla eder hos mig.»

»Ah!»

»I skolen följa mig i fält.»

»Jag är eders majestät tack skyldig för detta förtroende och denna godhet.»

»Och när jag behöfver fråga rådet till, så frågar jag eder min grefve, eder och Polus, och I två blifven det verkliga riksrådet, medan de andre här hemma blott hafva att lyda edra och mina befallningar. Sådan är min vilja.»

»Eders majestät skall icke förgäfvets sätta sitt förtroende till mig — det svär jag vid Gud och hans heliga evangelium. Hvad helst som än må hända, i lif och död, i nöd och farlighet — alltid skall jag stå troget vid eder sida.»

»Nå, grefve, jag vet det; jag är förvissad derom, att I aldrig skolen svika eder konung. Låten mig nu höra edert förslag.»

»Genast, ers majestät!»

Piper framtog ur en medförd portfölj ett papper, hvilket han föreläste för konungen, som uppmärksamt lyssnade och emellanåt genom stumma tecken gaf sitt bifall till känna. Papperet innehöll formuläret till ett kungligt påbud rörande »huru med rikets styrelse förfaras skulle under hans majestät konung Carl XII:s frånvaro». Vi skulle kunna anföra denna handling ord för ord, sådan som den nu af Carl Piper upplästes för konungen, men då vi icke hafva för afsigt att skriva en Sveriges historia, inskränka vi oss till att anföra dess hufvudsakliga innehåll.

Rådet skulle, enligt denna handling, fördelas på två afdelningar, hvardera med sitt särskilda verksamhetsområde. Åtta rådsherrar skulle utgöra den ena afdelningen under namn af *defensions-kommissionen* och hafva i uppdrag att sörja för landets försvar och dermed sammanhängande frågor. Den andra afdelningen skulle bildas af fem rådsherrar, kallas *justitie-kommissionen* och handlägga rättegångssaker samt andra inrikes ärenden. Derjemte innehöll det viktiga aktstycket en noggrann förteckning på de rådsherrar, som skulle tillhöra hvardera afdelningen.

»Godt!» utropade konungen, när ministern hade slutat. »Jag gillar fullkomligt edert förslag och finner deri en ny orsak till tacksamhet mot eder. Hafven I hört rådet angående dess tankar i denna angelägenhet?»

»Nej, icke ännu! Jag afvaktar i detta afseende eders majestäts befallningar.»

»Då är allt godt och väl. Oss bekymrar föga, hvilka tankar rådet hyser om saken. De gode herrarne få låta sig nöja eller draga sig tillbaka. Det blifver vid hvad I der hafven skrifvit.»

Fattande papperet, som grefven räckte honom, gick han dermed bort till sitt bord och skref sitt namn derunder: *Carolus Rex.**) Derefter lemnade han grefven handlingen och gick att intaga sin förra ställning vid kaminen.

*) Carl, konungen.

»Gören eder redo, käre Piper, att vara mig följaktig, då jag lemnar min hufvudstad och begifver mig till hären.»

»Jag är alltid redo att tjena min konung.»

»Nå, nå, kanske kommer afresan att ske, förrän I tron.»

»Skulle eders majestät redan hafva bestämt dagen?»

»Dagen? Sägen hellre natten, min käre vän. Jag önskar undvika allt uppseende och alla afskeds-scener och kommer därför att välja den mörka delen af dygnet. Om ingen hindrande omständighet inträffar, kommer min afresa att ske natten mellan den 13 och 14 April.»

»Så snart?»

»Synes det eder vara för tidigt?»

»Nå, det vill jag icke säga. Jag anser tvärtom, att ju förr eders majestät kan falla öfver fienden, desto mera oförberedd skall han vara och desto vissare segern. Likväl»

»Hvad? Sägen fritt ut eder mening, käre grefve.»

»Jag vill endast fästa eders majestäts nådiga uppmärksamhet derpå, att så mycket ännu återstår att ordna inom riket och att, då eders majestät nu blott gifver mig åtta dagar till för att fullända verket, det skulle kunna hända, att något försummades och att mycket blefve slarvigt utfördt.»

»Åh, bagatell!» utropade konungen. »Med eder arbetsförmåga medhinnas säkert alltsammans i god tid. Hvad jag sagt om tiden för vår afresa, måste emellertid blifva mellan oss.»

»Eders majestät skall finna mig tystlåten som grafven.»

»Derpå litar jag.»

»Har eders majestät något mera att befälla i dag?»

»Nej! Jo, tyst! Vänta! Jag tror, att någon kommer och stör oss. Jag hör steg och högljudda röster från min fru farmoders rum.»

Verkligen hörde man ett högt buller från angränsande rum, hvars dörr också öppnades och lemnade inträde åt riksenkedrottningen.

Den gamla damen befann sig synbarligen i en mycket uppretad sinnesstämning och inträdde därför på ett bullrande sätt i sin sonsons kabinett, dit hon åtföljdes af hertiginnan af Holstein, den lilla Ulrika Eleonora och dessutom en eljest ganska aktningvärd, men i detta ögonblick högst löjlig figur, nämligen vår vän bryggaren Ladau. Af hoffolket, som trängdes i dörröppningen för att äfven komma in till konungen, fick ingen annan än fröken Bärfelt tillåtelse att qvarstanna. De öfriga drefvos tillbaka af Hedvig Eleonora sjelf, som vände tillbaka och mötte dem i dörren, sägande med vredgad stämma:

»Ut med er! Hvem har bedt eder komma hit?»

Derefter stötte hon våldsamt igen dörren midt för näsan på de förbluffade hofherrarne och hofdamerna. Troligt är, att de sökte reparera skadan genom att med så mycken större uppmärksamhet lyssna till de ljud, som genom dörren trängde in till dem från konungens gemak. En hufvuddygd hos hoffolk är, som man vet, att vara mera nyfikna än annat folk, som gör mera reel nytta här i världen.

Hufvudfigurerna i den grupp, som på detta besynnerliga sätt instormade i konungens kabinett, utgjorde onekligen enkedrottningen och bryggaren, den förra genom sin synbarliga vrede, den senare genom en fysionomi, i hvilken vreden stred om herraväldet med en tydlig fruktan för konungens person. Hans ansigte förrådde ostadig väderlek, någonting midt emellan storm och störtregn. Man såg tydligt, att han icke rätt visste, om han skulle blifva rasande eller falla i gråt. Emellertid var han klok nog att beherska sina sinnesrörelser åtminstone så mycket, att det hvarken blef storm eller regn, ehuru ansigtet bibehöll sitt besynnerliga, dubbla uttryck under största delen af det uppträde, som nu hade börjat.

Konungen forskade i greve Pipers ansigte, liksom ville han i dennes ögon söka förklaringen till hvad som timade. Men gunstlingen lutade sig ned öfver sin portfölj, sökande bland dess innehåll efter någonting, som tycktes vara svårt att finna, och han lyfte icke upp sin blick ens så mycket, att man kunde tro att han märkte hvad som föregick omkring honom.

Sedan enkedrottningen hade tillslutit dörren för sitt nyfikna hoffolk, rusade hon med flammande ögon och knutna händer rakt fram mot konungen, hvilken qvarstod vid kaminen, lugn och stolt i medvetandet af sin kungliga värdighet.

»Jo, ers majestät», skrek Hedvig Eleonora, stannande framför sin sonson, »jo, det är just vackra saker, som man får höra om ers majestät.»

»Hvad hafven I då hört om mig, min vördade fru farmoder?» sporde konungen lugnt, ehuru man kunde se ett moln draga öfver hans panna och hastigt försvinna. »I hafven väl icke erfarit någonting dåligt om mig, min fru?»

»Dåligt? Jo, min herr son! Det jag erfarit är en sak, som redan i Birger Jarls råa tider ansågs såsom en skändlighet. Qvinnorof, min herr son, är ett uselt tidsfördrif. Eller måhända eders majestät läser sin bibel så, att I finnen slikt vara der tillåtet?»

En mörk rodnad uppsteg på konungens panna och tillkännagaf, att han djupt kände den förolämpning, som slungades honom i ansigtet af hans gamla farmoder. Likväl beherskade han sig ännu och svarade helt lugnt:

»Qvinnorof? Ja, min fru, det är en skändlighet, men så säger mig också mitt samvete, att jag aldrig gjort mig skyldig dertill.»

»Ah, du skenhelige sonson! Förgäfves söker du att fritaga dig från detta brott. Jag har vittnen, förstår du, som kunna bevisa, att du är dertill saker.»

Den tioåriga Ulrika Eleonora, hvilken ständigt hade blifvit af sin farmoder hårdt behandlad, stundom till och med misshandlad och därför hade goda skäl att anse Hedvig Eleonoras vrede såsom någonting utomordentligt förfärligt, hade under samtalet betraktat sin broder konungen med samma medlidande, som en pensionsflicka hyser, när hon ser en af sina kamrater vara nära att undfå någon extra ordinarie bestraffning af den gemensamma uppfostrarinnan. Då hon nu såg sin farmoders flammande blickar, hörde hennes vredgade ord och skådade hennes i raseri knutna händer, började hon gråta och ropade:

»Kära fru farmoder, var icke sträng mot broder Carl! Han är snäll och beskedlig, det vet jag, kära fru farmoder.»

Ett spefullt löje på Hedvig Sofias och fröken Bärfelts läppar helsade den lilla prinsessans barnsliga försvars-tal. Dessa båda damer voro alltför mycket försigkomna, för att ens kunna fatta det aktningsvärda i det godhjer-tade barnets försök att försvara sin broder, ett försök, hvilket vittnade så mycket mera fördelaktigt om prinses-sans egenskaper, som hennes broder konungen, förblindad af tillgifvenhet för den äldre af systrarna, ingalunda all-tid hade visat sig kärleksfull mot Ulrika Eleonora.

Riksenkedrottningen hörde i sin blinda ifver icke sin sondotters ord och märkte icke hennes tårar. Grefve Piper deremot upplyfte för första gången sitt hufvud och blickade med en viss ömhet på den lilla prinsessan. Konungen vände sina ljungande ögon från farmodern och fäste dem på sin yngre syster, och då han såg de tårar, som hon i detta ögonblick fälde af oro för hans skull, försvann den vreda blixten ur hans blick, och han gick helt lugnt förbi sin farmoder bort till sin lilla syster, vid hvars sida han böjde knä för att kunna se henne i an-sigtet. Derjemte lade han sin arm kring hennes lif och drog henne intill sig, sägande:

»Gråt icke, min lilla syster! Din farmoder gör mig ingen skada. Du skall snart få se, att hon blir lugn och vänlig som vanligt. Gråt blott icke! Jag beder dig derom. Det smärtar mig, att du skall fälla tårar för min skull, ehuru det visserligen gläder mig, att du älskar mig.»

»O, ja! Jag älskar dig, min broder; jag älskar dig mera än någon annan. Hvarför skulle jag icke älska dig? Du är ju en hjelte. Så säga åtminstone alla menniskor, och jag tror det.»

»Tro åtminstone, att jag älskar dig, min lilla syster», sade Carl. »Torka nu dina tårar och lugna dig!»

»Ja, om du lofvar mig en sak.»

»Gerna!»

»Att lugna vår stränga fru farmoder också. Jag gråter alltid, när hon är vred och allrämest nu, då hon är vred på dig.»

»Jag lofvar dig att ställa henne tillfreds. Är du nu nöjd?»

»Ja!»

Carl lämnade nu sin yngre syster, och under det att denna aftorkade sina tårar, gick konungen bort till sin farmoder, hvilken hade varit ett stumt vittne till den lilla scenen mellan syskonen.

»Min fru», sade han, sedan han trädte ända fram till henne, »I skolen dock icke glömma, att jag är Sveriges konung. Icke heller skolen I komma mig att förgäta, att I ären min farmoder. Det skulle bedröfva mig att nödgas behandla eder såsom en annan af mina undersåtar.»

Enkedrottningen förstummades af förvåning öfver djerfheten i det hot, som låg i konungens ord. Aldrig förut hade hennes sonson vågat så djerft uppresas sig mot henne. Den ålderstigna frun hade verkligen icke märkt den förändring, som under senare tiden hade försiggått med konungen. Hon trodde honom ännu vara en gosse, hvilken ödmjukt skulle böja sig under hennes stränga gissel, och nu såg hon inför sig en man, uti hvars anlete hon läste vittnesbörden om en karaktersfasthet, hvilken icke af någonting kan böjas.

»Sedan jag meddelat eder denna varning, min fru», fortfor konungen, »och tillika bedt eder att aldrig glömma den, är det min vilja, att I sägen mig, hvilket brott I anklagen mig för. Jag väntar med otålighet att få höra edert svar.»

»Anklaga?» stammade Hedvig Eleonora förlägen.

»Det är icke jag, som anklagar eder. Nej, sannerligen!»

»Det ären icke I, min fru?»

»Nej!»

»Men hvem är det då?»

»Der står mannen.»

Enkedrottningen utpekade Ladau för den förvånade konungen.

Ladau mötte till en början temligen oförfäradt blicken ur konungens öga, men fann sig snart tvingad att nedslå den. Djupt bugande sig upprepade gånger inför det förtörnade majestätet, framstammade han:

»Värdes förlåta mig!»

»Du?» utropade konungen. »Hvem är du?»

»Ladau, ers majestät, bryggaren Ladau, hvars öl eders majestät funnit så välsmakande och förträffligt.»

»Är du galen?»

»Hvem? Jag?» utbrast bryggaren, utom sig af förvåning och förskräckelse.

»Ja, just du, usling!» utropade den vredgade konungen. »Du anklagar din konung för qvinnorof och pratar osammanhängande ting om ditt öl. Antingen är du en skurk eller en vansinnig.»

»Herre Jesus!» stammade den bäfvande bryggaren, hvars knän svigtade under honom.

»Är du galen, skall du på dårhuset, och är du klok, skall du sofva i fängelset i natt.»

Bryggarens kropp skakades af en frossbrytning så våldsam, att tandraderna »skallrade» i hans mun och benen darrade under sin börda.

Redan blickade konungen omkring sig efter den ryktbara eldgaffeln, med hvilken mången undersäte blifvit af hans höge fader Carl XI högst egenhändigt afstraffad och om hvilken man visste att berätta, att den en och annan gång äfven af Carl XII blifvit svingad öfver undersätliga ryggar. Det är ovisst, hvad slutet hade kunnat blifva på detta upptråde, om icke grefve Carl Piper nu hade funnit tiden vara inne att blanda sig i leken, hvilket han gjorde både af omsorg om den konungliga värdigheten, som Carl i sin rättmätiga vrede var nära att nedsätta, och för att bringa ljus i sjelfva saken.

Lugnt hopläggande sin innehållsrika portfölj och läggande den ifrån sig på bordet, steg han lika lugnt upp och nalkades konungen, innan denne ännu hade funnit den historiska eldgaffeln.

»Karlen är troligen sjelf vilseledd, ers majestät», sade han. »Tillåter ers majestät mig att förhöra honom?»

»Gören det!»

»Jag tackar, ers majestät. Hör nu», sade han, vändande sig till vår vän bryggaren, »berätta mig hela saken, min vän!»

Denne, som åter fattade mod, så snart han icke längre behöfde möta konungens flammande ögon, dristade sig att svara:

»Berätta? Hvertill skulle det tjena, min herre? Hans majestät, vår allranådigaste konung, vet nogsam, huru saken förhåller sig. Han kan icke hafva glömt, att han skickat sin taffeltäckare och sina kockar till mig för att köpa och hemta öl och att dessa medförde från mitt hus jemte ölet äfven en ung qvinlig slättinge till mig.»

»Taffeltäckare? Kockar? Öl?» utropade konungen, blandande sig i samtalet. »Jag vill aldrig mera kallas en kristlig konung, om jag icke blir alltmera öfvertygad om, att karlen är ett dårhushjon. Jag har aldrig skickat min taffeltäckare till den der mannen; mina kockar har jag icke ens sett på flera månader, och hans öl vill jag icke ens smaka, om han än gifve mig det för intet. Tron I ännu, att han är galen, min käre grefve?»

»Icke galen», svarade den skarpsinnige statsmannen, »men vilseledd är han, ers majestät.»

»Nå, gerna för mig!» svarade konungen och började sorglöst smeka sin yngre syster, hvilken ilat fram till honom.

»Min gode man», sade grefven till Ladau, »om du vill, att vi skola tro dig, måste du berätta allt hvad som vederfarits dig.»

Uppmuntrad af denna tillåtelse, började bryggaren en omständlig skildring af de förföljelser, för hvilka Maria von Kocken och Abraham Bandholtz under de senaste veckorna hade varit utsatta. Efter hand, som han fortsatte sin berättelse, kände han sig lugnare, så att han förmådde ingå i de minsta detaljer. Endast en sak kunde han icke omtala, nämligen namnen på de personer, från hvilka alla dessa anslag hade utgått. Bandholtz hade varit nog klok och förutseende att icke inviga Ladau i detta förtroende. Han hade endast sagt, att en förnäm dam, en hög herre och en fattig skrivvare voro deri inblandade. Detta var också allt hvad bryggaren hade att i den saken omförmåla. För öfrigt var hans berättelse i alla delar noggrann och sanningsenlig.

Enkedrottningen, hertiginnan och grefve Piper lyssnade med uppmärksamhet till Ladaus ord. Fröken Bärfelt deremot förrådde alldeles icke något intresse för saken; ja, det såg till och med ut, som om hon alldeles icke hörde hvad som sades. Hon var eller tycktes vara ifrigt sysselsatt med att granska broderierna på den skärm, hvilken, såsom läsaren minnes, stod framför konungens hvilsoffa. Dessa broderier voro af ett kinesiskt mönster, och i synnerhet fångslades den ädla damens uppmärksamhet af en kinesisk gubbe med hårpiska och långa, tunna mustacher, hvilken stod vid foten af ett tempel och höll på den framsträckta handen en mångfärgad papegoja, hvilken han betraktade med en dum och intetsägande blick. Denne kines var visserligen icke något mönster af skönhet, men likväl förmådde han fångsla den sköna qvinnans ögon till och med då Ladau berättade den uppbyggliga historien om en förnäm dam, som hade länat sitt hotell åt en hög herre, hvilken döt förde en ung flicka, som han hade med våld röfvat på Stockholms gator i mörkret och smutsen. Till och med den hederlige bryggarens beskrifning om den höga damens fyra korpulenta betjenter, hvilka läto den föregifne och falske höge herren bortföra det qvinliga bytet, medan de jagade den verkliga höge herren på porten med käpprapp — till och med denna intressanta episod, som aflockade konungen ett högljudt skratt, grefve Piper ett småleende och enkedrottningen en skakning af de grånade lockarne, förmådde icke helt och hållet draga fröken Bärfelts blickar från de kinesiska gubbarne på skärmen. Hon log med ett matt leende och lutade sig samtidigt framåt, för att så mycket lättare utforska, hvad slags stung man hade använt på detta beundransvärda broderi. Troligen föresatte hon sig i detta ögonblick att förfärdiga en liknande skärm åt sin gode vän derute på Carlberg.

Emellertid afslutade bryggaren sin berättelse med skildringen af dagens tilldragelser, i hvilka konungens fyra korpulenta kockar hade spelat en så framstående rol, samt med beskrifningen om, huruledes han, Ladau, genast hade skyndat till konungen och af misstag kommit in till en-

kedrottningen, som hade dragit honom med sig till konungens gemak.

När han tystnade, vände Piper sig till konungen sågande:

»Tillåter ers majestät, att jag föreställer ers majestäts taffeltäckare för denne herre?»

»Jag har öfverlemnadt saken åt eder. Gören efter behag!»

Carl Piper gick bort och öppnade dörren till det yttre rummet, hviskade några ord till kammarpagen, som vistades der, och återvände derefter till sin plats, der han tycktes försjunka i djupa tankar. Ett par minuter förflöto, under hvilka tystnaden afbröts endast af Ulrika Eleonoras skämtsamma och barnsliga prat med sin kunglige broder samt enkedrottningens djupa suckar öfver verdens fäfänglighet och uselhet. Fröken Bärfelt försökte visserligen att med anledning af de broderade kinesiska gubbarna inleda ett städat samtal med Hedvig Sofia, men denna höga dam, som hade under förhöret blifvit mycket blek och såg ut att vara ett rof för många sinnesrörelser, svarade icke, hvarigenom den dygdadla fröken tvingades att på egen hand utan hertiginnans hjälp söka utgrunda hemligheten af den broderkonst, som hon beundrade.

Emellertid inträdde snart den såsom konungens trogne följeslagare under hans fälttåg och fångenskap historiskt bekante taffeltäckaren Johan Hultman. Denne bugade sig inför konungen och de kungliga damerna samt helsade Piper på ett höfviskt sätt. Fröken Bärfelts närvaro lät-sade han icke märka.

»Min käre Hultman», sade Piper, »den här mannen bedyrar, att du har varit hos honom i dag på morgonen och för konungens räkning köpt tio fat öl. Är det sanning?»

Hultman tycktes blifva förvånad öfver frågan och beredde sig att besvara den, men såg sig dervid förekommen af Ladau.

»Åhnej», sade denne, »det var en annan taffeltäckare.»

»En annan?»

»Ja! En liten, mycket liten herre med rött skägg och lingult hår.»

»Men, min vän, konungen har ju ingen annan taffeltäckare än Hultman. Det måste således hafva varit han.»

Ladaus uppsyn utvisade den största häpnad och förfäran.

»Min Gud!» utropade han. »Jag har blifvit bedragen. En skurk har röfvat ifrån mig mitt sköna öl.»

»Det var då för väl, att du nu inser det.»

»Anfakta! Jag borde verkligen hafva insett det förr. Nu är mitt öl förloradt. Anfakta och regera!»

»Man har således redan afhämtat alla tio faten?»

»Nej, blott ett enda, men det är nog. Jag måste genast hem, annars kan det hända, att de kungl. . . , de fördömda köckarne under min bortovaro afhämta äfven de andra nio faten.»

Ladau ville skynda till dörren, men grefven, som troligen hade förutsett denna eventualitet, fattade honom i armen och qvarhöll honom.

»Nej, vänta, min gode man, du slipper icke härifrån, förrän det är till fullo bevisadt, att konungen ingen del har i det skurkstreck, som man i konungens namn har röfvat.»

»Men det är ju bevisadt.»

»Du misstar dig. Ännu återstår att bevisa, att de fyra köckarne icke kommo från det kungliga köket.»

»Ah!»

»Säg mig, Hultman, om konungens köckar äro korpulente eller magra», sade Piper, vänd till taffeltäckaren, hvilken ännu icke hade haft tillfälle att yttra ett enda ord. Nu svarade han:

»De äro alla magra karlar, rigtiga benrangel, herr grefve.»

»Der hör du, min käre bryggare», utropade grefven, leende åt kontrasten mellan de verkliga och de falska kungliga köckarne.

»Ack, ja!» svarade Ladau tillintetgjord. »Jag hör, att . . . att . . . att jag är ett nöt.»

»Det lider intet tvifvel», svarade grefven medgörligt. »En annan gång torde du emellertid böra taga dig till vara för att uppträda med anklagelser mot din konung.»

»O!»

»För denna gång vill jag rekommendera dig till kunglig majestäts nådiga förlåtelse, därför att du . . . är ett nöt och sjelf erkänner det.»

»O-o!»

»Vill eders majestät förskona detta nöt från dårhuset och fångelset?»

»O-o-o!» pustade Ladau.

Skrattande sade konungen:

»Låt honom gå, min käre grefve! I hadn rätt. Han var vilseledd. I kunnen ock lofva honom, att alla medel skola användas, för att återföra hans Maria och befordra brottslingarne till välförtjent näpst.

»Du hör hvad konungen säger?»

»Ja, och jag tackar ödmjukast.»

»Så gå då, ditt nöt!»

Ladau dröjde icke att begagna sig af den vunna friheten att aflägsna sig ur »den kungliga nådens solsken», som nu en lång stund hade »skint på hans hufvud» på ett mindre angenämt sätt. Han hade fått nog af detta solsken åtminstone för i dag. Likväl kunde han icke underlåta att vända sig om i dörren och utropa:

»Men i alla fall borde ers majestät smaka på mitt öl.»

»Nej, min vän», sade konungen skrattande, »det vill jag icke. Ditt öl torde vara föga bättre än ditt förstånd.»

Ladau var borta och med honom den egentliga orsaken till miss-sämjan mellan farmodern och sonsonen. Den senare nalkades därför den förra ganska vördnadsfullt och sade:

»Nu, min kära fru farmoder, ären I väl icke längre förtörnad på mig?»

»Ack, nej! Jag gjorde ers majestät orätt.»

»I borden dock hafva känt mig bättre, än att I kunnat fatta så dåliga tankar om mig. Tillåten I mig ledsaga eder tillbaka till edra rum?»

Riksenkedrottningen tillät det och aflägsnade sig genast, stödjande sig vid konungens arm. Under utgåendet suckade hon djupt och gaf åtskilliga gånger de närvarande

vittnesbörd om sitt goda förstånd genom att upprepa följande ord:

»Ack, du usla verld! O, du eländiga mensklighet!»

Hertiginnan af Holstein tog sin systers hand och följde efter konungen och hans farmoder. Sist ville äfven fröken Bärfelt aflägsna sig, men hindrades derifrån, derigenom att någon lade sin hand på hennes sköna arm. Öfverraskad vände hon sig om och befann sig inför grefve Piper.

»Min nådiga», sade denne, »skullen I tilläfventyrs känna de fyra korpulenta lakejerna och de fyra korpulenta kockarne?»

Huru stor skådespelerska fröken Bärfelt än var, kunde hon icke hindra, att blodet steg henne uppåt hufvudet vid denna fråga. Hennes förvirring varade visserligen blott ett ögonblick, men den öfvertygade grefven om, att han träffat sjelfva hufvudet af spiken.

»Min herre», svarade damen kallt, »jag förstår eder icke.»

»Men jag förstår eder desto bättre, sköna dam. Jag förstår, att de fyra korpulenta kockarne äro samma personer som edra fyra korpulenta betjenter. Och detta jemte mycket annat, som jag begriper, föranleder mig att gifva eder ett råd.»

»Ah!»

»Det rådet nämligen att icke oftare låna bort edra lakejer.»

»Jag tackar för rådet och får säga eder, att jag följer det blott, om det öfverensstämmer med min egen vilja.»

Hedrande herr grefven med ett blixtrande ögonkast, aflägsnade fröken Bärfelt sig inåt enkedrottningens gemak, lemnande grefven ensam i djupa tankar.

»Den der skrifvaren», mumlade Piper, »skulle det möjligen kunna vara Casten Feif, den städade, stadgade unge mannen. Bah! Jag har alltid ansett honom vara en dålig karl i själ och hjerta, och det är endast hans öfverlägsna talang såsom skrifvare, som har förmått mig att behålla honom i min tjänst. Från denna dag vill jag emellertid bevaka dina steg, min gunstige herr skrifvare.»

TJUGONDE KAPITLET.

Abraham företager en kostnadsfri resa.

Efter att hafva under tre och en half dagar sorgfälligt dolt sig för sina och Marias fiender, efter att hafva under dessa åttiofyra timmar noggrant bevakat sin sköna protégée och efter att hafva nästan hunnit öfvertyga sig om att fienderna ingenting vågade företaga sig — efter allt detta såg sig Abraham Bandholtz, såsom vi hafva sett, just då hans permissionstid led mot sitt slut, öfvervunnen af sina fienders list; han såg sig sjelf gäckad i sina förhoppningar att kunna komma sina fiender på fall, och han såg Maria röfvas bort midt framför hans ögon.

Vi hafva sett honom rusa ut på gatan i samma ögonblick som den heltäckta vagnen, hvori två af de kungliga kockarne befunno sig med fången, rullade bort i stark fart och tog med sig Abrahams sista förhoppningar.

Ett ögonblick stod han såsom fastnaglad vid marken och stirrade efter den bortilande vagnen. Plötsligt tycktes bildstoden få nytt lif; den sträckte ut armarne, den började röra på benen, den sprang efter vagnen och den började sin jagt, innan ekipaget ännu var tio steg ifrån Ladaus hus. Det var således ännu en möjlighet, att den kunde upphinnas, om Bandholtz var snabb i sitt lopp och de isabellfärgade hästarne icke blefvo skrämde och började skena.

Det är en känd och obestriddig sak, att en menniska icke förmår i längden till fots följa en snabb häst,

men lika säkert är det, att en snabbfotad karl förmår under några sekunder icke allenast hålla jemna steg med en springande häst, utan till och med löpa snabbare än denna. Hade menniskan hästens uthållighet, skulle ingen människa någonsin tänka på att rida, enär hon mycket snabbare skulle till fots tillryggalägga sin väg. Men som sagdt menniskan är icke tillräckligt stark för att under längre tid än några sekunder kunna täfla med en löpande häst. Det var dessa sekunder, Abraham Bandholtz ville begagna, då han nu började ila efter det förnäma ekipaget.

Några språng — långa, djerfva, viga och smidiga såsom tigerns, när han störtar sig öfver sitt rof — voro tillräckliga att föra Bandholtz fram till vagnen. Det är troligt, att om den unge mannen hade behöft göra ytterligare tre eller fyra af dessa jättesprång, skulle han hafva sprängt sönder något blodkärl i sin kropp genom den våldsamma ansträngningen; han skulle hafva fallit, och Maria skulle utan hopp om räddning hafva varit i sina fienders händer. Lyckligtvis voro alla fortsatta ansträngningar i detta afseende öfverflödiga, ty det senaste språnget hade fört Abraham upp på det bräde bakpå vagnen, hvarest eljest på förnämt folks ekipager lakejerna bruka hafva sin plats. Här grep han skyndsamt tag i första bästa föremål, som kunde hjälpa honom att behålla jernvigten. Ekipaget, som tog vägen nedåt mot Jerntorget, hade ännu icke hunnit dit, då Bandholtz redan hade intagit denna i förhållande till hans planer ganska fördelaktiga position.

Man kan lätt föreställa sig, hvilket uppseende allt detta skulle väcka bland de stockholmare, som hade det nöjet att möta vår hjälte. De, som mötte honom, medan han sprang efter vagnen, trodde naturligtvis, att han var från vettet, och de som kommo i det förnäma ekipagets väg, sedan Bandholtz intagit platsen bakpå, kunde icke tro annat än att denne uniformerade, barhufvade karl hade ingått ett vad att midt på ljusa dagen färdas omkring på Stockholms gator såsom ett dårhushjon. För öfrigt bekymrade Bandholtz sig föga om, hvad människor

tänkte om honom i denna stund. Hufvudsaken för honom var, att han befann sig med på samma skjuts, som bortförde Maria, och att tydligen hvarken kusken eller någon af de personer, hvilka befunno sig i vagnen, hade någon aning om hans närvaro. Deras okunnighet i detta fall var så mycket mera ursäktlig, som Abraham utan deras tillåtelse företog denna kostnadsfria färd.

Vår hjälte hade till en början icke haft något annat syftemål än att få vara med på resan, men det gick med honom så, som det brukar gå i de allra flesta fall med de allra flesta människor. Sedan de hafva uppnått ett mål, efter hvilket de sträfvat, göra de sig ofördröjligen ett annat. Bandholtz nöjde sig snart icke med att stå bakpå vagnen; han började tänka på medel och utvägar att komma in uti den, men han måste medgifva, att detta icke var en lätt sak under den ilande fart, hvarmed vagnen skyndade framåt. Han fann sig därför nödsakad att ännu en stund blifva kvar der han var, under det att han utfunderade något mått och steg, som kunde leda till det önskade resultatet.

Vägen togs framåt Södermalm, och der passerade ekipaget efterhand Hornsgatan, Hornstullsgatan och Hornstull, hvarefter det befor bron öfver Årstaviken, allt under det att Bandholtz grubblade öfver alla möjliga utvägar att komma in i vagnen. Redan flera gånger hade han fattat och åter förkastat planen att ränna sin värja genom vagnskurens läder och, efter att på detta sätt hafva sönderskurit denna, krypa in i vagnen och befria Maria. Han förkastade emellertid denna plån hufvudsakligen af det goda skälet, att hans värja, då den genomträngde lädret, lätt kunde såra just den, som han ville rädda, och han bäfvade vid tanken på, att hans blanka stål möjligen kunde träffa Marias hjerta.

Just då vagnen passerade bron öfver Årstaviken, fick han en idé.

»Nå», sade han till sig sjelf, »det ser ut alldeles som om man ännade sig ut på landsbygden. Jag känner redan blomdoft och hör redan fogelsång. Du ljufviga, fria natur! Du skall säkert ingifva mig någon god tanke

till belöning för den trohet, med hvilken jag alltid älskat dig. Ha! Jag visste att jag icke förgäfvades skulle anropa dig. Jag har det. Hvilken idé! Nå, den tyckes vid första påseendet liksom alla andra nya idéer vara en smula djerf, men — anfakta! — den låter verkligen utföra sig, och derigenom skiljer den sig märkbart från de allra flesta nya idéer.»

Under detta Abrahams samtal med sig sjelf rullade vagnen öfver bron och färdades raskt framåt på vägen till Södertelje. Landsbygden, som nu på alla sidor omgaf Bandholtz, upplifvade honom mycket, så att han med ännu större hopp om framgång kunde egna sina tankar åt detaljerna af den plan, som han ärnade sätta i verket.

»Jag undrar just, huru Maria befinner sig», sade han efter en stund för sig sjelf. »Äfven skulle det vara penningar värdt att få veta, huru många af de der kockarne, som äro i vagnen, och om der finnes någon annan, någon person med värja till exempel. Kockarne och deras köksknifvar bekymra mig föga. Nå, der må nu för öfrigt vara hvem som helst i vagnen. Maria är der, och det är skäl nog för mig att göra en visit derinne, om hon också är bevakad af troll.»

Man nalkades nu Brännkyrka, och Bandholtz beslöt att, så snart denna plats hade blifvit förbipasserad, skulle han utföra sin plan, gifva sin nya idé en praktisk tillämpning.

Tiden var inne.

»Nu!»

Efter att hafva gifvit sig sjelf denna signal till uppbrott, förflyttade Bandholtz sig upp på taket af vagnskuren. Man gjorde allting mera solidt då än nu för tiden. Man lade då mera an på det varaktiga än på det eleganta och smakfulla, och man öfversåg gerna med klumpiga former, om blott föremålen tycktes besitta en styrka, som tillförsäkrade dem användbarhet under flera sekler. Denna förnäma täckvagn hade blifvit tillverkad efter denna regel. En af nutidens smidiga, eleganta, heltäckta vagnar skulle troligen hafva krossats under tyngden af den börda, som vältrade sig upp på taket, när Bandholtz före-

ttog sin manöver, men den vagn, hvarom här var fråga, röjde icke ens genom den allra minsta knakning i sina ffogningar att den fann sig vara på något sätt misshandlad. Det såg nästan ut, som om fabrikanten hade tillverkat den just i ändamål att man utan fara skulle kunna promenera på höjden af kuren.

Emellertid stannade Bandholtz icke vid den fördel, som han nu vunnit. Han hvarken blickade sig omkring i naturen, ehuru frestande det torde hafva varit ifrån den höjd, der han befann sig; icke heller brydde han sin hjerna med att undersöka, på hvad sätt och af hvilka materialier denna vagnskur blifvit tillverkad. Likväl var han ingalunda sysslolös.

Han befann sig bakom kuskens hufvud, utan att denne hade ens en aning om den farlige grannen, och han skulle hafva kunnat sticka sin värja genom den arme syndarens hals, innan denne hade haft tid att draga en enda suck. Men Abraham Bandholtz var intet vilddjur, och han ville gerna skona kuskens lif, isynnerhet som han stod i tacksamhetsskuld hos honom för kostnadsfri resa. Han valde därför den mera kristliga utvägen att blott kasta karlen ned från kuskbocken och på detta sätt befria sig från honom.

Nå, Bandholtz var icke den som i kritiska ögonblick behöfde lång besinningstid. Snabbt räckte han fram venstra handen och grep tömmarne, under det han samtidigt med lika snabbhet förde den högra handen till kuskens nacke. Der fastnade fingrarne i en rockkrage, och inom ett ögonblick fann kusken sig — tack vare dessa fingrar och denna rockkrage — förflyttad från sitt säte ned i ett djupt dike vid sidan af vägen, en rörelse, som hvarken var behaglig att utföra, ej heller af kusken utfördes på ett graciest sätt, men som likväl hade sin reela nytta med sig, om icke för kusken, så för Abraham Bandholtz. Kusksätet var nämligen fritt, och Bandholtz kunde utan hinder förflytta sig dit ned, hvilket han också skyndsamt verkställde.

Knappt befann Abraham sig på kuskens plats och hade ekipagets öde i sin hand, förrän han vände om och

lät de isabellfärgade djuren ställa kosan tillbaka till hufvudstaden. Han måste nu fara förbi det ställe, der kuskens hade fallit i diket. Denne hedersman var redan uppe på benen och slungade den småleende Abraham i ansigtet åtskilliga mindre väl valda uttryck, på hvilka denne icke ansåg sig behöfva svara.

Nu lät han hästarne sträcka ut och med ilande fart tillryggalägga en fjerdingväg. Troligen hade de, som befunno sig i vagnens inre, hvarken märkt kuskens plötsliga detronisering eller ekipagets förändring af kosa, ty från vagnens inre kunde Abraham icke förnimma något ljud.

När han nu aflägsnat sig så långt från det ställe, der vagnen hade vändt, att han ansåg sig förvissad om, att de i vagnen varande fienderna icke skulle kunna erhålla hjälp af den afsatte kuskens, lät han hästarne stanna och hoppade skyndsamt ned från kusksätet, fasthållande tömmarne med venstra handen. Med den högra öppnade han vagnsdörren.

Inne i vagnen befunno sig tre personer, hvilka alla blefvo öfverraskade af att se denne barhufvade man i lifregementets uniform och med värja vid sidan.

I vagnens ena hörn låg en qvinlig varelse, på hvilken man med ett hvitt förkläde hade tillbundit munnen. I sin öfverraskning sträckte denna qvinna armarne mot Abraham, en åtbörd, hvilken han vid hvarje annat tillfälle skulle hafva besvarat med en liknande. Nu deremot var det hans pligt att först sysselsätta sig med de båda öfriga passagerarne, i hvilka han utan svårighet igenkände två af de korpulenta kungliga kockarne.

För att gifva behörigt eftertryck åt hvad han hade att säga dessa båda herrar, drog han ögonblickligen sin värja, och på det att den genast skulle falla dem i ögonen, sträckte han dess spets fram i riktning mot den punkt, hvarest hjertat enligt hans beräkning måste finna sig i den ena af dessa korpulenta kroppar.

»För tusan!» utropade denne. »Det ser ut som om vi vore förrådade.»

»Ja», svarade den andre med förskräckt uppsyn, »vi äro förlorade.»

»Så tyckes det verkligen», sade Bandholtz.

»Mätte f-n taga alla lifgardister!» önskade den som först talat.

»Och isynnerhet denne!» utropade den andre och fortsatte hviskande: »Det var han, som gaf oss den der pungen med kopparslantar.»

»Ah! Det är den falske hertigen. Ja, nu känner jag igen honom», hviskades tillbaka.

»Och äfven jag känner igen eder», sade Bandholtz. »I ären lika litet några kockar, som jag är konung. I hafven väl druckit min välgångsskål för de penningar, jag gaf eder i er matmors förstuga?»

»Han känner oss», hviskade den ene.

»Vi äro förlorade.»

»Han skall spetsa oss på sin värja.»

»Eller skära tungan ur vår mun.»

Bandholtz, som hörde och uppfattade dessa i hviskande ton framställda gissningar, svarade:

»Det vore verkligen det mest rättvisa, som kunde ske, om jag gjorde hvad I der saden.»

»Ah!»

Svetten började tränga fram på de korpulente karlarnes frodiga anleten. Säkert funno de denna sin belägenhet mycket mindre angenäm än att prygla hertigar och till belöning undfå en handfull kopparslantar.

»Likväl vill jag skona eder.»

»Herre Gud, hvad det vore väl!» utropade en af dem.

»Låt oss då fara!» uppmanade den andre.

»Sakta! Jag sade, att jag ville skona eder, och jag ärnar hålla mitt löfte, men på vissa vilkor.»

»Ah, vilkor?»

»Ja, synes det eder underligt?»

»Visserligen icke! Vilkoren äro de naturligaste ting i verlden.»

»Låt oss höra edra vilkor, nådig lifgardist!»

»I skolen få höra dem. Det första . . .»

»De äro då flera?»

»Flera?»

»Ja! Misshagar det eder?»

»Åhnej, åhnej, vi äro beredda att höra dem.»

»Och att uppfylla dem, icke sant?»

»Jo, jo, nådig herr lifgardist, om de också vore så många som holsteinske hertigens synder.»

»Nå, det första vilkoret är således detta, att I utfästen eder till att aldrig mera söka skada mig eller denna unga dam eller på allra minsta sätt befordra andras anslag mot oss. Viljen I gå in derpå?»

»Ja!» svarade båda två med stor beredvillighet.

Ögonblicket derefter hviskade den ene till den andre:

»Anfakta! Det var ett hårdt vilkor.»

»Glömmen nu aldrig, att I hafven lofvat mig detta. Mitt andra vilkor är, att I ansvaren för att edra två kamrater, d. v. s. de andra båda lakejerna hos fröken Bärfelt, också icke någonsin lyfta sin hand eller röra sin fot för att skada mig eller denna dam.»

De båda kockarne sågo på hvarandra, liksom om de tvekade att ikläda sig detta ansvar. Ingendera svarade.

»Nå, godt!» utropade Bandholtz. »I viljen således icke gå in derpå? Då hafven I ock frigjort mig från löftet att skona eder, och det står mig fritt att spetsa eder på min värja eller skära tungan af eder.»

Utom sig af förfäran öfver dessa hotande ord och den barska ton, med hvilken de uttalades, ropade båda två:

»Jo, jo, nådig herr lifgardist! Vi vilja ju. Sen I icke, att vi vilja?»

»Nå, det var klokt af eder, ty eljest hade jag genomborrat eder med den här värjan i nästa ögonblick. Så hören nu mitt tredje vilkor!»

»Ah, för tusan, det blir allt värre och värre», hviskade den ene.

»Härnäst vill han väl, att vi skola ansvara för fröken sjelf», svarade kamraten äfven i hviskande ton. »Men det vågar jag då aldrig i evighet göra.»

»Nå», utropade Bandholtz, »hafven I snart slutat edert tisslande, så att I kunnen låna edra öron åt mitt tredje vilkor?»

»Ack, ja, herr krigsman!»

Tyst hviskade han:

»Besitta! Den karlen är icke att leka med.»

»Mitt tredje vilkor är detta, att I ögonblickligen lösen förklädet från den unga damens mun.»

Detta vilkor mötte inga svårigheter och var snart verkställt.

»Godt!» utropade Bandholtz. »Mitt fjerde vilkor...»

»I hafven då flera?»

»Ja, finnen I det besvärligt? I den händelse skall jag genast upphöra och i stället skära tungan af eder båda två.»

»S—n till karl!» brummades inne i vagnen.

Högt utropade samma stämman:

»För tusan, herr nådig lifgardist! I hafven ju lofvat att skona oss.»

»Nå, viljen I höra mitt fjerde vilkor?»

»Ack, ja! Vi längta efter att få höra det.»

»Vi förgås af längtan derefter», instämde kamraten.

»Bereden eder likväl på, att det fjerde vilkoret är det förfärligaste af alla.»

»Besitta det!»

»Han kan väl aldrig vilja, att vi skola gifva honom penningar!»

»Viljen I det oaktadt höra det?»

»Vi måste väl daran.»

»Nå, hören då det förfärliga! Mitt fjerde vilkor är...»

Här gjorde han med flit ett uppehåll, för att ännu mera uppjaga deras ångest, en paus, hvilken de begagnade till att utstöta åtskilliga uttryck af fasa.

». . . att I genast kommen ut ur vagnen och springen härifrån allt hvad I förmån.»

Innan Bandholtz ännu hade hunnit uttala de sista orden af det förfärliga fjerde vilkoret, var det redan uppfyllt. Med en i anseende till deras korpulens nästan löjlig skyndsamhet förfogade de båda föregifne kockarne sig ut ur vagnen, och när de hade kommit ned på vägen, stannade de icke ett enda ögonblick, icke ens för att tacka Bandholtz för erhållen pardon, utan ilade med löjliga skutt och språng bort från platsen. Inom en half

minut hade Bandholtz det nöjet att se dem försvinna i i
 riktning mot Södertelje. Om de hade vändt sig om och h
 sett sig tillbaka i det ögonblick, då de voro nära att för-
 lora vagnen ur sigte, skulle de hafva sett Maria hvila i i
 sin räddares armar.

TJUGOFÖRSTA KAPITLET.

En rådplägning.

Den, som vid tiotiden på aftonen samma dag passerade Munkbrogatan och gick förbi N:o 15, kunde hafva varseblifvit, att fröken Bärfelts våning var helt och hållet mörk med undantag af ett enda fönster. Den, som kände ställningar och förhållanden inuti detta gamla, till sitt yttre nästan förfallna hus, kunde äfven hafva med bestämdhet förklarar, att detta upplysta fönster tillhörde den sköna hofdamens boudoir, och att ljusskenet i detta rum var ett osvikligt kännetecken till, att fröken Bärfelt denna afton tagit sig ledighet från hofstjensten och tillbringade sin tid i frid och ro i sitt hotell.

Till en del skulle denna gissning hafva varit öfverensstämmande med sanna förhållandet, nemligen hvad beträffar åsigten om hofdamens närvaro i sitt hem, men för öfrigt skulle den hafva varit helt och hållet felaktig. Den »frid och ro», som man skulle hafva funnit sig benägen att tro vara herskande i fröken Bärfelts hus och hem denna qväll, skulle verkligen, om man varit i tillfälle att betrakta den på närmare håll, hafva befunnits vara af mikroskopisk litenhet, hvarom läsaren äfven kan öfvertyga sig genom att der aflägga besök.

I den smakfullt och luxuriöst inredda boudoiren befunno sig två personer. Den ena var fröken Bärfelt sjelf; den andra var en hög herre, men läsaren skulle begå ett stort misstag, om han trodde, att den höge herren var slottsfogden på Carlberg. Åhnej, vi igenkänna utan svårig-

het hans höghet hertigen af Holstein, prinsessan Hedvig Sofias make, den man, som icke blygdes att fika efter Sveriges tron, medan ännu hans svåger Carl XII lefde.

Hvad skulle den sexfingrade hertiginnan*) hafva sagt, om hon sett sin gemål i detta ögonblick, der han satt helt förtroligt vid sidan af denna yppiga, förföriska skömmhet i den svällande divanen? Ah! Hon skulle säkert hafva tagit saken ganska lugnt. Åtminstone borde hon hafva hunnit blifva van vid sin herres och gemåls extravaganser, ty man känner med historisk visshet, att hertigen redan kort efter det höga parets förmålning mer än en gång öfverraskades af sin gemål på olofliga vägar. Bland annat, som i historiskt giltiga aktstycken från denna tid omförmäles, hafva vi isynnerhet fäst i minnet beskrifningen om ett skandalöst uppträde, som tilldrog sig i Gottorp. En af hertigens hofherrar, en man hvars samvete var tillräckligt rymligt att tillåta honom biträda hertigen vid dennes ofta upprepade otrohet mot gemålen, råkade på grund häraf en dag eller måhända rättare en natt, då han öfverraskades på bar gerning under sin tjänstfärdighet mot hertigen, af denna anledning i ordvexling med hertiginnans öfverhofmästarinna. Denna dam tycktes hafva varit sin herskarinna fullkomligt tillgifven, ty i stället för att lyssna till hofherrens förespeglning om belöning för sin tystnad, skrek hon så högt hennes lungor förmådde och dref saken ända till ett handgemäng med hofherren. Under denna heta strid, som utkämpades i slottstrapporna, förlorade öfverhofmästarinnan sin peruk och erhöll åtskilliga skråmor samt störtade, då hon såg sitt nederlag gifvet, vanställd och under höga rop in till Hedvig Sofia, hertiginnan. Denna höga dam blef förskräckt, svartsjuk och illamående — alltsammans på en gång — och förklarade, att hon ville genast återvända till Sverige, ett beslut, från hvars utförande man endast med mycken möda kunde hindra henne.

På grund af dessa antecedentia anse vi oss kunna tro, att hertiginnan numera blifvit stålsatt mot skadliga

*) Hertiginnan Hedvig Sofias tummar voro klufna, så att hon verkligen hade sex fingrar på hvarje hand.

inflytelser på helsa och välbefinnande genom sin gemåls utsväfningar. Genom vanan lär man att fördraga äfven den obehagligaste sak, om icke med glädje, så åtminstone med resignation. Det är derföre ganska troligt, att Hedvig Sofia skulle hafva förblifvit ganska lugn, om någon nu hade kunnat framtrölla för hennes blickar den syn, som här tedde sig i fröken Bärfelts boudoir. För öfrigt tycktes hertigen ingalunda hafva i sigte någon otrohet mot sin gemål denna afton. Han hvarken föll på knä för den sköna hofdamen eller ens tillät sina ögon tala något annat språk, än om han hade suttit vid sidan af en karl. Dessa båda personer tycktes verkligen hafva andra tankar än sådana, som skulle hafva förnärligt den sexfingrade hertiginnans äktenskapliga rättigheter.

Låtom oss lyssna till det samtal, som fördes emellan dem i en halfhög ton, hvilken vittnade om föga förtroende till betjeningen.

»Jag är verkligen mycket orolig», sade hertigen och strök sig dervid med högra handen öfver magen, liksom om denna kroppsdel hade varit sätet för hans oroliga tankar.

»Orolig? Men hvarför, min hertig?»

»Jag har ju redan sagt er det, min sköna väninna.»

»I hafven talat om Richters långa uteblifvande, men jag förmår icke inse, huru den omständigheten kan oroa och plåga eder.»

»Han har ju icke varit synlig på fyra dagar.»

»Nå? Och om det nu hade varit tio dagar, sedan I sågen hans svartskäggiga röfvarfysionomi, så torde det likväl icke vara någon giltig orsak för eder att plåga eder med oroliga tankar. Veten I huru jag vill förklara saken?»

»Den låter då förklara sig?»

»Helt visst, min hertig! Jag tror, att Richter funnit skepparen vara mindre tillförlitlig och derför ansett nödvändigt att sjelf personligen ledsaga den fångne Bandholtz till ort och ställe.»

»Ah! Men han kunde väl hafva underrättat mig derom?»

»Antag, att han först i sista stunden upptäckt någon-
ting besynnerligt hos skepparen, så förstån I, att det kam
hafva varit omöjligt för honom att sända eder någon under-
rättelse.»

»Jag måste medgifva, att hvad I nu säger icke synes
mig otroligt.»

»Otroligt? Nej, för ingen del! Det måste vara så.
Det kan icke förhålla sig annorlunda, min hertig.»

»Nå, på edra ord, sköna dam, vill jag lugna mig.
I hafven verkligan rätt. Det måste förhålla sig som I
sägen.»

»Visserligen! Richter är ju eder tillgifven?

»Jag har provat hans trohet många gånger.»

»Och han är klok och förslagen?»

»Klok som Salomo, min nådiga, och förslagen som
Casten Feif.»

»Nå, då kunnen I ock vara förvissad derom, att han
utför sitt uppdrag på bästa sätt, och att saken förhåller
sig såsom jag nyss sade. Sedan jag nu lyckats lugna
eder oro, min hertig, bören I icke vägra att bevisa mig
samma tjänst tillbaka.»

»Hvad sägen I? *Mille tonnerres!* Skullen I verk-
ligen vara orolig?»

Till detta utrop och dessa frågor kunde hertigen
verligen i detta ögonblick hafva fullgiltiga skäl, ty frökens
ansigte var lugnt och leende, och i hennes sköna ögon
syntes icke något spår af ängslan.

»Som jag säger», svarade hon. »Jag har lugnat eder
oro; nu är det eder tur att lugna min.»

»Men . . .»

»Vänta! I skolen strax få höra, huru saken för-
håller sig. Vetan I något fatalare, än när man gjort
sig af med en fiende och genast derefter förvärfvar sig
en annan, hvilken är mycket mäktigare än den förre?»

»Besitta! Det hafven I rätt uti, min vän!»

»Nå, jag eller rättare vi, I och jag, befinna oss just
nu i denna fatala belägenhet. Se der orsaken till min
oro!»

»Förklaren eder tydligare, sköna dam! Jag har aldrig bland mina starka sidor räknat den att kunna uttyda gåtor.»

»Vi hafva, som I veten, gjort oss af med en fiende.»

»Hvilken?»

»Bandholtz, som är på väg till den fästning, der han skall inneslutas för sin öfriga lifstid. Denne fiende var dock i det hela föga fruktansvärd. Denna egenskap måste deremot i så mycket högre grad tillerkännas vår nye fiende.»

»Som är?»

»Gissa!»

»Jag kan icke.»

»Nåväl, han heter Carl Piper.»

»*Que le diable l'emporte!* Hvad vill han oss?»

»Ganska mycket! Så hören då!»

Den vällustiga skönheten lutade sig tillbaka i den svällande divanen, under det hon fullkomligt noggrant beskref det uppträde, som hade egt rum i konungens gemak på förmiddagen, hvilket bevisade, att fröken Bärfelt icke hade varit så upptagen af de kinesiska gubbarna, som man eljest kunde hafva trott. Slutligen berättade hon äfven om de ord, hvilka hade vexlats mellan henne och grefve Piper.

Då hon slutat sin i lifliga färger hållna skildring, belönades hon af hertigen med ett temligen rätt gapskratt.

»Hvad är det som väcker eder munterhet?» sporde hofdamen, ganska förvånad öfver hertigens sätt att mottaga en underrättelse, på hvilken hon sjelf lade så hög vikt.

»Ah, min sköna dam, jag fruktar icke den der grefven. Flickan är nu förd i säkerhet, och Carl Pipers makt är icke tillräcklig att befria Maria von Kochen ur mitt våld. Derför skrattade jag, min sköna.»

»Edert sätt att taga denna sak är så enfaldigt, att jag verkligen nästan är frestad att instämma i ert skratt. Förstån I då icke, min käre hertig, att grefve Piper kan nå oss med sin hämnande arm? Till och med eder egenskap af konungens frände och hertig af Holstein skall icke skydda eder mot konungens vrede, om Piper före-

sätter sig att väcka den till lif. Icke heller skall Hedvig Eleonoras gunst, i huru hög grad jag än eger den, kunna beskydda mig för den sluge statsmannens hat.»

»Nå, sade hertigen mera allvarsamt, »det ligger verkligen någon sanning i edra ord, sköna dam, men jag skall uppriktigt säga eder, att jag i vida högre grad fruktar den der bonden Bandholtz än herr greve Carl Piper.»

»Är det möjligt?»

»Säkert! Den der bonden har ett förb— förargligt sätt att handtera sin värja.»

»Och andras värjor äfven?» sade fröken Bärfelt spefullt, gifvande dermed hertigen en påminnelse om, huruledes Abraham Bandholtz hade fräntagit honom hans värja och sönderbrutit Richters.

»Nå, som I viljen», genmålde hertig Fredrik med en skymt af förlägenhet. »Huru som helst, så fruktade jag den der sluge, allvetande bonden, så länge han var fri. Grefve Piper deremot ingifver mig icke stor fruktan, ty han har alltför många egna göromål, för att hafva tid att blanda sig i våra affärer.»

»I gören orätt deruti, ers höghet! Grefve Piper har genomskådat oss — var öfvertygad derom! Ännu saknar han visserligen bevis, men han skall vara vaksam, och detta innebär en fara såväl för mig som för edra framtidsplaner, min hertig.»

»Om nu så är, ser jag likväl ingen möjlighet att göra någonting vid den saken, sköna dam.»

»Jag deremot ... men tyst! ... Jag tycker mig höra steg. Någon kommer hit.»

Verkligen öppnades dörren, och Brita, fröken Bärfelts kammarjungfru, inträdde. Vid åsynen af den unga tjänstflickan utbröt fröken med en nästan rå stämma, hvilken det skulle hafva varit högst oklokt af henne att använda, om hertigen hade varit hennes älskare:

»Hvad nu, slyna? Har jag icke sagt dig, att du skulle hålla dig aflägsnad härifrån?»

»Jo, fröken, men ...»

»Hvad är det om? Svara fort och gå sedan!»

»En herre önskar tala med nådig fröken i ett mycket viktigt ärende.»

»En herre! Hvad heter han?»

»Derom har han icke upplyst mig, nådig fröken. Han befalde mig att endast framföra dessa tre ord: 'krig och fred'. Han försäkrade, att det skulle vara tillräckligt att förskaffa honom inträde.»

»Gå och för in honom, slyna!»

Då »slynan», hvilken för resten var en vacker flicka, hade hunnit ut, vände hertigen sig med ett förvånadt utseende till fröken Bärfelt, under det han till hälften reste sig upp:

»Hvem?»

»Casten Feif. Åtminstone känner den besökande den lösen, som jag gifvit den lille skrifvaren.»

»Nå, godt!» sade hertigen, åter sättande sig ned. »Då stannar jag här.»

I samma ögonblick blef den besökande insläpt och befans vara grefve Pipers skrifvare. Bugande sig med en ödmjukhet, som uppenbarligen var hycklad, trädde han fram i rummet. Hertigen och hofdamen helsade honom på ett mycket nedlåtande sätt.

»I glömmen att tacka mig», yttrade Feif, sedan han satt sig i den stol, som erbjöds honom.

»Jag visste icke, att jag är eder någon tack skyldig.»

»Min Gud! Kallen I det för ingenting, att jag just nyss räddat åt eder, min fröken, ett par vackra isabellfärgade hästar och en ...»

Dödsbleka uppreste sig hertigen och hofdamen från soffan och stirrade in i skrifvarens leende ansigte. På en gång utropade båda:

»Hvad är det I sägen!»

Och hertigen tillade för egen del:

»Besitta! Den karlen tyckes också vara allvetande eller åtminstone ega en viss grad af allestädesnärvaro.»

»Ären I ifrån förståndet?» utropade fröken Bärfelt mera sansadt. »Hvad veten I om mina isabellfärgade hästar?»

»En obetydlighet blott! Jag fann dem för ett par

timmar sedan just vid mörkrets inbrott utanför bryggare Ladaus hus vid Köpmantorget, och då jag kastade en blick in genom fönsterna i Ladaus boning, såg jag hela familjem samlad omkring Maria von Kochen, hvilken tydligen hade stor möda att med tillräcklig skyndsamhet besvara de frågor, hvilka haglade öfver henne från de kära släktningarnes läppar.»

»Maria von Kochen?» utropade hertigen, hvars ansigte, aldrig snillrikt, i denna stund var verkligt dumt.

»Ja, just hon, ers höghet! Jag förstod genast, att I och fröken Bärfelt hade begått någon dumhet . . .»

»Välj edra ord bättre, min herre!» röt hertigen, som tydligen började att förlora tålmodet.

»Nå, I män kalla det med hvad namn det behagar eder. Säkert är, att jag insåg, att I haden försökt bortföra flickan och misslyckats i ert företag. Man behöfde icke hafva siareblick för att inse detta, då man med vanliga ögon skådade den af två tjocka talgljus belysta scenen i bryggarens hvardagsrum.»

»Mina hästar, skrivvare?» yttrade hofdamen med sammanbitna tänder. »Hvad vet du om mina hästar?»

»Detsamma som jag vet om eder präktiga vagn.»

Ursinnig genom detta svar, var fröken Bärfelt nära att störta sig öfver skrivvaren, och hertigen, som såg hennes vrede utan att egentligen begripa den, sträckte fram mot henne sin dumma uppsyn och sade, läggande handen på värjfastet:

»Skall jag spetsa karlen på edra vägnar, min sköna vän?»

Feif log, och fröken Bärfelt gjorde en afvärjande rörelse med handen.

»Plåga mig icke längre, skrivvare!» sade hon. »Om tala hvad du vet!»

»Nå, jag begär ju inte bättre. Som jag hade äran att säga, stod jag och betraktade med mycken uppbyggelse, huru Ladau och hans familj helsade Maria välkommen hem, och jag tänkte dervid . . . men kanske viljen I icke veta, hvad jag tänkte?»

»Skynda!»

»Jag tänkte: nu hafva den ädla fröken och den höge hertigen försökt att utan min hjälp fånga fogeln. De hafva misslyckats, och det är rätt åt dem, efter de icke velat hafva mig med i förtroendet. Nå, tänkte jag vidare, nu lärer bryggaren icke försumma att tillegna sig den ädla frökens hästar och vagn, hvilka skola blifva alldeles ypperliga vittnen, då han säkert drager saken inför domstol. Det är också rätt åt mina vänner, då de löpa åstad utan mig. Så tänkte jag, min fröken.»

»Och jag tänker, att om du icke skyndar dig, skall jag bedja hertigen fullborda den hotelse, som han nyss uttalade.»

»Jag är redo, när I befallen, min sköna väninna!» försäkrade den medgörlige hertig Fredrik. »Jag afvaktar blott ett tecken af er, sköna dam.»

»Men på detta tecken af den sköna damen fån I nog vänta länge», sade Feif med en elak sidoblick på hertigen. »Den sköna damen är troligen klok nog att inse, att om hon låter döda mig, får hon ingenting veta. Emellertid vill jag fortsätta min berättelse. Då jag stod sysselsatt med nyss beskrifna tankar, hörde jag tunga steg bakom mig och såg en af Ladaus drängar komma ut från porten och gå rakt fram till ekipaget. Det nötet hade tydligen fått befallning att köra hästar och vagn in på bryggarens gård. Då rördes mitt hjerta af en smula medlidande med er, min fröken. Jag påminde mig, att jag har den äran att älska eder och att jag eger hopp om att en gång blifva älskad af eder tillbaka. Det var isynnerhet detta sista argument, som verkade öfvertygande på mitt sinne. Drängen hade redan fattat tömmarne, då jag trädde fram till honom och öfvertalade honom att lemna dem i mina händer och sjelf gå in i drängstugan och lägga sig att sofva.»

»Och han lät verkligen öfvertala sig?» utropade fröken med en suck af lättnad.

»Ja, min nådiga!»

»Hvad saden I honom då?» sporde hertigen.

»Icke mycket, men jag visade honom denna.»

Skrifvaren upptog ur sin ficka en dubbelpistol, hvilken han sträckte fram mot hertigen, som förskräckt ryggade tillbaka.

»Ah! Och karlen förstod detta stumma språk?»

»Ja, fullkomligt.»

»Och han gick sin väg utan att knota?»

»Jag ber eder vara öfvertygad om att så förhöll sig.»

»Hvad gjorden I sedan?»

»Jag satte mig upp på kusksätet och körde hit.»

»Ekipaget är således här?»

»Ja, sköna dam! I behöfvnen blott skicka ut edra lakejer för att sätta de präktiga djuren på stall.»

»Nå, men jag tycker, att om det verkligen var i skymningen, som I först blefven varse mitt ekipage, borde I hafva kunnat vara här för två timmar sedan.»

»Visserligen! Vredgas icke, sköna dam! Eder onåd skulle krossa mitt hjerta. Jag har en bekännelse att göra och en bön om förlåtelse att framställa.»

»Låt höra! Den tjenst, I hafven bevisat mig, skrifvare, är så stor, att jag väl torde kunna förlåta eder något.»

»Jag trodde verkligen, att det icke skulle misshaga eder, att jag lånade edert ekipage för en liten utflygt, som jag måste företaga.»

»I hvilket ändamål?» sporde hofdamen lifigt.

»Jag skall hafva den äran att sedermera tala derom. Jag ser på hans höghet hertigen, att han längtar efter tillfälle att få uttrycka sitt raseri öfver, att det sköna bytet ännu en gång undgått honom.»

»Deri har du rätt, skrifvare», utropade nu hertigen. »Jag ger d—n både hästar och vagn, men det grämer mig, att jag äfven denna gång icke lyckats få Maria i mitt våld.»

Utan att lyysna till hertigens ord, hade fröken Bärfelt gått bort till bordet, der silfverklockan stod, och ringt. Innan hertigen ännu hade talat till slut, inträdde Brita.

»Hör efter, om Lang och Kalling hafva kommit tillbaka!» befalde damen med barsk och myndig ton.

»Jo, nådig fröken, de kommo nyss.»
 »Hvarför har du icke skickat hit dem?»
 »Nådig fröken . . . jag . . . jag visste icke . . .»
 »Gå och för dem hit till mig!»

»Genast, nådig fröken!»

Två minuter senare stodo Lang och Kalling likt ångerfulla syndare inför sin herskarinna.

»Hvar hafven I varit, edra nöt?»

»Ack, nådig fröken . . .!»

»Ack, ädla dam . . .!»

»Svaren! Hvar hafven I varit? Huru hafven I utfört edert uppdrag?»

»Ack, nådig fröken . . .!»

»Ack, högädla dam . . .!»

»Viljen I, att jag skall bedja hans höghet spetsa eder på sin värja?»

»Ack!»

»Oh!»

»Hvilka nöt! Hafven I förlorat förmågan att tala?»

»Jag bedyrar, att vi äro oskyldiga, nådig fröken», sade Lang bäfvande.

»Oskyldiga såsom barn», tillade Kalling.

»Jag låter hänga eder, om I icke skyndsamt berätt mig allt.»

»Ack!»

»Oh!»

»Nå, viljen I?»

»I skullen sett hans värja, nådig fröken!»

»I skullen hört hans vreda ord, ädla dam!»

»Och skådat hans eldsprutande ögon!»

»Och bäfvat för hans mordiska uppsyn!»

»Om hvem talen I, edra djur?»

»Om honom, den förfärlige, nådig fröken.»

»Hvilken?»

»Den falske hertigen.»

»Ah! . . . Bandholtz!»

Om åskan hade slagit ned midt ibland de förbundna, om en plötslig jordbäfning hade skakat det gamla huset i dess grundvalar, om de mest otroliga ting hade inträffat,

skulle hertigen, hofdamen och skrivvaren icke hafva kunnat blifva mera förskräckta, än de nu blefvo vid denna underrättelse.

»Bandholtz!» ropade på en gång tre par läppar, och de tre utropen vittnade alla om den högsta grad af förfäran.

Det dröjde åtskilliga minuter, innan fröken Bärfelt hade hunnit sansa sig tillräckligt, för att anställa förhör med de båda korpulente gossarne, hvilka stodo der helt handfallna och uppenbarligen mycket förskräckta öfver den oro i lägret, som deras ord redan hade förorsakat, innan de ännu hade berättat ens hälften af det, som hvilade på deras samveten. Möjligen sökte de äfven finna någon utväg att på något för dem själfva fördelaktigt sätt framställa berättelsen om »nådig lifgardistens» fyra vilkor.

Slutligen började dock förhöret, och sedan dröjde det icke länge, förrän de temligen enfaldiga karlarne hade bekänt hela sanningen. Deras små försök att framställa saken i ett ljus, som var mindre generande för deras anspråk på att anses för modiga karlar, omintetgjordes lätt af den skarpsinniga damen, som tvärt igenom väfnaden af mer eller mindre sammanhängande osanningar skådade verkliga förhållandet. Likväl måste man medgifva, att de, sålunda blottade, icke alltför mycket blygdes öfver den feghet, de hade ådagalagt.

»Nu kunnen I gå», sade fröken Bärfelt efter slutadt förhör.

»Ack, nådig fröken . . . !»

»O, ädla dam . . . !»

»Ut med er!»

På en i så tydliga ordalag gifven befallning kunde de korpulente svårligen misstaga sig. De troppade därför af i god ordning, men historien förmåler icke, huruvida de ansågo sin reträtt ske med bibehållen krigsära.

»Jo, der äro vi nu vackert fast!» utbrast hertigen, för att lätta sitt betryckta hjerta inför sina trogna vänner, glömmande att han nyss hade varit redo att spetsa den ene på sin värja för den andres nöje. »Hvad skola

vi nu taga oss till? Han är då värre än f-n, denne Bandholtz!»

»Ett råd, min hertig!»

»I veten då ett sådant i denna brydsamma belägenhet?»

»Sänd genast en kurir till Holstein med befallning att Richter skall släppas ut ur fängelset.»

»Ha! Hvem skulle hafva vågat . . .?»

»Förstån I då icke, att Bandholtz i samma stund, då han befriade sig, sände Richter i sitt ställe till Holstein?»

»Det vore då . . .! Men huru veten I det, min fröken?»

»Mitt sunda förstånd säger mig det.»

»Kanske säger ert sunda förstånd också, huru vi skola kunna röja Bandholtz ur vägen, så att vi aldrig mera få se honom?»

»Kanhända.»

»Nå, då är jag beredd att lyda de goda råd, som ert sunda förstånd är benäget att gifva mig. Hvad skola vi då företaga oss?»

»Med Bandholtz? Öfverlemna honom åt mig! — jag lofvar att göra honom oskadlig. Deremot måste I hjälpa mig med Piper.»

»Jag påminner mig, att jag lofvade det.»

»Verkligen?»

»Hvilken Piper?» frågade skrifvaren. »Är det om grefve Carl Piper, som I talen?»

»Ja, det är så. Men jag glömmer, att I, min käre Feif, ännu icke hafven hört hvad jag vet om honom.»

Detta var emellertid snart berättadt, och Feif medgaf eller låtsade medgifva, att grefven måste göras oskadlig.

»Bättre förekomma än förekommas», sade han med listig uppsyn.

»Nå, så hören då min plan!»

De tre förbundne lutade nu sina hufvuden tillsammans, under det att fröken Bärfelt i hviskande ton utvecklade sin plan till den mäktige ministerns störtande.

Som deras samtal ända till slutet fördes i samma hviskande ton, hafva vi icke mycket att derom berätta.

Feif tycktes med ifver deltaga i öfverläggningen och hvi-skade en lång historia om en upptäckt, som han gjort under sin utflykt med hertiginnans isabellfärgade hästar och dyrbara vagn samma qväll. Slutligen tycktes man förena sig om att sammansmälta frökens plan med den, som framställdes af skrifvaren, till en enda, hvilken nödvändigt skulle leda till målet.

Derefter skildes man ifrån hvarandra under ömse-sidiga höflichetsbetygelser. Hertigen åkte hem till sitt, Casten Feif vandrade till sin boning i mörkret och gat-smutsen, och den ädla hofdamen lade sitt sköna hufvud ned till hvila på de mjuka ejderduskuddarne i den rikt skulpterade sängen.

Under det Casten Feif långsamt vandrade hemåt, samtalade han halfhögt med sig sjelf, och en person, som velat följa efter honom på några stegs afstånd, kunde hafva hört honom bland annat säga:

»Skall jag låta dem störta grefve Piper? Bah! Jag skulle till och med glädja mig öfver den stolte ädlingens fall; jag skulle glädja mig öfver den persons olycka, som så ofta förödmjukat mig genom sitt odrägliga öfversitteri, om jag icke visste, att jag på samma gång skulle störta mig sjelf. Nu måste jag skydda honom af egennyttan. Egennyttan är, inom parentes sagdt, min afgud. Den är den nyttigaste och bästa af alla mänskliga känslor. Tvingar nu egennyttan mig att skona herr grefven? Det är frågan, och jag besvarar den utan tvekan med ja. Hvarför? Jo, ty som jag blott är en simpel skrifvare hos nämnde grefve, skulle jag vara utan plats; det skulle vara slut med alla mina drömmar om ära och hedersplatser, ifall grefve Piper *nu* blefve störtad. Framdeles, när vi komma ut i kriget och äro långt ifrån fäderneslandet, då skall jag hafva hopp om att få efterträda herr grefven i konungens förtroende och på hans höga plats, ty då skall der icke finnas några medtäflare i konungens närhet. Nu deremot är konungen omgifven af en skara hög-adliga herrar, bland hvilka Pipers efterträdare lätt kunde finnas. Jag måste därför för närvarande skydda honom. Allt detta säger mig den välsignade egennyttan. Och

slutsatsen? Den är att jag måste på något fint sätt gifva greffen en varning.»

Under detta samtal med sig sjelf hade den lille skrifvaren hunnit fram till N:o 2 Tyska Prestgatan. I den mörka förstugan af detta hus försvann han för våra blickar.

TJUGOANDRA KAPITLET.

Minor och kontramminor.

Man skref redan den 12 April år 1700.

Konungen hade ännu icke farit ut i kriget, en långsamhet, hvilken utan tvifvel hade sin grund i svårigheten att skaffa penningar. Hvar och en vet, huru förlamande penningebrist inverkar på mindre affärers bedrivande. Ett krig är ingen liten affär, och derfor måste bristen på mynt dervid vara så mycket mera känbar.

Föregående årets olagliga krigsgärd hade gått åt till bekostande af den hjälp, som konungen då sände till Holstein att bistå hertigens anhängare, och deraf fans numera icke ett öre kvar i statens kassor. Den af Carl XI samlade riksskatten hade blifvit dåraktigt förslösad. Nu stod man der vackert med två började och ett väntadt krig på halsen och saknade penningar. Man måste medgifva, att ställningen var föga behaglig och ännu mindre lätt att ordna på ett tillfredsställande sätt.

Såsom alltid i tider af svårt förtryck firade äfven nu fosterlandskärleken sköna triumfer öfver egennyttan och snikenheten. Då konungen begärde inhemska lån, var det ingen menniska, som till svar frågade honom, hvar den million d. s. hade tagit vägen, som blifvit utdebiterad föregående året. I stället var man ganska beredvillig att med penningar understödja konungen, och om man på något ställe tvekade eller rent af vägrade, så hade det sin grund, icke i brist på kärlek till konung och fosterland, utan i fruktan för de ännu gällande re-

duktions-stadgarne och deri att man, så länge dessa stadgar gälde till efterlefnad, naturligtvis fruktade att få se upprepadt det sätt, hvarpå Carl XI fordom betalte kronans fordringsegare.

Emellertid inflöto genom de inhemska länen ganska ansenliga summor i krigskassan. Piper, Wrede och J. G. Stenbock sammansköto tvåhundredatusen d. s., och Stockholms borgerskap lemnade tretiotusen. Grefve Piper var outtröttlig i fråga om att skaffa penningar, och hvarhelst han visste att sådana funnos, der infann han sig och lyckades oftast att genom goda ord och klara bevis förmå egarne till att utlemna dem.

Vid middagstiden den 12 April, således några dagar efter den, då de i det föregående omförmälda händelserna timade, satt Carl Piper ensam i sitt kabinet, medan skrivarne arbetade i rummet utanför detta. En viss tankfullhet hvilade öfver hans ädla drag, der han satt tillbaka lutad i sin högkarmade länstol framför ett bord, på hvilket en mängd papper lågo utbredda. Han hade nyss slutat sitt arbete och tog sig nu ett ögonblicks hvila.

»Vi hafva i dag den 12 April. I morgon är den för konungens afresa bestämda dagen, och ännu äro våra penningbehof icke tillräckligt tillgodosedda. Något måste göras, för att göra folket beredvilligare att lemna kunglig majestät och kronan sina penningar till läns. Men hvad? Ja, konungen måste upphäfva reduktionen och det redan innan han lemnar Stockholm, således redan i morgon. Det gifves ingen annan utväg, och man är således nödd och tvungen att vidtaga denna åtgärd, huru påkostande det än må vara både för mig och konungen att vidröra ett af högstsälig konung Carl XI:tes verk. Jag vill genast gifva föreskrift om denna handlings uppsättande, på det att den må vara redo att af konungen undertecknas i morgon.»

Grefven ringde.

Efter några ögonblick inträdde Casten Feif, smilande och ödmjuk som vanligt. Den lille skrivarven hade dessutom en vana att gå med smygande steg likt en katt.

Grefven märkte därför icke hans närvaro, förrän han stod bredvid honom. Då reste han sig häftigt upp.

»Jaså, det var du, Feif! Jag hade försjunkit i tankar, och du var nära att göra mig rädd.»

»Jag tyckte, att herr grefven behagade kalla mig?»

»Javisst, ja! Jag har här ett arbete åt dig, som du måste utföra innan i morgon middag.»

Nu följde några omständliga anvisningar rörande uppsättandet af det viktiga aktstycke, som skulle upphäfva reduktionen, hvarefter Casten Feif bugade sig och gick.

Åter vorden ensam, försjönk hertigen å nyo i djupa tankar och talade derunder halfhögt för sig sjelf.

»I afton hoppas jag emellertid kunna skaffa konungen en ganska vacker summa, ifall icke den rika enkan har ändrat sinnelag sedan i går. Hon har varit ganska svår att öfvertala, men det har omsider lyckats mig. Hon ensam förmår bisträcka konungen med lika stor eller större summa än jag och Fabian Wrede och Johan Gabriel Stenbock tillsammans kunde anskaffa . . . Hvad nu? Hvad vill du?»

»De sista orden ställes till en lakej, som hade inträdt i rummet.

»Ett bref, herr grefve!» svarade denne, presenterande detsamma på en bricka af gediget silfver.

»Ah! Från hvem?»

»En okänd karl aflemnade det.»

»Godt! Du kan gå.»

Sedan lakejen försvunnit, öppnade grefven den lilla skrifvelsen och läste den. När han slutat läsningen, började han ånyo från början och kastade brevet slutligen ifrån sig på bordet. Med läsarens tillåtelse-vilja vi taga del af dess innehåll:

»Herr grefve!

Inställ eder vanliga färd till Årsta i afton! Man vill skada er, och man spionerar på er.

En vän.»

»Hvad betyder det?» utropade grefven, sedan han kastat skrifvelsen ifrån sig. »Hvad vill detta säga? Tror man, att jag förehafver olofliga ting, då jag far till Årsta?»

Hvem har för öfrigt kunnat utspionera, att jag de senaste veckorna verkligen farit dit några aftnar?»

En stund satt han tyst och blickade tankfull genom fönstret på de midtemot liggande husen. Plötsligt reste han sig upp, fattade åter brefvet och började mera noggrant undersöka det.

»Denna stil», sade han, »är mig fullkomligt obekant. Nå, det gör också ingenting. Hufvudsaken är, att jag tyckes hafva fiender — och hvilken man i min ställning har någonsin saknat sådana? Nåväl, dessa obekanta fiender hafva erhållit kännedom om mina utflygter till Årsta. De kunna naturligtvis icke tänka annat, än att dessa färder betyda otrohet mot min hulda grefvinna. De hafva följaktligen anlagt någon mina, som enligt deras tanke skall i afton spränga mig i luften, hvilket troligen vill säga, att de ämna beröfva mig konungens förtroende och gunst. Gerna, om I kunnen, mina herrar fiender! Mot eder mina vill jag anlägga en annan och den heter — sanningen. Alltså far jag till Årsta i afton i vanlig tid.»

Efter att hafva fattat detta beslut, återvände grefven till sitt trägna arbete, som han icke slutade, förrän klockan var half nio på aftonen. Då befallde han fram sin vagn, sökte bland sina papper efter ett, som han gömde hos sig, steg derefter lugnt ned och for sin väg.

Till Södermalm stälde färdan, och efter att hafva passerat den för oss redan bekanta bron öfver Årstaviken, for vagnen med rask fart framåt vägen förbi Liljeholmen och slog efter en kvarttimmes färd in på den smalare vägen till Årsta. Icke ens vid Årsta stannade den, utan lemnade det bakom sig, för att efter ännu några minuters färd stanna framför ett litet förtjusande landthus, just ett sådant, som två älskande menniskor skulle önska sig för att ostördt kunna njuta af sin lycka. Det lilla huset var omgifvet af en trädgård och torde vid dagsljuset hafva företett en förtjusande anblick, der det låg inbäddadt i blommor och grönt, speglande sig i Årstavikens vatten. Ifall grefve Piper verkligen här dolde någon oloflig förbindelse, måste man åtminstone medgifva, att han förstått omgifva sitt felsteg med så mycket poesi som möjligt.

Grefven steg ur vagnen, öppnade trädgårdsgrunden och begaf sig in i trädgården, utan att märka två rytare, hvilka höllo stilla på något afstånd under ett träd, som gjorde mörkret ännu svartare på den plats, der de befunno sig. Till denna plats trängde icke någon enda stråle af det sparsamma ljus, som strömmade fram och ut i trädgården genom husets tillslutna fönsterluckor.

Emellertid gick Piper djerft fram genom några slingrande trädgårdsgångar, steg småsjungande uppför trappan och gaf sig till känna för husets invånare genom en lindrig knackning på förstugudörren. I nästa ögonblick öppnades denna af en ung och skön qvinna, som med hjertliga ord helsade grefven välkommen, hvarefter dörren åter stängdes, så att den sköna uppenbarelsen försvann för rytterne, hvilka säkert icke hade underlåtit att från sin plats under trädet iakttaga denna lilla scen.

Ehuru aftonen är ljum och mild, vilja vi likväl icke stanna längre utanför, utan förfoga oss in i det lilla landt-
huset, för att bevittna hvad grefve Piper der företog sig.

I ett rum, hvars oljemålade väggar och enkla, men solida möbler belystes af flera vaxljus, omgafs grefven af två kvinnors vänliga omsorger. Han fann sig hastigt förflyttad till ett litet förtjusande tébord, hvarest den unga, sköna qvinnan, som nyss öppnade för honom, nu serverade honom en rykande kopp af denna år 1600 genom holländarne till Europa införda dryck, hvilken grefven lät sig väl smaka, under det han förtroligt samtalande med en äldre dam, hvilken satte sig midt emot honom och gjorde sig all möjlig möda att förmå den ädle grefven till att gripa ännu djupare ned i skorpkorgen.

Under det téet dracks, samtalande man om hvarjehanda likgiltiga ting, hvilka här såsom alltid bland bildade människor erhöillo sin egentliga vikt och betydelse genom det spirituella sätt, på hvilket samtalet fördes. Man talade om väderleken, om grannarne, om helsan och om mycket annat, som vi icke medhinna att i detalj uppräknas.

Genom att lyssna till detta samtal erfara vi, att grefven kallade den äldre damen »fru Högström» och den

yngre »jungfru Anna». Dessa formaliteter, dessa på sitt sätt främmande titlar bådade intet godt för herr grefven, såvida det verkligen var hans mening att komma i ett intimare förhållande till den yngre af dessa damer. Stora framsteg hade han åtminstone icke ännu hunnit göra hos mor och dotter — att döma af ansigtenas likhet var detta det förhållande, i hvilket de båda damerna stodo till hvarandra.

»Nå, min bästa fru Högström», sade grefven, medan han efter slutadt tédrickande lutade sig bekvämt tillbaka i stolen, »vi komma nu till våra affärer. Jag hoppas, att I icke hafven ändrat eder mening, sedan vi i går afton afgjorde saken? Statens väl fordrar, att individerna i mån af sin förmåga uppoffra sina enskilda intressen, isynnerhet i så kritiska tider som de närvarande.»

»Jag har noga betänkt edra ord, herr grefve», svarade den äldre damen, »och jag måste medgifva deras sanning. Derfor är jag också beredd att i min ringa mån bidra till fyllandet af rikets penningebefoh. Gudilof, min salig man, Märten Högström, förvärfvade sig en ganska vacker förmögenhet der uppe i Sundsvall och lemnade mig icke på bar backe. Men . . .»

»Det finnes således ändå ett 'men'?»

»Ja, herr grefve, jag har en dotter.»

»Icke kan jungfru Anna vara emot, att I, min goda fru, bisträcken hans majestät konungen med ett lån?»

»Nej, det är hon icke, men det är min skyldighet såsom mor att icke förslösa den egendom, som skall en gång blifva hennes.»

»Att låna den åt konungen är väl icke att förslösa den?»

»Det är kanske icke så omöjligt, herr grefve, så länge reduktions-stadgarne gälla här i riket.»

»Men, min fru, det är sannerligen icke min mening, att I skullen taga eder så nära, att I eller eder sköna dotter komma i torftighet. Så långt går icke en undersåtes pligt. I bören icke låna konungen mera än hvad I under alla omständigheter kunnen undvara.»

»Likväl . . .»

»Ah! Världigas höra mig till slut! Jag medför här ett lagligt mottagningsbevis, utfärdadt af kontributionsrånteriet och statskontoret gemensamt, enligt hvilket I egen att af kunglig majestät och kronan fordra den summa, som I nu gifven till läns. Tomrum är lemnadt för summans införande, emedan I ännu icke hafven bestämdt uttaladt eder derom.»

»Nå, detta är godt och väl, herr grefve. Men . . .»

»Återigen ett 'men'?»

»Detta är emellertid intet nytt 'men', utan detsamma, som jag nyss hade äran nämna. I hafven ännu icke lugnat mig med afseende på reduktions-stadgarne.»

»Nåväl, min fru, de skola upphävas. I morgon undertecknar konungen deras upphäfvande.»

»Då är jag lugn. Var god, herr grefve, och ifyll summan!»

»Gerna, om I sägen mig beloppet.»

»Trehundratusen daler silfvermynt.»

Darrande på handen af den glädje, som genombäfvade hans inre, då han hörde nämnas denna efter tidens förhållanden enorma summa, förde grefven in beloppet i skuldebrevet, medan fru Högström aflägsnade sig, troligen för att i ett annat rum hemta penningarne.

Fem minuter senare var grefven ifrigt sysselsatt med att räkna de ofantliga högar af guld- och silfvermynt, som lågo utbredda framför honom på bordet. Klängen af de ädla metallarna var det enda ljud, som hördes, ty mor och dotter hade återtagit sina handarbeten, hvilka de skötte under en tystnad, som troligen afsåg att icke störa grefven.

Plötsligt afbröts den herskande tystnaden genom några slag på förstugudörren, hvilka förkunnade att någon sökte inträde.

»Skynda dig, Anna», utropade frun, »att hemta en sja, hvilken vi vilja kasta öfver den här rikedom, och gå sedan och tillsäg betjeningen, att man öppnar!»

Grefve Piper lät utan invändning dölja sina skatter.

»Klokt, min fru», sade han. »Man kan ju icke veta,

hvem den besökande är, och det vore mycket oförsigtigt att fresta någon till brott.»

En lindrig ryckning i ögonbrynen visade emellertid, att grefven på något sätt kände sig obehagligt berörd af det plötsliga afbrottet. Såsom författare ega vi naturligtvis både rättighet och förmåga att analysera grefvens tankar, och vi kunna därför underrätta läsaren om, att han insåg, att det ögonblick nu var inne, då fiendernas mina skulle springa. Det var af denna orsak, som rörelsen med ögonbrynen framkallades. Likväl antog hans ansigte snart ett leende uttryck vid den tanken, att hans egen kontramina var så skickligt som möjligt dold under — jungfru Annas röda sjal.

Snart hörde man ljudet af tunga steg och klingandet af sporrar i förstugan. Dörren öppnades, och in trädde två manliga gestalter, den ena lång, smärt och majestätisk, den andra tjock, fet och välmående.

Vid åsynen af den unge, majestätiske mannen, som var klädd i en simpel blå vapenrock, gula benkläder af skinn och höga stöflar, utropade båda damerna samtidigt:

»Konungen!»

I samma ögonblick mumlade grefve Piper:

»Jaså, hertigen!»

Det var den välmående mannen han dermed menade.

Hertigen hade verkligen infunnit sig vid detta tillfälle, för att å fröken Bärfelts vägnar njuta af triumfen öfver den stolte grefven och för att till henne kunna inberätta hvad som tilldrog sig, huru grefven bar sin irådade ogunst, hans förtviflan deröfver o. s. v. Den dyra väninnan hade redan visat sin höge vän och gynnare så många tjänster och skulle i framtiden göra honom många flera, så att hans höghet naturligtvis icke kunde underlåta att visa henne denna lilla uppmärksamhet, hvartill han för öfrigt alldeles icke kände sig obenägen af den anledningen, att han äfven för sin egen del hatade hvarje redlig man, hvilken han ansåg vara skarpsinnig nog för att kunna genomskåda och djerf nog att våga röja honom.

Med en bildad dams belevfvenhet trädde fru Högström fram emot konungen och sade:

»Hvad är det som förskaffar mig den äran att se eders majestät under mitt låga tak?»

Konungen gjorde en afvärjande rörelse med handen och svarade kallt:

»Gören eder intet besvär, min fru! Jag har verkligen icke infunnit mig för eder skull, icke heller för att få se den der unga qvinnan.»

Sårad drog den goda frun sig tillbaka.

»Nej, greve Piper», fortfor konungen bistert, »det är för att träffa er, som jag företagit ridten hit på denna sena timma.»

»Ah», svarade grefven lugnt och mötte oförfärad konungens lugna öga. »Eders majestät behöfver mig således?»

»Nej, herr greve, jag hoppas för all framtid slippa edra tjenster, sedan jag träffat eder på sådana vägar. Jag vill icke, såvida jag kan hindra det, betjenas af dåliga och moraliskt förfallna personer. Aldrig, herr greve, aldrig hade jag kunnat föreställa mig, att jag skulle träffa eder på ett sådant ställe.»

»Ett sådant ställe?» utropade greve Piper. »Eders majestät skulle blott känna den ädla fru Högström och hennes behagfulla dotter, så skulle eders majestät förvisso icke med sådan ringaktning yttra sig om deras boning. De äro hederligt och bildadt folk, ers majestät, och deras hus är ett fullkomligt hederligt hus. Ingen behöfver blygas öfver att träda in under deras tak. Nej, icke ens en konung.»

»Hederliga menniskor? Jaha, min frände» (han vände sig till hertigen), »detta lärer väl vara ett nunnekloster, när sanningen kommer fram.»

»Ha, ha, ha! Ett nunnekloster!»

Fru Högström var alldeles tillintetgjord af konungens ohöflighet. Hennes dotter, som såg sin gamla moders ångest och kände ett hjertligt medlidande med henne, trädde dristigt fram till konungen.

»Huru? Ers majestät kommer in i vårt lugna hem

och slungar omkring sig förolämpande beskyllningar mot oss kvinnor? Hvad hafva vi då gjort? Hvilket brott hafva vi begått? Äro vi icke hederliga människor? Innan eders majestät fortsätter, torden I nådigt säga oss rent ut, med hvilken rätt I tron eder kunna saklöst förolämpa oss.»

»Jag talar icke eder till», svarade konungen kallt. »I kunnen tiga, tilldess man tillspörjer eder. Min närvaro här gäller denne grefve, som glömmet, att han har en maka.»

»Om han varit nog pligtförgäten», svarade den raska flickan, »ingalunda har det skett i detta hus, ers majestät. Jag . . .»

Grefven vinkade med handen åt den unga flickan till tecken att hon borde vara tyst. Konungen uppfattade detta tecken såsom uttryck för grefvens fruktan, att Anna skulle röja någonting.

»Tala, grefve! Försvara eder!» utropade han.

»Nej, eders majestät», svarade Piper, »jag ärnar icke försvara mig. Jag har verkligen varit otrogen mot min maka. I stället för att löpa omkring efter en älskarinna, borde jag i denna stund hafva suttit hemma i mitt hem vid min makas sida. Jag ångrar mig bittert, ers majestät!»

»I erkänner således?»

»Ja, visst erkänner jag. Behagar eders majestät måhända närmare betrakta min älskarinna, på det att eders majestät må öfvertyga sig om, att jag icke har sämre smak, än eder följeslagare, den ädle hertigen, vid sådana fall plägar ådagalägga.»

Konungen vände sig ofrivilligt om och blickade skarpt på jungfru Anna Högström, men grefve Piper fortfor:

»Åhnej, eders majestät, denna unga, dygdädra dam är icke min älskarinna, ehuru jag måste medgifva, att hennes skönhet och dygd göra henne värd till och med en grefvekrona. Nej, ers majestät, en man, hvilken såsom jag har utbildats vid konungens, eder högstsalig herr faders stränga och sedesamma hof, har ovilkorligt för-

lorat hvarje begär efter att fånga detta slags foglar och lemnar gerna åt hertigar och slika höga herrar att störa kvinnofrid och öfva kvinnorof. För min del förklarar jag högtidligt, att jag är hvars mans fiende, hvilken söker att förnärma denna unga dam eller någon annan ung kvinna, eho det vara mände. *Min* älskarinna deremot är . . .»

»Han nöjer sig med gamla foglar, ty han är själf för gammal för de unga», mumlade hertigen, som missförstod grefvens ord.

Denne fortfor utan att låta sig störas af hertigens otydliga mummel:

». . . här, ers majestät! Kom och se! Skönare älskarinna har aldrig blifvit omfattad af någon mans hand.»

Grefven gick bort till bordet och ryckte undan den röda sjalen, så att det gnistrande guldets och det skinande silfret blef synligt.

Förstummad, bestört, förvånad stod konungen der. Hans ögon betraktade än grefvens lugna ansigte, än de i ljusskenet skimrande penninghögarne.

»Hvad? . . . Huru? . . .»

»Detta är min älskarinna, ers majestät, och huru renhjärtad och kysk I än mån vara, tror jag likväl, att våra tycken härvidlag öfverensstämma. Äfven I, min konung, ären fästade vid den älskarinnan.»

»I sanning!» utropade konungen. »Jag förstår dig icke.»

»Hvad? Ers majestät förstår icke? I insen icke, att denna ädla fru, som af försynen blifvit välsignad med stora egodelar, har i betraktande af eders kunglig majestäts bekymmer i närvarande tid lånat eders majestät dessa trehundredtusen daler silfvermynt? Det borde dock, synes mig, icke vara svårt att begripa; icke heller bör ers majestät hafva någon svårighet att förstå, att jag, eder trogne tjenare, infunnit mig här, för att å edra vägnar lyfta och qvittera summan.»

»Ah!» utropade konungen. »Detta är således den rätta orsaken till eder närvaro här, herr grefve? För-

låten mig min ovärdiga misstanke mot eder, min käre vän! Och I, mina damer, eder måste jag på mina knän anropa om tillgift för . . .»

»Ers majestät», afbröt Piper, »dessa förståndiga damer fordra ingen upprättelse. Tvärtom tacka de i sina hjertan Gud, som gifvit Sveriges rike en sådan konung, som I ären, ren, kysk, sedesam. De veta, att en sådan konung är oskuldens mäktigaste skydd och värn.»

TJUGOTREDJE KAPITLET.

Försåtet.

Det var den 14 April.

Ett rykte hade spridt sig i hufvudstaden, att konungen under sistförflutna natten hade lemnat Stockholm. Några sade väl, att han blott företagit en resa till Kungsör och att han säkert skulle återkomma till hufvudstaden ännu en gång, innan han drog ut i striden. Dessa understöddes i sin mening af ryktet, att konungen icke hade underrättat någon människa vid hofvet derom, att hans färd gälde rikets fiender. Men andra antogo såsom gifvet, att konungen icke skulle stanna vid Kungsör, utan draga vidare nedåt de södra orterna, för att derifrån anfalla Danmark. Dessa åter anförde såsom stöd för sin åsigt, att order hade blifvit utdelade denna morgon, att lifregementet skulle före aftonen draga söderut.

Hvilkas åsigt som var den rätta, känna vi af historien. Då Carl XII, efter att den 13 April hafva under-tecknat den handling, hvarigenom reduktionen upphäfdes, under natten mellan den 13 och 14 begaf sig bort från hufvudstaden, var det för att aldrig mera dit återvända. Han återsåg aldrig hvarken Stockholm eller sina närmaste släktingar.

Då ju Abraham Bandholtz tillhörde lifregementet, skulle således äfven han denna dag lemna hufvudstaden i enlighet med konungens befallning. För honom, som längtade efter ära och utmärkelse, var det en glädjepost, han mottog, då detta budskap nådde hans öron, men för Ladau

och hans familj var detta ett sorgebudskap, allramest likväl för Maria, som blef helt blek om kind, när hon hörde det förkunnas.

För att fullständiga sin ekipering med några småsaker, dem han hittills hade förgätit att förskaffa sig, begaf sig Abraham ut i staden och tillbringade ett par timmar med att gå från den ena butiken till den andra och uppgöra sina små affärer. Då han slutligen skulle gå hem, mötte han på gatan en herre, hvilken studsade vid hans åsyn, stannade och sade till honom:

»Du tillhör lifregementet?»

»Ja!»

»Och heter?»

»Abraham Bandholtz.»

»Godt! Jag var just på väg att uppsöka dig.»

»I viljen mig då något?»

»Jag har hört konungen tala om dig såsom en modig man.»

»Konungen? I ären då?»

»Carl Piper.»

»Ursäkta, nådig herre, att jag icke kände eder. Edert namn har länge varit mig bekant såsom tillhörande en af Sveriges ädlaste söner.»

»Du skall följa mig i afton.»

»Hvarthän, nådig herre?»

»Att upphinna konungen. Mina göromål hafva kvarhållit mig här en dag längre än hans majestät. Min skrifvare har jag sändt i förväg. I natt vill jag sjelf följa efter. Jag blifver ensam och behöfver en modig ledsagare, hvilken förstår att handtera värjan.»

»En fara hotar eder således?»

»Måhända!»

»Godt! I kunnen lita på mig, nådig herre.»

»Möt mig då till häst vid Hornstull klockan elfva i qväll!»

»Som I befallen!»

»Det är då öfverenskommet.»

»Men . . .»

»Hvad?»

»Min öfverste har gifvit order till uppbrott klockan fyra i eftermiddag.»

»Nå, hvad gör det till saken?»

»Eder kanske gör det ingenting, nådig herre, men mig så mycket mera. Jag kan icke bryta mot en gifven order.»

»Jag skall viddala öfversten.»

»Då är jag nöjd. Farväl, nådig herre!»

»Kom ihåg klockan elfva.»

»Ja!»

De gingo hvardera åt sitt håll.

Grefven talade som vanligt med sig sjelf.

»Om verkligen den anonyma skrifvelsen skulle innehålla en sanning, om man verkligen skulle ligga i försåt för mig i närheten af Bränkyrka, så skall denne man hellre låta döda sig än fly och lemnå mig i sticket.»

Verkliga förhållandet var, att grefve Piper samma dag på morgonen ånyo hade erhållit ett bref, denna gång af följande lydelse:

»Herr grefve!

Färdas icke i natt förbi Bränkyrka. Man vill mörda er. Lyd en tillgifven och trofast

Vän.»

Grefven blef till en början mycket förvånad och grubblade öfver, hvem den besynnerlige brefskrifvaren månde vara, som kände hans hemligaste företag. En hastig jernförelse öfvertygade honom om, att detta bref var skrifvet af samma hand som det föregående.

»Om jag har fiender», sade han, »så tyckes jag äfven ega vänner, och det är alltid en god tröst. Bah! En vän, som icke vågar visa sig, utan blott uppträder med anonyma skrivelser, är endast hälften af en verklig vän. Nej, det är just en verklig vän jag behöfver, en som står vid min sida, som fäktar för mig och, om det behöfves, gifver sitt lif för att rädda mitt. Men hvar skall jag finna en sådan? Om konungen vore här, skulle jag bedja honom låna mig sin kammarpage, den hederlige Klinckowström, som är en god klinga, men nu äro både konungen och hans page borta. Ah! . . . nu vet jag det! Jag

hörde i går att lifregementet ännu icke afmarscherat. Hvad var det nu den der unge mannen vid detta regemente hette, om hvilken konungen nyligen talade med sådan entusiasm? — Han råkar alltid i hänförelse, den kunglige gossen, då han talar om hjeltar. — Var det icke Bandholtz? Jo, så måste det vara. Nåväl! Jag uppsöker denne Bandholtz och gör honom till min följeslagare, och sedan . . . tänker jag icke vidare på den saken. Jag måste påskynda mitt arbete för att hinna blifva färdig till afresan i natt.»

Vi hafva nyss sett, huru grefven utförde sitt beslut att ställa sig under Abraham Bandholtz' eskort, och vi kunna därför ila förbi den mellanliggande tiden, för att klockan elfva på aftonen infinna oss vid det omtalade mötet vid Hornstull.

För att icke försumma det af grefve Piper utsatta klockslaget, hade Abraham begifvit sig till platsen så tidigt, att klockan ännu icke hade slagit half elfva, då han hejdade sin häst framför ett hus i närheten af tullen. Genom fönstren i detta hus, som i det hela icke var annat än en koja, strömmade skenet från en i spiseln upptänd brasa, och Bandholtz valde en sådan plats, att han i detta eldsken skulle kunna igenkänna de förbipasserande och icke löpa fara att låta grefven obemärkt färdas förbi, såsom om han hade stannat i mörkret.

Knappt hade han intagit sin position, förrän han hörde ljudet af hästramp i den rigtning, från hvilken han nyss sjelf hade kommit. Den ryttare, som nalkades, tycktes hafva ondt om tid, ty han lät sin häst färdas i galopp.

»Ah!», tänkte Bandholtz, »grefven synes vara angelägen att börja färden, efter han kommer mera än en half timma förtidigt.»

Vår hjelte kände sig öfvertygad om, att det var grefven som kom; men då ryttaren trädde inom området för eldskenet, fann Bandholtz, att så icke var förhållandet. Denne ryttare var mindre till växten än grefven och äfven i andra afseenden honom olik.

Då ryttaren varseblef Bandholtz, hejdade han sin häst och lät denne passera förbi i gående, liksom för att

granska Bandholtz' utseende. När han hade ridit omkring tjugo steg från platsen, vände han om och red rakt fram till Abraham.

Denne, som tyckte, att främlingens nyfikenhet var allt för stor, tillsporde honom:

»Hvad söken I?»

»Eder fråga vill jag besvara med en annan: hvem ären I?»

»Det torde icke komma eder vid, hvem jag är. Riden I eder väg och låten mig vara!»

»I svaren ohöfligt på min höfliga fråga.»

»Och I hafven alldeles icke besvarat min.»

»Derför att det icke behagar mig att svara.»

»Kort och godt!» utropade Bandholtz, hvars tålmod sattes på ett hårdt prof. »Viljen I lemna mig eller icke?»

»Kort och godt!» härmade den andre med spefull ton. »Viljen I lemna denna plats eller icke?»

»Är jag eder till hinders?»

»Icke nu och icke här, men på den färd, jag ärnar företaga, behagar det mig icke att lemna bakom mig beväpnade och beridna män, hvilkas afsigter jag icke känner.»

»Min herre glömmet, att man icke alltid får det så här i världen, som man vill och som det behagar.»

»Jag glömmet ingenting. Bort med eder!»

»I glömmen åtminstone förståndet», sade Bandholtz, som blef lugnare, ju hetsigare den andre visade sig vara.

»Hvad? Förolämpen I mig? Dö då, din hund!»

Som en blyxt drog den okände sin värja, och, sporrande sin häst till ett språng, var det hans mening att genomborra Bandholtz, innan denne finge tid att sätta sig till motvärn, men vår hjälte, som längesedan insett, hvad främlingen önskade, och därför var beredd på strid, strök sin häst tillbaka och vann derigenom tid att blotta sin värja. Hans motståndare träffade därför med sin första stöt endast tomma luften, och vid den andra »rasslade» hans vapen mot Abrahams, som skickligt parerade stöten.

»Nej, min vän», sade Bandholtz, leende oakadt faran, »så lätt går det icke för sig att mörda mig. I sjelf, herr lönnmördare, skolen stanna här på platsen.»

Ännu mera uppretad både genom det misslyckade anfallet och motståndarens lugn, förnyade främlingen sitt angrepp med ett raseri, som helt och hållet öfverlemnade honom i den lugne Bandholtz' våld. Denne behöfde blott parera stötarna och iakttaga ett tillfälle, då fienden blotade sig, för att vara viss om seger.

»Hund! Du skall dö . . . dö . . .!» ropade främlingen, under det han i blindt raseri gaf stöt på stöt, af hvilka dock ingen enda tillfogade Bandholtz ens så mycket som en skråma.

»Ännu är klockan icke mycket öfver half elfva», tänkte Bandholtz, under det han parerade sin motståndares aldrig hvilande värjas rörelser. »Jag har således god tid att affärda den här uslingen och behöfver alldeles icke förfira mig.»

En sådan strid kunde emellertid icke räcka länge. Bandholtz var dertill allt för kallblodig och motståndaren alltför het.

Nu upptäckte Bandholtz' skarpa blick, att motståndaren en sekund lemnade sin högra sida utan skydd. Blixtsnabbt lät han spetsen af sin värja taga en sådan riktning, att den genomborrade fiendens högra arm, hvilken ögonblickligen förlamades och släppte värjan, som med ett klingande ljud föll till marken. Med ett rytande, likt en rasande tigers, vände främlingen sin häst och red i sporrstreck nedåt bron.

Lugn som om ingenting hade passerat, aftorkade Bandholtz sin värja och satt stilla qvar på sin plats, lyssnande till ljudet af hästramp, som aflägsnade sig från platsen.

Plötsligt hördes en häst närma sig från hufvudstads-hället.

»Denna gång är det säkert grefven», tänkte Bandholtz. »Klockan är nu tre quart till elfva.»

Huru säker än Bandholtz var att få se grefvens gestalt träda fram inom den af skenet från brasan upplysta kretsen, misstog han sig likväl. Äfven denne ryttare var honom fullkomligt obekant, men att det var en förnäm herre, det trodde han sig finna såväl af hästens utsökta ras som af schabrakets lysande utstyrsel.

Denne ryttare red icke ett enda steg förbi Bandholtz. I samma ögonblick som han höll in sin häst, vände han dess hufvud rakt mot vår hjelte och befann' sig snart så nära denne, att hästarnes hufvuden vidrörde hvarandra. De adla djuren tänkte icke på någon fiendskap, utan helsade hvarandra med glada och vänliga gnäggningar.

»I ären mig till stor förtret», sade den nyss anlände ryttaren med barsk och myndig stämma. »Derför måste jag jaga eder bort.»

Bandholtz undrade inom sig öfver det besynnerliga förhållandet, att han denna afton tycktes vara i vägen för alla möjliga menniskor. Då han emellertid icke önskade att råka i strid med någon, isynnerhet som klockan närmade sig elfva, svarade han fogligt:

»Om jag är eder till förtret, så kunnen I ju draga härifrån. Vägen är fri och jag skall icke uppehålla eder.»

»Men jag drager icke vidare, förrän jag drifvit dig bort. Hvem vet? Du är mähända min fiende och det vore oförsigtigt att lemna dig qvar här i min rygg.»

»Jag är icke fiende till andra än stråtröfvare och ohederligt folk, och om I ären en hederlig man, som jag tror eder vara, så kunnen I lugnt draga härifrån åt hvilket håll I behagen. Jag skall icke oroa eder eller söka göra eder skada.»

»Derom är jag icke lika viss som du. Derför . . . försvara dig, om du kan, eller dö, om du det icke kan!»

»Jag kan både försvara mig som en man och dö som en kristen», svarade Bandholtz, medan de båda motståndarne drogo sina värjor och korsade dem, hvilket senare de ock gjorde med sådan kraft, att gnistorna flögo kring stålet. De båda fiendernas vrede slocknade icke lika fort som dessa gnistor.

Det blef en hård strid. Denne främling var icke så hetsig som den föregående och Bandholtz kunde derfor icke mot denne använda samma stridssätt som mot den föregående. Om den förra striden hade varit blott en lek för Bandholtz, så blef deremot denna rama allvaret.

Lugn, kall och fintlig gick vår hjeltes motståndare i striden. Ingenting tycktes hafva förmåga att förtreta

honom. Tjogtals misslyckade stötar värmdes icke hans blod eller omtöknade hans ögon. Tvärtom blef han mera kall för hvarje gång Bandholtz parerade hans angrepp. Det var en i sanning fruktansvärd motståndare, men lyckligtvis var vår hjälte icke mindre lugn, kall, fintlig och skicklig.

Plötsligt erinrade sig Bandholtz en fintlig stöt, hvilken han hade inhemtat af sin lärare i fäktkonsten, en stöt, hvilken det knappt var möjligt för en skicklig fäktare att vid dagsljus parera och som därför borde kunna med ännu större fördel användas i det mörker, som rådde på skådeplatsen för denna strid.

Bandholtz dröjde icke att använda denna förträffliga stöt, men öfverraskades af att finna sin fiende beredd. Denna öfverlägsna fint, på hvilken han litat så mycket, omintetgjordes af motståndaren genom en lugn och elegant rörelse med värjan. Vår hjälte hade träffat sin öfverman, och han började redan hysa den tanken, att denna strid kunde sluta illa.

Vid denna tanke, som dref blodet uppåt hufvudet, blef han mindre vaksam, och hans lugna fiende skulle utan tvifvel hafva sett och begagnat detta tillfälle att genom ett raskt utfall göra slut på striden, om icke slumpen — denna hemlighetsfulla makt, som godtgör så många mänskliga misstag — eller försynen — denna heliga makt, som är de godas säkra värn — hade räddat vår hjälte.

I det kritiska ögonblicket sprang nämligen en katt af hvit färg från den närbelägna stugan tvärs öfver vägen nästan alldeles invid hästarnes fötter. Bandholtz' häst, hvilken under regementets öfningar blifvit van att aldrig mot ryttarens vilja röra sig en enda tum från sin plats, hvad helst som än måtte tilldraga sig i dess närhet, stod alldeles stilla. Främlingens häst deremot var van vid större frihet och generade sig därför icke för att med sin ryttare göra ett sidohopp just då denne var redo att gifva Bandholtz en dödande stöt.

Häri genom vann Abraham en stor fördel öfver sin motståndare, ty icke nog med, att hans eget lif var räddadt, utan han fick äfven tillfälle att sänka sin värja i

motståndarens bröst, innan denne hade återvunnit sitt lugn tillräckligt för att kunna med framgång försvara sig.

Främlingen föll till marken, och hästen ilade bort.

Innan Bandholtz hade hunnit aftorka blodet från sin värja, som denna afton hade två gånger räddat hans lif, anlände en tredje ryttare till stället.

Denna gång var det ändtligen grefven.

Vid åsynen af den på marken liggande mannen utropade Piper:

»Hvad tager du dig till, karl? Jag tror du leker röfvare. Det är en farlig lek, min vän.»

»Jag endast räddar mitt lif, nådig herre, och det är min rätt, då jag blir anfallen.»

»Den här mannen har då angripit dig?»

»Ja, herr grefve, de hafva angripit mig under förvändning att jag var dem i vägen.»

»De? Jag ser dock endast en.»

»Om I sen noga efter, skolen I finna två värjor, herr grefve. Jag hade knappt tvingat den ene att släppa sitt vapen och fly, förrän den andre kom och öfverföll mig, och han ligger här.»

»Du är förfärlig, min käre vän!» utropade grefven. »Men vi vilja se den här mannen i ansigtet. Kanske känner jag honom igen.»

Grefven hoppade raskt af hästen och lutade sig öfver den sårade. Knappt hade han sett hans ansigte, förrän han lät höra ett utrop.

»Känner I honom, herr grefve?» frågade Bandholtz.

»Det är slottsfogden på Carlberg.»

»Nå, herr grefve, då vet man hvem som tillstått det här.»

»Hvem menar du?»

»Fröken Bärfelt. Jag har den äran att räknas bland hennes fiender.»

»Äfven jag», sade grefven, åter bestigande sin springare. »Nåväl, det tyckes blifva en allvarsam lek i afton. Ju förr den är förbi, desto bättre. Derfor låtom oss begifva oss i väg. Folket här i stugan tager nog vård

om den sårade, sedan allting blifvit lugnt, så att de kunna våga sig utanför stugudörren.»

De båda ryttarne aflägsnade sig från platsen och läto sina hästar med snabb fart ila framåt i riktning mot Brännkyrka. Natten var lugn, men kylig, hvarför grefven och hans följeslagare svepte kapporna tätare omkring sig. Ingen af dem yttrade någonting. Grefven tänkte förmodligen på statens och konungens angelägenheter, och Bandholtz var för mycket sysselsatt med åtankan på en viss fager medlem af den Ladauska familjen, för att kunna vara hågad att börja ett samspråk, äfven om vördnaden för den högt uppsatte herrens person hade tillåtit honom en sådan frihet.

Efter att nu hafva tillbragt åtskilliga veckor i Ladaus gästvänliga hus hade Bandholtz kommit till full och klar insigt om arten af de känslor, som hans hjerta hyste för Maria von Kochen, och om han verkligen hade haft behof af någon upplysning eller några bevis i denna sak, så hade denna afton medfört allt hvad han i detta afseende kunde önska sig. Det är så med menniskan, att hon sällan rätt uppskattar en person eller en sak, så länge denna person eller detta ting äro henne nära och under ögonen. Det är ofta först skilsmessan, förlusten, frånvaron, som öppnar henne ögonen och lär henne att rätt bedöma värdet af det förlorade. Så gick det äfven med Bandholtz, då han denna afton tog afsked af Maria, för att draga bort till strid och faror på obestämd tid. Lika oviss som hans återkomst var, lika visst och säkert var det, att han i skilsmessans ögonblick kände, att hans lif skulle blifva mörkt och ödsligt, om det icke delades med honom af Maria. Att hon var nödvändig för hans lycka och att han icke skulle känna sig lycklig, förrän han finge återvända till henne, det insåg han nu tydligare än någonsin, och det var därför med en känsla af smärta, som han tryckte hennes hand till afsked.

Häröfver anställde han nu i sitt sinne betraktelser, under det att hans snabbfotade springare förde honom bort i ilande fart. Mången allvarlig, men ljuf tanke egnade han derjemte åt försöket att uttyda hvad den tår

väl månede betyda, som han i afskedsstunden hade sett samlad i Marias sköna öga. En ljuf aning sade honom, att denna får framkallades af en smärta, motsvarande den han sjelf kände i samma ögonblick — smärtan af att nödgas för en längre tid, kanske för alltid, afsäga sig sällheten att lefva under samma tak som den person, hvilken själens hela rikedom af kärlek och tillgifvenhet tillfallit.

När de båda ryttarne hade passerat förbi Brännkyrka, utan att något hade inträffat, som hindrade deras färd, utropade grefven:

»Vår resa tyckes icke blifva på något sätt hindrad. Nå, det är så mycket bättre. Af all ofred är det den bästa, som aldrig blir af.»

Vaknande upp ur sin tankfullhet svarade Bandholtz:

»I haden således väntat eder att blifva anfallen vid något ställe af vägen, som vi redan hafva lemnat bakom oss?»

Grefven hade just öppnat läpparne för att svara, då han genom en oväntad tilldragelse hindrades i sitt uppsåt.

En mörk, oredig massa, synlig mot vägens ljusare strimma, stälde sig nämligen i vägen för de båda ryttarne, och detta skedde med sådan snabbhet, att hvarken grefven eller Bandholtz såg, huru det egentligen tillgick.

»Hvem der?» hördes i samma ögonblick en rå och grof röst ropa.

»Vi rida i konungens ärenden», svarade grefven fogligt, under det att hans följeslagare sökte med sin blick genomtränga mörkret, för att utforska fiendernas antal och uppgöra en plan till anfall eller försvar.

Hvad frågan om fiendernas antal vidkom, öfvertygade Bandholtz sig snart, att de utgjorde omkring ett dussin beridna karlar. Svårare var det att komma på det klara med den andra frågan: hvad som i en så kritisk belägenhet vore att göra. Emellertid var Bandholtz genom sin orubbliga sinnesnärvaro och sin kloket rätte mannen till att draga sig ur en förlägenhet lik denna.

Det var icke svårt att inse, att en strid mot en så mångdubbelt starkare fiende endast kunde sluta med ne-

derlag för de båda männen, och det var naturligtvis just detta Bandholtz ville undvika. Efter att hafva besinnat sig några sekunder hade han sin plan färdig och dröjde icke att hviskande meddela den åt grefve Piper.

Denne hade emellertid fortsatt samtalet med egaren till den grofva rösten.

»Vi rida i konungens ärenden», hade grefven yttrat.

»För f-n, det veta vi väl.»

»Derför varen goda och lemnen plats!»

»Sakta, sakta, herr grefve!» svarade den råa rösten efter att hafva uppgifvit ett icke mindre rått gapskratt.

I detta ögonblick lutade Bandholtz sitt hufvud intill grefven och hviskade några ord i hans öra. Under tiden fortsatte den grofva stämman:

»I hafven alldeles för brådt. Vi hafva ett ord otaladt med eder och hoppas därför, att I af gunst och nåd unnen oss några ögonblick. Ah, för tusan . . . ohoj! . . . Sätten efter dem, mina gossar! Fort! De rida som om f-n vore i hälarne på dem.»

Den senare afdelningen af detta tal föränleddes deraf, att grefven och hans följeslagare skyndsamt hade bringat i verkställighet den plan, som Bandholtz hade uppgjort och som han under den grofva stämmans pladder hade hviskat i grefvens öra.

Fiendernas trupp var ordnad midt på vägen och lemnade på båda sidor om sig en fri bana af ett par alnars bredd. Innan fienderna hade märkt och hunnit afhjelpa sitt fel, hade grefven och Bandholtz, hvilka hittills hållit sida vid sida, lemnat hvarandra och med blixstens snabbhet ilat förbi sina fiender, den förre till höger och den senare till venster om den tätt sammanträngda hopen. De båda ryttarne befunno sig därför redan långt borta, när den grofva stämman uppmanade till att skynda efter dem.

Som när en bergström plötsligt löses ur sina bojor, då fördämningen brister sönder, och i vilda vågor strömmar ned i dalen, så brusade nu en lefvande flod af tolf ryttare framåt vägen. Och såsom bergströmmen, sedan den blifvit lössläppt och medan den rusar framåt, oupp-

hörligt brusar och dånar, så hördes nu ett vildt sorl af vredgade röster och ljödo svordomar och hädelser om hvarandra, under det att ryttareskaran satte sig i rörelse och förföljde de flyende.

Emellertid hade grefve Piper och Bandholtz redan erhållit ett långt försprång. Deras hästar voro goda och ökade med hvarje minut afståndet från förföljarne.

TJUGUFJERDE KAPITLET.

En värderik acquisition för Kongl. Maj:ts lifregemente.

Sedan konungen natten mellan den 13 och 14 April hade lemnat hufvudstaden, företog han en hastig resa genom landet och anlände till de södra orterna, der han med sin vanliga raskhet och skyndsamhet besåg försvarsanstalterna, hvarefter han lät sin af fyratiotre örlogsskepp bestående flotta löpa ut, steg sjelf ombord och företog ett litet krysståg utåt Östersjön. Afsigten med denna färd är oss obekant. Möjligen ville han blott pröfva flottans duglighet eller sätta sjöofficerarnes och båtsmännens skicklighet på prof. Färden blef i alla händelser icke långvarig, ty konungen lät snart kringsegla Skåne och styra inåt Öresund. Här låg den femtiofyra skepp starka danska flottan förankrad vid Helsingör. Konungen ville med vanlig djerfhet genast segla dit upp och angripa, men lät af sina amiraler öfvertala sig att invänta den förenade engelsk-holländska flotta, som blifvit utlofvad för att hjälpa svenske konungen att aftvinga den danske en fredlig öfverenskommelse. Emellertid blefvo danskarne varse den till svenskarnes hjälp kommande flottan och kunde i god tid draga sig längre ned i Sundet samt lägga sig midt emellan Amager och Saltholmen. Derigenom tycktes all förbindelse mellan svenska flottan, som befann sig söder om Saltholmen, och den engelsk-holländska, som kom norrifrån, vara afskuren och en förening af flottorna omöjlig. För att öka svårigheterna borttogo danskarne alla befint-

liga sjömärken, till stor förtret för svenskarne, hvilka nu måste iakttaga både långsamhet och försigtighet i sina rörelser.

Ombord på Hans Wachtmeisters ståtliga skepp gick den unge konungen fram och tillbaka på däck, icke olik ett lejon i sin bur. Rundtomkring amiralskeppet lågo de präktige svenska örlogsmännen — en syn, hvilken var egnad att ingifva mod och förtröstan äfven hos den svagaste, men som likväl icke förmådde skingra molnen på den kraftfulle, unge konungens panna. Mod och förtröstan egde han visserligen, men han saknade i detta ögonblick tålmod, hvilket måhända är en större dygd än de båda andra, åtminstone om dygdernas värde skall mätas efter de svårigheter, med hvilka de äro förenade.

Man måste också medgifva, att konungens ställning i sjelfva verket var egnad att sätta hans tålmod på prof. Att se sig omgifven af en mäktig flotta och veta, att en annan flotta skyndar att förena sig med den man redan eger, men på samma gång se en fiendtlig sjömakts slå sig ned just i det smala sund, som måste passeras, om de båda flottorna skola kunna ingå förenings, det är i sanning icke angenämt, och om man dertill är behäftad med en icke ringa mängd ungdomlig otålighet och verksamhetslust, så är det lätt förklarligt, om det icke skulle vara långt till botten af tålmodsförrådet.

Emellertid kastade konungen vreda blickar bort mot Saltholmen, der han visste, att danska flottan låg, och den som hade befunnit sig tillräckligt nära, kunde hafva hört honom mumla:

»Ve öfver detta usla farvatten, som är så smalt, att två flottor icke kunna passera förbi hvarandra utan att komma inom synhåll!»

En matros, som befann sig uppe på bofvenbramrån, ropade i samma ögonblick:

»En seglare rakt i söder!»

Konungen upphörde med sin promenad och blickade i den angifna rigtningen, men då han ingenting såg, tillropade han matrosen:

»Hvad slags skepp?»

»Blott en krämarskuta, tror jag.»

Konungen återtog sin afbrutna promenad och mötte snart den gamle amiralen, med hvilken han började språka.

»Nå, gamle sjöbjörn», sade konungen, »nu äro vi just vackert deran. Här ligga vi stilla och uträtta med hela vår ståtliga flotta icke ens så mycket, som en fiskare på en enda natt uträttar med sin usla farkost. Danskarne le i sitt skägg, och jag . . . jag är nära att spricka af harm, otålighet och förtret.»

»En smula tålmod, ers majestät . . .»

»Tålmod? Det är eder vanliga visa, och jag har ledsnat vid att höra den sjungas. Vi måste låta tålmodet fara till Blåkulla eller Godahoppsudden. Här hafva vi icke tid att hafva tålmod.»

»Nödvändighetens kraf ålägger oss . . .»

»I ären dock alltför retsam med edert tal om tålmod, nödvändighetens kraf och slika ting. Vi erkänna ingen annan nödvändighet än den att slå och klå danskarne och intet annat kraf än det, som vår vilja med Guds nåde framställer.»

»Nå, är det mig då tillåtet att fråga, hvad eders majestäts vilja i detta ögonblick kräfver?» sporde Wachtmeister förnadsfullt, men med en anstrykning af ironi.

»Hvad? Vetan I det då icke?»

»Då jag förmodar, att eders majestäts höga snille tvingar viljan att blott röra sig inom möjligheternas område, så kan jag tryggt besvara eders majestäts fråga nekande. Som vi ingenting kunna i närvarande stund företaga, vet jag i sanning icke hvad ers majestät kan vilja företaga sig.»

Konungen vände sig bort och återtog mulen sin vandring på däck. Amiralen lät gifva sig en kikare och roade sig med att undersöka horisonten. Troligen tänkte han, att konungen, efter att hafva lügnat sig, skulle ånyo börja samtalet, men vare sig att konungen icke lugnade sitt sinne eller att han ansåg sig hafva föga gagn af att fortsätta samspråket — nog af, konungen låtsade icke se amiralen, utan fortfor att mäta däckets både på längden och på tvären med långa och dånande steg.

Efter att hafva sett nog, sköt amiralen kikaren tillsammans och framtog ett af de på den tiden brukliga s. k. Geddas sjökort, hydrografiska kartor, förfärdigade af styrmanskaptenen vid kongl. amiralitetet Peter Gedda.*)

Hans Wachtmeister studerade nu med ifver det sjökort, som han hade i handen, följande med fingret en viss linie, hvilken tycktes särdeles lifligt intressera honom. Likväl skakade han sitt ädla hufvud, och hans blick mörknade, så att man nogsamnt kunde märka, att han icke fann sig tillfredsställd af hvad han inhemtade på kartan.

»Nej, nej», yttrade han för sig sjelf, »det vore en dårskap att så blottställa vår dyrbara flotta. Det här farvattnet, som enligt sjökortet kallas Flintrännan, är alltför grundt och alltför uppfyllt af sandbankar och undervattensklippor. Det är omöjligt, otänkbart.»

Som våra läsare troligen veta, finnas i Öresund två farleder, en mellan Saltholmen och danska kusten, en annan mellan nämnda holme och Skånes strand. Det är den senare, som bär namnet Flintrännan. På Carl XII:s tid och ända intill en tidpunkt, som blott är belägen några år tillbaka från oss, var Flintrännan helt och hållet obegagnad eller användes åtminstone högst sällan af andra fartyg än prämar och fiskarebåtar, som besörjde fraktfarten på skånska kusten. Först för några år sedan har man, i anledning af oupphörliga trakasserier från de om sina verkliga eller inbillade rättigheter mera än lofligt nogräknade danskarnes sida, utprickat farleden i Flintrännan, så att denna numera allmänt begagnas af fartyg och skepp, som icke äro alltför djupgående. Hvad svenskarne sålunda i en senare tid utfört, då de gjorde Flintrännan segelbar, detsamma var nu föremål för Wachtmeisters öfverläggningar med sig sjelf. Hans tanke var nämligen att låta hela svenska örlogsflottan genom Flint-

*) Peter Gedda föddes i Vesterbotten 1661 och dog i Carlskrona 1697. Utom för sina sjökort gjorde han sig äfven känd såsom öfversättare af Cartesii Principia philosophiæ och för sin kunskap i matematiken, en kunskap, som förvärfvade honom äran att »cooperera vid amiral Rosenfeldts navigationsbok».

rännan draga norrut att förena sig med den engelska och holländska eskadern, men Geddas sjökort ådagalade tydligt för den försigtige gamle herren, att detta företag vore förenadt med så stora faror, att det klokaste skulle vara att afstå derifrån.

»Det är då väl», sade han halfhögt, »att hans majestät icke ännu har hört talas om Flintrännan. Han vore i stånd att våga försöket, ett försök, som skulle straffa sig sjelf genom förlusten af åtminstone halfva flottan. Hu! Åtminstone blir det icke jag, som kommer att i hans närvaro låta namnet Flintrännan gå öfver mina läppar.»

Emellertid hade den seglare, som varskoddes af matrosen från bofvenbramrån, nu hunnit närma sig den kungliga flottan. Med en säkerhet så stor, som om det lilla fartyget sjelf hade tillhört örlogsskeppens antal, lotsade det sig fram mellan de långa raderna af krigsskepp samt lade sig slutligen stilla vid amiralskeppets långsida. Den främmande seglarens befälhafvare, en liflig, skäggig sjöman, kommenderade sitt folk så ogeneradt som om han hade befunnit sig bland idel krämarskutor och icke legat vid sidan af ett stolt örlogsskepp, som dessutom hade den äran att föra ombord såväl en amiral som en konung.

»Edra råvalkade galgfoglar», röt sjömannen, »hvad gapen I på? Hafven I aldrig sett ett segel förr? Jag skall, ta' mig tusen topplåntor, lära er att stå och gapa. Viljen I eller viljen I icke lyda kommando? Ned med klutarna!»

»Oho-ohio-ho!»

»Så skall det gå, säger både jag och Lasse i Gatan», fortfor befälhafvaren på handelsskeppet. »Nu kunnen I hvila eder och gapa efter behag, medan Lasse i Gatan går och samtalar med hans nådiga majestät.»

Med tillhjälp af en båtshake äntrade sjömannen raskt upp på det högre belägna örlogsdäcket, och, lyckligt och väl dit uppkommen, skyndade Lasse i Gatan att af den först mötande underrätta sig om, hvar konungen var att finna. Händelsen gjorde, att den förste, som mötte honom, var Hans Wachtmeister.

»Hör på, gamle gosse», sade Lasse, i det han utan den minsta skymt af vördnad och respekt fattade amiralens arm, »om I viljen säga mig hvar konungen är, skolen I hafva förvärfvat eder min tacksamhet, så sant jag heter Lasse i Gatan.»

Wachtmeister, som tydligen kände sig både förvånad öfver och förnärad af sjömannens frispråkiga förtrohet, svarade barskt:

»Hvem är du?»

»Lasse i Gatan, vet jag.»

»Och hvad vill du?»

»Tala med konungen. Vid alla bottenrefvade segel, I ären väl icke döf, gamle gosse?»

»Hvad är ditt ärende hos konungen?»

»Hvarken konungen eller den person, som skickat mig, torde vara mig tacksam, om jag sade edert det, gamla gråskägg. Det är därför bäst, att I styren eder nyfikenhet och helt enkelt sägen mig, hvar konungen är.»

»Der!» utropade Wachtmeister, i det han förargad vände sjömannen ryggen och samtidigt med en majestätisk armrörelse utpekade den unge konungen, som ännu vandrade af och an på däck.

»Det der var allt en styf herre», mumlade sjömannen. »Han skulle blott tjena en enda vecka ombord hos mig, så blefve han nog spak och höflig. Ha, ha, ha! Lasse i Gatan är icke att leka med, ska jag säga! Nåväl, den der pojken lär således vara hans nådiga majestät. Hm . . . ! Åhja! . . . Han ser icke så oäfvnen ut, fastän han är lång och smal som en mast. Nå, min käre Lasse, nu duger det inte att låta tungan drifva för topp och tackel. Nu måste du våga dina ord på guldvigt, såvida du icke med ett rep om halsen vill hänga under rån på hans majestäts nådiga krigsskepp. Nå, Lasse, låt nu gingspelet gå!»

Under denna monolog hade sjömannen hunnit fram till konungen, hvars promenad han plötsligt hejdade genom att helt oblygt ställa sig i vägen för majestätet.

»Hvad vill du mig?» röt konungen, som denna dag icke var vid det lynne, då man fördrager hvad som helst.

Sjömannen aftog med klumpig artighet sin mössa för konungen och bugade sig på ett sätt, som tydligt bevisade, att mannen icke hade inhemtat sin belevnhet i hofvets salar.

»Hans höga nåd hertig Fredrik af Holstein, som sport, att jag ärnade resa åt dessa trakter, lemnade mig en skrifvelse till eder, allernådigste herre.»

»Ett bref från hertigen!» utropade Carl. »Gif hit!» Sjömannen sökte i sina fickor och framtog slutligen ett helt litet bref, hvilket han öfverlemnade till konungen.

»Nu kan du gå!» sade konungen, i det han bröt brefvet och fördjupade sig i dess innehåll.

»Inte ännu», svarade Lasse i Gatan djerft och bestämdt.

»Hvad nu? Har du flera uppdrag till mig?» sporde konungen, skarpt fixerande den frispråkige sjömannen.

»Ja, det har jag visst, ers majestät! Jag har ombord fyra utomordentligt präktiga karlar, hvilka önska ingå i ers majestäts tjänst vid något af dess regementen. Vill eders majestät se dem? Vid alla bolinor, skot och toppplantor! Jag afundas eder sådana karlar, allernådigste herre, och skulle gerna behålla dem för mig sjelf, om de blott ville stanna hos mig.»

»Fyra karlar, säger du? Nåväl, jag önskar se dem.»

Sedan konungen så nådigt gifvit sin vilja tillkänna, gick sjömannen utan att säga ett ord bort till relingen, der han lutade sig ned öfver sitt eget däck och ropade:

»Halloh der! Gossar! Kungen samtycker att se eder.»

Knappt hade Lasse i Gatan med sin torndsöstämman yttrat detta, förrän någonting, som var mycket tungt och ovigt, under oafåtligt pustande äntrade upp på örlogsmannens däck. Detta klumpiga »något» befans, sedan det uppkommit, utgöras af fyra korpulenta, robusta karlar med af välmåga skinande anleten. Ovanan vid det ansträngande göromålet att äntra uppför en båtshake hade frampressat svetten genom porerna på deras pannor, och deras första omsorg, sedan de lyckligt och väl kände däckets fasta mark under sina fötter, var att med rockärmarna aftorka svettperlorna. Derefter marscherade de

i sluten fyrkant med Lasse i spetsen fram till konungen, hvars ögon lyste af förnöjelse vid åsynen af de om styrka vittnande gestalterna, som han med kännareblick undersökte.

»Ditt namn, min gosse?» sporde konungen.

»Lang.»

»Och ditt?»

»Kalling.»

»Och ditt?»

»Keder.»

»Nå, än ditt, min korpulente vän?»

»Leche.»

»Nåväl, och I önsken tjena under min fana?»

»Vi brinna af begär att få utmärka oss under eders majestäts ögon.»

»Godt! I frukten då icke för svärd och kulor?»

»Bah!»

»Icke heller för hunger och umbäranden?»

»Vi hafva lagt något på hullet under den goda tiden, så att vi under de onda dagarne skola hafva liksom en sparpennning att tära på.»

Konungen log och sade:

»I sanning, mina gossar, I ären en värderik acquisition för mitt lifregemente. Om jag blott hade eder i Landskrona, der regementet står!»

»Är det intet annat, ers majestät», inföll Lasse i Gatan, »så åtager jag mig att föra dem till Landskrona, ty min färd går just åt det hållet.»

»Derför vill jag vara dig tacksam. Således hafven I intet annat att göra än att låta denne sjöman föra eder till Landskrona och att der anmäla eder hos öfversten för mitt lifregemente. Gån!»

De fyra korpulenta karlarne gjorde en militärisk afskedshelsing, hvarefter de, föregångna af Lasse i Gatan, i sluten fyrkant marscherade öfver däckets bort till den punkt af relingen, hvarest båtshaken väntade dem för att underlätta deras nedstigande, liksom den möjliggjort deras uppstigande från krämareskutans däck till örlogsmannens.

Konungen stod och blickade efter dem med tydlig beundran för deras kraftiga hållning och fasta steg. Sannolikt tänkte han dervid, att dessa korpulenta bussar, om det en gång hade lyckats dem att komma upp på en hästrygg, säkert icke af någon choc i världen skulle låta bringa sig en enda tum ur sitt normala läge i sadeln, enär deras tyngd skulle vara tillräcklig att qvarhålla dem.

Emellertid intogs konungen plötsligt af en ny tanke, hvilken föranlät honom att kalla tillbaka till sig Lasse i Gatan.

»Du sade, att din väg gick till Landskrona?»

»Ja, allernådigste herre.»

»Vet du då icke, att danska flottan ligger mellan oss och Landskrona?»

»Nej, derom var jag okunnig.»

»Danskarne hafva lagt sig mellan Amager och Saltholmen, så att du svårligen lär kunna komma oskadad igenom på den vägen.»

»Nå, då går jag den andra vägen, ers majestät.»

»Finnes det då en annan väg?»

»Javisst!»

Hans Wachtmeister och några andra högre sjöofficerare samlades omkring de båda samtalande.

»Någon annan väg att komma till norra delen af sundet än vägen mellan Saltholmen och danska kusten?»

»Det finnes en sådan, nämligen såvida icke danskarne hafva varit så fulla af d-n, att de igenfyllt Flintrännen för mig.»

»Flintrännen?»

»Ja, så kalla vi sjömän sundet mellan Saltholmen och Skåne?»

»Men denna smala ränna är ju ofarbar?»

»Då har den blifvit det helt nyligen, ers majestät. När jag färdades här för ett par månader sedan, var den fullt segelbar.»

Hvad Wachtmeister med så stor omsorg hade sökt dölja för konungen och detta af vederbörlig ömhet för flottans säkerhet, det hade nu blifvit bringadt i dagsljuset af en tölpig sjögast, och Wachtmeister måste uppbara

många bittra och vreda ord till straff för sin välbetänkta tystnad.

»Om andra kunna komma fram den vägen, så lär det väl icke heller för oss vara en omöjlig sak. Eller hvarför låter jag mina sjöofficerare inhemta stora kunskaper, hvarför låter jag mitt och kronans sjöfolk öfva sig i de ting, som tillhöra deras yrke? Är det för att se dem stanna och likt istadiga hästar vägra att gå fram der, hvarest en simpel skeppare på en handelsskuta tager sig fram utan både lots och fyrbloss? Var god, herr amiral, och gif flottan befallning att segla genom Flint-rännan!»

Förgäfves sökte såväl Wachtmeister som andra erfarne män att afråda det vådliga företaget. Konungen lät icke inverka på sig eller rubba det beslut, han fattat. Alla Wachtmeisters invändningar besvarade han med ett afsnäsande:

»Tig, gamla gråskägg! Du börjar blifva för gammal för sjön.»

Det ena efter det andra af de stolta skeppen gick under segel och styrde in i det smala och farliga farvattnet. I spetsen gick Lasse i Gatan med sin lilla skuta. Några af de större fartygen måste väl vända om igen efter att hafva lidit större eller mindre skador, men de öfriga fullbordade lyckligt genomfarten, och den 7 Juli hade konungen glädjen att med större delen af sin flotta förena sig med den eskader, som England och Holland hade skickat honom till hjälp. Efter att hafva vunnit denna förstärkning af trettio segel, kunde konungen lugnt uppsöka danska sjömakten och erbjuda den en afgörande strid.

TJUGOFEMTE KAPITLET.

Landstigningen norr om Humlebek.

I den lilla staden Landskrona råde ett par veckor senare stor uppståndelse. Konungen hade ankommit med några af sina örlogsskepp och hade med dessas tillhjälp bemäktigat sig ett hundratal större och mindre farkoster, som helt fredligt lågo i hamnen och på redden. Hans afsigt var att på denna flotta öfverföra de i Landskrona samlade trupperna till Seland. Bland de sålunda med eller mot deras vilja till kronans tjenst tagna skeppen befann sig äfven den skuta, som egdes och fördes af vår gamle bekante Lasse i Gatan. Denne hade samvetsgrant fullgjort konungens uppdrag att i Landskrona landsätta den hedervärda fyrväpling, som läsaren förut har sett i fröken Bärfelts hus vid Munkbrogatan i den svenska hufvudstaden och på åtskilliga andra ställen. Sedan detta blifvit uträttadt, lade han sin skuta i hamnen och gick sjelf i land för att ombesörja sina egna affärer. När han kom tillbaka till hamnen, var han icke längre herre öfver sin egen skuta, utan denna var åtminstone för ögonblicket tagen i anspråk för kunglig majestäts och kronans räkning. Likväl hade Lasse den äran att sjelf få föra kommandot under den tid, hans fartyg gick konungens ärenden.

Vi hafva icke för afsigt att skrifva en historia och anse oss derfor icke förpligtade att i detalj redogöra för andra tilldragelser under detta krig än de som stå i sammanhang med vår berättelse. Dessutom äro dessa

krigsoperationer redan så allmänt bekanta, att det icke skulle gagna till mycket att å nyo upprepa allt hvad derom blifvit sagdt. Nog af, konungen hade beslutat att anfälla Köpenhamn från landsidan, sedan han med sin flotta hade jagat den danska sjömakten in under Köpenhamns befästningar, en fördel, som blifvit vunnen utan strid.

»Köpenhamn», hade han sagt, »är ju nu från sjösidan instängdt. Låtom oss då begagna oss af det gynnande tillfället, låtom oss våga en landstigning och anfälla det äfven från andra sidan.»

Och Rehnsköld hade svarat:

»Allernådigste herre, den store konung Gustaf skulle efter femtonårig erfarenhet icke kunnat göra något bättre förslag.»

Alltså hade det blifvit beslutadt att landstigningen skulle ske, och detta ju förr desto hellre, enär man ansåg sig icke kunna fullt lita på sina bundsförvandter England och Holland, af hvilka isynnerhet den senare väckte misstankar derigenom att dess örlogsskepp icke hade lossat ett enda skott mot Köpenhamn.

Detta beslut var orsaken till konungens oförmodade ankomst till Landskrona och till den lifliga rörelse, som rådde i denna lilla stad. Det var fråga om att fylla nitton af kronans egna skepp och de etthundra, som blifvit fagna, med trupper af alla slag, och det var en naturlig sak, att detta icke kunde försiggå utan buller.

Abraham Bandholtz, som skulle inskeppa sig tillsammans med sitt regemente, blef icke litet förvånad öfver att finna detta tillökadt med fyra korpulenta individer, i hvilka han utan svårighet igenkände fröken Bärfelts lakejer. Dessa tycktes deremot alldeles icke igenkänna honom; åtminstone sågo de icke åt det håll, der Bandholtz stod, och voro för öfrigt så ifrigt sysselsatta med sina tjänsteåligganden, att Bandholtz verkligt frågade sig sjelf, om han icke begick ett misstag, då han trodde, att dessa nitiska krigare voro förklädda betjenter.

Slumpen gjorde, att såväl Bandholtz som de fyra nya krigarne blefvo instufvade ombord på den skuta, der

Lasse i Gatan var befälhafvare. Denne orådde sjögast gick af och an på däckbetäckningen bland sorlande krigsmän och bland de högar af vapen, spanska ryttare och skanskor-gar, hvarmed däckbetäckningarna voro belamrade. Med handen smekte han sitt bockskägg, men för öfrigt var han alldeles icke smeksam, allraminst dock mot de krigare, som händelsevis stodo eller gingo i vägen för honom. Icke ens den korpulenta fyrväplingen fann denna dag nåd inför hans ögon. Åtminstone låtsade han sig icke känna den, och herrarne Lang, Kalling, Keder och Leche gjorde å sin sida intet försök att närma sig honom.

Bandholtz hade emellertid knappt igenkänt fröken Bärfelts lakejer, förrän han började undra öfver orsaken till deras närvaro. Att de blifvit enrollerade bland lif-regementets manskap, derom kunde han så mycket mindre tvifla, som han nyss hade sett dem i ledet och som de ännu buro regimentets enkla uniform. Men hvarför hade de lemnat sin lugna tjänstebefattning hos den fina hof-damen? Hvarför hade de öfvergifvit sin fredliga sam-hällsställning och begifvit sig ut i striden? Hade den höga damen blifvit missnöjd med dem på grund af miss-lyckandet af deras försök att i skepnader af kungliga kockar borttröfva Maria? Hade hon hämnats på dem för deras nederlag genom att afskeda dem? Eller var det icke troligare, att fröken Bärfelt hade någon afsigt, nå-gon hemlig, fördold plan med deras afsändande till krigs-skådeplatsen? Och hvilken kunde denna plan vara? Mot hvem var den riktad? Ja, derpå behöfde Bandholtz icke slösa någon lång betänketid. Han kände allför väl den sköna hofdamens vrede mot honom sjelf för att kunna betvifla, att det gälde just hans eget skinn. Var han icke i besittning af hennes hemlighet? Var icke hans lif just derigenom en ständigt fara för henne? Visserli-gen. Derfor tviflade han icke ett enda ögonblick derpå, att de fyra lakejerna hade blifvit utskickade just i ända-mål att döda honom. Händelserna skola snart ådagalägga, huruvida denna tanke var riktig eller icke.

Omsider efter mycket bråk voro alla trupperna om-bord, och man kunde börja tänka på att lemna hamnen

och redden samt begifva sig till den plats, som blifvit utsedd för landstigningen på Seland. Också sågs det ena skeppet efter det andra sätta till segel och lemna kusten. Äfven Lasse i Gatan gick under segel, och den brådska, med hvilken han sökte komma ut ur hamnen, föranledde att just i sjelfva utloppet hans skuta kom att segla vid sidan af det ståtliga örlogsskepp, på hvilket konungen sjelf hade gått ombord.

Bandholtz, som stod vid relingen och blickade upp på den människoskara, hvilken rörde sig på örlogsmannens däck, igenkände bland dessa människor kammarpagen Klinckowström. Nästan i samma ögonblick blef äfven denne varse sin vän Bandholtz och helsade honom. De båda fartygen voro hvarandra så nära, att man bekvämt kunde samtala med hvarandra från det ena däck till det andra, en fördel, hvaraf de så mycket hellre begagnade sig, som det nu hade gått en rundlig tid förbi, sedan de sammanträffade. Alltså uppstod mellan de båda vännerna följande samtal:

»Goddag, vän Bandholtz!»

»Goddag, vän Klinckowström! Gläder mig att se ditt ärliga ansigte.»

»Äfven jag återser dig med glädje. Hvad nytt?»

»Ganska mycket, men intet, som kan förtäljas här.»

»Ah, jag förstår. Nå, vi träffas väl.»

»Jag hoppas det. Hvarthän segla vi?»

»Till Danmark.»

»Det tror jag mig förstå, men hvilken punkt af danska kusten gäller det?»

»Så vidt jag hört, lär det gälla Tiberups mark, som lär vara belägen norr om Humlebek.»

»Och hvar är Humlebek beläget?»

»Någonstädes mellan Köpenhamn och Helsingör.»

»Hvem har utsett landstigningsplatsen? Konungen?»

»Nej, äran deraf tillkommer Stuart.»

»Ligger flottan qvar framför Köpenhamn?»

»Ja! . . . men, för tusan, Bandholtz, se upp! . . .

Akta dig!»

För att förklara detta kammarpagens utrop, hvilket vittnade om någon fara för Bandholtz, måste vi gå några minuter tillbaka i tiden och dervid uppsöka herrarne Lang, Kalling, Keder och Leche.

Då fartyget satte sig i rörelse, hade de fyra f. d. lakejerna suttit på några skanskorgar, inbegripna i lifligt och högljudt samtal.

»Jag säger, att jag kan», sade Kalling.

»Och jag säger, att det öfverstiger din förmåga», försäkrade Lang.

»Nej!»

»Jo!»

»Nej!»

»Du tror, att du kan göra det?»

»Du tror, att jag icke kan göra det?»

»Ja!»

»För f-n, låtom oss ingå vad!»

»Topp! Huru mycket?»

»Ett hundra daler.»

»Afgjort!»

Under det denna tvist fördes, hvilket för öfrigt skedde på det mest vänskapliga sätt, hade några af kamraterna samlats omkring det korpulenta klöfverbladet och öfverhopade dem med frågor rörande föremålet för tvisten. Ingen af de tvistande hade dock till en början tid att lyssna till dessa frågor eller besvara dem. Slutligen yttrade Keder till Lang:

»Så hör då, att dessa herrar önska veta, hvarom fråga är.»

»Åh, jag ber dem om förlåtelse, att jag icke genast upplyste dem derom. Jo, det förhåller sig så, att min kamrat Kalling, som alltid varit en oförbätterligt oförvägen och öfverdådig sälle, försäkrar, att han kan taga en af de der tunga pjeserna under armen och klättra med den upp på stormärsrån och utan något stöd med sin börda promenera ut på ändan af rån.»

Ett allmänt sorl af förundran och beundran uppstod bland krigarne vid detta tillkännagifvande, — hvarpå läsaren säkert icke undrar, då vi berätta honom, att »de

tunga pjäserna» voro jernkanoner, visserligen små, men dock hvar för sig utgörande mera än en vanlig mansbörda äfven på jemna marken. Att nu, belastad med en slik tyngd, utföra den manöver, hvarom fråga var, det kunde med skäl betraktas såsom ett underverk eller åtminstone såsom ett konststycke, hvars like man endast får se utföras af personer, som hafva gjort dylika »konstproduktioner» till sitt lefnadsyrke. Kanske hade Kalling förr i tiden tillhört just denna människoklass.

Det bullrande sorl, som följde på Langs ord, efterföljdes af en allmän tystnad, då Kalling upplyfte kanonen och med denna börda, som icke tycktes besvära honom mera än de böcker, som en skolgosse medför till skolan, började klättra uppför stormastens vanter. Man följde honom med beundran; man tillbakahöll sin andedrägt, för att icke störa honom eller gifva anledning till ett missgrepp. Detta tilldrog sig i samma ögonblick som Bandholtz började sitt nyss beskrifna samtal med sin vän Klinckowström.

Allt högre upp steg Kalling med sin börda. Vanternas veflingar böjde sig djupt under hans tunga steg, och flera än en af åskådarna fruktade, att de kunde brista. Men nej, de brusto icke, och icke heller gjorde Kalling något felsteg eller något missgrepp, utan han anlände lyckligt och väl upp på stormärsrån.

Här kunde han helt enkelt hafva för återstoden af sitt konststycke valt den hälft af rån, som befann sig på den sida af masten, der han hade uppstigit. Han skulle derigenom hafva förenklat problemet, utan att likväl förlora vadet. Men Kalling älskade synbarligen svårigheterna för deras egen skull, och när de icke funnos, så frambringade han dem sjelf. Han lade sin fria arm kring stormasten och svängde sig helt behändigt omkring denna samt började sakta, men med orubblig säkerhet vandra längsefter den del af stormärsrån, som nu låg öppen framför honom. Händelsevis befann sig Bandholtz under sitt samtal med Klinckowström just inunder denna rå, så att Kalling snart måste befinna sig midt öfver vår hjertes hufvud.

Ingen af de personer, som bevittnade den korpulente laköjens atletiska konststykke, tänkte på att varna Bandholtz för den fara, hvori han sväfvade. Alla hade sina ögon girigt fästa på Kalling, och ingen tänkte på, att möjligen någon kunde befinna sig under honom och löpa fara att blifva krossad af den tunga artilleripjesen, om denna händelsevis skulle falla ned. Vi äro för öfrigt böjda för att tro, att om man än hade varseblifvit Bandholtz, skulle man likväl icke hafva varnat honom, och detta tro vi af två skäl. För det första utförde Kalling sin sak med en säkerhet och precision, som vittnade om trägen öfning just i detta fack. Man kunde således vara lugn och behöfde icke oroa sig med föreställningen om olyckor, som *kunde* inträffa, ty man märkte instinktmesigt, att för en man med sådan öfning ett misslyckandé helt enkelt vore en omöjlighet. För det andra vågade man knappt andas af fruktan att störa honom och att under dylika förhållanden ropa; det skulle man aldrig hafva tillåtit sig, äfven om det hade varit konungen sjelf, som hade stått under stormärsrån och haft detta Damoklessvärd öfver sitt krönte hufvud.

Emellertid fortsatte Kalling sin ovanliga promenad längs efter den runda och hala stormärsrån. Ingen hade sett honom vackla eller ens röja någon tvekan, förrän i det ögonblick, då han befann sig midtöfver Bandholtz, hvilken icke hade ens en aflägsen aning om att någon fara hotade honom från detta håll. Då Kalling hade hunnit så långt, tycktes det emellertid plötsligt blifva slut med hans krafter. Han vacklade; han stred ett ögonblick emot och gjorde allt hvad i hans förmåga stod för att icke förlora jernvigten, som härvidlag utgjorde den viktigaste faktorn. Omöjligt! Hans kraft var uttömd, och hellre än att sjelf göra ett fall, släppte han kanonen, hvilken med hvinande fart störtade ned — på Bandholtz.

När vi säga, att den störtade ned på vår hjelte, får läsaren emellertid icke fatta vår mening alltför mycket efter orden. Vi borde snarare hafva uttryckt oss så, att kanonen föll ned på det ställe, der Bandholtz ett ögon-

blick förut hade stått. Läsaren erinrar sig troligen, att Klinekowström, afbrytande samtalet, ropade:

»... men, för tusan, Bandholtz, se upp! ... Akta dig!»

Detta utrop skedde i det ögonblick, då Kalling började vackla och då hans arm öppnade sig för att släppa kanonen. Bandholtz, som sålunda blef gjord uppmärksam på faran, skyndade sig med blixstens hastighet till sidan och undgick derigenom att blifva ihjelslagen. Kanonen föll med ett brakande dån ned i däck, krossande relingen så att spillrorna flögo omkring liksom agnar för vinden.

Lasse i Gatan störtade fram, och en ström af vreda ord forsade öfver hans läppar.

»Hvad nu? Hvad tusan? Hvad står på? Huru i alla hafsgudars och sjönymfers namn har detta tillgått? Mätte f-n anaamma eder! Hvem har gjort detta? Honom skall jag lägga upp och gifva femtio slag af daggen, vore han också amiral eller general eller korporal eller hvad det der militäriska otyget heter. Nå, får jag veta, huru det tillgått? Eller viljen I hafva dagg alla och enhver?»

En af hans matroser, som hade bevittnat, huru det tillgått, berättade det för sin kapten. Denne höjde blicken upp mot stormärsrån, en häftig, vild, flammande blick, som var ämnad att förtära den skyldige med hull och hår. Samtidigt rullade såsom en åska öfver hans läppar dessa ord:

»Dig skall d--n anam . . .»

Men den flammande blicken förmildrades, och de vreda orden förstummades, då han igenkände den skyldige. Deruppe stod nämligen Kalling ännu kvar och visade skepparen en uppsyn, så dum och enfaldig, som om han ännu icke hade hunnit sansa sig efter katastrofen.

Af den utlofvade bestraffningen blef emellertid ingenting, ty skepparen aflägsnade sig från platsen efter att hafva gifvit sina matroser några befallningar rörande skadans reparerande.

De båda fartygen hade emellertid aflägsnat sig från hvarandra, emedan örlogsskeppet gick fortare och lemnade

handelsfartyget efter sig. Ännu voro de dock icke längre från hvarandra, än att Klinckowström utan att höja rösten kunde göra sig hörd af Bandholtz.

»Den gången», sade han, »räddade jag ditt lif, vän Bandholtz.»

»Otvifvelaktigt», svarade denne. »Jag är din gäldenär.»

»Åh», genmälde pagen, görande en afvisande rörelse med handen, »den skulden är lätt betald. Jag gjorde ju blott min skyldighet. Men, säg mig, är den karlen din fiende?»

»Hvarför denna fråga?»

»Det synes mig som om endast en fiende skulle kunna vilja blottställa en nästas lif på detta sätt.»

»Nå, kanske såg han mig icke.»

»Bah!»

»För öfrigt skola vi talas vid om saken, när vi härnäst mötas.»

»Godt! Jag skall vänta. Farväl, min vän!»

Sedan Bandholtz hade sändt sin vän en afskedshelsing, gick han bort och satte sig i fartygets för, der han försjönk i djupa betraktelser öfver den tilldragelse, som varit nära att kosta honom lifvet.

TJUGOSJETTE KAPITLET.

Fortsättning af det föregående.

En sak var för Bandholtz tydlig och klar, nämligen att händelsen med kanonen icke var en »ren händelse», d. v. s. att den icke var en af dessa opåräknade tilldragelser, som endast hafva slumpen eller ödet att tacka för den äran att någonsin blifva inregistrerade bland de ting, som tima på jorden. Det föreföll vår vän såsom en gifven sak, att den korpulenta fyrväplingen blifvit utsänd att trakta efter hans lif och att detta var det första kort, som de utspelat i det hemska spel, der hans lif och död var insatsen.

Till en början kände han sitt hjerta beklämdt vid den tanken, att fröken Bärfelts hat sände lönmördare efter honom ända hit, men ju mera han satte sig in i sin ställning och ju mera han blef van vid tanken att vara omhvärfd af dödsfiender, desto lugnare blef hans sinne; ja, han slutade med att finna ett visst behag i sin farliga belägenhet och i den strid, som förestod honom för egen räkning jemte den stora striden, i hvilken han skulle deltaga för konung och fosterland. Det var utan tvifvel samma mystiska behag, som spelaren erfar, då han afvaktar utgången af det spel, hvaraf hans lycka, hans existens beror. Bandholtz afskydde allt spel, då det gälde penningar eller penningars värde, men att spela med förbittrade fiender om sitt lif, det var någonting nytt för honom, det eggade hans mod, och faran syntes honom blott såsom ett tidsfördrif.

Emellertid stack upp en svår motvind, som hindrade flottan att uppnå målet. En stickande blåst, kommande från danska kusten, gjorde till och med om intet hvarje försök till kryssning, och svenskarne hade den harmen att i danskarnes åsyn nödgas ligga stilla i Sundet på föga afstånd från danska kusten. Detta var så mycket mera förtretligt, som danskarne derigenom fingo tid att samlas bakom de på stranden uppkastade förskansningarne. Hela den präktiga planen att öfverrumpla danskarne och stiga i land, innan dessa hunno samlas, var derigenom tillintetgjord, denna plan, på hvilken Stuart hade nedlagt så mycket arbete och så stor omsorg, i det att han nämligen »med skenbar ifver och mycket och i ögonen fallande bråk lät pejla hela den öfriga kusten», men deremot bedref undersökningen af den verkliga landstigningsplatsen på det mest hemlighetsfulla sätt. Om icke denna motvind hade inträffat, skulle svenskarne utan tvifvel hafva funnit denna del af kusten fullkomligt obehärad.

Slutligen under natten mellan den 24 och 25 Juli kastade vinden om till östlig, och den svenska transportflottan kunde i nattens skydd nalkas stranden. Klockan sex om morgonen utbredde sig dess linie längsefter kusten. På högra flygeln befann sig konungen sjelf jemte Hans Wachtmeister och Stuart, och på venstra flygeln kommanderande Rehnköld, Arvid Horn och pfalzgreffen Adolf Johan. Man var så nära de på kusten uppkastade förskansningarne, att man kunde se de danska böndernas toppformiga hufvudbonader höja sig öfver vallarne, då dessa i hast hoprafsade försvarare skulle tillfredsställa sin nyfikenhet genom att kasta en förstulen blick ut öfver Sundet.

Ett par timmar dröjde det, innan svenskarne kommo i ordning. De stackars skutskepparne, som blifvit »pressade» till kronans tjänst, hade ingen vana vid krigiska manövrer, och det hände därför ofta, att de missförstodo gifna befallningar, läto sina fartyg intaga en helt annan ställning än den af öfverbefälet åsyftade, rusade rakt emot hvarandra o. s. v. Härigenom uppstod någon villervalla och oreda, så att morgonen hade framskridit ända till

klockan åtta, innan man hunnit så långt, att man hvarje ögonblick kunde vänta tecken till anfall.

Klinckowström kom roende i en båt öfver till det fartyg, på hvilket Bandholtz befann sig, och de båda vännerna kunde nu i lugn och ro samtala om den tilldragelse, som så nära hade kostat Bandholtz lifvet. Båda voro väpnade till strid och redo att, så snart signalen gafs från amiralskeppet, göra sin pligt. Till dess detta skedde, voro de emellertid sina egna herrar och kunde disponera sin tid efter behag.

»Nå», sade pagen, »hvem var den der karlen?»

»Hvilken karl?»

»Naturligtvis talar jag om den som ville mörda dig, ty jag tror verkligen, att det var hans hemliga afsigt med det konstycke, som han utförde.»

»Hvilka skäl har du till denna tro?»

»Ganska viktiga skäl, såsom du skall få erfara. Jag märkte nämligen, att karlen, innan han släppte kanonen, först kastade en lång och forskande blick ned på däck, liksom om han ville förvissa sig derom, att du verkligen befann dig midt under den tunga pjesen. Hvad synes dig?»

»Mig synes, att denna din iakttagelse bekräftar mina egna misstankar och förvandlar dem till fullkomlig visshet.»

»Ah! Du har således misstankar? Ursäkta mig, att jag frågar dig på samma sätt, som du nyss tillsporde mig: hvilka skäl har du till dessa misstankar?»

»Och jag svarar liksom du: ganska viktiga skäl. Först och främst känner jag karlen.»

»Nå?»

»Han heter Kalling och var för några veckor sedan lakej hos fröken Bärfelt, en dam, hvilken säkert icke är dig obekant.»

»Menar du hofdamen hos Hedvig Eleonora?»

»Just henne menar jag. Vidare vet jag, att fröken Bärfelt är min dödsfiende af orsaker, som jag icke för närvarande kan omtala.»

»Jag respekterar dina hemligheter, min vän. Du misstänker emellertid, att den sköna hofdamen har skickat sin lakej Kalling efter dig för att taga ditt lif. Är det så?»

»Ja, med den skilnaden likväl, att jag numera icke misstänker detta, utan är fullt öfvertygad derom. Man misstänker ju icke det man vet, och jag vet, att Kalling är utskickad att mörda mig.»

»Och det der säger du så lugnt, som om han i stället vore skickad att lemna dig ett kärleksbref?»

»Kärleksbref från fröken Bärfelt? Hvad tänker du på? Jag skulle anse den man vara förlorad, som lyssnade till kärlekseder från denna dams läppar. Hon är en furie, min bror, en demon, en . . .»

»Bevara oss! Huru het du blir, min vän!»

»Om du kände fröken Bärfelt så väl som jag, skulle du troligen blifva lika upphetsad. Nå, min vän, jag har som sagdt den äran att vara hatad af fröken Bärfelt. Döm derfor om min förvåning, då jag i det ögonblick, när vi gingo om bord, såg inför mig fyra korpulenta karlar, hvilka voro lifslevvande afbilder af den ädla damens fyra lakejer, eller rättare det var verkligen hennes betjenter, men nu icke klädda i livré, utan i kongl. maj:ts lifregementes uniform.»

»Jag medgifver, att det är besynnerligt. Du igenkände dem verkligen?»

»Ja, på min ära!»

»Förunderligt!»

»Det tycker du blott. Mig synes saken icke vara förunderlig. Den infernaliska qvinnan lyder sin vilddjursnatur, liksom en annan människa lyder sitt förstånd och sitt samvete. Jag är henne i vägen. Antag till och med, att jag genom en egendomlig ödets skickelse kommit i besittning af en hemlighet, som kan skada, ja, störta henne för alltid. Under sådana förhållanden kunde hon visserligen lugnt se mig draga ut i krig och hvarje dag bedja till afgrunden, att jag aldrig måtte komma hem igen. Men hon är en dam, som icke gör någonting till hälften, och derfor . . .»

»Derför?»

». . . sänder hon fyra demoner efter mig, hvilka hon ålagt att icke mera visa sig för hennes ögon, förrän de hafva tagit mitt lif.»

Klinekowström satt en stund tankfull och tyst.

»Gör mig en tjänst, min vän!» utropade han plötsligt.

»Gerna, om jag kan.»

»Visa mig de fyra demonerna.»

»Lakejerna, menar du? Hjertans gerna, min bror!

Det är mig så mycket lättare, som de just nu hålla en hemlighetsfull öfverläggning der borta vid mesanmasten. Se dit!»

»Godt! Nu känner jag dem och skall hafva ögonen på dem. Var försiktig, min vän! ... Jag ser nu, att man gör sig i ordning ombord på amiralskeppet att gifva signalen. Det är därför tid för mig att skynda tillbaka till min konung. Vi träffas snart.»

Innan ännu Klinekowström hade hunnit tillbaka till sitt eget fartyg, hissades på amiral Anckarstiernas skepp en röd flagga på stormasten, och åtta kanonskott dånade efter hvarandra. Detta var den öfverenskomna anfalls-signalen.

Genast derefter började amiral Cornelius Anckarstierna låta sina grofva kanoner från örlogsskeppen helsa de danska förskansningarne och deras försvarare med den ena kulan efter den andra. Beskrifvande sina väldiga bågar i luften, slogo projektilerna ned midt för näsan på de danska bönderna, hvilkas mössor med ens försvunno för att icke mera visa sig. Kanonkulorna uppfefvo dessutom sådana moln af stoft och jord, att det för de goda danskarne nu blef alldeles omöjligt att se någonting af det som tilldrog sig ute på vattnet. För att likväl visa både sin goda vilja att strida för kung och fosterland och sitt mannamod laddade bönderna några smärre fältstycken, som mera af en händelse än af beräkning funnos tillhands, och aflossade dem mot de i båtar och slupar anryckande svenska landstigningstrupperna, likväl utan att göra dem någon skada. De svenska soldaterna sade sedermera på skämt, att danskarne hade skadat sig sjelfva mera än fienderna genom bruket af dessa kanoner och genom sin ovana att handtera dem, hvilken föranledde att mer än en blef för starkt laddad och därför vid affyrandet exploderade och sprang i tusen bitar. Huru dermed förhöll sig, vet

man emellertid icke med historisk visshet, men hvad man med visshet vet, det är, att denna landstigning icke kostade svenskarne mycket och att på den svenska sidan jemförelsevis endast helt ringa manspillan skedde.

Gardet gick i spetsen för anfallet, försökande att på mindre farkoster komma ända in till stranden.

Kusten utanför Tiberups mark är långgrund och därför ingalunda lämplig såsom landstigningsplats. Kanske var det just med afseende härpå, som den blifvit utsedd dertill, ty naturligtvis kunde icke danskarne föreställa sig, att, då lämpliga ställen för en landstigning funnos såväl norrut mot Helsingör som söderut mot hufvudstaden, fienderna skulle utse den mest otillgängliga delen af kusten till skådeplats för sitt företag. Om detta skäl låg till grund för konungens och Stuarts val, så visade utgången, att man icke hade misräknat sig, ty denna del af kusten var, som nämnt är, endast försvarad af en ringa afdelning krigsfolk och en hop i hast uppbådade bönder, torpare och backstugusittare, hvilkas krögiska öfning naturligtvis var högst ringa. Men om strandens svårtillgängliga beskaffenhet således å ena sidan var svenskarne till nytta och förberedde deras seger, så medförde den å andra sidan åtskilliga olägenheter vid sjelfva landstigningen. Genom sommartorkan hade nämligen vattenhöjden minskats, så att båtarne och sluparne, som skulle föra manskapet till stranden, stötte på grund redan på långt afstånd.

Raskt hoppade emellertid svenskarne ned i vattnet och vadade i land. Historien har på ett af sina blad inskrifvit namnen på dem, som först sprungo i vattnet och först bestego danska landet. Det var gardesmajoren Carl von Nummers och löjtnanten G. H. Siegroth.

Landstigningen skedde emellertid icke helt och hållet utan strid. Danskt rytteri red fram från förskansningarne och störtade sig, föraktfullt trotsande de svenska kononkulorna, ned i vattnet, för att redan der möta det framträngande gardet. En strid uppstod, under hvilken svenskarne visade det mest berömvärda mod. Ryttnarne tillbakakastades, förföljdes af gardet ända upp på stranden, hvarest Carl von Nummers och hans folk nu fingo fast

fot och i hast af medförda spanska ryttare och skanskor-
gar uppförde en förskansning.

Medan detta tilldrog sig på den venstra flygeln, stod konungen i förstäfven af en båt på den högra. Med raska årtag nalkades såväl denna som de i närheten varande sluparne stranden.

»Om blott vattenståndet icke är för lågt», sade konungen till fransmännen Guiscard *) som stod vid hans sida, »skola vi vinna en härlig victoria.»

Konungen hade knappt yttrat dessa ord, förrän han varseblef, att båtarne på venstra flygeln fastnade på sandbotten.

»Bagatell!» utropade han. »Mitt garde simmar i land, om de icke kunna ro. Ha! Sen I der, Guiscard, den tappra von Nummers är redan i vattnet, och hans folk följer honom. Tappra karlar! Ha! . . . Nu sitta äfven vi vackert fast.»

Konungens båt skrapade mot sjöbotten; vågorna upplyfte den och förde den ännu ett par alnar närmare stranden. Derefter sänkte den sig åter ned och stod nu stilla, så att ingen ansträngning med årorne förmådde rubba den ur stället.

»Nå», utropade konungen, »då måste äfven vi deran. I vattnet, mina gossar! Det ena sättet är så godt som det andra. Hufvudsaken är, att vi komma i land och att vi klå danskarne rätt eftertryckligt.»

Med dessa ord på tungan kastade konungen sig öfver bord. Alla de andra följde hans exempel. Både herrar och soldater brottades snart med vågorna. Guiscard, Klinckowström och Hans Wachtmeister befunno sig i konungens omedelbara närhet. Den lille fransmännen, på hvilken vattnet gick ända upp till munnen, sträfvade dock framåt med verkligt hjeltomod.

*) Franske ministern Guiscard blef af konungen uppmanad att kvarstanna i Landskrona, men svarade: »Konungen, min herre, har befalt mig följa eders maj:t. Jag hoppas därför, att eders maj:t icke fördrifver mig från sitt hof just nu, då det kommer att blifva mer pråktigt och ärorikt än någonsin.» Han fick medfölja.

Det ställe, der konungens slup hade stött på grund, var en långsträckt sandbank, mot hvilken äfven de öfriga båtarna törnade. Sedan man vadat öfver sandbanken, blef vattnet åter djupare, så att det, som nämnt är, gick Guiscard upp till munnen. På konungen nådde det upp under armarne. Dock var det ingenstädes djupare, än att man kunde beqvämt gå i land.

Kulorna hveno om öronen och slogo ned i vattnet rundt omkring konungen samt sårade väl också en och annan i hans omgifning. Dock lät han sig icke afskräcka. Med värjan i hand ilade han framåt och log blott hvarje gång, då en kula föll ned i hans närhet.

»Hvad är det för ett hvislande jag hör i luften?» frågade konungen, under det han alltjemt trängde framåt.

»Det är ljudet af kulorna», genmälde en gråskäggig, krutstänkt krigare, som vadade vid hans sida.

»Godt!» utropade konungen. »Detta skall hädanefter blifva min musik.»

Framåt gick det i trots af danskarnes kulor, i trots af de hopar af danskar, som hade samlat sig nere vid strandbrädden för att hindra landstigningen. De blefvo undanjugade dels genom kanonkulorna från örlogsfartygen, dels genom häftigheten af det angrepp, hvarmed svenskarne helsade dem, ett angrepp, som desse, ännu drypande af vatten, företogo, så snart de hunnit stranden. De danska bönderna lupo bort, och mången lemnade i brådskan sin hufvudbonad och sina fotbeklädnader qvar. De danska krigarne drogo sig i god ordning tillbaka inom förskansningarne.

Under det allt detta tilldrog sig, var Bandholtz ingalunda överksam. I likhet med alla de öfriga svenskarne sprang han i vattnet för att vada i land. Samtidigt plum-sade fyra köttmassor i lifregementets uniform ned bland vågorna och började under ideligt pustande sätta sig i rörelse efter Bandholtz. Det var samma köttmassor, som förr i tiden hade tjänstgjort såsom lakejer hos fröken Bärfelt.

Bandholtz märkte icke, att de fyra körpulent kamraterna höllo sig tillsammans tätt efter honom. Om han hade märkt det, skulle han utan tvifvel hafva förundrat

sig mycket deröfver, och hans förundran skulle troligen hafva föranlett honom att taga en annan riktning, för att om möjligt undslippa deras närvaro. Nu hade han emellertid icke tid att vända sig om, emedan han måste hafva ögonen fästa på stranden. De fyra förbundne kunde därför obemärkt smyga sig efter honom. För öfrigt lupo de dervid ingen risk, ty deras väg var ju densamma som hans, och ingen, som såg dem skynda i hans spår, kände någon förvåning deröfver.

Så gick det framåt, oupphörligt framåt under stor brådska. Hvar och en tänkte på sig sjelf och hade nog af denna tanke, och därför såg ingen människa, att det ena bladet i fyrväplingen, nämligen det som kallades Lang, plötsligt försvann under vattenytan.

Hvar och en, som blott en enda gång gått så långt ut i sjön, att vattnet stigit honom upp under armarne, vet af erfarenhet, huru osäker denna ställning i verkligheten är. Man tycker sig hvarje ögonblick upplyftas genom vattnets kraft, och man finner det till och med svårt att med fötterna stadigt vidröra botten. Det behöfves då i sanning ingen stor kraft för att draga en människa omkull i vattnet.

Abraham Bandholtz fick just nu erfara detta. Vattnet var så djupt, att han alldeles icke var förvissad om, huruvida han med fötterna vidrörde hafsbottnen eller icke. Då kände han sig plötsligt fattad kring det ena benet strax ofvanför foten af någonting, som klämde hårdare än en tång. Detta outgrundliga något drog honom med väldig kraft ned under vattenytan, hvarefter det kastade sig öfver honom och tryckte honom ned till sjöbotten. Sedan kände han det, liksom om någon hade stigit upp och stält sig på hans rygg, medan han var nära att quävas af brist på luft och af den sandblandade dy, som trängde in genom hans näsa och mun. I samma ögonblick syntes Lang åter öfver vattenytan, men förunderligt nog lemnade han sig nu efter de framåttilande svenskarne. Det tycktes som om hans mod och stridslust med ens hade tagit slut, ty han skyndade icke att upphinna sina till stranden och striden skyndande kamrater, utan han blef lugnt kvar på

samma punkt, hvarest hans korpulenta kropp hade uppstigit ur vattnet. Hvad gjorde han der?

Ja, denna fråga är lätt besvarad, då vi hafva kännedom om det missöde, som hade drabbat vår vän Bandholtz. Det var Langs hand, som hade gripit honom kring benet. Det var Lang, som hade dragit honom ned under vattnet. Det var Lang, som hade kastat sig öfver honom och tryckt honom ned i sanden. Der var Lang slutligen, som hade stält sig ofvanpå hans rygg, naturligtvis i afsigt att kvarhålla honom dernere, till dess han var död. Skulle detta nedriga uppsåt hafva framgång?

Bandholtz var döfvad af den våldsamhet, med hvilken Lang kastade sig öfver honom. Blodet strömmade åt hufvudet och hotade att spränga sina bräckliga fångsel. Han var nära att helt och hållet förlora medvetandet, och om detta hade skett, skulle han hafva varit utan räddning förlorad.

Det som åter i någon mån väckte honom till besinning var den smärta, som genomilade honom, då Lang klättrade upp på hans rygg. Han erfor en känsla af att han var nära döden och en instinktmässig lust att kämpa för sitt lif. Liksom gripen af yrsel och utan att hafva något klart medvetande af hvad han gjorde, spände han sina muskler och lyckades resa sig till hälften upp, så att han hvilade på armbågarne och knäna. Denna rörelse skedde emellertid med spasmodisk häftighet och på ett sätt, som bringade Lang ur jenvigten. I samma ögonblick som Lang föll baklänges ned i vattnet, hvilket högt stänkte upp omkring hans korpulenta lekamen, reste Bandholtz sig upp ur vattnet.

Hans första omsorg var nu att återbringa andedrägten i normalt tillstånd. Hans andra göromål var att bringa reda i sina intryck och tankar. Ehuru han ännu icke hade helt och hållet återhemtat sig efter sitt ofrivilliga bad, var dock hans blick icke dunklare och hans uppfattningsförmåga icke mera förslöad, än att han ganska tydligt såg tre korpulenta karlar, som på tio stegs afstånd från honom rigtade sina muskötmynningar mot hans hjerta, och den blick, med hvilken han uppfattade deras bild,

sade honom äfven, att han hade inför sig herrarne Kalling, Keder och Leche.

Goda råd voro här dyra.

Om han flydde, skulle de lätt nå honom med sina kulor. Om han blef stående stilla, blef det dem ännu lättare att fullborda sin mordiska afsigt. Anfalla dem kunde han icke heller, ty innan han hade hunnit tillryggalägga de tio steg, som skilde honom från dem, skulle de skicka sitt bly raka vägen in i hans hjerta. Hvad skulle han göra?

Plötsligt fick han en god idé. I samma ögonblick, då de tre skotten aflossades, försvann han under vattnet, för att icke ånyo visa sig förrän han uppnått stranden. Dels simmande, dels gående, tillryggalade han det betydliga afståndet under vattenytan, dold och skyddad af denna. Smutsig och drypande af sjövattnen, landsteg Bandholtz just då konungen från en sida och Rehnsköld från en annan stormade fram mot fiendens förskansningar. Då Bandholtz vände sig om för att blicka utåt sjön, såg han fyra korpulenta gestalter i god endragt plumsa genom vattnet i riktning mot land.

Utan att gifva sig tid att hemta sig efter de öfvermenskliga ansträngningar, som han utstått under de senast förflutna minuterna, kastade vår hjälte sig in bland de framstormande svenskarne. Hans vighet och styrka förde honom snart framom de öfriga. Döf för kulornas hvinande, blind för de kringsvärmade projektilerna, ilade han framåt. Med några djerfva språng var han uppe på höjden af förskansningen, hvarest en skara danskar med vapen i hand togo emot honom. En hel minut måste han här uthärda striden mot en mångdubbelt starkare fiende. Danskarne höggo, stucko, fäktade med det förtviflade modet hos en besegrad, som i dödsminuten ännu vill åstadkomma så mycken skada som möjligt. Bandholtz värjde sig dock manligen och höll tappert ut, till dess konungen, åtföljd af Stuart och en mängd krigare, kom honom till hjälp. Nu jagades danskarne snart och lätt ut ur förskansningen och sågos fly i riktning mot hufvudstaden.

En af de siste, som lemnade förskansningen med

musköten i hand, vände sig plötsligt om och aflossade ett skott mot svenskarne utan att sigta. Derefter tog han ånyo till flykten och försvann snart bakom buskarne i en skogsdunge.

Kulan hade träffat generalmajoren Stuart i låret. Det oakadt svängde den raske generalmajoren sin mössa och ropade:

»Victoria!»

TJUGOSJUNDE KAPITLET.

Marias nya väninna.

Sedan konungen lemnade hufvudstaden och alla disponibla trupper blifvit sända nedåt de södra orterna, hade man i Stockholm lefvat så lugnt och ostördt som midt i djupaste fred. Contributions-ränteriet indref kronans fordringar, statskontoret upplånade penningar, köpmännen ombesörjde sina affärer, och borgarena skötte sina handverk. Ingenting tillkännagaf, att landets konung var borta i örlig eller att rikets sjelfständighet hotades af tre med hvarandra förbundna regenter, som alla hade någon oförrätt att hämnas, något nederlag att söka upprättelse för.

I Ladaus hus hade ingenting ovanligt tilldragit sig, oaktadt flera veckor hade förflutit. Bryggaren svor visserligen dagligen i sitt stilla sinne öfver misslyckandet af hans spekulation att i sitt yrke blifva hofleverantör, men för öfrigt ökades hans belåtenhet med sig sjelf och hela världen i den mån som dagarne gingo, utan att Marias fiender rörde på sig.

»Tron mig», sade han, »de som lade försåtet för Maria äro med konungen ute i kriget, der jag önskar — Gud förlåte mig den synden! — att de snart måtte ljuta döden, så att vi äntligen kunna få någon ro.»

Och dervid blef det. Ladaus menlösa tro öfvergick snart till en trosartikel för husets medlemmar. Man sätter så gerna tro till det som öfverensstämmer med de önsknigar, man hyser.

En dag sade Ladau till Maria:

»Din kind bleknar, dina ögon inattas, med hvarje dag blir ditt utseende mera sjukligt. Det kommer sig af det trägna stillasittandet och ständiga vistelsen inomhus. Du måste gå ut i friska luften. Det skall göra dig godt, min flicka.»

Och Maria såg genom fönstret, huru solen sken, huru himlen var blå, huru träden grönskade och blommorna utvecklade sin färgprakt. Hon såg detta och kände sig hågad att lyda Ladaus råd.

Hon gick ut, gick nedåt till Skeppsbron, lät en roddbåt föra sig till Tegelvikshamnen och fortsatte sedan sin promenad till fots på den vackra väg, som leder till Nacka, det natursköna Nacka, dit stockholmsbon ännu i våra dagar så ofta tager sin tillflykt för några timmar, nämligen den hufvudstadsbo, som icke har tillfälle att bekosta sig en villa eller ett blygsammare landställe och tillbringa hela sin sommar i naturens sköte.

Då den unga flickan befann sig ute i det fria, omgifven af en frisk och skön natur, kände hon sig mycket upplifvad och ångrade nästan, att hon icke långt före detta hade företagit sådana utflykter. Nu lofvade hon emellertid sig sjelf att godtgöra sin försummelse genom att hvarje dag begifva sig ut i Stockholms sköna omgifningar. Det skulle göra henne godt till kropp och själ; det skulle stärka hennes krafter och skingra hennes sorgsna tankar.

Var hon då verkligen sorgsen? Ja, hon var i grunden icke glad, ehuru orsaken till hennes sorg var mera inbillad än verklig. Den enda orsak till det bekymmer, hon kände, var af ett slag, som icke är sällsynt bland unga flickor, som hafva »gjort sitt val», d. v. s. som hafva funnit sitt drömda ideal. Ofta motsvarar den valde icke det ideal, om hvilket de hafva drömt. Drömmen visade dem t. ex. en ung man med blonda lockar, blå ögon, oklanderliga tandrader, väl proportionerade händer, hög stature o. s. v., men när idalet framträder i verkligheten, visar det sig med korpsvart, slätkammadt hår, svarta ögon, felaktiga eller ovärdade tänder, medelmåttig kroppshöjd. Nå, deröfver bekymra sig de unga damerna likväl föga, och deras lifliga inbillningskraft, ytterligare uppöfvad

genom uppfostan, öfvertygar dem snart derom, att de aldrig tänkt eller drömt sitt ideal annorlunda än det i verkligheten framträder. Således får man aldrig af denna orsak se någon flicka i sorgbundet tillstånd. Nej, när unga damer, som funnit sitt ideal förverkligadt hos den eller den unge mannen, det oakadt äro sorgsne, så har det bland nitonio fall af hundra sin orsak deri, att det funna idealet af omständigheternas makt blifvit nödsakadt att till en tid beröfva dem sin lyckliggörande närvaro. Affärerna, tjensten, embetet och tusende andra omständigheter kalla dem bort, och under tiden sitta de unga damerna hemma och sörja — utan orsak, och om de icke just fälla så ymnigt med tårar, så sucka de vanligen desto djupare och afmagra i likformigt stigande progression.

Marias sorgsenhet hade sin grund deri, att hennes ideal var borta, och den ökades i icke ringa grad derigenom att hon visserligen hade sett, men ännu icke i egentlig mening »funnit» den person, som motsvarade det. Abraham Bandholtz hade nämligen icke tydligt förklaradt sig eller sagt sig älska henne. Hon hade skäl att tro, att han älskade henne; hon tyckte sig till och med kunna vara förvissad derom, men det väsentligaste saknades — hans bekännelse om sin kärlek. Och nu var han borta, och hvarken han eller hon visste, när de skulle återse hvarandra eller om detta återseende någonsin skulle inträffa i denna världen. Dessutom skulle han ju långt bort — bort till andra länder, der han kanske snart skulle glömma bort den enkla flickan i nordén. Hon ryste vid denna föreställning och påskyndade sina steg, liksom för att undslippa de oroliga tankarne.

Den unga flickan var så fördjupad i de tankar, som sysselsatte henne, att hon icke gaf akt på hvad som tilldrog sig i hennes närhet. Hon såg icke de grönskande träden, icke de små blommor, som blygsamt sköto upp sina kalkar vid vägkanten. Hon hörde icke flugornas surrande läte, icke foglarnes melodiska sång. Hon varseblef därför icke heller två trasiga karlar, som arm i arm kommo henne till mötes, den ene sjungande en visa med skroflig och grof stämma, den andre hvisslande en annan

med ett skärande och föga musikaliskt ljud. Karlarne voro tydligen berusade eller befunno sig åtminstone mycket nära detta tillstånd, i hvilket menniskan icke längre är herre öfver sina handlingar.

Om Maria hade på afstånd märkt de båda karlarne, skulle hon säkert likt en skygg dufva hafva flytt, och skogen skulle hafva erbjudit henne mer än ett säkert gömsle, till dess de druckne hunnit förbi och med dem all fara. Men nu var flykt omöjlig, ty hon blef dem icke varse, förr än de voro på blott tre eller fyra stegs afstånd från henne, och i samma ögonblick trädde den ene med ostadiga knän fram till henne. Lyftande på sin illa medfarna hatt, sade han:

»God morgon, sköna dam!»

»Milda himmel! Hvarthän skall jag fly?» sade den förskräckta flickan helt sakta och för sig sjelf, men likväl icke så tyst, att det undgick den drucknes öra.

»Fly», utropade han med ett oförskämtdt skratt, »fly till mitt hjerta, unga dam! Kom!»

Den druckne utbredde sina armar, men lät dem åter nedsjunka, då han såg flickan med afsky draga sig tillbaka.

»Ha, ha, ha! Hon tycker nog, att jag icke är fin tillräckligt, för att få omfamna henne, men så sant jag heter Appelman, skall jag säga lilla mamsellen, att jag i yngre dagar var rätt lika så fin som hon. Det kan min kamrat, som står der och vaggar på ostadiga ben, intyga. Nå, jag afstår från omfamningen med vilkor att lilla mamsellen gifver mig skäligen ersättning.»

»Min Gud! Hvad menar han?» mumlade Maria.

»Näväl, vill hon eller vill hon icke?»

»Hvad menar min herre?»

»Åh, jag menar blott, att jag är törstig och att ölet är dyrt.»

»Viljen I hafva penningar?»

»Ja, min sköna! Åh, hon talar ett gudomligt språk, när hon säger penningar. Säg om det ordet en gång till!»

Maria, som gerna ville med penningar lösköpa sig från vidare samspråk med dessa individer, sökte i fickan efter sin börs, men fann till sin häpnad och förskräckelse,

att hon glömt dem hemma och att hennes hela penningförråd bestod af några kopparslantar, med hvilka hon hade tänkt att betala sin öfverfart från Tegelviken till Skeppsbron på hemvägen. Beslutsamt räckte hon fram sina slantar och sade:

»Var så god! Låten mig nu gå!»

»Åh fy! Hvem tager hon mig för? Tror hon, att jag frågar efter hennes kopparslantar?»

»Jag har gifvit eder allt hvad jag har med mig.»

»Det är icke troligt. I alla händelser vill jag undersöka saken.»

Uslingen omfattade med ena handen hennes handleder, under det han med den andra trefvade efter hennes klädningsficka. Maria ropade och var nära att svimma, så förskrämd blef hon.

Emellertid nalkades undsättning i form af ett elegant ekipage, som drogs af två sköna isabellfärgade hästar och kördes af en kusk i ståtligt livré. I vagnen åkte en förnäm dam, hvilken satt behagfullt tillbakalutad mot vagnsdynorna, en yppig skönhet, med hvilken läsaren förut gjort bekantskap och som vi känna under namnet fröken Bärfelt.

Denna dam hade knappt varseblifvit det uppträde, som vi nu hafva skildrat, förrän hon befalde kusken att stanna. Knappt var denna befallning utförd, förrän hon med ett elegant hopp förflyttade sig ned på vägen. Dolken, som vi förut en gång hafva sett på ett hotande sätt svingas mot Abraham Bandholtz, blixtrade redan i den sköna damens hand, då hon närmade sig uslingen, som kallat sig Appelman. Vi, som känna fröken Bärfelts energiska karakter, betvifla icke, att hon skulle utan betänkande sänkt dolken ända till fästet i uslingens kropp, om han hade gifvit henne tid dertill. Troligt är äfven, att något af hennes vilda lynne glänste i hennes ögon, ty uslingens kamrat, hvilken hittills hade förhållit sig passiv under hela uppträdet, fann sig nu föranlåten att varnande ropa:

»För f-n, Appelman, akta dig!»

Derefter tog han sjelf till flykten inåt skogen, utan att afvakta resultatet af sin varning.

Titulus Appelman hade emellertid knappt hört sin kamrats utrop, förrän han vände sig om. Troligen tyckte äfven han, att damen, som nalkades med skyndsamma steg och en blixtrande dolk i handen, var en farlig fiende, ty han släppte oförtöfvadt Maria och följde efter sin kamrat.

Skyndsammare än man hade kunnat vänta af en man med hans ostadighet i knäna försvann han bland träden, mumlade:

»Fördömda otur! Aldrig kan en hederlig karl få . . .»

Mera hörde man icke, och det är troligt, att återstoden af hans tal var lika litet värd att höra som början deraf. Hvarken fröken Bärfelt eller den stackars förskrämda och ännu darrande Maria hade för öfrigt lust att sysselsätta sig med den flyende uslingen.

Fröken Bärfelt understödde med sin arm den vacklande unga flickan och yttrade med mild och behaglig stämma:

»Stöden eder på mig, unga dam! I ären säkert mycket skrämde?»

Maria skulle hafva blifvit ännu mera skrämde, om hon hade sett dolken i den förnäma och behagfulla damens hand, men fröken Bärfelt hade redan dolt den i de vida vecken af sin klädning, så att Maria icke såg något annat än en skön och fin qvinna, hvilken visade sig vänlig och öm mot henne.

»Ack ja!» hviskade hon. »Jag blef mycket rädd.»

»Näväl, jag skall i min vagn föra eder till edert hem, om I viljen visa mig den ynnesten att säga mig, hvar det är beläget.»

»I ären alltför god, men jag tror verkligen, att jag skall kunna gå till fots tillbaka till staden.»

»För att efter tjugo steg se de der båda skurkarne upphinna eder och fullborda det uppsåt, i hvars utförande de nyss blefvo störda. Nej, unga flicka, det tillåter jag eder icke. I hafven edert hem i staden. Godt, jag är på återväg dit efter en promenad utåt landsbygden. Jag skall därför icke försumma något genom att taga eder med mig.»

»O, hvad I ären vänlig! Viljen I verkligen tillåta mig . . .?»

»Mitt barn, om jag icke ville det, skulle jag verkligen icke erbjuda eder någonting. I kunnen trygga eder vid mina ord. Det är för mig en hjertans glädje att kunna göra någonting för en sådan älsklig liten varelse, som I ären.»

Maria lät öfvertala sig, och snart satt hon vid den förnäma damens sida i den präktiga vagnen, ett öppet åkdon, som icke hindrade damerna att njuta af solskenet och sommarens fågling.

Maria drog en suck vid tanken på, huru mycket hellre hon skulle hafva velat denna gång liksom ofta tillförne blifva räddad af Abraham Bandholtz än af denna förnäma dam, som dock var så god och vänlig.

»Ah, I sucken», sade fröken Bärfelt. »I ären då icke lycklig?»

»Kan man då icke sucka, om man är lycklig?»

»Jag vet icke, om man det kan. Jag är likväl benägen att tro, att om man suckar, frivilligt eller ofrivilligt, så är hjertat fullt af någon otillfredsställd längtan. Det är min tanke om saken.»

»I hafven rätt. Mitt hjerta är åtminstone fullt af längtan efter . . .»

Här afbröt hon sitt tal och rodnade, liksom om hon hade varit nära att förråda sitt hjertas hemlighet.

Fröken Bärfelt log och sade:

»Viljen I, att jag skall fullborda eder mening?»

»Jag betviflar, att I kunnen fullborda den», svarade Maria och rodnade ännu mera.

»Åhjo, det torde icke vara så utomordentligt svårt. I menaden helt visst, att edert hjerta är uppfyllt med längtan efter den man, som vunnit eder kärlek. Icke sant?»

»Jo, men huru kunnen I veta det? Känner I Abraham Bandholtz?»

Vid ljudet af detta för fröken Bärfelt obehagliga namn studsade den fina damen och vände bort sitt ansigte för att dölja den sinneströrelse, som betäckte hen-

nes kinder med askgrå blekhet och framkallade i hennes ögon en eld, hvilken skulle hafva injagat förfäran hos Maria.

En hofdam är likväl icke så lätt att bringa ur sin fattning, ty hoflifvet, åtminstone det, hvori de kunglige icke personligen deltaga, lär vara en ypperlig skola för förställning. Det dröjde därför också icke många ögonblick, innan fröken Bärfelt kunde mot sin granne vända ett lugnt, mildt och vänligt ansigte och ett par ögon, som tycktes aldrig hafva varit grumlade af någon sinneshörelse.

»Nej», svarade hon med mild och smekande stämma, »både detta namn och den som bär det äro mig obekanta, men jag intresserar mig för dem för eder skull, min sköna väninna, ty I tillåten mig ju att vara eder vän, eder trofasta, i lif och död tillgifna väninna?»

Och hon inlade ett så rörande uttryck i sin röst, hon blickade så bedjande in i den unga flickans ögon, att denna kände sig helt varm om hjertat och i sin glädje kastade sig i fröken Bärfelts armar. Den unga flickan kunde icke hafva ens en aflägsen aning om de onda tankar och stämplingar, som tumlade om med hvarandra innanför denna panna, på hvilken renhet, kyskhet och allt annat godt och ädelt tycktes hafva tryckt sin stämpel.

»Nå, min flieka», sade fröken Bärfelt, »älskar då icke Bandholtz dig?»

»Jag tror det åtminstone», svarade Maria blygt och rodnande.

»Han har då ingenting sagt?»

»Nej, men . . .»

»Ah, jag förstår! Du har intet annat stöd för dina förhoppningar om hans kärlek än de iakttagelser, du sjelf kunnat göra. Några blickar, halfva meningar, måhända några suckar . . .?»

»O, ja!»

»Och nu är han borta.»

»Huru veten I det?»

»Mitt barn, du sade det sjelf just nyss.»

»Ah, gjorde jag det? Nåväl, han är borta. Han har dragit ut med konungen i kriget.»

»I kriget? Hvad ditt öde liknar mitt eget!» yttrade fröken Bärfelt med så väl spelad tankfullhet, att Maria med förvåning betraktade henne.

»Huru? Hafven äfven I . . . ?»

»Ja, mitt barn, min vän! Äfven den man, som jag älskar, är med konungen i fält. Jag har likväl åtminstone den trösten att hafva visshet om hans kärlek. O, om jag icke hade haft denna visshet, skulle skilsmessan hafva dödat mig!»

För en dam med fröken Bärfelts verldserfarenhet och förställningskonst var det naturligtvis en lätt sak att helt och hållet vinna en så oerfaren och oskuldsfull flickas hela förtroende och vänskap. Också försummade hon ingenting, intet af de medel, som stodo henne till buds, för att uppnå detta resultat. Hon ljög, hon hycklade, hon firade verkliga triumfer genom det fulländade sätt, på hvilket hon använde sin förmåga af list och förställning. Maria lät sig helt och hållet förblinda och förblända och trodde sig i den sluga hofdamen hafva vunnit den äldaste, den bästa bland vänner.

»Jag skall skaffa dig underrättelser från Bandholtz», försäkrade fröken med hemlighetsfullt utseende, »ja, det skall jag.»

»I skullen kunna . . . ? Ah, min eviga tacksamhet, om I det gören!»

»Den man, som jag älskar, sänder mig en eller två gånger hvarje vecka en kurir med underrättelser om sig sjelf. Jag skall bedja honom uppsöka Bandholtz; ja, det vore icke ens otänkbart, att jag om en vecka skulle kunna lemna dig en eller annan liten biljett från den du älskar.»

»O, hvad I ären god! I ären en engel i en skön menniskohamn.»

»En engel? Nej, men jag är ju din trogna väninna, och hvad jag gör, det gör jag endast af vänskap. Jag vet af egen erfarenhet, huru svår din ställning är, och

det är min pligt såsom din väninna att göra allt hvad jag förmår till lindrande af din smärta.»

Så fortfor fröken Bärfelt att med vänliga ord belägra Marias för alla goda intryck tillgängliga sinne, och innan ekipaget ännu hade hunnit till början af stadsgatorna, fans det icke mera någon hemlighet i Marias hjerta, hvilken icke delades af hennes nya väninna. För denna omtalade hon allt hvad som rörde hennes förflutna lif; ja, dessa i vänskapens sköte nedlagda meddelanden gingo till och med så långt tillbaka i tiden, att de afhandlade hennes lefnadsförhållanden i Königsberg, der hon var född och der hon hade blifvit uppfostrad. Hon omtalade sina föräldrar, deras lefnadsöden, deras förtidiga död; hon skildrade med rörande uttryck sin gränslösa sorg, då hon stod vid deras bår och icke hade någon annan menniska att hålla sig till än en gammal man, som af fadren hade blifvit utsedd till den unga flickans ledare, värdare och beskyddare, med ett ord till hennes förmyndare.

»Denne förmyndare är förmodligen bryggaren Ladau?» sporde fröken, hvilken med verkligt eller låtsadt intresse följde denna skildring.

»Nej, Ladau är min släkting. Min förmyndare bor ännu i Königsberg, och han heter Baumhauer.»

Den skarpsinniga hofdamen gjorde vid denna under rättelse inom sig den reflektionen, att det troligen förefans någon hemlig orsak, hvarför den unga flickan hade lemnat sin förmyndare och begifvit sig till sina fränder i ett aflägsset land. Som det var af vigt för fröken Bärfelt att tränga ned ända till botten i allt hvad som rörde hennes nya väninna, beslöt hon att utforska äfven denna hemlighet. Maria var för öfrigt så oskultsfull och anade så litet några elaka afsigter hos sin förnämna väninna, att hon alldeles icke tänkte på att lägga några allvarsammare hinder i vägen för hofdagens forskning, hvilka derför lättare, än denna hade föreställt sig, ledde till målet.

»Baumhauer?» sade fröken Bärfelt långsamt, liksom om hon letade i sitt minne efter någon person med detta namn. »Jag tycker mig hafva hört det namnet någon gång i mitt lif. Baumhauer?»

»Derpå tviflar jag dock», svarade Maria, »ty mig veterligen finnes ingen slägt med det namnet i Sverige, och gamle Baumhauer lär icke hafva flyttat hit.»

»Han är således gammal? Kanske är han en gnatig och otreflig gubbe. Det är den vanliga beskrifningen på förmyndare.»

»Åhnej, Baumhauer är hvarken gnatig eller otreflig. Han är en ädel gammal man, hvilken jag håller mycket kära, fstan . . .»

Den rodnad, som utbreddes sig öfver Marias kinder, då hon här afbröt sitt tal, öfvertygade fröken Bärfelt om, att samtalet hade hunnit till en punkt, då någon vigtig upptäckt vore att göra.

»Fastän . . .?» upprepade hon spörjande.

»Ja, för eder må jag väl kunna säga det, churu jag eljest har lofvat mig sjelf att icke yppa det för någon.»

»Det är då en hemlighet? För all del, mitt barn, behåll din hemlighet för dig sjelf. Jag är icke nyfiken.»

»Nej, för eder, som visat mig så oegennyttig vänskap, bör det icke vara någon hemlighet i mitt hjerta. Så hören då: gamle Baumhauer ville, att jag skulle blifva hans maka. Derför flyttade jag hit till Sverige.»

»Hvilken filur till förmyndare!» utropade fröken Bärfelt med en afsky, som var utomordentligt väl spelad.

»Det skolen I icke säga.»

»Huru? Kanske gillade du hans giftermålsförslag?»

»Nej, men han framställde det af öm omtanke om min person. Han ville skaffa sig ännu heligare rättigheter att beskydda mig mot det önda i världen, och jag betviflar icke ett ögonblick, att han skulle hafva burit mig på sina händer, om jag hade velat blifva hans. Den kärlek, som han hyste för mig, var — derom är jag öfvertygad — mera en faders kärlek till sitt barn än en älskares till sin älskarinna. Han tänkte på alla de frestelser, alla de faror, alla de förförelser, för hvilka en ung värnlös flicka kan vara och oftast är utsatt, och det sved i hans gamla ärliga hjerta, när han tänkte sig mig ensam midt ibland alla dessa faror. Se, der den enda, men verkliga och ädla afsigten med hans förslag.»

»Men, min söta, om hans giftermålsanbud hade för dig ett så stort behag, hvarför antog du det icke och blef hans brud, i stället för att resa hit upp till Norden?»

»Min Gud! Tycken I verkligen, att jag borde hafva mottagit hans ädla anbud? Ansen I, att jag borde i så hög grad hafva missbrukat den hjertegode gamle mannens välvilja? Och dessutom fattar jag äktenskapet alltför allvarligt, för att kunna göra det till ett medel för förverkligandet af beräkningar af ett eller annat slag. Mitt samvete tillät mig icke att inför Guds altare afgifva den heliga och högtidliga försäkringen att älska såsom min make en man, hvilken det skulle vara mig omöjligt att skänka en kärlek af detta slag.»

Om vi hade för bedömandet af fröken Bärfelts karakter varit inskränkta till de ord, med hvilka denna dam nu yttrade sitt gillande af Marias åsigter om äktenskapet, så skulle vi hafva ansett henne såsom en mycket ädel qvinna med den mest upphöjda lifsåskådning. Emellertid beklaga vi både oss och henne, enär vi, som åtnjuta det vanliga författareprivilegiet att kunna skåda bakom kulisserna, måste sanningsenligt omtala, att denna qvinna, under det hon med sina sköna läppar uttalade de ädlaste tänkesätt och den mest djupa afsky för alla låga beräkningar i äktenskapsfrågor, inom sig hvälfde följande svarta tankar och planer:

»Denna flicka är älskad af min dödsfiende, denne man, som känner min farliga hemlighet och när som helst kan öfverlemna mig åt vanäran, denne man, som tyckes vara osårbar och som jag hittills förgäfves bemödat mig att rödja ur vägen. Här har jag funnit ett sätt att såra honom, hvilket har den fördelen att icke medföra någon fara för mig sjelf. Denna flicka måste gifta sig med den der gamle Baumhauer, huru stor hennes afsky än må vara för att ingå äktenskap af beräkning och huru mycket hon än älskar Bandholtz. Om jag bedrifver saken rätt, skall hon vara i Tyskland och heta fru Baumhauer, innan Bandholtz kommer hem från kriget. Mähända skjuter han sig då en kula för pannan i sin förtviflan eller blir vansinnig. I båda fallen kan han

förlita sig på, att jag af allt hjerta skall skratta åt honom.»

Det förnäma ekipaget stannade nu utanför Ladauska fastigheten vid Köpmantorget, och bryggaren mottog med mycken och berättigad förvåning sin unga släktinge.

»Du skall snart höra af mig, min lilla vän», hviskade fröken Bärfelt till afsked och gaf sin unga väninna en systerlig kyss.

Så snart hon blifvit ensam i vagnen, mumlade hon:

»Lyckan ler mot mig. Raskt till verket!»

En timme senare red en kurir ut genom porten till huset N:o 15 Munkbrogatan och styrde kosan söderut. Han medförde till de fyra korpulenta f. d. lakejerna en skrifvelse så lydande:

»En af eder måste genast anskaffa något bref eller annan handling, lika godt hvad den innehåller, som blifvit skrifven af Bandholtz. Budet skall föra den med sig tillbaka till mig.»

TJUGOÅTTONDE KAPITLET.

I danske kungens jagtpark.

Genom sin lika djerfva som lyckligt utförda landstigning på Seland hade Carl XII uträttat lika mycket som om han hade vunnit den mest lysande seger i öppet fältslag. Danskarne hade dragit sig till baka inom sin hufvudstads vallar och befästningar, och ingen dansk soldat vågade visa sig utanför Köpenhamns murar. Dertill kom äfven den ovärderliga fördelen, att han kunde låta sin här lefva på dansk bekostnad, en omständighet, hvaraf konungen så mycket hellre begagnade sig, som, enligt hvad vi veta, hans egen kassa icke var synnerligt väl försedd. Utskrifningar af lifsmedel och foder skedde, Helsingör brandskattades, och sjelfva Köpenhamn måste med en summa af 400,000 rdlr friköpa sig från ödeläggelsen.

Konungen och hans folk jagade flitigt i danske kungens parker, liksom om ingen Fredrik den fjerde hade funnits till i världen. Att äfven viktigare angelägenheter än jagt sysselsatte konungen, kunna vi emellertid finna, om vi lyssna till ett samtal mellan Bandholtz och hans vän Klinckowström, då dessa en varm eftermiddag träffades i närheten af Runsta by. Hvilande sig under skuggan af en lummig ek och sysselsättande sig med det angenäma göromålet att tömma en af kammarpägen medförd vinbutelj, samspråkade de helt förtroligt.

»Fortfar som du börjat», yttrade pägen, sedan han med välbehag läppjat på sitt glas, »så skall du gå långt.

Du kommer då icke att stanna, förrän du blifvit general.
En skål för din välgång, min bror!»

»Du skämtar.»

»Ofta nog, men icke nu.»

»Jag har aldrig funnit dig så skämtsam som nu.
Derför att konungen belönat mina ringa tjänster genom
att förläna mig en korporalsabel, ser du i din skämtsamma
sinnestillfattning mig redan såsom general. Någoting
mera skämtsamt har åtminstone jag aldrig hört.»

»Nå, du må blifva general eller icke, så är du dock
en dugande karl, som det för mig är en ära att kalla
vän. I alla händelser tyckes kriget ännu icke vara slut,
så att du visserligen lär få tillfälle att utmärka dig ännu
några gånger.»

»Vet du något om konungens planer?» frågade Band-
holtz, som var angelägen att leda samtalen in på andra
områden.

»Ganska mycket, min bror!»

»Jag hoppas, att du för vänskapens skull meddelar
mig något af ditt vetande, på det att jag icke må för
djupt nedtryckas af min okunnighet.»

Utan att direkt svara, vände Klinckowström sig om
och pekade med fingret mot söder.

»Hvad ser du derborta?» frågade han.

»Jag ser Köpenhamns torn.»

»Väcker denna syn inga minnen i din själ?»

»Minnen? Nej . . . hvad menar du?»

»Jag menar hvad jag säger och hvarken mera eller
mindre. Kanske intresserar du dig icke för vårt fäder-
neslands historiska minnen?»

»Åhjo.»

»Nå?»

»Jag börjar verkligen tro, att jag förstår dig.»

»Det vore då icke för tidigt.»

»Du syftar med dina hemlighetsfulla ord på den ti-
den, då vår nuvarande konungs farfader, högstsallig i åmin-
nelse, låg utanför Köpenhamn och förgäfvets försökte in-
taga denna stad?»

»Det var verkligen just detta minne, som jag ville upplifva hos dig.»

»Du menar således, att Carl XII ämnar söka utföra det storverk, som misslyckades för hans farfader?»

»Ja, min vän, jag menar det.»

»Och du tror, att det skall lyckas honom?»

»En besynnerlig fråga! Har du någonsin hört omtalas en hofman, som betviflat sin konungs makt och förmåga att utföra allt hvad han behagar föresätta sig?»

»Mina bekantskaper vid hofvet äro så få, att jag verkligen icke kan besvara din fråga. Ditt undvikande sätt att besvara min fråga, huruvida du anser Köpenhamns intagande möjligt, gifver mig den föreställningen, att du i grunden anser saken vara svår att utföra.»

»Svår, ja, men ingalunda omöjlig, såsom jag vill bevisa dig. För det första föres befälet i Köpenhamn af generallöjtnant Schack.»

»Jaså. Nå, jag medgifver, att du har ett sätt att gifva bevis, som är mycket öfvertygande. Ha, ha, ha!»

»Skratta icke, min vän, ty det är verkligen en vigtig sak, att denne Schack för befälet i hufvudstaden. Hans obeslutsamhet gör honom till en föga farlig fiende. Vet du, att han helt nyligen kunde hafva tagit vår unge konung till fånga och tillintetgjort oss alla? Det var strax efter vår landstigning. Vi voro femtusen man allena, då deremot Schack kunde förfoga öfver en betydlig militärstyrka och dessutom öfver hela borgerskapet. Ett djerft utfall, ledt med kraft och skicklighet, skulle hafva varit olycksdigert för oss, och borgerskapet i Köpenhamn lär enligt öfverlöparens berättelser hafva på ett ganska tydligt sätt uppfordrat honom att öfverfalla oss. Hvad tror du, att han gjorde? Han lät sätta de värsta skrikhalsarne i fängelse och lade sig att sofva på sina lagrar. När han följande dagen vaknade, hade vi fått förstärkning från Skåne, så att det var för sent att tänka på utfall. Du finner således, min vän, att generallöjtnant Schack är för oss svenskar ovärderlig på den post, der Fredrik den fjerdes nåd satt honom?»

»Jag börjar inse det.»

»Vidare hafva vi nu här samlade 14,000 man, och i Skåne utrustas ännu flere trupper. Äfven denna omständighet bör tagas i betraktande.»

»Jag börjar redan föreställa mig framgången såsom en afgjord sak.»

»För det tredje hitväntas en mängd groft artilleri.»

»Ah!»

»För det fjerde ämnar jag förskaffa konungen de mest noggranna underrättelser rörande Köpenhamns befästningar, sådana dessa te sig inifrån. Åtminstone vill jag åtaga mig att utforska någon svag punkt, der våra kanoner lätt kunna åstadkomma en öppning, nog vid att tillåta våra regementen marschera in tio man djupt.»

»Du misstycer väl icke, att jag är böjd att betvifla möjligheten för dig att utföra detta?»

»Åh, tvifla icke! Jag har utfört svårare ting än detta. Vet du, att jag börjar finna det tråkigt här på Seland och längtar efter äfventyr? Vi hafva nu legat stilla här — låt mig se! — fem dagar, fem långa dagar, under hvilka mycket hade kunnat uträttas. Kort och godt, jag begifver mig i morgon dag in i Köpenhamn. Om danskarne taga sig för att hänga mig såsom spion, så är det i alla händelser bättre än att förgås här af ledsnad och sysslolöshet.»

»För min del skulle jag allra helst se dig frisk och sund återvända från din expedition.»

»Naturligtvis har jag intet att deremot invända; ja, jag hyser till och med en icke ringa förhoppning om att kunna draga mig oskadd ur spelet. Lifvet är ändå en förträfflig sak, som man söker bevara i det längsta.»

»Men en sak faller mig in, på hvilken du måhända icke har tänkt. Skola icke de goda köpenhamnarne igenkänna dig såsom svensk? Med få ord, är du öfvertygad om att ingen kommer och griper dig i rockkragen och säger: ditt tungomål röjer dig?»

»Det vore högst fatalt.»

»Ja, i sanning!»

»Men jag tror mig om att kunna tala danska så godt som någon. Jag har i min barndom vistats ett helt

är i Köpenhamn och har lyckligtvis ett af naturen godt minne.»

»Det förändrar saken. Låt höra!»

»Du vill, att jag skall gifva något prof på min förmåga?»

»Ja, om du behagar.»

»Så hör då! Jag tänker mig, att t. ex. en dansk Kone — fruntimmer äro så nyfikna och hafva så svårt att tåga — kommer fram och säger mig i ansigtet, att jag är en svensk. Då svarar jag: 'Gid du faae en Ulykke, din Laptaske, saa vist som du lyver! Mit navn är Jens Madsen her fra Byen, og jeg kan forsikkre, at jeg er Knivsmed og boer henad Kongens Nytorv. Ei, dit Skarn, da din Mand ikke vil holde dig i Ave, saa skal jeg.' Nå, Bandholtz, kan jag tala danska?»

»Jag måste medgifva det», svarade denne skrattande.
»Likväl är din plan alldeles oduglig, tillåt mig göra den anmärkningen.»

»För tusan! Det var en anmärkning i hufvudsak. Nå?»

»Den är oduglig, ty — jag förbereder dig på, att min anmärkning är af stor vikt — den har ingen plats för mig. En duglig plan måste enligt min mening icke blott afhandla hvad *du* skall företaga, utan äfven hvad din följeslagare skall hafva att göra.»

»Ah! Du vill då vara mig följaktig?»

»Kan du tvifla derpå?»

»Men om man skulle hänga dig?»

»Icke troligt, ty äfven jag kan tala en smula danska.»

»Godt! När jag rätt betänker saken, är det mig icke ovälkommet, att jag får njuta af ditt sällskap. Jag har till och med tänkt mig den såsom en möjlighet och har därför medfört för din räkning en dräkt, i hvilken du skall på ett hår likna en hederlig köpenhamnsborgare. Du finner den i packningen på min häst.»

Kläderna framletades och skärskådades under muntra infall. De båda vännerna öfverenskommo derefter, att följande morgon i dagningen sammanträffa en half mil på andra sidan Runsta.

Klinckowström besteg sin gångare och aflägsnade sig

i riktning mot högkvarteret, medan Bandholtz tog vägen genom Runsta by. Sedan han hade genomgått byn på längden, vek han af från vägen in på en smal gångstig, som förde rakt fram till skogsbrynet. Då han hunnit dit, var det honom en lätt sak att öfverstiga inhägnaden och sålunda intränga i danske kungens jagtpark.

Hans afsigt var uppenbarligen att jaga kungligt danskt vildbråd, ty då han väl hade hunnit in i parken, undersökte han sin bössa och förvissade sig derom, att den var godt skick. Djerft trängde han sedan djupare in i parken, iakttagande jägares sed att noggrant undersöka trakten.

Länge ströfvade han omkring i parken utan att lyckas skjuta något. Då blef han plötsligt varse ett rådjurs behagliga gestalt på något afstånd. Försigtigt nalkades han, men ehuru hans steg voro nästan ohörbara, kom han dock icke inom skotthåll, innan djuret märkte honom och flydde. Nu var det icke tid att fortsätta med det försigtiga framträngandet. Öfver stock och sten, mellan träd och buskar störtade han framåt, men stannade plötsligt vid åsynen af ett prydligt litet jagtslott, om hvars tillvaro han icke förut hade någon kunskap.

Hans första tanke vid åsynen af det lilla slottet var en erinran om sagornas förtrollade slott, som i hans barndom hade mycket förtjust honom, och han undrade inom sig, om icke denna byggnad verkligen vore endast en fantasibild, så sagolik föreföll den honom, der den, fridfull och tyst, men strålande i ett, som han tyckte, öfvernaturligt starkt solsken låg inbäddad i skogens grönska. Han insåg genast, att solskenet förekom honom ega en så öfvernaturlig glans endast därför, att hans blickar så plötsligt förflyttades från skogens skugga ut i det fria, men det oaktadt var han strax åter benägen för att vidhålla sin första åsigt om stället, enär han såg rådjuret utan tvekan skynda in genom en öppen dörr och försvinna i slottets inre.

»Det är ändå underligt», sade han halfhögt. »Har man någonsin hört, att skogens djur så der hafva fritt tillträde till verkliga människoboningar! Om jag lemnade

min dörr öppen ett helt århundrade, skulle icke ens en hare tänka på att sjelfmant rusa in i mina rum.»

Han skrattade åt sig sjelf och åt sina barnsliga fantasier, men det oaktadt var det med en viss tvekan, som han trädde in genom den dörr, i hvilken han hade sett sitt jagtbyte försvinna.

Dörren ledde in i en rymlig vestibul, der flera andra dörrar funnos, hvilka tycktes leda till det inre af jagtlottets olika delar. I slottet rådde den mest absoluta tystnad, en tystnad, så djup, att den hos honom väckte en viss häpnad och nästan besannade hans föreställningar om en viss förtrollning, som hvilade öfver detta ställe. Och dessutom, hvart hade rådjuret tagit vägen? Det var försvunnet, och Bandholtz förmådde icke tänka sig, hvarthän det kunde hafva flytt.

Leende åt sin benägenhet att tillskrifva en trolldom, hvad som utan tvifvel egde en eller annan naturlig förklaringsgrund, gick vår hjälte med raska steg rakt bort till en af de fyra dörrar, som funnos i vestibulen. Det eko, som hans tunga steg framkallade, var det första ljud, hvilket nådde hans öron på detta ställe, och den löjliga fantasien om trollslottet gjorde, att han tyckte sig genom framkallandet af detta buller liksom vanhelga platsen och att han ofrivilligt bemödade sig om att gå så tyst som möjligt.

Dörren var emellertid stängd, och han förmådde icke öppna den. Lika litet lyckades detta honom vid någon af de andra dörrarna, ehuru han efterhand försökte vid dem alla.

»Förunderligt!» utbrast han ofrivilligt, och ekot upprepade ljudet af hans ord på ett sätt, som betog honom lusten att säga mera.

Villrådig i fråga om hvad han skulle företaga sig och nästan angelägen om att komma bort från ett ställe, der ingenting var såsom i andra människoboningar, ett ställe der man icke kunde gå och icke tala, utan att känna sig hemsk till mods, vände Bandholtz sig om, för att åter träda ut i parken.

I samma ögonblick som han vände sig om, så att

hans ansigte var rigtadt mot den dörröppning, genom hvilken han hade inträdf, i samma ögonblick således som hans blickar åter fördjupade sig bland parkens höga stammar, i detta ögonblick lät han höra ett högt utrop och gjorde ett sidosprång af så väldiga dimensioner, att det med ens förde honom ända intill en af sidoväggarna i vestibulen. Samtidigt hördes de sammansmältande ljuden af fyra nära nog i samma sekund aflossade skott, och fyra gevärskulor borrhade sig djupt in i den dörr, hvilken Bandholtz senast hade försökt öppna. Om han icke i sista ögonblicket hade sprungit undan, skulle han nu varit död, ty att döma af den plats på dörren, hvarest kulorna hade inträngt, borde de hafva träffat honom, den ena i hufvudet, den andra i halsen, den tredje och fjerde i hjertat. Bandholtz gjorde också mycket riktigt den reflektionen, att ingen menniska skulle kunna lefva med ett skott i hufvudet, ett i halsen och två i hjertat.

Han hade emellertid ingen öfverflödigt tid att spilla på en undersökning af möjligheten att under dylika förhållanden behålla lifvet, ty han hörde redan steg på den sandade gången, hvilket för honom betydde detsamma som, att de personer, hvilka hade aflossat skotten, nu skyndade fram för att på närmare håll taga säkrare sigte eller kanske för att med svärd och dolk börja leken på nytt. Icke angelägen om att blifva lönmördad, skyndade Bandholtz till och lyckades stänga dörren midt för näsan på fyra korpulenta karlar i kongl. maj:ts lifregementes uniform. Under denna operation var Bandholtz skyddad mot såväl skott som svärdshugg, enär han befann sig bakom dörren. Ännu tryggare kände han sig, då dörren hade gått i lås och en stark jernbom, som stått dold bakom den, blifvit insatt i sina hakar.

»Återigen fröken Bärfelts lakejer!» mumlade han, under det han sysslade med riglar och lås. »De hafva således föresatt sig att utan pardon taga mitt lif. Ännu engång är jag dock räddad, och det vore i sanning mycket besynnerligt, om jag icke engång skulle blifva i tillfälle att gifva dem en minnesbeta, som kunde lära dem vådan af att trakta efter en hederlig karls lif.»

De korpulenta f. d. lakejerna väsnades som galningar utanför dörren, försökande på hvarje upptänkligt sätt att förskaffa sig inträde. Alla deras ansträngningar voro likväl förgäfves. Dörren uppgaf endast en dof suck, då de fyra karlarne på en gång kastade sina tunga kroppar emot den, men Bandholtz kunde icke märka, att den rubbades en enda hårsman ur sitt läge.

Dundrande och svärjande af alla krafter började de nu att hålla en öfverläggning, af hvilken Bandholtz uppfångade spridda meningar.

»Fördömda otur . . .» yttrade en.

Bland ett oredigt mummel hörde Bandholtz tydligt uttryck sådana som dessa:

»Skola vi tända eld på detta näste?»

»Låtom oss rifva ned slottet från takåsen ända ned till grunden! För f-n, han får icke slippa med lifvet ut härifrån!»

»Jag skulle vilja steka honom vid svag eld.»

»Och jag skulle vilja hänga honom.»

»Jag minnes ännu kopparslantarne, som han gaf oss i stället för guldmynt. Hängning vore ett alltför lindrigt straff, ta mig . . .»

»Och jag minnes så länge jag lefver örfilarne, som vi fingo af fröken, därför att vi läto honom lura oss.»

»Mätte f-n taga honom.»

»Gerna för mig, om jag blott dessförinnan får martera honom efter behag.»

»Hvad skola vi nu göra?»

»Anfakta! Det är just hufvudfrågan.»

»Karlen kan väl icke i evighet kvarblifva derinne. Vi gömma oss i närheten och skjuta honom, då han kommer ut. Det är tydligt nog, tycker jag.»

»För f-n! Tala då icke så högt! Han kunde höra oss.»

»Låtom oss aflägsna oss från dörren!»

Då ljudet af de samtalandes röster genast började att försvagas, tilldess det alls icke mera trängde in till honom, förstod Bandholtz, att hans fiender hade insett det kloka i förslaget att aflägsna sig från dörren och utan

dröjsmål bringat det till utförande. Hittills hade vår hjertes uppmärksamhet varit helt och hållet fjettrad genom bemödandet att uppfatta hvad som yttrades utanför dörren, så att han icke egnat någon tanke åt sin ställning eller de medel, genom hvilka han kunde hoppas draga sig ur faran. Nu deremot, då ingenting mera var att höra, vände han sin själs hela uppmärksamhet till betraktande af de frågor, hvilka sjelfmant trängde sig in på honom och kräde en undersökning och ett svar.

»Skall det», tänkte han nu, »verkligen blifva mitt öde att jagas till döds likt ett vildt djur och slutligen falla offer för en lumpen lakejs kula utan annan ära än den som tillkommer ett vanligt villebråd? Skall detta vara slutet på min lefnadsbana? Skall jag aldrig mera återse Maria, aldrig få kalla henne min? Vid Gud, jag måste uppjuda allt för att besegra de faror, som omgifva mig. Jag måste lefva för Marias skull, ty om jag försvinner från den jordiska skådeplatsen, hvem skall då beskydda henne mot hennes fiender?»

Nå, det var godt och väl, att Baudholtz icke öfverlemnade sig med likgiltighet i händerna på sitt olycksöde, men hans beslut att, kosta hvad det ville, rädda sitt lif för Marias skull tycktes föga kunna båta honom i den ställning, hvori han befann sig. Alla fasta beslut i verlden kunde icke öppna för honom någon af de till slottets inre ledande dörrarne, och likväl var detta den enda tänkbara utvägen för honom att komma ut ur denna vestibul, i hvilken han eljest skulle vara innesluten lika säkert som en råtta i buren.

Ett ögonblick uppstod hos honom den oförvägna tanken att öppna den nyss af honom sjelf stängda och af fienderna belägrade dörren, göra ett plötsligt utfall och, efter att hafva dödat en eller annan af lakejerna, undkomma bland träden och buskarne i parken. Likväl förkastade han denna plan lika fort som den hade upprunnit hos honom, ty han insåg, att i samma ögonblick som han visade sig i dörröppningen, skulle fyra bössmyningar riktas mot hans kropp och att han icke skulle hafva hunnit minska afståndet mellan sig och fienderna med två

eller tre steg, innan fyra kulor skulle borra sig in i hans kött och afskära den lifstråd, som det låg i hans intresse att bevara hel och i oskadadt tillstånd.

Några minuter förflyto under ofruktbara öfverläggningar och uppgörandet af förslag, som icke ledde till något resultat.

Då förnam hans öra plötsligt ett ljud utifrån, hvilket med ens uppväckte honom ur de tankar, hvori han hade försjunkit. Det hördes liksom om man med något spetsigt instrument af jern hade skrapat mot kalkrappningen på väggens yttersida. Detta besynnerliga ljud började att höras ungefär vid manshöjd från marken och höjde sig sedan mer och mer för att alldeles upphöra, då det hunnit upp till fönstrets nedra kant, hvilken var minst fem alnar från markens yta. Det behöfdes icke några långa reflexioner för att öfvertyga Bandholtz derom, att detta ljud helt enkelt framkallades af de spetsiga jernutskotten i öfra ändan af en stege, och sedan vår hjelte hade kommit till denna öfvertygelse, var det blott ett enda steg kvar till sanningens fulla uppdagande, och det dröjde därför icke länge, innan Bandholtz förstod så tydligt, som om han hade sett det med ögonen, att nans fyra fiender hade lyckats finna en stege någonstädes slottets närhet och att de nu ville genom fönstret rycka honom närmare in på lifvet.

»Godt!» tänkte han. »Må de komma!»

Och han stälde sig i position med bössan mot kinden, för att bringa dem en varm helsning i samma ögonblick som de blefvo synliga.

Ett oredigt sorl af röster hördes utanför, liksom om de fyra ryttarne hade täflat om äran att först bestiga stegen, denna ärans trappa, som skulle föra dem till fullständig seger och tillförsäkra dem en kontant erkänsla af deras f. d. matmoder, fröken Bärfelt. Det är likväl icke troligt, att hvar och en af dem ville vara den förste. Troligare är, att de täflade om att få blifva den siste vid detta farliga företag. Hela deras öfriga lif vittnar åtminstone derom, att de högst ogerna blottstälde sig sjelfva.

Emellertid stod stegen der, och han måste begagnas. Ett heroiskt beslut dref omsider Kalling att våga det djerfva försöket. Bandholtz hörde inne i sin håla, huru hans tunga steg dånade mot stegpinne, och han hade i följd deraf kunnat på en tusendedels sekund förutsäga det ögonblick, då hans fiendes hufvud skulle skjuta upp öfver nedra kanten af fönsterinfattningen. Riktigt! Hufvudet kom med ett par nyfikna ögon, som ifrigt, men försigtigt spejade in i hålan, och efter hufvudet följde den fylliga och breda öfra delen af en korpulent kropp, en den bästa skott-tafla, som någonsin befunnit sig framför en bössmyning.

I det rätta ögonblicket dånade Bandholtz's bössa och sände en hel svärm af grofva hagel in i den korpulenta kroppen, hvaraf blef den naturliga följden, att Kalling, kroppens egare och herre, hufvudstupa störtade ned ifrån sin höga ställning på ärans trappa. Om hans uppstigande hade försiggått med en viss gravitetisk värdighet, så skedde deremot nedfallandet utan ens en skynt af den sansade människans försigtighet. Den korpulenta kroppen utstötte under sjelfva fallet ett hemskt skri, och tre andra korpulenta kroppars starka lungor täflade om äran att med den starkaste stämman uttala de mest hemskt ljudande svordomar och hädelser.

»Skada var det», mumlade Bandholtz, »att min bössa endast var laddad med hagel. Emellertid torde karlen åtminstone hafva fått en god minnesbeta, som för framtiden kan lända till varning.»

Skyndande sig att å nyo ladda för att lika varmt kunna mottaga den, som härnäst skulle bestiga ärans trappa, vände han sig om, för att låta dagern från fönstret nedfalla i bösspian, innan han lät krutet falla ned. Han ville nämligen öfvertyga sig, att ingenting af det förra skottet hade kvarstannat i pipan och kunde inverka menligt för det nya skottet. Just då han stod och kikade i bössmyningen, varsnade hans skarpa öga en skynt af något föremål, som rörde sig vid motsatta väggen, och då han hastigt upplyfte blicken från bösspian, för att taga närmare kändedom om hvad det månne vara, såg han huf-

vudet af det rådjur, som han nyss hade förföljt och som på ett så hemlighetsfullt sätt hade försvunnit, sticka fram bakom ett utsprång i muren och med nyfikenhet blicka in i vestibulen. Denna syn varade blott ett ögonblick, ty djuret drog sig med skygg rädsla tillbaka, så snart det hade varseblifvit Bandholtz.

För Bandholtz var emellertid åsynen af djuret en anledning till en hel rad af tankar.

»Det der utsprånget i muren döljer någon afdelning af slottet, till hvilken rådjuret tog sin tillflykt. Om nu ett djur af sådan storlek har kunnat begagna sig af detta gömsle, så torde det icke vara för mig omöjligt att följa mig der. Måhända finner jag äfven der en hemlig utgång, genom hvilken jag kan komma ut i det fria.»

Några raska språng förde honom fram till platsen, och han såg då, att detta utsprång i muren, hvilket han hade trott vara blott en arkitektonisk prydnad af något fantastisk art, i sjelfva verket var en fristående vägg, som lopp parallelt med hufvudmuren och lemnade mellan sig och denna en ganska bred öppning, hvilken bildade en gång, så bekväm som möjligt.

Utan betänkande ilade Abraham Bandholtz in i gången och fann snart, att den förde ut till en täckt pelargång, som genom en bred och bekväm trappa stod i förbindelse med parken. Det förföljda rådjuret hade stannat vid öfversta trappsteget och troligen känt någon fruktan för detta slag af civiliserad bekvämlighet. Derför hade det också vänt tillbaka till vestibulen, emedan det hellre ville begifva sig samma väg tillbaka, hvarpå det hade inkommit, än löpa fara att bryta benen på trappstegen. Då det nu såg sin förföljare inträda i pelargången,ingo dock alla betänkligheter gifva vika för den trängande nödvändighetens bud. Tagande ansats, gjorde det skrämde djuret ett väldigt hopp, som förde det långt ut i parken, utan att det med sina fötter hade vidrört ett enda af de farliga trappstegen. Bandholtz följde det sålunda gifna exemplet, med den skilnaden, att han helt lugnt och makligt nedsteg med begagnande af den breda, släthuggna trappan.

Då han kommit in bland träden, ville han icke neka sig nöjet att på afstånd iakttaga, hvad de fyra lakejerna nu företogo sig. Han gjorde därför en rund i parken och stannade på en plats, från hvilken han, skyddad af träden, kunde hafva fri utsigt öfver slottets framsida.

Han såg då, hurusom en annan af de fyra skurkarne begaf sig uppför stegen och blickade in genom fönstret. Efter att hafva tagit en, som det tycktes, mycket noggrann kännedom om hvad som var att se inne i vestibulen, vände sig den korpulente till sina nedanför stående kamrater och yttrade några ord, som i anseende till det långa afståndet icke uppfattades af Bandholtz. Den talandes kamrater tycktes dock förstå dem, ty de helsade den meddelade underrättelsen med ett högljudt brummande och svärjande och med åtbörder, hvilkas häftighet bevisade, att de icke funno något behag i sin kamrats meddelanden.

Öfverdrifvet lång tid fingo de emellertid icke till att på denna plats gifva luft åt sin vrede, ty platsen framför slottet, hvilken under hela tiden icke hade fördrätt människors närvaro, lifvades plötsligt af högljudda rop på det renaste danska tungomål.

En skara betjenter, jägare, trädgårdsdrängar och andra legohjon, som sannolikt tillhörde slottets fasta inventarium, framstörtade nämligen från en sidobyggnad. De goda danskarne hade beväpnat sig med vapen af allehanda slag, vapen som tydligen voro hemtade från både stall och kök, och så utrustade höggo de modigt in på de fyra svenskarne, hvilka icke dröjde att visa sina breda ryggar. Under andra förhållanden skulle det för Bandholtz hafva varit både en fröjd och en pligt att hjälpa sina landsmän och förvärfva det svenska namnet tillbörligt aktning äfven på denna plats. Som sakerna nu hade gestaltat sig, ansåg han sig icke böra röra en enda finger till sina lidande landsmäns försvar; ja, han var till och med nog grym att le öfver deras fruktlösa försök att värja sig mot de hjältemodige danskarnes käppslängar.

TJUGONIONDE KAPITLET.

I Rundetaarn.

I närheten af den plats, hvarest nu reser sig en hög obelisk, omgifven af fyra i marmor uthuggna allegoriska figurer och uppstald »til Minde om Stavnsbaandets Lösning», d. v. s. i närheten af Köpenhamns Vesterport och inom skotthåll från vallarne, sträfvade följande morgon en mängd menniskor af olika utseende att komma in till staden. När vi säga, att de »sträfvade», så mena vi, att de hade någon svårighet att bekämpa, och svårigheten bestod i de tunga bördor, hvarmed alla voro belastade. Att döma af utseendet voro de flesta af dessa menniskor bönder från den kringliggande trakten, hvilka förde lifsmedel till staden. Bland dessa syntes emellertid äfven några män i borgerlig drägt, och äfven dessa hade sina bördor att bära. De voro tydligen kloka och försigtiga män, som ville samla proviant för en längre tid, i den händelse svenskarne verkligen skulle få det infallet att för några månader afskära all tillförsel äfven från landsidan. Från sjösidan var staden, såsom vi veta, redan fullständigt innesluten och afskild från den öfriga världen genom Sveriges, Hollands och Englands förenade flottor.

Bland de borgare och bönder, som denna morgon nalkades Vesterport, befunno sig äfven två yngre karlar, iförda mycket anständiga borgerliga dräkter. Den ene förrådde i sin klädsel stor förkärlek för den snusbruna färgen. Allt hos honom var snusbrunt, hatten, rocken

benkläderna. Den andre hade gjort det buteljgröna till sin liffärg. Båda voro mycket snygga och sågo ut att vara mycket sedesamma samt tillhörde icke ens med så mycket som ett finger den klass af unga Köpenhamnsborgare, som Holberg icke lång tid derefter så eftertryckligt gisslade i sin komedi »Jean de France eller Hans Frandsen».

De båda unga männen tycktes vara mycket omtänksamma familjefäder, ty de bördor, som hvilade på deras skuldror — bördor, ur hvilkas omhölje hvarjehanda lifsmedel framstucko — voro betydligt större än de öfriges. Deras husfaderliga dygder hindrade dem likväl icke ifrån att på ren danska uppbygga sina medvandrare med några af detta språks gemytliga eder, åtföljda af beskärmsel öfver vägens uselhet, öfver tidens ondska och andra förtretligheter.

Vesterport stod öppen, men en barsk underofficer — för så vidt det är en hederlig dansk möjligt att se barsk och sträng ut — stod innanför den, liksom engeln med det »bart huggande» svärdet i paradisporten, och denne högtbetrodde väktare öfver danska hufvudstadens säkerhet tillsporde hvar och en af de inträdande:

»Hvem er De, og hvorfra kommer De?»

De stackars syndarne måste den ene efter den andre undergå detta förhör och redogöra för sig.

Ordningen kom snart till den snusbrune borgaren och hans buteljgröne kamrat.

»Hvem er De, og hvorfra kommer De?» ljöd den obevekliges stereotypa fråga, då den snusbrune, djupt böjande sig under sin tunga börda, trädde fram på två tums afstånd från det »bart huggande» svärdet.

»Hvem jag är?» svarade den snusbrune på klassisk danska — för så vidt det är möjligt för detta språk att någonsin vara klassiskt — »Jag måste skratta. Nog kännen I väl mig?»

Den barske underofficieren log ett högdraget leende, liksom om han hade velat säga, att hans höga ställning i samhället icke tillät honom att känna folk af borgarklassen.

»Hvem er De, og hvorfra kommer De?» sporde han åter, och man hade nästan varit böjd för att tro, att mannens hela ordförråd var uttömdt genom dessa ord.

»Jag är ju Niels Sivertsen, vet jag. För öfrigt bor jag vid Gothersgade och är bundtmakare till yrket. Jag har ju haft den äran att leverera björnskinnsmössor till gardet — det veten I väl?»

»Nej, det vet jag icke.»

»Så hören I det nu.»

»Passera!»

Den snusbrune hade genomgått skärselden. Nu var den buteljgröne i turen att besvara den eviga frågan:

»Hvem er De, och hvorfra kommer De?»

»Jag är Niels Sivertsens gesäll. Frans Madsen är mitt namn. Jag har varit med min mästare utåt landet efter lifsmedel, för sen I, han säger, att det kan hända att — vänta dock, Niels Sivertsen, vänta! — jag har ju icke kommit in ännu.»

»Skynda dig då!»

»Jag måste väl besvara den nådige herrens frågor. Hvar var det jag slutade? Jo, jag kommer nu ihåg det . . . Det kan hända, att svenskarne belägra staden, så att man ingenting kan få att köpa.»

»Passera!»

»Tackar ödmjukast, herr officer! För all del, håll porten väl stängd, så att icke svenskarne komma in!»

»Åh», svarade den barske, »så länge jag vakar, kommer ingen svensk genom Vesterport.»

»Heder åt alla fosterlandsförsvarare, som likna eder!» sade den buteljgröne med entusiasm, hvarefter han skyndade att upphinna den snusbrune, som redan hunnit långt in i staden.

Då det skulle blifva svårt att följa de båda borgarne genom den fram och tillbaka böljande menniskohopen på gatorna, föredraga vi att uppsöka dem senare på dagen. Om vi nu gå till Gothersgade och fråga efter bundtmakare Niels Sivertsen — förutsatt naturligtvis, att vi kunna försätta oss med kropp och själ tillbaka i tiden ända till år 1700 — så skall man skratta oss midt

i ansigtet och säga oss, att någon person med det namnet icke finnes och icke någonsin funnits vid denna gata. Hvad skola vi då göra, för att finna den snusbrune mästaren och hans buteljgröne gesäll? Vänta! Se vi icke der en skymt af dessa båda färger . . . der borta i närheten af Trinitatiskyrkan? Riktigt! Vi hafva dem, och nu släppa vi dem icke. En äldre man i tarflig kostym med någonting vaktmästareaktigt i sitt utseende står der vid foten af Rundetaarn och för ett lifligt samspråk med våra båda vänner.

»Kungen har sagt det», säger Niels Sivertsen.

»Hvad pokker är det, som kungen har sagt?» frågade den tarflige mannen, sättande handen till örat, för att bättre uppfånga hvad som sades. Han var döf, stackars karl.

»Att vi skola hafva tillträde till Rundetaarn.»

»Men . . . hm! . . . hvad viljen I der?»

»Vi skola sitta der och speja efter svenskarne, min gubbe, och när vi se svenskarne på afstånd, skola vi springa till kungen och berätta det, så att han kan bereda sig att taga emot dem på tillbörligt sätt.»

»Ja, ja, de svenskarne! De svenskarne!» suckade gubben, som icke hade förstått eller icke ville förstå hvad den snusbrune yttrade.

»Nå, min gubbe, släpp oss nu in! Vi hafva icke tid att vänta. Svenskarne kunna vara här när som helst, och det blir då eder skuld, om kungen icke får veta det i så god tid, att han kan bereda sig till försvar.»

»Ja, ja, ja! . . . De svenskarne! Ack! De svenskarne!»

»Ären I galen, gubbe, som trotsen kungens befallning?»

»Ack, ack, den gode kungen! Den gode kungen! Ja, ja, det har jag alltid sagt, att maken till god konung finnes icke i denna verlden.»

»Nå, viljen I öppna?»

»Öppna? Hafva de öppnat portarne för svenskarne? Hvilken nedrighet! Den stackars kungen! Ja, ja! Det är ett elände i denna verlden.»

»Jag frågar, om I viljen öppna tornet för oss eller icke», skrek den buteljgröne, som började förlora tålamodet.

»Tornet? Hvilket torn? Hafva svenskarne eröfrat tornet? Jag måste dit bort och höra efter, om det är tornet vid Nørrebro. Hvilken olycka! Ja, ja! De svenskarne! De svenskarne! Det är då ett elände.»

Gubben ville skynda från platsen, men kvarhölls en vist af den snusbrune borgaren, hvilken ännu icke gaf allt hopp förloradt.

»Ären I tokig, gubbe? Hvem har sagt, att svenskarne eröfrat något torn?»

»Herre Gud! När skedde det? Var manspillan stor?»

»Hvem talar om manspillan?»

»Så många! Ja, ja! De svenskarne!» Gubben slog med händerna mot sina krokiga knän.

»Tig då med svenskarne en gång! Jag har hvarken sett eller hört talas om några svenskar här i Köpenhamn.»

»Äro de redan i Köpenhamn? Jag måste hem och låsa min dörr.»

Återigen ville gubben aflägsna sig, och återigen kvarhölls han af den obevklige Niels Sivertsen.

»Släpp mig! Jag måste hem och rädda mitt bohag från förstörelse.»

Förmodligen insåg Niels Sivertsen, att om han äntoge hela ordboken till hjälp, skulle han icke lyckas göra sin mening tydlig för den stackars döfve. Han beslöt därför att använda en annan metod.

Hastigt stack han handen ned i sin ficka och drog upp den full med silfvermynt, hvilka han höll fram under den döfves ögon. Om denne hade förlorat sin hörsel, så hade han åtminstone icke förlorat sin syn, hvilket bevisades deraf, att han utropade:

»Åh, hvilken mängd af penningar!»

»Nå, det var ändå åtminstone ett förnuftigt ord. Viljen I hafva dessa penningar?»

»Ack, ja! Men . . . det är väl icke möjligt?»

»Jo, I skolen få dessa penningar och lika mycket till, om I viljen släppa oss upp i Rundetaarn.»

»Men, min Gud, hvarför hafven I icke förut yttrat eder önskan att komma upp i tornet? Det skulle för mig hafva varit ett nöje att gå eder önskan till mötes.»

Niels Sivertsen visste icke hvad han skulle tro om den gamle mannens öron, men som det på det hela taget var honom likgiltigt, om gubben var döf eller icke, brydde han icke vidare sin hjerna med detta problem, utan lät honom införa sig och den buteljgröne Frans Madsen i tornet. Några minuter senare befunno sig de båda borgarne uppe på platformen på Rundetaarns högsta punkt. Gubben mottog sina penningar och aflägsnade sig under djupa bugningar.

För de båda borgarnes tjusta blickar visade sig från denna upphöjda punkt en tafra af stort intresse. Man såg tydligt Köpenhamns hela befästningslinie; man såg hvarje punkt deraf så tydligt, som om man hade vandrat vid foten af vallarne. Hela staden med dess mångfaldiga gator låg liksom en karta utbredd under deras fötter. Gammeltorv, Nytorv, Axeltorv, Hoibroplads tycktes icke vara större än en liten gårdstomt. Öfver hustaken höjde sig Frue Kirkes och de öfriga templens höga tornspiror. Längre bort på andra sidan vallarne låg landsbygden utbredd och såg så täck och älsklig ut i sin gröna drägt och med de prydliga gårdarne kring-spridda öfver sin yta, att man vid dess åsyn skulle vara frestad att utropa: »Huru skönt, huru härligt!»

De båda borgarne utropade dock hvarken detta eller något annat. De kastade blott en flygtig blick öfver den storartade tafan, och båda yttrade samtidigt med det största lugn:

»Nu fort till verket!»

Den snusbrune tillade derjemte:

»Häriifrån har man, såsom jag trodde, en ypperlig utsigt öfver vallarne och fästningsverken. Min lilla kikare skall förkorta afståndet och tillåta mig att se dem på ännu närmare håll.»

Han framtog derunder ur en ficka i sin snusbruna rock en mindre kikare, hvilken han förlängde genom att utdraga dess tre afdelningar. Sedan han satt den till ögat och blickat genom den, utropade han:

»Vallarne komma mig så nära, att jag kan räkna knapparne i vakternas rockar och bestämdt yttra mig om färgen på deras skägg.»

»Nå, låtom oss då skynsamt börja vårt arbete! Om vi arbeta båda, skall det snart vara gjordt.»

»Du misstager dig. Vi skola icke arbeta båda.»

»Huru? Vill du ensam . . . ?»

»Ja, jag skall ensam göra det.»

»Hvad skall då jag uträtta?»

»Ganska mycket! Kom ihåg, att du är målare, och såsom konstnär bör du icke försumma att göra ett utkast af denna sköna vy.»

»Är jag målare?»

»Nå, om du icke är, så kan du blifva. Var så god! Här är papper och öfriga ritmaterialier.»

»Nå . . . jag börjar förstå . . .»

»Förstå hvad du vill, min vän, men säg ingenting, som icke får höras af hvem som helst! Näväl, jag anser, att den bästa vyen är den som du har åt denna sidan. Fästningen 'Tre kronor' skall taga sig ypperligt ut på din tafva, min vän.»

»Godt! Jag vill lyda ditt råd.»

»Och lät ingenting afbryta ditt arbete! Förstår du . . . ingenting!»

»Javisst!»

Fem minuter senare voro de båda borgarne fullt sysselsatta med sina göromål. Den ene aftecknade med noggrannhet hvarje punkt af befästningarne. Den andre gjorde ett utkast till en storartad tafva med Öresund, Tre kronor och svenska kusten i bakgrunden. Som båda arbetade under tystnad och med mycken flit, forskredo arbetena raskt nog. Timmarne förgingo. Det blef middag, men derpå tänkte hvarken den snusbrune, som tycktes kunna lefva af raka och krokiga linier, eller den buteljgröne, hvilken för sitt lifsuppehälle tycktes

hafva nog af att se de sköna kálhufvudena i trädgårdarne på Amager.

Klockan var 3 på eftermiddagen.

»Nu är jag snart färdig», yttrade Niels Sivertsen. »En linie här, en annan der . . . och en tredje der . . . Seså, nu är det fullbordadt! Ah, för tusan, jag tror någon kommer hit. Ja, i sanning! Jag hör buller i trappuppgången och måste gömma undan mina händers verk.»

Skyndsamt afdrog han sin stöfvel, och lika skyndsamt stack han handen ned genom skaftet. Då han åter upptog handen, medföljde en lös fotsula. De olika pappersblad, på hvilka hans teckningar blifvit gjorda, försvunno snart i botten af detta rymliga skodon. Den lösa fotsulan lades åter på sin plats, och stöfveln pådrogs.

Sedan detta hade blifvit uträttadt, satte Niels Sivertsen sig helt »gemytligt» att genom kikaren beskåda rörelsen på gatorna. Frans Madsen fortfor ifrigt med sin teckning och var just sysselsatt med att afrita ett stolt skepp, som för fulla segel ilade norrut i Sundet, då ett häftigt buller föranledde honom att se upp från sitt arbete.

En dansk underofficer uppträdde på ett mycket bullrande och ohöfligt sätt på plattformen, åtföljd af några soldater med laddade gevär samt en korpulent person i civil dräkt med en fet, intetsägande fysionomi. Midt ibland bullret af stegen och vapnen hördes den korpulente på god danska yttra:

»Der äro de. Jag känner igen dem. Det är svenskar, och de hafva kommit hit för att afteckna befästningarne och förråda Köpenhamn åt Carl XII. Gripen dem! Hängen dem!»

Niels Sivertsen hade emellertid skyndat de på scenen uppträdande personerna till mötes och yttrade med det mest välvilliga utseende i världen:

»Varen tysta! I stören min vän Frans Madsen, som just nu håller på med att sluta sin sköna och storartade taffla. Åh, mine herrar, hvilken taffla!»

Samtidigt försökte han äfven genom åtbörder uppmåna till tystnad och log dervid så vänligt mot fridstö-

rarne, som om han hade varit sinnad att taga dem i familjen, om det blott icke skulle hafva stört hans vän Frans Madsen ännu mera.

Den korpulente bekymrade sig emellertid föga om dessa uppmaningar till tystnad. Han skrek och väsnades som en galning och bannade sig på mycket god danska derpå, att Frans Madsen icke var Frans Madsen, att han icke var någon målare, utan att både den snusbrune och den buteljgröne voro svenska krigare, således spioner, som borde hängas.

Han uttalade ordet »hängas» på ett sätt, som vittnade föga godt om hans hjerta, men mycket fördelaktigt om hans fosterlandskärlek.

»Visitera dem!» befalde underofficeren.

Icke ens detta ord förmäde fördrifva det milda och godmodiga leendet från Niels Sivertsens ansigte. Han tyktes ega ett outtömligt förråd af bonhommie.

»Gerna, mine herrar! Visiteren mig!» sade han. »Jag är icke någon tjuf. Min fader hette Sivert Nielsen och var en ärlig karl. På sitt yttersta sade han till mig: 'Niels, vik aldrig af från raka vägen!' Denna regel har jag gjort till mitt lifs rättesnöre. Jag har ingenting att dölja. Visiteren mig, om det behagar eder! Här äro mina fickor!»

Beredvilligt vände han ut och in på dessa.

»Ären I målare, min herre?» fortfor han, under det man visiterade honom. »Icke? Jag vet mången underofficer, som målar goda taflor. Men I älsken väl konsten? Se då en gång på den tafla, som min vän Frans Madsen ritat. Se! Hvad synes eder? Hvilken korrekt teckning! Hvilket felfritt perspektiv! Ah, I måsten beundra Frans Madsen, herr underofficer! Han är ett snille och slutar icke, förrän hans namn på ryktets vingar flyger öfver hela världen.»

Men underofficeren frågade hvarken efter perspektiv eller snille. Allt sådant var för honom obegripliga och onyttiga saker. Han gjorde blott sin pligt, och dermed var han i sin anspråkslöshet nöjd.

»Hängen dem!» väsnades den korpulente.

Visiteringsgöromålet var slutadt. Man hade ingenting funnit, som komprometterade de båda borgarne. Likväl sporde underofficieren dem till med samma fråga, som hans medbroder vid Vesterport så flitigt plägade använda:

»Hvem er De, og hvorfra kommer De?»

»Min Gud!» utropade den snusbrune med sin orubb-
liga bonhommie. »Har jag icke haft den äran att säga
eder det? Jag är Niels Sivertsen, och min vän här är
Frans Madsen. Hvarifrån vi komma? Hvilken löjlig
fråga! Vi komma icke alls. Det är icke vi, utan I,
herr underofficer, och edra följesmän, som komma. Vi
sitta här, men I kommen. Ha, ha, ha! Så är det, herr
underofficer!»

»Häng dem! Bränn dem! Stek dem! Det är spio-
ner!» interfolierade den korpulente gynnaren, som tycktes,
liksom många slagtare, sätta en ära uti att ådagalägga ett
mordiskt sinnelag.

»Jag arresterar eder», sade underofficieren.

»Men, du milde himmel», yttrade den snusbrune utan
att förlora sin godmodiga, fromsinta min, »hvarför arresterar
man oss? Är man rädd, att vi skola stjåla bort
Rundetaarn? Nå, gerna för mig! Man skall snart släppa
oss igen.»

»Det är möjligt, men icke säkert», tröstade den kor-
pulente, som dermed dokumenterade sin egande förmåga
att tala om annat än hängning.

De båda borgarne utbytte ett talande ögonkast, lik-
som om de hade velat rådföra sig med hvarandra, huru-
vida de skulle låta arresteras sig utan motstånd eller icke.

»Kom du, Frans Madsen!» utropade Niels Sivertsen.
»Kom! Dessa artiga herrar bjuda oss tak öfver hufvu-
det. Vi kunna trösta oss med, att icke alla stora konst-
närer ega så mycket här i verlden. Det har alltid varit
den sanna konstens lott att blifva misskänd och förföljd.»

Hela sällskapet förfogade sig nu ned från platformen.
Till yttermera visso lät underofficieren fångarne helt och
hållet omgivas af knektar. Allra sist steg den korpulente
ned, oafåtligt ropande:

»Häng dem! Skjut dem! Bränn dem! Det är spioner!»

I en af tornets mellanvåningar var en liten cell, förvarad med en väldig, jernbeslagen ekdörr. Dit fördes fångarne till en början, emedan underofficeren ansåg sig böra hos generallöjtnant Schack inhemta förhållningsorder, innan han vidtog några åtgärder. Den försigtige underofficeren läste noggrant dörren, då han gick, stack nyckeln i sin egen ficka och stälde en soldat utanför dörren. Sedan han sålunda vidtagit alla de försigtighetsmått, som pligten, vanan och sunda förnuftet lärde honom, aflägsnade han sig från Rundetaarn.

Inne i den lilla cellen stodo emellertid de båda borgerne och betraktade hvarandra med blickar, i hvilka lästes både missträkning och missnöje.

»Förargligt!» utropade den snusbrune på lika ren svenska, som hans danska nyss förut var vacker. »Nu äro vi här.»

»Huru vilja vi nu komma ut härifrån?» sporde den buteljgröne äfven på svenska, sedan han noggrant afsynat väggarne. »Här finnes icke ens ett rätthål att krypa igenom.»

»Måtte den der korpulente karlen en gång få uppskära sina gerningars lön! Hvem var han? Kände du honom, min bror?»

»Ja, det gjorde jag.»

»Ah!»

»Det är en af fröken Bärfelts f. d. lakejer.»

»Jaså. Nå, då förvånar det mig icke, att han är en skurk. Sådan herre, sådan dräng, säger ordspråket.»

Läsaren har troligen redan igenkänt de båda unga männen, och det torde därför vara öfverflödigt att bevisa deras identitet med kammarpagen Klinckowström och korporalen vid kongl. maj:ts lifregemente Abraham Bandholtz.

TRETONDE KAPITLET.

Ett villigt och passande redskap.

Enkedrottning Hedvig Eleonoras sköna gunstling, fröken Bärfelt, hade just nyss inträdt i sin förtjusande boudoir i det lilla hotellet vid Munkbrogatan. Hennes kammarjungfru Brita hade också just nyss befriat den höga damens yppiga gestalt från ytterkläderna. Med en rörelse af otålighet afskedade fröken sin tjänsteande och kastade sig ned i den mjuka soffan, utropande:

»Jag förgås af otålighet. Inga underrättelser från mina fyra agenter i Danmark. De dumma, tjocka djuren hafva troligtvis låtit den der Bandholtz slå ihjäl dem alla fyra. Det är härligt!»

— Och den sköna damen knöt samman sina små händer och sparkade med de små fötterna i ett anfall af verkligt raseri.

»O, om jag hade dem här, de fyra dumma bestarne! Jag skulle minsann lära dem att med större nit sköta mina angelägenheter! Ha! . . . Jag tycker mig höra hästramp på gatan . . . Om det äntligen skulle vara min kurir, som kommer!»

En ryttare sprängde verkligen i detta ögonblick framåt gatan, och fröken Bärfelt hörde tydligt, att han stannade utanför hennes port. Några minuter förgingo, under hvilka hofdamen med återhållen andedrägt lyssnade efter hvarje buller. Hennes orörlighet var så fullkomlig, att den, som hade sett henne under dessa minuter, skulle hafva trott,

att hon blifvit förstenad. Hennes drag livvades först, då Brita öppnade dörren och genast vid inträdet utropade:

»Nådig fröken! Kuriren har anländt.»

»Ändtligen!»

»Han medförde detta bref.»

»Gif hit! utropade damen och ryckte skrifvelsen ur Britas hand. »Säg till karlen, att han skall stanna här, tilldess han får andra order!»

Den otålighet att få taga kännedom om skrifvelsens innehåll, hvilken beherskade fröken Bärfelt, var så stor, att hon vid omslagets öppnande äfven sönderref ett deri liggande papper. Konvulutet innehöll dessutom ett annat papper, hvilket hon, varnad af olycksödet med det förra, framdrog med större försigtighet.

Utvecklande och fasthållande det med darrande händer, läste hon följande:

»Nådigaste fröken och herskarinna!

Häruti inneslutes ett bref med ifrågavarande persons handstil. I fall det intresserar nådig fröken att inhemta, huru det kommit i våra händer, kan jag omtala, att vi begagnat oss af mannens frånvaro till att anställa en undersökning af hans lösegendom. Jag hoppas att denna hans frånvaro kommer att räcka länge, kanske alltid. Förhållandet är nämligen, att han i morgse mycket tidigt lemnade sitt kvarter, förklädd såsom borgare i de löjlige kläder af grönaktig färg. Naturligtvis smögo vi oss efter honom, ty nådig fröken har ju befalt oss det och läser framdeles icke underlåta att efter förtjenst belöna oss såsom trogna tjenare, hvilka i allo punktligt efterkomma gifna ordres. Men nu, som sagdt är, vi togo oss friheten att obemärkt följa efter honom. Då han kommit Köpenhamn på ungefär en mils afstånd, sammanträffade han med en annan lika löjligt utstyrd person, i hvilken vi till vår stora förvåning igenkände herr C. B. Klinekowsström. Denne var också utstyrd såsom en borgare, men hans kläder voro bruna till färgen. Vi insågo genast, att de båda herrarne, så förklädda, ämnade intränga i danska hufvudstaden, och som vi alltid hafva nådig frökens intresse för ögonen, hvarför vi också vänta nådig hugsvalelse

och belöning, beslöto vi, att Lang, som ju egentligen är dansk och född i Köpenhamn, skulle följa efter de båda förklädda personerna och angifva dem för myndigheterna såsom spioner. Lang har ännu icke kommit tillbaka, då detta skrives, men vi äro vid godt hopp, att det skall lyckas honom sätta dem innom lås och rigel. Känner jag danskarne rätt, lära de icke dröja länge att hänga dem.»

»Ypperligt! De dumma bestarne hafva denna gång betett sig nära nog såsom menniskor», mumlade fröken Bärfelt, görande ett uppehåll i läsningen, liksom om hon behöfde samla sina tankar, för att kunna rätt njuta af nyheterna. Derefter återtog hon läsningen:

»Sedan försöket att dränka ifrågavarande person misslyckades, hafva vi blott en enda gång kunnat lägga oss i försåt för honom. Det var i går. Han gick att jaga i en skog nära Runsta. Vi voro i hälarne på honom och skulle hafva skjutit ned honom som en hund, om han icke hade försvunnit i det inre af ett jagtslott och om vi icke hade nödgats draga oss tillbaka för den genom våra skott uppretade befolkningen på stället. För den gången undslapp han oss. Skulle han äfven komma med lifvet från Köpenhamn — hvilket vi dock aldrig kunna tro — så hitta vi väl på något annat råd. Vår önskan att göra nådig fröken till behag fördubblar vår klokhet, det har jag redan märkt, och Langs ärende i Köpenham torde få tjena till bevis derpå såväl som till att öfvertyga nådig fröken om vår ifver att förtjena den belöning, hvilken nådig fröken icke lär underlåta att skänka oss. Detta är hufvudsumman af hvad jag har att berätta, och vill jag endast tillägga, att jag å mina egna och mina kamraters vägnar bugar mig tiotusen gånger inför nådig fröken, då jag nu med utsökt vördnad tecknar

Jesper Kalling.

Skrivet i Runsta nära Köpenhamn den 2 Augusti 1700.»

Efter läsningen af denna skrifvelse försjönk fröken Bärfelt i djupa tankar, och det dröjde en god stund, innan hon påminde sig, att Jesper Kallings bref hade innehållit ännu en handling, af hvilken hon icke hade tagit kännedom.

»Detta är således Bandholtz' handstil. Detta bref är skrifvet af honom. Låt se! Till hvem är det ämnadt? Ah! Det har till öfverskrift 'ömt älskade föräldrar!'... Hm!... 'känner längtan efter hemmet' skrifver han... Låt se!... 'skulle gerna omfamna eder och kyssa edra gråa hår'... Idel sentimentaliteter och dum barnslighet, som icke intresserar mig. För mig är det nog, att jag här har ett medel att tillfoga min dödsfiende ett djupt sår... måhända till och med ett dödande hugg... Ah! Om jag kunde drifva honom till sjelfmord af för-tvifan öfver att se sin älskarinna i en annans armar!... Med hvilken vållust skulle jag icke äse hans själsqual!... Himmel och afgrund veta, att jag gerna ville sänka min dolk i hans hjerta, men... vore det icke en alltför lindrig hämd. Han skulle dö lycklig i vissheten om Marias kärlek. Nej och tusen gånger nej! Han skall, han får icke dö lycklig! Han måste sänkas ned i den djupaste smärta, innan han slutar sitt lif. Jag vill skrifva till mina agenter, att de tills vidare inställa alla åtgärder... men om han skulle blifva hängd i Köpenhamn såsom spion? Nå, då har jag i alla händelser den trösten att han dött en neslig död och att jag vunnit hufvudsaken, i det att den enda menniska, som känner min hemlighet, blifvit undanröjd. Och om jag oaktadt allt detta likväl icke skulle få glädja mig öfver hans död, om han undgår giftet, dolken, kulorna och svärden, om han öfverlefvor förlusten af sin älskarinna... då... ja, då återstår mig blott en enda utväg, nämligen den att göra honom till min egen älskare. Min hemlighet skall då vara i godt beskydd hos honom, ty den skall då vara hans egen. I den händelse att jag skulle blifva nödsakad att vidtaga dessa mått och steg, som troligen skall krossa en viss ståthållares hjerta, så är det godt att Maria är ur vägen.»

Den förnäma damen skyndade att rådfråga spegeln.

»Ah! Ännu är jag skön nog att kunna fänga hvilken man som helst i mina garn. Dessa läppar skall ingen man vägra kyssa, om de kärleksfullt räckas honom...»

Sedan fröken Bärfelt hade förvissat sig om oemotståndligheten af sina behag, öfvergingo hennes tankar till

andra ämnen, som stodo i sammanhang med de planer, hvilka skulle i den närmaste framtiden utföras och hvilka den ömsinta damen först ville använda, innan hon gjorde något, som kunde bedröfva »den viss ståthållares hjerta».

»Jag måste förfärdiga några bref med Bandholtz's handstil, hvilka jag skall tillställa Maria. Hvem skall skrifva dessa bref? Dertill fordras en skicklig och van hand, och min egen duger icke i detta fall. Hvar skall jag finna ett villigt och passande redskap?»

Liksom om ödet hade åtagit sig att besvara denna fråga, anmälde i detta ögonblick af den inträdande kammarjungfrun:

»Herr Casten Feif anhåller om äran att få träffa eder.»

»Ah! Feif? Låt honom komma in och det genast!»

Under de sekunder, som förgingo mellan Britas bortgång och den besökandes inträde, muvlade fröken:

»Han här! Ett mera lägligt besök kunde i detta ögonblick icke hafva blifvit anmaldt.»

Den lille skrivvaren inträdde, sirlig och pedantisk som vanligt.

»Nå, det var då en kär öfverraskning att få ett besök af eder!» utropade fröken Bärfelt, sedan helsningarne blifvit undanstökade.

»Mitt hjerta bjöd mig med tvingande nödvändighet att aflägga en visit hos eder, sköna dam, mitt hjertas oinskränkta herskarinna.»

»Jag trodde eder vara vid hären.»

»Der har jag varit, min nådiga, och dit ärnar jag mig tillbaka om ett par dagar. I veten, huru fängslad jag är vid eder person. Se der orsaken, hvarför jag begärt och utverkat mig ett par veckors permission från göromålen.»

»Har man eljest mycket att uträtta i grefve Pipers kansli, medan detta befinner sig på fältfot?»

»Åhnej, min sköna dam, göromålen äro icke många.»

»Och hvad gör konungen?»

»Han jagar, mönstrar trupper och kastar ut storartade planer till Köpenhamns stundande stormning.»

»Ämnar han då verkligen försöka intaga danska hufvudstaden?»

»Ja! Hvarför skulle han icke det? I kunnen väl icke föreställa eder, att den unge hjälten skulle låta detta tillfälle gå obegagnadt förbi, isynnerhet som det skulle för honom blifva en ovansklig ära, om han kunde lyckas utföra det stordåd, hvarpå hans store farfader förgäfves använda sina krafter och sitt snille.»

»Sant! Men hvad gör vår gemensamme vän Bandholtz?»

»Åh, han kämpar som en hjälte, uppför sig exemplariskt och stiger med hvarje dag i konungens ynnest. För öfrigt, älskvärda dam, hafva mina tankar under hela tiden för min bortovaro dag och natt varit hos eder, som jag så varmt älskar, hvarför jag icke varit sinnad att göra några iakttagelser. Om I vänten eder att få höra några nyheter, så skolen I därför känna eder besviknen. O, när man älskar så, som jag älskar eder, så . . .»

Resten af meningen uttalades icke i ord, men uttrycktes likväl med all önskvärd tydlighet genom de blickar, fulla af ömhet, hvarmed han betraktade den sköna damen.

»Nå», tänkte dervid fröken Bärfelt, »en sådan kärlek är mig en borgen för att han skall tjena mig.»

Högt yttrade hon, sökande att ännu mera tjusa honom med sina blickar:

»I hafven då icke der borta i det främmande landet glömt eder svaghet för min ringa person?»

»Svaghet?» genmälde han. »Kallen I min kärlek en svaghet? O nej, det är min kärlek, som gör mig stark. Kärleken är en af de mäktigaste känslor på jorden.»

Under det den lille skrifvaren yttrade dessa ord, tänkte han inom sig:

»Jag måste inbilla henne, att jag är betagen i hennes vällustiga yttre, ty hon kan möjligen blifva mig nyttig.»

Skrifvaren och hofdamen voro hvarandra värdiga i fråga om list och förställning, och till och med en person, som hade grundlig kannedom om bådas inre och yttre förhållanden, skulle hafva tvekat, ifall det hade gått att i nämnda afseende tillerkänna endera något företräde.

Också fördes samtalet nu å båda sidor så, att en med förhållandena obekant person skulle hafva trott, att dessa båda människor hyste för hvarandra den största välvilja, ja, till och med en viss ömhet, under det att de i verkligheten betraktade hvarandra endast såsom man betraktar de i och för sig värdelösa medel och redskap, hvilka man begagnar så länge man behöfver dem, för att kasta bort dem, så snart de icke längre äro till något gagn.

Då Casten Feif efter en timmes samtal reste sig upp för att gå och redan hade räckt den sköna damen sin hand till afskedshelsing, tycktes denna plötsligt erinra sig någonting, som hon glömt att nämna.

»Ah!» utropade hon. »Edert intressanta samtal, min herre, har kommit mig att förgäta, att jag har stort behof af er hjälp i en vigtig angelägenhet.»

Verkliga förhållandet var, att fröken Bärfelt under hela samtalets lopp icke hade tänkt på någonting annat än den tjänst, som hon ämnade begära af den lille skrifvaren.

»Befall öfver mig!» svarade denne bugande.

»Det gäller att författa någonting. Räknen I skriftställareförmågan bland edra dygder, min herre?»

»För att besvara denna fråga, måste jag veta, huruvida det är fråga om vers eller prosa.»

»Åh, det gäller blott en bit i prosastil.»

»Det var skada, ty jag har lärt mig skriva vers, sedan mitt hjerta upptändes af kärlek till eder, min fröken. Ah! Jag skref derute i fält för några dagar sedan ett stycke, som jag vid passande tillfälle skall hembära åt eder såsom en ringa gärd af min värnadsfulla beundran för edra dygder. Stycket innehåller öfver fyrahundra lätta, dansande hexametrar.»

»Jag tackar eder. Och I hafven verkligen skrivit detta stycke, om hvares förträfflighet jag på förhand är öfvertygad, för min räkning?»

»För hvilkens räkning annars? I och ingen annan hafven inspirerat mig att tjena sänggudinnorna. Eder tillkommer således med rätta förstlingen ur min poetiska källåder.»

»Emellertid gå vi ifrån ämnet.»

»Det var fråga om att författa en smula prosa?»

»Ja, dock hoppas jag, att I kunnen inlägga en droppe poesi äfven i eder prosastil. För öfrigt är detta författarskap icke utan sina svårigheter.»

»Jag känner inga svårigheter, då det gäller att tjena eder.»

»Svårigheten består egentligen deri, att detta måste författas med en viss persons handstil.»

»Ah!»

»Och vara sådant till innehåll, att den som mottager det, måste tro, att det kommer från den person, med vilkens handstil det är skrifvet. Förstån I mig?»

»Jag tror det. Det är fråga om ett bref från en person till en annan?»

»Just derom är frågan. Saken är denna: en man, som är ute i kriget, har en älskarinna här hemma. De unga hafva icke förklarats sig för hvarandra. Denna förklaring måste ske i det första brefvet.»

»Det vill säga, att flickan skall i sitt första bref till gossen bekän . . .»

»Skämtare! I förstån nog, att det är mannens bref som vi tala om, och att det är *han*, icke *hon*, som skall taga första steget.»

»Sådant är verkligen världens förvända sätt att gå till väga, det påminner jag mig nu. Nå, vidare!»

»I det andra brefvet förutsättes, att flickan har besvarat det första brefvet, och det bör derföre innehålla lifliga, varma och rörande tacksägelser både för flickans lilla rosendoftande skrifvelse och för hennes försäkringar om kärlek och tro. Ett och annat måste äfven inflickas om små krigshändelser m. m., som det naturligtvis intresserar en ung flicka att få veta, då hennes älskare är med i kriget.»

»Jag förstår.»

»Hvad det tredje brefvet beträffar, bör det vara kortare och blott innehålla underrättelsen, att älskaren blifvit svårt, nästan dödligt sårat i en förpostfäktning mot danskarne, att han är för svag att kunna skrifva mycket,

men att han i lif och död är sin älskarinna trogen. Hafven I förstätt mig?»

»Utan tvifvel, och jag skattar mig lycklig att få bevisa eder denna lilla tjenst.»

»Jag har verkligen litat på att finna eder beredvil- lig i detta fall. Den tjenst I dermed gören mig är icke ringa; den är större, än jag förmår säga, och därför . . .»

»Derför . . .?» frågade Casten leende.

»Derför skall också lönen blifva stor.»

Hon rodnade så vackert, under det hon gaf detta löfte, som Casten kunde tyda, huru han ville. Med väl spelad förtjusning utropade han:

»O, blotta tillfället att se eder, att sola mig i edra sköna ögons glans och mätta min själ med det musika- liska ljudet af eder röst är för mig redan en stor belö- ning. Men . . .»

»Hvad behagas?»

»Om jag skall efterhärma en viss persons stil, så måste jag hafva ett prof deraf. Hafven I något sådant?»

»Jag har tänkt derpå och anskaffat hvad som be- höfves. Se här!»

Den sköna damen öfverlemnade åt sitt beredvilliga redskap brevet, som blifvit af hennes lakejer stulet från Abraham Bandholtz. Då skrifvaren varseblef underskrif- ten, blef han troligen förvånad, ty han lät höra ett svagt utrop, och den blick, som han slungade på hofdamen, hade ett besynnerligt uttryck, hvilket denna dam aldrig förut hade varseblifvit i hans små listiga ögon.

För en så skarpsynt person som fröken Bärfelt kunde denna besynnerliga blick, ehuru den blott räckte en bråk- del af en sekund, icke blifva en hemlighet. Hon var- seblef den och hon tänkte dervid:

»Skulle det vara möjligt, att detta diminutivum af en man bedrager mig? Är det möjligt, att det icke är mig han älskar, utan Bandholtz' Maria?»

I samma ögonblick tänkte Casten Feif:

»Ha, du odjur! Bandholtz må du gerna tillintetgöra, men om du kommer din hand vid Maria, så . . .»

Ingendera yttrade emellertid hvad de tänkte. Med den lugnaste min i verlden sade skrifvaren:

»De bref, som jag på eder begäran skall författa, skola således hafva namnet Abraham Bandholtz till underskrift?»

»Ja, min vän!»

»Alltså skola de ställas till . . . ?»

»Maria von Kochen. Känner I mähända den unga flickan?»

»Nej», svarade skrifvaren utan att ens genom en blinkning förråda, att han afvek från sanningen. »Jag har aldrig haft den äran att se denna dam. Sedan jag lärde känna eder, min fröken, har hvarje annan qvinna upphört att utöfva dragningskraft på mina ögon såväl som på mitt hjerta.»

»Han ljuger, jag ser det nu», tänkte fröken Bärfelt, hvars blick forskande hvilade på Feifs ansigte, under det att denne talade.

Högt yttrade hon:

»Smickrare . . . ! När kunna de tre skrifvelserna vara färdiga?»

»Jag skall hafva den äran att infinna mig med dem i morgon. Hvarje tillfälle att besöka eder är mig så välkommet, att jag verkligen icke är benägen att uppskjuta dess begagnande.»

Då Casten Feif några minuter senare lemnade fröken Bärfelts rum, höll han till sin egen uppbyggelse följande monolog:

»Hvilka planer förehar väl den intriganta damen? Hon vill genom det bref, hvori jag skall pådikta Bandholtz ett i en strid erhållet dödligt sår, försätta Maria i en sinnesstämning, af hvilken hon, fröken, sedermera skall kunna begagna sig för att vinna sitt syftemål. Hvilket är detta syftemål, och hvilken sinnesstämning vill hon verka? Utan tvifvel vill hon genom underrättelsen om det dödliga såret förbereda en underrättelse om hans död. Nå, om jag antager detta, hvad sedan? Hon ämnar väl icke söka förmå Maria att gifta sig med någon annan, för att derigenom bereda den hemkommande älskaren en obehag-

lig öfverraskning? Död och förbannelse! Sådan är hennes plan. Nå, vi få väl se! Jag åtminstone skall göra hvad jag förmår, för att hindra ett sådant brott mot . . . mot . . . mot mig sjelf, ty Maria skall blifva min, det har jag föresatt mig, och om hon icke vill tillhöra mig på andra villkor, skall jag sjelf göra henne den äran att gifta mig med henne. Om jag skulle underlåta att skrifva dessa bref? Bah! Om jag icke skrifer dem, så uppsöker hon någon annan, som åtager sig det, och allt hvad jag skulle vinna genom att vägra vore det, att fröken Bärfelt började misstänka och kanske hata mig. Den qvinnan är icke att leka med med. Man måste smeka henne, om man icke skall blifva biten.»

TRETIÖFÖRSTA KAPITLET.

Nyttan af universitetsbibliotek.

I den lilla cellen i Rundetaarn stodo emellertid Bandholtz och Klinckowström inneslutna. Deras fängelse var lika väl bevakadt, som om de hade varit de värsta förbrytare och ogerningsmän. Reglar, lås, galler, till och med en soldat på vakt utanför dörren — intet fattades, som kunde vara egnadt att öfvertyga de båda vännerna om det vådliga i deras ställning.

»Hyad mände blifva slutet af detta?» sporde Bandholtz, mindre för att inhemta sin kamrats mening än för att säga något, som kunde göra ett afbrott i den ända till pinsamhet stegrade tystnaden.

»Och det kan du fråga?»

»Ja, emedan jag icke vet det.»

»Besynnerligt i sanning, att du icke vet, att man helt enkelt brukar hänga spioner!»

»Ah! Hänger man dem?»

»Förvånar det dig?»

»Icke mycket! Jag ville blott säga, att jag skulle tycka mera om ett annat sätt att förpassas in på den väg, från hvilken en menniska aldrig vänder tillbaka.»

»Du vill utan tvifvel hellre dö sotdöden?»

»Nåja, hvarför skulle jag neka det? Jag längtar alldeles icke efter att i framtiden blifva förevigad af de danska historieskrifvarne.»

»Och på hvilket sätt skulle de föreviga ditt namn?»

»Genom att i danska rikets tideböcker inskrifva t. ex.

en så lydande berättelse: 'Anno 1700, då svenske konungen med sina till hundratusental uppgående härskaror öfversvämmade Seland, begaf det sig, att två svenska spioner, kammarpagen Klinckowström och korporalen Bandholtz, blefvo gripna under spioneri inom Köpenhamns vallar. De båda skurkarne blefvo naturligtvis hängda under folkets jubel, sig sjelfva till straff och andra till en helsosam varnagel.' Skulle det kanske vara behagligt, min bror?»

Klinckowström ansåg sig icke behöfva afgifva någon förklaring i denna sak, utan företog sig i stället att öfverväga, huruvida det icke skulle vara möjligt att fly ur buren, så att den pligttrogne underofficeren, när han snart återvände för att ledsaga dem inför generallöjtnant Schack, icke skulle finna annat än de tomma och stumma väggarne. Men huru ifrigt han än öfvervägde denna fråga, hvilken han skämtsamt kallade en »hufvudfråga», och huru troget Bandholtz än bistod honom deruti, tycktes det vara och förblifva en omöjlighet att finna en utväg ur den lilla cellen i Rundetaarn. Fisken är icke säkrare fångad i nätet, rättan icke fastare innesluten i fällan, fogeln icke mera obevekligt insnärjd i gillret, än de båda vännerna voro instängda mellan dessa fyra väggar.

Plötsligt blef Bandholtz varse ett stort och tungt hänslås, hvilket låg på ett bord, cellens enda möbel.

»Vänta!» sade han. »Om vi icke kunna slippa ut, så kunna vi åtminstone hindra andra att komma in till oss.»

Som nyckeln satt i låset, var det honom en lätt sak att så anbringa detta på celldörrens inre sida, att ingen mensklig makt skulle kunna utifrån öppna dörren utan att slå sönder den.

»Nå», sade Klinckowström, som med likgiltighet åskådade sin väns verksamhet, »hvad vinner du dermed?»

»Jag vinner det vigtigaste af allt för menniskor i vår belägenhet.»

»Och det är?»

»Tid.»

»Ah, du har rätt.»

»För att uppbryta dörren behöfver man en half timme. Alltså har jag genom denna lilla list förlängt vår lifstid med jemnt tretio minuter eller, ifall du tycker mera om höga tal, med ett tusen åtta hundra sekunder. Hvad lär du deraf?»

»Intet.»

»Du oläraktige! Du borde åtminstone deraf lära, att vi ännu icke äro utan alla resurser. Hafva vi förlängt lifvet med den stora summan af ett tusen åtta hundra sekunder, så torde det väl ock låta sig göra att förlänga det ännu mera.»

»Du hoppas således?»

»Ja. Än du då?»

»Nå, jag hoppas också, men min förhoppning är icke af samma slag som din.»

»Vill du meddela mig hvad du hoppas?»

»Gerna! Jag hyser den förhoppningen, att general-löjtnant Schack måtte till vårt affifvande utse någon person, som är tillräckligt skicklig, för att göra vår pina kort.»

»Hvilken dåraktig förhoppning! Och du nöjer dig med den i samma ögonblick, som vi lyckligt hafva förlängt lifvet med ett tusen ått . . .?»

»Men så upphör då att tala om den der dårskapen!»

»Jag tiger, men . . . tyst! Hvad är detta för buller? Nu kommer underofficieren och hemtar oss. Jag hör sorlet af en mängd röster och bullret af steg. Min bror, du har rätt: all förhoppning är förbi.»

»Nå, jag sade dig ju det.»

»Önskar du skriftligt intyg af mig angående din siareförmåga? Hvad tänker du på? . . . Drömmer du?»

De båda senare frågorna föranleddes genom Klinckowströms beteende. Han hade satt sig på golfvet invid en af cellens fyra väggar, och Bandholtz såg honom nu luta sig intill denna vägg och tillsluta ögonen, görande samtidedigt med handen en rörelse, liksom om han ville bedja sin vän vara tyst. Då denne framstälde sina båda frågor, öppnade Klinckowström ögonen och hviskade:

»Var stilla, min bror, eller rättare var tyst och kom hit och lyssna!»

Bandholtz förstod då, att hans kamrat genom väggen hörde något, som var af intresse, och att han hade tillslutit ögonen, på det att hans intryck af det hörda icke skulle störas genom något intryck på synsinnet. Så snart Bandholtz hade insett detta, smög han sig tyst fram till sin väns sida, lutade örat intill väggen och beredde sig att lyssna.

Den första iakttagelse, som han dervid gjorde, rörde sig omkring sjelfva väggens beskaffenhet.

Hvem vet icke, att då man lägger kinden intill en stenmur inuti ett hus, der skugga råder, äfven om det sker under varma sommaren, så kännes stenväggen kall? Bandholtz visste det, och det var därför med en viss känsla af glädje, som han, när han nu lade kinden till denna vägg, icke alls förnam den kyla, som ovilkorligen måste hafva öfverflyttats till hans kind, om väggen varit af sten. Han insåg genast, att om väggen icke var af sten, så var den troligen af trä, och han fattade med lika snabbhet, hvilken stor betydelse denna omständighet kunde få för framgången af deras befrielseplaner.

Emellertid måste han nu lyssna.

Genom väggen trängde ljudet af samtalande röster, och detta ljud hördes ganska tydligt, minst lika tydligt, som det skulle varit, om det hade uppfångats genom den snillrika uppfinning af vårt eget århundrade, som blifvit benämnd telefon. Den tunna brädväggen spelade här telefons rol.

Följande samtal trängde till de lyssnandes öron:

»Nummer 15,998?» ropade en skarp och sträf stämma, hvilken tydligen tillhörde en äldre man.

»Finnes här», svarade en mera ungdomlig, men likväl manlig röst.

»Sätt den på fjerde hyllan till venster!» befalde den sträfva organen. »Är nummer 15,999 till hands?»

»Ja, den är här», svarade en annan, yngre stämma.

»Den sättes bredvid den föregående. Nummer 16,000?»

»Här!»

»Godt! Den har kommit på orätt ställe. Hvilken galenskap att sätta astronomi bland teologi, mina herrar! Var god och ändra dess nummer! Den måste sättas bland de naturvetenskapliga arbetena och får der — låt mig se! — numret 12,356. Är det gjordt ännu?»

»Strax!»

»Skynda, min herre! Er långsamhet är tadelvärd.»

»Nu är det gjordt!»

»Ändtligen! Min herre, I dugen icke till mycket här.»

»Åh . . . !»

»Som jag säger! Nå, finnes nummer 16,001?»

»Nej!»

»Hvad nu? Hvad sägen I? Finnes den icke?»

»Som jag säger!» sade en af de yngre rösterna, efterhärmande den äldre.

»Se efter, huruvida den är utlånad!»

»Strax! . . . Hm! . . . Madsen . . . Svendsen . . . Sörensen . . . Hm! . . . Jo, här är den. Den är lånad af herr professor Daniel Djurberg i Upsala.»

»Hvad nu? Hvad sägen I? Är det icke nog, att den svenske kungen skall äta upp vårt land, utan nu skola äfven de svenska professorerna äta upp vårt bibliotek?»

»Den lånades under fredstiden.»

»Nå, huru vilja vi nu få den tillbaka, min herre? Skrif upp, att den är förlorad och måste å nyo inköpas!»

»Strax!»

Under den tystnad, som härefter uppstod i rummet på andra sidan om brädväggen, aflägsnade de båda vännerna sig något litet från sin plats invid väggen och började ett hviskande samtal, till hvilket Bandholtz gaf anledning genom den om förväning talande blick, hvarmed han betraktade sin kamrat.

»Du är häpen?» hviskade kammarpagen.

»Jag förstår icke hvad det betyder.»

»Det betyder, att Köpenhamns kungliga, af Christian I år 1478 stiftade universitets bibliotekarie är sysselsatt

med att med sina amanuensers biträde ordna universitetsbiblioteket.»

»Anfäkta! Om någon annan än du sade mig det, skulle jag kalla honom en ljugare.»

»Hvarför? Är saken då så otrolig?»

»Vi befinna oss ju i en kyrka!»

»Ja visst!»

»Det torde då vara kyrkoarkivet, som man är sysselsatt att ordna.»

»Minnes du hvad nummer 16,000 afhandlade?»

»Astronomi, det är sant.»

»Nå, har du någonsin hört, att man samlar astronomiska arbeten i kyrkoarkiven?»

»Nej, det har jag aldrig hört, men . . .»

»Min bror, det är omöjligt. Astronomien är en 'gudlös' vetenskap i kyrkans ögon, emedan den lärer, att jorden är rund, att jorden svingar sig i en oföränderlig bana omkring den i förhållande till henne stillastående, men säkerligen annars kringflackande solen. Den lärer, att . . . nå, kort sagdt, min vän, astronomien är icke värdig att hafva en plats i ett kyrkoarkiv.»

»Nå?»

»Jo, ser du, vi befinna oss här i en cell.»

»Onekligt!»

»Och cellen befinner sig i Rundetaarn.»

»Vid Mars! Jag vill just se den i ansigtet, som vågar förneka det.»

»Och Rundetaarn sammanhänger med Trinitatis Kirke.»

»Medgifves! Och Trinitatiskyrkan?»

»Innesluter, såsom jag låtit mig berättas, i en sal öfver kyrkan universitetsbiblioteket.»

»Ah, du visste det således på förhand?»

»Ja, men jag hade förgätit det. Nu deremot har det samtal, vi hört, återupplifvat mitt minne.»

»Och slutsatsen?»

»Det är för tidigt att draga någon sådan.»

»Bah! Jag tycker det är enkelt nog.»

»Du tycker det?»

»Ja! Det är väl det enklaste i världen, att vi genombryta den der brädväggen och . . .»

»Brädväggen? Den är ju af sten.»

»På det ställe, der du nyss satt, det må vara! Der jag stod, var den af trä och är förmodligen ännu af detta material.»

»För f-n! Jag tycker liksom du att saken börjar blifva enkel», utropade kammarpagen, under det han undersökte väggen. »Du har rätt. Här har i äldre tider varit en dörr. Denna är tillspikad med bräder, och . . .»

»Och?»

»Och det torde verkligen vara en enkel sak att bryta igenom den.»

»Nå, då gripa vi genast till verket.»

»Du glömmmer bibliotekarien och hans amanuenser.»

»Jag glömmmer ingenting. Vi öfverrumpla dem.»

»Men de skola ropa på hjälp; de skola skrika. Jag vet af erfarenhet, att universitetsmenniskor kunna skrika. Jag har hört dem hålla disputationer på auditorium i Upsala.»

»Det var svenska universitetsmenniskor.»

»De likna hvarandra öfver hela världen.»

»Hvad skola vi då företaga?»

»Vi uppskjuta med alla åtgärder, till dess bibliotekarien och hans medhjelpare aflägsnat sig.»

»Nå, som du vill», svarade Baudholtz och stälde sig å nyo att lyssna.

Samtalet mellan de personer, hvilka befunno sig på andra sidan väggen, fortfor ännu på samma sätt som förut.

»Nummer 16,021?» hördes den sträfvä stämman ropa.

»Den finnes här icke . . . Åhjo, den är här.»

»Den finnes här icke, och den är här!» Min herre! Huru är det möjligt, att den kan på samma gång finnas och icke finnas?»

»Jag begick ett misstag.»

»Var det ett misstag, när I saden, att den finnes här?»

»Den finnes här.»

»Således finnes den här icke?»

»Jo!»

»I ären odräglig. Nå, nummer 16,022?»

»Här är den.»

»I begån väl icke ett nytt misstag?»

»Nej!»

»Nå, det fögnar mig . . . Jag skall säga herrarne, att nu sluta vi för denna gång. Jag är utledsen och måste till på köpet bort och äta middag hos rektorn. Farväl, mina herrar!»

Af det skrapande med fötterna mot golvet, som nu uppstod, kunde våra i cellen inneslutna vänner förstå, att bibliotekarien vid bortgåendet helsades med stor ödmjukhet af sina underlydande. Knappt var han emellertid utanför dörren, förrän de unge amanuensernes tungor sattes i rörelse och icke blott deras tungor, utan äfven deras ben, stolarne i rummet och andra lösören, som voro till hands. Ett bedöfvande sorl, framkalladt genom föreningen af alla dessa olikartade ljud, trängde in till våra vänner. Ynglingarnes lefnadslust, tillbakahållen genom förmannens närvaro, kräfdes nu ut sin rätt, sedan den sträfve och fruktade mannen icke längre var ibland dem.

»Bort med katalogerna!» ropade en af dem.

»Hvarthän skola vi tåga?»

»Hvarthän du vill. Härinne stanna vi icke längre.»

Ett ändlöst jubel helsade detta förslag, och under buller och sång drog det glada sällskapet derifrån. Snart var bibliotekssalen tom, öde och tyst, ty de gamle auktorerne, som prydde dess väggar med sina ryggar, hade ingenting att säga — om förlåtelse! uttrycket var förhastadt, och vi menade blott, att de i all-sin visdom likväl tego stilla.

»Nu är det vår tur», utropade Bandholtz, då ljudet af de bortdragande studenternes sång bortdog i de mera aflägsna delarne af den stora byggnaden och slutligen alldeles upphörde.

»Ja, men huru skola vi gå till väga?»

»Vi begagna fingrarne.»

»Omöjligt! Brädväggen är hal och jemn, och der finnes icke en så stor springa, att vi kunna sticka in en nagel.»

»Då måste vi tänka upp något annat medel.»

»Nödvändigheten är gifven, men . . .»

»Jag har det! . . . Vi kunna begagna våra dolkar.»

»De skola brytas.»

»Icke, om vi blott använda dem till att kringskära och lossa spikarne.»

»Nåväl, till verket då!»

Dolkarne framheltades från sitt gömsle mellan de innersta klädesplaggen och kroppen, hvarest de vid den på underofficerens befallning företagna visitationen icke hade blifvit upptäckta. De spetsiga, hvassa verktygen trängde med lätthet in i det föga kärnfasta träet. Snart hade våra vänner funnit platsen för en af spikarne. Med dolkarne urgräfdes nu träet kring denna spik, hvarefter man gick till väga på samma sätt med två eller tre andra spikar. Nu lossnade plankan af sig sjelf och föll Klinckowströms händer, hvilken varsamt stälde den mot väggen, på det att den icke skulle genom sitt fall röja deras förhåfvande för den på vakt stående soldaten.

Den sålunda bildade öppningen i väggen var vid nog att tillåta dem att tränga sig igenom den. De inkommo i ett i muren bildadt litet hvalf, hvarest utrymmet var så inskränkt, att Bandholtz, hvilken först steg in, var nära att med sin kropp stänga tillträdet för pagen. Emellertid lyckades det äfven för den senare att komma in, och då de nu stodo tätt sammanträngda i det tränga rummet, utropade Bandholtz:

»Om detta skall vara friheten, så föredrager jag fångenskapen.»

»Oacksamme!»

»Så länge vi voro fångar, hade vi så stort utrymme, att vi åtminstone kunde röra armar och ben, men sedan vi nu blifvit fria, äro vi i fara att tränga ihjäl hvarandra.»

»Gå framåt då!»

»Anfakta! Om jag det kunde!»

»Hvad hindrar dig?»

»Väggen, min bror.»

»Du misstager dig. Det är ingen vägg.»

»Är det luften blott som trycker min näsa och gör den platt?»

»Nej, det är en dörr.»

»En dörr! Ja, min bror, jag finner vid närmare påseende, att du har rätt. Nå, om det är en dörr, så kan den förmodligen öppnas.»

»Försök blott! Du har din högra hand någorlunda fri.»

Bandholtz gjorde ett försök. Låset gaf vika för tryckningen af hans hand. Dörren öppnades, och våra vänner stodo i en af ingångarne till universitetsbibliotekets sal.

»Gud ske lof, att vi äro här!» utropadepagen.

»Är du hågad för att idka studier, så låtom oss stanna här en stund. Den der svartpolerade länstolen är sannolikt den barske bibliotekariens embetsstol. Jag har lust att försö . . .»

»Vänta med det försöket, min bror, till dess här blir fred i landet! Dina studier skulle sannolikt blifva utan allt sammanhang i en så orolig tid, som den hvare vi nu lefva. Kom, min vän!»

TRETIOANDRA KAPITLET.

Metamorfoser.

Sägande farväl till de många visa och vörnadsvärda auktorer, hvilka från sina hyllors höjd skådade ned på våra flyende vänner, lemnade dessa bibliotekssalen och gingo ut i en rymlig förstuga vid salens ena sida. I denna vestibul befann sig mynningen af en trappa.

»Låtom oss nedstiga så tyst och försigtigt som möjligt!» uppmanade Bandholtz. »Man kan icke så noga veta, hvarthän denna trappa leder.»

Med smygande steg gled de utför trappstegen, och redan innan de hade uppnått midten af trappan, blefvo de öfvertygade derom, att det af Bandholtz tillrådda försigtighetsmålet ingalunda var öfverflödigt. De hörde nämligen ljudet af tunga steg, utan att det till en början var dem möjligt att säga, på hvilket afstånd eller på hvilken plats den gående befann sig.

Då de hade hunnit till det nedersta trappsteget, hviskade pagen:

»Vid Odin och Thor! Här känner jag igen allting, liksom om jag varit här förr.»

»Det har du ock varit.»

»Hvem? Jag? Hvar äro vi då?»

»I Rundetaarn. Der borta är trappan, som leder vidare upp i tornet.»

»Du har åter rätt. Och den der trappan går ned till tornets bottenvåning. Men hvem är det som går så tungt i våningen, som är öfver våra hufvuden?»

»Det är soldaten.»

»Hvilken soldat, min bror?»

»Den som blifvit stäld att bevaka dörren till vårt fängelse.»

»Ah, för tusan! Låtom oss då skynda oss härifrån!»

Soldaten fortfor emellertid att gå sin lugna, regelmessiga gång utanför de flyende fångarnes dörr, under det att desse smögo sig utför trapporna så skyndsamt som möjligt. Då de hunnit ned i bottenvåningen, funno de dörren, som ledde till gatan och friheten, vara stängd. Olyckligtvis vågade de icke göra något buller, emedan de derigenom lätt hade kunnat väcka uppmärksamhet antingen hos soldaten uppe i tornet eller hos någon förbipasserande person.

»Återigen ett hinder!» hviskade pagen i sin väns öra.

»Hvad mera? Hela vårt jordiska lif är blott en kedja af öfvervunna hinder. Ett mera eller mindre gör intet till saken.»

»Ett hinder, som kan vålla oss den olyckan och skammen, för att icke säga skadan, att blifva offentligt hängda till en förlustelse för pöbel och pack, det synes mig vara ett viktigt hinder.»

»Nå ja, om det är viktigt eller oviktigt hinder, det gör oss i det hela taget icke mycket, ty för oss är det hufvudsaken att söka öfvervinna det. Icke sant?»

»Jag medgifver det och väntar, att du säger mig något sätt, på hvilket vi kunna öppna denna tillstängda dörr, fastän vi icke hafva någon dertill hörande nyckel och fastän vi icke få göra något buller.»

»Det kan jag icke upplysa dig om, men jag kan i stället fögna dig med en mycket vis lefnadsregel.»

»Jag tycker om lefnadsregler, när de leda till någon fördel.»

»Min lefnadsregel är denna: lemna intet godt medel oförsökt!»

»Nå?»

»Du ser der en annan dörr?»

»Ja, midt emot ingångsdörren till denna förstuga.»

»Låtom oss då pröfva min lefnadsregel på denna andra dörr!»

»Du talar som Salomo. Försök då för all del, min bror!»

Denna uppmaning kom för sent, ty när den uttalades, hade Abraham Bandholtz redan anställt försöket. Hans lefnadsregel tycktes icke ämnas svika honom, ty dörren lät öppna sig och visade våra vänner en liten och tarfligt möblerad kammare, ett slags portvaktarestuga i förminskad skala.

Midt i denna lilla stuga, som upplystes genom en liten rund fönsterglugg, satt en för våra vänner mycket välbekant person, nämligen samme gubbe, som hade släppt dem in i tornet. Han var uppenbarligen en mycket företagsam menniska, ty jemte sitt icke ringa förtroendeuppdrag att vakta dörrarne till Rundetaarn och således i visst afseende vårda det kongl. danska universitetets bokliga rikedomar och skatter utöfvade han en lappskräddares föga inkomstbringande, men för den torftigare och mera behöfvande delen af menskligheten mycket nyttiga och nödvändiga yrke.

Den gode mannen satt der med stora glasögon på näsan, innefattade i grofva hornbågar, och arbetade i sitt anletes svett med det föga tacksamma försöket att af några trasor, som fordom tillsammans utgjort en rock, åter sammanfoga någonting, hvilket skulle kunna begagnas till att skylla den menskliga nakenheten. I sitt menlösa lugn anade gubben icke, att den person, som nu öppnade dörren, var den buteljgröne fången och att bakom denne stod hans snusbrune vän. Han anade detta icke ens då han såg de inträdande stänga dörren efter sig och väl tillrigla den. Men när han hade tagit glasögonen af näsan och när han hade medhunnit att i deras fodral gömma dessa för utöfningen af hans yrke nödvändiga hjälpmedel, som den menskliga skröpligheten upfunnit, då hade han både förmåga och tid att närmare granska sina gäster, och när han nu igenkände dem, utropade han med en fasa, som visade huru ovälkomna våra vänner voro i hans lilla kammare:

»Himlen förbarme sig!»

Den gamla rocken, på hvilken han nedlade sin under en lång lifstid samlade konstnärlighet i sitt fack, föll ned på golvet, och gubben sjelf var nära att falla af stolen i sin förskräckelse. Vi betviffa icke, att han hade god lust att ropa på hjälp, men hvarje yttring af denna benägenhet förhindrades af Bandholtz, derigenom att denne raskt trädde fram till honom och sade:

»Så vida ditt lif är dig kärt, så tig, min vän!»

»Ack ja, herre, jag tiger som . . . som mitt gamla pressjern.»

»Vid första ord, som du yttrar, dödar jag dig.»

Gubben bäfvade och såg ömklig ut, men teg stilla och tryckte läpparne hårdt tillsammans för att hindra sig sjelf ifrån att tala. Bandholtz log i sitt hjerta, men blickade med mycken skärpa på den gamle lappskräddaren, som dervid ryste upprepade gånger.

Klinckowström hade emellertid blickat sig omkring i rummet, hufvudsakligen i ändamål att söka upptäcka någon annan dörr än den, genom hvilken de hade inkommit. Detta lyckades honom visserligen icke, ty kam-maren hade icke flere utgångar, men deremot gjorde han en annan upptäckt, som glädde honom mycket och som han icke dröjde att meddela Bandholtz.

»Hvad ser du här, Abraham?»

Den tilltalade slungade ännu en barsk blick på den darrande lappskräddaren och vände sig derefter om för att taga i betraktande det föremål, som hade väckt hans väns uppmärksamhet.

»Hvad jag ser? En mängd gamla kläder.»

»Du har rätt: en mängd rockar, benkläder o. s. v. Nåväl, dessa utslitna och lappade klädesplagg väcka hos mig många tankar.»

»Hos mig också. Jag tänker nämligen, att en lump-samlare skulle frässa af deras åsyn.»

»Chikanera icke dessa gamla vördnadsvärda trasor! De skola rädda ditt lif, min vän.»

»Det lär du icke kunna förmå mig att tro.»

»Icke? Nå, du vill väl visa dig i staden i din buteljgröna drägt — eller hur?»

»Javisst!»

»Och du tror mig vilja visa samma enfald genom att springa omkring i den här snusbruna kostymen?»

»Men hvarför . . .?»

»Jo, ser du, det är så, att jag föreställer mig, att din buteljgröna rock och min snusbruna redan äro kända öfver hela staden. En så viktig tilldragelse som två spioners gripande behöfver icke mera än tio minuter för att på ryktets vingar spridas öfver en hel kvadratmil.»

»Kanske har du rätt.»

»Helt säkert, min vän! Derfor ikläder jag mig denna rock, hvilken säkert har tillhört en jude eller en procentare. Nåväl, jag har bruna ögon, svart hår, svarta mustascher, och jag gifver mig ut för att vara en jude. Der har jag en käpp, som minsann har något judeartadt i sitt utseende. Hör på, karl, är du pantlänare?»

»Ne--ej!» hviskade den gamle, men bet sig dervid i tungan, emedan han erinrade sig, att han icke visste, huruvida han hade tillåtelse att hviska.

»Inte?» fortfor Klinckowström, under det han kostymerade sig i den långa och sluskiga rocken. »Jag trodde icke, att någon annan än de mensklighetens välgörare, som kallas pantlänare, kunde på ett ställe samla så många kuriösa föremål. Hvad tycker du om mig så här, Bandholtz? Är jag icke lik en jude?»

»Jo, om icke dina ärliga ögon vore.»

»Hvad säger du? Tror du icke, att det finnes ärligt folk bland judarne? Jag försäkrar dig, att jag träffat judar, som i rättskaffenhet öfverträffat de flesta kristna.»

»Nå, det har jag intet skäl att neka.»

»Nåväl, du gillar således min förklädnad?»

»Javisst!»

»Nu vilja vi söka fram något åt dig, Bandholtz. Hvad tycker du om den här f. d. rocken? . . . Nej, för all del, den är alltför trasig. Kanske denna duger? Fy!

... Nå, det här gamla lakejlivréet då? Se, det duger, skulle jag tro.»

»Jag skall således spela rollen af betjent?»

»Ja! Den rolen är så god som någon annan. Var god och försök den här rocken, om den behagar dig!»

»Något behag finner jag alldeles icke i den, men...»

»Under sådana omständigheter som de, i hvilka vi befinna oss, får man icke vara nogräknad. Åh!... Blif icke ond, min bror, om jag säger dig, att livréet passar dig alldeles ypperligt.»

»Det är vänskapen förbehållet att icke smickra.»

»Har du någon betjentmössa, gubbe?»

Den gamle pekade med handen mot en vrå af rummet, men tala vågade han icke, emedan han fruktade för Bandholtz. I den anvisade vrån hittades det sökta föremålet, öfverhöljdt af dam. Snart satt den, borstad och fin, på Abrahams hufvud och gaf åt hans förklädnad en fulländning, som skulle hafva trotsat ett ganska skarp-synt öga.

Sedan våra vänner hade undergått dessa metamorfo-ser, gälde det att bereda sig utgång ur tornet.

Bandholtz slungade till gubben-portvaktaren en af sina vredaste blickar och röt till honom:

»Nyckeln till tornet!»

Den sålunda tilltalade hoppade af förskräckelse upp från stolen. Äfven nu vågade han icke tala, men som åtbörder icke voro honom förbjudna, förmådde han likväl redogöra för nyckelns plats. Den hängde på en spik i närheten af dörren.

Med nyckelen i sin hand var Klinckowström redo att aflägsna sig, men Bandholtz hejdade honom genom att fråga:

»Skola vi lemna denne gamle man efter oss?»

»Menar du, att vi skola taga honom med oss? Kan du säga mig, hvartill vi skulle använda honom? Tror du måhända, att konung Carl XII begagnar sig af lapp-skräddare?»

»Åhnej, men jag tror, att om denne gubbe får vara fri, då vi nu lemna hans hus, så skall han snart skicka

våra fiender i hälarne på oss. Det är därför min åsigt, att vi böra binda honom.»

»Din mun flödar af visdom. Låt om oss binda honom!»

»Och sätta kaffe i hans mun.»

»Är det icke att behandla den stackars gubben alltför hårdt?»

»Kanske, men det är nödvändigt för vår säkerhet, och dessutom vilja vi trösta honom så godt vi kunna.»

»Vacker tröst!»

»Vänta! Gubben älskar penningar, det veta vi af erfarenhet, och jag anser det vara rätt och billigt att vi på något sätt godtgöra honom dels för kläderna och dels för hans lidanden, tilldess någon kommer och befriar honom.»

Bandholtz kastade några tunga silfvermynt på bordet, och så stor var den gamle lappskräddarens kärlek till penningar, att hans ögon vid deras åsyn tindrade af oförstäld glädje, fastän han låg på sin usla bädd med förbundna mun, sammanbundna ben och bakbundna händer. Till och med detta i många afseenden bundna tillstånd förmådde icke släcka hans törst efter denna jordens »goda».

»Vi måste nu skynda oss härifrån.»

»Ja, låt om oss begifva oss ut! Farväl, gubbe! Drick vår skål, när du en gång blifver befriad från dina band.»

Den gamle portvaken-skräddaren besvarade blott med ett oredigt mummel denna uppmaning, hvilken ställdes till honom i det ögonblick, då våra vänner uppnådde dörren. Det är likväl troligt, att hvarken Bandholtz eller Klinckowström egnade någon uppmärksamhet åt honom, ty just då pagen lade handen vid nyckeln för att frånskjuta rigeln, hördes ett våldsamt brakande ute i förstugan, om vi så få kalla tornets bottenväning.

Klinckowström hejdade sig och fattade ögonblickligt beslut att icke frändraga rigeln, förrän man blifvit öfvertygad om, att detta buller icke vore tecken till en fara.

Derom kunde de båda vännerna lätt öfvertyga sig, emedan en glasruta var infattad i dörren, och framför

denna hängde en ganska tät jalousi, hvilken på samma gång tillät dem att blicka ut och skyddade dem mot alla nyfikna ögon. Naturligtvis begagnade de sig af detta tillfälle. Hvad sågo de?

De sågo hela förstugan uppfylld med soldater och igenkände bland dessa underofficieren, som hade fånglat dem. Det buller, som hade väckt våra vänners uppmärksamhet, hade uppenbarligen förorsakats af den tunga jerndörrens öppnande och soldaternas inströmmande i förstugan.

Vid denna syn kände de naturligtvis icke något öfvermått af glädje, enär det var ett streck i deras räkning. För öfrigt voro de lugna, och icke ens en min uttryckte den sinnesrörelse, för hvilken de voro ett rof. Icke utan sublim resignation åskådade de det nya hindret.

»Vid Saturnus!» hviskade Klinckowström. »Det är ute med oss.»

»Sannolikt», svarade kamraten lakoniskt.

TRETIOTREDJE KAPITLET.

En lifsfarlig komedi.

Den pligttagne underofficeren, som hade så föga sinne för konsten och så ringa medlidande med konstens utöfvare, då han var stadd i sin tjänst, hade verkligen ånyo anländt till Rundetaarn, nu åtföljd af de soldater, som generallöjtnant Schack hade lemnat honom, på det att han med tillbörlig säkerhet skulle kunna eskortera de båda svenskarne genom staden. Danska hufvudstadens öfverbefälhafvare visade äfven härigenom ett prof på sin kända försigtighet, ty detta namn kan man med skäl gifva åt hans order, att två fångar skulle eskorteras och bevakas af tjugo soldater, två korporaler och en underofficer. Ännu försigtigare skulle det visserligen hafva varit, om en högre militär blifvit beordrad att medfölja för att leda det hela och stå i spetsen för det farliga och riksvigtiga företaget. Att detta icke skedde, berodde troligen derpå, att ingen sådan officer var till hands, när expeditionen drog ut från högvakten.

Vår underofficer var således hänvisad till sig sjelf och sin egen klokhet, och att han djupt kände den höga vigten af sitt uppdrag samt hade fullt och fast beslutat leda saken till en god utgång — n. b. för honom sjelf, men icke för fångarne — det stod att läsa i hans ansigte, som bar en nästan sublimt bister pregel. Följaktligen började han redan på nedersta bottnen af tornet att taga mycket kloka mått och steg.

»Tio man följa mig, och de öfriga tio stanna kvar

här under befäl af korporal Svendsen, hvilken eger tillse att ingen menniska, som kommer utför trapporna, får lemna tornet.»

Sådan var den beundrandsvärda order, efter hvilken den tappre underofficerens folk hade att rätta sig, den befallning som skulle skydda fäderneslandet och hufvudstaden.

»Ingen får komma ned på trappan», försäkrade korporal Svendsen, som samtidigt visade sin militäriska öfning genom att göra ställningssteg inför sin förman.

Underofficeren tycktes vara nöjd med denna försäkran, ty han tågade genast derefter i spetsen för sin trupp uppför trapporna, der han sjelf och hans karlar åstadkommo ett bedöfvande larm genom sina tunga steg och genom vapnens slamrande.

De i förstugan qvarblifvande knektarne förhöllo sig icke heller alldeles tyst och stilla, utan pratade, skratade och läto sina vapen slamra, så att det hela icke var olikt det ljud, som utgår från en bikupa.

»Man säger», yttrade en af danskarne, »att de båda fångarne deruppe skola vara af förnäm börd och innehafva höga platser i svenska hären.»

»Det är så mycket, som folk har att säga, utan att det är sant.»

»Du betviflar således, att fångarne äro af någon vigt?»

»Vigt? Visst äro de af vigt. Till och med om de icke äro annat än simpla soldater liksom du och jag, så äro de af vigt, skulle jag tro. En soldat, han må tillhöra hvilken grad som helst, är alltid en man af vigt.»

»Rätt så!» väsnades en annan, som ännu icke hade yttrat sig. »Krigareståndet är det ädlaste och nyttigaste af alla stånd.»

»Vet du, hvad jag har tänkt om den saken?»

»Jaså, du tänker således någon gång? Det hade jag icke trott.»

»Tig, åsna! . . . Jag har tänkt, att vår nådige kung kunde åtaga sig militärens sak något ifrigare, än förhållandet är.»

»Jaså! Det var en mycket god tanke.»

»Ha, ha, ha! Hvad säger du? Åtager sig vår nådige kung icke med tillräcklig omsorg krigshärens sak? Du skämtar som vanligt. Jag för min del tycker, att vår nådige kung åtager sig den med allt för stor ifver.»

»Hvad behagas?»

»Tyst der!» röt korporal Svendsen, hvilken i känslan af sin förmansvärdighet ansåg sig icke böra tillåta, att »landsfadren» i hans närvaro förtalades.

»Åh, Svendsen», var en af de underlydandes svar, »hvad rör det dig? Få vi icke tala med hvarandra, sedan du blifvit korporal? När du stod i ledet, brukade du hafva den rörligaste tungan bland oss alla.»

»Nå, lät oss nu få reda på, hvad våra kamrater mena, då den ene säger, att konungen alltför litet, och den andre, att han alltför mycket åtager sig krigshärens sak och gynnar soldaterna.»

»Det är en billig begäran», svarade den, som framkommit med påståendet att konungen alltför mycket gynnade hären. »Nå, jag menar, att I skolen gifva mig rätt, när jag förtäljer eder om konungens nya påbud rörande härens förstärkande.»

»Hurudant är det?» ropades från alla sidor.

»Jo, det innehåller, att alla lifegna och trälar, som skynda till fanorna, erhålla friheten. Hvad tycken I om sådana kamrater?»

Ett oredigt sorl af ovilja hördes ett ögonblick, men nedtystades af korporal Svendsen med ett barskt:

»Tyst der! Hafven vördnad för konungen!»

»Nå», hördes en röst infalla, »sedan vi nu hafva hört skälen till påståendet, att konungen alltför mycket intresserar sig för hären, skulle det vara lustigt att höra skälen till det motsatta påståendet eller att konungens intresse för hären är alltför litet. Hvem var det, som sade detta?»

»Det var jag, om du vill veta det, och jag är man att bevisa hvad jag har sagt. Hvilken af oss vill neka, att krigarens stånd är det ädlaste och bästa i landet? Hvem nekar det?»

Naturligtvis var ingen af knektarne hågad att förneka en i deras ögon så påtaglig sanning.

»Nå, då insen I väl, att konungen gör alltför litet för oss, så länge han icke utgifver en förordning af innehåll, att hvarje soldat, äfven den lägste, ja, sjelfva trosspojkarne, skola vara adelsmän.»

Den munterhet, som af detta förslag framkallades, lade sig icke ens, då dörren till portvaktarestugan öppnades och en lång, smal jude med krökt rygg, nästan på golfvet släpande rock och en grof vandringsstaf i handen trädde ut bland soldaterna. Honom följde en lustig figur, som var iklädd ett temligen osnyggt livré och hade en silfvergalonerad mössa djupt neddragen öfver öronen.

Soldaternas muntra sinnesstämning upphörde icke, då dessa båda personer visade sig. Den blott ombytte föremål, i det att den nu började roa sig på dessa båda löjliga människors bekostnad, sedan den förut hade gjort sig en glad stund på konungens bekostnad.

»Nej se», utropade en af danskarne, »der hafva vi en jude! Om någon af eder behöfver låna penningar mot billig ränta, så tagen nu tillfället i akt.»

»Om denne jude eger penningar, hvarför går han då i en rock, som härstammar från fader Abrahams tid och tyckes vara väfd af ull, som Abrahams hustru Sara sjelf spunnit?»

»Det hör till hans affär att icke lysa med tillgångarne.»

Utan att bekymra sig om dessa och andra spefulla anmärkningar, som haglade öfver honom, vände juden sig om i dörren och ropade tillbaka in i portvaktarerrummet:

»Var nun så gut und lage mir den gamle rock. Jak kommer selbst i morgen und hemter den.»

Derefter stängde han dörren och sade till betjenten:

»De alte lappschneider ere alle grosse skälmar.»

Och betjenten svarade med kallt förakt:

»Hvem ären I? Jag känner eder icke, herr jude.»

»Gut! Gut, mein son, aber dein fattige herre känner mich gut. Er ist mig tiotusen daler schuldig.»

»Tig, herr jude! Det är en osanning.»

»Gut! Gut! Jak habe mein revers, und damit är jak vergnügt.»

»Du ljuger, skurk!»

»Gut! Gut, mein son! Aber den alte Moses lügt aldrig.»

»Min herre är rik.»

»Nein, han ist fattik.»

»Rik, säger jag.»

»Und fattik som ein . . . wie en tiggare. Dat ist han.»

»Skurk!»

»Bettlerlakej!»

»Håll din mun, säger jag.»

»Und halte du deine trasor tillsammans, dat man icke ser, dat du kein — wie sage ich? — skjorta har.»

»Jag skall krossa dig!» brummade betjenten, under det han fäfanget sökte med handen dölja, att sömmarna i hans rock voro mycket bristfälliga.

»Und jak skall nehmen dein livré in pant.»

»Procentare! Usling!»

»Gut! Gut! Wir vilja sehen.»

Under denna tvist hade lakejen och juden hunnit ungefär hälften af afståndet mellan de båda dörrarne. Här hade soldaterna omringat dem och lyssnade med mycket nöje till striden. Den krets, som sålunda uppstått omkring de båda grälmakarne, tycktes skola afskåra för dessa all möjlighet att undkomma. Då trädde korporal Svendsen fram och talade med barsk och myndig röst:

»Blygens I icke att ställa till ett gräl i närvaro af kongl. maj:ts soldater? Gossar, kasten de oförskända lymlarne på dörren!»

»Men . . .», försökte en af soldaterna att börja en invändning.

»Hvad menar du?»

»Blefvo vi icke befalda att icke tillåta någon att komma ut?»

»Ditt nöt! Ordern lydde, att ingen, som kom ned för trappan, finge gå härifrån. Dessa kommo ju från portvakten?»

»Nå, det är sant.»

»Alltså, på dörren med dem, mina gossar! De må lära sig, att en annan gång hafva aktning för soldater.»

Knektarne funno sig genast med beredvillighet öfvertygade om, att de blifvit förnärmade i sin höga värdighet genom de båda grålmakarnes tvist i deras närvaro. Kretsen öppnade sig, och utan tvifvel skulle både juden och betjenten på ett mycket värdslost sätt hafva blifvit utkastade till återställande af den kränkta militärären, om de icke hade med en snabbhet, som gränsade till det underbara, begagnat sig af den i kretsen gjorda luckan. Hals öfver hufvud störtade de ut, en manöver, under hvilken juden med ett jemrande läte ropade:

»Au! . . . Aj! . . . Den nådige krigsmacht slår mick todt . . . todt!»

Betjenten å sin sida klagade:

»Det är den der procentarens skull, om jag nu blir massakrerad.»

Emellertid blef hvarken han eller juden massakrerad, utan båda uppnådde i oskadadt skick gatan. Endet de skyndade från platsen, hördes juden jem »g:»

»Ack! Ack! fader Apraham, den veröfverste krigsmacht hat schlagit mik todt . . . ihjäl . . . todt! Ich bin todt.»

Det döda tillståndet hindrade honom emellertid icke från att skynda vidare, icke heller från att under det snabba loppet fortsätta tvisten med betjenten, så länge de voro inom syn- och hörhåll från tornet. Under mycken munterhet bevitnade de i dörröppningen sammanträngda soldaterna denna fortsättning af ordstriden.

Hvarje nöje och förlustelse i denna världen har emellertid ett slut, och det gälde äfven i fråga om detta soldatnöje. Dess slutpunkt inträdde i det ögonblick, då juden och betjenten försvunno bakom närmaste gathörn. Soldaterna återvände till sin pligt att bevaka tornet.

En half timme senare kom en jude i lång rock och med en väldig staf till Vesterport och ville ut ur staden. Han framstälde denna sin begäran med stor ödmjukhet

och vi äro nästan förvissade om, att han skulle hafva bugat sig ännu djupare, om det hade varit honom möjligt. Det, som gjorde saken omöjlig, var emellertid, att han på sina skuldror bar en väldig börda, som redan hade krökt hans rygg nästan i spetsig vinkel.

»Ach, mein lieber herr krigsman, öppna den port för ein fattik handelsman, som vill heraus auf landet und affären machen.»

»Ingen får slippa ut», svarade soldaten.

»Ack, mein Gott! Hvat schkall ein armer man thun? Min Gott!»

»Kommendanten har befalt det.»

»Aber, was gör thet? Jak vill eder penningar geben und eine grosse mängd von välsignelsen. Om jak icke får ut på landet kommen, wie geht det da mit min geschäft?»

»Nå», sade soldaten, »en gammal jude! Det kan väl icke skada. Gif mig litet penningar till att dricka er skål, så skall jag öppna för er.»

»Ack, så gerna vill ick dat thun, aber ick bin fattik.»

»Då fän I vackert stanna innanför porten.»

»Ack, min Gott! mein Gud! Nå, der haben Sie geld, viel penningar.»

Soldaten fick sina penningar och juden sin frihet, och båda voro nöjda med utbytet.

Samtidigt anlände till en af de andra stadsportarne en livréklädd betjent, hvilken med mycken brådska framstälde denna fråga till vaktgörande soldaten:

»Har du sett min husbonde, min gosse?»

Soldaten betraktade den frågande med förvånad min.

»Din husbonde? F-n och icke jag känner honom.»

»Grefve Ulrich von Radel-Knutsborg.»

»Har aldrig hört det namnet.»

»En lång och mager man, som åkte i ett fint ekipage?»

»Nej! . . . Jo, tyst! . . . Vänta! Jag tror verkligen, att en dylik herre i ett ståtligt ekipage åkte ut genom porten. F-n kan icke minnas, om det var i går eller i dag.»

»I dag var det. Gudskelof att jag icke kommit för sent.»

»Till hvad?»

»Till att rädda honom.»

»Ah, han svärfvar således i fara?»

»Hm! . . . Jag skall säga dig det i förtroende . . . Han reste ut för att duellera . . . du förstår! . . . En liten tvist om ett ord eller en älskarinna eller . . . ja, jag vet egentligen icke hvad tvisten gälde.»

»Bah! Han försvarar sig nog.»

»Tycker du det? Nå, det är sant, du vet ingenting, du!»

»Hvad är det jag icke vet?»

»Att grefvens motståndare legt mördare, som skola öfverfalla honom.»

»Är det möjligt?»

»Säkert.»

»Det var nedrigt.»

»Himmelskriande.»

»Üselt.»

»Jag måste rädda honom.»

»Du? På hvilket sätt?»

»Jag måste varna honom.»

»Hvar är han då?»

»Utanför vallarne.»

»Men du slipper icke ut.»

»Hvarför icke? Klockan är nu sju. Duellen skall vara klockan half åtta. Du ser således, att jag har ondt om tid. Öppna för mig!»

»Kommendanten har gifvit order att icke öppna för någon.»

»Det var en besynnerlig befallning.»

»Icke alls besynnerlig! Vet du icke, att man upptäckt svenska spioner i staden?»

»Det var en annan sak. Mätte man hänga dem!»

»Det lär man icke underlåta. Gamle Schack är icke att leka med, när han är vid dåligt humör.»

»Han är en hedersman och en trogen dansk.»

»Han är konungen mycket tillgifven.»

»Och älskar sitt fädernesland med passion.»

»Han är dessutom en duglig krigsman.»

»En hjälte!»

»En stor general!»

»Ha! Vid Jupiter! Jag påminner mig en sak.»

»Angående gamle Schack?»

»Nej, angående mig sjelf.»

»Nå?»

»Jo, jag påminner mig, att min husbonde i dag på morgonen gaf mig femtio daler s. m.»

»Du har en ädelmodig husbonde.»

»Ja, och därför hoppas jag, att han ersätter mig dessa femtio daler.»

»Ersätter dig dem? Du har ju fått dem?»

»Ja, men jag har beslutat att i min ordning skänka bort dem.»

»Till hvem?»

»Till dig, min vän, om du öppnar porten, så att jag kan komma ut och varna min husbonde.»

»Nå, det kallar jag hederligt», utropade soldaten.

»Jag skall strax släppa dig ut, ty när jag rätt betänker saken, nämndes icke något om betjenter i den utfärdade ordern.»

TVÅ minuter senare stack soldaten femtio daler i sin ficka, och betjenten smög sig ut genom porten, som helt tyst stängdes igen efter honom.

TRETIOFJERDE KAPITLET.

Vänskapsprof.

Maria hade verklig glädje af sin nya väninna, som hvarje dag besökte henne och hvarje dag gaf henne de mest utsökta prof på en fast och oegennyttig vänskap.

Mademoiselle Berger (ty detta var det namn, under hvilket Marias väninna presenterat sig i Ladauska huset) uppträdde i den enkla familjen med ett så älskvärdt sätt, en så osökt enkelhet, en så naturlig vänlighet, att alla i högre eller lägre grad förtjustes af henne. Till och med den ännu sjuklige upsalastudenten var djupt rörd af den vänskap, hvarmed mademoiselle Berger hedrade såväl Maria som hans egen tillärnade brud Christina Ladau.

Sålunda tillbringade de tre »flickorna» (mademoiselle Berger hade längesedan öfverskridit den ålder, då detta namn är det rätta, men hennes skönhet var ännu frisk och ny, nästan som en flickas) åtskilliga glada eftermiddagsstunder tillsammans och lyckades derunder så bedåra sjelfva den gamle Ladau, att denne, när hon tog afsked, alltid stälde till henne denna uppmaning:

»Försumma icke att komma igen i morgon!»

»Åh, min herre», svarade den blygsamma damen, »I gören mig en stor ära, att I viljen se mig i edert hus, och jag skall icke försumma att, så ofta jag kan, njuta af friden i detta hem. Här befinner jag mig så väl. Allting är här så fridfullt, så renhjärtadt, att jag skulle vilja göra edert hus till mönster för mitt eget,

om jag någon gång gifter mig. Tyvärr är det föga utsigst dertill.»

Med en lätt suck dansade hon ut och kom följande dag igen lika glad, lika blygsam, sedig, älskvärd och behaglig.

Unga flickor vilja gerna någon gång hafva enskilda samtal med hvarandra i all förtrolighet. Våra tre väninnor liknade i detta afseende alla andra, och det hände därför understundom, att de drogo sig tillbaka för sig sjelfva antingen på Marias eller Christinas lilla kammare, och der öppnade de för hvarandra sina hjertan. Maria och Christina voro i verkligheten så kyska, ärbara och goda, att de ingenting hade att dölja, utan oförbehållsamt kunde nedlägga allt i vänskapens sköte. Mademoiselle Berger deremot hade i hela sitt hjerta ingen enda vrå, som hon skulle hafva kunnat visa sina båda väninnor, utan att för alltid skrämma bort dem, men hennes skådespelaretalang var henne en god hjälp, och när nu de tre väninnorna sutto sida vid sida i den enkla lilla soffan i den kyska jungfruburen, diktade mademoiselle upp så vackra skildringar af sitt hjertas sublimes tro, hopp och kärlek, att de andra båda flickorna kände sig en smula förlägna inför en själsrenhet, hvilken vida öfvergick deras egen och tycktes närma sig till de himmelska englarnas. Allt sådant kunde naturligtvis icke annat än fastare tillknyta vänskapsbandet.

Som ingen af husets invånare någonsin hade sett fröken Bärfelt, misstänkte ingen, att mademoiselle Berger i verkligheten var identisk med denna dam. Dessutom var ju fröken Bärfelt en demon och mademoiselle Berger en ljusets engel, en omständighet, som ännu mera aflägsnade hvarje aning om rätta förhållandet.

»En stor nyhet!» utropade mademoiselle en eftermiddag, då hon inträdde likt en solstråle i det tysta hemmet.

Maria, som förstod hvarom fråga var, rodnade vackrare än en ros. Hade icke hennes trogna och oegennyttiga väninna lofvat henne att skaffa underrättelser från Abraham Bandholtz? Hon blef missnöjd med sig sjelf för denna rodnad, men hon kunde icke hjälpa det.

»En nyhet!» utropade Ladau. »Det månde vara en god nyhet, ty mademoiselles ansigte strålar.»

»God mån I väl kalla den. Jag har underrättelser från Bandholtz.»

»Nå, det var då fågnesamt. Huru mår den präktige gossen?»

»Väl, hoppas jag. För öfrigt är brefvet staldt till Maria.»

»Ah! Då är det af hennes mun, som vi skola höra nyheterna. Men hvarför har han icke skrivit till mig?»

»Det vet jag icke. Var så god, Maria! . . . Hu, hvad det är varmt ute på gatorna i dag!»

Maria läste sitt bref, under det att mademoiselle Berger på sitt lifliga, ogenerade, men likväl blygsamma sätt talade med de öfriga.

Som vi känna åtskilligt rörande detta brefs tillkomst, torde det för oss vara af intresse att läsa det.

»Min Maria!

Tag icke illa upp, att jag inleder mitt bref på detta förtroliga sätt. Det beror af dig sjelf, om jag skall i nästa skrifvelse hafva rättighet att kalla dig vid ännu ljufvare namn. Det är nämligen min afsigt, att nu skriftligen säga dig något, som jag helst hade velat muntligen afhandla med dig, men som jag, i anseende till krigets utseende att blifva långvarigt, icke får fördröja. Så vet då mitt hjertas hemlighet: redan från första stunden, då jag såg dig, älskar jag dig med sann, ren, oegennyttig kärlek. Kan du besvara denna känsla? Vill du blifva min, min brud, min lefnads trogna ledsagarinna?

Densamme, som lemnar dig detta i hand, kan mottaga ditt svar. Jag vet icke hvem det är, men det är en af mina bästa vänner, som erbjudit sig att fortskaffa detta bref. Du kan således tryggt förlita dig på den person, som lemnar detta i dina händer.

Min helsa är god, men jag erfar en obeständ oro, ända tilldess jag erhållit ditt svar. Detta må nu utfalla huru som helst, så är och förblir jag i evighet din innerligt tillgifne

Abraham Bandholtz.»

Marias lilla hjerta klappade nästan hörbart, när hon läste dessa rader. Hvad hon var lycklig, och hvilken sällhet, som strömmade in i hennes själ, genom hennes hjerta, ut i de finaste förgreningarne af hennes ådror! Aldrig någonsin hade hon erfärit något dylikt. Hon hade visserligen alltid i Bandholtz' närvaro känt sig obeskrifligt lycklig, men det var likväl intet mot hvad hon nu erfor. Hon kände sig böjd att betvifla, att någon enda menniska i hela vida världen kunde vara så lycklig som hon. O, huru gerna skulle hon icke velat vara ensam i detta ögonblick! Hon skulle då hafva gråtit glädjetårar, det kände hon med sig, men här nere ibland de andra gick detta icke an.

Emellertid hade Ladau kommit till en sådan punkt i sitt samtal med mademoiselle, att han kunde för ögonblicket afbryta den lifliga konversationen och vända sig till Maria med frågan:

»Nå, min flicka, hvad skrifver Bandholtz?»

Maria gömde hastigt den lilla skrifvelsen vid sitt hjerta, rodnade ännu mera, blef deröfver helt förlägen och stammade:

»Det . . . det kan jag icke omtala nu.»

Men Ladau var icke den, som lät så lätt afspisa sig. Han var ingen finkänslig natur. Det är sällan en menniska blir finkänslig bland maltsäckar och ölfat. Den ena ifriga frågan följde på den andra, och Maria kunde till slut icke undgå dem på annat sätt, än att hon kastade sig i hans armar och hviskade:

»Sedan skolen I få veta allt, men nu . . . är det omöjligt.»

Derefter skyndade hon ut ur rummet och upp på sin lilla kammare. Ladau stod der helt handfallen och såg efter henne med blickar, som tydligt visade, att han ingenting förstod. Då han kom sig för igen så mycket att han kunde tala, skedde det på följande om sinnesrörelse vittnande sätt:

»Hvad kom åt brefvet . . . jag menar flickan? Brefvet tyckes hafva blifvit förvridet i hufvudet på henne . . . Åh, så jag talar! . . . Jag ville säga, att hufvudet blifvit

förvridet i brevet på henne . . . Jag tror verkligen, att det är jag själf, som är förvriden. Jag kan ju icke säga ett enda bref . . . ett enda ord, menar jag, som har sammanhang med hufvudet på hen . . .»

Efter att hafva gjort dessa fruktlösa försök att befria sig ur den trassliga härfvan, blef han vred och utför:

»Hon var tokig, det är säkert. Gå upp till henne, mademoiselle, jag ber, och se till, att hon i sin galenskap icke tillställer någon olycka af ett eller annat slag! Jag har hört, att galningar ofta begå . . .»

Hvad han egentligen menade gick förloradt för de innevarande personerna, men hördes säkert af pigan i köket, ty Ladau begaf sig ut och stängde dörren efter sig, just då han skulle uttala det viktigaste ordet i meningen.

Då Ladau efter en timme åter inkom i familjens hvardagsrum, var Maria närvarande, och mademoiselle Berger redogjorde för innehållet i Bandholtz' skrifvelse. Marias eget lilla hjerta var alltför fullt af glädje, för att kunna tillåta henne att själf meddela de älskade släktingarne den lycka, som hade kommit henne till del, och hon hade därför i vänskapens namn öfvertalat mademoiselle att stilla släktingarnes oro genom en sannfärdig berättelse om förhållandet. Alla glädde sig och lyckönskade Maria, hvarefter man tillbringade tiden med angenämt samspråk, till dess mademoiselle förklarade, att tiden var inne för henne att bryta upp. Hon skulle följande morgon komma tillbaka för att mottaga Marias skriftliga svar på Abrahams bref, och hon lofvade att befordra det till adressaten. Derefter tog hon afsked.

De följande dagarne voro idel solskensdagar för Maria. Hennes glädje var emellertid icke af det stormande och bullersamma slaget. Hon hvarken hoppade eller dansade; hon hvarken var öfverfull af skrattlust eller öfverfödigt i ord. Hennes lycka var en stilla, innerlig känsla, som värmdes hennes hjerta, upplyste hennes själ med skimrande ljus och kom hennes öga att glänsa af lugn tillfredsställelse.

Några dagar förgingo på detta sätt. Mademoiselle

Berger gjorde hvarje eftermiddag sin visit, ibland längre, ibland kortare. Hon betraktades redan såsom en medlem af familjen, och man skulle hafva blifvit mycket nedstämd till lynnet, om en enda dag hade gått förbi utan att hon visat sig.

Emellertid kom efter omkring en vecka en dag, då mademoiselle kunde lemna sin dyra väninna skrifvelsen nummer två från Bandholtz. Hon lemnade henne den med ett utseende af okonstlad välvilja, som ensamt skulle hafva varit tillräckligt att eröfra den unga och oerfarna flickans hjerta. Ungdomen är sällan misstänksam. Sjelf ärlig, hederlig och vänskapligt sinnad mot hela världen, tror den, att hela världen är lika ärlig, lika hederlig, lika uppfylld af ren vänskap. Hvarje leende ansigte tager den för ett uttryck för ogrumlad lycka och tänker aldrig på, att ett leende ofta döljer ett omätligt djup af elände. På samma sätt räknar den också hvarje vänligt bemötande såsom uppriktig tillgifvenhet, och den förstår sällan att skilja mellan hyckleri och sanning.

Sådant var också Marias förhållande till mademoiselle. Hon ansåg denna förderfvade varelse såsom den renaste bland qvinnor, och då mademoiselle log mot henne, förestälde hon sig aldrig annat än att det var ett leende, som kom ur hjertat. Om hon hade fallit på den tanken att närmare granska sin väninnas ord, beteende och lefnadsåsigter, så skulle hon måhända hafva funnit ett och annat, som varit egnadt att åtminstone väcka en lindrig misstro, men det föll henne aldrig in att deråt egnas en pröfvande tanke. Det var nu en gång för alla en afgjord sak, att ingen kunde vara bättre, renare, dygdigare, ädlare än hennes nya, oegennyttiga väninna. Derfor ansåg hon det också såsom ett uttryck för mademoiselles hjertliga välönskan, då hon nu räckte henne Bandholtz' andra bref med ett välvilligt leende.

Denna gång skyndade Maria sig upp på sin kammare, för att få vara ensam, under det att hon läste de kära raderna, som hon öfverhöljde med kyssar, innan hon ännu hade hunnit inhemta deras innehåll. Skrifvelsen hade följande lydelse:

»Min egen älskade Maria!

Din lilla skrifvelse, min älskade, har jag mottagit, läst hundra gånger och kysst minst ett tusen. Den hvilat vid mitt hjerta, ty den är det dyrbaraste, som jag eger. Är det möjligt, att du älskar mig, att du samtycker att blifva min? Jag känner mig så ovärdig denna lycka, att jag nästan tviflar om dess verklighet. Men nej, det finnes intet tvifvel. Det står ju skrifvet i ditt lilla bref, skrifvet af din egen lilla hand. Ingen, ingen är så lycklig som jag.

Längtar du efter att höra något om de förhållanden, under hvilka jag lefver här ute i kriget? Någon större drabbning har icke ännu egt rum. Då och då inträffa mindre strider mellan små afdelningar. Dock tro vi, att konungen förbereder en stormning af danska hufvudstaden. Bed för oss! Din bön, en oskyldig flickas bön, skall gifva seger åt våra vapen.

När skall jag få sluta dig till mitt hjerta? När? Jag vet det ännu icke, men hvad jag vet, det är, att en så trofast liten varelse som du aldrig kan öfvergifva och aldrig tvifla på

din egen
Abraham.»

Maria gömde brefvet vid sitt hjerta och kom ned i hvardagsrummet röd som en ros och lyckligare än någonsin.

Denna lycka blef emellertid icke långvarig. Lika fort som den hade kommit, lika fort grumlades den af bittra bekymmer och pinsam oro, ty efter ännu en vecka kom mademoiselle, glad och munter som vanligt, med brefvet nummer tre. Just detta bref var det, som medförde ängslan och spred sorg såväl i Marias lilla hjerta som inom hela familjen. Detta bref hade sådant utseende:

»Dyra, ömt älskade Maria!

Sårad i en förpostfäktning, är jag för svag att skrifva, men jag trotsar läkarens förbud, för att sända dig underrättelse om mitt tillstånd. Läkaren påstår, att fara är för lifvet. I lif och död är jag dig trogen. Bed för din

Abraham.»

Det är lättare att föreställa sig än att beskrifva den sorg, som framkallades af detta bref, och vi vilja därför icke göra något försök att skildra Marias tillstånd. Endast det kunna vi säga, att hon kände en fasa, liknande den som man erfar, då man i drömmen tycker sig stå vid randen af ett bråddjup, nästan saknande fotfäste och af hemlighetsfulla mörka makter känner sig oemotståndligt neddragen i det djupa.

Ladau, hvilken alltid plägade förlora hufvudet under kritiska omständigheter, trasslade nu äfven in sig i en härfva af ord, hvilken han icke utan svårighet förmådde utreda.

»Herre Gud!» utropade han. »Hvilken olycka! Mitt gamla hjerta känner sig såradt i hufvudet . . . Ah, så tokigt sagdt! . . . Jag menar att mitt hjerta är hufvudet . . . Hm, att Bandholtz blifvit sårad i mitt gamla hufvud . . . Ah. . . . meningen är naturligtvis, att mitt hjerta är beklämdt och att jag undrar om det är i Bandholtz, som hufvudet blifvit såradt . . . Hm . . . om det är i hufvudet, som Bandholtz blifvit beklämd . . . sårad, menar jag.»

Medan Ladau på detta sätt ådagalade sin djupa sorg och bedröfvelse, visade mademoiselle sig såsom en tröstens engel. Hon väckte upp Maria ur hennes svimning genom luktsalt och vatten; hon talade så vackert om resignation, om Guds försyn och dess underbara vägar, om det kristliga tålmodet, om tidens förmåga att läka äfven de djupaste sår och om allt annat, som kunde vara egnadt att skänka hugsvalelse i en bedröfvelse af detta slag. I sin tröstande verksamhet visade hon sig ännu mera till sin fördel än någonsin under de soliga dagarne. Man såg tydligt, att hon själf led djupt af den inträffade olyckshändelsen, och man värderade henne så mycket mera för det att hon både bekämpade sin egen sorg och hade kraft nog att skänka tröstens dryck i andra lidandes bägere.

När mademoiselle efter sålunda förrättadt värf steg

upp i sin vagn, för att i skepnad af fröken Bärfelt uppträda på andra ställen, sade hon till sig sjelf:

»Om några dagar skall hon få underrättelse om Bandholtz' död, och sedan . . . skall hon gifta sig med gamle Baumhauer i Königsberg.»

TRETIOFEMTE KAPITLET.

Peder Svendsens stuga.

Samma eftermiddag, som Maria mottog den falska jobsposten om Abraham Bandholtz' sårade och döende tillstånd, sutto fyra korpulenta karlar tillsammans i en liten skogsdunge i närheten af Runsta by och lade råd med hvarandra, huru de på bästa sätt skulle kunna bringa den unge korporalen om lifvet. Redan den omständigheten, att de förhade planer mot Bandholtz, torde vara tillräcklig att för läsaren uppenbara de fyra rådplägendes namn, ty läsaren känner ändamålet med den värfning vid lifregementet, som herrarne Lang, Kalling, Keder och Leche hade antagit. Ingen af dessa fyra välgödda herrar hade någon egentlig lust för krigarens yrke eller kände någon kallelse att vinna krigarens ära. De skulle allra helst hafva stannat kvar i det lugna lilla hotellet vid Munkbrogatan i Stockholm, och der skulle de troligen också hafva blifvit kvar, om icke deras herskarinna hade behagat utsända dem i det ändamålet, att de skulle på ett eller annat sätt befria henne från Bandholtz.

»Och du säger, att de verkligen hafva kommit helskinnade från Köpenhamn?» utropade Lang. »Det är föga troligt.»

»Jag har sett dem med mina egna ögon», svarade Kalling.

»Men det är omöjligt.»

»Hvarför skulle det vara omöjligt? Är jag blind kanske?»

»Åhnej, nog har du ögon, men . . .»

»Nå?»

»Det är omöjligt, emedan de vid det här laget måste vara hängda.»

»Ögonen?»

»Nej, Bandholtz och Klinckowström.»

»De äro icke mera hängda än du och jag, det kan jag sanningsenligt försäkra dig. Jag såg dem nyss lifslevande.»

»Detta begriper jag icke. Jag lemnade dem i fångsligt förvar och med en soldat med laddadt gevär utanför deras fängelsedörr. Dessutom lofvade generallöjtnant Schack mig, att de innan morgonen skulle blifva upphängda i galgen. Schack tog mig för att vara en hederlig köpenhamnsborgare och prisade mycket den tjänst jag gjort fäderneslandet, konungen, hufvudstaden och honom sjelf genom att utpeka de båda spionerna. Medgif, att det icke är troligt, att han skulle hafva släppt dem.»

»Åhja, det kan jag väl medgifva.»

»Nå, du finner således, att det icke är möjligt, att Bandholtz och Klinckowström nu kunna vara här.»

»Du glömmet, att de kunna hafva rymt.»

»Men soldaten, som bevakade deras dörr?»

»Honom kunna de hafva mutat. Om jag vore en fattig soldat, som blefve stäld att bevaka en fånge, och fången sade till mig: 'här gifver jag dig hundra daler, om du släpper mig lös', så skulle jag icke tveka ett enda ögonblick att taga emot ett så frikostigt anbud.»

»Dina ord innebära någon sanning, men ändå . . .»

»Åh, var lugn, min gosse! En fånge, som vill rymma, har tusen utvägar att att slippa ut, isynnerhet om han är ett slugt hufvud, och — f-n ta mig! — är icke denne Bandholtz en bland de slugaste karlar.»

»Dum är han inte», intygade Leche.

»Nåväl, om han nu är lefvande och befinner sig här, hvad skola vi då göra?»

»Den saken är mycket enkel.»

»Enkla saker äro ofta de svåraste att förstå.»

»Vi skola döda honom.»

»Enkelt nog, då man talar derom, men då det gäller att utföra det, torde det icke blifva alldels lika enkelt.»

»Jag finner saken icke vara förenad med någon svårighet.»

»Jaså. Hvarför har du då icke för längesedan utfört den?»

»Emedan . . . emedan . . . Nå, din dumbom, dina frågor äro ibland så enfaldiga, att man af ren häpnad förstummas.»

»Ett beslut måste fattas», försäkrade Keder.

»Ja, ett beslut! Fem daler för ett godt beslut!»

»Vi omringa nu genast Peder Svendsens hus. Han bor ju der, och det ligger långt afsides.»

»Nå, och sedan vi omringat det, tränga vi in och döda honom.»

»Midt på ljusa dagen? Tillåt mig säga, att dina idéer stundom äro dårhusmessiga.»

»Åh!»

»Då har jag ett bättre förslag.»

»Låt höra!»

»Vi uppskjuta med alla åtgärder, till dess mörkret inbryter. Då samlas vi i närheten af stugan, vänta der, tills han är säkert insomnad, hvarefter vi smyga oss in och döda honom.»

»Ypperligt, Kalling!» ropades ur tre strupar på en gång.

»Genom detta tillvägagående vinna vi två ting», fortfor Kalling med berömvärd blygsamhet.

»Dina ord äro visa. Om hvilka två ting talar du?»

»Först och främst skola vi döda honom, medan han soffer. Han kan då icke försvara sig. F-n måtte slås med honom oftare, när han är vaken!»

»Och det andra?»

»Hm! Du förstår väl, att vi under nattens mörker skola hafva mera tid att utföra vårt värf än om dagen, då vi när som helst kunna blifva öfverraskade. Förstår du?»

»Fullkomligt! Du menar, att karlen icke är utan penningar?»

»Ja, det menar jag.»

»Ypperligt!»

»Under det vi på vår herskarinnas vägnar taga hans lif, kunna vi för egen räkning taga hans penningar.»

»Han har bara kopparslantar.»

»Ah, påminn mig icke om den fatala händelsen. Jag blir då rasande och ursinnig och kunde i min vrede begå den galenskapen att rusa åstad och dräpa honom midt på dagen i alla människors åsyn.»

»Det vore vanvettigt.»

»Så tycker jag med, och därför gören I klokast, om I så sällan som möjligt påminnen mig om hans välsignade kopparslantar. Jag drömmer ändå om dem hvarje natt. Ha! Aldrig i mitt lif har jag blifvit så lurad.»

»Ja, han har behandlat oss på det nedrigaste sätt.»

»Tig då, karl, och påminn mig icke derom, ty då . . !»

»Åh, vi skola hålla dig fast, om berserkaraseriet skulle komma öfver dig. Men låtom oss återvända till vår plan! Hvad skola vi taga oss till, medan vi vänta på mörkret?»

»Ditt nö! Vi skola gå hem efter våra gevär», svarade Leche.

»Hvad skola vi med dem?»

»Skjuta honom, det är ju tydligt.»

»Men det vore vanvettigt, dumt, dårhusmessigt . . .»

»Jaså. Hvarför det?»

»Ty ett enda skott kunde vara tillräckligt att röja oss. Här finnas ju soldater af alla slag öfver allt.»

»Nä, då har du väl ett bättre förslag att framställa?»

»Vi gå hem efter våra dolkar.»

»Godt! Skyndom oss då! Qvällen är i antågande.»

De fyra korpulenta karlarne lemnade nu skogsdungen och gingo ned i byn, dit vi icke vilja följa dem. I stället uppsöka vi en liten gångstig, som leder öfver åkerfälten bort till en ensam stuga, som ligger ungefär en fjerdedels mil från byn. Det är den s. k. Peder Svendsens stuga.

Till det yttre företedde denna koja ingenting märkvärdigt. Den var liten, temligen ruskig, hade ett mossbelupet torftak och en skorstenspipa, hvilken var sammanfogad på ett konstnärligt sätt af lera och småsten och som tycktes icke hafva tyngdlagarne, utan andra outhärdliga naturkrafter att tacka för det att den ännu stod upprätt. Den var liksom det lutande tornet i Pisa, åtminstone till utseendet ett trots mot tyngdlagen.

Kring den lilla stugan hade egarne under fredliga tider planterat en liten kålgård, hvori några fläderbuskar och vilda körsbärsträd utvecklade en frodig vegetation. Täppan var nu igengrodd af ogräs. Tistlar och nässlor trufdes der på ett sätt, som vittnade fördelaktigt om jordmånens beskaffenhet, men ofördelaktigt om egarnes ordningssinne.

Här hade Bandholtz med öfverstens tillåtelse inredt sig en bostad, men regementet var för öfrigt inqvarteradt i byn. Orsaken till detta den unge korporalens infall var tvåfaldigt. Först och främst var hans uppfostran god, och han trufdes icke rätt väl bland sina mindre väl uppfostrade kamrater, som stundligen sårade hans finkänsliga öra med råa och ohyfsade ord samt företogo sig tidsfördrif, hvilka han icke ville tillåta sig. Vidare hade Bandholtz genom sin uppfostran erhållit smak för bildande läsning, och han hade fört med sig i fält åtskilliga böcker, hvilka han på lediga stunder ville läsa. Detta skulle hafva varit omöjligt bland kamraterna, ty deras bullersamma och stundom vilda förlustelser skulle hafva stört honom och hindrat all tankeverksamhet.

Kalling hade under samtalet med sina kamrater påstått, att han sett Bandholtz och Klinckowström gå in i Peder Svendsens stuga, och han hade dervid talat sanning. De båda vännerna voro verkligen tillsammans och tillbringade sin tid i den lilla kojans denna eftermiddag med samtal dels om Bandholtz' böcker, dels om andra ting, för hvilka män af deras ålder och bildning hafva intresse.

Timmarne förflyta hastigt för två vänner, som äro inbegripna i förtroligt samspråk. Mörkret hade derför redan börjat inbryta, innan de tänkte på att åtskiljas,

och det var alldeles mörkt ute, då Klinckowström trädde ut genom dörren och vandrade genom den lilla trädgårdstappan, för att på gångstigen återvända till byn.

Allting blef derefter tyst och stilla i den lilla kojans. Intet ljus tändes, utan stugan låg i fullkomligt mörker, en omständighet, som tycktes bevisa, att Bandholtz gick till hvila, så snart hans vän hade lemnat honom.

Omkring en timme efter mörkrets inbrott trädde fyra karlgestalter, hvilka en stund hade legat gömda bakom fläderbuskarne, fram till stugan med smygande steg och under fullkomlig tystnad. Läsaren torde utan svårighet i dessa korpulenta skuggor igenkänna fröken Bärfelts agenter.

»F-n i den exercisen!» hviskade den ene, sedan de hade stannat på tre alnars afstånd från kojans. »Min kropp är styf som ett träbeläte, så att jag knappt för-
mår gå.»

»Trösta dig!» hviskade en annan. »Vi skola just nu framkalla en katastrof, som skall befria oss från nödvändigheten att bära uniform, handtera gevär och mottaga bannor af befälet.»

»Du menar då, att man skall afskeda oss?»

»Nej, men vi skola taga afsked.»

»Eller rättare, vi skola aflägsna oss utan afsked.»

»Nå, det går jag in på. Emellertid måste vi väl nu till verket, om någon katastrof skall framkallas.»

»Huru många rum är der i kojans?» hviskade Lang. »Jag var icke med, när I besökten detta hus, för att hemta brefvet åt fröken.»

»Der är blott ett rum.»

»Två», försäkrade en annan.

»Ja, med köket.»

»Nåväl, då öppna vi ett fönster i köket.»

De fyra skurkarne nalkades stugan ännu mera och befunno sig snart framför ett litet fönster, hvilket af Kalling betecknades såsom tillhörande kojans kök.

»Här är det.»

»Jaså. Huru skola vi öppna det?»

»Åh! Den saken är lätt. Fönstret har naturligtvis

inga hakar. Det är blott fästadt genom små spikar utvändigt. I dylika kojor finnes sällan någonting, som kan reta tjufvars vinningslystnad och förvärfsbegär, och derför plägar man der icke vidtaga så många eller stora försigtighetsmått. En knif, om någon har en sådan! Min dolk kan jag icke använda, ty den skulle brytas af och blifva oduglig till sitt egentliga ändamål.»

Man räckte honom en knif, och med tillhjälp af denna böjde han de små spikarne åt sidan, stack derefter knifsbladet in mellan fönsterbågen och karmen och lyckades på detta sätt lätt nog att utan buller löstaga fönsterbågen.

»Nu är inträdet fritt», hviskade han, sedan han ställt fönstret mot väggen. »Således återstår blott att krypa in.»

»Endast att krypa in», hviskade en af de andre.

»Hvem går först? Den förste har största äran.»

»Jag är icke äregirig.»

»Icke jag heller.»

»Ännu mindre jag.»

»Och jag för min del», hviskade den fjerde, »har aldrig ens kunnat fatta, hvad ärelstnad vill säga.»

»Det är bäst, att du kryper först in, Lang.»

»Jag är för tjock och skulle möjligen fastna i hålet. Bäst är det, att Kalling blir den förste.»

»Anfakta det! Jag har aldrig haft förmåga att klättra och skulle blott bära mig oskickligt åt. Gå du före oss med ditt exempel, Keder!»

»Jag öfverlemnar den saken åt Leche. Han är vigare än jag.»

»Prat!» hviskade Leche. »Jag är tyngre än du. Det är bäst, att du först stiger in i kulan.»

»Ingen vill vara den förste. Det var besynnerligt.»

»Det är icke besynnerligt, ty . . .»

»Nåväl?»

»Vi äro alla fyra lika fega.»

»Kanhända! Vi behöfva således åtminstone icke blygas för hvarandra.»

»Bah! Blygseln lemnade jag qvar i vaggan.»

»Men hvad skola vi nu göra? Jag litade på, att

någon annan än jag skulle ha mod att gå först. Mig sjelf kände jag tillräckligt för att veta, att jag aldrig skulle våga det. Den förfärlige karlen står kanske i beredskap att klyfva hufvudet på den förste som kryper in.»

»Jag hade samma hopp och samma sjelfkänedom.»

»Äfven jag.»

»Jag också.»

»Låtom oss då öfverlägg!»

»Vi draga oss tillbaka, medan vi samtala.»

Till följd af denna uppmaning drogo de fyra karlarna sig bort från husets omedelbara närhet och stälde sig under ett körsbärsträd för att rådplåga.

»Du borde blygas, Lang, att visa så stor feghet», hviskade Kalling.

»Än du då? Var du modigare?»

»Tyst, vänner! Intet gräl! Vi hafva samlats för att öfverlägga, men icke för att tvista, gräla eller slåss.»

»Att säga sanningen är icke att gräla. Hela saken, hela det präktiga företaget, som skulle hafva tillförsäkrat oss vår herskarinnas ynnest och en furstlig belöning, är nu om intet, därför att Lang är lika feg som vi. Således är han skulden till vår missräkning.»

»Dumheter! Låtom oss tända eld på stugans fyra hörn! Dervid löpa vi ingen fara, och som stugan är torr och brinner lätt, skall han utan tvifvel omkomma i lågorna.»

»Det förslaget antages. Till verket, mina vänner!»

De fyra männen spredo sig, samlade alla brännbara ämnen, som de kunde öfverkomma, och antände verkligt stugan. Då lågorna slog upp och med sina frätande tungor förtärde kojans lätt brinnande träväggar, skyddade de fyra mordbrännarne derifrån, öfvertygade om att deras offer denna gång icke skulle undkomma dem.

Fem minuter senare var kojans förvandlad till en rykande askhög.

TRETIOSJETTE KAPITLET.

Fångenskapen.

Midt i Augusti månad råde en tryckande värme på Seland, hvarest svenskarne hade slagit sig ned, liksom om de ämnade kvarblifva der för alltid eller åtminstone som om de ärnade förlänga kriget och icke på lång tid sluta någon fred eller återvända till sitt eget land. Dock klagade den danska allmogen icke öfver de objudna gästerna, ty krigstukten i svenska hären var sträng, och ingen tilläts att förnärliga landbefolkningen på det allra minsta sätt.

En af dessa heta sommardagar, under hvilken solen icke skymdes af något moln, utan obehindradt utstrålade all sin röt månadsvärme öfver land och haf, syntes två ryttare sakta färdas framåt på en mindre väg, som från kusten ledde till Runsta, dit konungen för ett par veckor sedan hade ankommit och der han nu hade uppslagit sitt hufvudquarter.

De båda ryttarne voro stadda i lifligt samtal, hvar under de lemnade hästarne fria tyglar, och de båda ädla djuren, hvilka ledo af värmen lika mycket som menniskorna, begagnade sina herrars glömska af allt annat än föremålet för samtalet till att blott fortskrida i gående.

»Om vi hade kunnat ana detta», sade den ene af ryttarne, i hvilken vi igenkänna kammarpagen Klinckowström, »så skulle vi icke hafva utsatt oss för faran att blifva hängda som spioner i den danska hufvudstaden. Icke anade vi då, att freden var så nära förestående.»

Den tilltalade, som icke var någon annan än vår vän Bandholtz, besvarade pagens ord genom att säga:

»Det är då afgjort, att kriget är slut?»

»Ja, Abraham, det är afgjort. Den 8 Augusti slöts i Traventhal fred mellan Danmark och Holstein. Vår konung har således icke orsak att qvarstanna här längre, sedan nu orsaken till hans anfall mot Danmark blifvit undanröjd. Du vet ju, att konung Carl endast för Holsteins skull började detta krig?»

»Jag har anat det.»

»Nå, sedan nu Holstein slutit fred, hafva vi således icke orsak att fortsätta kriget, och konungen lärer så mycket mindre tänka derpå, som Holland och England hafva dragit tillbaka sina flottor och förklarar, att de icke vilja tillåta oss att eröfra Köpenhamn.»

»Det var skada. Jag hade hoppats att efter stadens eröfring få i ro tillbringa några veckor i universitetsbiblioteket. Som du väl minnes, var vårt förra besök der endast helt kort.»

»Trösta dig! Sedan fred inträdt mellan Danmark och Sverige, törde det icke för dig möta någon svårighet att besöka Köpenhamn under andra förhållanden och med mindre fara än förra gången. Men i fråga om fara, min bror, du har glömt att säga mig, huru det tillgick, att du undslapp att blifva inbränd, när kojan, i hvilken du hade ditt kvarter, ödelades.

»Har jag icke omtalat det? Nå, om du önskar veta det, så vill jag genast upplysa dig derom.»

»Det skedde ju samma afton, då jag varit hos dig?»

»Ja, omkring ett par timmar efter det, att du hade lemnat mig.»

»Har du någon misstanke mot någon?»

»Åhja! Jag har mera än en blott misstanke. Jag har visshet. Du skall få höra. När du hade gått, kastade jag mig ned på min bädd för att njuta några timmars hvila. Emellertid ville icke sömnen komma, huru ifrigt jag än åkallade den och huru ofta jag än vred och vände mig på mitt läger. Under det jag så låg och förtretade mig öfver att icke kunna sofva, tyckte jag mig

höra ett obestämdt ljud från trädgården. Det var ett ljud, liksom om någon gick derute. Naturligtvis flydde med ens all tanke på sömn, och jag steg upp — påklädd var jag — och närmade mig fönstret. Jag såg då fyra skuggor sakta och tyst smyga framåt i riktning mot kojans, men det var för mörkt, att jag skulle kunnat igenkänna dem.»

»Nå, du sände dem väl en kula eller två?»

»Nej, jag förhöll mig alldeles tyst och stilla. Det var ju en möjlighet, att karlarne icke hade något ondt i sinnet, och förrän jag hade visshet om deras afsigter, ville jag ingenting företaga. På tre alnars afstånd från fönstret, der jag stod, stannade de och höllo en rådpläging.»

»Då inhemtade du väl hvad de ville?»

»Nej, det var mig omöjligt att förstå hvad de sade, emedan deras samtal fördes med hviskande röster.»

»Kände du icke igen dem?»

»Då de nu voro mig så nära, trodde jag mig verkligen igenkänna fröken Bärfelts lakejer, mina gamla fiender, men ännu var jag dock icke fullt säker derom.»

»Du blef det då sedermera?»

»Ja, då de kommo mig ännu närmare. Sedan de nämligen slutat sin öfverläggning, såg jag dem taga en riktning, som visade, att de ämnade sig till kojans kök. Skyndsamt smög jag mig vid denna upptäckt ut i köket och stälde mig vid fönstret. Riktigt! De fyra skuggorna syntes snart utanför detta och stannade der. Med tillhjälp af en knif fråntog den ene de spikar, som fasthöllo fönstret, så att detta kunde uttagas, hvilket också skedde.»

»Nu åtminstone sköt du väl på dem?»

»Nej, jag hade en annan plan. Jag ville låta dem komma in, för att vara desto säkrare om, att ingen af dem skulle undkomma mig, ty sanningen att säga var jag mätt af det nöjet att ständigt se mitt lif af dem hotadt, och det var min afsigt att fånga dem alla fyra. Detta skulle också hafva gått i fullbordan, om de blott hade vågat komma in.»

»Hvad? De vågade icke?»

»Nej! Ännu är jag frestad att skratta, så snart jag tänker på det löjliga uppträde, som jag fick bevittna. Tänk dig fyra karlar, hvilka hafva urtagit ett fönster i afsigt att oloffigen begifva sig in i en annans hus, men som, då allt är färdigt, allesammans äro så fega, att ingen af dem vågar vara den förste att stiga in. Alla fyra ursäktade sig och ville skjuta från sig det farliga uppdraget på någon af de öfriga. Följden af denna de usla varelsernas täflan blef också, att de öfvergäfvö detta sätt att anfalla mig.»

»För att i stället döda dig genom mordbrand?»

»Ja, det var deras afsigt. De drogo sig tillbaka från fönstret, medan de öfverlade härom, men afståndet var emellertid icke längre, än att jag af deras hviskande samtal inhemtade, hvad de ämnade företaga sig, och medan de nu på ena sidan om kojans uppradade brännmaterial, gick jag med hela mitt lilla lösbo helt lugnt bort på den andra.»

»Men hvarför dödade du dem icke, innan du gick från stället?»

»Emedan jag visste, att de aldrig skulle inlåta sig i öppen strid med mig, utan att jag skulle blifva nödsakad att söka genom någon list blifva dem öfvermäktig. Jag ansåg verkligen att, om jag lade mig i försät för dem bakom en buske, skulle det på visst sätt vara att blanda mig i deras eget lönnmördareyrke, och det var mig högst motbjudande.»

»Nå, kanske har du rätt. Hafva de sedermera icke oroat dig?»

»Morgonen derpå voro de försvunna från regementet och hafva sedermera icke visat sig. Troligen ansågo de mig vara död, och deras värf var då uppfyllt.»

Under detta samtal hade de båda ryttarne upphunnit byn. Klinckowström, som skulle begifva sig till konungens kvarter, vände nu till höger, medan deremot Bandholtz fortsatte att rida rakt fram.

Långt hade Bandholtz emellertid icke hunnit, då plötsligt den lille skrifvaren, Casten Feif, stod inför honom. Vår hjelte hade ämnat färdas förbi honom utan

att låtsä märka honom, men Feif hejdade honom genom att ropa:

»Jag önskar tala med er, herr Bandholtz.»

Denne stannade och yttrade:

»Skynden eder då, ty jag har intet öfverflöd af tid.»

»Och ändå låten I eder häst gå så sakta? Jag har emellertid blott några få ord att säga eder. Känner I fröken Bärfelt?»

»Obetydligt!»

»Dock tillräckligt, förmodar jag, för att veta, att hon icke är er vän?»

»Hvad kommer det eder vid, herr skrifvare?» frågade Bandholtz högdraget.

»Mig rör det icke, men eder så mycket mera. Vetem I, hvad fröken Bärfelt gör i denna stund?»

»Derom har jag inga bekymmer. Denna dam får gerna för mig göra hvad helst hon behagar. Hon är mig ingen räknenskap skyldig.»

»Får hon då gerna för eder locka Maria von Kochen att ingå äktenskap med någon annan än eder?»

»Hvad sägen I?»

»Under eder frånvaro har hon nästlat sig in hos Maria, som nu anser henne för sin bästa vän. Om I icke skyn den eder hem, skall Maria i den tron, att I ären död och begrafven, snart stå brud med en viss Baumhauer från Königsberg.»

»I ljugen, herr skrifvare!»

»Värst är det för eder sjelf, om I icke tron mig. Farväl!»

Den lille skrifvaren lyfte litet på hatten och aflägsnade sig.

Ehuru Bandholtz gjorde allt för att öfvertyga sig om, att Casten Feif omöjligen kunde hafva talat sanning, lyckades han dock icke i detta sitt bemödande, och då han anlände till sitt kvarter, var hans själ i fullt uppror. Endast en sak var honom klar och tydlig, nämligen att han ovilkorligen måste skynda till Stockholm för att söka afböja olyckan.

Bandholtz skyndade till öfversten, och som fred var

sluten och krigets fortsättande omöjligt, rönste han ingen svårighet att erhålla tillåtelse att begifva sig från hären. Redan samma afton lemnade han Runsta till häst, lät en fiskarebåt föra sig och hästen öfver Sundet och började från Malmö följande morgon en vild ridd med Stockholm till mål. Rastlöst gick det framåt, och hästen unnades blott så lång hvila under dagarnes lopp, som var nödvändig för honom, om han skulle kunna härda ut med ansträngningarne. Genom Skåne och södra delen af Småland gick färden lyckligt, men då han hunnit upp i Smålands mera nordliga trakter, hände honom en afton ett äfventyr, som visserligen förskaffade hans häst några dagars hvila, men som deremot under lika lång tid förhindrade fortsättandet af Bandholtz' färd.

Just då Bandholtz svängde upp på en gästgifvaregård, der han ämnade taga kvarter för natten, stod gästgifvaren i fönstret och bredvid honom en korpulent karl, som pekade på Bandholtz och utropade:

»Der hafva vi honom. Der är han, herr gästgifvare. Låt honom nu icke undkomma!»

»Jaså. Ären I säker på, att det är han?»

»Javisst! Kom ihåg, herr gästgifvare, att konungens lif svärfvar i fara, om den der krabaten får vara lös! Konungen drager, som jag sade, härigenom om en vecka eller så, och den der karlen är af holsteinske hertigen utsänd att döda hans majestät, på det att hertigen sjelf må bestiga svenska tronen. Kom ihåg det, herr gästgifvare!»

»Besitta! Konungens lif är i fara, sägen I! Godt! Konungens lif måste räddas, och det skall blifva räddadt.»

Gästgifvaren gick ut på gården, och den korpulente stälde sig bakom fönstergardinen för att obemärkt iakttaga, huru gästgifvaren skulle gå till väga för att rädda Carl XII:s lif. Denne korpulente person var det ena bladet i den bekanta fyrväplingen. Det var Lang.

Gästgifvaren nalkades under ödmjuka åtbörder den nyss anlände främlingen, som stod qvar på gården och höll hästens tyglar i sin hand i afvaktan på, att någon skulle komma ut.

»Hafven I en plats i edert stall för min häst och en säng åt mig?» frågade Bandholtz den bugande värds-
husvärden.

»Beklagligtvis är stallet uppfyllt af hästar, men en säng kunnen I väl få.»

»Hvar skall jag då ställa hästen?»

»Vet inte det, herre . . . Ah! Jag påminner mig källaren, der vi bruka förvara jordfrukter. Den är tom. Måhända kunna vi ställa hästen der. Bättre något än intet, herre!»

»Låt mig se källaren!»

»Genast. Bind hästen vid denna ring, herre, medan vi gå dit bort!»

Bandholtz gjorde som gästgifvaren föreslog och följde utan någon misstanke den listige värdshusvärden för att bese källaren. Denna var en bygnad, uppförd ofvan jord af granit. Öfver murarne var spändt ett hvalf af granit, ofvanpå hvilket var lagdt ett tak af bräder.

När de anländt till ingången, steg gästgifvaren till sidan, för att låta sin gäst gå först in. Denne trädde också dristigt in genom dörren, och gästgifvaren skyndade sig att stänga denna till efter honom. Lika skyndsamt satte han ett hänglås för dörren, under det att Bandholtz inifrån förgäfvets försökte att öppna. Han var fången.

»Gud ske lof! Konungens lif är räddadt!» utropade värden, då han trädde in i rummet till Lang, som mötte honom med leende ansigte och mycket prisade hans konungsliga sinnelag.

TRETIOSJUNDE KAPITLET.

Framkomsten.

En hel vecka satt Bandholtz mot sin vilja inspärrad i gästgifvarens källare, dagar, under hvilka han led ousägliga qual. Mat och dryck erhöll han likväl i öfverflöd, ty gästgifvaren ville ju blott rädda konungens lif och hade icke för afsigt att döda sin fänge. Genom en liten öppning i hvalfvets öfversta del — en öppning, som var der anbringad för luftvexlingens skull under den tid, då källaren var uppfylld med jordfrukter — nedsänktes lifsmedlen till honom. Slutligen på sjunde dagen blef han befriad ur sin obehagliga belägenhet.

Gästgifvaren kom sjelf och öppnade hans fängelse samt förklarade under djupa bugningar sammanhanget och tillade, att kronans fogde hade samma dag rest genom byn och berättat, att konungen ännu var kvar i Danmark, hvaraf gästgifvaren förstod, att han blifvit bedragen af en skurk och att han mot sin vilja förorsakat en hederlig herre ett obehag, för hvilket han aldrig skulle förlåta sig sjelf.

Bandholtz åhörde honom stillatigande, befalde sedan fram sin häst och red bort, utan att hafva med en enda örfil vedergäلت sin fångvaktare för sju dagars pina.

Det gälde nu att försöka återvinna så mycket som möjligt af den förlorade tiden, och Bandholtz sparade derfor icke sin häst, utan lät honom springa hela den dagen utan att få åtnjuta någon hvila. Efter den dagen och

så länge färden räckte fick hästen hvila endast några timmar hvarje natt.

I Östergötland hände Bandholtz ett nytt äfventyr.

Han red skyndsamt fram genom en leende och fruktbar trakt och såg den ena bondgården efter den andra skymta förbi sig, då han plötsligt en dag befann sig ansigte mot ansigte med en bister kronofogde, som stod i spetsen för en väldig skara beväpnade bönder. När vi säga, att bönderna voro beväpnade, måste vi dock medgifva, att de hvarken hade några svärd eller bössor, men de hade i stället liar, yxor och tillhyggen af alla slag.

Naturligtvis stannade Bandholtz, då han såg kronofogden, som stängde vägen för honom. Vid den myndige fogdens sida stod en korpulent karl, i hvilken Bandholtz utan svårighet igenkände det andra bladet i fröken Bärfelts fyrväpling, nämligen Kalling.

»Så har det då omsider lyckats mig att få dig i mina klor», utropade fogden, medan Bandholtz tog bondskaran i betraktande och derefter lugnt mötte »höga öfverhetens» bistra blickar.

»Hvad viljen I mig?»

»Hvad vi vilja dig? Åh, du klipske kanalje! Liksom om du icke skulle veta det på förhand. Ha, ha, ha! Du är lustig, du!»

Derefter lutade sig fogden intill Kallings öra och hviskade:

»Är det han? Han ser — ta' mig katten! — ut som en hederlig karl.»

»Det gör alla skurkar. Det är den rätte. Jag känner honom.»

»Då skall han ock blifva fast, men . . . det var besynnerligt, att han kan så likna en hederlig karl till alla delar.»

»Nåväl», sade Bandholtz, »för hvem tagen I mig?»

»För den beryktade stortjufven, som under en lång tid gjort hela trakten osäker. Hvaba? Känner du honom kanske? Sitt nu ned vackert af din häst — ett godt kreatur! — hvar har du stulit det? — och låt oss ledsaga dig till kronohäktet!»

Bandholtz betänkte sig ett ögonblick. Hans vördnad för lagen var stor och djupt grundad i hans bottenhederliga karakter. Men när han å andra sidan betänkte, hvilken skada ett förnyadt uppehåll på några dagar skulle medföra, beslöt han att icke gifva sig fången, ehuru han var förvissad om, att hans oskuld skulle blifva upptäckt.

»Jag varnar eder, herr fogde, att röra vid mig. Jag är icke någon tjuf, hvarken en stor eller en liten. Mitt namn är Bandholtz. Jag kommer från Danmark, der jag deltagit i kriget och der konungen ett par dagar före min afresa utnämnde mig till underofficer vid lifregementet. Således bören I låta mig passera oantastad.»

»Du skall så . . . I häkte med dig!» röt kronofogden och lade samtidigt sin hand på Bandholtz' arm liksom i afsigt att rycka honom ned från hästen.

Bandholtz besvarade denna djerfhet dermed, att han gaf kronofogden ett kraftigt slag med sin knutna hand. Ett ögonblick senare blixtrade den tunga värjan i hans seniga och kraftfulla hand. Hästen fick smaka sporrarne, stegrade sig och rusade derefter in bland bönderna, af hvilka några lyfte sina tillhyggen, medan andra blefvo rädda och lupo bort. Bandholtz högg och stack omkring sig, hästen trängde framåt, alltjemt eggad af sporrarne, och följdén af denna hästens och ryttarens i ett gemensamt ändamål företagna kraftansträngning blef den, att Bandholtz efter få sekunder hade trängt sig fram genom skaran af bönder och i galopp aflägsnade sig från stället, obekymrad om det höga tjutande, hvarmed de besegrade fienderna helsade hans affärd.

Hans resa, alltjemt lika skyndsam, fortgick nu utan afbrott, ända till dess han vid gränsen mellan Östergötland och Södermanland invecklades i ett nytt äfventyr.

Det var en skön och frisk morgonstund, och han hade nyss lemnat den gästgifvaregård, der han tillbringat natten, då han red in i en trång dalklyfta mellan två nästan lodräta höjder. Vägen var här icke bredare än högst tre eller fyra alnar, ty på den tiden hade menniskorna icke ens tänkt på att spränga bort berg för att

vinna mera bekvämliga farvägar. Vägen skulle dock oakadt sin ringa bredd hafva lemnat Bandholtz tillräckligt utrymme, om den icke på ett ställe hade varit helt och hållet afstängd derigenom, att några förbönder hade stannat der. Detta var åtminstone vår hjeltes första tanke, då han såg framför sig en oredig massa vagnar och dragare. En närmare granskning visade honom dock, att förböndernas lass voro kullvältade, och han började nu inse, att alltsammans troligen vore en snara, ämnad att fånga honom. Han erinrade sig derjemte, att ännu återstodo två blad af fröken Bärfelts fyrväpling, nämligen Keder och Leche, och denna tanke stegrade till visshet hans obestämda aningar om en snara. I samma ögonblick hörde han bakom sig ett vildt tjutande och såg en mängd karlar framrusa ur buskarne utanför ingången till dalklyftan, och i spetsen för dem ilade Keders korpulenta kropp.

»Jaså», sade Bandholtz för sig sjelf. »Här hafva de stängt in mig och vilja massakrera mig. Vid Jupiter! Om jag icke hade så ondt om tid, skulle jag roa mig med att jaga det packet framför mig ända ned till Skåne, men tyvärr måste jag framåt och icke tillbaka.»

Förföljarne voro ännu på hundra alnars afstånd, men närmade sig allt mera. Ingen tid var således att förlora, hvarför Bandholtz satte sig fastare i sadeln, tryckte sporrarne in i hästens sidor och eggade honom att göra ett hopp. Han gjorde det — ett långt och högt språng, som förde vår hjelte öfver barriken. I samma ögonblick aflossade de förföljande karlarne sina gevär. En kula trängde genom Bandholtz' hatt, men för öfrigt tillfogades honom ingen skada, utan han kunde obehindradt fortsätta sin färd. En salva, som aflossades efter honom, så snart karlarne hade hunnit upp på försöksningen, nådde icke ens fram till honom.

Tre gånger hade nu Bandholtz under sin ridt från Malmö blifvit föremål för försök att hindra hans resa. Han erinrade sig detta nu, under det att hans trogne springare blixtnabbt förde honom framåt genom Södermanlands sköna bygder. Två viktiga slutsatser ansåg han

efter i bryggare Ladaus hem, der man blef mycket förskräckt vid hans åsyn.

»Bevara oss! Bevara oss!» utropade Ladau. »Han går igen. Den stackarn har ingen ro i sin graf.»

»Ären I från vettet, frände?» sade Bandholtz, hvilken kände en förfärlig oro, då han icke kunde upptäcka Marias anlete bland dem, som nu betraktade honom. »Jag är ju lefvande liksom I?»

»Lefver du? Lefver du verkligen? Kors, och vi, som trodde dig vara död! Ditt sår blef då läkt?»

»Om hvilket sår talen I? Jag har alls icke varit sårad.»

»Himlen bevare mitt förstånd! Du har icke varit sårad?»

»Nej! För Guds skull sägen mig, hvar Maria är!»

»Hon är . . . hon är . . . är för tio dagar sedan afrest till Tyskland för att gifta sig med gamle Baumhauer i Königsberg.»

»Min Gud! Jag har då kommit för sent!»

Slut på förra delen.

FRÖKEN BÄRFELTS HEMLIGHET

HISTORISK ROMAN FRÅN CARL XII:s TID

I TVÅ DELAR

AF

LODBROK

SENARE DELEN

STOCKHOLM

NILS GLEERUPS FÖRLAGSEXPEDITION

STOCKHOLM, TRYCKT I CENTRAL-TRYCKERIET, 1882.

FÖRSTA KAPITLET.

Spionen.

År 1703 omkring den 15 maj började Carl XII med tio tusen man belägringen af Thorn, en fästning i Polen, i hvilken konung Augusts trupper till ett antal af omkring fem tusen hade inneslutit sig efter striden vid Pultusk.

Hos den unge svenske konungen hade under den tidrymd, som låg mellan afslutandet af danska kriget och början af den långvariga belägringen af Thorn, försiggått en rask utveckling af den hos honom medfödda lusten till krigisk sysselsättning och af hans ärfda egenskaper såsom krigare. Denna utveckling skulle hafva af Carl XII gjort en heros bland heroer, om icke på samma gång och i samma mån äfven de felaktiga riktningarna i hans anlag och lynne hade vuxit. Carl XII är stor inför efterverlden med alla sina fel, men större skulle han hafva blifvit, om feLEN varit mindre i ögonen fallande och mindre — förderfliga för honom sjelf och hans fäderneärfda rike.

Redan förut hafva vi varseblifvit hos honom spår af en viljekraft, som sällan gaf vika. Denna viljekraft var egnad att på en gång framkalla stora bedrifter och stora felsteg. Grundad redan i hans natur, uppeldades den genom åtskilliga tillstötande omständigheter redan vid hans öfvergång från barndom till ungdom. Vi hafva nämligen sett, huru som Carl under sina första regeringsår beherskades af den tanken, att hans äldre omgifning kunde i hans ungdom finna en anledning att ringakta hans

konungsliga majestät, och vi hafva äfven i de föregående kapitlen af denna berättelse funnit, att den unge konungen, för att värna sig mot denna fruktade ringaktning, dels plägade antaga en låtsad värdighet i sitt yttre, då han uppträdde i egenskap af konung, dels ganska ofta till det yttersta försvarade en oriktig åsigt, en förvänd befallning eller ett oförsigtigt löfte. Att han började striden mot Danmark hade till en stor del sin grund deri, att han ansåg sin konungsliga ära skola blifva kränkt genom att rygga det löfte, som han i ett ögonblick af oförsigtigt ädelmod hade gifvit hertig Fredrik att försvara denne, äfven om det skulle kosta hans egen krona. När nu den unge hjälten under krigets storm och åska hastigt mönade till man, öfvergick hans likt en rol spelade värdighet till naturligt majestät, och på samma gång förvandlades hans vana att icke tåla en motsägelse, som kunde sära majestätet, till en ohjelpig envishet, hvilken, uppuren af hans medfödda kraft i viljan, aldrig kunde hvarken böjas eller brytas. Vänners råd och böner, timande olyckor och motgångar — ingenting förmådde nu inverka på honom. Hvad han en gång hade beslutat och, framför allt, hvad han en gång hade yttrat, det ändrade han aldrig, icke ens när han såg dess förderfliga följder och således lätt borde hafva kunnat inse sitt misstag. Dock är han midt ibland de ruiner, som hans envishet hopat omkring honom, stor, oupphunnen, gigantisk, ett föremål för beundran och kärlek hos detta samma folk, hvilket hans envishet fört från en dyrt köpt rang bland Europas mäktigaste stater till branten af politisk undergång.

För så vidt hans alltjemt växande styfsinhet gjorde sig gällande på det politiska området, t. ex. uti afsättningskriget mot konung August, kan man skönja bland historiens töcken en icke ringa inverkan på hans sinne genom personer och omständigheter, hvilka stegrade hans oböjlighet. Så länge hertig Fredrik af Holstein lefde, upphörde han aldrig att genom sina oftast i hemlighet gifna råd drifva konungen framåt i företag och planer, hvilka voro egnade att befordra hertigens afsigter i fråga om Sveriges tron, och sedan hertigen stupat i slaget vid

Klissow 1702 den 9 juli, torde hans efterlemnade enka, Hedvig Sofia, hafva genom utskickade af det parti, som slöt sig till henne och i henne vördade den blifvande drottningen af Sverige, fortsatt den afidne hertigens taktik att förleda konungen till vådliga och halsbrytande företag. Utom dessa intriger fans äfven annat, som inverkade på konungen till förökande af hans envishet, och dit hänföra vi i första rummet den både bland folket och i konungens eget inre rådande öfvertygelsen, att hans tankar, planer och beslut såväl som hans företag berodde af ett slags omedelbar gudomlig ingifvelse. Man trodde allmänt, att konung Carl var af försynen sänd att utföra något verldsomskapande värf, och han sjelf var allt för benägen att sätta tro till den allmänna meningen i detta fall. Underbara sägner voro gängse bland folket och nådde konungens öron — sägner, hvilkas betydelse koncentrerade sig kring den unge hjeltens utomordentliga mission. Man talade om en sten, som blifvit funnen på Bråvalla hed och som, underlig till formen, var ännu underbarare genom de tecken, hvilka man läste på densamma. Man kom öfverens om, att då en underbar makt hade låtit naturen sjelf inrista på denna sten Carl XII:s namn, vapen, födelseår och årtalet för hans tronbestigning jemte påfvar, munkar, englar o. s. v., så kunde detta icke betyda annat än att konungen skulle utföra underbara ting inför en häpnande värld. Sedan folket länge hade trott på dessa sägner och tillagt dem bibelns trovärdighet, började konungen småningom att också sjelf tro på dem. Under sina största misstag och djupaste olyckor hade han därför en orubblig tro på sin lyckliga stjärna och då han ansåg sina planer vara honom på ett öfvernaturligt sätt ingifna, var det naturligt, att han ogera afstod ifrån dem eller ändrade något deruti.

Sådan var den unge hjelte, som hade fattat det orubbliga beslutet att afsätta konung August från polska tronen och som af ingenting lät sig afhållas från att genomföra detta både i folkrättsligt och politisk afseende beklagansvärda misstag. Troligen föll det honom aldrig in att fråga sig sjelf, huruvida han verkligen egde rätt

att blanda sig i Polens enskilda inre angelägenheter och att med svärdet i hand tvinga ett fredligt rike att afskeda sin konung. Lika litet tänkte han troligen på, huruvida detta krig skulle lända hans eget rike och folk till nytta. För honom var konung Augusts afsättning en del af den gudomliga mission, som han med eller mot sin vilja skulle utföra. Dertill kom vreden öfver konung Augusts trolösa infall på hans område. Hatande all trolöshet, emedan han sjelf var af en fullkomligt ärlig natur, kände han en hjertlig afsky för konung August, hvilken han ansåg fullkomligt ovärdig sin höga plats. Att fördrifva honom och på hans tron uppsätta en värdigare konung, det kunde därför icke synas Carl annorlunda än såsom en god och rättmätig sak, hvilken nödvändigt måste ingå i försynens stora verldsplan.

Således finna vi honom nu i september månad 1703 fullt sysselsatt med utförandet af den straffdom, hvilken en högre makt enligt hans öfvertygelse bjöd honom att sända öfver den polske konungen. Belägringen af Thorn var en integrerande del af hans straffdomsplan, och därför bedref han denna belägring med all den ifver, som tron på gudomlig sändning och ett inrotadt begär efter bragder kunde ingifva honom.

Konung Augusts sachsiska armé hade inneslutit sig i denna fästning, och Carl kunde därför hoppas att genom Thorns eröfring och genom att der taga Augusts sista försvarare till fånga helt och hållet bryta sin fiendes motståndskraft. Följaktligen gjorde konung Carl allt för att eröfra Thorn. Han lät från Riga och Carlskrona öfverföra belägringsartilleri. Från Sverige anlände fyra tusen nyutskrifna soldater. Det oaktadt hade svenskarne nu i september månad efter sjutton veckors belägring och ansträngningar icke vunnit någon annan fördel än den, att de hade skjutit enskilda delar af staden i brand och injagat en ytterlig förskräckelse hos de beskedliga borgarna.

Under det belägringen småningom skred framåt genom anbringande af löpgrafvar och andra dithörande verk, företog konungen med exempellös djerfhet hvarje dag en ridt

kring fästningen, oftast inom kanonhåll från dess murar och vallar. Just i det ögonblick, då vi med läsarens tillåtelse inträda i den svenska belägringshärens läger, se vi konungen återvända från en sådan ridtur.

Den lilla kungliga truppen saktade farten, då den red in i det obefästade lägret, hvarest soldater och ryttare kommo fram ur tälten för att se och helsa sin konung. I allas blickar lästes den mest odelade beundran, och många voro de berömmande ord, som fälades af unga och gamla krigare, när konungen red förbi dem.

Bland mängden, som på olika ställen i lägret åskådade konungens intåg, befann sig äfven en man, hvilken icke var klädd såsom krigare, utan snarare i sin kläde-drägt förrådde, att han tillhörde den talrika personal af hofmästare, taffeltäckare, kockar och lakejer, som dels till konungens tjänst medföljde hären och dels medfördes af de rikare och förnämre bland de högtstående befälhafvarne. Mannen var lång till växten och mycket mager samt hade funnit det med sin smak öfverensstämmande att låta skägget växa öfver hela nedra delen af ansigtet, der det tog sig ut som en af törnen och tistlar öfverväxt allmänning. En viss dysterhet låg utbredd öfver hela ansigtet och gjorde ett fränstötande intryck på dem, som sågo honom.

Ingen hade likväl tid att närmare gifva akt på den magre och dystre mannen, ty allas uppmärksamhet var fästad vid konungen, och allas ögon följde den unge hjälten.

»Märkvärdigt är det», sade en soldat till en annan, »att fienderna icke kunna med sina skott skada konungen, ehuru han hvarje dag nalkas fästningen inom skotthåll.»

»Ser du öfverstelöjtnant Hans Mörner?» svarade kamraten.

»Ja väl.»

»Han har förlorat sin hufvudbonad under ridten med konungen i dag. Och se blott! Sjelfva öfverste Granatenhjälm har blifvit illa åtgången af kulorna från fästningen. Hufvudbonaden och hälften af kappan äro borta.»

»Men konungen är fullkomligt oskadad både till lemmar och klädsel. Det är säkert, att de fiendtliga kulorna icke kunna skada honom.»

»Du tror då, att han är hård?»

»Min vän! Jag tror ingenting, ty för att kunna tro, måste man icke se. Jag ser tydligt huru det är fatt.»

»Hvad ser du då?»

»Ätt en osynlig makt vakar öfver konungen.»

»Nå, du torde väl hafva rätt, du.»

De båda soldaterna blandade sina kraftiga röster bland det entusiastiska rop, som höjdes hvarhelst konungen drog fram. Vänligt leende besvarade denne sina bussars hyllning och drog sig med sin lilla trupp bort mot den punkt af lägret, hvarest hans eget och hans omgifnings tält voro uppslagna.

Den magre och dystre mannen strök med handen de vilda testarne af sitt skägg, blickade argt på konungen och hans följe och var den ende, som icke egnade den unge hjelten någon hyllningsgård. Deremot brummade han i skägget någonting, som i de kringståendes öron, om de hade haft tid att lyssna dertill, skulle hafva antagit denna form:

»Besitta! Han var icke heller bland konungens följe. Hvar skall jag nu finna honom?»

Hvem denne »honom» var, som han önskade finna, uttalade han emellertid icke, förr än några ögonblick senare, då soldathoparne redan hade börjat skingras och den magre mannen med någon tvekan vände sig till en af krigarne med denna fråga:

»Kamrat! Kan du upplysa mig om, hvar korpralen Abraham Bandholtz är att träffa?»

»Korpralen Bandholtz? Honom känner jag icke.»

»Det kallar jag besynnerligt. Skulle han icke finnas här?»

»Derom kan jag icke upplysa dig», svarade soldaten kort och ville samtidigt aflägsna sig.

Detta ingick dock icke i den magres plan.

»Nå», sade han, hejdande den bortgående krigaren, »när jag rätt betänker saken, är jag icke alldeles säker

på, att den person, som jag söker, är korpral. Mähända är han befördrad. Kanske återfinner jag honom nu såsom kornett eller kaptan eller . . . med få ord, kamrat, om du känner någon människa med namnet Abraham Bandholtz, så visa mig hvar han finnes, lika godt hvad titel och rang han har.»

Ryttaren, en ung och rask karl, betraktade ett ögonblick den magre mannen med misstänksam min, innan han svarade:

»Du söker efter Bandholtz och vet icke, att han nu mera är kornett? Det är ett ganska besynnerligt förhållande. Hvad vill du honom?»

»Ah!» genmälde den magre, utan att låtsas märka soldatens fråga. »Han är således kornett nu mera!»

»Förvånar det dig?»

»Visst icke! Han var alltid en bård krigsman.»

»Nå, hvad vill du honom?»

»I ordning med frågorna, min vän! Du glömmmer, att du ännu icke besvarat min fråga angående herr kornettens bostad.»

»Nåväl! Hans tält är der borta», svarade soldaten, i det han med handen utpekade ett tält, som icke låg ett bösshäll från den plats, der de stod. »Och sedan jag nu besvarat din fråga, är du kanske god att upplysa mig om, hvad ärende du har till honom.»

»Icke ännu! Du måste först säga mig, om han för ögonblicket är att finna i sitt tält.»

»Nej, det är han icke.»

»Är han frånvarande? Finnes han icke i lägret?» sporde den magre med märkbar ifver.

»Nej!»

»Ha! Hvar är han då?»

»Han red i går ut på en mindre expedition bortåt Pultusk.»

»Och när kommer han tillbaka?»

»Du gör många frågor.»

»Jag förmodar, att jag lyckats framställa dem i en höflig form?»

»Åhja!»

»Och att jag derför kan vänta lika många och lika höfliga svar?»

»Nåväl, han lär återvända denna eftermiddag.»

»Godt! Farväl, kamrat!»

»Men säg mig nu ditt ärende!»

»En annan gång! Farväl! Tack för upplysningarne!»

Strykande sitt röda, vilda skägg med högra handens afvigsida, aflägsnade sig den magre mannen från soldaten. Denne stod och blickade efter honom, ända till dess han försvann bakom tältraderna. Då vände ryttaren sig om och gick tankfull åt motsatt håll, yttrande till sig sjelf:

»Den der karlen har inga goda afsigter. Fy! Sådana hemska ögon han hade! Jag måste varna den tappre kornetten. Det var en lycka att jag var förhindrad att medfölja kornetten i går. Jag hade då icke kommit i samtal med denne man och skulle icke hafva varit i tillfälle att gifva min herre någon varning. Det var säkert försynen, som stälde det så, att jag måste blifva kvar här och för en enda gång icke medfölja kornetten.»

Händelsen hade fogat det så, att den magre med sina frågor rörande Bandholtz hade vändt sig till en person, som stod denne ganska nära. Henrik — detta var den unge ryttarens namn — var nämligen anställd såsom kornettens uppappare, en tjänst, hvilken dock icke hindrade honom att på samma gång tjena konungen mot fienden. Läsaren har en gång förut sett denne Henrik. Det var i vårtiden år 1700 vid Kungsör, hvarest den nuvarande ryttaren då innehade en stalldrängs mera anspråkslösa och fredliga befattning. Men Henrik är icke mera densamme som han då var. Bondaktigheten i hans »skick och fasoner» har i betydlig grad blifvit afslipad, sedan Henrik kom i krigstjänst, och han är nu en hurtig karl, som aldrig råkar i förlägenhet rörande sättet att dölja sina händer och som ganska väl vet att iakttaga rätta ögonblicket både till att visa ödmjukhet och till att visa sig morsk och sträf.

Ett par timmar senare vände Bandholtz tillbaka från sin utflykt, och han hade knappt inträdt i sitt tält, förr än Henrik skyndade att omtala mötet med den magre

och skäggige mannen. Bandholtz lyssnade med uppmärksamhet, och under tiden kunna vi taga vår hjelte i betraktande.

Ungefär tre år hafva förlidit, sedan vi sågo honom. Sista gången var det vid det tillfället, då han, efter att hafva lyckligt kämpat sig igenom de snaror, som fröken Bärfelt utlagt för honom, anlände till Stockholm och i bryggare Ladaus hem erhöll underrättelse om Marias afresa till Tyskland för att, som Ladau sade, »ingå äktenskap med sin förmyndare, gamle Baumhauer i Königsberg». I det yttre hade de tre åren helt lätt vidrört Bandholtz och endast medfört ringa förändringar. Hans ansigte bar nu en mera allvarlig prägel, än då vi första gången gjorde hans bekantskap. Det var högst sällsynt, att ett leende nu mera upplyste hans drag. För öfrigt såg han obetydligt äldre ut, men var måhända till kroppen något mera fyllig och utvecklad, dock icke så att han kunde kallas fet. Alldeles oförändradt var det ärliga, redliga uttrycket i hans ögon och den öppna blick, med hvilken han mötte hvar och en såväl bland de högt och högst uppsatte som bland sina underordnade.

»Min käre Henrik», sade han allvarligt, då ryttaren slutat sin berättelse, hvilken hölls i mycket liflig färgton, »du gör dig onödiga bekymmer. Denne karl är icke min fiende.»

»Huru? I känna honom?»

»Nej, men du har skildrat honom för mig med så stor skicklighet, att jag ganska väl kan föreställa mig hans utseende. Jag hade en gång fyra fiender, men ingen af dem hade rödt skägg.»

»Herre, han kan hafva låtit skägget växa sedan den tiden.»

»Deri har du rätt, men ingen af mina fyra fiender var mager. Tvärtom voro de alla rätt korpulenta karlar.»

»Nå», svarade Henrik förlägen, »Jag har väl orätt då i mina misstankar, men i alla händelser...»

»Hvad?»

»Jo, i alla händelser hade karlen de fulaste ögon, jag någonsin sett.»

»Bah! Man slår icke ihjäl någon med ögonen.»

Mera blef för tillfället icke taladt om denna sak, emedan en besökande inträdde i tältet. Det var Carl Bernhard Klinckowström.

Vänskapen mellan de båda unga männen var ännu lika varm, hvilket äfven bevisades af det hjertliga sätt, på hvilket de helsade hvarandra.

»Henrik», ropade Bandholtz, sedan hans gäst satt sig ned, »en flaska vin! Af det bästa slaget, förstår du!»

Derefter vände han sig tillpagen, sägande:

»Din tid tillåter dig väl att qvarstanna hos mig, medan vi tömma den? Vi sammanträffa så sällan, att när det någon gång sker, det nästan är mig omöjligt att släppa dig ifrån mig.»

Henrik hade snart anskaffat det begärda, och de båda unga männen kunde nu, sedan Henrik blifvit bortskickad, börja det förtroliga samtal, efter hvilket de säkert båda längtade. Naturligt var, att förhållanden och tilldragelser i lägret skulle i första rummet taga deras tankar och ord i anspråk.

»Det gläder mig», sade Bandholtz, »att konungen börjat inse det okloka deri, att hans lif blottställes på det öfverdådiga sätt, hvartill vi så ofta varit vittne. Konungens lif är af så stor vigt för hären, att han ingalunda bör utsätta det för allt för ögonskenliga faror.»

»Denna din mening måste jag gilla, men hvad beträffar det, att konungen nu skulle hafva börjat att ådaga-lägga större försigtighet och omtanke om sig sjelf, så måste jag bekänna min oförmåga att fatta hvad du menar.»

»Då har jag troligen uttryckt min tanke på ett oklart och otydligt sätt, och jag vill genast godtgöra detta fel. Jag känner i likhet med hela vår här, att Carl XII har låtit uppslå sitt eget tält inom skothåll från Thorns murar och vallar. Är min mening hittills tydlig?»

»Den är ypperlig, min vän! Fortsätt!»

»Du förnekar således icke det faktum, att fiendens kulor kunna nå konungens tält?»

»Det är mig omöjligt att neka, ty jag har sedan den egentliga belägringens början räknat minst trettio

grofva skott, som tagit sin kosa midt genom det kungliga tältet, och mer än en gång hafva fiendens kulor susat kring mina öron, under det jag uppvaktat konungen. Tre karlar i konungens närmaste omgifning hafva blifvi dödade genom skott från fästningen.»

»Nå, konungen lærer till slut hafva insett det dåraktiga och gagnlösa i en djerfhet af detta slag. Åtminstone kan man få denna tanke, då man iakttager de försigtighetsmått, som nu ändtligen blifvit träffade till skydd för det kungliga tältet.»

»Du förvånar mig i sanning. Derom har jag icke hört någonting.»

»Verkligen?»

»På min ära.»

»Har du då icke sett den rad af stora höstackar, som blifvit lagd framför konungens och hans omgifnings tält?»

»Ah! ... Men säg mig, när du såg dessa stackar!»

»I går då jag red genom lägret för att begifva mig ut på den färd, från hvilken jag nyss återkommit.»

»Jaså ... och du tror verkligen, att det var konungen, som lät anbringa denna vall af hö?»

»Din fråga synes antyda, att så icke var.»

»Ja, min bror, konungen var borta, när höet dutfördes, och att han icke gifvit befallning derom, det bevisas bäst genom det missnöje, han visade vid sin återkomst.»

»Ah! Han blef missnöjd?»

»Ja, och i stället för att prisa Piper för hans omtanke, befalde han, att man genast skulle bortföra hvarje höstrå från platsen.»

»Och befallningen blef åtlydd?»

»Tror du, att någon skulle våga brista i lydriad?»

»Ehuru konungen är ung och oerfaren, tror jag dock, att ingen skulle hafva dristighet nog dertill.»

»Och följaktligen har konungen fortfarande det nöjet att kunna visa fienderna sitt omätliga förakt, och dessa hafva å sin sida äran att få skjuta till måls på hjeltekonungens tält.»

»Lyckligast är det för dem sjefva, så länge deras skott icke träffa konungen.»

»Du har rätt. Om de döda honom, skola vi väl veta att utkräfva en passande hämnd. Hela hären skulle vid en sådan olycka blifva upptänd af raseri.»

»Och de sachsare, som öfverlevat Pultusk, skola till sista man falla på samma gång som Thorn.»

»Sådan är min mening. Men . . . då vi nu tala om ödeläggelse, vill jag begagna tillfället att lyckönska dig till att ännu icke hafva blifvit öfverlistad och dödad af den förfärliga qvinnan, som svurit ditt förderf. Mätte samma lycka falla på din lott äfven för framtiden!»

»Det är nu länge sedan hon lät höra af sig», svarade Bandholtz med ett allvarsamt, nästan dystert uttryck i röst och ton.

»Så mycket större skäl att frukta henne och vara på din vakt. Menniskor af hennes beskaffenhet äro aldrig farligare än när de visa sina fiender ett lugnt anlete eller tiga och synas overksamman.»

»Bah! Hvad vill hon väl göra? Hvad kan hon nu mera göra, sedan hon beröfvat mig det dyrbaraste jag egde på jorden?»

»Du menar din Maria? Nå, jag medgifver, att denna förlust var svår, oersättlig, ty flickan var både skön och dygdädel. Jag medgifver äfven, att det mest ingrodde hat borde känna sig tillfredsstäldt, men driffjedern till hennes förföljelser mot dig har, om jag rätt fattat saken, icke blott varit hat.»

»Hvad mera?»

»Frukta.»

»Kanhända!» svarade mekaniskt den unge kornetten, hvilken vid Marias namn blifvit tankfull och tycktes hafva försjunkit i drömmar.

»Du har aldrig omtalat för mig den egentliga orsaken till fröken Bärfelts hat mot dig, men jag tror mig likväl hafva gissat till åtminstone en del deraf. Min vän, hon fruktar dig!»

»Mähända!» svarade Bandholtz lika tankfullt.

»Troligen emedan du har i din hand något medel att skada henne?»

»Jag?» utropade Bandholtz, häftigt uppfarande. »Skulle jag vilja skada henne? Hon är ännu mitt hjertas dyrbaraste skatt; ännu älskar, tillber, afgudar jag henne, och jag kan icke hjälpa det, jag förmår icke slita denna kärlek ur mitt hjerta, ehuru jag vet, att den är syndig, sedan hon är en annan mans maka.»

»Om hvem talar du?» utropade Klinckowström med förvåning. »Är du förälskad i fröken Bärfelt, och finnes det verkligen en man, som varit tillräckligt begåfvad med mod för att vid lugn besinning taga denna infernaliska qvinna till äkta?»

»Hvem talar om fröken Bärfelt? Jag menade naturligtvis Maria.»

»Ah, jag glömde, att du allt sedan den stora katastrofen i Stockholm, då du mottog underrättelsen om Marias färd till Tyskland och tillämnade giftermål med sin förmyndare, aldrig kan höra Marias namn utan att försjunka i grubblerier, som komma dig att glömma allt annat. Jag vill råda dig att tänka mindre på henne. Det gagnar ju till ingenting att gräfvad ned sig i en sorg, som tär på både lifskrafter och lefnadsmod. Töm ditt glas och låtom oss tala om fröken Bärfelt! Det är ett ämne, som torde vara egnadt att skingra din dysterhet.»

»Menar du det?»

»Ja, ty blotta tanken på den qvinnan bör kunna reta dig till vrede, ja, till raseri, och vreden eller raseriet äro medel, så goda som några andra, till att förjaga tungsinta, ofruktbara grubblerier.»

»Nå, jag måste erkänna, att jag har behof af starka retmedel för själen, om jag icke skall förlora mig i en dyster och sorgbunden kontemplation. Alltå, låtom oss tala om fröken Bärfelt, låtom oss säga så mycket ondt om henne, som vi kunna påhitta! Men först vilja vi tömma våra bägare. Din välgångsskål, min vän!»

Sedan de tömt glasen och dessa ånyo blifvit fyllda med den gnistrande, ädla saften af eldig spansk drufva, fortfor Bandholtz:

»Nu är jag beredd på att svara dig på allt, hvarom du vill tillfråga mig rörande den ädla hofdamen. Jag är i denna stund mera uppretad mot henne än eljest, ty jag påminde mig nyss, att två år nu hafva förgått, under hvilka hon lemnat mig helt och hållet i ro.»

»Och det uppretar dig?»

»Ja, ty jag behöfver verkligen den förströelsen att vara omgifven af hennes fiendtliga anslag; jag har behoff af den glädjen att bekämpa henne. Jag önskar, att hon icke måtte hafva glömt mig, utan snart hedrar mig med någon infernalisk plan mot mitt lif. Det skulle möjligen ännu kunna rädda mig från den apati, i hvilken jag har börjat nedsjunka.»

»Däre! Du borde i stället önska, att denna qvinna vore död och att hon aldrig mera kunde egna dig en tanke.»

»Skulle jag önska henne död? Nej, min vän, det är den sista önskan, jag skulle vilja hysa. Jag är nemligen i mitt hjerta öfvertygad derom, att hon icke ens såsom död skulle lemna mig i ro, och jag skulle ogera inlåta mig i strid mot gengångare. Att kämpa för mitt lif mot varelsor af kött och blod, det fruktar jag icke, men för en strid mot spöken och andar känner jag ingen häg. Således, må hon lefva och lefva länge!»

»Då har du kanske ingenting emot att dricka hennes skål?»

»Hvilket förslag! Fy!»

»Som du vill! Men . . . säg mig, om det nämligen icke är en hemlighet, hvarför fröken Bärfelt hatar dig! När och af hvilken orsak började hennes hat? Har jag rätt i min förmodan, att hon hatar dig blott derför, att hon fruktar dig?»

»Jå, så förhåller det sig verkligen.»

»Du känner då något ur hennes förflutna lif, som lägger i din hand en makt, hvilken hon har orsak att frukta?»

»Ja, ty jag vet och kan med vittnesed styrka att hon är . . .»

»Hvad är hon?»

»... hon är en simpel tjuf.»

»Ah! Min aning har då icke bedragit mig.»

»Jag såg henne en gång ur enkedrottningens låda stjåla penningar.»

»Vill du förtälja mig historien derom?»

Bandholtz berättade nu för sin vän, huru han kommit i besittning af fröken Bärfelts farliga hemlighet. När han slutat, sade pagen:

»En sak i din berättelse väcker min förvåning.»

»Du menar den, att en qvinna i hennes ställning kunnat sjunka så djupt, som hon har sjunkit? Det är i sanning förvånande.»

»Det beror af medfödda dåliga anlag, vårdslösad uppfostran, förfelad eller försummad religiös omvårdnad och af mycket annat måhända, som vi icke känna, men som, om vi kände det, skulle på naturligaste sätt förklara hennes djupa fall. Derfor förvånar jag mig icke deröver. Men säg mig, min vän, har du aldrig gjort något försök att blotta hennes uselhet och inför drottningen, hofvet och hela världen framställa henne såsom den brottsliga i fråga om de talrika stölder, som under de senare åren hafva egt rum i konungaborgen?»

»Nej, det har jag icke.»

»Det förvånar mig.»

»Nå, för att säga sanningen, förundrar jag mig sjelf ibland öfver samma sak och jag vet knappt hvad det har varit, som afhållit mig från att uppträda mot henne. Till en början åtminstone var det, derom är jag viss, endast fruktan för att ännu mera uppreta henne mot mig.»

»Du var rädd? Det är otroligt.»

»För egen del fruktade jag mig icke, men glöm ej, att den infernaliska qvinnan hade kännedom om min böjelse för Maria. Det var för Marias skull som jag fruktade att ännu högre stegra hennes vrede.»

»Ett ädelt, men dåraktigt motiv!»

»Hvarför dåraktigt? Låg icke den tanken och förhoppningen nära till hands, att hon, märkande min skonksamhet mot henne, skulle sjelf upphöra att förfölja dem som voro mig kära?»

»Dårskap! Menniskor af hennes beskaffenhet efter-skänka aldrig någonting och allra minst af den hämnd, som de en gång hafva beslutat utkräfvä, ty de hafva svårt att i allmänhet utöfva förlåtelsens dygd och särskildt är det dem omöjligt att förlåta, om någon kommit i besittning af en för dem förnedrande hemlighet.»

»Jag har haft och har ännu en bitter erfarenhet, som säger mig, att denna din åsigt icke blifvit vederlagd af fröken Bärfelt. Hon hvilade icke i sitt hämndearbete, förr än hon beröfvat mig min brud.»

»Var öfvertygad om, att hon ännu icke hvilar, att hon smider sina vapen i hemlighet och att ju längre tid, som åtgår, innan vapnen blifva färdiga, desto farligare skola de blifva.»

»Du tror då, att hon . . .»

»Jag tror, att hon icke blir nöjd, förr än hon dödat dig, min vän.»

»Nå, hvad skada vore skedd genom min död, då jag har förlorat allt, till och med lusten och begäret efter att lefva. Jag skulle till och med tacka henne, om hon ville göra ett slut på mina sorger.»

»Men jag ville icke tacka henne därför, ty derigenom skulle hon beröfvä mig den bästa bland vänner. Uppriktigt taladt, min käre Bandholtz, är väl ditt lif icke så fattigt och glädjetomt, som du i de dystra ögonblicken föreställer dig. Kärlek och vänskap äro två beslägtade ting, och om du nu genom ett oblidt öde blifvit vägrad den förra, torde den senare kunna gifva dig en icke oväsentlig ersättning. Med få ord, det är din pligt att lefva för dina vänner, bland hvilka jag räknar mig såsom den trognaste.»

Djupt rörd af vännens ord, räckte Bandholtz honom handen, yttrande med det uttryck af innerlighet, som han i betydelsefulla ögonblick förstod att inlägga i sin röst:

»Jag tror dig, och din vänskap är sannerligen för mig en stor tröst, en af de få ljuspunkterna i mitt lif.»

»Men icke den enda! Konungen värderar dig för ditt ärliga mod, hvarpå du så ofta gifvit bevis. Du skall, om jag icke saknar all siareblick, vinna snabb befördran.»

»Konungen har befordrat mig mera än jag förtjenat, då han upphöjde mig till kornett.»

»Åh, du lärer icke försumma att vid första tillfälle tala till hans hjerta genom mannamod och uppoffrande trohet, så att han gör dig till kapten.»

»Bah! Möjligen får jag vid krigets slut denna titel jemte några daler silfvermynt årligen i pension.»

»Vid krigets slut blir du general, min vän, så vida du icke dessförinnan stupar eller råkar i fångenskap hos fienden. Du skall emellertid få erfara, att min första spådom snart nog går i fullbordan. Vid nästa bragd, som du och ditt goda svärd utföra, erhåller den lille pedanten Casten Feif i uppdrag att utskrifva din kaptensfullmakt. Det är min åsigt om saken. Som Feif är din vän, lärer han göra det med glädje. Det var ju han, som gaf dig en vink om fröken Bärfelts planer att gifta bort Maria med hennes förmyndare, gamle . . . hvad heter han?»

»Baumhauer i Königsberg.»

»Nå, det var ju Feif, som i Danmark underrättade dig om detta anslag?»

»Ja, men min vän är han därför icke. Tvärt om var han åtminstone vid den tiden en af denna qvinnas bundsförvandter.»

»Dermed må nu vara huru som helst. Han är i alla händelser tillräckligt slug att icke vägra att skrifva din kaptensfullmakt, då han erhåller befallning att göra det.»

»Skämt å sido, min vän! Anser du verkligen, att jag bör offentligen uppträda mot fröken Bärfelt?»

»Det är verkligen min tanke.»

»Att jag bör röja hennes hemlighet?»

»Ju förr det sker, desto bättre.»

»Och befordra henne till laglig näpst?»

»Javisst, min bror!»

»Godt! Jag vill då gripa verket an. Så länge denna belägring räcker, torde det vara otänkbart att erhålla ledighet från hären under några veckor, men så snart Thorn fallit, vill jag begagna mig af den tid, som troligen

kommer att förflyta, innan något nytt krigsföretag af större vikt företages. Om det är sant, att konungen, såsom du säger, icke är mig obehågen, lär han icke vägra mig någon tids frihet. Jag skyndar då till Stockholm. Det är fröken Bärfelts eget fel, att jag kommer med straff och vedergällning.»

Då kammarpagen icke genast besvarade sin väns ord, uppkom några sekunders tystnad i tältet. Derunder trängde ett besynnerligt ljud utifrån in till de båda vännerna.

Mörkret hade längesedan inbrutit, kanondundret hade tystnat och med undantag af de mer eller mindre högröstade samtal, som fördes här och der, rådde tystnad i svenskarnes läger. Våra vänner blefvo därför mycket förvånade, när de i det ögonblick, då Bandholtz upphörde att tala, förnummo ljudet af ett våldsamt nysande, interfolieradt med grofva ord och utlätelser. Den nysande personen tycktes befinna sig alldeles invid tältväggens yttre sida.

»Pst! ... för ... pst! ... ban ... pst ... nadt ... pst!»

Våra båda vänner voro i det första ögonblicket böjda för att skratta åt detta underliga sätt att uttrycka sig, men plötsligt utropade Bandholtz:

»Någon har lyssnat till vårt samtal, ty hvem skulle väl befinna sig så nära tältets baksida, om icke i ändamål att spionera?»

»Du har rätt. Låtom oss gå att taga kännedom om förhållandet.»

De båda unga männen skyndade ut ur tältet, men när de kommo bakom detta, funno de der ingen meniska. Den nysande, hvem det nu var, hade funnit för godt att aflägsna sig.

Länge behöfde de dock icke sväfva i okunnighet om den riktning, i hvilken han hade flytt, ty upprepade nysningar i fjerran underättade dem derom.

»Skola vi förfölja honom eller icke?» yttrade kammarpagen.

»Hvartill skulle det tjena?»

»Naturligtvis endast till att förskaffa oss visshet i fråga om hans namn och andra omständigheter, som kunna intressera oss.»

»Bah! Han har nu upphört att nysa och det skulle blifva omöjligt att följa den kosa, han tagit.»

Klinekowström lyssnade och då han icke längre hörde den flyendes näsljud, insåg han omöjligheten att i nattens mörker förfölja honom och måste, ehuru motvilligt, afstå derifrån.

ANDRA KAPITLET.

Nya qvastar sopa alltid väl.

Följande dagens morgon hade Bandholtz, som var trött efter mödor och strapatser och därför sof längre än eljest, knappt lemnat sitt spartanska hviloläger, förr än hans trogne upppassare Henrik intrusade i tältet med alla yttre tecken till förskräckelse och fasa.

»Han är här, han är här», utropade han och vred derunder sina händer liksom en, hvilken är stadd i full förtviflan.

»Hvem?» sporde Bandholtz lakoniskt och utan att låta smitta sig af sin tjenarés rädsla.

»Den magre mannen naturligtvis, han som har det vilda röda skägget.»

»Ah!»

»Tag för all del icke emot honom, herre!»

»Han vill således träffa mig?»

»Ja, herre, det vill han, men...»

»Låt honom då komma in!»

»Gud bevare oss!»

»Tig och lyd!»

»Nå, nå . . . det angår icke mig.»

Henrik skyndade ut och införde snart den af honom fruktade karlen, som af Bandholtz betraktades med en viss nyfikenhet, framkallad genom Henriks misstankar mot honom. I hela dennes yttre kunde Bandholtz icke upptäcka någonting fruktansvärdt och han log därför i sitt sinne åt Henriks »dumheter». Den magre individen hade

visserligen ett dystert och mörkt ansigtsuttryck, men som han var lugn, höflig, städad och yttrade sig på ett sansadt, lugnt och ödmjukt sätt, kände Bandholtz icke någon misstro.

»Du önskar tala med mig?» sporde han och inlade i sin röst en viss skärpa, emedan han såg, att Henrik stod gömd bakom tältöppningen, och han ville icke stegra den trogne tjenarens oro med allt för stor vänlighet mot den besökande.

»Ja, nådig herre, man har sändt mig till eder.»

»Hvem har sändt dig? Hvarifrån kommer du?»

»Från Königsberg, nådig herre!»

»Ah! Du skulle vara skickad af personer i Königsberg till mig?» utropade kornetten förvånad och upprörd.

»Till eder, såvidt I ären kornetten Abraham Bandholtz.»

»Det är jag.»

»Då skickar min matmoder eder detta.»

Den magre framräckte med en djup bugning ett litet bref, hvilket Bandholtz med stor ifver och upprörd i sin själs innersta öppnade och läste. Under läsningen glömde han helt och hållet den magre budbäraren, men om han för ett ögonblick hade blickat upp ur brefvet och närmare betraktat karlens ansigte, skulle han hafva deri varseblifvit en förändring, hvilken troligen skulle hafva fört honom närmare till den trogne Henriks uppfattning af budbärarens person. Det förut lugna och nästan intetsägande anletet lifvades plötsligt, då karlen trodde sig obemärkt, af ett uttryck af utesägligt hat, som talade sitt hemiska språk både i de nyss matta, nu glänsande ögonen och i sjelfva anletsdragen. Försigtigheten bjöd honom dock att beherska sig, och därför hade hans ögon blifvit matta igen och hans drag lugna och intetsägande, innan Bandholtz hade slutat läsningen af brefvet.

Kornetten hade emellertid under vexlande sinnesrörelser fördjupat sig i den af rosenlukt doftande skrifvelsen och på det läsaren må klart inse orsakerna till den sinnesrörelse, han ådagalade, vilja vi här framlägga brefvet i dess helhet.

»Käre Abraham!

Man hade sagt mig, att du var död, att du stupat i striden för din konung. Jag har satt tro till denna berättelse, hvilken man med infernalisk list förstätt att gifva den mest trovärdiga form; jag har trott derpå ända till dess jag för några få dagar sedan af en sårad, från kriget hemvändande gammal soldat fick höra, att du lefver, att du haft god framgång på din ärofulla bana. Döm om mina känslor, när jag erfor detta, eller rättare: du kan icke döma derom, ty du har kanske ingen aning om hvad jag lidit af att veta dig vara död. O, Abraham! Huru har du kunnat låta mig så länge sväfva i okunnighet om ... men det är sant ... du har icke kunnat hysa samma varma intresse för Baumhauers maka som för Maria von Kochen.

Troligen har du redan af våra gemensamma släktningar i Stockholm hört något om fröken Bärfelts list, genom hvilken hon både öfvertygade mig om din död och öfvertalade mig att räcka min hand till en gammal hederlig man, som länge eftersträfvat den. Jag inser nu, att den förnäma damen, hvilken under vänskapens larv innästlade sig i mitt förtroende och begagnade det till mitt förderf, icke kan hafva varit någon annan än din fiende, fröken Bärfelt. Först nu inser jag detta. Ack, om jag *då* hade kunnat genomskåda henne, mycket hade nu varit annorlunda.

Käre vän! — ty att kalla dig vän och anse dig såsom en sådan, det är mig väl åtminstone tillåtet, ehuru jag är en annans maka — denna fröken Bärfelt, som tyckes hafva svurit ditt förderf, är troligen icke öfversam, utan arbetar nog i hemlighet på fullbordandet af sina planer. Hon är icke i stånd att glömma och förlåta något, och du måste hafva förolämpat henne djupt eller också fruktar hon dig mycket. Jag anar, att hon hemligt och uppenbart, med list och våld, med uppjudande af alla sitt lysande, men vilseledda snilles krafter skall arbeta på ditt förderf. Denna tanke förorsakar mig en ständig oro, förföljer mig om dagen och plågar mig om natten i drömmen. Jag har därför beslutat sända till

dig Albrecht, öfverbringaren af detta bref, dels för att varna dig och dels för att vaka öfver din säkerhet. Han är försigtig, klok och framför allt tillgifven. Du kan lita på honom som på mig eller på dig sjelf. Låt honom stanna hos dig, vara i din närhet natt och dag, låt honom sörja för, att dina fiender icke få nalkas dig eller göra dig någon skada. Hans vaksamhet och mina varma förböner skola vara tillräckligt att bevara dig.

Om du eger något af din forna kär. . . vänskap för mig, så uppfyll min önskan angående Albrecht och låt mig fortfarande vara din vän och frände

Königsberg d. $\frac{1}{9}$ 1703. Maria.»

Då vår unge kornett hade för andra gången läst dessa rader, öfverhöljde han Marias namn med glödande kyssar, under det att blodet steg uppåt hufvudet och hans sinnesrörelse nådde sin höjd. Han var nära att i främlingens närvaro utbrista i de ömmaste ord, de mest smekande namn, de mest klagande uttryck. Han visste icke rätt, om han horde vara glad eller sorgsen, gråta eller skratta. Dessa rader af den ännu allt jemt älskade qvinnans hand skulle han icke hafva velat sälja eller utbyta mot alla skatter i verlden. Dertill voro de honom allt för dyrbara. Dertill älskade han dem allt för högt. Men å andra sidan framkallade minnet af »gamle Baumhauer» en reaktion och han erinrade sig med utsäglig sorg, att Maria icke längre var fri, att hon var en annans maka, och att han icke hade rättighet att älska henne och att hon icke utan ett brott kunde älska honom.

Medan Bandholtz sålunda kände sig sliten fram och tillbaka mellan de mest olikartade sinnesrörelser, medan några stämmor i hans inre jublade och andra vibrerade i klagande toner af sorg och smärta, stod den magre Albrecht stum och nästan orörlig inför honom, endast med en eller annan lurande blick iakttagande kornettens beteende och den verkan, som brefvet utöfvade. Dessa lurande blickar liknade svaga blixtar fjerran ifrån under en mörk natt — de lyste ett ögonblick och lemnade deretter ansigtet lika mörkt och dystert och lika intetsägande i sin trumpna dysterhet.

Slutligen erinrade Bandholtz sig, att han icke var ensam. Han blickade upp och såg den dystre, magre, tystlåtna Albrecht inför sig och i tältöppningen varseblef han en knuten hand, hvilken i anseende till sin storlek och sina muskulösa former nödvändigt måste tillhöra Henrik.

»Stackars Henrik!» tänkte han dervid. »Äfven han älskar mig uppriktigt, men han inser icke, hvilken dyrbar skatt denne Albrecht är för mig såsom mig tillskickad af Maria.»

Högt yttrade han till budbäraren från Königsberg: »Du kommer således från Mar . . ., från fru Baumhauer?»

Orden ville stocka sig i kornettens hals och det var med mycken möda han förmådde nämna sin kärleks föremål med den titel, som tillkom henne.

»Ja, nådig herre», svarade den dystre, »jag är hitsänd af gamle Baumhauers unga fru med hennes mans tillåtelse.»

Albrecht antog dervid ett utseende, som om han för intet pris i världen hade velat företaga något till den unga fruns tjänst utan mannens goda minne. Det var omöjligt att se mera hederlig och rättskaffens ut än Albrecht i denna stund. Om Bandholtz hade varit mindre upprörd, skulle han troligen hafva märkt, att Albrechts hederliga ansigtsuttryck hade det felet att vara öfverdrifvet liksom all karrikatyr.

»Hm! Nåja, det är tydligt, att herr Baumhauer har kännedom om Ma . . . om sin hustrus åtgärder. Hm! . . . Du tyckes åtnjuta din matmoders förtroende i hög grad.»

»Det har lyckats mig att tjena henne till hennes fulla belåtenhet.»

»Det inser jag nog . . . Hm!»

Bandholtz kände en nästan obetvinglig lust att tillspörja Albrecht om Marias husliga förhållanden, men emedan han hade vissa goda och aristokratiska idéer om rätta förhållandet mellan husbonde och tjänare och skulle hafva blygts inför sig sjelf, om han hade gifvit vika för frestelsen att af tjänaren framlocka något rörande

husbondefolket, så bekämpade han manligen sin längtan efter underrättelser om Maria och sporde i stället:

»Gäller ditt uppdrag blott att framföra detta bref?»

»Nej, nådig herre, man har sagt mig, att I skullen vara i behof af en trogen och pålitlig tjänare.»

Då Albrecht yttrade detta, såg Bandholtz Henriks stora hand knyta sig samman ännu mera, ja nästan konvulsiviskt.

»Jag har redan förut en tjänare.»

»Jag vet det.»

»Men du tror dig likväl kunna vara mig till nytta?»

»Måhända!»

»Nå, då beror det af dig sjelf att stanna qvar.»

»I tillåten mig således att tjena eder, nådig herre?»

»Ja visst», återtog Bandholtz, »och jag skall icke glömma att belöna dig, om du verkligen är mig till nytta.»

»O! . . . belöning!» svarade den magre, görande en afvärjande och föraktfull åtbörd, liksom om han velat öfvertyga kornetten derom, att han icke tjänade för penningar, utan af ren och uppoffrande tillgifvenhet.

Derunder lyste dock hans öga af en blixtnabb förunderlig glans, när han hörde ordet belöning, och om Bandholtz hade i sitt inre varit mindre sysselsatt med andra tankar och föremål, skulle han lätt hafva insett, att Albrecht icke i verkligheten var så känslolös för en mera reel lön för bevisade tjänster. Emellertid såg han Albrechts föraktfulla åtbörd, men var blind för dennes ögonspråk, och således kunde han icke annat än finna sina af brefvet väckta goda tankar om den magre mannen bekräftade och ökade.

»Arbetaren är sin lön värd», sade Bandholtz, rörd af tjänarens genom åtbörder ådagalagda oegennyttan, »och du skall blifva belönad i samma mån du tjänar mig väl. Du vet hvad man fordrar af dig?»

»Att jag skall vaka öfver nådig herrens personliga säkerhet.»

»Alldeles så! Du har dervid att i synnerhet hafva din uppmärksamhet fästad vid fyra korpulenta karlar, som fordorm varit mig till stort besvär.»

Albrecht blinkade icke ens med det ena ögat, när han mottog denna befallning. Helt lugnt frågade han:

»Och dessa fyra skurkar finnas således i närheten?»

»Väl möjligt!»

»Nä, lita på mig! Jag skall sofva blott med ett öga, jag skall vaka.»

Detta löfte afgaf den trogne tjenaren på ett så högtidligt sätt, som om det hade gällt att taga hela världen på skuldrorna. Denne nutida Atlas tycktes icke sakna känsla af sin persons höga vikt och betydelse. Bandholtz åter, hvilken i betraktande af det rekommendationsbref, som Albrecht medfört från Maria, icke kunde fatta hans skryt annorlunda än såsom uttryck af en modig och pligttrogen mans stolta sjelfkänsla, blef allt mera öfvertygad om att Marias budbärare var för honom en acquisition af stort värde. Att Henrik, som ännu stod vid tältöppningen, till hälften dold af duken, och knöt samman sina väldiga händer, icke var af samma mening, det bekymrade icke kornetten, ty han hade mindre förtroende till Henriks förstånd än till hans kraftiga armar och orubbliga tillgifvenhet.

Albrecht bekymrade sig emellertid föga eller intet om Henriks öppet visade ovilja och misstroende. Till en början sökte han visserligen att vinna hans förtroende och han gjorde ganska aktningvärda bemödanden i detta afseende, då kornetten på förmiddagen aflägsnade sig och de båda tjenarne blefvo lemnade åt sig sjelfva, men när han märkte att Henrik var lika envis i sin fiendskap mot honom, som Carl XII i sin vrede mot konung August, så strök han med handen sitt röda skägg och gjorde icke flera försök att vinna Henriks gunst. I stället började han företaga en noggrann revision bland sin nye husbondes tillhörigheter, naturligtvis blott i ändamål att förvissa sig om, att allting var väl vårdadt.

Dervid råkade Henrik ganska illa ut, ty alla felaktigheter skref Albrecht på dennes räkning. Om en knapp saknades i kornettens uniformsrock eller om hans sporrar hade en rostfläck eller om någon af hans linnepersedlar icke var bländande vit, så måste Henrik fram och stå

till ansvar inför den magre mannen, och han fick upprepade gånger mottaga förebräelser i ungefär följande form:

»Om du icke vore mindre klok och förståndig än åsnan, skulle du begripa, att en man af din husbondes höga ställning i verlden icke kan gå omkring bland generaler och öfverstar med linne så grått som lantsvägen.»

En annan gång hette det:

»Jo, du är just en präktig uppsattare, du! Låter du icke din herre gå med söndriga skodon? Eller hvad betyder det, att dessa stöflar icke blifvit skickade till skoflikaren att lagas?»

»Skoflikaren?» genmälde Henrik snäsigt. »Tror du, att vi föra sådana personer med oss? Jag måste väl vänta att låta laga dem, till dess vi få slå oss i ro för några dagar i en eller annan stad, der vi kunna finna någon människa, som vill och kan laga dem?»

»Om du icke hade varit oduglig till din tienst, så hade du lagat dem sjelf så godt du kunnat, hellre än att tillåta din herre att blifva ett spektakel bland människor. Ingen människa är så löjlig i annat folks ögon som den, hvilken har söndriga skor, det borde du veta, ditt fårhufvud.»

»Fårhufvud skulle jag kalla dig sjelf, om icke ditt skägg hade räfvens röda färg.»

»Karl! Vet du, med hvem du talar?» utbrast Albrecht och intog dervid en så imponerande ställning, som om han varit beredd att i nästa ögonblick med en ljun-gande blyxt nedgöra den förmätne.

Som denne emellertid i verkligheten icke alls visste, hvem denne magre, skäggige, ordningsälskande dundergud var, så drog han sig helt tyst och beskedligt tillbaka och stälde sig utanför tältet, hvisslande en föga behaglig melodi och knytande händerna i byxfickorna. Så ofta Albrecht ropade på honom, svarade han nu blott genom att hvissla ännu mera disharmoniskt.

Emellertid fann kornetten, då han vid middagstiden återkom, sitt tält underbart förvandladt. Allt hvad som förut hade gifvit det ett oordentligt utseende, var nu aflägsnad eller lagdt afsides. Pyntadt och fint var det

i hvarje vrå. Sporrarne voro blankpolerade, alla kläder borstade och ordentligt upphängda, alla knappar befunnos väl fastsydda på sina platser, med få ord, bland alla hans egodelar hade blifvit introducerad en ordning och ordentlighet, som icke kunde hafva varit större, om han och den hyggelige Albrecht hade i djupaste fred befunnit sig i Sveriges fredliga hufvudstad och i Ladaus ordentliga hus.

Enär Bandholtz af naturen var stor älskare af ordning, blef han förtjust genom den förvandling, som Albrecht fullkomligt på egen hand hade tillvägabringat under några förmiddagstimmar, ty vi måste göra Henrik den rättvisan att erkänna, att han med fullkomlig, nästan sublim likgiltighet betraktade sin medbroders nit och att han icke fick det infallet att hjälpa till.

Då kornetten återkom i sitt tält, märkte han ögonblickligen, att en ordnande hand hade vidrört allt, och han hade gerna meddelat Albrecht sin fullkomliga belåtenhet med hvad denne uträttat, men ty värr var den magre tjenaren utgången och Henrik, som gick omkring i tältet och betraktade allt med spefull min och knutna händer, kunde eller ville icke upplysa sin herre om, hvarthän Albrecht gått.

»Det är en förträfflig karl», utropade Bandholtz, men dermed menade han icke Henrik, utan dennes bortavärande medtjenare.

Henrik åtnöjde sig med att i mycket ironisk ton svara:

»Jo, jo! Hvilken ordentlighet! Hvilket nit! Hvilken exemplarisk man!»

Då hittade Henrik i sitt förråd af svenska ordspråk ett, som han i sin enfald fann mycket passande och som han därför icke för halfva Småland och hela Blekinge skulle hafva kunnat behålla inom sig.

»Nya qvastar sopa alltid väl», sade han, icke utan skärpa.

Bandholtz, som af hans ton fann, att något var i olag, ville just tillspörja honom derom, då ett buller från tältöppningen föranledde honom att vända sig om. Han såg der Albrecht återkomma med ett litet förråd af nytvättade,

ännu våta linnepersedlar, hvilka han bar på den ena armen. Den omtänksamme tjenaren hade icke gifvit sig någon ro, förr än han i närmaste vatten hade rentvagit allt det linne, som icke hade behörig hvithet.

»Du är en förträfflig tjenare och jag är nöjd med dig», yttrade Bandholtz till Albrecht.

»Det skall alltid vara min äregrinighet att vara eder till behag, nådig herre», svarade den magre temligen tvärt, liksom om han ogerna ville blifva störd under sina vigtiga göromål.

Men Henrik kastade på sin medbrodér en spotsk och gäckande blick, satte näsan i vädret, liksom om han velat göra den oåtkomlig för alla förolämpningar, och gick ut brummande:

»Nya qvastar sopa alltid väl.»

TREDJE KAPITLET.

Mot Thorns murar och vallar.

Några dagar förgingo, under hvilka Bandholtz dagligen erhöll förnyade bevis på sin nye tjenares utomordentligt förträffliga egenskaper. Sedan han drog ut i fält, hade han aldrig blifvit så väl betjenad som af denne magre, dystre, oftast färdige man, hvilken blifvit honom tillskickad af den qvinna, som han en gång hade ämnat att göra till sin brud. Vår unge kornett var icke något dumhufvud och han skulle därför under andra omständigheter ovilkorligen hafva gjort sig sjelf den frågan, om det verkligen var möjligt, ja, om det verkligen kunde öfverensstämma med vissa naturlagar, att så många förtjenster voro sammanslutna till enhet uti en enda menniska och att så många goda sidor voro dolda under en tjenareskepelse. Det som nu hindrade hvarje tanke på en undersökning af förhållandet att uppkomma var den omständigheten, att Albrecht var honom anbefald af Maria och att han i stället för att begagna sig af sitt goda hufvud till sjelfständig pröfning af saken, i hemlighet läste Marias skrifvelse åtskilliga hundratal gånger, hvaraf blef en följd, att han för hvarje sådan läsning kände sig mer och mer öfvertygad om Albrechts förträfflighet.

Att skildra hvarje dag af belägringen skulle hvarken vara till någon nytta för fortgången af vår berättelse eller intressera läsaren genom omvexlande tilldragelser. Vi förbigå därför några dagar, under hvilka kanonernas enformiga åska oupphörligt dånade såväl från Thorns vallar

som från svenska lägret, men under hvilka för öfrigt ingenting gjorde afbrott i det enformiga lifvet.

Det var temligen sent en mörk och kulen afton i slutet af september. Det hade regnat hela dagen, men på qvällen hade »himmelens fönster» tillslutit sig. Ännu jagade likväl molnen hvarandra, och väderilarne susade mellan tälten med samma obehagliga ljud som då stormen under senhösten ilar mellan träden i skogen, afklädande dem de sista återstoderna af den nyss så grönskande löfdräkten.

Som den kyliga vinden trängde in i tältet, kände Bandholtz behof af något medel, som kunde motverka det skadliga inflytandet af temperaturens sjunkande, och som han egde ett litet förråd af godt, oförfalskadtt vin, lät han Albrecht värma något af detta. Genom att förtära den i sig sjelf eldiga och i sitt uppvärmda tillstånd ännu mera lifvande drycken hoppades kan kunna bibehålla sin kroppsvärme. Ännu hade Carl XII icke upfunnit konsten att låta uppvärma tälten med glödgade kanonkulor.

Medan Bandholtz nu satt i sitt tält och väntade, att Albrecht skulle räcka honom den varma drycken, beslöt han försöka glömma både den susande stormen och sitt hjertas bekymmer under läsning af någon bland de böcker, som han enligt sin vana förde med sig öfver allt. Han gick därför bort till den lilla kista, i hvilken han bland mycket annat förvarade äfven sina bokskatter, öppnade den och började söka. Först föll honom i handen Verniers torra traktat om qvadranten.

»Nej», sade han dervid halfhögt, »den är för djup-sinnig för min stämning i afton. Dylika lärda saker passa föga för mitt melankoliska lynne.»

Efter något sökande träffade han på en bok med titeln »Götreds och Rolfs saga.»

»Om jag skulle försöka den? Kanske skulle de underbara äfventyr, som här förtäljas, kunna upplifva mig. Bah! Jag tror det icke, ty jag har sjelf upplefvat mycket mera underbara ting. Kanske det är bäst, att jag uppgifver all tanke på att genom läsning skingra

mina oroliga tankar och i stället börjar erinra mig mina egna äfventyr och i minnet genomgå alla de faror, ur hvilka jag blifvit räddad.»

Vår hjälte skulle just tillsluta locket på sitt skrin, då hans blickar föllo på en bok, hvars titel väckte hans uppmärksamhet till den grad, att han högt upprepade den:

»Antimelancholia och Antichiliasmus af d:r August Pfeiffer.»

Plötsligt grep han boken, tillslöt locket och återvände skyndsamt till sin plats, sägande:

»Den här boken tyckes, att döma af titeln, vara skrifven till lektyr för personer i min sinnesförfattning. Antimelancholia! Det lär betyda något botemedel mot melankoli. Jag skall prisa dig, doktor Pfeiffer, om du verkligen har uppfunnit ett sådant medel. Menniskoslägg- tet borde då åt dig uppresa ärestoder i hvarje stad, i hvarje by i hela världen. Men troligen är det blott ett tomt skryt. Nå, vi vilja se till!»

Det var emellertid af ödet beslutadt, att Bandholtz åtminstone icke denna afton skulle få i doktor Pfeiffers bok söka efter det efterlängtrade »botemedlet», ty innan han ännu hade hunnit grundligt studera sig in i betydelsen af bokens mycket djupsinniga och obegripliga titelblad, framsatte Albrecht det varma vinet. Bandholtz lade boken till sidan och fattade med höggra handen den enkla tennbägaren, hvari drycken blifvit serverad.

Ifrig att snart komma i åtnjutande af dryckens välgörande verkningar, lyftade han bägaren till läpparne för att dricka. Albrecht stod inför honom och betraktade honom oafbrutet med girigt och forskande uttryck i blicken, och då den trogne tjänaren såg sin herre och husbonde sätta bägaren till läpparna, flammade en blixtpå i Albrechts dysta ögon. Just då bägaren vidrörde underläppen, blickade Bandholtz upp i Albrechts ansigte, och huru melankolisk vår hjälte än var, kunde han icke undgå att varseblifva det ovanliga uttrycket i tjänarens ögon, och som han i grund och botten var en menniskoölskande man, hvilken satte andras önsknningar och välbefinnande framför sina och sitt eget, och dessutom trodde, att Albrechts

besynerliga blick betydde, att denne önskade något af honom, så lät han handen med bågaren åter aflägsna sig från läpparna och satte lugnt dryckeskärlet ifrån sig, medan han yttrade:

»Vill du något, min vän?»

Albrecht tycktes blifva förskräckt genom denna vänliga fråga.

»Jag? . . . Jag . . . hm! Nej, jag vill ingen . . . ting», stammade han, under det en mörk rodnad drog öfver hans ansigte.

»Jag trodde, att du önskade något. Du såg på mig så, som om du kände en tvekan att uttala hvad du har på hjertat. Du har tjenat mig väl, och jag skall därför gerna bifalla hvilken begäran du än vill framställa. Jag skall visa dig, att jag förstår värdera en trogen tjänare. Tala därför fritt, min gosse!»

»Åh! . . . Den enda belöning, efter hvilken jag sträfvar, är att vara min herskarinna till behag och af henne erhålla en blick af tacksamhet, när jag efter fullbordadt värf återvänder, för att inför henne aflägga räkenskap.»

»Du tror således, att din herskarinna hyser någon tillgifvenhet för mig?» sporde Bandholtz, och om han hittills sjelf hade hyst någon förhoppning om, att hans gamla böjelse hade slocknat, skulle han hafva blifvit fullkomligt öfvertygad om dåraktigheten af ett sådant hopp, derigenom att han iakttagit sin inre oro, medan han afvaktade tjänarens svar på den till utseendet vårdslöst framkastade frågan.

»Herre», genmälde Albrecht, »jag känner icke min herskarinnas tankar och vet ingenting om hennes känslor, men jag kan icke hindra mig sjelf från att göra vissa reflexioner.»

»Ah! Du gör reflexioner?»

»Det är en af mina starka sidor, min herre.»

»Det hade jag icke kunnat föreställa mig, om du icke sjelf sagt det.»

»Verkligen? Jo, herre, ända från min barndom har jag roat mig med att göra reflexioner öfver allting. Jag

var knappt två år gammal, då jag började reflektera öfver min gamla mormors spinnrock.»

»Du förvånar mig.»

»Är det möjligt? Hm! Men I glömmen att dricka edert vin, min herre. Det kallnar.»

Bandholtz lyssnade emellertid icke till denna uppmaning, utan fortsatte med en viss ifver:

»Nå, efter som du plägar reflektera öfver allting, så föreställer jag mig, att du har åstadkommit någonting utomordentligt i detta afseende i anledning af din herskarinnas infall att sända dig till mig med befallning att betjena mig och vaka öfver min personliga säkerhet?»

»O, ja!» svarade Albrecht.

»Är din nuvarande husbonde värdig att erhålla del deraf?»

»Hm! Eder nedlåtenhet kommer mig att blygas, min herre! Viljen I verkligen höra det? Men glöm icke edert vin!»

»Tala!»

»Jag har gjort den reflexionen, att då en qvinna känner sig oroad af de faror, som omgifva en man, så . . .»

»Nå, säg ut!»

». . . så är det därför, att hon älskar honom. Nu har jag sagt det. Blifven nu icke förtretad på mig, för den frihet jag tagit mig, att i eder närvaro yttra min mening! Drieken nu edert vin, herre!»

»Dumheter! Hvarför skulle jag blifva förtretad? . . . Du tror, att . . .»

»Herre, jag tror att vinet är kallt och att jag ånyo måste värma det.»

»Ingalunda! . . . Men hvad buller är det som låter höra sig? Trummorna röras . . . trümpeterna smattra . . . vapen slamra . . . man kommer hit.»

Bandholtz nedsatte bägaren, som han ånyo hade fattat, och vände sig otåligt mot ingången till tältet, genom hvilken en af hans ryttare inträdde eller rättare inrusade, ty han slet tältduken till sidan och ilade in med så stor skyndsamhet, som om det hade gällt lifvet.

De krigiska ljuden fortforo att genomtränga luften.

»Min käre vän! Hvad är ditt ärende?» sporde Bandholtz allvarligt, ty ehuru han i sin tjenstgöring eller i farans stund var lika verksam som de allra ifrigaste, värderade han likväl allt för högt de åt hvilat afsedda stunderna, för att tycka om att blifva onödigtvis störd af sina underordnade.

»Man skall storma vallarne i natt, herr kornett», svarade ryttaren lifligt. »Förmodligen viljen I då vara med?»

Bandholtz skyndade upp och skakade af sig det herravälde, som tröttheten och behofvet af hvila redan hade börjat tillvälla sig. Det varma vinet, den trogne tjenaren, den älskade Maria — allt var inom ett ögonblick glömdt. Ännu var han oaktadt sin hjertesorg den efter verksamhet och bragder törstande krigaren, och det var blott på sysslolösa stunder, som han öfverväldigades af sin smärta.

»Du bringar mig fägnessamma underrättelser, min vän!» utropade han. »Fort, Albrecht! Tag hit min värja och min hatt!»

Tjenaren skyndade att anskaffa det begärda, och under tiden erhöll ryttaren tillfälle att yttra:

»Öfversten befalde mig att skynda till eder, nådig herre, och anmoda eder att skyndsamt infinna eder hos honom.»

»Godt! Är han i sitt tält?»

»Nej, han begaf sig till konungen. Der hålles krigsråd, tror jag.»

Nu framträdde Albrecht med de till kornettens utrustning för krigiska värf hörande persedlarna, hvilka han under djupa bugningar öfverlemnade i sin herres händer. Som han var en trogen tjänare och naturligtvis i denna egenskap måste vara mycket intresserad af att bevara sin hasbondes helsa, yttrade han med ett inställsamt leende:

»Först måsten I dock dricka det varma vinet, herre! Det skall hjälpa eder att fördraga nattluften med dess kyla.»

»Åh nej! Vinet är nu kallt, och jag hoppas kunna hilla mig varm genom kroppsrörelse.»

»Drick åtminstone hälften deraf; derom beder jag eder för eder egen skull.»

»Icke en enda droppa! Farväl, min vän!»

Innan den trogne tjenaren medhann att finna ord för sin åstundan att kvarhålla kornetten eller ens att »göra en reflexion» öfver saken, var Bandholtz redan långt borta.

Då Bandholtz anlände i närheten af det kungliga tältet, mötte han öfversten och erhöll af denne befallning att med en trupp af femtio ryttare af lifregementet begifva sig till en liten skogsdunge, som låg midt emott en anvisad punkt af vallarna. Der skulle de sitta af, binda hästarna och söka att obemärkt nalkas Thorns vallar. Något anlopp mot dessa borde de likväl icke göra, förr än Bandholtz af skjutandet och annat krigiskt buller kunde förstå, att stormningen äfven på öfriga punkter hade tagit sin början.

Bandholtz skyndade att utföra befallningen, och öfversten återvände till konungens tält, der generaler och öfverstar voro församlade till öfverläggning.

En timme senare anlände Bandholtz med sina ryttare till den af öfversten anvisade platsen, der de skulle kvarlemna sina hästar, medan de sjelfve i nattens mörker sökte närma sig befästningarna. Det var ett vattensjukt, tråskartadt ställe, ur hvars dyiga botten några väldiga träd hade uppskjutit. Med möda kunde Bandholtz uppsöka en liten plats, der jordmånen var så torr och fast, att den förmådde bära hästarne.

Vinden susade i trädtopparna. Än hördes det likt en hviskning; än tilltog vinden så i styrka, att den med ett vildt tjutande stormade fram mellan de glest stående träden, skakande dem och åstadkommande ett regn af afbrutna grenar och vissnade löf.

Bandholtz gick fram till de träd, som befunno sig i dungens yttersta kant, och lyssnade i riktning mot sven-skarnes hufvudläger. Dock förnam han från det hållet intet ljud. Möjligt var likväl, att stormens dån jemte det långa afståndet hindrade ljudet att tränga ända till den plats, hvarest kornetten stod. Det föll Bandholtz icke

in att tänka, att svenskarnes hufvudstyrka kunde lemna honom och hans lilla skara i sticket, då öfversten hade sagt, att ett allmänt anfall skulle ske. Han återvände därför till sitt folk.

»I Guds namn, gossar!» sade han halfhögt. »Nu begifva vi oss i väg.»

Utan att bekymra sig om den kalla blåsten, hvilken ute på fältet stormade fram med ännu vildare fart än inne bland träden, började den lilla truppen sin marsch. Främst gick Bandholtz, och de öfriga följde honom i dubbla leder. Ehuru man kunde hoppas att i mörkret och under den rådande stormen blifva obemärkt af fienderna, till dess man sjelf angrep dessa, bar likväl hvar och en sina vapen i händerna och var beredd på att genast hugga in, för den händelse mot förmodan någon fiende skulle möta dem.

Till en början var det icke möjligt att se fästningen, men man bekymrade sig icke derom, ty man visste, i hvilken riktning den låg och marscherade i denna riktning. Småningom började man likväl kunna urskilja fästningsverkens mörkare massor från den obetydligt ljusare himlen, och konturerna af vallar och torn framträdde tydligare, ju närmare man kom.

För hvarje steg, som Bandholtz med försigtighet tog i riktning mot fästningen, väntade han att få höra bullret af den strid, hvilken öfversten hade sagt skola börja på åtskilliga andra punkter, detta stridsbuller, som skulle för Bandholtz vara ett tecken att med sitt folk sätta öfver grafven och storma vallen. Redan hade han emellertid med sina ryttare tillryggalagt två tredjedelar af afståndet mellan skogsdungen och fästningen, och likväl hördes intet ljud från något enda ställe, hvarken i närheten af Thorns vallar eller i svenska lägret. Den djupaste tystnad rådde öfver allt.

Förvånad öfver denna tystnad, som förekom honom ganska besynnerlig, stannade han, för att kunna med större säkerhet använda sina hörselorgan. Samtidigt stannade hela skaran, hvilken småningom drog sig samman till en krets kring sin anförare.

Då Bandholtz oaktadt detta försigtighetsmått icke hörde något annat än stormens brus, yttrade han, mindre i afsigt att höras än såsom ett ofrivilligt uttryck för de tankar, hvilka uppstodo i hans inre:

»Man borde redan hafva skridit till anfall. Hvarför har man då icke gjort det? Hvarför höres intet stridsbuller?»

»Kanske har krigsbefälet kommit på andra tankar», yttrade en af ryttarne. »Mig synes en stormning här vara ett vådligt företag.»

»För den rädde är allting vådligt», sade kornetten barskt, »och endast en feg soldat klandrar befälets beslut och planer. Den orädde och pligttrogne soldaten frågar icke, om ett företag är farligt, utan han blott lyder. Förstår du?»

»Visserligen!» svarade ryttaren, bringad i förlägenhet genom tillrättavisingen.

»För öfrigt», fortfor Bandholtz, »tror jag ingalunda, att en stormning skulle vara omöjlig. Vi hafva utfört svårare värf än detta, eller huru, mina gossar?»

Ett allmänt mumlande bland ryttarne tillkännagaf, att de fullkomligt delade sin unge anförares åsigt.

»Likväl», fortfor kornetten, »är det icke tänkbart, att vi, så få som vi äro, skola kunna genom stormning intaga staden, utan att hufvudhären bidrager till företagets lyckliga utgång. Femtioen karlar skulle blott vara en munsbit för den stora besättningen derinne. Vi femtio, mina gossar, skulle utan tvekan öppna en strid mot fem hundra fiender ute på öppna fältet, men när det gäller att storma en fästningsvall, som försvaras af minst sex tusen man, då vore det en dårskap att våga ett angrepp.»

»Låtom oss då vända om till lägret!»

»Hvad tänker du på, och hvad är det du föreslår?» utropade Bandholtz med barsk ton. »Har icke öfversten befalt oss att begifva oss hit och här afvakta tecken till angrepp? För sin befallning må öfversten sjelf ansvara, men vår pligt är att lyda.»

»Hvad skola vi då göra? Om ett par timmar börjar det att dagas, och om vi då befinna oss här, skall

man från vallarne nedskjuta oss, som om vi vore hundar. Nä, mig gör det ingenting, och om I, herr kornett, viljen uppföra eder och oss, så är det eder obestridliga rättighet.»

»Den saken», genmälde Bandholtz, »är tydlig och klar, att vi måste lyda öfverstens befallning. Likväl ären I allt för tappra bussar, att jag skulle vilja onödigtvis uppföra eder. Om här blott funnes något föremål, bakom hvilket vi kunde dölja oss, i den händelse dagningen skulle inbryta, utan att vi få höra något tecken att börja stormningen, så skulle vi begagna oss af den fördel, som detta föremål kunde erbjuda oss.»

Sedan kornetten yttrat dessa ord, vände han sig mot fästningen och försökte med ansträngning af hela sin synförmåga genomtränga mörkret och undersöka beskaffenheten af den rynd, som ännu skilde honom från vallarne. Mörkret var likväl allt för tjockt, och det var honom icke möjligt att upptäcka annat än de hotande konturerna af fästningstornen, hvilka likt väldiga jättar reste sig upp öfver fästningens öfriga massa.

Oaktadt sin förslagenhet skulle Bandholtz nu hafva råkat i villrådighet rörande den viktiga frågan, hvad han skulle företaga sig, om icke en af hans ryttare hade kommit honom till hjälp genom att yttra:

»Omkring femtio steg från vallarne finnes här, om jag icke misstager mig, en gammal lada, bakom hvilken vi skulle kunna dölja oss.»

»Verkligen? Du har då förr varit här?»

»Ja, herre, för några dagar sedan.»

»Nå, det voro i sanning ypperligt, om det kunde befinnas vara som du säger. Vi skulle då vara räddade ur vår förlägenhet. Framåt till ladan!»

Utän dröjsmål begaf hela skaran sig på väg. Rytta- ren, som gifvit anvisning på ladan, gick i spetsen för att ledsaga de öfriga till målet, och det dröjde nu icke länge, förr än de anlände till ort och ställe. Det befans då, att ryttaren, då han kallade denna byggnad en lada, hade gjort sig skyldig till en icke ringa öfverdrift, och att det hade mera öfverensstämt med verkliga förhållandet, om

han kallat den en ruin af en sådan byggnad. Det var tydligt, att en mycket lång tid förflutit, sedan huset begagnades af menniskor. Storm och vind, regn och snö hade troligen under åtskilliga år haft fritt tillträde genom de öppningar, som fordom under husets välmaktsdagar varit tillslutna med dörrar och luckor. Häraf hade blifvit en naturlig följd att väggarne i betydlig grad förfallit, att taket hade sjunkit samman och låg såsom en hög af spillror i husets inre, och att sjelfva grundvalarne hade börjat att sjunka samman, hvarigenom de ännu kvarstående väggarne erhållit en betänklig lutning.

Allt detta kunde Bandholtz och hans karlar iakttaga oaktadt mörkret, men då byggnaden äfven i sitt förfallna skick var tillräcklig att dölja dem, så beslöt kornetten att på denna plats, den bästa som erbjöds honom, afvakta signalen till angrepp. För att icke förlora något ljud, som möjligen kunde låta sig förnimmas från lägret, utsatte han några poster, hvilka jemte uppdraget att bevaka den förfallna byggnaden fingo sig ålagdt att lyssna efter de ljud, som genom de stormande vindarne kunde föras till dem. Återstoden af karlarne lät han inträda i huset och der, så godt det lät sig göra, söka ett skydd mot den kalla blåsten. Sjelf gick han tyst och försigtigt ännu närmare vällen för att utforska, huruvida den var af fienden väl bevakad.

FJERDE KAPITLET.

Abraham Bandholtz ser sig nödsakad
att tänka på försvar.

I det ögonblick, då Bandholtz kvarlemnade sina femtio ryttare i och vid den på femtio stegs afstånd från de fiendtliga vallarne belägna ladan och sjelf drog sig ännu närmare fästningen, i detta ögonblick gick den unge konungen, vredgad och otålig, upp och ned i sitt tält, der han var omgifven af de förnämsta männen i hären.

Hvilken var anledningen till konungens vrede, och hvarför stodo generalerna der med ett så allvarligt och bistert uttryck i sina skäggiga anleten? Voro konungen och hans generaler af olika tankar i någon vigtig fråga?

Ja, så var det verkligen. Konungen ville storma Thorns befästningar och intaga staden nu genast, samma natt, innan morgonrodnadens glans började förgylla östern. Generalerna deremot ville icke gifva sitt bifall till ett så förtvifadt beslut. Nå, konungen var ju enväldig, och hans makt var lika oinskränkt öfver hären, med hvars välfärd han spelade om kronor och troner, som öfver folken derhemma, med hvars penningar han förde krig. Konungen kunde därför hafva mot generalernas vilja företagit stormningen. Ingen kunde hafva straffat honom därför, och om generalerna hade vägrat att deltaga, kunde han hafva behandlat dem som förrädare och låtit skjuta eller hänga dem. Hvarför gjorde då konungen icke detta, utan föredrog att lik ett fånget och ursinnigt lejon springa

fram och tillbaka inom det trånga område, som begränsades af tältets fyra väggar?

Såsom svar på denna fråga vilja vi i första rummet nämna, att konungen i sitt häftiga lopp verkligen umgicks med tankarne på att, generaler och öfverstar till trots, börja anfallet samt låta fängsla och lagföra dessa af ära och igengrodda sår öfverhöljda män för den uppstudsighet, de visade mot deras konung och högste befälhafvare. Men å andra sidan hade generalerna talat så allvarliga ord och med så stor kraft och så stor enhällighet framställt sin åsigt, att det hade gjort ett djupt intryck på konungen. Han kunde icke i sitt inre neka, att han sjelf hade orätt och att de hade rätt, men det förtretade honom mycket, att han skulle nödgas gifva vika. Att erkänna ett misstag eller lyda ett godt råd, det var icke denne konungs sed. Ett kaos af vilda, stormiga, harmfulla tankar upprördes därför inom honom, då han nu insåg, att han till slut skulle nödgas gifva vika för sina generalers och öfverstars föreställningar, om han icke ville draga både sig sjelf och dem och hela sin här i förderfvet.

Sedan han, häftigt upprörd, hade åtskilliga gånger med stora steg mätt tältets hela längd, stannade han framför Magnus Stenbock och utropade med en hetta, som fullkomligt harmonierade med tillståndet i hans inre:

»Veten I icke, gode herrar, att jag icke behöver fråga eder till om eder mening rörande mina planer. Tiga och lyda, se der eder pligt! Jag *vill* eröfra Thorn i natt, och om dervid en eller annan af eder skulle stupa, så gör det ingenting, ty jag vet nu, huru klen det är beståldt med det mod och den tapperhet, hvaraf I skryten.»

Vid denna kungliga förolämpning bleknade Stenbock, och mer än en gråsprängd mustach ryktes krampaktigt upp och ned på de allvarliga krigarnes läppar under egarnes bemödanden att göra sig till herrar öfver den harm, som väcktes af konungens ord. Ingen svarade något.

»Nå», utbrast konungen, »hafven I af rädsla för det stordåd, som jag i natt vill företaga mot Thorn, förlorat talförmågan?»

»Nej», sade Stenbock, »men ers majestät tackes förlåta, om vi sakna ord att afgifva ett svar, då vi förnimma, att eders majestät anser oss för feiga uslingar och då ers majestät vunnit så bitter erfarenhet af vår feighet, att eders majestät icke drager i betänkande att offentligen kalla oss pultroner.»

Lugnt och sansadt, men med en viss kraft yttrade Stenbock detta. Konungen fann, att han hade förgått sig. Han förstod också tillrättavisningen och hade tillräckligt välde öfver sig sjelf för att kunna fortsätta med mera lugn:

»Ah, jag vet väl, att I kunnen vara modiga som lejon, när I viljen, men i natt hafven I dock icke ådagalagt någon tapperhet.»

»Ers majestät», inföll Rehnskjöld, »det kan stundom erfordras mera mod till att uttala en sanning än till att storma en höjd, från hvilken fienden riktar sina mördande kanoner mot en syndares hjerta.»

»Menen I det? Ett sådant fall inträffar troligen enligt eder mening, då en undersåte motsätter sig sin konungs vilja. Nåväl, I hafven rätt, mine herrar, deruti, att en feg man aldrig skulle hafva vågat motsäga mig ens hundraedelen så mycket, som I nu under några timmar hafven gjort det. Min onåd kunde verkligen blifva eder ganska farlig, gode herrar; det borden I hafva besinnat.»

»Eders majestäts onåd skulle visserligen drabba oss hårdt, ja, desto hårdare, ju trognare tjenare vi äro. Likväl hoppas vi, att eders majestät tackes behjerta, att vi hafva menat det väl med vår konung, då vi i natt hafva nödgats gifva honom ett råd, som varit motsatt hans egen tanke och åsigt. Det är min fasta öfvertygelse, hvilket jag vill betyga inför Gud och menniskor, att eders majestät skall efteråt ångra att icke hafva följt det råd, genom hvilket vi, edra tjenare, nu hafva ådragit oss onåd.»

»Men vi hafva dock tillförne utfört djerfvare ting än detta med mycken framgång.»

»Dock under andra förhållanden, som lemnade oss

en möjlighet att segra. Här finnes ingen sådan möjlighet. Jag vet väl, att en befälhafvare, som befäller öfver goda och krigsvana trupper, stundom genom klokt användande af en enda liten obetydlig omständighet, som fienden antingen förbisett eller icke kunnat omintetgöra, kan vinna en stor och följdrik seger der, hvarest alla väntat sig hans undergång. Men, ers majestät, här saknas helt och hållet denna ringa omständighet, från hvilken ers majestäts plan kunde utgå.»

»Vi hafva ju mörkret på vår sida.»

»Sant, men just mörkret hindrar oss att välja den rätta anfallspunkten, och om man skulle vilja anse mörkret såsom vår bundsförvandt, får man icke glömma, att äfven fienden gynnas deraf i sina företag.»

»Fienderna äro oförberedda.»

»Det är möjligt, men likväl icke säkert; ja, det är icke ens troligt, att de icke hafva vidtagit alla anstalter till sitt försvar äfven om natten. De känna alltför väl eders majestäts beundransvärda mod och djerfhet, för att våga slå sig till ro en enda minut, så länge eders majestät ligger utanför staden med sin här.»

De andra generalerna och några öfverstar blefvo snart åter indragna i samtalet, och de flesta yttrade oförbehållsamt sin mening.

»Huru», sade en, »skall det gå med hären, med ers majestäts planer, ja, med fäderneslandet, om eders majestät nu förer sig sjelf och sina tappra soldater till slagtbänken?»

»Icke till slagtbänken, utan till seger och ära vill jag föra mig sjelf, eder och de käcka bussarne i min här. Tron mig! Segren måste blifva vår, ty Gud är med oss.»

Så fortforo konungen och de förnämste i hans här att tvista om utsigterna till seger och om möjligheten af stadens eröfring genom ett nattligt angrepp. Emellertid förgingo timmarne fortare än någon af de i konungens tält närvarande anade, och det började redan lida mot morgonen, utan att någonting hade blifvit afgjort. Konungen var oböjlig, men han visade det oaktadt en viss vill-

rådighet, derigenom att han icke redan vid början af den långa ordatvisten afbröt denna och gaf order till stormning. När det nu led mot morgonen och det således i sjelfva verket var för sent att företaga någonting, nu först afklippte han plötsligt samtalet genom att fatta sin hatt och vända sig mot tältets utgång, sägande:

»Nu vare det nog taladt om detta, mine herrar! Blifven I här i lägret, eftersom I icke vägen följa mig. Jag och mina käcka karlar alla vilja emellertid gå till strid och seger.»

Konungen satte hatten på hufvudet och närmade sig dörren med raska steg. Då höjde sig en djup och kraftig stämma bland hopen af generaler och öfverstar, hvilken yttrade:

»Om ert majestät verkställer detta sitt beslut, så skola ock vi alla springa blindvis mot murarne och låta nedskjuta oss på samma gång som vår konung.»

Konungen hejdade sig, stannade och röjde i sitt utseende en viss häpnadsfull förvåning öfver en opposition, som visade sig så hårdnackad, och öfver den absoluta visshet om en olycklig utgång af hans företag, hvilken gaf sig luft i detta om resignation vittnande yttrande, som var så vidt skildt från den glada tillförsigt, hvarmed dessa tappra män eljest alltid plögade draga ut i striden.

Ett ögonblick betraktade han herrarne med uppmärksamhet. Hvad han dervid tänkte, vet ingen dödlig. Troligt är likväl, att en röst i hans inre manade honom att gifva med sig. Striden i hans inre — om det verkligen var en strid — räckte dock icke länge. Envishets- och egenkärleksandarne hade ett alltför väl grundadt herravälde i hans hjeltelhjerta, för att kunna genom ett så ringa anfall stötas från sina troner. Otåligt skakade konungen sitt hufvud, sade ingenting och vände sig om samt gick bort till tältöppningen. Generalerna och öfverstarne följde honom. Man kunde se i deras bistra ansigten, att de ämnade göra till sanning det ord, som nyss af en ibland dem hade blifvit yttradt. Det var män, som icke tvekade att gå i döden med sin herre och konung, hellre än de öfvergafvo honom, fastän de icke

kunde gilla det företag, genom hvilket han gick att sätta sitt och deras lif på spel.

Då nu konungen trädde ut i tältöppningen, studsade han och blef stående der. Han såg, att det började dagas. Generalerna sågo detsamma, och äfven de förstummades af häpnad. Ingen hade gifvit akt på tidens flygt, och alla hade trott, att ännu några timmar återstodo af natten.

Naturligtvis var det för sent att börja en stormning. Konungen slöt sig inne i sitt tält, och hans generaler gingo hvar och en till sitt. Endast öfversten för lifregementet stannade kvar på platsen, betänkte sig ett ögonblick och vände derefter om samt trädde ånyo in till konungen i hans tält.

»Ah, det ären I, min käre öfverste», utropade konungen, då han såg honom inträda. »Nå, I hafven säkert ett viktigt ärende, eftersom I icke gån till hvila.»

»Jag fruktar . . .»

»Åh, det är icke möjligt, att I kännen fruktan.»

Konungen var vänlig, och alla spår efter den sinneshörelse, som han under nattens öfverläggningar hade visat, voro nu försvunna. Öfversten, som hade väntat sig att blifva onådigt mottagen, gjorde därför inom sig den frågan, om icke konungen med flit hade dragit så ut på tiden med öfverläggningen, att morgonen skulle inbryta och det vara för sent att tänka på någon stormning, då den var slut, på det att han på en gång skulle vinna det dubbla ändamålet att undgå att synas gifva vika för generalers och öfverstars föreställningar och att likväl inställa stormningen. Emellertid vågade den tappre öfversten naturligtvis icke yttra någonting härom, utan han framförde kort och godt sitt ärende.

»Eders majestät», sade han, »befalde mig afsända en pålitlig officer till en viss punkt af befästningen. Jag skickade genast dit en af mina kornetter med femtio man. Om de nu kvarblifva der, tilldess det blifver full dag, skall fienden upptäcka dem och nedhugga eller nedskjuta den lilla truppen till sista man. Jag vill därför hem-

ställa, huruvida ert majestät tillåter mig att kalla dem tillbaka?»

»Ja visst! Skynden eder att sända folk till deras betäckning!»

»Jag tackar eders majestät för denna tillåtelse. Det är präktiga karlar, och jag vill ogera förlora någon enda af dem.»

Djupt bugande sig inför sin konung, aflägsnade den tappra öfversten sig för att träffa anstalter till Bandholtz återkallande och undsättning. Vid samma tid lågo den modige kornetten och hans lilla skara bakom den förfallna ladan och sågo med bekymmer, att dagen grydde i öster och att det inom en half timme skulle vara full dager. Den lilla hopen befann sig i en föga afundsvärd ställning. Den hade anländt till platsen i följd af en gifven befallning att der afvakta det ögonblick, då den allmänna striden gaf dem tecken att i sin ordning bestorma Thorns vallar och murar. Den ena timman efter den andra hade de modiga karlarne tillbringat i spänd väntan och brinnande längtan efter verksamhet. De hvarken ville eller kunde öfvergifva sin post, förrän befallning kom från högqvarteret, och när nu dagen började nalkas, när morgonrodnadens första strålar sköto upp på firmamentet, då började visserligen den tanken tränga sig in på dem, att stormningen af någon anledning hade blifvit instäld och att de icke vidare hade något att der på platsen göra, men icke ens då framstälde någon af dem till sin befälhafvare, kornetten Bandholtz, någon önskan att få återvända till lägret och lemna sin farliga plats, medan det ännu var någorlunda mörkt och medan de således ännu kunde hoppas att undgå fiendernas uppmärksamhet.

Bandholtz å sin sida insåg klart, att konungen hade uppgifvit tanken på åtminstone att under denna natt anfälla staden, men hvad skulle han göra? Skulle han återvända? Nej, det ville och kunde han icke, emedan han hade fått befallning att qvarstanna der han var. Det var alltså hans pligt att hålla ut, tilldess öfversten sände honom befallning att återvända. Han tänkte sig också möjligheten, att man i lägret hade uppgjort någon annan

plan, än den som var på tal, när han beordrades dit,, och att man i lägret förlitade sig på hans kvarstannande der, att man behöfde honom och hans bussar just på denna plats äfven till utförande af den nya planen. Det som styrkte honom i denna tanke var hufvudsakligen den omständigheten, att öfversten icke hade sändt honom något bud, hvilket enligt hans mening ovilkorligen skulle hafva skett, om han icke hade velat använda honom och hans karlar just på detta ställe.

Emellertid tilltog dagningen mer och mer i ljusstyrka. Det blef morgon, och ännu var ställningen oförändrad. Bandholtz måste nu egna sin uppmärksamhet åt omsorgen om sin och sitt folks säkerhet, ett i sanning kinkigt problem under de förhållanden, i hvilka de befunno sig. Faran för upptäckt ökades betydligt genom den omständigheten, att skogsdungen, hvarest de hade bundit sina hästar, icke fullkomligt dolde dessa för de menniskor, som befunno sig på vallen. På åtskilliga ställen stodo träden så glest, att man emellan dem kunde se både himlahalvvet och de bakom dungen liggande fälten. De hästar, hvilka stodo bundna der träden växte så glest, kunde naturligtvis icke undgå att upptäckas från fästningen, och Bandholtz insåg, att fienderna skulle försöka förklara för sig orsaken till hästarnes dervaro. Dervid skulle lika naturligt deras uppmärksamhet ledas på ladan och de skulle icke hafva svårt att inse verkliga förhållandet eller att de personer, hvilka begagnat hästarne, befunno sig dolda i eller bakom ladan.

»Ställningen är förtviflad», sade den tappra kornetten för sig sjelf, »och det skulle icke tjena till någonting att försöka dölja det för mina bussar. De inse det lika tydligt som jag. Vår enda räddning är, om en stark trupp sändes från lägret till vår undsättning, men troligen har man der annat att tänka på än på oss. Och vi måste därför sörja för oss sjelfva.»

Det var emellertid icke mycket, som han förmådde göra för att betrygga sig och sitt folk mot fienden. Det hela inskränkte sig till utsättande af ett par poster inuti byggnaden vid den mot fästningen vända sidan. De båda

karlarne erhöillo befallning att hålla ett vaksamt öga på befästningarne och genast inrapportera till kornetten, om någonting ovanligt der förhades.

Folk af alla slag rörde sig på vallarne. Borgerskapet tycktes ganska mycket intressera sig för stadens försvar, ty bland de väpnade krigarne såg man åtskilliga individer röra sig, hvilkas utseende och dräkter vittnade om mera fredliga yrken. Emedan svenskarne icke hade ansett nödigt att innesluta denna del af befästningen, hvilken icke berördes af någon väg, tyckte de goda borgarne, att här var jemförelsevis tryggt, och det var därför icke underligt, att de valde just denna del af vallarne, när de ville hemta frisk luft eller beskåda de anstalter, som sachsarne hade vidtagit till stadens försvar.

Redan hade det varit fullt dagsljus omkring en half timma, utan att hvarken krigarne eller borgarne hade varseblifvit den lilla svenska hopens hästar borta i skogsdungen, och Bandholtz började redan hoppas på möjligheten, att de äfven framdeles under dagens lopp kunde undgå upptäckt, tildess han på ett eller annat sätt erhöille underrättelse från lägret. Just då han började hysa denna förhoppning, blef han emellertid öfvertygad om dess grundlöshet.

Den ene af de på utkik ställda karlarne gaf honom ett tecken att nalkas. Han skyndade att hörsamma kallelsen, och karlen, som stod med ögat invid en remna i väggen, lemnade rum för honom, i det han gaf honom den lakoniska uppmaningen:

»Se!»

Den syn, hvilken mötte Bandholtz, då han i sin ordning satte ögat till remnan, var verkligen af en sådan beskaffenhet, att den förtjenade ses.

Nyss vandrade krigarne sorglöst fram och tillbaka på vällen, och borgarne stodo här och der i grupper, syselsatta med, som det tycktes, likgiltiga samtal. Nu deremot var scenen mera liflig; nu voro soldaterna mindre sorglösa och borgarne mindre likgiltiga. Hvarje lefvande själ, som befann sig på vällen, hade nu sin uppmärksamhet riktad på skogsdungen, och det var icke svårt för

Bandholtz att inse verkliga orsaken till detta förhållande. Det var uppenbarligen hans och hans folks hästar, som åstadkommo en så stor rörelse och föranledde alla dessa uttrycksfulla gester samt mer eller mindre högljudt förda samtal, hvartill kornetten nu på femtio stegs afstånd från fienderna blef vittne.

Den första öfverraskningen, som hos fienderna väcktes genom upptäckten af hästarne, efterföljdes snart af ett slags häpnad. Man såg åt dungen, och man såg på hvarandra, men ingen tycktes till en början kunna lösa gåtan, ehuru alla ansträngde sig för att uttyda den. Då pekade någon, som var begäfvad med ljusare hufvud än de andra, på den nedanför stående ruinen efter ladan och sade derjemte någonting, som Bandholtz i anseende till afståndet icke förmådde urskilja. Ordet till gåtan hade blifvit funnet, derom kunde vår kornett icke längre tvifla, ty allas ögon riktades just mot den plats, der han sjelf befann sig, och samtidigt upphöjdes ett rop, som torde hafva hörts ända till svenska lägret, om vädret varit lugnt eller åtminstone den häftiga blåsten icke hade kommit just från detta håll.

Nu kunde Bandholtz icke längre hoppas att undgå sina fienders uppmärksamhet, och då faran således hade ökats, qvarblef han sjelf på utkik vid remnan i väggen och lät ryttaren återvända till sina kamrater, hvilka helt sorglöst lågo eller sutto dels inne i ladan och dels utanför denna på den sida, som var dold för fienden.

Det var tydligt, att man på vallen icke längre var okunnig om svenskarnes närvaro i ladan, och om Bandholtz ännu hade kunnat hysa någon förhoppning om att så icke var förhållandet, skulle den hafva blifvit fullkomligt grusad, då han genast såg borgarne hals öfver hufvud skynda att aflägsna sig från granskapet af den i deras ögon nu genom svenskarnes dervaro farliga gamla byggnaden. De försvunno från vallarne med en skyndsamt, som förrådde stor kärlek till »detta lifvet» och ett heroiskt beslut att afstå från alla anspråk på en hjertes död. Sachsarne deremot blefvo qvar och aflossade till och med en salva mot den förfallna byggnaden.

Kulorna hveno genom luften. Somliga borrhade sig in i väggarne, andra susade fram högt öfver huset, och åter andra letade sig väg in i ladans inre genom en eller annan af de otaliga springor, som förefunnos i dess mot vallen vända vägg. Detta var emellertid en musik, som alldes icke förskräckte denna skara af Carl XII:s krigare, bland hvilka ingen enda fans, som icke genom personligt mod var en hjälte. Ingen enda rörde sig det allra minsta; de samtalande afbröto icke ett enda ögonblick sitt förehafvande, då sachsarnes skott dånade och kulorna dansade omkring dem. Endast den ryttare, som jemte Bandholtz stod på post, fann sig föranlåten att yttra något om saken, men hans ord voro icke många.

»Anfäkta!» sade han. »Visa icke ert bistra ansigte, herr kornett, ty då springa de sin väg, och vi gå miste om detta nöjet.»

»Det som du kallar 'vårt nöje' torde komma att räcka tillräckligt länge, menar jag. Se, nu hafva de laddat . . . nu lägga de an. Flytta dig från remnan, karl, så att icke en förlupen kula tränger in i ditt öga!»

Men karlen flyttade sig icke ur fläcken. Han stod qvar och blinkade icke ens, då sachsarne ånyo afsköto sina handgevär.

»Sen I», sade han lugnt, då kulornas hvinande hade upphört, »sen I, herr kornett, att till och med deras kulor hafva respekt för oss svenskar?»

»Lita icke derpå, min gosse», svarade Bandholtz, som redan hade återtagit sin plats. »En kula är en kula, och hon går dit man skickar henne. Derfor är du god och lyder en annan gång samt drager dig bakom ett ställe, der väggen är hel, medan deras kulor susa förbi. Jag värderar dig alltför mycket för att vilja förlora dig på sådant sätt.»

»Åh, ingen fara!»

Under en stund aflossade sachsarne den ena salvan efter den andra mot ladan, ehuru utan att tillfoga svenskarne den allra minsta skada. Slutligen afstannade skjutandet, och allt blef tyst.

»Sen I, herre», yttrade då ryttaren, som stod vid

kornettens sida, »de lemna oss nu i fred och ro. Anfakta, det kan man kalla feghet. Om förhållandet hade varit omvänt, om sachsarne hade befunnit sig här och vi svenskar der uppe på vallen, så skulle vi redan för länge sedan hafva gjort ett utfall och tagit dem till fånga. I stället skjuta de en stund på oss med handgevär, och när de märka, att vi icke blifva rädda och fly, så upphöra de till och med att anfalla oss på detta sätt. Om de ändå hade haft förstånd och mod nog att draga en kanon upp på vallen och skjuta bort hela den här kåken, så kunde man hafva kallat dem soldater och män, men nu bete de sig såsom qvinnor.»

Bandholtz lyssnade helt förströdd till ryttarens ord och besvarade dem icke. Hela hans uppmärksamhet var riktad på fästningen, ty han insåg, att upphörandet med skjutningen var ett tecken till att någon annan plan förehades. Han anade, hvori denna bestod, och han ansträngde all sin tankeförmåga för att utfinna något medel att omintetgöra den.

»Se», utropade hans språksamme sidokamrat, »nu drista de icke ens att kvarblifva på vallarne.»

Verkligen sågs den ene efter den andre aflägsna sig, tilldess endast två återstodo på vallen. Dessa marscherade lugnt fram och tillbaka, kastande emellanåt bistra blickar ned till den gamla ladan, från hvilken de bespejades af de båda svenskarne.

»Ja», sade den tappra kornetten, »de lemna vallarne, men troligtvis sker detta icke af feghet, utan emedan de ämna göra ett utfall.»

»För att göra ett utfall måste man hafva en port, genom hvilken man kan komma ut, och någon sådan finnes icke här.»

»Jo, min gosse, om du öppnar ögonon riktigt, så blifver du varse en liten port der borta under tornet.»

»Verkligen? Ja, I hafven rätt, herre.»

»Gå nu skyndsamt till dina kamrater och befall dem att ställa upp sig och göra sig i ordning till strid.»

»Vi få då slåss?»

»Ja, min gosse!»

»I talen som en engel, herr kornett. Det skall blifva lustigt.»

Ryttaren aflägsnade sig, gnolande en glad visstump, men Bandholtz qvarblef på sin plats och betraktade mycket uppmärksamt den lilla porten.

FEMTE KAPITLET.

Hvad Bandholtz fick veta, då han kom hem i sitt tält.

När sachsarne från vallen besköto den ruin, som lemnade vår unge kornett och hans karlar ett svagt, men dock välkommet skydd, trängde ljudet af de täta salvorna ända till lägret och in i konungens tält. Det dröjde också icke länge, förrän kung Carl kom ut ur tältet och begaf sig upp på en mindre höjd, från hvilken han trodde sig kunna upptäcka orsaken till muskötsalvornas affossande. Äfven några af generalerna hade blifvit lockade upp från sina bäddar och slöto sig snart till konungen.

Huru mycket de från höjden spejade åt det håll, hvarifrån skotten hördes, kunde de likväl ingenting upptäcka. De sågo visserligen, att en mängd människor voro samlade på vallen och att dessa sköto på en förfallen byggnad, som låg på kort afstånd från denna, men det var dem icke möjligt att inse, hvarför sachsarne så onyttigt bortslösade sitt krut och sina kulor.

»Hvad förehafva de?» utropade konungen, sedan han uttömt hela sitt förråd af gissningar.

»De skjuta troligen till måls på den der kojan», genmälde någon af de kringstående.

»Troligare är likväl, att de ledsnat vid att dagligen se det förfallna rucklet», menade en annan, »och att de nu roa sig med att nedskjuta det.»

»Hvarför föra de då icke upp en kanon på vallen och sopa bort skräpet med ett enda skott?» invände konungen.

»Förmodligen hafva de icke flera kanoner än de, som användas på andra ställen af fästningen.»

»Måhända har något vilddjur förirrat sig in i rucklet och jagas nu af sachsarne på detta både för jägare och vildbråd föga farliga sätt.»

»Ah», sade konungen, »de hafva nu upphört att skjuta och försvinna från vallen. Jag börjar nu förstå hvad det är för ett vildbråd, som de jaga.»

»Huru? Skulle eders majestät verkligen kunna gissa sig dertill?»

»Möjligtvis! . . . Ah, der har jag Klinckowström. Kan du säga mig, om din gode vän vid lifregementet finnes i lägret?»

»Bandholtz menar eders majestät? Nej, då jag nyss frågade efter honom i hans tält, svarades mig, att han blef kallad till sin öfverste i natt och att han ännu icke återkommit.»

»Nå, då förstår jag alltsammans», sade konungen. »Vildbrådet, som sachsarne jaga, är min tappre kornett och hans femtio manhaftiga bussar. Ah, det är ett alltför ädelt vildbråd, som I nu jagen, mine herrar sachsare.»

»Men», sade Klinckowström oroligt, »huru har Bandholtz kunnat komma dit? Värdes förlåta min fråga, ers majestät!»

»Ah, det är en fatal historia, om hvilken herrar generaler lära kunna gifva dig besked, om du frågar dem.»

Generalerna förklarade, att de ingenting kände om saken.

»Hvad?» utropade konungen. »Hafven I redan för-gätit, att I under den förflutna natten hindrade mig från att låta min här med storm intaga denna usla fästning, som nu under åtskilliga månader har gäckat våra förhoppningar och dagligen gör oss till narrar inför hela världen?»

»Vi gäfvö eders majestät ett råd», svarade Arvid Horn å generalernas vägnar.

»Ja väl», fortfor konungen, »I gäfvon mig ett råd och dertill ett råd af sådan beskaffenhet, att det hindrade mig ifrån att komma den manhaftige kornetten till hjälp.

Troligen kommer nu edert råd att kosta mig och hären förlusten af en bland våra tappreste officerare och dertill ett halft hundratal de bästa knektar i världen. Sådana kunna goda råd vara, mine herrar.»

Konungens ögon ljungade af harm, då han nu vände sig från de öfverraskade generalerna, för att ånyo med blicken undersöka stridsplatsen.

»Ah! De göra ett utfall mot byggnaden», utropade han hastigt. »Mina karlar äro alltså verkligen der. Flera hundra man tåga ut. Nu ser jag äfven mina svenskar. De uppställa sig i skydd af ladan.»

Det förhöll sig såsom konungen sade. Genom den lilla porten uttågade två eller tre hundra sachsare och marscherade långsamt i riktning mot den förfallna byggnaden. Der var Bandholtz redan sysselsatt med att ordna sina bussar till en strid, hvilken tycktes skola ovilkorligen medföra deras undergång.

Konungen, Klinckowström, några generaler och öfverstar samt en oräknelig mängd af soldater blickade under andlös väntan mot den plats, der en handfull af deras landsmän och stridskamrater beredde sig att sälja sina lif så dyrt som möjligt.

»Ah», utbrast konungen och hans röst hördes tydligt af alla de kringstående, ty tystnad rådde öfverallt. »Kunna de blott hålla ut en stund, kommer öfversten dem till hjälp, och då äro de räddade. Han är på väg till deras undsättning, men den långa omväg, som han för morasens skull måste göra, fördröjer hans ankomst. Rehnskjöld, samla hastigt en trupp och ila dit! Jag lider icke se de tappra människors fara utan att göra allt hvad som står i min makt för att hjälpa och bistå dem. I den händelse någonting skulle hafva hänt öfversten, så att han icke kan undsätta dem, skola de vara förlorade. Skynda!»

Den tappre generalen satt inom få minuter i spetsen för en manstark ryttaretrupp och ilade bort med vindens snabbhet för att utföra konungens befällning.

Emellertid hade den från staden utskickade skaran snart tillryggalagt det afstånd, som skilde fästningsmuren

från den gamla ladan. De kommo i sigte af den lilla svenska truppstyrkan, och när de sågo hvilken obetydlig handfull folk det var, upptändes de goda sachsarne af ett eljest hos dem sällsynt hjeltemod. De stormade fram och trodde sig helt säkert skola redan i första anfallet tillintetgöra den ringa hopen och antingen döda de stackars svenskarne till sista man eller åtminstone förskingra dem, såsom stormvinden förskingrar en sammanförd hög af lätta agnar.

Men deruti bedrogo de sig. Dessa femtio svenskar voro, såsom redan är sagdt, alla utan undantag verkliga hjeltar, och deras anförare, vår vän Bandholtz, var såväl genom personlig tapperhet som genom förutseende klokhet och genom sinnesnärvaro i sjelfva farans ögonblick fullt vuxen att leda dessa hjeltar, alltid till ära och bedrifter och oftast äfven till seger och framgång.

Sådana hjeltar under en sådan anförare var alltför mycket för att kunna blifva en enda munsbit för en skara sachsare, äfven om denna var många gånger så manstark. Derfor tilldrog sig också den i sachsarnes ögon troligen mycket förunderliga händelsen, att svenskarne icke allenast motstodo det första anfallet, utan till och med trängde framåt i tydlig afsigt att tvinga fienden till en skymflig reträtt.

När konungen, som från höjden uppmärksamt iakttog förloppet af striden, såg sachsarne vika för den modiga lilla svenska skaran, utropade han:

»Det tycker jag om. Jag nästan afundas Bandholtz hans deltagande i den leken.»

»Den leken torde emellertid komma att kosta honom lifvet», invände en af generalerna.

»Lappri!» sade konungen. »Han drager sig nog ur spelet, och i alla händelser har han gjort sin pligt.»

Genom häftigheten af det anfall, som Bandholtz i sin ordning lät sin skara göra mot sachsarne, tvingades dessa att draga sig tillbaka, men troligen insåg Bandholtz, att hvarje försök att drifva fienden tillbaka inom dess förskansningar skulle vara fruktlöst i anseende till deras större antal. Åtminstone dröjde det icke länge, förrän

kornetten ändrade taktik och i stället för att tränga framåt lät sitt folk steg för steg draga sig tillbaka i riktning mot skogsdungen, der hästarne stodo.

»Se», utropade kung Carl, då han märkte detta, »se, om icke vår tappre kornett drager sig ur spelet. Han retirerar. Ibland träden der borta stå hästarne, och om han blott lyckas komma dit, skall han vara räddad. Fienderna skola knappt våga förfölja dem in bland träden och buskarne, och om de göra det, skola de våra kunna fullkomligt nedskjuta och nedsabla dem och dervid sjelfva vara skyddade genom träden och busksnären.»

Konungen tycktes verkligen hafva fullkomligt riktigt uppfattat Bandholtz' afsigt, ty denne drog sig småningom allt närmare den plats, der han qvarlemnadt truppens hästar. Fienderna trängde på, men svenskarne läto icke skrämman sig, utan forforo att i god ordning och blott steg för steg vika tillbaka. I sin blinda ifver trängde fienderna sig tillhoppa och hindrade derigenom hvarandra; ja, mer än en sachsare blef af sina efterföljande kamrater så påträngd, att han mot sin vilja spetsade sig sjelf på den uddhvassa klinga, som från svenskarne led framräcktes emot honom. En annan fördel för svenskarne var den, att fiendernas trängsel hindrade dessa att begagna sina handgevär med den frihet, som är nödvändig för att kunna sigta och skjuta rätt. En mängd skott aflossades väl, men sällan träffades någon svensk deraf, utan kulorna hveno oftast genom luften högt öfver svenskarne hufvuden.

På ett sätt, som vittnade om stor skicklighet och en aldrig svikande själsnärvaro, anförde Bandholtz sin lilla skaras återtag, och då han efter en half timmas förlopp och efter utförandet af de mest lysande bedrifter anlände till skogsdungen, hade han endast förlorat tio man af de femtio, med hvilka han började striden. I samma ögonblick som kornetten och hans skara fördjupade sig in bland träden, der de sökte skydd bakom träd och buskar, framlade öfversten för lifregementet med en beriden skara af minst tvåhundra man. Först nu hann den tappre öfversten till stället, men om han kom sent, så måste man

medgifva, att han med så mycket större kraft och ifver tog affären om hand. Inom ett ögonblick sutto Bandholtz och hans ryttare till häst och slöto sig till öfversten, hvilken gjorde ett väldigt angrepp mot sachsarne. Dessa skingrades, en del nedhöggos, och de öfriga jagades ända in under deras egna vallar. Det är till och med troligt, att öfversten skulle hafva jagat dem fram och tillbaka utanför befästningarne och icke låtit en enda af dem rädda sig genom porten, om han icke hade iakttagit, att fienden med stor ifver förde upp kanoner på vallen. Fattande vådan af att med sina ryttare befinna sig inom skotthåll för det grofva artilleri, som sachsarne iordningstälde, gaf han tecken att upphöra med förföljandet och ilade med hela sin skara derifrån, så att de befunno sig utom skotthåll, innan sachsarne ens hade hunnit ladda en enda kanon.

Emellertid stodo konungen och hans generaler kvar på kullen och följde med lätt begripligt intresse striden från dess början till dess slut. När nu kung Carl såg Bandholtz och hans ryttare anlända till skogsdungen efter ett med skicklighet ledt och med mod och tapperhet utfördt återtåg, utropade han med lågande blickar:

»Ett sådant återtåg är lika ärorikt som en seger. Vid min salige faders minne, den der kornetten borde vara general.»

»Gör honom då åtminstone till kapten!» yttrade Klinckowström.

»Från kornett till kapten, det är ett långt språng, men karlen förtjenar denna framgång. Piper, låt utskrifva hans kaptensfullmakt nu ofördröjligen! Jag vill, att den skall vara färdig, då han återkommer. Han skall då finna den i sitt tält.»

Grefve Piper skyndade bort för att utföra konungens befallning. En half timme derefter var fullmakten skriven och undertecknad af konungen, som sände Klinckowström till f. d. kornettens tält att der nedlägga det vigtiga dokumentet. Konungen ville genom detta sätt att gå till väga uppnå ett tredubbelt ändamål. Han ville nämligen undvika tacksägelse, emedan sådana alltid be-

svärade honom; han ville derjemte belöna förtjensten och, på samma gång som han detta gjorde, bereda sig nöjet af ett oskyldigt skämt.

Efter att hafva förföljt sachsarne ända in under Thorns murar, påskyndade den manhaftiga svenska skaran sin återfärd till lägret. Bandholtz red på ett tecken af öfversten fram till dennes sida och fick nu inför sin förman aflägga en redogörelse för sitt äfventyr, hvarvid öfversten på det varmaste lofordade hans och truppens uppförande. Slutligen sade öfversten:

»Jag skulle redan ett par timmar tidigare hafva kommit eder till hjälp, om jag icke hade blifvit hindrad genom ett lömskt försåt, som blifvit utlagdt för mig.»

Nu följde en berättelse om, huru han råkat midt in ibland en mycket manstark trupp, af hvars usla beklädnad det icke var möjligt att afgöra, om de voro soldater eller röfvare, men hvilken började med honom en strid, som blef både het och långvarig, emedan de vilda, oförvägna sällarne, hvilka troligen stodo under befäl af någon af de på landsbygden skringströfvande partigångarne, slogos med utomordentligt raseri. I hvilket ändamål de hade vågat sig så nära svenska lägret, sade öfversten sig icke kunna begripa, men han var benägen att tro, att den vilda skarans anförare på något sätt hade blifvit underrättad om Bandholtz' och hans femtio ryttares färd och att de lagt sig i försåt för dem, men i stället träffat samman med öfversten och hans större truppstyrka. Emellertid hade öfversten skingrat dem och var öfvertygad derom, att vägen nu vid återtåget skulle vara fri.

Bandholtz svarade, att han ansåg det omöjligt, att någon skulle hafva kunnat underrätta denna skara om hans uppdrag att med en handfull folk begifva sig till denna aflägsna del af befästningarne. Öfversten stod dock fast vid sin uttalade åsigt, ehuru han icke kunde förklara på hvad sätt meddelandet skett mellan partigångaren och den till detta svek och förräderi skyldiga personen i lägret.

När Bandholtz efter ankomsten till svenska lägret — en ankomst, hvilken liknade ett triumftåg — inträdde

i sitt tält, fann han Henrik ensam der. Albrecht syntes icke till.

Med omiskänlig glädje välkomnade Henrik sin herre. Den trogne karlen hade icke varit så munter ända sedan den dag, då Albrecht kom i kornettens tjenst.

»Viktiga nyheter, herre!» utropade han, sedan han uttömt sitt ärliga hjertas förråd af hjertliga helsningsord.

»Nyheter, säger du?»

»Ja, herre, stora nyheter! Åtminstone förmodar jag, att detta bref innehåller sådana.»

Bandholtz tog brefvet och betraktade det noga.

»Kongliga fältkansliets sigill!» sade han. »Förmodligen innehåller det någon order rörande ett eller annat företag, till hvars utförande jag blifvit utsedd.»

Derpå lade han sorglöst skrifvelsen ifrån sig utan att bryta den och företog sig i stället att egna åt sin person och sin klädedrägt den omsorg, som var nödvändig efter en så hård strid som den, hvilken han hade utkämpat.

»Jaså», sade Henrik, visande en surmulen uppsyn, »var det icke något annat? Jag trodde annars, att det skulle innehålla någonting riktigt glädjande, ty herr Klinckowström såg så glad och förnöjd ut, när han lemnade mig det.»

»Ah», utropade kornetten, »har Klinckowström lemnat det? Det förändrar saken.»

Utän att gifva sig tid att pådraga den stora ryttarestöfvel, som han tagit i handen, lade han detta skodon så, att det hvilade på hans armveck, och grep i denna ställning brefvet med en ifver, som visade att Klinckowströms namn, uttaladt i sammanhang med brefvet, hade förlänat detta ett helt annat värde i hans ögon.

Läsaren vet redan, hvad skrifvelsen innehöll, och vi behöfva således icke ens kopiera den kaptensfullmakt, som föll i kornettens hand, då han raskt öppnade omslaget. Bandholtz deremot måste två gånger läsa om det viktiga dokumentet, innan han började ana, hvarom fråga var, och först vid fjerde genomläsningen kom han till

full klarhet och full visshet i fråga om den kungliga nåd, som hade vederfarits honom.

Medan han nu stod med papperet i sin hand, stöfveln på armen och med högra handen tvinnande sin mustach, stod öfverraskningen så tydligt att läsa i hela hans person, att Henrik tog sig dristigheten att framträda och med ett mycket bistert ansigtsuttryck yttra:

»Om jag hade trott, att det der brefvet hade innehållit så sorgliga nyheter, som jag nu finner vara händelsen, skulle jag hafva bränt upp det, så mycket är säkert.»

»Men, för all del, min gosse», utropade Bandholtz, »brefvet innehåller så goda nyheter, att jag borde blifva rusig af glädje, om jag numera kunde känna mig glad.»

»Hm! Jag tyckte . . .»

»Brefvet innehåller en fullmakt för Abraham Bandholtz att vara äldste kapten vid öfversten friherre Gustaf Adam Taubes värfvade dragonregemente, som nu är under ny uppsättning. Den 12 instundande December skall jag inträda i tjenstgöring vid Taubes dragoner.»

»Det gör mig ondt», sade Henrik, hvars uppsyn hade blifvit ännu mera surmulen, under det kornetten talade.

»Huru?»

»Jo, då får jag väl icke längre vara hos eder. Jag tillhör ju lifregementet och . . .»

»Du skall blifva förflyttad till Taubes dragoner. Är du nu nöjd?»

»O, ja! Lefve kapten Bandholtz! Hurrah!»

Den hederlige gossen hoppade, dansade och jublade af fröjd, men blef plötsligt helt allvarsam.

»Veten I», sade han, »att jag har föresatt mig att i dag säga eder sanningen, herr kapten?»

»Nej, det vet jag icke. Brukar du då icke tala sanning?»

»Jo, men . . . hm! . . . se, det är så, att . . . att . . .»

»Nå, hur är det? Hvad menar du?»

»Det är fråga om Albrecht.»

»Jag känner din motvilja mot den stackars gossen.»

»Han är en skurk.»

»Du väljer icke dina ord med tillbörlig försigtighet, min gosse.»

»Han är en nedrig bof.»

»Tyst, karl!»

»Han vill förgifta er.»

»Hvad? Hvad säger du? Vill han förgifta mig? Hvem vill förgifta mig? Jag tror, att du blifvit galen.»

»Kom, herr kapten, kom hit, så skall jag visa eder något, som möjligen, nej säkert skall bringa eder på andra tankar om Albrecht, än I nu hafven.»

Tjenaren förde sin herre bort till en vrå af tältet, hvarest ett hästtäckel låg utbreddt öfver något föremål, hvars konturer aftecknade sig så noga på täcket, att kaptenen fann sig föranlåten att redan vid första anblicken utropa:

»Hvad har du der? Har du varit på jagt och skjutit vildbråd?»

»Vildbråd?» svarade Henrik allvarligt. »Hm! Jaha, det är ett vildbråd, men icke af det slag, som duger till mat.»

Då Henrik yttrat detta, drog han hastigt bort täcket och visade sin kapten liket af en stor svart hund.

»En död hund!» utropade Bandholtz.

»Ja, som I sen, herre! Det är verkligheten en död hund. Men I viljen väl veta, på hvad sätt han dött och huru liket kommit att ligga här i kaptenens tält.»

»Om du känner till allt detta, så var god och säg mig det!»

»Om jag känner till det? Jo, det skolen I få höra. Men för att börja historien från början, så förhåller det sig på det sättet, att Albrecht smög sig efter eder, när I i natt kallades till öfversten. Som jag visste, att han icke hade fått befallning att följa efter eder . . .»

»Huru visste du det? Du var ju icke närvarande?»

»Jo, jag stod utanför tältet och lyssnade till hvad som föregick mellan eder och honom härinne», genmälde Henrik, utan att synas vara det allra minsta förlägen. Hans ärliga hat till Albrecht var så stort, att han icke

ansåg något medel otillbörligt, då det gälde att röja de elaka afsigter, hvilka Albrecht enligt hans mening nödvändigt måste hysa.

»Nå, vidare!» befalde Bandholtz.

»Han smög sig, som sagdt är, efter eder, och jag tyckte, att det kunde vara skäl att å min sida bespeja honom, liksom han bespejade eder, och därför skyndade jag mig obemärkt i hans spår. Jag såg eder stanna och samtala med vår hederlige öfverste, och jag såg, att Albrecht stod på mindre än fem stegs afstånd från eder under edert samtal med öfversten. Han måste hafva hört allt hvad I saden. När samtalet var slut och I skyndaden bort, försvann Albrecht i en annan riktning så hastigt, att jag till en början icke visste, hvart han hade tagit vägen. Dock lyckades det mig att finna hans spår, och jag följde honom nu ända bort till ändan af lägret, hvarest man uppfört baracker till stallar för de hästar, som tillhöra något af dragonregementena. Här smög han sig in med mycken försigtighet, och det är mig omöjligt att säga hvad han gjorde der, ty han tillslöt dörren efter sig, och jag fruktade att röja min närvaro genom att öppna staldörren. Jag ville nämligen helst i hemlighet iakttaga honom och på afstånd se hvad han ärnade göra. Nåväl, herr kornett . . . herr kapten ville jag säga . . . efter en stund kom han ut igen, ledande vid tygeln en häst. Sedan han försigtigt spejadt omkring sig, red han bort.»

»Nå, han hade väl något ärende . . . Ha! . . . Du säger, att han red bort? Var det icke så?» sporde Bandholtz ifrigt.

»Jo, min kapten!»

»Har han kommit tillbaka?»

»Nej, jag har sedermera icke sett honom.»

»Det är då i alla händelser besynnerligt. Låt mig se! Han åhörde mitt samtal med öfversten; han erhöll kännedom om min expedition. Ja, det måste hafva varit han, som sände den der partigångaren i mina spår. Öfversten hade rätt.»

»Viljen I höra mera, herr kapten?»

»Du har således mera att förtälja?»

»Ganska mycket!»

»Om Albrecht?»

»Om honom och om den här hunden och om en bägare varmt vin.»

»Ah! . . . Låt höra! Vet du, min gosse, jag börjar tro, att Albrecht är en skurk.»

»Vänta litet, herre, så skolen I icke behöfva blott tro det. Jag skall gifva eder visshet derom.»

»Nåväl, skynda dig! Hvar har du fått tag i det här hundliket?»

»Jo, det var så, att sedan jag sett Albrecht rida sin väg, vände jag tillbaka hit till tältet. Här stod ännu den bägaren kvar, i hvilken Albrecht hade serverat eder det värmda vinet. Jag varseblef, att vinet ännu var kvar i bägaren. Nå, tänkte jag, det var skada, att herr kornetten icke fick tid att dricka den här vintären, innan han begaf sig ut i den kalla blåsten. Vinet skulle hafva varmt eder, herr kapten. Inom mig undrade jag sedan, huruvida det skulle vara någon synd, om jag toge och druce ur det, då det nu i alla händelser icke kunde komma min husbonde till godo, medan det var varmt. Kan kaptenen förlåta mig det?»

»Gerna, min gosse! Nå, bekom det dig väl?»

»Jag drack det icke; nej, jag vågade icke dricka det, ty när jag tänkte på, hvilken bof Albrecht är, så ansåg jag det icke omöjligt, att han kunde hafva förgiftat vinet åt eder. Jag luktade på det, men näsan min kunde icke upplysa mig om något. Då fick jag den tanken att locka till mig en af de många lösa hundar, hvilka bruka springa omkring i lägret till allmän förargelse för både gud och menniskor. Jag gick ut, fann den här store, lurfvige, svarte besten och lyckades med en brödskant locka det hungriga djuret med mig. Det arma djuret var så hungrigt, att det förtärde hvad som helst, men vinet ville det icke dricka. Nå, tänkte jag då, går det icke ned i den ena formen, så går det väl i den andra. Jag tog då det brödstycke, som jag hade afsett till min frukost i dag, bröt sönder det i stycken och doppade

brödstyckena i vinet. På detta sätt narrade jag honom att förtära vinet på samma gång som brödet, men hela mitt brödförråd strök med, innan han hade fått allt vinet i sig. När han hade förtärt alltsammans, dröjde det icke lång stund, innan han började tjuta på det ömkligaste sätt, vältrade sig omkring på marken här inne i tältet och hoppade stundom högt upp, liksom under de olidligaste plågor. Detta räckte ett par minuter, hvarefter han föll omkull, sträckte ut benen och blef liggande stilla. När jag såg efter, var han död.»

»Död», upprepade Bandholtz omedvetet under det förfärliga intrycket af denna berättelse. Det stod lifligt för hans minne, huru nära han hade varit att sjelf tömma bågaren och att han endast genom de tillfälliga omständigheterna, att han börjat samtala med Albrecht och att han erhöll befallning att genast inställa sig hos sin förman, hade undgått en så kvalfull och ärelös död.

»Ja, han var död. Tron I icke, nådig herre, att vinet var förgiftadt? Jag tror det åtminstone. Liket af hunden lät jag ligga qvar här för att visa eder det.»

»Deri gjorde du rätt, min gosse, men bär nu bort det!»

Henrik tog hunden, svepte in honom i hästtäcket och aflägsnade sig med denna börda.

När Bandholtz hade blifvit ensam, försjönk han i djupa tankar. Hvad skulle han tro om denna sak? Att Albrecht var en dålig människa, derom var han numera fullt öfvertygad. Lika stor var hans visshet om, att karlen hade ämnat förgifta honom med det varma vinet och att han, när detta misslyckades, hade ridit bort i ändamål att sända den der partigångaren och hans vilda sällar för att tillintetgöra honom. Men hvarför hade karlen gjort detta? Hvad skäl hade han att hata en person, som han aldrig sett förrän i det ögonblick, då han aflämnade brevet från Maria? Och sjelfva brevet sedan? Var det möjligt, att Maria hade sändt Albrecht för att mörda honom? Han förkastade genast denna tanke och kände afsky för sig sjelf, som hade framfödt den i sin hjerna. Det återstod således intet annat än att antaga,

att brevet var falskt, att det icke var från Maria. Men från hvem var det då? Hvem hade skrivit det? Hvem hade sändt både Albrecht och brevet till honom? Var det fröken Bärfelt? Vår unge kaptan visste sig icke hafva någon annan fiende i hela världen än denna kvinna, och han var därför böjd att tro, att hon, ännu törstande efter hans ofärd, var den som låtit skriva brevet i Marias namn och låtit genom Albrecht tillstålla honom det. Sedan Bandholtz kommit till denna slutsats, var det lätt nog för honom att inse, hvarför detta skett. Brevet skulle nämligen — det var lätt att förstå — väcka Abrahams förtroende för Albrecht och således underlätta utförandet af dennes verkliga mission, som gälde att på ett eller annat sätt bringa honom om lifvet.

»Nåväl», sade Bandholtz, »hon vill sjelf hafva strid och icke frid med mig. Ske hennes vilja! Hitintills har jag endast sökt att försvara mig mot henne. Hädanefter vill jag gripa till offensiva åtgärder. Mitt första göromål må nu blifva att gifva akt på denne Albrecht, utspionera honom, följa honom på hans utflygter, med få ord söka utforska, om han har några bündsförvandter och jag ännu flera fiender här i trakten.»

Vår kaptan hade just fattat detta beslut, då Henrik efter fullbordadt värf återkom.

»Min käre Henrik», sade Bandholtz till honom, »du afskyr ju Albrecht af allt hjerta?»

»Som jag afskyr pesten.»

»Nå, jag vill icke förbjuda dig det. Afsky honom om möjligt dubbelt mera än nu, men du får icke visa honom det.»

»Min Gud!» utropade den stackars karlen, utom sig af förvåning. »I viljen väl icke att jag skall blifva hans vän?»

»Jo, det är min vilja. Du måste i ditt uppförande mot honom dölja dina verkliga känslor och visa honom vänskap.»

»Herre, det är omöjligt.»

»Ähnej, min gosse, omöjligt är det icke, och om du vill lyda mig, så gör du som jag säger.»

»Men det är omöjligt.»

»Nå, så gör det omöjliga då! Jag vill hafva det så.»

»Jag skall åtminstone försöka.»

»Då är jag nöjd.»

»Men om han skulle förgifta er! Tron I icke, att det är farligt att hafva honom här?»

»Var lugn, Henrik! Han skall icke blifva i tillfälle att förgifta mig.»

»Är det något annat, som kapten befäller?»

»Ja, att du aldrig släpper honom ur sigte, då jag sjelf är förhindrad att vaka öfver hans förhållanden. Du måste följa honom öfverallt. Rider han bort, så rider du efter honom. Går han bort, så följer du honom till fots. Förstår du mig?»

»Ja, herr kapten! Men om han nu icke återkommer?»

»Han skall komma tillbaka.»

Bandholtz kunde yttra sig så bestämdt i fråga om Albrechts återkomst, emedan han hade gjort den reflexionen, att skurken ovilkorligen skulle af de slagna partigångarne erhålla underrättelse derom, att anslaget mot honom hade misslyckats, och emedan han insåg, att Albrecht icke skulle underlåta att ytterligare söka begagna sig af den fördel, som han trodde sig ännu hafva genom sitt en gång vunna förtroende hos husbonden.

SJETTE KAPITLET.

En höna, som värper guldägg.

Omkring en vecka efter den dag, då de i föregående kapitel skildrade händelserna tilldrogo sig vid det af kung Carl belägrade Thorn, satt konungens åldriga farmoder lugnt och stilla i sitt innersta gemak i det af henne bebodda palatset i Sveriges hufvudstad. Hos henne satt en hofdam, i hvilken vi genast igenkänna fröken Bärfelt.

Denna fröken åtnjöt ännu »riksenkedrottningens» förtroende i hög grad, ehuru visserligen redan nu en och annan fans vid hofvet, som misstänkte den yppigt sköna damen för hvarjehanda underslef och som äfven försökte rubba den gamla drottningens förtroende för henne. Som emellertid ingen hade i sin hand något verkligt bevis mot hofdamen, vågade icke heller någon öppet anklaga henne, och riksenkedrottningen var icke den, som på lösa förmodanden eller halfqvädna visor ville skilja ifrån sig en, som hon trodde, af henne sjelf tillräckligt pröfvad tjennarinna. En stor del af den öfriga hofpersonalen hade börjat draga sig undan från fröken Bärfelt, och bland allmänheten, d. v. s. bland hufvudstadens befolkning, lupo åtskilliga rykten omkring, hvilka icke skonade den sköna damens karakter och icke synnerligen mycket prisade hennes redlighet. Den fina damen bekymrade sig likväl föga om allt detta, ehuru hon icke var okunnig derom. Hon log åt sina fienders hat, ty hon visste, att de ingenting kunde bevisa. Det fans i hela verlden endast en enda, hvilken kunde verkligen skada henne, emedan han

hade verkliga bevis i sin hand, och mot honom ensam vände sig hela hennes hat. Denne ende var Bandholtz.

Fröken Bärfelt förmådde aldrig tänka på denne sin fiende utan att känna sig ursinnigt vred. Hennes hat mot denne ovän var så glödande, att om han hade blifvit dödad af hennes kreatur och såsom ett lik hemförd till henne, skulle hon hafva kastat sig öfver hans döda kropp och med tänder och naglar slitit den i stycken. Om orsaken till hennes dödliga hat har läsaren redan någon kännedom, ty vi hafva erfårit, att Bandholtz en gång af en händelse blef vittne till ett af hennes brott mot det budet i gudomlig och mensklig lag, som skyddar människors eganderätt. Dertill hade emellertid kommit en annan omständighet, hvilken ännu mera förbittrade den förnäma qvinnan.

Det tilldrog sig nämligen en afton kort efter den dag, då fröken Bärfelt hade förmått Maria von Kochen att afresa till Tyskland, att hofdamen i sin boudoir i huset N:o 15 Munkbrogatan erhöll ett besök, som mycket förskräckte henne och hvars resultat blef, att hennes fiende erhöll ännu ett bevis mot henne i sin hand. Emedan detta besök, det samtal, som dervid fördes, och de händelser, hvilka dervid tilldrogo sig, icke äro utan vigt för vår skildring, anse vi oss böra gifva våra läsare en berättelse derom.

Lampan brann på bordet och kastade ett dämpadt sken öfver föremålen i boudoiren, medan fröken Bärfelt var ifrigt sysselsatt att räkna innehållet i ett af penningar uppfyllt skrin, hvilket stod framför henne på bordet. Då öppnades dörren plötsligt, och hon for förskräckt tillsammans vid åsynen af en karl, som trädde in i rummet.

»Hvem ären I? Hvad viljen I?» utropade hon i första häpenheten, medan hon försigtigt tillslöt penningsschatullets lock.

Den inträdande, som var insvept i en vid kappa, aflyftade nu sin hatt och visade damen ett blekt, men manligt ansigte. Vid åsynen af detta, om en förfärlig inre smärta vittnande anlete ropade den sköna damen:

»Bandholtz!»

»Ja», sade denne, »det är verkligen Bandholtz, som I väl femtio gånger velat låta mörda, Bandholtz, hvars brud I med infernalisk list hafven bortröfvat. Här är jag, och I skolen nu stå till ansvars inför mig.»

»Men huru hafven I kunnat tränga hit in?»

»Edra fyra korpulenta lakejer har jag lemnat kvar på olika ställen mellan Malmö och Stockholm. Jag anlände hit i går och träffades af den sorgliga underrättelsen om Marias afresa till Tyskland och ändamålet med denna hennes resa. Då jag nu visste, att edra lakejer ännu icke kunde hafva anländt, beslöt jag begagna mig af denna omständighet till min fördel. De gemena, klumpiga karlarna skulle blott varit till hinder för ett öppenhjertligt och förtroligt samtal mellan mig och er, min nådiga. Nåväl, jag kände af gammalt det tecken, hvarmed edra vänner pläga söka inträde i detta hus, och jag använde det. Fyra slag på dörren och en skarp hvissling, det är ju så? Nåväl, er kammarpiga öppnade för mig, och för att icke blifva störd hvarken af henne eller andra besökande, för hvilka hon kunde behaga öppna under min närvaro här, stängde jag det näpna barnet inne i ett rum på nedra botten, medan jag begaf mig hit upp. I ären således fullkomligt i mitt våld, sköna dam.»

Med blickar af raseri och hat betraktade fröken Bärfelt sin fiende, under det han talade. Hon fann, att han talade sanning, då han sade, att hon var helt och hållet i hans våld.

»Hvad viljen I mig?» utropade hon, medan hennes nervöst darrande hand förirrade sig innanför klädningen och sökte efter något föremål, som hon hade dolt i barmen.

Bandholtz förstod ändamålet med denna rörelse och sade:

»I söken efter eder dolk, sköna dam? Gören eder icke den mödan, ty dolken skall icke denna gång tvinga mig till reträtt. Vet, att jag skjuter eder för pannan, skjuter eder till döds utan nåd och barmhertighet i samma ögonblick, som jag ser dolken blixtra i eder hand.»

Hans röst var lugn, kall och förrådde icke det allra minsta tecken till rörelse, då han sade detta. Den sluga qvinnan såg en pistol blänka i hans hand och förstod, att han skulle sätta sin hotelse i verket. Hon upphörde därför att leta efter dolken, men hennes hand darrade ännu lika nervöst, då hon tog den fram ur barmen och stödde den på bordet framför sig.

Emellertid var fröken Bärfelt en qvinna, hvilken icke så lätt kunde förmås att erkänna sig vara besegrad. Så snart hon märkte, att Bandholtz icke hade för afsigt att genast döda henne, insåg hon, att ändamålet med hans ankomst måste vara något annat än att taga henne af daga till straff för det onda, som hon tillfogat honom. Knappt hade hon funnit sig öfvertygad härom, förrän hon blef lugnare och till och med kunde börja tänka på utvägar och medel att sjelf blifva den segrande parten i den strid, som förestod.

Under det hon intog en ställning, som lät alla hennes kroppsliga företräden synas i tillräckligt klart ljus, utvecklade hon all den förförelsekonst, hvaraf hon var mäktig. Derjemte började hon tala i den låga berusande ton, som är så farlig, då den användes af en kokett qvinna till en icke allt för känslolös map.

»Men, min käre herr Bandholtz», sade hon, »hvarför ären I så vredgad på mig? I hafven en gång försmått min kärlek, som jag erbjöd eder, och smärtan öfver edert kalla afslag bringade mig nära nog till vansinne, så att jag till och med minnes, att jag grymt förolämpade er. Jag har lidit; ja, under hela den tid, som förflutit sedan den dagen, har jag lidit utsägligt, ty jag älskar eder . . . jag lider ännu, ty ännu är min kärlek till eder oförändrad.»

Stora tårar banade sig nu väg ur hennes sköna ögon, och ett så väl speladt uttryck af djup smärta drog likt ett moln fram öfver hennes ansigte, att Bandholtz ett ögonblick icke visste hvad han skulle tänka om saken.

»Ja», fortfor fröken Bärfelt, »ingenting kan jemföras med de qval, som jag lider, och nu kunnen I likväl

vara nog hjertlös att vilja komma hit för att med hotelser och vreda ord öka mitt elände.»

En hel störtflod af tårar strömmade nu utför hennes kinder, och hennes bröst häfde sig under hysteriska suckar. Stum af förvåning, åskådade Bandholtz denna hycklade smärta, och han måste i minnet återkalla allt det onda, som denna qvinna tillfogat honom, för att icke blifva rörd till medlidande, då han nu såg hennes tårar.

Under en lång stund stod han tyst och orörlig framför henne och lät henne fortfara med utbrotten af den sorg, som hon fann för godt att hyckla. Han var derunder så upptagen af sina egna tankar, att han icke ens hörde hvad hon sade. Slutligen afbröt han hennes ordflöde genom att lugnt och iskallt säga:

»Nog nu, min fröken! Jag tror lika litet nu som förr, att I hafven någon kärlek till mig. I viljen inbilla mig, att det är af svartsjuka, som I hafven röfvat Maria från mig och kastat henne i armarne på en gammal man, hos hvilken hon skall förtvina likt en ömtålig ros, när den kastas i en snödrifva. Bah! Jag tror, min fröken, att I icke ären i stånd att älska något annat än penningen. Eder kärlek till penningar har gjort eder till tjuf...»

Vid detta ord var fröken Bärfelt nära att förlora sin själfbeherskning och åter gripa efter dolken, men hon hejdade sin hand på halfva vägen till barmen, suckade djupt och sade ödmjukt:

»Ack, min herre, ett fel . . . ett ögonblicks fel, som jag tusenfaldigt har ånkrat och begråtit.»

»Nej, min nådiga, det är ett fel, som I aldrig hafven begråtit, men som I troligen hafven tusenfaldigt upprepat. Nå, sitt vackert stilla, sköna dam, och bry er icke om dolken! Tro mig, att jag skjuter eder för pannan, så snart jag får se dolken i er hand. Var god och hör mig med tålmod! I skolen nu få veta mitt ärende. Jag har tröttnat att ständigt vara ett föremål för edra förföljelser, och jag har föresatt mig att göra ett slut derpå.»

»O, huru kunnen I tala så? Skulle jag förfölja eder . . . eder, som jag älskar, afgudar, tillber . . . eder,

som dag och natt är i mina tankar? O, herr Bandholtz!»

»Ha, ha, ha! I spelen just en lustig komedi. I älsken mig . . . Om jag icke ansåge er kärlek för en skymf, vore jag frestad att skratta. I tron mig visst vara mycket enfaldig, då I kunnen föreställa eder, att jag skulle låta bedraga mig genom en så illa hopspunnen historia eller låta locka mig i en så grof snara. Nej, min nådiga, jag skall bevisa eder, att jag icke är alldeles så enfaldig, som ert snillrika hufvud tänker sig att förhållandet är. I stället för att låta locka mig af eder snara är jag viss om att redan hafva eder fast uti min.»

»Ah!»

»Ja, icke sant? I finnen det underligt? Likväl är saken otvifvelaktig. I skolen få höra. Som jag ser, ligga papper och skrifmaterialier framför eder på bordet. Skullen I måhända vilja vara af den godheten att taga pennan i er sköna hand och skrifva efter min diktamen en liten uppsats, så lydande: 'Jag erkänner mig vara saker till den penningstöld, som sistlidne vår begicks hos hennes majestät enkedrottningen. Derjemte erkänner jag mig hafva vid åtskilliga andra tillfällen olofligen tillegnat mig dels penningar, dels värdefulla smycken och andra mindre saker, som tillhöra drottningen eller andra medlemmar af den kungliga familjen.' Var god och skrif detta, min nådiga, datera det och sätt edert namn och insegel der under!»

»Omöjligt!» utropade damen med fasa.

»I bören icke bruka ett sådant ord som detta. Till och med om jag sade eder, att I skolen sluta edra dagar i fångelset bland andra missdådare, så borden I icke säga: 'omöjligt!' För er är ingenting omöjligt. Viljen I skrifva?»

»Nej, nej! Aldrig!»

»Besinnen eder väl!»

»Hellre dö än underskrifva något sådant! Är detta lönen för min kärlek till eder?»

»Nej, men det är lönen för edert hat.»

»Jag gör det aldrig.»

»Som I behagen, men kommen i håg, att jag sagt

eder, att jag denna gång har medel i min hand att besegra eder.»

Medan Bandholtz sade detta, upplyfte han långsamt sin högra arm, i hvilken han höll en af den tidens kolossala ryttarepistoler. Mynningen af detta fruktansvärda mordvapen stannade i jernhöjd med fröken Bärfelts panna. Lugn, kall och obeveklig stod hämnaren inför henne. Hon ryste och saknade mod att fortfara med sina försök att genom hycklad kärlek och smärta väcka hans medlidande.

»Jag gifver er två minuters betänketid. Om I icke inom förloppet af denna tid hafven börjat skrifva, skjuter jag. Med en tjuf, som I ären, behöfver man icke genera sig för att göra processen kort.»

Ovilkorligt flyttades fröken Bärfelts blick till uret, som stod på kaminen. Det visade femton minuter öfver nio. Hon kände en rysning genomila sig vid den tanken, att när klockan var sjutton minuter öfver nio skulle hon måhända dö. Dödens blekhet betäckte hennes ansigte.

Redan hade en af de båda minuterna förflutit. Dödstystnad rådde i rummet, en tystnad, som blef ännu hemskare genom urets oföränderliga knäppningar, af hvilka hvar och en närmade hämnaren och hans offer till den afgörande sekunden.

Plötsligt försvann fröken Bärfelt från sin plats i soffan. Hal som en ål hade hon glidit ned på golfvet bakom bordet, som stod mellan henne och hennes fiende. Dock var det icke i ändamål att gömma sig, som hon utförde denna blixtnabba rörelse, hvilken Bandholtz icke kunnat förutse och därför icke heller hindra. Lika snabbt som hon hade försvunnit, dök hon upp igen, men då befann hon sig alldeles inpå Bandholtz och svingade dolken i sin hand. Hon hade krupit under bordet till honom, innan han ännu hade hunnit fullkomligt hemta sig efter sin förvåning öfver hennes försvinnande.

Stum och med sammanpressade läppar, sprutande eld ur de vidöppna ögonen och i många andra afseenden förfärlig att skåda, störtade den rasande qvinnan sig öfver Bandholtz. Rolerna hade nu blifvit ombytta.

Bandholtz var icke längre den hotande, utan han var nu sjelf hotad. Det var nu icke längre han, som på ett visst klockslag skulle taga en medmenniskas lif, utan hans eget lif sväfade nu i omedelbar fara. Lyckligtvis egde han en själsnärvaro, som till och med i de mest kritiska stunder icke förnekade sig. Just i det ögonblick, då furiens dolk var så nära att sänkas i hans hjerta, att endast en millimeter skilde dess udd från tyget i hans kappa — i detta ögonblick, då hans lif »hängde på ett hår», grep han ett kraftigt tag kring qvinnans hand och hejdade sålunda mordvapnet. En kort strid uppstod mellan den lugne mannen och den i sitt raseri vildt stormande qvinnan. Icke utan svårighet lyckades det Bandholtz att vrida dolken ur hennes hand, och när han gjort detta, när hon, stum och häpen, stod vapenlös inför honom, bröt han sönder dolken och kastade bitarne i ett hörn af rummet, hvarest de klingande nedföllu.

Nu fattade han den besegrade qvinnans arm och ledsagade henne tillbaka till soffan, och då hon ännu icke tycktes vara sinnad att skrifva det af Bandholtz fordrade erkännandet, tog han en på bordet liggande penna, satte den i hennes hand och sade kort och befallande:

»Skrif!»

»Aldrig!» utropade hon och kastade pennan bort i samma vrå, der bitarne af dolken nyss hade nedfallit.

Utan att röja någon otålighet tog han på bordet en annan penna, satte äfven denna i hennes hand, men framtog nu samtidigt den kolossala pistolen, sägande:

»Jag gifver eder ånyo två minuter.»

Denna gång bortkastade hon icke pennan, utan började verkligen skrifva. Hon var besegrad. En minut senare hade Bandholtz det viktiga papperet i sin hand.

»Nu, min fröken», sade han höfligt, men kallt, »beder jag eder taga eder väl till vara för att förfölja mig.»

»Lofven I då att icke använda detta papper, om jag upphör med alla fiendtligheter mot eder?»

»Jag lofvar eder intet, jag blott gifver eder en varning. Farväl, min fröken! Gören eder icke det besväret att följa mig!»

Med en afmätt bugning försvann Bandholtz, och som han iakttog den försigtigheten att utifrån tillrigla dörren, gjorde fröken Bärfelt icke något försök att följa efter honom.

Det var naturligt, att fröken Bärfelt kände sitt hat mot Abraham Bandholtz fördubblas efter denna tilldragelse, och hon skulle gerna hafva ofödröjligen förnyat sina förföljelser mot honom. En känsla af nödvändigheten att vara försiktig och att icke drifva saken till dess spets afhöll henne likväl från all förföljelse under de första två åren. Huruvida hon ännu på hösten 1703 vidhöll denna försigtiga overksamhet, derom skola vi troligen vinna upplysning, om vi nu uppsöka fröken Bärfelt hos enkedrottningen, ty läsaren erinrar sig förmodligen, att vi såsom författare hafva att anhålla om ursäkt därför, att vi genom berättelsen om Bandholtz' för lång tid sedan aflagda besök hos fröken Bärfelt hafva aflägsnat oss från den tidpunkt och den skildring, hvarmed vi inledde detta kapitel, och att vi således ännu äro skyldige läsaren en beskrifning om hvad som tilldrog sig i enkedrottningens gemak, då denna åldriga furstinna och hennes hofdam i all sköns lugn och ro befunno sig ensamma der omkring en vecka efter den dag, då Bandholtz erhöll så ovedersägliga bevis på Albrechts brottslighet.

Fröken Bärfelt hade nyss slutat läsningen af ett kapitel i bibeln, som riksenkedrottningen med sedvanlig andakt och uppmärksamhet hade åhört, och hofdamen lade nu samman den väldiga boken, hvars knäppen hon omsorgsfullt fäste. Enkedrottningen yttrade derunder:

»Ja, ja . . . ack, om vi blott förmäde lefva efter de läror, som innehållas i den boken!»

»Vi äro alla syndare, ers majestät!» yttrade fröken Bärfelt under en from skakning af hufvudet, ty hon var alltid from och gudfruktig, då hon befann sig under drottningens ögon.

»Det är då sant, tyvärr! Ja, ja . . . ack, vi äro alla syndare, den ena likväl mera än den andra. Ack, min kära Bärfelt, om jag i allt kunde vara så ren och god som du?»

»Sägen icke så, min drottning!»

»Jo, det säger jag och menar det också. Så gammal jag är och så lutande jag i min skröplighet går öfver grafvens bädd, händer det mig likväl ganska ofta, att jag blir vred öfver ett ringa och jordiskt ting. Du deremot, min kära Bärfelt, fördrager allting med en engels tålmod.»

Utän att blinka åhörde hoffröken detta oförtjenta beröm, och hon hade just ett passande svar på läpparne, då de båda damernas andliga samtal helt hastigt slutades derigenom, att en kammarherre inträdde och anmälde, att en deputation från rådet väntade, att hennes majestät allernådigst täcktes mottaga den.

»En deputation från rådet!» utropade drottningen med en hetta, som tydligt visade, att den syndabekännelse, som hon nyss hade aflagt inför sin hofdam, ingalunda var osannfärdig. »Kunna de då aldrig låta mig vara i fred för deras tråkiga deputationer? Hvad vilja de mig?»

»Jag har icke erhållit del deraf, men om ert majestät befäller, så . . .»

»Åhnej, min vän, låt dem då äntligen komma in. Jag vill sjelf fråga dem till om deras ärende.»

Kammarherren aflägsnade sig och införde snart fyra herrar af riksrådets defensions-kommission. I spetsen gick den ärevördige Fabian Wrede, och efter honom följde Gyllenstolpe, Carl Gyllenstjerna och Falkenberg. Emedan Wrede var den mest ansedde och betydande medlemmen af nyssnämnda kommission, var det naturligtvis han, som äfven nu skulle föra ordet. De öfriga följde med blott såsom staffage för taflan.

Sedan råds herrarne hade på öfligt sätt genom handkyssning betygat den gamla drottningen sin vördnad, yttrade Fabian Wrede:

»Vi hafva kommit för att begära eders majestäts höga bistånd i en sak, som är af stor vigt för fäderneslandet.»

»I borden dock skona mina grå hår från regeringsomsorger.»

»Deri har ers majestät rätt, och det är endast den största nöd, som har kunnat förmå oss att oroa eders majestät med saker, som till och med på yngre sinnen trycka mycket hårdt.»

»I talen om nöd. Hvem är det som är nödställd? Kan jag hjälpa honom?»

»Den nödstälde, ers majestät, är fäderneslandet. I veten, att konungen har sändt oss budskap med befallning om en ny gärd. Folket står icke ut dermed. Armodet och eländet, hungren och bristen äro redan hvardagsgäster vid bondens härd. Svenska folket har redan gjort mera än någon konung i kristenheten kan begära, och likväl fordrar hans majestat allt jemt nya pålagor. Och hvartill använder konungen penningarne? Männe till försvar för fäderneslandet mot ryssarne? Nej, ryssarne hafva redan tagit ifrån oss Nöteborg; snart taga de säkerligen Nyen, Kexholm och Narwa. Derom bekymrar sig icke konungen, och efter hvad det förspörjes plägar han säga, att Ryssland icke förtjenar någon uppmärksamhet och icke mäktar göra Sverige någon särdeles stor skada.»

»Kanske har konungen rätt deruti. Han har redan kämpat mot dem och vet hvad de äro värda», iavände, enkedrottningen, som inom sig måste medgifva sanningen af Wredes ord, men ändå tyckte sig icke böra lemna sin sonson utan allt försvar.

»Konungen tror, att han känner dem», svarade Wrede lugnt.

»Och hvad menen I sjelf om den saken?»

»Jag menar», återtog riksrådet, »att konungen alldeles icke känner Rysslands beherskare och att, om han kände honom, skulle han gerna låta konung August sitta i fred och ro kvar på sin föga afundsvärda polska tron och i stället vända sig med all sin kraft mot tzar Peter, innan denne energiske, outtröttlige, nyktert förståndige furste växer både oss och hela Europa öfver hufvudet. Detta är min mening om saken.»

»Och äfven min», medgaf enkedrottningen. »Konungen är dock oböjlig. Goda råd äro förspilda på honom.»

»De hafva hitintills varit det, ers majestät.»

»Och de skola alltid förblifva fruktlösa. Han går sin egen väg.»

»Visserligen vet jag, att i denna punkt inga skäl fått göra sig gällande hos konungen, utan endast det gamla ordspråket: *sic volo, sic jubeo, stat pro ratione voluntas**). Rådet har detta i liflig erinring, men å andra sidan har rådet icke kunnat undgå att ännu en gång behjerta landets och folkets stora nöd, näringarnas förfall och allt annat elände, som detta krig har alstrat här hemma. Derför har också rådet enhälligt beslutat att ännu en gång vända sig till konungen, ännu en gång säga honom rena, osminkade sanningen och ännu en gång bedja honom för rikets och sin egen välfärds skull, att han upphör med det ändamålslösa polska afsättningskriget och i stället drifver ryssarne ur sitt eget land samt derefter slår sig i ro här hemma, på det att land och folk må kunna hemta sig efter de vedermödor, som tryckt och betungat dem.»

»Gören det, mine herrar af rådet!» utropade drottningen.

»Om två dagar afgår en kurir, hvilken utom skrifvelsen från rådet skall medföra till konungen en skrifvelse från statskontoret, i hvilken detta embetsverk med talande siffror visar inkomsternas fall, utgifternas stigande, hemanens förvandling till skattevrak, befolkningens växande armod och den till en enorm summa ökade statsbristen.»

»Han måste tro dessa siffror.»

»Eders majestät skulle kunna göra dem ännu trovärdigare.»

»Jag?»

»Ja, genom att bifoga en skrifvelse af liknande innehåll.»

»En sådan skrifvelse aflät jag till honom redan under förra året, en skrifvelse, i hvilken jag med min farmoderliga rätt förhöll honom, att emedan hans vapen blifvit välsignade och han sjelf fått tillräckligt hämnas på

*) »Så jag befäller och vill och behöfver ej skäl för min vilja.»

konung August, borde han numera återvända och skydda sitt fädernesland mot ryssarne.»

»Jag erinrar mig med en tacksamhet, i hvilken hela rådet deltagar, denna skrifvelse.»

»Hafven I någonsin hört, hvad svar konungen gaf mig?»

»Nej, men jag kan föreställa mig det.»

»Han skref, att skadan i Liffland och Ingermanland icke på något sätt uppvägte hvad han i Polen ämnade vinna.»

»Eders majestät må icke därför tröttna att försöka inverka på den i så många andra stycken verkligt konunglige ynglingen.»

»Nej, jag skall icke förtröttas, min herre. Jag skall ännu en gång med allvar och kraft säga honom, att det är ett vansinne, om han anser Sverige vara en höna, som kan i längden utstå med att oupphörligt värpa guldägg.»

»Måhända täckes eders majestät låta tillstålla rådet denna skrifvelse, när den är färdig?»

»Ja, min herre, i morgon skolen I bekomma den.»

»Då är vårt uppdrag nu uträttadt, och oss återstår intet annat än att betyga eders majestät vår djupa vördnad och innesluta riksens råd i eders majestäts ynnest och nådiga benägenhet.»

De allvarliga männen aflägsnade sig under iakttagande af de stela, gravitetiska former, hvilka på den tiden ansågos oskiljaktiga från allt embetsmannaväsen. Drottningen och hennes hofdam blefvo ånyo lemnade allena. Dock räckte denna ensamhet icke länge, ty uppvaktande damer och kavaljerer började infinna sig. Det ena ståtliga ekipaget efter det andra anlände och aflemnade i palatset den dyrbara laddning, som är känd under namnet hoffolk.

Så öppenhjertligt och uppriktigt den gamla drottningen nyss hade inför de ärlige herrarne af rådet klandrat sin kunglige sonson, så förbehållsam och försigtig var hon nu i allt hvad som egde ett närmare eller fjernare sammanhang med konungens krigsföretag. Följaktligen blef endast med största beröm taladt om konungens bedrifter, ty hoffolk eger den icke så lätta förmågan att

liksom känna i luften hvad som inför de högst uppsatte kan vara angenämt att höra. Hvilken hofman eller hofdam vill icke göra sig angenäm?

När nu fröken Bärfelt märkte, att drottningen blifvit indragen i det lifligt förda samtalet, närmade hon sig och yttrade med låg röst till sin herskarinna:

»Tillåter eders majestät mig att göra min vanliga tur till mina fattiga?»

»Ja, min söta vän, jag behöfver dig nu icke under två eller tre timmar. Du är ett helgon, min kära Bärfelt. Alltid tänker du på de fattiga.»

»Farväl då, ers majestät! Om tre timmar är jag åter.»

Vi veta icke, om fröken Bärfelt någonsin hade satt sin skönt formade fot inom någon fattig medmenniskas dörr. Dock betvifla vi det på det högsta. Deremot äro vi i tillfälle att ur säker källa berätta, att den i drottningens närvaro så fromma hofdamen alltid brukade förebära en mängd barmhertighetsverk af alla slag, då hon önskade att på egen hand få använda några timmar af dem, som hon eljest var pligtig att tillbringa hos enke-drottningen.

Äfven denna gång var besöket hos de fattiga endast en förevändning, under hvilken hon dolde andra planer och göromål.

Då hon var nära att försvinna genom dörren, ropade drottningen henne tillbaka.

»Tag hit mitt penningschatull, kära Bärfelt!» befalde herskarinnan.

Hofdamen lydte, hemtade det begärda och mottog ur drottningens hand en liten rulle silfvermynt, som den gamla damen med sina darrande händer upphemtade ur skrinet.

»Till dina fattiga!» sade enkedrottningen.

»Jag får tacka ers majestät på deras vägnar.»

Denna lilla scen tilldrog sig så öppet, och orden vexlades så högt, att ingen af de i gemaket närvarande kunde undgå att erhålla del deraf. På åtskilliga ansigten visade sig ganska försmädliga miner, och i en och

annan vrå fördes hviskande samtal, som nogsamtt vittnade om föga förtroende för fröken Bärfelt's gifmildhet mot de fattiga.

Emellertid märkte fröken Bärfelt icke något af detta eller också brydde hon sig icke derom, ty hon satte helt lugnt och ogeneradt schatullet tillbaka på dess plats och gick med obesvärad hållning och min ur rummet.

I ett af förmaken mötte henne den kammarherre, som hade infört herrarne af rådet till audiensen hos drottningen.

Troligen kände de hvarandra väl, ty de stannade midt för hvarandra och vaxlade ett betydelsefullt leende.

»Jag tyckte mig nyss se eder göra det hemlighetsfulla tecknet», yttrade hofdamen.

»Jag gaf eder verkligen nyss derinne det mellan oss öfverenskomna tecknet.»

»Således har bref anländt till mig från lägret vid Thorn?»

»Ja!»

»Var god och gif mig det. Vi kunna icke länge uppehålla oss här, ty man kunde lätt öfverraska oss tillsammans.»

Kammarherren upptog ur sin ficka ett försegladt konvolut, som han öfverlemnade till den sköna damen.

»Inga muntliga bud?»

»Nej! När träffar jag eder?»

»Kom i afton klockan nio!»

»Efter befallning, sköna dam.»

Med en sirlig artighet, som troligen blifvit inlärd genom personlig vistelse vid franska hofvet, kysste kammarherren hennes hand och aflägsnade sig skyndsamt.

Efter att hafva så sorgfälligt gömt den mottagna skrifvelsen, som om det hade varit ett kärleksbref, gick hofdamen ned, kastade sig i sin till reds stående vagn och lät köra sig — icke till de fattiga, utan till — sitt lilla hotell vid Munkbrogatan.

Så snart hon anländt dit och blifvit ensam i sin boudoir, tillriglade hon väl alla dörrar, ett försigtighetsmått, hvars nödvändighet hon af erfarenheten inhemtat,

såsom vi veta, och satte sig beqvämt till rätta i sin soffa med ett litet schatull framför sig på bordet. Der-efter öppnade hon schatullet med en liten nyckel af guld. Det första locket sprang upp, men derunder visade sig ett annat. Den sköna qvinnan kände emellertid hemligheten af konsten att öppna detta. En liten tryckning med fingren på ett gifvet ställe var tillräcklig.

Schatullet var uppfylldt med guld- och silfvermynt.

»Se här», sade hon för sjelf, »här äro de guldägg, som min höna har värpt åt mig, de allra flesta dock utan hennes vetskap och säkert mot hennes vilja.»

Med »hönan» menade den elaka varelsen riksenkedrottningen.

Troligen brukade fröken Bärfelt på lediga stunder räkna sitt kapital — hvilken girig människa gör icke det? — men denna gång hade hon icke tid dertill. Hon hade ett bref i fickan, som hon längtade att få läsa, och hon ville dessförinnan blott nedlägga dagens fångst till den redan samlade skatten. Enkedrottningens åt de fattiga ämnade silfverdalar och dessutom en liten rulle guldmynt vandrade ur hofdamsens ficka i hennes penningsskrin. Hvar, när och huru hon hade förvärfvat sig guldmynten, känna vi icke med visshet, men vi hafva anledning tro, att äfven dessa hörde till de »guldägg», som hennes »höna» värpte.

Sedan »de fattiga» sålunda fått sin beskärda del, tillslöt hon med sina hvita, väl formade och väl vårdade händer det dubbla locket och hängde den lilla guldnycckeln åter i en silkestråd kring sin hals, så att den försvann i hennes yppiga barm.

Nu kom ordningen till brefvet.

Hon läste det icke; nej, hon nästan slukade dess innehåll.

»Aller nådigaste fröken!

Jag är på ort och ställe, och mina kamrater äro äfven på sin post. Det var hög tid, att något blef gjort vid saken. Om aftonen af den dag, då jag anlände till lägret, blef jag ett obemärkt vittne till ett samtal mellan honom och hans gode vän Klinckowström. Vid detta

samtal aftalades, att Bandholtz, så snart belägringen af Thorn slutat, skall ofördröjligen resa till Stockholm och anklaga eder. Han skall, sade han, komma till er med straff och vedergällning. Om jag icke hade haft den oturen, att ett fördömdt nysande kom öfver mig, så att jag måste springa derifrån, skulle jag hafva fått veta ännu mera.

Jag är nu anställd såsom hans trotjenare. Hans förre tjenare, en beskedlig, men dum gosse vid namn Henrik, hatar mig af allt hjerta, emedan jag undanträngt honom. Listen har lyckats.

Det är väl bäst att döda honom? Jag tänker gifva honom ett vin, som skall befria honom från alla jordiska omsorger.

K.»

Brevet var blott undertecknad med bokstafven K. så att vi ännu icke äro i tillfälle att gifva våra läsare kännedom om brefskrifvarens verkliga namn.

»Han ämnar sig hit», utropade damen, sedan hennes blickar med otrolig snabbhet hade genomlat de med ganska läslig stil skrifna raderna. »Men han får icke komma hit.»

Dervid knöt hon sin lilla hand så hårdt samman, som om hon hade haft Bandholtz' näsa eller öra mellan sina fingrar. Efter en stund uppbrände hon brevet och satte sig ned att skriva. Hennes skrifvelse var ej mångordig.

»Han måste dö. Lefvande får han aldrig beträda svensk jord.

B—t.»

Denna korta, men i all sin kórthet förfärliga order förseglade hon och försåg den med utanskrift, hvarefter hon gömde den i sin barm.

»Nu», yttrade hon sedan, »vill jag emellertid hafva ett vaksamt öga på Ladaus hus och familj, ty om han skulle undgå mina tjenares svärd, dolkar och gift, om han verkligen skulle lyckas tränga sig fram ända hit, så lär han först begifva sig till sina kära släktingar.»

Hon såg på klockan.

Ännu har jag två timmar kvar af de tre. Under dessa kan man utträtta ganska mycket. Först och främst är det nödvändigt, att jag aflemnar mitt schatulls innehåll till ... ja, till hvilken af mina vänner skall jag denna gång lemna det? Till min söte fogde eller till min fule hofmålare? Hos hvem var det, som jag tömde det sista gången, då det var fullt? Det var hos fogden på Carlberg. Alltså är det nu hofmålare Behns tur. Om jag icke hade dessa båda trogna vänner, skulle det vara mig omöjligt att — tyst, tyst, uttala icke ordet! — vägarne kunna hafva öron ... nåväl, om det en gång skulle komma till undersökning af min bostad, skall man icke finna några bevis mot mig.»

Hon öppnade åter schatullet och öfverflyttade dess skimrande och klingande innehåll i en rymlig pung af skinn, hvilken derefter tillknöts och förseglades. Döljande den dyrbara pungen under sin vida kappa, steg hon ner och åkte bort.

SJUNDE KAPITLET.

Albrechts affärer.

»Han skall komma tillbaka.»

Så hade Bandholtz yttrat sig till Henrik i fråga om det problemet, huruvida Albrecht efter misslyckandet af båda sina försök att bringa honom om lifvet skulle återvända till sin tjänst.

Och Bandholtz hade rätt.

Då han andra morgonen vaknade, såg han Albrecht stöka omkring i tältet med samma lugn och säkerhet som förut.

Vår unge kapten tillslöt nu åter ögonen, dock icke mera, än att han tydligt kunde iakttaga alla tjenarens rörelser, men då han efter att hafva en stund spionerat på honom icke kunnat märka någonting ovanligt eller misstänkt, öppnade han ögonen fullkomligt, gäspade, sträckte på sig och betedde sig, som om han just nu hade blifvit väckt ur sömnen. Nedanför den duk, som tillslöt tältöppningen, varseblef han nu ett par grofva skodon, hvilka icke kunde tillhöra någon annan än Henrik. Denne hade således icke vågat lemna sin sofvande herre helt och hållet ensam med Albrecht, utan på sitt sätt vakat öfver honom. Bandholtz kände sig tacksam i sitt hjerta för detta tillgifvenhetsbevis.

»Nå, Albrecht», sade kaptenen med ett ganska vänligt leende, »hvar tog du vägen i går?»

»Åh, herr kornett, jag har mina små affärer.»

»Jaså. Är det kärleksaffärer?»

»O, nej, herr kornett.»

»Jag vill säga dig, att jag i dag icke är kornett.»

»Bah! Min herre behagar skämta. Skulle herr kornetten hafva tagit afsked och ämna återvända hem?»

»Nej, herr kornetten har icke tagit afsked, men jag har tagit afsked af herr kornetten, sedan konungens nåd och en liten smula egen förtjenst gjort mig till kapten.»

»Det vore väl f . . . förlåt mig! . . . jag menar, att det är lika otroligt, som det är glädjande.»

»Det gör dig således glad?»

»O, ja!»

»Nå, säg mig nu, hvilket slags affärer du drifver.»

»Proviantaffärer.»

»Ah! Kanske du stjälar af kongl. majestäts och kronans kaka och säljer det till de uthungrade bönderna i trakten?»

»Ingalunda!»

»Nå, hvaruti bestå då dina proviantaffärer?»

»Jag köper af landtbefolkningen och säljer till kongl. majestät och kronan. Emellertid har jag en liten förtjenst deraf, och då jag icke försummar min tjenst, så förlåter herr kapten mig måhända.»

»Jag tycker om, att mina tjenare äro sparsamma och måna om förtjensten. Sköt du således dina proviantaffärer efter behag! Laga blott, att du icke allt för mycket knappar in på den tid, som du är skyldig att egna åt din tjenst.»

»O, nej, herre! Tjensten framför allt!»

»Eftersom du sysselsätter dig med att göra affärer i proviant, så kommer förmodligen mitt kök att hädanefter blifva väl försedt. Ty naturligtvis lägger du de bästa bitarne afsides för din herres räkning. Hvad har du till frukost i dag?»

»Jag skall strax hafva äran att visa det.»

Albrecht skyndade ut och återkom efter en liten stund med två stekta rapphöns och åtskilligt annat, som är af nöden för en god måltid, såsom bröd, salt o. s. v.

»Rapphöns!» utropade Bandholtz. »Du är en krona bland tjenare. Jag har länge tänkt, att jag på något sätt

skulle belöna dig. Tiden är nu lämplig dertill. Du skall dela alla mina måltider. Äter jag, så skall du äta med mig. Dricker jag, så skall du dela min dryck. Detta skall vara din belöning.»

Albrecht åhörde sin herres ord med en förvåning, hvilken tydligt stod att läsa i hans vilda, dystra drag. Märkvärdigt nog var det, att han visade så liten glädje öfver den ära, som husbonden ville göra honom. Han tycktes också snarare blifva förtretad deröfver än känna sig hedrad deraf. Någon förlägenhet stod icke att läsa i hans ansigte, men han strök med afvisgsidan af handen sitt röda, vilda skägg och sade:

»Det går icke an, herr kapten. Nej, det är omöjligt.»

»Visst icke! Var god och sätt dig ned och spisa med mig.»

»Herr kaptenen glömmet . . .»

»Jag glömmet ingenting, men jag förklarar bestämdt, att jag icke smakar en enda bit af denna ljufligt doftande rapphönsstek, om icke du deltaget i min måltid. Jag anser dig snarare som en vän än som en tjenare, och då du nu dessutom genom dina enskilda proviantaffärer så ypperligt tillgodoser mitt ringa kök, så är det icke mera än rätt och billigt, att du får af din egen mat äta i sällskap med mig.»

Ännu gjorde Albrecht några svaga invändningar, men gaf slutligen efter för sin herres vilja och satte sig till bordet. Han hade säkert till en början misstänkt någon hemlig afsigt hos sin herre, men den lugna, naturliga ton och de goda skäl, hvarmed denne visste att genomdrifva sin vilja, lugnade honom synbarligen. När han satte sig till bordet, kunde man ännu varseblifva en skymt af obenägenhet, men denna försvann snart, så att han till och med blef språksam och munter, och om någon mot slutet af frukosten hade kommit in i tältet och osedd hade kunnat åhöra det samtal, som fördes mellan husbonde och tjenare, skulle han aldrig hafva kunnat föreställa sig, att denne karl, hvilken med en viss närgående djerfhet skämtade med kaptenen, var en tjenare.

Ingen, som icke kände dem, skulle hafva i dem sett annat än två goda vänner. Att den enes sätt var fint och den andres mera rått och ohyfsadt, skulle icke hafva inverkat på uppfattningen af deras inbördes förhållande, ty erfarenheten lär, att ganska ofta en fint bildad och en oslipad, kraftig natur sluta trofast vänskapsförbund. Stundom gick visserligen Albrechts förtroelighet (såsom alltid är fallet, när råheten har för stor framgång) öfver i nävishet, men vår kapten hade sina viktiga skäl att öfverse dermed för närvarande.

Albrecht hade knappt hunnit smälta förvåningen öfver kaptenens nedlåtenhet, förrän han öfverraskades af en annan omständighet, hvilken nästan lika mycket satte hans blygsamhet på prof.

Då han nämligen sammanträffade med Henrik, aftog denne helt ödmjukt sin hufvudbonad och helsade honom med en vörndnad, hvilken icke kunde annat än väcka till lif i hans hjerta de mest välvilliga känslor för den stackars gossen, som han hade utträngt ur deras gemensamme herres förtroende. Derför helsade Albrecht mycket nådigt tillbaka och föresatte sig att vid första lägliga tillfälle helt och hållet vinna Henriks vänskap; i sitt sinne kallade han honom redan »stackars gosse».

Fem minuter senare mötte de hvarandra ånyo just i öppningen af kaptenens tält, och Henrik upprepade sin vördnadsfulla helsning. Det syntes, att den hederlige gossen bemödade sig att i enlighet med sin herres befallning i sitt umgänge med Albrecht »dölja sina verkliga känslor och visa honom vänskap».

Efter nya fem minuter sammanträffade Albrecht och Henrik på några stegs afstånd från tältet. Naturligtvis upprepade den senare sin ödmjuka hattaftagning och den förre sin nedlåtande nickning. Albrecht fann nu tiden vara inne att från sin höga ståndpunkt, såsom varande nära nog intim vän med sin egen husbonde, tilltala den »stackars karlen» och derigenom i någon mån stilla den längtan efter vänskap med honom, hvaraf Henrik synbarligen led. I enlighet med detta ädla beslut öppnade Albrecht sin mun, talade och sade:

»Du heter Henrik?»

Naturligtvis borde han vara okunnig om en så simpel persons namn, sedan han nu sjelf hade kommit så högt upp i verlden, att han fick spisa tillsammans med en kapten.

»Ja, jag kallar mig Henrik», svarade denne ödmjukt och med förnyande af hattaftagningsscenen.

»Ha, ha, ha!» skrattade Albrecht med en viss godmodighet, som dock ingalunda harmonierade med det alltjemt lika dystra och vilda ansigtsuttrycket. »Du kallar dig Henrik, säger du. Är då icke Henrik ditt dopnamn? Ha, ha, ha!»

»Jo visst, min herre!»

Den skälmen Henrik var icke så dum. När han kallade sin medtjenare »herre», vann han hela dennes hjerta och föranledde honom att med den mest nedlåtande ton och min yttra:

»Du tyckes vara en beskedlig gosse. Jag tycker rätt mycket om dig.»

Liksom om Albrecht hade ansett denna nedlåtenhet och det närmande, som den innebar, vara nog för denna gång, aflägsnade han sig efter att hafva tilldelat sin medtjenare en beskyddande nickning.

Denne stod qvar och såg efter honom, mumlande:

»Åh, bevars! Du tycker rätt mycket om mig? Det var då f-n så nådigt. Jag undrar just, när jag skall få bevisa, att jag alldeles icke tycker om dig; det är en sak, som jag emellertid så fort ske kan skall bevisa genom att vrida halsen af dig, ditt gemena rödskäggiga kräk.»

Henrik var, som läsaren finner, icke van att välja sina uttryck, och man måste därför med så mycket större beundran erkänna, att det torde för honom hafva varit ett svårt stycke arbete att hålla sin tunga i styr, då han befann sig i Albrechts sällskap.

Emellertid förgick tiden på sin aldrig afbrutna bana. Kung Carl förnyade icke sitt förslag att genom nattlig stormning intaga Thorn, utan fogade sig i nödvändigheten att genom belägring tvinga sachsarne att gifva sig.

Albrecht fortfor att äta vid sin herres bord, och han gjorde aldrig någon invändning deremot. Snarare tycktes han känna sig mer och mer smickrad af den heder, som derigenom vederfors honom; hans egenkärlek tillväxte i betydlig grad, och hans nedlåtenhet mot Henrik antog allt mer och mer en anstrykning af ett slags grof förnämhet, som mycket förtretade den hederlige gossen.

Under flera dagar hade Albrecht nu icke bekymrat sig om annat än sin tienst. Han tycktes hafva helt och hållet lagt ned sin provianteringsaffär, ty han begaf sig icke ut ur lägret. Men skenet bedrager. En dag, då Albrecht hade aflägsnat sig för att hemta det behöfliga förrådet af vatten, inträdde Henrik till sin husbonde, hvilken satt i sitt tält och läste, och omtalade för honom något, som tydligt och klart bevisade, att Albrecht ännu icke hade beslutat sig för att draga sig tillbaka från så vinstgifvande affärer.

»I natt har han åter varit borta.»

Vid dessa Henriks ord upplyftade Bandholtz ögonen från boken och fästade dem med ett uttryck af nyfikenhet på ryttaren.

»Ah! Huru vet du det?»

»Jag har sett det.»

»Dumhufvud! Du skulle följt efter honom.»

»Det gjorde jag också.»

»Godt! Du är ändå icke så dum. Berätta!»

»Han tog liksom förra gången en häst i stallet och red bort. Då jag såg honom ställa sin kosa till det ställe, der han förra gången var nog djerf att taga sig en gångare, förstod jag hans afsigt och begaf mig skyndsamt efter min egen häst, hvilken jag särskildt utrustat i ändamål att kunna obemärkt följa Albrecht på hans utflygter.»

»Och hvaruti består denna utrustning, om jag får fråga?»

»Herr kaptan, den består i fyra små påsar, fyllda till fjerdedelen med sågspån och sand.»

»Jag börjar verkligen tro, att du är utrustad med ett öfverlägset förstånd, min käre vän. Nå, dessa påsar?»

»Dem har jag hvarje afton i skymningen bundit säkert fast, en kring hvarje af hästens hofvar. På femton eller tjugo stegs afstånd kan ingen menniska höra mig, då jag rider på en sålunda utrustad häst.»

»Det tror jag nog, men skola icke påsarna blifva uppslitna genom nötningen mot den hårda vägen inom förloppet af en quart?»

»Ingalunda! De äro sydda af starkt, tredubbelt skinn.»

»Ypperligt, min käre Henrik! Fortgår du på detta sätt, lär du till slut blifva en mästare i list och en farlig krabat.»

»Åhnej, herre! Jag är aldrig listig utan mot den der karlen.»

»Albrecht, menar du?»

»Ja, men honom lurar jag också grundligt.»

Ett riktigt solsken utbredde sig vid denna bekän- nelse öfver hans ärliga drag.

»Nå, huru så?»

»Jo, herr kapten, jag är så höflig mot honom, som om han vore kungen sjelf, och det nätet tror, att min ödmjukhet är uppriktig.»

»Det fagnar mig. Låtom oss emellertid återvända till nattens tilldragelser. Du säger, att du följde efter honom?»

»Ja, det gjorde jag. På trettio stegs afstånd, herr kapten!»

»Hvarthän red han? Hvad gjorde han?»

»Efter en timmas ridt stannade han vid ett värdshus i en by. Hvad byn heter, det vet jag icke, men värdshuset heter troligen 'Vindrufvan', ty en ofantlig drufklase hängde öfver dörren, och en ännu större var målad på väggen vid sidan om dörren.»

»Gick han in på värdshuset?»

»Nej, han smög sig bakom ladugården.»

»Det var besynnerligt. Träffade han någon der?»

»Ja, en qvinna!»

»Hvad säger du? Träffade han en qvinna? Måhända är det blott kärleksäfventyr, som förmå honom till

dessa nattliga utflygter. Nå, du hörde väl, hvad som talades emellan dem?»

»Nej, jag vågade icke komma dem så nära, ty jag ville icke, att de skulle upptäcka mig.»

»Det var förargligt.»

»En annan gång skall jag nog försöka att få höra något.»

»Jag skall sjelf följa med, när nästa gång inträffar. Hör du, jag tänker på, om du icke möjligen skulle kunna gifva äfven min häst den der ypperliga utrustningen?»

»Jag har redan tänkt derpå, herre. Påsarna äro i ordning att när som helst begagnas.»

»Ditt förutseende väcker min häpnad, min käre Henrik. När började du hafva så snillrika idéer?»

»Det är min tillgifvenhet för eder, herr kapten, som fördubblar mitt förstånd.»

»Jag börjar verkligen tro det. Nå, eftersom du har så ypperliga tankar nu för tiden, så har du kanske utforskat, om det verkligen är kärleksaffärer, som syssel-sätter Albrecht der borta i den obekanta byn.»

»Nej, kärleksäfventyr är det troligen icke, ty han . . . hm! . . . han betedde sig icke som en älskare skulle hafva gjort.»

»Kanske är det sanning, att han köper upp proviant och säljer den till hären?»

»Åtminstone medförde han i natt ingen proviant, då han efter en half timmes samtal med qvinnan återvände hit.»

»Då lär det icke vara fråga om affärer af det slaget.»

»Herr kapten, jag har en idé.»

»Det förvånar mig icke numera.»

»Möjligen var det icke någon qvinna.»

»Du säger ju, att du såg henne?»

»Ja, på afstånd. Nog hade den varelse, som jag såg, kjortlar och var äfven i öfrigt utrustad som ett fruntimmer till sitt yttre, men hvem säger, att det icke var en förklädd karl?»

»Det är möjligt, min vän! Din snillrikhet öfverraskar mig. Emellertid vill jag ålägga dig, att då Albrecht

härnäst begifver sig bort för att sköta sina så kallade affärer, du väcker mig, så att jag kan följa med. Saken intresserar mig på det högsta.»

»Men om herr kaptenen skulle sofva?»

»Väck mig då, min vän!»

»Jag skall icke försumma det.»

ÅTTONDE KAPITLET.

”Herre, förbarma dig!”

Kapten Bandholtz låg en natt på sitt hårda läger, sof och drömde många underliga drömmar, i hvilka fröken Bärfelt, Albrecht, en till qvinna förklädd karl och en häst, som var helt och hållet insydd i en skinnpåse, rörde sig om hvarandra i ett oredigt virrvarr. Då, just när drömmen var allra mest intressant, vaknade han plötsligt vid ljudet af Henriks röst, som hviskade i hans öra:

»Upp, herre! Tiden är inne.»

»Hvad nu?» utropade han, yrvaken springande upp från bädden. »Är det fråga om stormning nu igen?»

»Nej, men det är fråga om att följa Albrecht på hans affärsresa.»

»Ah! Jag är genast färdig.»

Efter en minuts sysselsättning med sin klädsel trädde Bandholtz, åtföljd af Henrik, ut ur tältet. Der fann han sin egen och Henriks gångare, båda utrustade med de af Henrik uppfunna fotpåsarne. Sedan Bandholtz öfvertygat sig om, att de voro säkert fastbundna, steg han till häst, och Henrik dröjde icke att följa hans exempel.

»Hvarthän skola vi nu begifva oss?»

»Hitåt, herre!» svarade Henrik. »Albrecht, som jag nyss såg inträda i stallet, har svårligen kunnat hinna begifva sig af ännu. Vi skola vänta en stund vid yttersta kanten af lägret.»

Tjenaren förde sin herre mellan tältraderna bort till det ställe, hvarest vägen till staden genomskar svenska lägret. Strax bakom den längst bort belägna raden af tält och baracker låg vid sidan af vägen ett par stora stenar eller rättare sagdt klippstycken, hvilka voro höga nog att för dem, som färdades på vägen, dölja både häst och ryttare, ifall dessa befunno sig bakom dem.

Här stannade Henrik och bad sin herre vänta i skyddet af de höga stenblocken.

»Är du säker om, att han icke redan passerat detta ställe?»

»Ja, herr kapten.»

»Godt! Då invänta vi honom.»

Det blef snart uppenbart, att Henriks beräkningar icke varit felaktiga, ty kaptenen hade knappt befunnit sig två minuter på denna plats, förrän han hörde hästramp. Af ljudet kunde han sluta till, att den ridande var ensam och att han lät sin häst gå fot för fot.

»Han är slug nog att rida sakta genom lägret, för att icke väcka uppseende», hviskade Henrik.

»Tyst! Han kunde höra dig.»

En ryttare passerade nu i sakta mak förbi det ställe, der kaptenen och Henrik sutto till häst. Då han kommit omkring tjugo steg på andra sidan om klippstyckena, började han öka farten.

»Nu, herr kapten», hviskade Henrik, »är det tid.»

Uppmaningen var öfverflödig, ty Bandholtz befann sig redan på vägen. Henriks uppfinning bevisade redan här sin förträfflighet. Emedan Bandholtz' häst — tack vare just denna uppfinning — icke gjorde något buller, när han vidrörde marken, hade kaptenen lemnat sin post, utan att Henrik märkte hans frånvaro. Den hederlige gossen var därför alldeles ensam bakom klipporna, då han, i den tanken att Bandholtz ännu satt bredvid honom, hviskade:

»Nu, herr kapten, är det tid.»

Henrik sjelf blef utomordentligt förvånad, då han i samma ögonblick hörde sin herres röst på tjugo stegs afstånd sakta yttra:

»Hvarför kommer du icke, Henrik?»

Lika ljudlöst som hans herre begaf den hederlige gossen sig nu också fram från sitt gömställe, och snart befann han sig vid kaptensens sida. Denne hade icke märkt hans annalkande, utan kände sig förargad i sitt sinne öfver hvad han kallade »olydnad» och yttrade nu i samma ögonblick som Henrik befann sig vid hans sida:

»Hvarför dröjer karlen? Mätte f-n ta hans långsamhet! Den andre hinner få för långt försprång.»

Liksom Henrik nyss hade blifvit förvånad öfver att finna sin herre vara uppe på vägen i stället för bakom stenarne, så blef Bandholtz nu förvånad öfver att finna sin tjenare vara vid hans sida, då han trodde honom vara långt borta.

»Låtom oss begifva oss å stad!» hviskade Henrik.

»Ah! Var du der? Du har rätt. Framåt!»

Ljudlöst gick det nu framåt. Sanden och sågspånen under hästhofvarne borttogo ljudet och medförde dessutom den fördelen, att de båda ryttarne icke genom bullret af sina egna hästars hofvar hindrades från att höra hvarje hofslag af den framför dem ilande hästen. De kunde således hvilket ögonblick som helst utan att stanna afgöra, huru nära de voro den af dem förföljde ryttaren, och denne skulle icke hafva kunnat stanna, utan att de genast märkt det och i sin ordning kunnat förhålla sig stilla.

Till en början ansträngde de nu sina hästar, för att återvinna en del af den tid, som de genom dröjsmålet vid stenen hade försummat, men när Bandholtz tyckte sig finna, att afståndet mellan honom och den förföljde var omkring tretio steg, bemödade han sig blott att bibehålla detta afstånd och sökte icke att komma närmare.

Under ridten talades icke mycket. Endast en gång yttrade Bandholtz några ord till sin tjenare.

»Din uppfinning, min gosse», sade han, »är förträfflig, men den har med sig den olägenheten, att man stundom icke kan veta, hvar man har sina egna vänner. Då man tror dem vara långt borta, kunna de vara alldeles bredvid det ställe, der man sjelf är.»

Denna anmärkning, hvilken lika mycket var ett lof-

ord, besvarades af Henrik på ett sätt, som var värdigt en man med snillrika tankar.

»Herr kapten», sade han, »hvar fins någon fullkomlighet här på jorden?»

En fråga af så djupt på samma gång filosofiskt och teologiskt-religiöst innehåll kunde naturligtvis icke besvaras under en ilande färd till häst. Derfor gömde Bandholtz svaret till ett annat tillfälle, och färden fortgick under tystnad.

En timma förflöt.

Då iakttog Bandholtz, att man nalkades ett bebodt ställe, ty här och der syntes ljussken tindra i mörkret. Snart redo de in i en by. En vandrare, som mötte dem utanför ett hus, genom hvars fönster ett svagt ljussken strömmade, stannade vid åsynen af de spöklika ryttnarne, som ljudlöst ilade förbi honom. Helt visst trodde han, att de voro öfvernaturliga varelser, eftersom de redo hästar, hvilka icke gjorde något buller. Då för tiden voro vidskepelse och öfvertro ännu mera allmänna än nu.

En minut senare hördes icke mera ljudet af den i förväg ilande Albrechts häst.

Bandholtz gaf tecken att stanna.

»Hvar äro vi nu?» ytttrade han.

»Midt på landsvägen.»

»Det vet jag väl. Är detta den by, i hvilken han har sina provianteringsaffärer?»

»Ja, herr kapten!»

»Och värdshuset, hvarom du talade?»

»Vindrufvan? Jo, det ligger tretio steg härifrån.»

»Vi stiga då af hästarnarne och nalkas till fots. Dock . . . det är bäst, att du blifver kvar här till bevakning för hästarnarne. Jag vill ensam uppsöka den gynnarens affärslokal. Det är ju bakom ladugården, som han har sitt kontor, då han uppgör affärer?»

»Ja, herre. Ladugården ligger till venster om värdshuset.»

Vår djerfve kapten fördjupade sig i mörkret. Följande vägen, anlände han snart till värdshuset, hvars fönster ännu voro upplysta. På gården, hvilken var i någon

mån upplyst af det inifrån utströmmande ljuskenet, varseblef han en af värme rykande häst, med hvilken en karl sysselsatte sig. Det mötte för Bandholtz ingen svårighet att i denne karl igenkänna sin tjänare Albrecht. För öfrigt var gården folktom, men inifrån värdshuset hördes det buller och sorl, som alltid förorsakas af en skara mer eller mindre rusiga kroggäster.

Ehuru Bandholtz naturligtvis icke försummade att med uppmärksamhet följa alla Albrechts rörelser, iakttog han samtidigt mycket annat. Han spanade efter den ladugårdsbyggnad, hvarpå han af Henrik hade fått anvisning, och blef den varse till venster om sjelfva värdshusbyggnaden.

Ett ögonblick kände han det motbjudande att på detta sätt bespeja sin egen tjänare och föll på den tanken att stiga fram och gripa honom i kragen samt tvinga honom till bekännelse. Om det blott hade gällt Albrecht, skulle kaptenen också utan tvifvel hafva utfört denna sin tanke, ty han var i själ och hjerta öfvertygad om hans brottslighet, men han erinrade sig i rätt tid, att den egentliga afsigten med hela färden var att erhålla visshet om, huruvida Albrecht hade några bundsförvandter. Sedan Bandholtz nu hade beslutat att gå anfallsvis tillväga mot fröken Bärfelt, kunde det blifva honom af stor nytta att få veta, huruvida denna dam hade mot honom utskickat ännu flera skälmar än den, som genom ett falskt rekommendationsbref hade innäslat sig i hans tjänst, och hvilka de andra voro. Följaktligen blef han kvar på den plats, som han först hade utvalt åt sig invid väggen af ett midt emot värdshuset liggande mindre uthus. Som det rädde djupt mörker på denna plats, ansåg han sig der kunna blifva obemärkt.

Och obemärkt blef han, åtminstone i den meningen, att ingen med vett och vilja upptäckte honom. Han kom det oaktadt i beröring med en mensklig varelse, men det skedde utan tvifvel helt och hållet mot denna varelses vilja.

Se här hvad som hände!

Albrecht hade avslutat sina omsorger om hästen med att gifva honom en tapp hö, som han med foten hop-

samlade på gårdsplatsen, der det troligen blifvit spildt af någon här rastande resande. Nu aftog han sin hatt och aftorkade med rockärmen sin svettiga panna. Derefter spejade han noga omkring sig, troligtvis för att utröna, om han var ensam, och då han icke kunde för mörkrets skull se Bandholtz och gården för öfrigt var folktom, satte han handen till sin mun och lät höra ett besynnerligt, obeskrifligt ljud, hvilket nära nog liknade ett barns skri, men på samma gång var skarpt och genomträngande.

Knappt hade detta ljud förklingat, förrän det med ens blef rörelse på åtskilliga punkter af värdshusgården, der Bandholtz förut icke hade kunnat upptäcka någon lefvande varelse.

Från den skuggkrets, hvilken en i närheten af Albrecht befintlig halmstack utbredde, sågs en korpulent kargestalt framträda och ställa sin kosa tvärtöfver gården i riktning mot den ladugårdsbyggnad, hvilken af Henrik hade blifvit betecknad såsom mötesplatsen.

I samma ögonblick reste sig en gestalt upp från det hörn, som värdshustrappan bildade mot väggen. Det var en qvinna. Äfven hon begaf sig bort mot ladugården.

Bandholtz hade just hunnit iakttaga detta, då hans uppmärksamhet fästades vid en skugga, som kom fram från gafveln af värdshuset och tyst och försigtigt begaf sig samma väg som de andra. Äfven denna person var en korpulent karl, och Bandholtz skulle hafva trott, att det var den först upptäckte mannen, som genom något trolleri hade blifvit förflyttad dit, om han icke samtidigt hade sett denne i närheten af ladugårdsbyggnaden.

Ännu var det dock icke slut med öfveraskningarne.

Vår kapten hörde nämligen plötsligt ett besynnerligt buller midt öfver sitt hufvud. Det förekom honom alldeles, som om någon hade trampat i hö eller halm. Det prasslande ljudet ackompanjerades dessutom af halfhöga svordomar på god svenska.

Plötsligt kom någonting tungt och oförmligt nedfallande ofvanifrån. Bandholtz medhann icke att komma undan, utan det nedramlande föremålet föll ned på honom och satte sig grensle öfver hans axlar. Han gjorde just

den reflexionen, att det måste vara en karl och att denne måste vara ganska stor och tung, då han i samma ögonblick fann sig oförmögen att bibehålla jernvigten, en omständighet, som naturligtvis afklippte alla reflexioner. Karlens tyngd och den fart, med hvilken han föll ned från den plats, der han troligen hade legat gömd, tryckte Bandholtz ned till jorden. Snart lågo de båda två i smutsen, som stänkte upp omkring dem, en fatal händelse, som kan vederfaras den mest snygga och renliga person.

Båda skyndade emellertid att så hastigt som möjligt komma upp igen. Bandholtz urskilde då mot den ljusare gårdsplanen de dunkla konturerna af ännu en korpulent karl, och han gjorde nu efter återförvärfvad jernvigt derjemte den reflexionen, att man måste vara så korpulent för att kunna väga så mycket.

Den korpulente hade emellertid ännu icke hunnit reda sina tankar så mycket, att han fullkomligt insåg, hvad som hade tilldragit sig. Han stod helt tyst och häpen och undrade troligen inom sig, hvad det månne hafva varit för ett föremål, på hvilket han hade fallit och som han i fallet hade dragit med sig. Att det kunde vara en människa, det föll honom troligtvis icke in att tänka, ty då skulle han tvifvelsutän helle hafva sprungit sin väg, än han velat åter närma sig detta föremål. Emellertid trädde han närmare i tydlig afsigt att undersöka förhållandet, och Bandholtz lät honom närma sig ända till en viss punkt. Der hejdades den tjocka människan genom en bastant örfil, hvilken kaptenen utan anspråk på betalning eller tacksägelse tilldelade honom såsom lön för det ohöfliga sätt, hvarpå han presenterade sig, då han nyss »kom ofvanefter».

»Herre, förbarma dig! Dj—n anfakta!»

Detta var den enda tacksägelse, som Bandholtz erhöll för sin örfil, men så hade han ju också icke utdelat den i ändamål att få någon tack därför. Troligen tyckte den korpulente, att en enda af det slaget kunde vara nog, ty han skyndade från platsen så fort benen förmådde fortskaffa hans feta och tunga lekamen.

Ehuru vår kapten måhända hade skäl att tycka, att

den tjocke på ett nog groft sätt uttryckte sin smärta uti ofvan relaterade utrop, sade han ingenting, men undrade inom sig öfver det besynnerliga förhållandet, att karlen hade yttrat sig på ren svenska.

»Tre korpulenta karlar, af hvilka en talar svenska!» tänkte han. »Om de ändå hade varit fyra, så kunde jag hafva trott, att dessa mystiska personer äro fröken Bärfelts lakejer, men nu äro de blott tre! . . . Ah, qvinnan! . . . Om qvinnan skulle vara den fjerde lakejen! Men hvarför skulle han kläda ut sig till fruntimmer?»

Emellertid hade kapten Bandholtz icke nu tillfälle att anställa grundliga betraktelser öfver denna sak, om han ville vara vittne till den sammankomst, som nu skulle hållas bakom ladugårdsbyggnaden. Innan han lemnade den plats, der han stod, ansåg han sig böra undersöka, hvarifrån den hemlighetsfulle person, som nedföll på honom, egentligen kom, en undersökning, som med tillhjälp af en i närheten stående stege var helt enkel och som lemnade det resultat, att den korpulente hade befunnit sig uppe på en höskulle och nedstörtat genom den lucka, hvarigenom gårdsfolket troligen brukade nedkasta de höportioner, hvarmed gårdens en- och två-klöfvade husdjur dagligen bespisades.

En minut senare stod Bandholtz, dold af mörkret, bakom ladugården och på endast fem stegs afstånd från Albrecht och de personer, hvilka denne genom sitt besynnerliga skri hade sammankallat.

Det hade således lyckats kaptenen att få vara med på detta kontor under bar himmel. Nu gälde det emellertid att sätta sig in i Albrechts provianteringsaffärer.

Vår vän ankom till platsen just då den person, med hvilken han nyss gjort bekantskap på ett så egendomligt sätt, hade slutat berättelsen om sitt äfventyr och om den örfil han erhållit.

»Det var värdshusvärden eller någon af drängarne», menade Albrecht. »Låtom oss lemna denna obetydlighet och tala om viktigare affärer!»

»För mig är detta den viktigaste affären», brummade den slagne.

»Tyst, Lang!» befalde Albrecht. »Vi hafva nu viktigare ting än en simpel örfil att sysselsätta oss med. Du bör känna till det slaget af bestraffning. Huru många gånger har icke fröken Bärfelt örfilat upp dig? Tig således och gorma icke, som om någonting ovanligt hade händt dig!»

»Kalling har rätt», yttrade en annan röst. »Behåll din örfil för dig sjelf och låt oss tala om affärer! Om hvems affär skola vi först tala? Om frökens eller vår egen?»

»Om frökens naturligtvis», svarade Albrecht.

Men Bandholtz sade tyst till sig sjelf:

»Kalling? Heter Albrecht icke Albrecht, utan Kalling? För tusan! En af de fyra korpulenta hette ju fordom Kalling? Skulle möjligen . . . men nej, det är icke möjligt, att den förr så fete Kalling kunnat förvandlas till den magre Albrecht.»

Emellertid fortsattes samtalet emellan »affärsmännen».

»Nåväl, hvad är att säga om nådig frökens affär?»

»Att den går ypperligt . . . utomordentligt ypperligt.»

»För tusan! Du talar med en viss hänryckning, min käre Kalling!»

»Han är nu fullkomligt i mitt våld. Jag är icke längre hans tjenare, utan hans vän . . . ja, hans bästa vän är jag.»

»Du är en lycklig ost.»

»Vi äta vid samma bord, dricka af samma vin och . . .»

»Liggen I ock i samma tält?»

»Nej, han säger, att det står hans sömn, om någon ligger i samma rum som han. Han tål icke snarkningar, förstår I.»

»Mången finnes, som har den svagheten att icke tåla sådana.»

»Nå», inföll en röst, hvilken ännu icke låtit höra sig, »efter du nu är hans vän, så begagna dolken . . . du förstår?»

»Jag skall nog finna tillfälle dertill.»

»Du är ju hans vän? Tillfälle bör således icke saknas.»

»Ja, men han har ännu en tjenare, och denne spionerar på mig dagen i ända.»

»Nå, då sticker du ned drängen först och herren sedan, det är alltsammans, tycker jag.»

»Jag har ett annat förslag. Om I möten mig en natt vid yttersta ändan af lägret, så skall jag ledsaga eder till hans tält, och då kunna vi hjälpa hvarandra.»

»Du är lika feg som förr, Kalling. Bekänn rent af, att du icke vågar ensam begagna dolken mot honom.»

»Betänk, om han skulle vakna, när jag står med dolken öfver honom!»

»Det blir din sak. Du får ensam sköta honom.»

»Nå, jag visste väl, att I ären lika fega som jag och att jag icke har någon hjälp att vänta af eder. Jag har därför uttänkt en annan plan.»

»Nåväl?»

»Han är förtjust i raphönsstek.»

»Och jag medför ett par läckra sådana, hvilka du kan anrätta åt honom.»

»Vidare har jag märkt, att han åt sig utväljer lärstyckena.»

»Det gör också jag, när jag är i tillfälle dertill.»

»Nu har jag tänkt att med en knif göra djupa snitt i lårköttet och i hvarje snitt hålla en droppe af den der flaskan, som du, Lang, lofvade medföra i afton. Det var skada, att jag onödigtvis skulle tömma hela min egen flaska i det der vinet, som han aldrig drack.»

»Här är min flaska. Förfar på det sättet, men akta dig för att sjelf äta af lärstyckena, ty en enda droppe är nog att döda en människa.»

»Och hvar äro raphönsen?»

»Här!»

»Godt! I morgon middag skall han få sin beskärda del. Nu kunna vi gå till vår egen affär. Huru står den? Hafven I uppsårat något vildbråd?»

»Icke vi, men den sköna ungen, vår fästmö, har träffat på ett präktigt vildt. Är det icke så, min söta?»

Bandholtz hörde nu en icke obehaglig qvinlig stämma framföra en lång rad obegripliga polska ord, och han drog deraf den slutsatsen, att den egendomliga benämningen »vår fästmö» tillkom någon polsk bondflicka, som låtit af de korpulenta herrarne locka sig till delaktighet i deras »affärer».

»Bah!» utbrast någon. »Jag förstår icke ett enda ord af den der rotvälskan. Tala du i hennes ställe, min käre Lang! Det kan icke f-n förstå hvad hon säger!»

»Jo, det förhåller sig så, att en rik och förnäm dam, som ämnar sig till svenska lägret, i afton anländt hit och tagit in här på värdshuset.»

»Ah! Hafven I vidtalat värden?»

»Ja!»

»Och han är förnuftig?»

»Ja!»

»Godt! Vid hvilket klockslag?»

»När som helst.»

»Låtom oss då skynda! Jag måste vara tillbaka före dagningen, på det att han icke må märka min frånvaro.»

Då Bandholtz iakttog, att de fyra skurkarne och deras qvinliga bundsförvandt ämnade bryta upp, drog han sig försigtigt och tyst tillbaka och anlände efter några minuter upp på vägen. Här stannade han och öfverlade med sig sjelf, huruvida han nu skulle uppsöka Henrik och sin häst och begifva sig tillbaka till lägret eller han borde stanna qvar och söka utforska, hvilken plan de förhadade mot den resande damen, som tagit nattqvarter på värdshuset »Vindrufvan».

»Bah!» tänkte han. »De äro för feiga att begå något verkligt skurkstreck mot denna dam. Troligen ämna de blott genom hotelser aftvinga henne litet penningar. Den affären angår mig icke. Alltså begifver jag mig härifrån.»

Efter att hafva fattat detta beslut gick han att uppsöka Henrik.

NIONDE KAPITLET.

Ännu en, som ropar: "Herre, förbarma dig!"

Medan Bandholtz, följande vägen, tyst och försigtigt närmade sig det ställe, der han hade qvarlemnadt Henrik, antogo hans tankar följande form:

»Är det möjligt, att den nuvarande Albrecht och den forne Kalling kunna vara en och samma individ? Hvert har hans korpulens tagit vägen? Låt mig se! Hans ansigte! Ja, det är nu så vanständt af det röda, vilda skägget, att det redan derigenom är oigenkänligt. Ögonen äro insjunkna, kinderna afmagrade; näsan utgöres blott af skinn och ben, liksom på en döende. Det är i sanning icke underligt, att han så lång tid kunnat vara i min närhet, utan att jag igenkännt honom. Men huru är det möjligt? Genom hvilka medel har denna förvandling ästadkommits?»

Derpå kunde Bandholtz icke gifva en tillfyllestgörande förklaring, och emedan han just nu anlände till det ställe, der Henrik väntade på honom med hästen, saknade han äfven tid att nu fortsätta grubblandet öfver detta problem.

»Henrik!»

»Ja, herre! Ären I redan här?»

»Huru lång tid har jag varit borta?»

»Endast en half timma.»

»Du tager fel. Jag måste hafva varit borta mycket längre tid.»

»Öfver tre quart är det icke.»

»Nå, det får vara huru som helst med den saken. Nu hafva vi emellertid uträttat våra affärer här på platsen och kunna återvända till lägret.»

»Hafven I då sett honom?»

»Ja! Led hästarne upp midt på vägen!»

»Och qvinnan?»

»Äfven henne har jag sett.»

»Det var väl en förklädd karl, herre?»

»Nej, min gosse, det var verkligen en qvinna, en polsk bondflicka, tror jag.»

»Ah! Han är då här blott i kärleksaffärer?»

»Icke alldeles! Nu till häst, min gosse!»

Snart sutto de båda ryttarne i sadeln, och de skulle just begifva sig af, då plötsligt ett skärande skri genomskär luften och nådde deras öron. Rösten var tydligen en qvinnas, och orden voro desamma, som kaptenen redan förut en gång under aftonens lopp hade hört, ehuru då från manliga läppar:

»Herre, förbarma dig!»

Naturligtvis hejdade de sina hästar. Det var dem tydligt, att någon var i fara och behöfde hjälp, och såsom goda, ärliga krigsmän visste de sin pligt.

De vände ögonblickligen sina hästar och läto dessa, i stället för att taga kosan i riktning mot Thorn och svenska lägret, ila till värdshuset, ty det var derifrån, som nödropet hade hörts. Ingen öfverläggning behöfdes för att åstadkomma detta beslut, och intet ord yttrades om saken. En människa var i nöd. Det var nog. De visste sin skyldighet, och de gjorde den utan tvekan.

När de ankommo till den närmaste af de till värdshuset hörande byggnaderna, hoppade de af och bundo hästarne vid ett träd, som stod vid byggnadens hörn, der mörkret och skuggan voro starkast.

»Om jag icke misstager mig», hviskade kaptenen, »var det från sjelfva värdshuset, som nödropet hördes.»

»Så syntes mig ock.»

»Då skynda vi dit. Kom, min gosse!»

Raskt ilade de nu öfver gården, som var betydligt

mörkare nu än den var för en timma sedan. Gästerna tycktes nämligen hafva aflägsnat sig, ty ljusen i husets inre voro släckta, så att intet sken från fönsterna strömmade ut på gårdsplanen.

»Hvad nu?» utropade kapten Bandholtz. »Här är mörkt. Det tyckes, som om alla hade gått till hvila här i huset. Jag vill likväl våga mitt lif på, att nödroppet kom härifrån. Hvad säger du om saken, Henrik?»

Men Henrik svarade icke på denna fråga. Dock var det hvarken ölydnad eller uppstudsighet, som förorsakade hans tystnad. Henrik var en tillgifven tjänare, och han skulle icke för all verdens skatter hafva velat göra sig skyldig till något sådant. Men hvarför svarade han då icke?

Ett svar skulle det verkligen i detta ögonblick icke hafva varit honom möjligt att afgifva, ty han befann sig icke vid sin herres sida. Kaptenen märkte det också snart och blef förvånad deröfver. Medan han nu stod och begrundade de möjliga anledningarne till hans försvinnande, hörde han en röst hviska i sitt öra:

»Herre, kom med åt denna sidan!»

Det var Henrik.

»Hvar har du varit?»

»Jag har gjort en rund omkring hela byggnaden. Kom, herr kapten! Det är vid gafveln, som vår hjälp behöfves.»

Bandholtz lät naturligtvis icke säga sig detta två gånger, utan skyndade till det af Henrik anvisade stället.

Huset hade blott en våning, men på gafveln var ett rum inredt ofvanpå första våningen, såsom ofta sker, då man behöfver flera rum, än huset egentligen är beräknadt att inrymma. Två stora fönster insläppte om dagen solsken och dagsljus i detta gafvelrum, och nu i nattens mörker utsläppte de en flod af ljus, ty rummet var starkt upplyst.

Utanföör dessa fönster var en balkong, och vid närmare efterseende fann kaptenen, att den ena af de öppningar i väggen, som han till en början ansåg vara fön-

ster, i sjelfva verket var en med glasrutor försedd dörr, hvara ena hälft var öppen.

Då kaptenen, åtföljd af Henrik, stannade nedanför balkongen, hörde han ett sorl af röster, som utträngde genom den öppnade glasdörren. Bland detta sorl tyckte han sig äfven förnimma en klagande jemmer, ljud af dämpade verop.

»Vi måste dit upp!» utropade han, iakttagande den försigtigheten att icke tala så högt, att hans röst kunde tränga upp till de personer, hvilka befunno sig innanför glasdörrarne.

»Om vi hade haft ett tåg med en stark krok, hvilken vi hade kunnat kasta upp och fästa i balkongens gallerverk, så hade saken varit lätt.»

»Det finnes ingen möjlighet att anskaffa ett sådant.»

»Jag inser det nog», svarade Henrik modstulet.

»Likväl måste vi på något sätt bana oss väg dit upp», fortfor kaptenen eftersinnande. »Ah! En stege! Jag vet, hvar en sådan finnes. Stanna här, min gosse, och håll vakt, medan jag anskaffar en stege! Låt ingen slippa ut och ned denna vägen!»

Henrik blef kvar på sin post, medan kaptenen ilade bort till den byggnad, der han redan förut under aftonens lopp hade funnit det redskap, som han nu behöfde för att kunna hinna upp till den ganska högt öfver marken belägna balkongen. Två minuter derefter var stegen upp-rest och stödd mot nedersta kanten af det gallerverk, som omgaf balkongen. Raskt klättrade de båda männen uppför stegen och öfverskredo bröstvärrnet. När de nu befunno sig innanför balustraden, egnade de ingen tanke hvarken åt de praktväxter, hvarmed balkongen var smyckad och hvilka nu tycktes vara ännu praktfullare, der de stodo i sina krukor, belysta af det i mäktiga floder utströmmande ljusskenet, ej heller åt de anledningar, som den framför dem liggande naturen möjligen kunde hafva gifvit egaren af värdshuset till det besynnerliga infallet att med en balkong pryda en jemförelsevis så undagömd sida af huset. I stället för att anställa betraktelser af detta slag vände de sig genast mot glasdörren, för att

utröna orsakerna till det nödrop, som nyss hördes, och det sorl af röster, som ännu fortfor derinne.

Det upptråde, som vid första blick, de kastade in i rummet, mötte dem, var af en sådan beskaffenhet, att de ingalunda ångrade, att de hade uppskjutit sin återfärd till lägret och skyndat hit.

En qvinna, hvilken, att döma af klädedräkten, var af förnäm släkt eller åtminstone i besittning af de fördelar, som rikedomens förlänar, låg tillbakalutad mot ett soffhörn och var till utseendet vanmäktig. Som denna qvinna icke hade sitt ansigte vändt mot glasdörren, der kaptenen stod, kunde denne icke igenkänna henne, men han erfor en oförklarlig rörelse i sin själ vid hennes åsyn. Den slappt, men dock behagfullt bakåtlutade gestalten, den maktlöst nedhängande armen, de sköna oordnade lockarne — med få ord, allt hvad han kunde se af den afsvimmade qvinnan väckte i hans hjerta känslor, som han icke på flera år erfarit, och i hans hufvud erinringar, hvilka han icke sjelf kunde begripa.

I rummet befunno sig dessutom fem karlar och en annan ung qvinna, som var iförd den drägt, hvilken Bandholtz hade sett unga bondflickor i detta land bära.

De fem karlarne voro svärtade i ansigtena och derigenom oigenkänliga. Bandholtz, som förgäfves i dessa svarta anleten, ur hvilka de hvita ögonstenarne och de gula tandraderna grinade på ett nästan hemskt sätt, letade efter något drag, på hvilket han skulle kunna känna igen deras personer, uppgaf dock ögonblickligen detta försök, emedan deras utseende i öfrigt, åtminstone beträffande de fyra, erbjöd honom så uppenbara bevis, att han icke behöfde någon öfverläggning för att kunna med visshet säga, hvilka de voro.

De tre voro mycket korpulenta och lekamligt frodiga karlar, medan deremot den fjerde var en till ytterlighet mager person. I dessa fyra igenkände Bandholtz med ledning häraf lätt nog fröken Bärfelts lakejer och detta så mycket snarare, som han genom de föregående tilldragelserna var underrättad om deras närvaro på denna plats. En omständighet, hvilken mycket bidrog att gifva visshet

åt hans tankar i detta fall, var den, att den magre mannen hade ett vildt, rödt, oordentligt skägg, som bar spår af fåfänga försök att med sot gifva det en annan färg och på hvilket han med fullkomlig visshet igenkände sin tjänare Albrecht.

Den femte af dessa karlar var äfven svärtad i ansigtet, hade en liten spenslig kropp och var för Bandholtz fullkomligt obekant. Likväl förmodade han, att denne person var värdshusvärden sjelf, och han föranleddes till denna förmodan derigenom, att han erinrade sig slutet af det samtal, som han hade hört de fyra lakejerna sinesmellan föra bakom ladugårdsbyggnaden. Albrecht hade nämligen då frågat de andra, om de hade vidtalat värden och om denne »var förnuftig», hvilket de hade bejakat.

I den unga qvinnan trodde Bandholtz sig kunna med säkerhet igenkänna den polska bondflickan, som en af de korpulente hade kallat »vår fästmö».

Hvad företogo sig nu dessa personer derinne?

De hade öppnat den resande damens koffertar, kastat hennes tillhörigheter om hvartannat på golfvet och voro synbarligen ifrigt sysselsatta med att dels leta efter penningar, dels utvälja bland de många olikartade föremålen sådant, som kunde vara af värde. »Vår fästmö» hade tillagnat sig ett par långskaftade hvita silkesstrumpor och betraktade dem med synbar förtjusning, undersökande dem noga genom att föra dem så nära som möjligt till den strålande lampan. Hon hade just på läpparne ett uttryck för sin lifliga glädje öfver att så oförmodadt hafva kommit i besittning af så utomordentliga ting, då hennes lifliga, snabba öga upptäckte, att den afsvimmade damen gjorde en rörelse, som om hon varit på väg att vakna upp ur sin vanmakt. Troligen fruktade hon, att damen skulle bestrida henne eganderätten till de präktiga silkesstrumporna, om hon vaknade och blefve i tillfälle att afgifva sitt yttrande i frågan. Åtminstone gjorde hon allt hvad som stod i hennes förmåga, för att hindra en så fatal intervention, ty hon grep hastigt en på golfvet vårdslöst kastad, till den qvinliga toaletten hörande artikel och skyndade med denna i handen bort till soffan, svepte den om-

nämnda och dock onämnda persedeln kring damens hufvud, så att munnen fullkomligt uppfylldes deraf, och tillknöt den sedan baktill utanpå de sköna lockarne.

Just i detta ögonblick hviskade Bandholtz till sin tjenare:

»Du begifver dig nu nedför stegen och håller noggrann vakt der nere, så att man icke tager bort den. Förstår du?»

»Ja, men de äro fem karlar, och I kunden behöfva min hjälp.»

»Bah! Fyra lakejer och en krogvärd! Var obekymrad och lyd!»

Henrik var icke nöjd med denna anordning. Han hade helst velat följa sin kapten och stå eller falla vid hans sida. Under ett missnöjdt knot lydde han emellertid och började nedstigandet i samma ögonblick, som Bandholtz tryckte hatten djupare ned på hufvudet, svepte kappan tätare omkring sig och trädde in genom den öppna glasdörren.

Då hans tunga steg dånade mot golvet och hans sporrar klingade inne i rummet, inträdde ett oangenämt afbrott i de angenäma sysselsättningar, hvaråt de i detta drama handlande personerna sedan en kort stund egnade sig. Vi säga »en kort stund», ty från det ögonblick, då Bandholtz hörde ropet: »herre, förbarma dig!» till detta ögonblick, då han trädde in i rummet, hade icke öfver tre eller fyra minuter förflutit.

Vid åsynen af den på en för skurkarne så oläglig tid inträdande mannen blef det stilla, lugnt och tyst i den nyss så stormiga kammaren. Skurkarne stodo handfallna och stirrade med fasa i riktning mot glasdörren. »Vår fästmö» glömde att betrakta sitt byte, herr Lang, som hade ur en koffert upptagit ett mindre schatull och var angenämt sysselsatt med dess uppbrytande, tappade både skrinet och den knif, som tjenade honom till verktyg, och herr Kalling, i hvars magra och knotiga hand en till utseendet ganska väl försedd penningpung hvilade, glömde att låta detta rof försvinna i sin ficka. Liknande verkan hade kaptenens oväntade uppträdande äfven på de

öfriga. Hela sällskapet blef hastigt ett rof för förskräckelsens demon, innan ännu någon hade ingenkänt Bandholtz.

Liksom om den kække kaptenen icke kunde tänka sig, att dessa uslingar skulle våga anfälla honom, vårdade han sig icke om att ens draga sin värja, utan skred lugnt fram i rummet med händerna korslagda öfver bröstet.

Den, som först hemtade sig, var värden.

Sammandragande sin lilla gestalt liksom katten, när den lurar på ett rof, blottade han en dolk och störtade med ett par djerfva språng mot kaptenen. Dennes skarpa blick upptäckte emellertid faran i rätt tid, och med vanlig sinnesnärvaro var han icke villrädig i fråga om sättet att försvara sig mot denna fara. Han lät armarne nedsjunka från deras öfver bröstet hvilande ställning, och i det ögonblick, då värden var på två stegs afstånd från honom, tilldelade kaptenen den lille polacken en dundrande örfil, som kastade honom bort i väggen, der han sanslös föll ned och blef liggande.

»Min värja är för god att begagnas mot sådant pack», mumlade Bandholtz, i det han återtog sin för ett ögonblick afbrutna lugna vandring rakt fram mot de fyra lakejerna. Armarne hvilade åter i kors öfver det breda, kraftiga bröstet.

Den magre Kalling tycktes nu återvända till besinning. Åtminstone tog han sin tillflykt bakom ryggen på en af sina mera korpulenta kamrater. Knappt befann han sig som han tyckte i säkerhet bakom dennes breda rygg, förrän han gaf honom en dugtig knuff mellan skulderna, utropande:

»Nå, Lang, stöt ned honom! Han är ju ensam.»

Men i stället för att lyda denna uppmaning drog sig Lang brummande tillbaka och försökte i sin ordning komma bakom ryggen på herr Keder, som ännu stod och stirrade blindt in i faran liksom örnen in i solen. Knappt hade emellertid Keder sålunda blifvit stäld i spetsen för försvaret, förrän han i sin tur sökte ett skydd och fann detta bakom herr Leches rygg. Denne åter ansåg sitt lif vara icke mindre dyrbart än de andras. Följaktligen

ville han icke blifva första offret, utan sökte med en viss bäfvan efter något, som kunde duga att ställa mellan honom och den hemlighetsfulle, i allt sitt lugn förfärande främlingen. Hans rädda blick fäste sig då först vid en högkarmad länstol, men som denna befans vara för långt borta, måste han utse något annat. I sin nöd utkorade han då »vår fästmö» till den utsökta äran att med sina kjortlar skydda hans dyrbara lif. Han smög sig försigtigt bakom henne. Hela bandet befann sig nu i en rad, och i spetsen för denna stod — qvinnan. Af de öfriga kunde Bandholtz icke se annat än hufvudena, hvilka försigtigt tittade fram bakom kjortelförskansningen, för att taga kännedom om, i hvad mån faran nalkades eller aflägsnade sig.

»Brrr! Jag fryser! Det är visst bäst, att jag går ut och tager mig en promenad för att värma kroppen», hviskade Lang och gjorde samtidigt ett försök att slippa lös ur raden. Kalling, som stod bakom honom, höll honom emellertid fast och hindrade detta uppsåt.

»Jag qväfs af brist på frisk luft», påstod Leche och ville äfven begifva sig bort, men Keder, som hade sitt säkraste skydd uti hans breda rygg, fasthöll honom med feberaktig styrka.

Allt detta tilldrog sig så snabbt, att Bandholtz ännu icke hade hunnit gå öfver hälften af golfvet, när det var färdigt. Att se de stora karlarne krypa bakom ryggen på en qvinna var emellertid ett skådespel af så kraftigt komisk verkan, att kaptenen icke kunde värja sig mot det skratt, hvartill hans ansigtsmuskler retades. Han utbrast i ett högljudt löje, hvarvid den öfver ansigtet djupt nedtryckta hatten något rubbades ur sitt läge och blottade en del af hans ansigte, på hvilket nu det strålände lampskenet föll. De fyra lakejerne, hvilkas af en löjlig fruktan vanställda anleten emellanåt tittade fram från förskansningen, för att lika hastigt åter draga sig tillbaka, kunde nu icke undgå att igenkänna Bandholtz.

»Aj, för tusan!» mumlade Albrecht-Kalling vid den öfverraskande upptäckten, att den ovälkomne störaren af deras nöje var hans egen nuvarande husbonde.

»Besitta! Nu slår han ihjäl oss», brummade Lang och gjorde i detsamma en gigantisk ansträngning för att slippa lös ur raden. Denna gång lyckades det honom, och han var icke sen att så ljudlöst som möjligt nalkas dörren och smyga sig derifrån.

Herr Langs flykt blef signalen till en allmän reträtt. I den mån som Bandholtz lugnt och obevekligt närmade sig, drogo de andra sig baklänges närmare och närmare den säkraste tillflyktsort, som de för ögonblicket kunde upptäcka, nämligen dörren. Kaptenen, som mycket lätt kunde hafva med sin värja dödat dem, men som icke ville fläcka sin värja med dessa uslingars blod, om han kunde undgå det, ansåg sig emellertid icke böra släppa dem bort utan att först gifva dem en för framtiden hel-sosam varning, och han ropade därför ett dundrande:

»Stanna!»

Liksom fastnaglade vid marken stodo de der nu och vågade icke röra en lem. Qvinnan var den enda, som gjorde ett försök att trotsa kaptenens befallning, men Leche, som stod bakom henne, var begäfvad med tillräckligt snille, för att inse, att »vår fästoms» flykt skulle ställa honom sjelf i spetsen. Han greps af en panisk förskräckelse och hängde sig med krampaktig styrka fast vid flickan, hvars försök att fly sålunda omintetgjordes.

»Må det vara eder nog», återtog Bandholtz med fast stämma, »att jag igenkânt eder, att jag vet, att fröken Bärfelt sändt eder att döda mig, att jag länge vetat, hvem Albrecht egentligen är, att jag har kännedom om denne trogne tjenares afsigt att i morgon förgifta mig genom en delikat raphönsstek. Må detta vara eder nog och lära eder, huru fäfängt det är att vilja strida mot mig. Be-gifven eder tillbaka till Sverige, ty om jag ännu en gång träffar eder här i landet, skall jag ingalunda låta nåd gå för rätt, utan då skall jag antingen spetsa eder på min värja eller hänga eder i ett träd, om något sådant finnes inom en mils omkrets. Emellertid kunnen I vara öfvertygade om, att jag ämnar låta bevaka alla edra steg, ända tilldess I hafven försvunnit från landet. Trotsen mig

icke! Nu kunnen I gå, och tagen eder kamrat, värds-
husvärden, med eder!»

Den förra delen af denna befallning åtlyddes med all önskvärd skyndsamhet och punktlighet, i det att de tre lakejerna ilade ut att uppsöka den förut försvunne Lang. Man hörde snart dånet af deras grofva skodon på trapporna, som ledde ned i bottenvåningen. Den senare delen af befallningen blef deremot helt och hållet lemnad utan afseende, ty ingen bekymrade sig om den ännu sanslöse värds- och husvärden, och han blef således kvarliggande.

Sedan kaptenen på detta sätt endast genom att visa sig hade förjagat fienden och sålunda gifvit verlden en ny illustration till det gamla: *veni, vidi, vici**), vände han sig om, för att bispringa den qvinna, som han genom sitt uppträdande räddat från att blifva utplundrad och kanske från ett ännu värre öde. Hon hade uppvaknat ur sitt vanmäktiga tillstånd, med egen hand befriat sig från den af »vår fästmö» anbringade munkafveln och satt nu upprätt i soffan, blickande med ett uttryck af djup förvåning på den man, som med sin blotta åsyn hade drifvit bandet på flykten.

Knappt hade Bandholtz nu vändt sig om och börjat nalkas henne, för att betyga henne sin värduad och erbjuda henne sin hjälp, förrän deras blickar möttes och ett utrop gick öfver bådas läppar. De hade igenkänt hvarandra.

*) Jag kom, jag såg, jag segrade.

TIONDE KAPITLET.

Återseendet.

Då vår kække kaptén, efter att hafva drifvit fienden på flykten, vände sig till den unga damen, blef han stående liksom förstenad vid åsynen af det älskliga ansigte, som han nu icke såg för första gången.

»Maria!»

»Abraham!»

I nästa sekund låg Bandholtz vid hennes fötter och öfverhöljde hennes händer med passionerade kyssar, under det han med ett uttryck af blind dyrkan blickade upp i hennes ljufva ansigte, som nu öfversköljdes af tårar.

»Är det verkligen du, Maria?»

»Ja, Abraham! Och du lefver? Du är då icke död?»

»Nej, nej, jag lefver. Vi skola blifva lyckliga . . . Ha! . . . Det är sant, du är ju en annans maka?»

Han släppte hennes hand. Det förekom honom såsom ett brott, om han fortfor att i sin hand hålla dessa små fingrar, hvilka voro en annan mans tillhörighet.

»Nej, min älskling», svarade Maria med låg och ljuf stämma. »Jag är enka, jag är fri.»

»Baumhauer är då död? Säg!»

»Ja!»

»Och du är fri?»

»Ja, min vän! Min käre, gode, gamle man är död. Jag sörjer honom af uppriktigt hjerta.»

»Ha! Du sörjer honom?»

»Bör jag icke det?»

»Jo, jo, sörj ... sörj! Jag glömmet, att jag icke har några rättigheter öfver dig. Jag är galen, jag, eller jag blir det troligen en vacker dag. Du sörjer således djupt?»

»Djupt och uppriktigt.»

»Ha! Du älskar honom då mycket? Vid Jupiter, Saturnus, Mars och hela Olympen! Jag talar som en vanvettig. Naturligtvis älskade du honom, då du gaf honom din hand. Det är ju klart som dagsljuset.»

»Ja, jag älskade honom, men ... icke så ... jag menar, det var en kärlek, som ... Ah, du förstår mig nog, Abraham?»

»Jag har, ända sedan jag första gången hörde ditt giftermål omtalas, förgäfves bemödat mig att förstå dig. Nu säger du emellertid sjelf, att du älskade den der Baumhauer, och nu, sedan jag hört detta af din egen mun, nu förstår jag dig. Jag trodde eljest, att du icke älskade honom, fastän du blef hans maka.»

»Ack, Abraham, tala icke i den tonen, jag ber dig! Du gör mig då mera förtviflad, än jag eljest sedan ett par månader är.»

»Du har då i två månader känt förtviflan? Ack, hvad du är lycklig! Jag har varit förtviflad ända sedan jag senast såg dig. Du finner således, att din lott har varit lyckligare än min.»

»Din röst är så kall, Abraham ...»

»Och ditt hjerta är så kallt, Maria ... Men nej, jag gör dig orätt. Ditt hjerta klappade varmt för Baumhauer och ...»

»Tala icke så! Skänker det dig nöje att öka min smärta?»

»Bah! ... Smärta! ... Förlåt mig! Jag menar icke hvad jag säger. Naturligtvis måste du känna smärta öfver förlusten af den make, som du så innerligt älskat.»

»Ah! Du vill icke förstå mig.»

»Säg snarare, att jag icke kan förstå dig.»

Den unga damens tårar började ånyo flöda. Droppe efter droppe föllo de ned i Bandholtz' hjerta och upptinade detta samt förjagade den köld, hvilken bemäktigat sig honom vid minnet af Marias äktenskap. Han fattade ånyo hennes händer och öfverhöljde dem ånyo med kys-sar och smekningar.

Ett lyckligt leende spred sig dervid öfver Marias drag. Hvad det klädde henne väl, detta leende i tårar!

»Sätt dig här vid min sida, Abraham, och låtom oss nu tillsammans skingra alla de dimmor, som betäcka det förflutna, allt det mörker, som höljer framtiden!»

»Du kallar det förflutna dimmig», sade kaptenen, i det han reste sig upp och satte sig vid den sköna kvin-nans sida i soffan; »du kallar det förflutna dimmig och framtiden mörk. Ack, Maria, lycklig är du, om det blott har varit dimmor, som fördunklat din lefnads dag. För mig hafva de sistförflutna åren endast haft mörker, ett kolsvart, tryckande och tungt mörker, der jag icke ens haft en enda liten stjernas darrande och osäkra ljus inom synhåll. Med ett så hopplöst, ett så absolut mörkt förflutet vore jag i sanning lycklig, om framtiden blott blefve dimmig, ty dimman lemnar rum för *något* ljus, men mörkret är derpå utblottadt. Gif mig, Maria, blott en enda liten strimma af ljus, så är jag nöjd. Vill du gifva mig den?»

»Om jag vill? Jag ville gifva dig allt.»

»Du vill då lyssna till min bön?»

»Ack, ja! Begär blott mycket . . . mycket!»

»Och du vredgas icke? Du lofvar att icke blifva förtörnad?»

Hon besvarade icke denna fråga med ord, men hon gaf honom en blick, som i vältalighet öfverglänste alla jordens tungomål. Han uppfångade denna blick; han kände sig genombäfvad af en underbar rörelse; han erfor nästan en känsla af den lycka, som han trodde hafva för alltid öfvergifvit honom.

»Min fråga», återtog han, »är lätt besvarad. Du behöfver icke besvara den annat än med ja eller nej.»

»Låt höra!»

»Frågan är denna: älskade du mig, Maria, under den tiden, vi voro tillsammans i vår gemensamme frändes hem i Stockholm?»

»Ja, jag älskade dig, Abraham, af hela mitt hjerta. Hvarje tanke, som jag hyste, var en tanke på dig, och hvarje känsla i mitt bröst var ett barn af min kärlek till dig. För dig skulle jag hafva offrat allt, till och med mitt lif. O, hvad jag längtade efter dig, när du var borta! Hvad jag var lycklig i din närvaro! Ja, Abraham, dig och dig allena älskade jag.»

»Men du blef en annans maka?»

»Sant! Dock trodde jag dig då vara död, och jag hade ingen annan säker tillflykt i hela vida världen än min gamle redlige förmyndare.»

»För mig skulle det hafva varit omöjligt att gifta mig med en person, som jag icke älskade. Du kunde ju icke älska Baumhauer, eftersom du älskade mig.»

»Den kärlek, med hvilken jag älskade Baumhauer, var af ett helt annat slag än den, hvarmed jag hade älskat dig. Jag kände den mest oinskränkta vördnad för honom, och jag hyste till honom ett förtroende, som han på hvarje sätt förtjenade. I min tillgifvenhet för honom, hvilken snarare liknade ett barns än en makas, ingick dessutom en viss tacksamhet för den outtröttliga omsorg, som han haft om mig ända från min tidigaste barndom. När då underrättelsen om din död träffade mig, kände jag mig så olycklig, att till och med Baumhauers giftermålsförslag, som förut plågat mig, tycktes mig vara en lycka i jembförelse med den frätande oro och smärta, hvarmed mitt hjerta dagligen uppfyldes vid den dagliga påminnelsen om dig genom släktingarnes samtal och genom vistelsen i det kära hemmet, der hvarje föremål innebar en erinran om dig och om den oersättliga förlust, jag lidit. Jag hoppades hos min förmyndare finna något lugn. Derför reste jag dit. När jag reste, var det dock ingalunda min afsigt att gifva Baumhauer min hand.»

»Hvad? Det var icke din afsigt?»

»Nej, min vän, jag hoppades blott en lugnare tillvaro under hans tak än i Stockholm, der jag ju beständigt

var utsatt för förföljelser. Då jag trodde dig vara död, fans ingenting som höll mig kvar der eller kunde förmå mig att trotsa faran af de anslag, hvilka troligen skulle hafva upprepats, om jag blifvit kvar.»

»Du reste då icke i den afsigten att genast gifta dig med Baumhauer?» frågade Bandholtz ifrigt.

»Ingalunda! Har någon påstått det?»

»Det sade man mig hos Ladau.»

»Ah! Nu påminner jag mig, att min väninna . . .»

»Fröken Bärfelt, menar du?»

»Är det möjligt? Skulle det hafva varit hon? Min Gud! Hvad hör jag? Var det verkligen hon?»

»Ja, Maria, din väninna var ingen annan än fröken Bärfelt, din och min fiende.»

»Ah! Det var då hon, som . . . Säg mig, Abraham, skref du någonsin något bref till mig, medan du var med hären i Danmark?»

»Aldrig!»

»Ha! Hvilket bedrägeri! Dessa bref, som jag burit vid mitt hjerta, ända sedan de kommit i min hand, dessa rader, som blifvit mig så kära, att jag läst dem hvarje dag och kysst dem oräkneliga gånger, de äro då icke af din hand?»

»Besitta! Du har bref från mig, och jag vet intet derom.»

»Här äro de.»

Rodnande räckte den unga damen honom tre eller fyra bref, hvilka hon tog fram ur barmen och hvilka buro tydliga spår af att hafva varit flitigt lästa. Här och der syntes till och med tecken till, att den läsande hade fält tårar öfver dem.

Med en lätt förklarlig nyfikenhet och förvåning betraktade Bandholtz dessa skrivelser, som skulle vara af hans hand, men som han visste sig aldrig hafva hvarken skrivit eller afsändt.

»Handstilen är förvillande lik din», hviskade Maria.

»Ja, så lik till och med, att jag sjelf skulle hafva blifvit deraf bedragen, om jag icke hade ett säkert minne af, att jag aldrig skrivit dem. Hvem lemnade dig dem?»

»Min väninna . . . d. v. s. fröken Bärfelt, ty jag tror nu, att det icke var någon annan än denne din dödsfiende. Någon annan än den allra bittraste fiende skulle icke hafva velat bedraga mig på detta sätt eller tillfoga mig så stor skada.»

»Ah! Bärfelt lemnade dem! Då är Casten Feif författaren, det är säkert. Stackars Maria! Du föll i en grof snara.»

»Ja, derigenom att jag trodde uppgiften om din död. Men i hvilket ändamål utgaf hon dig för död?»

»För att locka dig till att ingå äktenskap med Baumhauer och derigenom sjelf sätta en öfverstiglig skiljemur mellan dig och mig.»

»Hon talade verkligen mycket om detta giftermål och framstälde det såsom den enda utväg för mig att undgå förföljelser och snaror. Jag har icke förut tänkt derpå, men nu erinrar jag mig lifligt, att hon på hvarje upptänkligt sätt försökte öfvertala mig dertill och till en snar afresa från Stockholm. I det senare afseendet följde jag hennes råd, ty som du vet lemnade jag efter några dagar vår gemensamme slägtinges hus.»

»Det synes mig som om du lydde hennes råd äfven i det förra. Du gifte dig ju med Baumhauer?»

»Ja, men ingalunda genast.»

Bandholtz rusade upp, liksom om han hade blifvit stungen af en orm, eller som om han hade råkat sätta sig på en rödglödgad jernugn.

»Hvad? Icke genast?» utropade han. »Huru länge dröjde det då?»

»Först nio månader efter min ankomst till Königsberg. Det skulle icke hafva varit mig möjligt att genast göra det.»

»Ah! Hvilket oförlåtligt dumhufvud jag har varit! Hvarför skyndade jag icke efter dig? Jag skulle då hafva kunnat förhindra olyckan. Man sade mig, att du genast skulle träda i äktenskap med Baumhauer och att du säkerligen skulle vara gift, innan jag kunde komma till ort och ställe.»

»Sätt dig ned, min vän, och låtom oss i lugn tala om hvad som skett. Någon egentlig skada har ju icke skett.»

»Skada? ... Hm! ...»

»Förhållandet mellan Baumhauer och mig förändrades icke alls genom äktenskapet. Han var för mig en öm far, en klok rådgifvare, en trogen beskyddare — det var allt. Någon förtrolighet af det slag, som eljest eger rum mellan äkta makar, förekom aldrig.»

Under det hon rodnande gjorde denna bekännelse, betraktade han henne med blickar, i hvilken hela den gamla kärleken stod att läsa. Åren hade icke förminskat den. Ofrivilligt lydande en i hans inre uppvaknande längtan att få sluta henne i sina armar, utsträckte han dessa emot henne, och en sekund senare hvilade hon vid hans hjerta.

Vi förbigå beskrifningen af den scen, som följde. Hvar och en, som sjelf älskat, skall lätt göra sig en föreställning om alla de ömma smekningar, alla de ljufva namn, hvarmed de båda älskande, länge åtskilda genom omständigheternas makt, nu öfverhopade hvarandra.

»Du vill således blifva min brud, min maka?» utropade han, sedan de blifvit något lugnare.

»Ja, när helst du vill.»

»Ljufva, älskade Maria!»

»Tappre, tillbedde Abraham!»

»Vi hafva länge väntat och lidit mycket.»

»Så låtom oss då icke allt för länge uppskjuta det sälla ögonblick, då vi få genom äktenskapets band tillhöra hvarandra.»

»Du har rätt, men ...»

»Det finnes således ett hinder?» frågade hon oroligt.

»Ett hinder? Nej, något sådant finnes icke. Du är fri; jag är det äfven. Men det oakadt ...»

»Nåväl, frukta icke att säga mig allt.»

»Jag vågar icke göra dig till min maka, så länge min dödsfiende lefver.»

»Du menar fröken Bärfelt?»

»Ja, henne menar jag.»

»Hvad kan han göra oss, sedan vi blifvit man och hustru?»

»Du känner icke denna qvinna fullkomligt. För att tillintetgöra min lycka skyr hon inga medel. Om hon får veta, att vi ingått äktenskap, skall hon sätta allt i rörelse, väpna sig med eld, svärd, dolk och gift. Hon skall då icke gifva sig någon ro, förrän hon dödat dig.»

»Men huru skall hon kunna få veta det?»

»Ganska lätt! Säg du de svärtade karlarne, som nyss voro härinne? Nå, det är naturligt, att du såg dem, men vet du, hvilka de voro?»

»Banditer förmodar jag.»

»Det är otvifvelaktigt, men utom den egenskapen att vara skurkar hafva de äfven en annan märkvärdighet att förete, nämligen den, att de äro fröken Bärfelts lakejer.»

»Är det möjligt? Fröken Bärfelts lakejer! Hvad göra de här? Hvarför äro de icke i Stockholm? Är fröken Bärfelt också här i landet?»

»Det tror jag icke; hon har viktiga intressen att bevaka der hemma och lär nog icke vilja öfvergifva sin dervarande guldgrufva.»

»Ah! Du menar enkedrottningen? Jag hörde dig fordom tala om någon stöld, som du trodde den fina damen hafva begått vid hofvet. Är det icke så?»

»Jo visst! Drottningen är hennes guldgrufva, och den lemnar hon troligen icke i någon annans hand, så länge hon sjelf får vara i dess närhet. Alltså förmodar jag, att Bärfelt i detta ögonblick är i Stockholm. Sina lakejer har hon deremot kunnat undvara der och har derfor skickat dem hit.»

»I hvilket ändamål?»

»För att bevaka hennes härvarande intressen, d. v. s. för att på hastigaste och bästa sätt taga lifvet af mig, hennes dödsfiende, emedan jag eger i min hand medel att rycka henne ned från den piedestal af fromhet och skenhelighet, på hvilken hon står i drottningens ögon.»

»Förfärligt!»

»Ännu förfärligare ting skall du få höra.»

Bandholtz beskref nu, huru Albrecht hade infunnit sig hos honom med bref från Maria, huru han i glädjen deröfver hade mottagit honom med förtroende och behållit honom i sin tjenst, huru Albrecht hade en gång sökt att förgifta honom i vin och strax derefter hetsat en mängd vagabonder och partigångare i hans spår samt huruledes kaptenen denna samma afton hade följt efter Albrecht hit och här bakom ladugården blifvit vittne till samtalet mellan honom och de tre andra lakejerna. Då han slutat sin berättelse, under hvilken hans sköna åhörarinna flera gånger låtit höra utrop af harm eller förfäran, tilllade han:

»Du finner således, att fröken Bärfelt ännu icke har upphört med sina förföljelser och att jag icke bör förena ditt öde med mitt, förrän jag gjort henne oskadlig. Jag bäfvar vid den tanken, att de der lakejerna kunna hafva känt igen dig.»

»Huru? Mig? De hafva ju aldrig sett mig?»

»Jo, de hafva sett dig.»

»När?»

»Minnes du de kungliga köckarne?»

»Hu, jag ryser, när jag tänker på dem och på det äfventyr, hvare de spelade en föga hedrande rol.»

»Nå, dessa i ansigtens nedsvärtade bofvar, som denna afton öfverföll dig, äro just de kungliga köckarne. Då voro de hvita som snö. I dag voro de svarta. Det är den enda skilnaden. Det vore därför ganska besynnerligt, om de icke hafva känt igen dig.»

»Likväl tror jag icke, att de hafva gjort det. De hade allt för brådt att komma åt mina tillhörigheter, för att kunna hafva haft tid att egna någon uppmärksamhet åt min person.»

»Nå, det är ju möjligt och bäst vore, om det förhöll sig så. Emellertid skulle det vara oförlätligt handladt af mig att binda dig vid mig, så länge fröken Bärfelt kan skada oss.»

»Jag förstår dig, Abraham; jag förstår, att det är af öm omtanke om mig, som du säger detta. Men frukta icke för mig, min vän, jag vill gerna dela alla ditt lifs faror.»

»Nej, min älskade, det skall du icke göra, åtminstone icke *denna* fara. Likväl hoppas jag att inom kort blifva i tillfälle att så qväsa den huggormen Bärfelt, att hon icke skall hunna göra oss någon skada. Då, min Maria, men först då skall du blifva min.»

De båda samtalande voro så sysselsatta med hvarandra, att de alldeles icke tänkte på, att de icke voro ensamma i rummet. Den genom kaptenens örfil bedöfvade, men icke dödade värdshusvärden låg ännu orörlig kvar på samma plats der han fallit, och till utseendet var han ännu utan medvetande. Men om Bandholtz eller Maria hade egnat honom någon uppmärksamhet, skulle de hafva märkt åtskilliga tecken till att hans medvetande hade återvändt och att han med mycket intresse lyssnade till det samtal, som fördes i hans närhet. Utan att tänka på att någon kunde lyssna till dem, samtalande Bandholtz och hans återfunna brud på tyska språket, och det var allt för sannolikt, att värden förstod detta tungomål.

Åtminstone upplyfte han emellanåt sina ögonlock och betraktade de båda samtalande personerna en sekund med en lurande blick, men blott för att genast åter låta ögonen tillslutas. Derjemte flyttade han sakta sitt hufvud så, att det öra, som var vänt mot golvet och tryckt mot detta, blef fritt. Möjligen var han »lomhörd» af naturen på det andra örat, som redan var fritt, eller också hade kaptenens örfil för tillfället försatt det i ett tillstånd, hvilket liknade »lomhördhet». När nu Bandholtz yttrade, att han troligen snart skulle blifva i tillfälle att qväsa huggormen Bärfelt, öppnade värden åter sina ögon, liksom om han velat äfven med tillhjälp af dessa förvissa sig om, att han hört rätt, eller som om han blifvit antingen mycket intresserad eller mycket förvånad öfver detta yttrande.

Hvarken Bandholtz eller Maria märkte denna rörelse, utan den senare svarade:

»Du ämnar således angripa henne?»

»Ja, men icke med dolk och värja, utan med lagens fruktansvärda vapen.»

»Du är ju genom din tjänstgöring bunden här, och konungen läser icke tillåta sina officerare att aflägsna sig från hären.»

»Nej, det läser han verkligen icke tillåta, så länge hans officerare behöfvas, men då Thorn fallit, hvilket måste ske om några få dagar, måste han låta hären gå i vinterquarter. Denna hvila ämnar jag använda till ett besök i Sverige. Oförmodadt skall jag uppträda i Stockholm såsom hennes anklagare, och mina bevis mot henne äro sådana, att de icke kunna vederläggas.»

»Och du är viss om framgång?»

»Ja, min älskling, hon kan icke undkomma mig. Lika gerna skulle hon kunna försöka att undfly himmelens blixst eller ålderdomen. Hon är i min hand, och det vore lika oförnuftigt som orättvist att längre skona henne.»

»Nå, gör som du finner bäst, Abraham. Jag inser, att hon måste på ett eller annat sätt göras oskadlig.»

»Och hon skall äfven blifva ur stånd att skada oss. Lita på mig i detta fall. Men här i detta näste får du icke tillbringa natten. Hvarthän skall jag föra dig?»

»Det vet jag icke. Jag är alldeles obekant med trakten.»

»Hvarthän skall du resa?»

»Jag reser icke längre. Jag har nu hunnit målet.»

»Ah! Målet för din färd var således . . .?»

»Du sjelf. Det var till dig jag ärnade mig eller rättare: det var för att uppsöka dig, som jag företog denna färd. Ända till för några månader tillbaka var jag öfvertygad om din död, men då kom af en händelse en svensk soldat till staden och begärde nattquarter hos mig. Jag lofvade honom en bädd i drängstugan och gaf honom en god måltid i köket. Då han var svensk och kom från svenska hären, beredde det mig förströelse att samtala med honom. Under det nu pigorna tillredde hans måltid, började han omtala hvarjehanda tilldragelser från kriget och nämnde dervid ditt namn. Jag blef uppmärksam, utforskade honom närmare och kom slutligen till den glada öfvertygelsen, att du ännu var bland de lefvande.

Att beskrifva dig mina känslor vid denna upptäckt, vore icke möjligt. Småningom lugnade jag mig och började reflektera öfver saken. Hvarjehanda tvifvel började infinna sig, och en grym oro efterträdde glädjen. Slutligen uthärdade jag icke längre denna ovisshet, utan reste från mitt hem i afsigt att begifva mig till ert läger. Då jag nu funnit dig, är målet för min resa upphunnet, och jag kan glad och lycklig återvända till mitt lugna hem och der afvakta den dag, då du kommer och hemtar mig. Jag återvänder i morgon till Königsberg.»

»Och jag ledsagar dig dit eller gifver dig åtminstone en säker eskort på den resan. Men det blir nu en omsorg, som kommer att tillhöra morgondagen. Vår närmaste omsorg måste nu gälla att skaffa dig annat nattherberge, ty här kan du icke blifva. Ah! Nu vet jag det.»

Bandholtz gick bort till glasdörren och ropade:

»Henrik!»

Detta ögonblick begagnade värdshusvärden till att försigtigt resa sig upp och på täspetsarne smyga sig ut genom den andra dörren. I nästa ögonblick syntes Henriks hufvud öfver balustraden.

»Var det kaptenen, som ropade mitt namn?» sporde han, då han fick se denne stående i dörren.

»Jo visst, min gosse!»

»Det var då nöjsamt, att kaptenen kallar mig, innan hela förlustelsen är slut. Huru många af de der svärtade bestarne har kaptenen hunnit med?»

Medan han yttrade detta, ville han klättra öfver balustraden, men kaptenen hejdade hans ifver först med en rörelse af handen och sedan med dessa afkylande ord:

»Förlustelsen är redan slut, min gosse. Du kommer för sent att deltaga i den. Jag ville blott fråga dig, om du minnes den lilla byn, som ligger i skogsbrynet på ungefär halfva vägen mellan denna plats och vårt läger.»

Henrik blef af öfverraskning hängande med ena benet på gallerverket. Han hade hoppats att få deltaga i äfventyret, klyfva ett eller ett par af de svärtade hufvudena och således bidra till en god utgång af saken.

Derför blef han icke genast tillreds med något svar på kaptenens enkla fråga.

»Nåväl!» sade denne otåligt.

»Jaså, affären är slut. Det var skada. Hm! ... Den lilla byn? Ja, nog minnes jag den, herr kapten.»

»Finnes der något värdshus?»

»Skulle tro det. Der finnes ett värdshus, som duger. Det var icke länge sedan jag var der och njöt af världens goda mat, men ännu mera af hans ypperliga viner.»

»Du glömde väl då att betala, din skälm! Hvad?»

»Jag minnes icke så noga. Hm! I krigstid ... kapten förstår!»

»Jag förstår blott, att du är skyldig den der värdshusvärdens något och att du bör vara mig tacksam, om jag bereder dig tillfälle att betala din skuld.»

Henrik såg, underligt nog, icke alls ut att vara tacksam.

»Kom nu in, så skall du få dina order.»

»Men om någon under tiden tager bort stegen?»

»Bah! Hvem skulle taga bort den? För öfrigt finnes ingenting, som hindrar oss att gå ned rätta vägen, om det skulle inträffa, att vi förlora stegen. Kom således!»

Med ett djerft språng förflyttade Henrik sig in på balkongen och trädde snart bakom sin herre in i rummet.

»Ser du dessa koffertar?»

»Ja, kapten!»

»Samla tillhoppa alla dessa på golfvet kringströdda persedlar och lägg dem ordentligt ned i den öppnade kofferten. På det att det må gå litet fortare skall jag hjälpa dig.»

Detta arbete upptog icke lång tid. Snart var kofferten åter packad och ordentligt tilläst.

»Hvad mera, min kapten?» yttrade nu Henrik, görande ställningssteg. Den hederlige gossen förstod, att hans kapten icke hade kallat honom blott för att vara honom behjelpig vid denna sysselsättning.

»Ser du den der karlen?» sade Bandholtz utan att vända sig om eller blicka åt det håll, der han trodde

den örfilade värden ännu befinna sig. Han märkte därför icke, att denne hade försvunnit.

Henrik blickade omkring sig, och då han i hela rummet utom kaptenen och sig sjelf icke såg någon annan lefvande varelse än Maria, trodde han helt naturligt, att kaptenen menade henne.

»Herr kapten», sade han därför med ett visst allvar, sedan han tagit den unga damen i betraktande, »jag vet, att det är orätt af en underordnad att motsäga sin förman, men sannerligen . . . om kapten icke sjelf hade sagt, att det är en karl, skulle jag vilja svära på, att det är den vackraste qvinna, som jag någonsin sett.»

Utom sig af förvåning öfver detta Henriks svar, vände kaptenen sig först mot denne och sedan mot vrån, der han trodde sig hafva värden på stället. Då han nu icke såg värden hvarken der eller annorstädes i rummet, men mycket väl uppfattade de halft beundrande, halft rädda blickar, hvarmed Henrik betraktade Maria, insåg han sin tjenares misstag och skrattade deråt, men gaf ett ögonblick senare sin förargelse öfver världens flykt luft i dessa *ord :

»Besitta! Han har flytt sin kos. Jag hade likväl uppgjort en så förträfflig plan . . . Nå, vi få då vara honom förutan. Du ser emellertid dessa koffertar, Henrik?»

»Ja, min kapten!»

»Godt! Så snart det dagas, anskaffar du en vagn och forslar dem till den lilla byn och aflemnar dem der i det värdshus, der du är skyldig värden ersättning för den mat och det vin, som du förtärt för honom, din frossare.»

»Efter befallning, herr kapten!»

»Till dess det dagas, blir du emellertid kvar här i rummet och stöter ned hvar och en, som kunde hafva lust att intränga.»

Henrik gjorde ett bifallande tecken och yttrade:

»Är detta allt?»

»Ja!»

»Men om någon intränger, medan jag söker efter vagnen?»

»Bah! Läs dörrarne!»

»Och om värden nekar mig att låna häst och vagn?»

»Stöt ned värden eller piska upp honom och tag sedan hvad du behöfver!»

»Godt! Jag skall punktligt efterkomma befallningen, herr kapten.»

»Derpå litar jag. Sof, om du vill, läs, ifall du kan läsa, med få ord: gör hvad du behagar, men för koffer-tarne tidigt i morgon till anvisadt ställe! Jag skall då tillse, om jag möjligen med en eller annan blank daler kan underlätta ditt ärliga bemödande att betala din skuld.»

Henrik såg ut, som om han hade lust att svara, att han hellre stoppade i sin egen ficka de blanka dalrar, hvilka han möjligen kunde bekomma, men huru det nu var, så hade han allt för stor respekt för kaptenen för att våga sjunga i den tonarten. Dessutom blef han icke i tillfälle att yttra mera, ty Bandholtz vände sig ifrån honom och gick bort till Maria.

»Vill du anförtro dig åt mitt beskydd, Maria?» sade han till henne. »Jag skall i den händelsen ledsaga dig härifrån.»

»Kom!» sade hon, i det hon reste sig. »Jag är beredd att följa dig hvart som helst.»

»Dock måste du först ikläda dig något varmare plagg, som kan skydda dig mot nattkylan. Der är ju en kappa och der en schal. Godt! Nu skola vi snart begifva oss af.»

Väl insvept i de varma ytterkläderna, fördes Maria ut på balkongen. Bandholtz kastade sig först öfver balustraden, och sedan han fått säkert fotfäste på öfversta pinnen af stegen, tog han Maria i sina starka armar, lyfte henne öfver gallerverket och bar henne ned. Efter några sekunder hade han med sin dyrbara börda uppnått marken. Snart hade han uppsökt sina hästar.

»Vill du betjena dig af Henriks häst?» hviskade han till sin följeslagerska. »Eller vill du hellre, att jag . . .»

»Allra helst vill jag hvila i dina armar under färden», hviskade hon. »Jag förstår mig nämligen icke på

att tygla en häst, tillade hon efter ett ögonblicks uppehåll liksom urskuldande.

Bandholtz steg först till häst och upplyfte sedan den unga qvinnan till sig. Tyglarne till Henriks häst bundos fast vid kaptenens sadelknapp, och sedan allt var i ordning, sattes hästarne i snabbt lopp i riktning mot Thorn och mot den by, som Bandholtz hade utsatt till hviloplats för Maria under de få återstående timmarne af natten.

ELFTE KAPITLET.

En ätkonstnär och hans beundrare.

På ett afstånd af omkring en svensk mil från det ställe, hvarest de i föregående kapitel skildrade händelserna tilldrogo sig, låg vid denna tid en liten by, som hette Brwilno. Detta var emellertid icke den by, till hvilken Bandholtz under natten förde Maria. Brwilno låg åt alldeles motsatt håll och skulle, åtminstone för tillfället, hafva varit den minst säkra tillflyktsort, som någon hade kunnat välja.

I Brwilno hade nämligen föregående dagen en del af de under den skieklige partigångaren general Brandts befäl stående ströftrupper slagit sig ned, antingen för att hvila sig efter utståndna mödor eller för att här afvakta budskap om en eller annan svensk mindre truppstyrka, som kunde öfverraskas och nedgöras.

Om morgonen efter den natt, då Bandholtz och Maria återsågo hvarandra, rådde i Brwilno stor och liflig rörelse. Öfverallt såg man polackar, sachsare, tyskar, oordentliga, vilda gestalter, hvilka snarare kunde kallas röfvere än soldater. Många voro rusiga, skralade och dansade på bygatan, medan andra roade sig sjelfva och åskådarne med små trefliga slagsmål, vid hvilka blödande näsor och svullna ögon voro det enda byte, som kämparne kunde vinna. De slogos också förmodligen endast för ärans skull. De, som hvarken skralade eller dansade eller slogos, stodo antingen såsom intresserade åskådare af dessa

nöjen eller smögo de sig omkring i bodar och visthus för att uppsnappa någonting ät- och drickbart.

I en koja vid ändan af byn sutto fyra män samlade omkring ett bord, på hvilket fans ett fat, fylt med en mängd köttmat af olika slag. Der fans raphhönskött och kött af ox, får, svin m. fl. matnyttiga djur. Minst tjugo människor med stark, men icke onaturlig aptit skulle hafva kunnat äta sig mätta af detta fats innehåll.

De fyra personer, hvilka sutto omkring detta välförsedda bord, äro för oss icke obekanta. Tre af dem äro mycket korpulenta, och den fjerde är mager samt begåfvad med ett rödt och vildt växande skägg. Med stöd af dessa igenkänningstecken kunna vi, utan att löpa fara att blifva motsagda, påstå, att vi här inför våra ögon hafva fröken Bärfelts lakejer.

Med lystna blickar och af flott skinande anleten anföllo de fatet den ena gången efter den andra. Ingen af de öfriga företedde dock ett så lystet ansigte som Albrecht, d. v. s. Kalling. Hans brinnande blick följde hvarje bit som kamraterna hemtade ur fatet, och den tanken stod tydligt att läsa i hans ansigte, att han fruktade, att kamraternas glupska matlust skulle alltför fort tömma fatet.

Man gaf sig icke tid att yttra ett enda ord. Att yttra ett ord, om det är än så litet, kräfver dock tid, och tid var just något, som de fyra stallbröderna nu saknade. Hvarje ögonblick representerade en munsbit af den läckra spisen, och ingen tyckte sig hafva råd och lägenhet till ett sådant slöseri. Hvar och en insåg, att uttalandet af ett eller flera ord ovilkorligen skulle vara en förlust för honom sjelf och en vinst för de andra, och därför rådde absolut tystnad i den lilla kojans, d. v. s. man hörde der icke annat ljud än det, som förorsakades af fyra par starka käkars söndermalningsarbete.

Allting har dock en gräns, och människans mage har icke prestsäckens egenskap att vara bottenlös. Äfven för dessa fyra glupska frässare måste förr eller senare den stunden komma, då de fått nog och då de kunde nedlägga sina knifvar för att i lugn och ro aftorka flottet

från läpparne och svetten från pannan. Först tröttnade Lang, och han nedlade med en djup suck de vapen, med hvilka han så käckt anfallit fatet.

»Pu-u-uh!» ljudet från hans läppar. »Israeliterna hade det icke bättre kring de egyptiska köttgrytorna, än vi hafva det här i Brwilno.»

Ingen svarade, men en minut senare måste Keder kapitulera och på nåd och onåd öfverlemna sig åt måttnadens gud — om någon sådan finnes bland de olympiske. Dock gjorde han det med sorg och saknad.

»O!» pustade han. »Hvarför har naturen icke gifvit människan två magar!»

»Säg hellre tio!» utropade Leche, kastande ifrån sig knifven och sjelf fallande tillbaka mot väggen.

De tre korpulente hade nu erkänt sig besegrade, men den magre Albrecht icke så. Han röjde ännu icke det allra minsta spår af trötthet. Med friska krafter angrep han förrådet, hvilket märkbart sammansmälte och förminskades under hans fitiga händer och starka tänder. Då nu de andra hade upphört att äta och han fann det både obehämligt och tidsödande att räcka armarne öfver bordet hvarje gång, då han ville från fatet hemta sig en bit, så flyttade han detta alldeles intill sig. Behämligare kunde han aldrig önska sig att hafva det, ty det blef honom nu möjligt att begagna munnen såsom en tredje hand, hvilket naturligtvis mycket påskyndade fatets tömmande.

De tre korpulenta karlarna voro intressanta att skåda under denna deras kamrats ifriga och framgångsrika selsättning. I deras ögon, hvilka oafbrutet betraktade Kalling, lästes både afund och beundran, afund med anledning af den större quantitet föda, som kamraten förtärde, och beundran för den utmärkta förmåga, som han ådagalade. Sjelfve voro de ingalunda några barn i den ädla ätkonsten, det hade de nyss bevisat, men de måste ödmjukt böja sig inför en så utomordentlig ät-artistisk talang som den, hvars härjningar de nu bevittnade.

»För tusan, Kalling», utropade Lang, »du skulle väcka min beundran, om du icke väckte min afund.»

Såsom alla sanna konstnärer var äfven Kalling tillräckligt införlifvad med sin konst, för att icke låta af någonting störa sig i dess utöfning. Om man satte en domsbasun till örat på en pianoartist och blåste af alla krafter, skulle han icke höra det, förrän hans fingrar tolkat sista raden af nothäftet eller sista ackordet af hans fantasi. I fullkomlig öfverensstämmelse med denna för allt sant konstnärskap gällande lag handlade äfven Kalling. Han hvarken hörde eller ville höra Langs ord; han hvarken svarade eller ville svara derpå.

De tre korpulenta kamraterna öfvergingo nu från stum och betydelsefull beundran till högljudt bifall. Langs nyssnämnda ord gäfvö signal dertill. Det ena muntra infallet efter det andra belönade Kallings konstnärskap.

»Man skall få se», utropade Keder, »att vännen Kalling äter upp tennfatet också, så snart han hunnit med dess innehåll.»

»Det gör ingenting», menade Leche, »ty fatet är icke vårt.»

»Visst f-n är det vårt. Om Carl XII tager Thorn från kung August, är Thorn då kung Carls eller icke?»

»Naturligtvis är det kung Carls.»

»Nå, ditt nöt, med samma rätt är detta tennfat vår egendom. Vi hafva eröfrat det. Derför skulle jag högst ogerna se, att Kalling äter upp det.»

»Anfäkta! Jag tycker, att han kastar sneda blickar på min knif. Männe han skulle vilja . . .»

». . . äta upp den? Ja, tag den till dig! Det är det klokaste. Du ser väl, att han ännu icke är mätt. Med en mage sådan som hans kan man till och med äta jern utan att taga skada deraf. Ha, ha, ha!»

»Det var ett lyckligt infall af vår herskarinna, när hon lät Kalling svälta ett halft år, innan hon skickade honom till den der Bandholtz. Det har skaffat honom en afundsvärd aptit.»

»Men besinna, hvilka plågor utstod han icke under svältkuren, och huru tiggde han oss icke om mat. Vid min själ, om jag icke hade fruktat fröken Bärfeldts vrede,

skulle mitt goda hjerta icke hafva kunnat motstå hans böner.

»Infallet var ypperligt. Vår herskarinna vann derigenom fullkomligt sin afsigt att göra honom oigenkänlig. Ingen menniska skulle kunna i den magre och utsvultne Albrecht igenkänna den fete Kalling. Hon har goda idéer, vår herskarinna, det måste man medgifva.»

»Sedan Kalling under så lång tid lagt band på sitt begär efter mat, är det icke att undra på, om han är hungrig. Ja, jag skulle alldeles icke förundra mig öfver, om han fick det infallet att äta upp oss alla tre, sedan han tömt fatet och ätit upp både detta och knifven.»

Kalling, som redan kunde se botten af fatet, tyckte sig kunna bortkasta ett ögonblick genom att blanda sig i kamraternas samtal. Han »sneglade» bort till dem med ett nästan komiskt uttryck af lystnad och mumlade:

»I ären feta och frodiga. Sämre mat kan man få.»

De tre gyckelmakarne förstummades.

De visste icke rätt, hvad de skulle tänka om Kallings sålunda ådagalagda kannibaliska tendens. Emellertid beslöto de sig för att skratta deråt, men det var icke något naturligt skratt, och de drogo sig derunder småningom längre bort från den omättlige stallbrodern.

Plötsligen öppnades dörren, och en ny person uppträdde på skådeplatsen.

Det var en mycket liten, spenslig och mager karl, vid hvars åsyn Lang och Keder samtidigt utropade:

»Värdshusvärden i Kowkicie!»

Den inträdande framförde på tyska sin helsning.

»Välkommen, herr värd», svarade Lang på samma språk, »vi känna oss hedrade af edert besök.»

»Ja, mycket hedrade», inföll Leche likt ett eko.

»Ack, mina herrar, jag kommer för att beklaga mig.»

»Öfver oss?»

»Nej, öfver den behandling, som jag rönt af den andre.»

»Den andre? Menen I Bandholtz?»

»Ack, mein Gott, jag vet icke hvad han heter, men det var icke den förfärlige mannen, som skrämde eder på flykten.»

»Och som gaf dig en örfil så kraftig, att den i min tanke borde hafva spräckt din skalle, om denna icke hade varit så utomordentligt tjock», svarade Lang, som tydligen blef förtretad öfver värdshusvärdens påminnelse om hans och hans vänners nesliga flykt.

»Ack ja», genmälde värden utan att låtsa förstå utfallet, »det var ett förfärligt slag. Jag blir döf på det örat så länge jag lefver. Detta var likväl icke det värsta.»

»Ah, berätta!»

»Då jag i dagningen smög mig upp på rummet, voro både den unga damen och den förfärlige borta. I stället fans der en annan karl, en lång, hårdhänt grobian, som grep mig i rockkragen under mitt eget tak och sade någonting till mig på svenska. Jag förstod honom icke, och icke heller förstod han mig, när jag svarade på tyska. Då blef han vred och slog mig . . . aj, aj! . . . det gör ännu ondt i kroppen på mig. När han slagit sig trött, pekade han först på den försvunna damens koffertar och sedan ut på vägen, som går förbi gården, och sade 'vagn . . . vagn!' Det förstod jag, ehuru han uttalat ordet illa och sade vagn i stället för Wagen, som det heter. Jag bad honom följa med ned på gården och visade honom hvar der stod en vagn. Då ville han äfven hafva en häst, och jag förstod denna hans önskan, ehuru han icke ens kunde säga 'Pferde'. Han pekade på vagnen och örfilade mig, arma människa, ända tilldess jag förstod honom. Jag måste låta honom taga min bästa häst och han öfvertalade mig . . .»

»Genom örfilar förmodligen?» inföll Lang.

»Hm! . . . han öfvertalade mig att hjälpa honom bära ned koffertarne och lägga dem i vagnen. Derefter körde han bort med alltsammans.»

»Och I sägen, att denne karl icke var den förfärlige sjelf?»

»Det var en annan.»

»Hvem var det då?»

»Jag glömde att fråga honom.»

»Det är troligt, att han icke skulle hafva besvarat en sådan fråga med annat än en örfil. Känner du, Kalling, som lefvat bland dem, hvem det kan vara?»

Kalling svarade med munnen full af mat:

»Henrik.»

»Hvem är Henrik?»

»Kapten Bandholtz' uppassare.»

»Ah! Det tyckes, som om de varit ute på spår efter oss i natt. Du begick väl någon dumhet, Kalling, när du lemnade lägret i går afton, något dumt streck, som väckte deras uppmärksamhet och föranledde dem att följa efter dig.»

»Vid min själ! De sofvo, när jag red bort.»

»Det var i alla händelser dumt, att han skulle se och känna igen oss i natt. Nu har Kalling svultit förgäfves och vi förgäfves slitit ondt. Hvar skola vi nu få honom fatt? Allt var så väl planlagdt och skulle hafva gått så förträffligt.»

»Ja», inföll Keder, »i dag skulle han hafva blifvit förgiftad i rapphönssteken, och i morgon hade vi kunnat begifva oss hem och anmäla oss hos vår herskarinna till undfäende af den utlofvade belöningen.»

»Förb . . . ! Nu har han sluppit oss ur händerna.»

»Man kan spricka af förargelse.»

»Isynnerhet om man äter så mycket som Kalling.»

»Låt honom äta! Han får nog svälta hundra gånger, innan vi hinna målet. Vi stå nu . . . låt mig se! . . . på hvilken punkt stå vi?»

»Vet du det icke?»

»Jo, vi stå på samma punkt, som när vi började vårt företag. Vi kunna skatta oss lyckliga, att vi icke hafva fröken Bärfelt här i närheten, ty hon skulle då låta oss undergå samma behandling, som värden fick underkasta sig i natt af Bandholtz och i morgse af dennes tjenare.»

»Ah! Hon skulle örfila upp oss. Deri har du rätt, min bror. Dina idéer äro alltid så snillrika.»

»Hvad skola vi nu taga oss för?»

»Saken är värd att tänka på. Det är till och med

förargligt att se, huru Kalling äter med oförminskad aptit, fastän han hör, i hvilken svår belägenhet vi befinna oss.»

Kalling besvarade denna mot honom riktade anmärkning endast dermed, att han grep den sista kvarlefvande af köttet och förde det till munnen. För honom fans i detta ögonblick intet annat, som var af vikt, än bemödandet att stilla den månadslånga hungrens qual. Dermed vilja vi icke säga, att de födoämnen, som han under dessa månader njutit, icke skulle hafva varit tillräckliga att tillfredsställa människor med vanlig matlust. Han var van vid öfverflöd, och när öfverflödet blef honom förbjudet, kände han samma qual som den verkligt hungrande. Han hade magrat af brist på — öfverflöd.

Hans tre kamrater, hvilka icke hade förlorat sitt hull och därför icke behöfde »äta upp sig igen», hade så mycket bättre tillfälle att betänka, huru de genom sin egen dumhet hade på en enda natt förlorat allt hvad de å fröken Bärfelts vägnar och för hennes räkning hade vunnit. Om de icke hade begått den dumheten att på Kowkicie värdshus öfverfalla den resande damen, skulle de just i dag hafva hunnit målet. Nu deremot hade de aflägsnat sig från detta mål längre än någonsin.

Villrådigheten och förlägenheten var stor.

Då öppnade den polske värdshusvärdens åter sin mun och sade:

»Måhända är dock målet närmare än I tron.»

»Hvad? Hvad sägen I?» ropades samtidigt af tre par läppar.

»Jag säger, att jag möjligen skulle kunna . . .»

»Hvad kan du? Säg ut, karl!»

»Jag kan mycket, och för att bevisa eder det, vill jag nämna, att jag icke var alldeles medvetlös under det jag låg på golvet, efter att hafva blifvit slagen af den förfärlige.»

»Jaså? Du var icke afsvimmad. Du hörde kanske något, du?»

Polacken nickade.

»Och såg kanske äfven något?»

»Jag lyfte verkligen emellanåt upp ögonlocket.»

»Hvilken slipad kanalje du är, min käre värd.»

»Hvar och en har sin natur», svarade denne med en axelryckning.

»Det vill säga, att du icke anser mig vara slipad af naturen. Nå, nå, herr värd, låt oss först höra hvad du i natt såg och hörde, innan du förhäfver dig öfver din klokhet.»

»Jag har kommit hit för att meddela eder allt.»

»Nå, det kallar jag hederligt. Berätta! Skynda dig!»

»Berätta! Berätta!»

Men värdshusvärdens i Kowkicie var en slug man. Han visste, att en underrättelse stundom kan vara värd guld, och han trodde sig vara i besittning af en underrättelse just af detta slag. Han spärrade därför ut näsborrarna, liksom han redan vädrade den ädla metallen, och gjorde sig så hemlighetsfull som möjligt.

»Ja», sade han, läggande pekfingret på sin tunna näsa, »jag vill gerna förtälja eder allt, och I kunnen vara öfvertygade om, att hvad jag har att berätta är värdt att höra.»

»Skynda dig då! Ser du icke, att vi förgås af nyfikenhet.»

»Ja, ja, jag ser väl det, jag ser det ganska väl, och jag är därför beredvillig att omtala det. Är jag icke eder vän? Skulle jag icke vilja bevisa eder den tjensten att omtala för eder en så dyrbar hemlighet som denna.»

»Nåväl, låt oss då icke vänta längre.»

»Jag erinrar mig en sak. Jag har förlorat en häst och en vagn. Hästen var värd fyrahundra polska gulden, och vagnen var värd tvåhundra. Det gör mig en förlust af sexhundra gulden. Ack, jag är en ruinerad man.»

»Jaså, har pipan detta ljud? Det är din mening, att vi skola med sexhundra polska gulden betala din hemlighet? Du är då en gnidare, min käre värd.»

»Ack, man måste sörja för framtiden. I dag hafva de tagit häst och vagn från mig; i morgon komma de måhända och taga någonting annat.»

»Mätte de då taga dig sjelf, din girige skälm!»

»Ack, hvad skulle de med mig? Jag är icke värd ett öre.»

»Mätte f-n ta dig då, om ingen annan vill göra det!»

»Jaså, nå, då är det bäst, att jag går min väg. Det lär icke blifva någon affär mellan oss.»

Den listige värden steg upp och närmade sig dörren.

»Vänta! Vänta!» ropade nu Lang. »Måhända kunna vi komma öfverens. Jag har femtio gulden i min ficka. Dem vill jag gifva dig för din hemlighet.»

»Om de andra tre herrarne hvardera gifva mig lika mycket, så skulle jag möjligen kunna . . .»

De andra tre herrarne tycktes emellertid icke vara hågade för en sådan affär. Kalling hade slutat sin måltid, icke därför att han var mätt, utan därför att fatet var tomt, och han satt nu med händerna sammanknäppta öfver det ställe, der fordom hans mage hade haft sin plats. Hvarken han eller Keder och Leche tycktes egna den allra minsta uppmärksamhet åt den handel, som värdshusvärden och Lang voro på väg att uppgöra.

Då tog Lang till orda, talade och sade:

»Vår herskarinna har skickat oss hit i ett visst uppdrag. Detta vissa uppdrag hafva vi förderfvat genom ett dumdristigt företag för vår egen räkning. Jag menar, att det kan vara värdt femtio gulden, ifall denne man kan gifva oss upplysningar, hvarigenom skadan kan repareras.»

»Den mannen är en skälm, som blott vill lura ifrån oss våra penningar», yttrade Leche med en filosof's lugn.

»Godt, godt!» inföll värden. »Jag vill ingenting hafva, om icke min hemlighet är värd något. Läggen penningarne på bordet, och jag lofvar att icke vidröra dem, förrän I dertill gifven edert bifall, och jag fordrar icke detta bifall, om I icke ären nödsakade att medgifva, att min underrättelse är af värde för eder.»

»Det är ett godt förslag», utropade Lang.

Man öfverlade en liten stund och kom öfverens om att gå in på värdshusvärdens fordran. Hvar och en uppräknade på bordet femtio gulden, och när sälunda tvåhundra gulden voro samlade, hördes från alla håll:

»Nåväl, berätta nu! Skynda på!»

»Strax, mina herrar! Först och främst kan jag säga eder, hvem den dam var, som vi voro så nära att gemensamt beskatta.»

»Hvad f-n bry vi oss om, hvem hon är!»

Utän att vredgas öfver detta råa och grofva afbrott, fortfor värdshusvärden:

»Hon är en enka från Königsberg.»

»Från Königsberg?» utropade de fyra åhörarne, och den sluge värden förstod redan af detta intresserade utrop, att de tvåhundra gulden skulle tillfalla honom.

»Ja, från Königsberg», fortfor han. »Den förfärlige mannen, som gaf mig örfilen, kände henne ganska väl. Jag såg dem till och med blifva mycket glada att återse hvarandra.»

»För tusan! Det var en annan sak. Hvad hette hon?»

»Maria Baumhauer.»

»Ah! Du hade rätt, min käre värd. Din underrättelse är värd tvåhundra gulden. Vet du, hvar hon nu är?»

»Ja, det vet jag. Hon befinner sig på värdshuset 'De muntra bröderna' i byn Wroclawic.»

»Tag penningarne, värd! De äro dina», utropade Lang.

Värden lät icke säga sig detta två gånger. Med kattlika steg närmade han sig bordet och lät penninghögen försvinna i sina fickor. Derefter gick han lugnt bort och satte sig igen.

»Nå», hvad skola vi nu göra?» yttrade Kalling.

»Hafven I nog af den underrättelse, som jag gifvit eder, eller viljen I veta ännu mera?» frågade nu värden.

Lakejerna utspärrade sina ögon af förvåning. De började troligen finna, att värdshusvärden hade i sin lilla kropp mera förstånd än de alla hade i sina stora. De anade troligen också, att värden ämnade göra ännu ett anfall mot deras pungar.

»Hvad nu? Hvad f-n?» utropade Lang. »Var det icke öfverenskommet att du skulle berätta oss alltsam-

mans för de tvåhundra gulden, som du nyss stack i dina fickor?»

»Jag minnes icke, huruvida denna öfverenskommelse gälde *allt* hvad jag har att säga, men jag minnes bestämdt, att första delen af min hemlighet föreföll eder vara af så stort värde, att I sjelfve uppmanaden mig att taga penningarne. Som jag tror, att senare delen af min hemlighet är lika mycket värd som den första, så neken I mig troligen icke nya tvåhundra gulden för den.»

Läsaren känner af gammalt de fyra lakejernas girighet och kan därför göra sig en föreställning om deras känslor, när de märkte, huru de låtit lura sig af värden från Kowkieie. Likväl hade de intet val. Det gälde att återvinna fröken Bärfelts förtroende, och för att vinna detta mål syntes dem ingen uppoffring för stor.

Ånyo uppräknades tvåhundra gulden på bordet.

»Veten I», sade nu värden, »hvem den förfärlige är?»

»Ja visst, om det icke var något annat, så . . .»

Lang gjorde, under det han sade detta, en rörelse med handen för att skrapa till sig penninghögen.

»Vänta!» återtog värdshusvärden från Kowkieie. »Om I veten, hvem han är, så veten I icke, hvilka planer han har. Deremot smickrar jag mig med att vara invigd i hans hemligheter.»

»Låt höra! Du har då ett så långsamt sätt att berätta, att man kan spricka af förargelse.»

»I nästa vecka väntar man Thorns fall, och då ämnar den förfärlige genast resa till Stockholm.»

»Ah! Till Stockholm?»

»Ja, det är ju så hufvudstaden heter i ert snöiga hemland?»

»Och hörde du äfven, hvad han skulle göra i Stockholm?»

»Visserligen hörde jag det. Han ämnar anlita lagen mot en dam, som I kännen, mot fröken Bir . . ., Bär . . ., Bur . . . Jag minnes icke det barbariska namnet.»

»Bärfelt?»

»Så var det.»

»Anfakta!»

»Besitta!»

»Det var då sjelfva f-n!»

Värden låtsade icke höra dessa utrop. Han hade endast ett enda mål för ögonen, och det var penninghögen, som låg på bordet.

»Äro penningarne nu mina?» frågade han.

Ingen tänkte på att svara honom, och han tycktes icke anse det vara af nöden att upprepa frågan inför så döfva öron. Dessa tvåhundra gulden fingo snart söka upp de förra i värdshusvärdens smutsiga ficka, och innan någon af de fyra lakejerna hade hunnit hemta sig från det tillstånd af bedöfning, hvori de hade försjunkit, var den lille mannen långt borta.

Naturligtvis började de fyra männen snart att öfverlägga om de åtgärder, som borde vidtagas med anledning af hvad de nu hade inhemtat, men då händelsernas utveckling kommer att visa oss resultatet af denna öfverläggning, följa vi skyndsamt värdshusvärdens exempel och aflägsna oss ur den lilla kojans i byn Brwilno, dit vi verkligen aldrig skulle hafva infört läsaren, om det icke hade varit af nöden för att visa, huru det tillgick, att fröken Bärfelts lakejer kunde erhålla så noggrann kännedom om kapten Bandholtz' och Maria Baumhauers vistelseort och planer.

TOLFTE KAPITLET.

Bortal

Kaptenen hade emellertid ledsagat Maria Baumhauer till byn Wroclawic och skaffat henne nattherberge i värds-
huset »De muntra bröderna».

Sjelf lade han sig att sofva på en af de hårda trä-
bänkarne i gäststugan, emedan han icke ville lemna värds-
huset, så länge det var mörkt. Visserligen fruktade han
icke något nytt attentat af fröken Bärfelts lakejer, ty
han var öfvertygad derom att desse, äfven om de från
något gömställe skådat hans och Marias affärd från värds-
huset i Kowkicie, icke haft mod att följa efter honom
så nära, att det varit dem möjligt att utspionera Marias
nya nattqvarter. Det oaktadt ansåg han intet försigtig-
hetsmått vara öfverflödigt, och det var af denna orsak,
som han icke återvände till lägret och sitt tält, utan lade
sig att sofva i värdshussalen, medan Maria tillbringade
de återstående timmarne af natten i ett litet, bekvämt
och snyggt sofrum på öfra bottnen.

Natten förflöt lugnt.

Omkring klockan åtta om morgonen anlände Henrik
med fru Baumhauers saker, och Bandholtz skrattade hjert-
ligt åt den hederlige gossens enkla, men naturtrogna och
målande skildring af uppträdet mellan honom och värds-
husvärderna i Kowkicie.

En timma derefter hade kaptenen tagit afsked af
Maria och lofvat att under dagens lopp sjelf infinna sig

för att beledsaga henne till Königsberg eller också sända henne några säkra och pålitliga män till beskydd under färden.

Henrik hade framfört sin egen och kaptenens hästar, och Bandholtz kom utför trappan för att sitta upp och börja sin färd. Med den mest diplomatiska slughet hade Henrik hållit sig borta ur värdshusvärdens närhet under den timme, som han tillbringat i värdshuset, och han blef därför blodröd i ansigtet, då Bandholtz, när han redan hade foten i stigbygeln, helt högt yttrade:

»Nå, Henrik, du har väl uppgjort din räkning med värden?»

Om Henrik plötsligt hade fallit ned i en djup brunn, skulle han icke hafva kunnat blifva mera häpen, än denna enkla fråga gjorde honom.

Han framstammade några ord, hvilka hvarken kunde af någon annan menniska begripas eller förstodas af honom sjelf. Kaptenens fråga var honom så mycket mera oläglig, som värdshusvärden sjelf stod vid sidan och åhördé den.

Med en djup bugning inför den fruktade svenske kaptenen, som såg så krigisk ut och talade så befallande, hade värden just på tungan en ödmjuk försäkran, att den höge herrrens tjänare icke var honom någonting skyldig, men i det samma han ville yttra detta, igenkände han i Henrik en person, hvilken, såsom ofta händer i krigstider, hade våldgästade i hans värdshus tillsammans med några andra svenskår.

Knappst hade emellertid värdshusvärden gjort denna iakttagelse, förrän hans ödmjukhet lemnade rum för ett fullkomligt utbildadt raseri, under hvars inflytande han till den grad förlorade besinningen, att han rusade bort och grep Henrik i kragen under utstötande af en mängd otidigheter på tyska språket, hvilket enligt lärda filologers omdöme lär vara särdeles egnadt och användbart för det slaget af tankar.

Bandholtz skrattade, blickade upp till fönstret, från hvilket Maria skickade honom en sista afskedshelsning, helsade henne tillbaka och red sin väg, lemnande Henrik att på egen hand reda sig från den ursinnige värden,

Fem minuter senare hörde han hästraf bakom sig. Det var Henrik.

»Nå, Henrik», yttrade kaptenen med ett fint leende, då Henrik red upp till hans venstra sida, »har du nu uppgjort saken?»

»Ja, herr kapten!» svarade han och såg ännu helt skamflat ut.

»På hvilket sätt?»

Kaptenen visade genom denna fråga, att han misstänkte honom för att hafva mörbultat värden till betalning för hans mat och vin.

»Med penningar.»

»Det hedrar, dig min gosse!»

»Ah, men jag trodde, att . . .»

»Säg ut! Hvad trodde du?»

»Jo, att det i krig icke skulle vara så noga.»

»Lägg bort den tron, min gosse! Det är intet annat än vantro. I krig som i fred är det en hufvudsak för hvarje människa att vara ärlig och icke våldföra sig på någon. Glöm icke det!»

Oaktadt denna visa lefnadsregel, hvilken kaptenen med ett visst allvar inpreglade hos honom, kände Henrik sig illa till mods under hela färden, och först när de hade anländt till lägret, återfick han sitt vanliga goda lynne.

Medan Bandholtz uppvaktade sin öfverste i hans tält, för att utverka sig tillåtelse att företaga den färd, som han hade i sinnet, och i öfrigt tillreder allt för denna resa, vilja vi återvända till värdshuset i Wroclawie, der han qvarlemnade fru Baumhauer.

Förmiddagens timmar förflöto långsamt, och Maria tillbringade dem med att oupphörligt hvarannan minut ila till fönstret i sin kammare, för att speja utåt vägen efter den väntade eskorten. Visserligen hade Bandholtz icke bestämdt lofvat att sjelf infinna sig — tjensten måste gå framför allt annat — men hon hyste likväl den öfvertygelsen, att han skulle besegra äfven det omöjliga, för att sjelf få vara hos och beskydda henne. Det var detta hopp, som uppfylde hennes själ med otålighet,

Vid pass klockan ett gick hon för hundrade gången bort till fönstret, och ett utrop af glädje sväfvade på hennes läppar, då hon nu äntligen såg en liten ryttaretrupp nalkas. Ännu var den likväl så långt borta, att hon icke kunde se och igenkänna de ridandes ansigten, men hon igenkände åtminstone den svenska blå och gula uniformen, och hon höll sig ännu fast vid den öfvertygelsen, att Bandholtz icke skulle öfverlemna hennes försvar i andras händer. Men ju närmare den lilla, af fyra man bestående truppen kom, desto oroligare klappade hennes hjerta, ty hon tyckte sig icke i någon af dessa ryttare igenkänna Abrahams smärta, men kraftfulla gestalt. Tre af dessa ryttare voro mycket korpulenta, och den fjerde, hvilken red i spetsen såsom anförare, var magrare och torrare än den, som hon väntade.

Slutligen var truppen så nära, att hon kunde tydligt se de fyra människans ansigten.

»Min Gud!» utropade hon då. »Han är icke med!»

Och då hon nu konstaterade denna omständighet såsom ett faktum, stal sig en tår fram i hennes öga.

»Näväl, han har helt visst icke kunnat komma. Det är orätt och oförståndigt af mig att gråta.»

De fyra ryttarne svängde in på gården och stannade vid värdshustrappan. Hon kunde nu ganska tydligt igenkänna de svenska, enkla vapenrockarne af blå färg med gula messingsknappar. En lös häst, som var belagd med fruntimmerssadel, fördes af en bland de tjocka karlarna.

Den magre, rödskäggige anföraren hoppade af sin häst, men de korpulenta sutto kvar och sågo så morska och krigiska ut, som om de befunnit sig gent emot fienden.

Anföraren talade några ord med värden, som bugande och ödmjuk infann sig, och en half minut senare inträdde värdshuspigan till Maria, sägande på tyska:

»Den resande damens eskort har anländt, och befälhafvaren frågar, om damen behagar resa.»

»Har han intet bref att lemna mig?» sporde Maria med tårar i ögonen, hvilka framkallades af den tanken, att Bandholtz möjligen kunde låta henne resa utan ett ord, en rad till afsked.

»Det vet jag icke. Skall jag höra efter?»

»Ja, gör det . . . men nej, det är bättre, att du anhåller, att eskortens befälhafvare behagade komma upp till mig.»

»Genast!»

Den raska flickan skyndade ned, och efter en minut hördes klumpiga, dånande steg i trappuppgången. Det var tydligen den lilla truppens anförare, som nalkades, ty en vanlig människa skulle icke hafva kunnat förorsaka ett så bedöfvande larm vid en så enkel förrättning som den att stiga upp för en trappa. Carl XII:s bussar voro i allmänhet icke kända för att vara salongshjeltar, men denne tycktes vara klumpigare än alla de andra.

Med ett förfärligt buller öppnades dörren och lmnade inträde åt den person, som vi lärt känna under de båda namnen Albrecht och Kalling. Det röda skägget var lika vildt som vanligt och ögonen lika dystra — han var ännu icke mättad — men hans kropp var iförd en fullständig svensk uniform, och till och med ett så ohyggligt utseende, som Kallings var, förmådde icke helt och hållet utplåna det goda intryck, som den svenska dräkten måste utöfva på en qvinna, hvilken med så starka band var fäst vid Sverige.

Albrecht-Kalling var icke alltid så rå och ohyfsad, som han nu uppträdde inför Maria Baumhauer. Han kunde till och med vara ganska städad i sitt sätt, och han hade om denna sin förmåga afgifvit ett lysande vittnesbörd under den tid, då han varit i kaptens Bandholtz' tjänst. Orsaken, hvarför han nu uppträdde på ett så ohyfsadt sätt, är icke svår att inse. Han ville, med få ord sagdt, uppträda såsom en af Carl XII:s verkliga bussar; han fruktade att genom ett allt för städadt skick jäfva den föreställning, som damen troligen hyste i fråga om dessa djerfva, råa, obändiga krigare, hvilkas hjeltedater hade uppfyllt hela Europa med beundran. Han råkade dervid in på öfverdrifternas och karrikaturens områden, men det visste han icke, och det förstod icke heller Maria att bedöma, ehuru hon erfor en viss obeskriflig förskräckelse för sin blifvande beskyddare.

Efter att hafva med ljudligt buller öppnat dörren trädde han in med tunga och dånande steg, förorenade just under sjelfva inträdet det renskurade golfvet med spottande, smälde sedan våldsamt igen dörren, liksom om det varit under hans värdighet att sakta stänga den. Att buga sig inför en qvinna kunde naturligtvis icke falla en sådan man in. Styf, rak och stel stannade han innanföör den med buller tillslagna dörren, men hans stannande liknade alldeles icke andra människors, hvilka hafva något begrepp om höflighet. Han gjorde ett ställningssteg, som om han hade stått inför sin general, ett steg, som kom hela golfvet att darra, föranledde Maria att rysa af ängslan och skakade alla i rummet befintliga föremål med en så förfärlig styrka, att allt, hvad som var löst och egde möjlighet att falla, också verkligen föll till golfvet.

På detta föga rekommenderande sätt gjorde herr Kalling sitt inträde hos fru Baumhauer.

Denna kände till en början en bäfvande fruktan, att karlen skulle komma henne närmare och trampa henne under sina väldiga fötter, men då han gjorde sitt dundrande ställningssteg, spottade några gånger och derefter stod helt stilla och orörlig, lugnade hon sig och fick slutligen till och med mod att tilltala detta rödskäggiga vidunder.

»Hör på, min herre», började hon med darrande röst. »I hafven kommit hit på kaptén Bandholtz' befallning. Är det icke så?»

»Jo visst!» svarade Kalling med en dånande stämma, som kom Maria att rysa af förfäran. »Jag är fänrik Gedda vid lifregementet. Jag har bevistat sju fältslag och sjutiosju mindre träffningar. Jag har varit sårad femtiotre gånger och sjelf med egen hand på min värja spetsat sju tusen danskar, tiotusen etthundrasextiosex ryssar och femtiofemtu . . .»

Maria Baumhauer ryste för detta vidunder i människohamn och skulle helst hafva flytt långt bort ifrån honom. Men han var ju sänd ifrån Bandholtz, hon kunde därför hysa förtroende för honom, och hon måste öfverse med hans originela sätt att skicka och uttrycka sig.

»Har icke kapten Bandholtz gifvit eder något bref till mig?»

»Nej, min fru, I skolen få äta upp mig med både hull och hår, om han det har gjort.»

»Hvad sade han? Sände han ingen muntlig helsing?»

»Jo, visst f-n gjorde han det. Han lät helsa och säga, att han skulle besöka eder i Königsberg, så snart han . . . d. v. s. kung Carl har eröfrat den usla fästningen Thorn. Då blir han fri och ledig, förstån I, men . . . hvad förstår väl en kvinna i sådana ting?»

»Hon förstår åtminstone, att en verklig krigare är skyldig att visa henne aktning», svarade Maria med en stränghet i tonen, som förvånade Kalling och ännu mera henne sjelf.

»Bah!» utropade han. »Inga konster, min nådiga! Vi krigare äro inga hofmän, det måste man förlåta oss. Vi säga vår mening rent ut och rakt fram, utan alla omvägar.»

»Förlåt mig, herr Gedda!» sade hon urskuldande, ty hon bäfvade vid tanken på att få se denne förfärlige karl verkligt vredgad. »Jag menade intet ondt.»

»Litet brutet är lätt förlåtet», genmålde han, förvidande sitt ansigte till ett förfärligt grin, som skulle uttrycka välvilja. »Men, min fru, vi måste nu begifva oss åstad. Mina karlar der nere kunde blifva otåligen, och jag ansvarar då icke för, att de icke rifva ned huset i grunden.»

»Hafven I min vagn i ordning, herr fänrik?»

»Damen skall rida, icke åka.»

»Nå, det går också an. Men mina saker . . .?»

»Kaptenen sänder i eftermiddag en trossvagn för att afhemta dem och föra dem till Königsberg. Han sade, att I blott behöfden taga med eder de penningar och värdesaker, som I hafven med eder på resan.»

»Nåväl, jag vill då lyda hans råd.»

»Det är, vid min själ, också det bästa.»

Snart hade Maria sitt penningschatull i sin hand. Fänriken räckte fram handen, för att bära det åt henne,

men hon tvekade att öfverlemna det i hans vård. Han såg det och utbrast:

»Nå, för d—n, behåll det då!»

Rädd att reta den förfärliga människan till en vrede, som kunde blifva olycksdiger, och dessutom betänkande, att Bandholtz aldrig skulle hafva sändt henne denne man, om han icke i trots af sin grofva och oslipade yta varit en pålitlig karl, ångrade hon sin tvekan och lät honom mottaga den dyrbara bördan i sitt särskilda hägn och beskärm.

»Nu gå vi ned då!» yttrade han och slängde i samma ögonblick upp dörren med en sådan fart, att den dånande och suckande slungades mot väggen.

Rädd och bäfvande smög den unga qvinnan sig bak- efter sin vilde beskyddare nedför trappan. Bullrande, dånande och svärjande så mycket, som det stod i en svag människas förmåga, gick han förut.

Snart satt hon i sadel. Anföraren gaf ett tecken, och långsamt redo nu fru Baumhauer och hennes eskort ut från värdshusgården. Knappt voro de dock ute på vägen, förrän farten ökades. Maria, som sällan i sitt lif hade suttit till häst och som därför var besvärad af den snabbhet, med hvilken man färdades, bad förgäfves sin »beskyddare», att de skulle sakta farten. Den s. k. fänrik Gedda hörde emellertid icke på det örat, utan påskyndade tvärt emot damens önskan sin egen springares lopp, och då hon sjelf hejdade sin häst i den tanken, att hennes eskort derigenom skulle tvingas att göra det samma, låtsade Kalling sig icke förstå meningen, utan gaf Marias häst ett slag öfver länden med sin sabelbalja, ropande:

»Hvad nu, din krabat? Vill du stanna? Hör du icke, att damen önskar komma fortare?»

»Nej, nej, för Guds skull, låt oss rida sakta! Icke så fort!»

»Jaså, ännu fortare! Damen önskar rida ännu hastigare. Skynden på, gossar! Damen vill fortare åstad. Hon längtar hem. Ha, ha, ha!»

Och dermed gaf han åter Marias häst ett slag och sargade sin egen häst med sin sporrar, så att de ursinniga djuren stormade framåt med sådan fart, att de icke tycktes vidröra vägen med sina hofvar.

Värden stod qvar i sin dörr och blickade efter de bortridande. Invånarne i Wroclawics by lupo till fönsterna för att beskåda den vilda ridten. Men snart försvann den lilla truppen ur sigte, och byn blef åter lugn. Vårdshusvärden gick in till sina kunder och tänkte icke mera på saken.

Två timmar senare red en välklädd och välordnad ryttareskara in på vårdshusgården. Den bestod af tio man utom anföraren, och alla voro klädda i samma enkla uniform som de fyra ryttare, under hvilkas eskort Maria Baumhauer hade anträdt sin färd.

Värden stod just vid fönstret och förargade sig öfver svenskarne och deras kung, hvilka hade kommit dit i landet med krig och örlig och derigenom skrämt bort de flesta kunderna från hans krog, då han plötsligt fick se den anländande truppen. Om han än icke kände någon förvåning öfver denna syn, enär större och mindre svenska ströfcorpser dagligen drogo förbi hans dörr och ofta gästade, stundom våldgästade der, så kunde han likväl icke undertrycka ett utrop af öfverraskning, då han i truppens anförare igenkände samme svenske officer, som under sistförflutna natten hade till hans vårdshus fört den unga dam, hvilken nyss hade blifvit beledsagad derifrån af den andra mindre skaran af svenskar.

Han skyndade ut och mötte redan i förstugudörren kapten Bandholtz, som raskt hade stigit af hästen och ilade uppför trappan, glad och lycklig öfver att här med visshet träffa sin Maria.

»Goddag, vård!» ropade han, när han såg denne.
»Huru befinner den unga damen sig? Väl, förmodar jag.»

»Ack, nådig herre . . .!» svarade vårdshusvärden med ett jämrande och ömkligt läte, en följd deraf, att han började ana, att icke allt stod rätt till eller var som det borde vara.

»Nå, hvarför ser du så olycklig ut, karl? Har din hustru slagit dig eller har man druckit ur alla dina vinflaskor?»

»Ack, nådig herr general . . .»

Värdens beteende började förefalla vår hederlige kapten ganska besynnerligt, men han fattade ännu icke sammanhanget.

»Nå, svara, karl! Regerar dig den onde eller hvarför svarar du icke? Hvad har händt?»

»Ack, herr general, den unga damen är . . . jag kan icke säga det.»

»Hvad är hon? Är hon sjuk?»

»Ack nej! Hon är . . . hon är borta.»

»Borta!»

Hvilket förfärligt slag för Bandholtz! Han bleknade, vacklade och var nära att falla.

TRETTONDE KAPITLET.

Hämnarens väg.

I början af Oktober föll Thorn i svenske konungens händer. Efter att flera gånger hafva försökt att utverka åt sig fritt aftåg, måste den sachsiska besättningen, drifven till det yttersta genom hunger och elände af alla slag, slutligen vid nyss angifna tidpunkt öfverlemnas sig åt den segervane hjeltekonungen på nåd och onåd. Flera tusen fångar togos.

Äfven i andra afseenden var denna eröfring fördelaktig för konung Carl. Fästningsverken med vallar, murar och torn sprängdes i luften och jernades med marken, på det att icke denna fästning skulle ännu en gång kunna blifva ett näste för konungens fiender. Dessutom eröfrades ett rikt byte. Omkring etthundra kanoner, två-tusen centner krut, åttatusen musköter, mera än en fjerdels million muskötkulor och en brandskatt af fyrahundra-tretiotusen niohundrafyrtiotre floriner — allt detta var en riklig ersättning för den fyra och en half månad långa belägringens mödor.

Viktigast af alla de följder, som denna eröfring förde med sig, var emellertid dess moraliska verkan. Icke blott i hela Europa, utan framför allt i de länder, hvarest krigsskådeplatsen var förlagd, började man anse konung Carl öfvervinnelig, hvilket åter hade till följd att den ena staden och den ena landsändan efter den andra föll honom till, oftast frivilligt erläggande till den oemotstånd-

lige hjälten stora summor för att friköpa sig från följerna af hans tidigare misshag.

Allt detta kunde icke blifva utan verkan på konungen sjelf. Den allmänna tron på hans öfvernaturliga sändning var redan förut ingen hemlighet för honom och blef det ännu mindre efter denna tilldragelse. Han stärktes allt mer och mer i den tanken, att en högre makt ledde alla hans företag och skulle begagna honom till ting, hvilkas like världshistorien förut aldrig skådat, och ju mera denna öfvertygelse rotfäste sig i hans själ, desto mera måste hvarje hans tanke, föresats och plan synas honom såsom väckt af den öfvernaturliga makt, under hvars inflytande han stod. Härigenom erhöi hans envishet att fasthålla vid sina en gång fattade beslut en ny näring, denna envishet, som eljest skulle vara oförklarlig och som förde honom sjelf till den skymfiga landsflykten i Turkiet och hans folk och rike till undergångens brant.

Bandholtz var icke närvarande i svenska lägret, då Thorn gaf sig åt konungen. Han var tillika med Henrik och några andra troгна, tillgifna och pålitliga karlar ute på landsbygden och sökte vidt och bredt, natt och dag, efter Maria. Det fans knappt en koja, ett hus, en gård på en omkrets af tre mil, som han icke hade i detta ärende genomsoekt. Åtskilliga gånger var han nära att falla i händerna på general Brandts ströfcorpser, men genom klokhet, mod och själsnärvaro lyekades det honom och hans tappre följesmän alltid att undkomma. Ofta trodde han sig hafva funnit ett spår, men förlorade det alltid åter, och när han nu efter fjorton dagars frånvaro återkom med sitt folk till lägret, hade han icke kommit sitt efterlängtade mål en enda tum närmare.

Fästningen hade, såsom nämndt är, fallit i svenskar-nes händer åtskilliga dagar innan Bandholtz återkom. Dock sörjde han icke deröfver, att han icke fick skåda, när borgmästaren Reubel öfverlemnade stadens nycklar till konungen. Om en strid hade under hans frånvaro förfallit, då skulle han troligen hafva beklagat, att en annan pligt hållit honom borta, men nu, då allt aflopp lugnt

och fredligt och icke ens en liten stormning af vallarne kom i fråga, nu var hela saken honom likgiltig. Likväl grubblade han, såg dyster ut och föranledde Henrik till detta yttrande:

»Han är icke att leka med nu för tiden, den käre kaptenen.»

Och han var verkligen icke att leka med. Det fick Henrik sjelf en timme efter återkomsten erfara. Den hederlige gossen ansåg sig såsom en sjelfskrifven tröstare och hugsvalare, då han fann sin herre vara så bekymrad, och han trädde därför helt välmenande fram till honom, sänkte sitt förstånd djupt, djupt ned i den hugsvalelseskälla, som han menade sig hafva inom sig, och när förståndet nu hade blifvit likt ett vattenämbar uppfylldt med en i hans eget tycke präktig hugsvalelsedryck, drog han det åter med en kraftig ansträngning upp i dagsljuset och räckte sin herre dess innehåll i en bägare af följande form:

»Herr kapten», sade han, »inte är det menskligt att sörja på det sättet. Verlden är ju full med fruntimmer och om man förlorar en, så . . .»

Läsaren vet, att en af våra yppersta skalder har adopterat denna ypperliga tanke och låtit den i rytm och rim få ersättning för hvad den saknar i »reson». Denne skald har hört sina ord upprepas i hvarenda vrå af verlden — det var hans belöning. Henriks belöning bestod blott deri, att hans herre och förman sprang upp, grep honom i armen så hårdt, att Henrik skulle hafva skrikit, om han icke ansett det våra skam af en karl att skrika, ruskade honom förfärligt och dundrade:

»Tig, ditt nöt! Tig och spring ögonblickligen öfver till konungens tält, sök upp kammarpagen Klinekowström och fråga honom, om han har tid att besöka mig.»

Stackars Henrik! Der låg hans sköna tröstedryck utspild på golfvet i tältet och han sjelf måste nu till på köpet springa åstad och hemta en annan tröstare.

Efter en quart infann sig Klinekowström.

»Nåväl?» utropade han redan i tältöppningen.

»Förgäfves! Icke ens ett spår hafva vi funnit.»

»Jag förstår din smärta, min vän, och delar den.»

»Tack! Du kan göra mig en väntjenst. Vill du?»

»Naturligtvis.»

»Haf ditt öga öppet under min frånvaro, låt icke ens den allra minsta omständighet undgå dig, sök så ofta och öfverallt der tillfälle gifves, och om du finner henne, om du visar mig åtminstone ett spår, när jag återvänder, skall jag välsigna dig hela min lefnad. Vill du lofva mig det?»

Pagen räckte sin vän handen.

»Lita på mig! Men . . . hvarthän reser du?»

»Hem till Sverige.»

»Ah, du ämnar således . . . ?»

»Beträda hämnarens väg, min bror. Jag måste sätta en dam för den kvinnans ondska. Äfven detta sista, äfven Marias bortröfvande är hennes verk, ty om hon ännu icke har uttryckligen befalt det, så är det dock hennes lakejer, hennes kreatur, som hafva utfört det. Således: ingen barmhertighet!»

»Jag gillar fullkomligt dina tankar.»

»Så mycket bättre, ty jag sätter förtroende till din klokhet.»

»När reser du?»

»Så snart jag utverkat mig tillåtelse att aflägsna mig från hären. Man lär icke neka mig det nu, då ingenting mera af vigt kan göras förrän till våren.»

»Nå, skynda dig då att upphinna fängtransporten.»

»Fängtransporten?»

»Ja, hela gemenskapen, som tillfångatogs vid Thorns fall, är redan under stark eskort och bevakning sänd uppåt nordn. De skola öfverföras till Sverige.»

»Ah! Det visste jag icke. Det är gynnsamt för mina planer, ty jag kan, om jag upphinner dem, få på kronans fartyg göra öfverfarten till Sverige. Jag har varit orolig för, att jag möjligen icke genast skulle finna något segelfärdigt fartyg, som kunde föra mig till svensk hamn på andra sidan Östersjön.»

»Du lärer så mycket hellre kunna få göra öfverfarten tillsammans med fångarne och deras bevakning, som

en mängd svenska krigare, hvilka genom hög ålder, undfångna sår eller svårare sjukdom äro otjänstbara, hafva fått tillåtelse att medfölja och det således är att antaga, att man sört för ett tillräckligt antal fartyg.»

»Godt! Jag skall söka att upphinna dem.»

»Låt mig veta tiden för din affärd. Jag vill följa dig ett stycke af vägen.»

»Det skulle göra mig glädje. Lita på, att jag underrättar dig derom.»

Klinckowström gick och Bandholtz blef åter ensam, ty Henrik vågade sig icke in i tältet, utan stod utanför tältöppningen och »sneglade» emellanåt ditin. Han visste nu af erfarenhet, att hans kapten »icke var att leka med».

Emellertid blef Bandholtz icke länge sittande i översamhet. Han hade framför sig en lång, svår väg, hämnarens väg, och ju förr han beträdde denna, desto bättre, desto förr fick han återvända.

Han steg upp och gick till öfversten. Samtalet var här kort och godt, ehuru å öfverstens sida hjertligt nog.

»Jag får ödmjukligen anmäla mig till erhållande af två månaders ledighet från hären och regementet.»

»I hvilket ändamål?»

»Jag måste resa hem till Sverige.»

»Har någon olycka händt eder? I sen så sorgsen ut?»

»Det är icke någon olycka, som kallar mig hem.»

»Hvad är det då?»

»Enskilda angelägenheter af stor vikt.»

»Näval, res då i Guds namn, herr kapten!»

»Jag tackar er, min öfverste.»

I enlighet med den sålunda utverkade tillåtelsen satt kapten Bandholtz tidigt följande morgon till häst för att börja sin viktiga färd. Ända in i sista ögonblicket visste Henrik icke, huruvida han skulle få följa med eller icke. Kaptenen hade uppenbarligen glömt honom, åtminstone var detta enligt Henriks egen mening den enda möjliga förklaringen. Verkliga förhållandet var emellertid, att Bandholtz ansåg Henriks åtföljande såsom en naturlig sak, hvarom man icke behöfde orda.

Henrik, som hade en djupt inrotad vana — en god vana för resten hos en krigare — att aldrig handla utam order, framförde endast kaptenens häst, när denne om morgonen tillkännagaf att färden skulle anträdas. I hemlighet hade emellertid den hederlige gossen ryktat och sadlat äfven sin egen häst och bundit den bakom ett af de närmaste tälten, för att i händelse af behof hafva dem nära till hands, ty han hoppades ännu i sista stunden på att få befallning att medfölja.

Då kaptenen kom ut ur tältet och såg endast en häst, utropade han:

»Hvar är din egen häst, Henrik?»

I sitt inre uppfylld af glädje, men till det yttre ödmjuk och stilla svarade denne:

»Skall jag följa med?»

»Hvad nu? Hvad är detta för upptåg? Visst skall du följa med mig, det borde du begripa, ditt nöt.»

»Kaptenen har ingenting sagt om den saken.»

»Tig och spring att hemta hästen!»

Den som icke lät säga sig detta två gånger var Henrik. Hästen var blott några famnar derifrån och inom mindre än en fjerdedels minut var den framförd. Kaptenen reflekterade icke öfver denna snabbhet, emedan hans tankar sysselsatte sig med viktigare ämnen, utan steg genast till häst. Henrik följde hans exempel.

De båda ryttarne hade icke större packning än som kunde beqvämt rymmas bakom dem på hästryggen. Det öfriga af deras tillhörigheter hade Klinckowström åtagit sig att draga försorg om, till dess de återvände.

Vid ändan af lägret sammanträffade de med kammarpagen, som äfven var till häst.

Färden gick norrut.

Till en början vexlades mellan de båda herrarne inga andra ord än en helsning, men sedan de rudit en fjerdedels timme, kände båda ett behof att utbyta tankar med hvarandra under dessa de sista stunderna af deras sammanvaro.

När de nalkades värdshuset i byn Kowkicié, sågo de en ryttare rida ut från gården och i svindlande fart

illa framför dem i samma riktning som de sjelfva. Det var en liten och spenslig figur, hvilken, der han satt på en stor häst, nästan kunde tagas för en gosse.

»Den der karlen tyckes hafva ondt om tid», inföll Klinckowström. »Sådan löjlig figur han gör på hästen! (Och huru illa han rider! Han har synbarligen icke ofta sysselsatt sig med denna ädla idrott.»

»Se, huru armarne gå upp och ned på honom, liksom om han stickade strumpor», sade Henrik, hvilken derigenom bevisade, att äfven han hade öga för det komiska.

»Han vänder sig om emellanåt, liksom om han ville mäta afstånd mellan sig och oss.»

»Gör han det?» svarade kaptenen på ett sätt, som ådagalade, att han med själen var frånvarande.

»Ja! Känner du honom?»

»Jag? Nej, min vän, det tror jag icke.»

»Det är i alla händelser besynnerligt, att han så ofta vänder sig om i sadeln och betraktar oss.»

»Kanske är han rädd?» svarade kaptenen, som just nu, då de foro förbi värdshuset, der han återsåg Maria, hade hufvud och hjerta uppfyllt af andra tankar.

Då inföll Henrik:

»Jag känner igen honom. Herre, det är säkert *han*.»

»Tig, ditt nöt, och kom ihåg, att jag har befalt dig att icke öppna munnen, förrän du blifver tilltalad.»

Medan Henriks herre genom denna tillrättavisning ådagalade, att han »ännu icke var att leka med», väcktes Klinckowströms intresse genom tjenarens utrop, och han frågade:

»Om hvem talar du? Hvem är det?»

Henrik såg upp till sin kaptен, liksom om han hade velat begära dennes tillåtelse att tala. Med ett matt leende yttrade denne:

»Svara, min gosse, och kom ihåg, att det är af lika stor vigt för en tjenare att svara, då han tilltalas, som att tiga, när ingen frågar honom om något.»

»Nåväl?» yttradepagen.

»Jo, herre, den karlen, som rider der, är värdshus-

värden här i Kowkicie. Jag känner igen honom. För två eller tre veckor tillbaka mörbultade jag honom så grundligt, att jag känner igen hvarenda tum af hans kropp.»

»Hvarför behandlade du honom så illa?»

»Det är en lång historia, herre, hvilken jag icke skulle kunna omständligt berätta, emedan edert tålmod icke skulle räcka till att höra den. I korthet tilldrog sig händelsen sålunda: Jag hade stort behof af en häst och en vagn. Den karlen egde båda dessa ting, men ville icke tillåta mig att taga dem.»

»Det var oförsynt af honom», inföll pagen skratande.

»Ja visst! Derför blef han också exemplariskt afstraffad.»

»Och han tog tigande emot bestraffningen?»

»Nej, han sade ganska mycket, men det var på tyska.»

»Jaså. Nå, då är det troligt, att karlen har känt igen dig och att han lägger sig i försåt för dig någonstädes på din väg. Det är därför som han rider så fort.»

Henrik svarade blott genom att lägga handen på sitt svärdfäste och genom att efter den bortridande slunga en blick, som icke lofvade värdshusvärden något godt, om denne verkligen bringade en sådan hämndplan till utförande.

Bandholtz hade emellertid, då han kommit ett godt stycke på andra sidan värdshuset i Kowkicie, skakat af sig en del af den sorgbundenhet, som åsynen af detta ställe hade, om icke väckt, så åtminstone ökat. Han blandade sig därför i samtalet och Klinckowström, hvilken af grannlagenhetsskäl icke hade velat störa honom, under det han var försjunken i drömmier, hvilkas natur pagen med sitt finkänsliga sinne mycket väl förstod, kunde nu vända sig till honom med den frågan:

»Var det icke på det der värdshuset, som du så oförmodadt sammanträffade med Maria Baumhauer?»

»Jo, min vän!»

»Ah! Jag trodde det nästan.»

»Huru? Du trodde det?»

»Ja, min vän! Jag inser nu, hvarför han nyss hade så brådt att till häst lemna värdshuset, då han såg oss nalkas, ty det kunde han från de öfra fönsterna ganska väl se på långt afstånd. Jag inser äfven, hvarför han till en början oupphörligt vände sig om i sadeln och hvarför han nu sträfvar att komma så långt i förväg för oss, att vi förlora honom ur sigte.»

»Näväl, om du förstår allt detta, så låt mig få veta det.»

»Han ilar att underrätta någon derom, att du är i annalkande. Hvem denne 'någon' är, vet jag icke, men du måste vara beredd på ett försåt af ett eller annat slag.»

Mera blef nu icke taladt om denna sak, utan samtalet öfvergick till andra ämnen. Vid middagstiden tog Klinekowström ett hjertligt afsked af sin vän, önskade honom lycka och framgång under resan och vände sedan om till lägret.

Han sista ord voro:

»Akta dig för värdshusvärden!»

Denne hade då redan länge varit ur sigte.

FJORTONDE KAPITLET.

Henrik råkar i fara att uppätas.

Sedan kaptén Bandholtz hade sett sin vän kammarpagen återvända och han således var ensam med Henrik, försjönk han i djupa tankar, men försummade därför icke att påminna sin häst med sporrarne, så snart djuret ville förminska sin snabbhet. Henrik, som märkte, att hans herre fortfarande »icke var att leka med», iakttog en tystnad, hvilken vittnade mycket fördelaktigt om hans kloket.

Det var kapténens mening att söka så fort som möjligt upphinna den i förväg tågande stora transporten af de i Thorn tagna fångarne och de med ärr och ära öfverhöljda hemvändande svenska invaliderna. Af denna orsak var det, som han påskyndade sin färd och icke ens vid middagstiden unnade sig och sin häst någon hvila.

Henrik tyckte icke mycket om detta sätt att ila framåt och Henrik hade rätt, ty de stackars hästarne kunde omöjligt i längden stå ut dermed. Det finnes en gräns äfven för dessa djurs styrka och uthållighet. Emedan nu Henriks hufvud och sinne icke voro så uppfyllda af bekymmer som hans herres, kunde han mera än denne egna sin uppmärksamhet åt dessa ting. Då han nu förstod, att kapténen icke själfmant skulle unna sig och hästarne någon hvila, tog han mod till sig och yttrade:

»Jag vill blifva fördömd, om icke gumman hade rätt.»

Dessa ord yttrade han liksom för sig sjelf och som det tycktes utan afsigt att blifva hörd, men likväl med så hög röst, att kapten Bandholtz icke kunde undgå att höra dem. Att direkt tilltala sin herre, när denne var vid dåligt lynne, det skulle aldrig hafva kunnat falla Henrik in. Han valde därför ett sätt, som ofelbart måste leda till målet utan att det minsta blottställa honom sjelf.

»Hvad nu? Hvad menar du?» utropade kaptenen, liksom uppvaknande ur en dröm och seende sig omkring, under det båda hästarne med oförminskad fart ilade framåt. Man måste vara antingen mycket sömning eller mycket sorgsen för att kunna drömma, medan man på en hästrygg föres framåt med en fart af två svenska mil i timmen.

»Ah!» svarade Henrik liksom i förlägenhet öfver sin djerfhet att hafva stört kaptenen.

»Du talade om en gumma?»

»Det var blott min moster, herre.»

»Din moster?»

»Ja, en beskedlig gammal moster var det.»

»Nå, men jag tyckte du sade, att hon hade rätt.»

»Gamla mostrar hafva alltid rätt, nådig herre, och denna i all synnerhet. Åtminstone är det min tro, men . . . den kan möjligen vara galen.»

»Mostern?»

»Nej, min tro.»

»Då vore det ju van tro.»

»För all del säg icke så, herre! Skulle jag vara vantrogen, jag, som har i så friskt minne alla min mosters goda råd och förmaningar? Döm sjelf, herre! Jag tänkte ryss på, huru min moster, den arbetsamma själen, alltid plägade sofva en timma efter middagen. Hon sade nämligen . . . men kanske vet kaptenen redan hvad hon sade?»

»Nej, det vet jag icke och kan icke heller gissa dertill.»

»Jo, hon sade, att den näsa, som aldrig får hvila, slutligen blifver oduglig till sitt ändamål.»

»Det var således näsan, som hon hvilade?»

»Den också, herr kapten. Eljest gälde det hela hennes gamla och skröpliga kropp. Hufvudsumman är . . .»

»Att din moster var en märkvärdigt förståndig meniska och att hennes upptäckt angående näsans behof af hvila borde hafva förevigat hennes namn och fört hennes rykte till den mest aflägsna framtid.»

»Ah, herre, det är icke rätt att skratta åt min moster.»

»Jag skrattar blott åt hennes näsa.»

»Kors, kapten, när jag rätt betänker saken, var det icke näsan det var fråga om.»

»Verkligen?»

»Jag tror det var tänderna.»

»Bekänn så gerna genast, att det var tungan, som din goda moster behöfde låta hvila. Emellertid har din historia haft åsyftad verkan.»

»Huru? Nådig kaptenen tror väl icke, att jag skulle våga hafva någon mening med hvad jag säger?»

»Ha, ha, ha! Du är dum, min gosse, men din dumhet roar och förströr mig och därför förlåter jag dig. Nu stanna vi här och låta mosters näsa hvila en stund.»

Naturligtvis hörde Henrik med glädje denna befallning. Ehuru han hade tillbringat flera tröttande timmar på hästryggen, hoppade han raskt och hurtigt ned. Kaptenens nedstigande gick mera trögt, ehuru den, som åskådade det, nogsam kunde hafva sett, att det hvarken var af trötthet eller af brist på vighet och kraft, som kaptenen var mera långsam i sina rörelser.

De båda männen slogo sig ned på en gräsmatta, som utbredde sig vid sidan af vägen och som här och der beskuggades af enstaka växande träd.

Ur det medförda munförrådet uppdukade tjenaren en ganska god måltid, ja, för att göra Henrik rättvisa måste vi omtala, att på hundra af Sveriges gästgifvaregårdar skall det i djupaste fredstid till och med i våra dagar icke vara möjligt att mot den rikligaste kontanta vedergällning erhålla en så god måltid, såvida man icke — sjelf har matsäck med sig.

Emellertid gjorde kaptenen icke stor skada på ar-

rättningarne. Det är till och med troligt, att om den läckraste spis, som någonsin doftat från silfverfat på en kejsares bord, i denna stund hade af någon god fé blifvit framtrölad, skulle han likväl icke hafva känt någon matlust. Hans tankar voro synbarligen långt borta från både Henrik och alstren af den trogne tjenarens kokkonst.

Han tänkte på sin bortförda brud, och hans bröst häfdes af djupa suckar. Han kände sig underlig till mods, när han tänkte på det olycksöde, som nu för andra gången hade skilt honom från den, som var så dyrbar för hans hjerta, och inom sig undrade han, huruvida dessa motgångar någonsin skulle taga slut och huruvida Maria en gång skulle blifva hans genom de mest oslitliga af alla band. Från dessa tankar var öfvergången icke svår till tanken på den ondskefulla qvinna, som varit orsaken till alla hans olyckor — fröken Bärfelt. Ehuru vår vän kaptenen af naturen egde ett lugnt sinne och ett nästan exempellöst tålmod, hade han likväl under de senast förflutna, i fruktlöst sökande tillbringade dagarne kommit derhän, att han vid blotta tanken på den ränkfulla hofdamen kände en viss grad af raseri röra sig på bottnen af det genomhederliga hjertat.

»Nåväl», tänkte han nu, »jag skall uppsöka henne och tvinga henne att säga mig, hvarthän hennes drängar hafva fört Maria. Om hon säger mig det ärligt och utan svek, då skall jag måhända ännu en gång förlåta henne och ännu en gång uppskjuta min vedergällning. Bah! Det vore oförsvarligt, ja, vid Jupiter, det vore dumt.»

De sista orden uttalade han omedvetet så högt, att de uppfångades af Henriks långa öron, och denne, som trodde att hans husbonde syftade på samma sak, hvarmed hans egen uppmärksamhet för tillfället var sysselsatt, stack en stor brödbit i sin mun och lät en bit skinka gå samma väg, under det att han samtidigt yttrade:

»Ja, kaptén, är det icke både oförsvarligt och dumt?»

Kaptenen, som låg på ryggen och under sina melankoliska betraktelser blickade rakt in i solen utan att blinka, reste sig hastigt upp och frågade:

»Hvad menar du?»

»Hå, kors, jag menade blott, att den der gynnaren behandlar sitt kreatur obarmhertigt.»

»Hvilken gynnare?»

»Han som kommer ridande der borta på det besynnerliga kräket. Guds förlåte mig! Jag tror det är en åsna, som han rider på.»

Bandholtz, som emellertid nu hade upptäckt föremålet för Henriks uppmärksamhet, fann detta vara en ryttare, som med väldiga slängar af en grof käpp sökte uppmuntra den åsna, hvarpå han red, till större skyndsamtet. Såsom hvar man vet är åsnan ett bland de mest konservativa af alla kända djurslag, ja, så konservativt är detta djur, att ingenting i verlden kan förmå det att springa, om det föresatt sig att gå eller stå, och att ingen makt på jorden kan drifva det framåt, om det i sitt envisa sinne beslutat gå tillbaka. Denna egendomlighet hos ett för öfrigt ganska aktningvärdt djur åstadkom i närvarande stund en löjlig strid mellan ryttaren och det envisa djuret. Käppslängar verkade lika litet som sparkningar och vreda ord. Åsnan hade föresatt sig att icke springa, och därför gick hon.

Denne ryttare, som hade så brådt och som gjorde så väldiga ansträngningar att komma fortare framåt, tycktes vara en helt ung man med nästan qvinligt utvecklade lemmar. Äfven hade ansigtet en nästan qvinlig pregel. Det saknade allt uttryck af manlighet, men var för öfrigt mycket vackert, vackrare, tyckte Bandholtz, än man var van att finna hos individer af mankön. Karlen bar på hufvudet en låg polsk mössa af röd färg, hvilken ingalunda förminskade hans skönhet. Den sinnesrörelse, som djurets envishet förorsakade, jagade hans unga blod uppåt kinderna och framkallade en glödande rodnad, hvilken var vacker, men alldeles icke manlig.

»Om icke min gamla moster hade med käpp och lämpor lärt mig att icke svärja, skulle jag nu hafva svurit, herr kaptén», yttrade Henrik, hvilkens ögon girigt fasthängde vid den besynnerlige ryttaren. Ja, hans uppmärksamhet fångslades till och med så, att han glömde

en sak, hvilken eljest låg honom mycket om hjertat, nämligen — maten.

»Hvarpå känner du dig nu frestad att svärja?»

»Jo, derpå att den karlen icke är någon karl.»

»Åh! . . .»

»Det är en qvinna och till på köpet den vackraste som Gud skapat.»

»Dumheter!» sade kaptenen snäsigt. Han visste nog, hvilken qvinna som i hans ögon var den mest fullkomliga i skapelsen.

»Fasligt dumt är det emellertid, att moster min vant mig af med vanan att svärja, ty ta mig tusan . . .»

»Akta dig då, min gosse, för att göra din goda moster sorg der hon ligger i sin graf», yttrade kaptenen kallt.

»Gr . . . gra . . . graf! Hvad sägen I, herr kapten? Är hon död?» utropade Henrik, förgätande för ett ögonblick den syn, som nyss intresserade honom så högt.

Bandholtz skrattade.

»Lugna dig, min gosse! Jag trodde, att hon var död, emedan du nu åtskilliga gånger återopat dig på henne. Det inträffar sällan, att en människa blir ansedd såsom en auktoritet eller ett orakel före sin död.»

»Åh, det var då väl. Kaptenen ordentligt skrämde upp mig. Jag skulle hafva blifvit otröstlig, om moster min, salig människan . . . så dumt jag pratar. Hon är väl icke salig före sin död heller. I alla fall är hon en välsignadt beskedlig själ och jag värderar henne allra mest därför, att hon plockade ur mig den elaka vanan att missbruka Guds namn . . . men i alla fall är den der ryttaren vid lefvande Gud den vackraste qvinna i världen.»

»Jag märker, att din moster gjort sin sak grundligt», svarade Bandholtz skrattande. »För öfrigt tager du fel. Det är ingen qvinna. Hvarför skulle en qvinna kläda ut sig såsom karl och stryka framåt landsvägen på en åsna? Kan du säga mig det?»

Henrik besvarade icke denna fråga. Han sysselsatte sig i stället med att låta sina ögon följa ryttaren, som allt mera närmade sig den plats, hvarest kaptenen och hans tjenare lägrat sig.

Ryttaren slog. Åsnan var envis som synden. Likväl kom slutligen ett ögonblick, då så väl åsnan som ryttaren hunno fram till kaptenen och Henrik. Här stannade djuret ånyo och det tycktes nu hafva satt sig i sinnet att icke ens gå. Nu ville det stå och ingenting kunde bringa det från denna föresats.

»Kors, herre», utropade Henrik, hvars af naturen medlidsamma hjerta ytterligare rördes genom den föreställning, han hade fattat rörande den ridande personens kön, »kors, herre, om jag skulle springa åstad och hjälpa den stackarn?»

»Som du sjelf behagar!»

Henrik hade emellertid icke afvaktat denna tillåtelse, utan genast ilat fram till åsnan.

»Du förstår dig icke på kreaturet, min vackra vän», yttrade han, under det hans ögon med ett ganska välta-
ligt språk mötte den rödkindade ryttarens. Som Henrik emellertid begagnade sig af sitt modersmål, svenskan, förstod ryttaren honom icke. Henrik märkte det och flög med ens öfver sin okunnighets haf rakt in i tyska språket, uppsökte der ett och annat, som hade fastnat i hans minne, sedan han kommit i tjänst hos kapten Bandholtz, och sålunda väpnad drog han ru i fält med dessa ord:

»Du bist ein schönes Mädchen, aber du förstår likväl nicht ein . . . hm! . . . hm!»

Ordförrådet var slut och Henrik måste göra sig förstådd genom tecken. Han ämnade också verkligen fatta det envisa djuret vid tygeln och draga det framåt, för att visa hvad det var, som hans »schönes Mädchen» icke förstod. Emellertid hade ryttarens fagra anlete med biträde af de kvinligt yppiga former, som Henrik nu på närmare håll betraktade, helt och hållet bortkollrat honom, så att han icke visste hvad han gjorde. I stället för att föra handen till åsnans hårbevuxna haka förde han den till ryttarens. Men knappt hade han med sina fingrar berört den på åsnan ridande personens haka, knappt hade hans grofva hand hunnit komma i verklig beröring med den andres fina skinn, förrän den kapp, som så länge

hade utan synnerligen stor framgång bearbetat åsnan, lyftes upp, svingades i luften och nedföll på Henriks hufvud.

Denna känbara tillrättavisning kom så oförmodadt, att Henrik icke ens medhann att blifva ond. En enda blick upp i det ansigte, för hvilket den hederlige gossen kände en så svärmisk beundran, var nog att dämpa all den vrede, som vid den honom tillfogade skymfen var på väg att brusa upp i hans efter svensk sed för dylika förölämpningar mycket känsliga sinne.

»Må f-n ta' alla, som . . .»

Detta var allt hvad han sade, och när han väl hade sagt det, var han åter lugn. Polacken deremot var ganska vred och rasade med käppen mot den stackars åsnan — den fyrbenta nämligen, ty Henrik undgick att förnya bekantskapen med käppen. Derunder strömmade långa rader af obegripliga, barbariska, polska ord öfver två läppar, hvilkas ödmjuka beundrare Henrik tydligen var.

»Du hast mich slagit», yttrade Henrik, så snart det blef honom möjligt att få säga något, »aber doch likväl dessenungeachtet vill Ich dig helfen.»

Ånyo sträckte han ut handen efter åsnans tyglar och denna gång tog han icke fel om haka. Det visade sig emellertid, att åsnan lika litet som ryttaren tålde, att Henriks hand vidrörde denna kroppsdel.

Under det Henrik med handen trefvade efter tyglarne, voro hans blickar oafbrutet fästa på ryttarens sköne anlete, och han kunde därför hvarken få fatt i tyglarne eller iakttaga, huru åsnan uppfattade hans välmenade afsigt att hjälpa. Troligen ansåg det kloka djuret, att Henriks hjälp ingalunda var en hjälp för detta, utan blott för dess ryttare. Åtminstone tjenar detta antagande till att förklara den fiendskap, som åsnan ådagalade.

Medan Henriks ögon, i stället för att följa handen i dess arbete, med en nästan fänig beundran liksom sögo sig fast vid ryttarens ansigte, förstod djuret att skickligt undvika den hand, som ville fånga det, och grep i stället med sina båda väldiga käkar fast i Henriks utsträckta arm och började ruska den förskräckte ynglingen med en

kraft, som tvingade denne att liksom viljelöst följa åsnehufvudet i alla dess rörelser. Henrik visste derunder knappt, huruvida han med fötterna vidrörde marken eller icke, och i sjelfva verket var han under den stund, som denna exekution räckte, lika ofta upplyftad från marken som hvilande på denna.

Den person, som satt på åsnans rygg, uppstämde ett muntert skratt, hvars ljufva silfverklång nästan öfvertygade den hittills misstrogne kaptenen om sanningen af Henriks misstankar rörande den vackre ryttarens kön. Skrattet smittar af sig, det vet man. Äfven Bandholtz började skratta åt Henriks missöde.

De enda, som icke skrattade, voro åsnan och Henrik. Den förra fortfor att med oförlikneligt allvar rycka och slita sitt offer hit och dit. Den senare tyckte att sakens allvarliga sida alltför mycket öfvervägde den komiska och han tänkte därför alldeles icke på att ådagalägga någon munterhet. Den väldiga skakning, hvari det ilska djuret med oefterhärmligt allvar försatte honom, beröfvade honom för öfrigt helt och hållet all eftertanke.

Slutligen fann åsnan för godt att släppa sitt rof, men orsaken dertill var ingalunda de bastanta slag, hvarmed Henrik, så ofta det var honom möjligt, uppriskade sin fiende. Dessa slag fördrog det tåliga djuret med samma känslolöshet, som om det redan hade hunnit sitt lefnadsmål och dess hud redan hade varit utspänd på en trumma. Orsaken, hvarför det omsider beslöt sig för att släppa sitt grepp, var troligen ingen annan än den, att djuret var gammalt och hade — dåliga tänder, hvilka blefvo illa medfarna under detta arbete, som var så helt och hållet främmande för det ändamål, hvartill naturen ämnat dem. Löständer voro på den tiden icke i bruk, åtminstone icke bland åsnor.

Emellertid stod Henrik ändtligen der, lös, fri och ledig. Hans uppsyn, under det han med andra handen undersökte den skadade armen, var värd att skåda. Tre olika känslor stredo der om herraväldet. Smärtan i armen hade den minsta andelen. Dernäst kom vreden mot det fiendtliga djuret. Allra tydligast framträdde dock den

oförminskade beundran för åsnans egare eller — för att foga oss i Henriks föreställning — egarinna.

»Ett ljufligt land, det här!» utropade han. »Här gå åsnorna på fyra ben, och här kan man icke gå på kronans landsväg utan att råka i fara att uppätas af den första åsna, som man möter. I sanning, ett härligt land! Vid Jupiter, som kaptenen säger, det är just ett härligt land, det här. Hemma i Sverige är der godt förråd af åsnor, men det är idel beskedliga djur.»

Den vackre polske ryttaren skrattade af hjertat, men svängde derunder sin käpp så kraftigt och lät den med så stort eftertyck falla på det envisa djurets länder, att det slutligen började inse hvad dess frid tillhörde. Med löjliga skutt rusade det bort från platsen.

När Henrik såg detta, tycktes han hafva lust att förfölja de bortilande. Dock är det troligt, att det icke var åsnan eller begäret efter hämnd, som väckte den åstunddan, hvilken nu tydligt stod att läsa i hans ansigte. Troligen skulle han hafva gifvit vika för sitt begär, om icke kaptenen hade ropat honom.

»Henrik!»

»Ja, herre!»

Den hederlige gossen, som just hade lyft foten för att ila bort, hejdade sig, men hans sätt att flytta blicken från den flyende åsnan till kaptenen och från denne tillbaka till åsnan, vittnade om, att en väldig strid mellan pligt och begär föregick i hans inre. Slutligen segrade pligten, och Henrik instälde sig hos sin kapten.

»Gjorde hon dig illa?» sporde denne leende.

»Qvinnan?»

»Nej, åsnan?»

»Bagatell, herre! Hon var i alla fall mycket vacker.»

»Åsnan?»

»Nej, qvinnan.»

»Min gosse, du är tokig.»

»Om förlåtelse, kapten, jag är icke tokig.»

»Du är åtminstone på väg att blifva det.»

»Det vöre väl . . .»

»Du har ju en förständig moster?»

»Hm!»

»Och sätter värde på hennes råd?»

»Hm!»

»Näväl, min gosse, minnes du, om hon någonsin gaf dig det rådet att akta dig för sköna qvinnoögon?»

»Den åsnan!»

»Hvad? Kallar du nu din moster en åsna? Jag trodde, att du var fästad vid den goda qvinnan med vördnadens alla band. Och nu kallar du henne en åsna. Det är otacksamt handladt af dig, din slyngel.»

»Åh, kapten, jag menade naturligtvis den åsnan, som springer der borta, och icke min moster.»

»Du är oförfädd. Sadla nu hästarne!»

Fem minuter senare redo kaptenen och Henrik bort i samma riktning, som den vackre polske ryttaren nyss hade färdats.

FEMTONDE KAPITLET.

Henrik råkar ännu en gång i fara att uppätas.

Ehuru kaptén Bandholtz följde den goda regeln att icke i början af sin färd anstränga sin gångare, dröjde det likväl icke länge, förrän han upphann den vackre polske ryttaren. Dennes djur hade efter några minuters snabbt lopp öfvergått till en tung lunk och slutligen förvandlat denna till ett gående fot för fot, från hvilket det icke var långt till fullkomligt stillastående.

I det ögonblick, då kapténen och Henrik upphunno åsnan och hennes ryttare, hade striden mellan dessa båda envisa viljekrafter ånyo blossat upp och brann nu i full låga. Envist kvarstående å ena sidan, och å den andra ett lika envist användande af käppen, sådan var den taktik, som här användes.

Henrik, hvars ömt deltagande hjerta rördes af detta uppträde, gjorde en rörelse, som antydde, att han ämnade skynda det beundrade ansigtets egare eller egarinnan till hjälp, men denna hans afsigt omintetgjordes af kapténen, som dundrade:

»Henrik! Din plats är här hos mig.»

»Ja, det är då sant», mumlade den stackars gossen och såg ut att vara alldeles tröstlös.

Emellertid vågade han icke visa så uppenbar olydnad mot sin herre, som att mot dennes vilja hjälpa den vackre åsneryttaren. Det enda, som han med lugnt samvete kunde tillåta sig, var att slunga till främlingen en glödande blick i det ögonblick, då han vid sin husbondes

sida hastigt ilade förbi den plats, der striden mellan en åsnevilja och en menniskovilja utkämpades.

Knapt hade nu de båda ryttarne ilat förbi åsnan, förrän en märkvärdig förändring försiggick med denna. Vare sig att hon tyckte, att striden nu hade räckt tillräckligt länge eller det envisa djuret verkligen var besegradt eller också att det lifvades af lust att täfla med de båda hästarne i snabbhet — nog af, åsnan uppstämde ett trumpetlikt ljud, när kaptenen och Henrik på sina snabba springare ilade förbi, drog samtidigt de långa öronen så långt tillbaka som möjligt och gömde svansen mellan bakbenen samt började med lustiga hopp springa bakefter de båda hästarne, hvilka hon sedan troget följde. Den vackre polackens käpp föll oupphörligt ned på djurets länd, hvilket naturligtvis icke kunde annat än ytterligare uppelda den äregirighet, som tydligt fans på djupet af det älskvärda djurets hjerta och som här hade erhållit ett värdigt mål i sträfvandet efter att hålla jemna steg med de större och starkare hästarne.

Henrik vände sig hvar tionde sekund om i sadeln, men det var troligen icke endast beundran för åsnan, som föranledde detta. Emellanåt uttalade han högt sina tankar, såsom t. ex. då han yttrade:

»Hvilka ben, herre!»

»Menar du åsnan, min gosse?» frågade då kaptenen, men erhöill intet svar, emedan Henrik då för minst den etthundranionionde gången vände sig om. Bandholtz kunde således tänka hvad han behagade om sin tjenares ord.

Åsnans ben visade sig emellertid vara förtjenta af all möjlig uppmärksamhet och beundran, ty dessa fyra knotiga, köttlösa, löjlige »fortkomstledamöter» följde hela eftermiddagen troget de båda hästarne, hållande sig alltjemt på ett afstånd från dessa af icke öfver tio och icke under fem steg.

Det skulle icke låta sig göra att i detalj beskrifva alla de vexlande sinnesrörelser, som under denna eftermiddag beherskade kaptén Bandholtz' trogne uppappare. I det hela var färden ganska enformig och utöfvade på kaptenen sjelf samma verkan, som alla enformiga resor

åstadkomma. Den föränledde honom nämligen att försjunka i djupa tankar. För Henrik deremot fans resans enformighet icke till. Om man hade frågat honom derom, skulle han utan tvekan hafva svarat, att han aldrig hade företagit någon färd, som hade skänkt honom så rik omvexling och så stort nöje.

Emellertid led det mot slutet på dagen. Skymningen började redan utbreda sin tunna och mystiskt ljufva florsdrägt öfver jordens former, då kaptenen vaknade upp ur sitt tankedigra tillstånd och började tänka på nattqvarter. Först nu märkte han, att hans häst genom åtskilliga tecken röjde sin trötthet och sitt behof af hvila.

»Henrik», sade han, »vi måste tänka på att unna oss sjelfva och våra djur någon hvila. Tror du, att här finnes någon gästgifvaregård i närheten?»

»Det tror jag icke, herr kapten.»

»Huru? Du tror det icke? Känner du trakten?»

»Nej!»

»Nåväl, när du icke känner henne, så ...»

»Icke känner jag henne, men ... men f-n så vacker är hon.»

»Menar du trakten?»

»Nej, jag menar qvinnan på åsnan. Hon är lika snabbfotad som våra hästar.»

»Det var en makalös qvinna! Snabb som en häst!

»Jag menar åsnan, jag. Hon har de skönaste mörka ögon.»

»Åsnan?»

»Nej, qvinnan, vet jag! Tycker icke kaptenen, att det är underligt, att hennes fyra torra och magra ben kunna springa så fort?»

»Hvad? Springer qvinnan på fyra ben? Är du tokig?»

»Bevara oss! Det är naturligtvis åsnan. Ack, herre, hon är makalös, hon är gudomlig.»

»En gudomlig åsna? Ha, ha, ha!»

»Åh! ... qvinnan naturligtvis!»

Kapten Bandholtz skrattade.

»Min gosse», sade han, »antingen är du galen ...»

»Åh!»

»Eller också är du kär i den der pojken, som rider bakom oss.»

»Pojken! O, herre . . .»

»Nu tala vi icke mera om den saken, min gosse. Här nere i dalen ser jag en by och, om lyckan icke är oss allt för oblid, skola vi här finna ett värdshus eller åtminstone en krog, der vi kunna få tak under hufvudet.»

»Några minuter senare redo de in på en gård, der de af alla yttre tecken att döma kunde vara förvissade om att finna ett värdshus.

Den vackre polske ryttaren red emellertid vidare och var snart försvunnen ur Henriks åsyn.

Värdshusvärden, för hvilken en gäst under denna oroliga tid var mera värd än ett helt tjog sådana under lugnare tider, kom ut och frågade under ödmjuka åthäfvor, hvarmed han kunde stå till tjänst. Han yttrade detta på tyska, emedan han genast såg, att främlingarne icke voro hans landsmän.

»En bädd åt oss och en tapp hö åt våra hästar», svarade kaptenen.

»Hela mitt hus och allt hvad jag eger står till eder tjänst, nådige herre. Behagen I stiga in?»

Kaptenen öfverlemnade sin häst i Henriks vård och följde den bugande värden in i värdshuset.

Då han trädte in i den lilla, smutsiga förstugan, led-sagades han af värden uppför en trappa och infördes i ett temligen snyggt rum i öfra våningen. Här fann han en redan iordningställd bädd, försedd med snöhvita lakan och med ett utseende, som verkligen kunde sägas inbjudande för en menniska, hvilken hade tillbringat hela dagen på hästryggen.

»Behagar nådig herren förtära någonting?»

»Nej tack, min käre värd, jag önskar ingenting annat än att få hvila mig.»

»Jag har vin, som redan tillbringat tretio år i min källare.»

»Låt det då tillbringa tretio år till der nere, så blifver det dubbelt bättre.»

»Det är redan så ypperligt, att jag endast serverar det åt mycket högtärade gäster. Om det behagar, så . . .»

För att blifva befriad från den tråkige värden, tillät Bandholtz honom att skicka upp en flaska af det ypperliga vinet, hvilket kaptenen emellertid fann vara mycket dåligt. Det glas, som han hade slagit upp åt sig, lät han därför stå orördt och lade sig i stället att sofva, under det han inom sig tänkte en hel mängd saker om snikna vinförfalskare, ty redan på den tiden funnos sådana, ehuru de ingalunda hade uppnått den färdighet och den fräckhet, som utmärker deras yrkesbröder i senare hälften af nittonde århundradet.

Efter att hafva sört för sin egen och sin husbondes häst kom äfven Henrik in i rummet. Der tillredde han åt sig på golfvet med tillhjälp af madrasser och filtar ett ganska förträffligt hviloläger.

Kaptenen sof redan eller låtsade åtminstone detta.

Henrik skulle just kasta sig ned på sin improviserade bädd, då han varseblef vinflaskan och det otömda glaset.

»Så dumt», yttrade han dervid för sig sjelf, »att kaptenen somnat från vinet. Nu får han likväl betala det, fastän han icke njutit deraf. Slöseri! Om jag skulle . . .? Ja hvarför icke? Det är bättre, att jag vinner på min herre, än att den snikne värdshusvärden gör det. Således tömmer jag glaset och det utan någon samvetsförebräelse.»

Detta beslut var snart verkställt.

»Ypperligt! Skönt! Gudomligt!» hviskade han.

Henrik var ingen vinkännare. Det var en svaghet, som han hade gemensamt med nästan hela den nu lefvande menskligheten, hvilken dricker de nutida vinblandarnes giftiga kompositioner med samma smak, som den stackars oerfarne Henrik här gjorde det med detta alster af dåvarande giftblandningskonst.

Han lyfte upp flaskan.

»Ah! Den är full. Hm!»

Innan Henrik hade vunnit nog herravälde öfver sig

sjelf att kunna hindra det, hade hans arm krökt sig och — glaset ånyo blifvit fylldt.

»Ypperligt! Skönt! Gudomligt! mumlade den trogne tjenaren, när han tio minuter derefter kröp under filten och lade sig till ro. Men om han nu menade det dåliga vinet, hvaraf han druckit minst åtta glas eller om han menade den vackre polske åsneryttarens gestalt och ansigte, det vet man icke, ty han somnade genast och kunde således icke yttra något mera om saken.

Emellertid började värdshusvärdens »tretioåriga vinblandning att verka, när det led framåt natten. Blodet började taga hetta och stiga uppåt hufvudet samt förorsaka hufvudvärk. Äfven matsmältningsorganerna började känna sig oroliga. Med få ord: alla tecken till en lindrig förgiftning af Henriks kropps-konstitution instälde sig. Om den hederlige gossen hade tömt hela flaskan, skulle han troligen aldrig hafva gått igenom det med lifvet. Nu hade han sin måttlighet att tacka för den lyckliga omständigheten, att förgiftningen var jemförelsevis lindrig.

O, höga måttlighet! Du förtjenar i sanning gudomlig dyrkan äfven i våra dagar, ty . . . men tyst! vi vilja icke såra någon och allra minst vinblandarne, ty det kunde då falla dem in att af hämndlystnad göra sina vinsurrogater ännu mera rafflande och giftiga.

Henrik led emellertid mycket i sömnen för vinets skull. Han vände sig tusende gånger och vred sig i tilltagande oro på den bädd, som skulle varit hans hviloläger, men som i stället blef hans plågoläger. Vackra ryttare i polska mössor samt för öfrigt både klädda och oklädda tumlade om med envisa och ilska åsnor i hans drömmande fantasi. Hans hufvud blef allt mera upphettadt och i samma mån blefvo drömbilderna mera djerfva. Slutligen tyckte han, att hettan gick så långt, att den ordentligt stack hans ansigtshud såsom med hvassa synålar eller såsom när man i vintertid färdas mot vinden i snö- och hagelblandadt regn.

Det gjorde ondt och Henrik gjorde en rörelse med handen för att jaga bort smärtan. Denna upphörde också

för ett ögonblick, men blott för att nästa sekund åter förnyas. Det var en vånda, som till slut kom Henrik att i sömnen slå omkring sig som en rasande. Hans armar fingo ingen hvila, utan surrade omkring liksom vingarne på en väderqvarn. Äfven magen började förlora tålmodet och ökade pinan. Det blef nu omöjligt att sofva, omöjligt att drömma om åsnor och vackra kvinnor. Henrik måste vakna, och han vaknade verkligen, men hans förfäran blef derigenom blott förökad.

Knappt hade nämligen den första gnistan af vaket medvetande framträdt i hans af sprit, drömmar och annat gift omtöcknade hjerna, förr än han med fasa kände, att någonting rysligt satt midt på hans ansigte och gnagde på hans näsa. Rundt omkring sig hörde han derjemte de mest underliga ljud. Varelsor, om hvilkas natur och väsende han icke kunde få någon redig föreställning, sprungo, hoppade, dansade omkring på golfvvet — hit och dit, fram och tillbaka, upp och ned. De hemska varelserna gnydde, pepo, gnälde — ja, han tyckte till och med att de hvisslade. Hu! Det var riktigt hemskt och Henrik skulle hafva gifvit ganska mycket, om han hade varit långt borta från allt detta ohyggliga spökeri. Han tänkte en älskande tanke på sin gamla moster och sprang plötsligt upp från sin bädd, liksom om han hade velat skynda till henne och söka hjälp och skydd vid hennes trofasta barm, såsom han ofta hade gjort medan han var barn och sprang omkring i kolt der hemma bland ankor, gäss och höns.

När Henrik nu så reste sig upp, kände han en plötslig lindring i sin näsas smärta, ty det ohyggliga spöke, som satt och gnagde på denna kroppsdel, släppte genast sin fördelaktiga ställning ur sina händer och tumlade ned på Henriks breda bröst, der den försökte hålla sig fast med någonting, som Henrik tyckte liknade tassar.

Henrik var nu fullt vaken.

»Bah!» sade han för sig sjelf. »Bagatell! Det må nu vara ett spökelse eller den onde sjelf, så vill jag undersöka gunstig herrn.»

Och i samma ögonblick, då han yttrade det sista af dessa ord, förflyttade han sin grofva och stora hand upp till bröstet, hvarest han, vägledt af känslan, snart lyckades gripa »spökelset».

»Hm!» yttrade Henrik fundersamt, medan han i sin hand höll det fångade vidundret. »Det är litet, har hår på kroppen, är varmblodigt, gnager och piper. Vid min mosters gamla helgdagskjol, det liknar i alla afseenden en råtta.»

Henriks naturkunnighet bestod profvet. Det var verkligen en råtta och hela golfvet hvimlade af springande, hoppande, dansande och pipande råttor.

»Nå väl», mumlade han, för spöken är jag rädd, men f-n och icke jag må vara rädd för råttor.»

Han ilade till fönstret, öppnade det och slungade den gnagande lilla varelsen långt ut i rymden. Utan att gifva sig tid att stänga fönstret igen, ilade han tillbaka in bland de på golfvet springande råttorna, hvilka gjorde sig mycket lustiga, som det tycktes, på hans bekostnad. Henriks båda fötter anställde emellertid helt plötsligt ett sådant nederlag bland dem, att de snart kommo på andra tankar och hals öfver hufvudet flydde bort, lemnande Henrik i obestridd besittning af valplatsen.

»Hvad nu? Hvad är detta för buller?» yttrade kaptenen, som emellertid hade blifvit väckt af bullret. Är det du, Henrik?»

»Jo, visst är det jag», svarade den tappre generalen, som gick omkring och sökte efter fiendens eftertrupper, för att i nattens mörker nedgöra dem.

»Hvad tager du dig till? Är du galen?»

»Jag slåss, herre.»

»Slåss du?»

»Ja, mot en hel armé.»

»Gå och lägg dig. Du är ju rusig.»

»Nej, tack, herre, det är jag icke, men det gör f-n så ondt i min näsa.»

»Galning!»

Kaptenen somnade åter in, och Henrik gick att stänga fönstret.

Natten var icke mörk.

Månen satt bakom molnen och gjorde allt hvad i dess förmåga stod för att sprida upplysning nere på vår irrande planet och detta vackra sträfvande hade åtminstone så stor framgång, att Henrik ganska tydligt kunde urskilja de föremål, som befunno sig der nere på värds-husgården.

Likväl tycktes det som om månen med sin tjenstaktighet i sjelfva verket denna gång hade blott varit till förgärlse, ty Henrik hade icke hunnit mera än kasta en enda blick ned på gårdsplatsen, förrän han utropade:

»Anfakta och regera mig! Hvad har det att betyda?»

Vi måste också medgifva, att den syn, som tedde sig för hans i skymningen spanande öga, var egnadt att framkalla utrop af förundran och det är mera än troligt, det är säkert, att om icke Henrik hade haft sin vördnadsvärda mosters förmaningar i minnet, skulle han hafva på ett ännu kraftigare sätt uttalat sin förvåning.

Hvad såg han då?

Han såg en skara af omkring trettio ryttare, hvilka höllo stilla midt på gården. Närmare värds-husbyggnaden stodo två karlar, hvilka samtalade med hvarandra.

Denna syn var i sjelfva verket ganska oroande. Det förhöll sig nämligen så, att Henrik till och med i detta svaga ljus, som en molnhöljd måne spred öfver platsen, kunde tillräckligt tydligt urskilja föremålen, för att inse, att dessa ryttare icke voro svenskar. I stället för de svenska uniformerna, hvilka de skulle hafva varit iklädda, om de varit hans landsmän, voro de iförda kostymer, som icke allenast hade all möjlig olikhet med uniforms-persedlar, utan som derjemte voro inbördes hvarandra nycket olika. En bar på sitt hufvud en hög hatt, en annan en låg, en tredje hade en vidskyggig och en fjerde en hatt, som nästan helt och hållet saknade brätten, mellan några andra icke alls hade någon hatt, utan blott en liten polsk mössa. Samma olikhet rådde äfven i fråga om de öfriga beklädnadspersedlarna.

På grund af dessa omständigheter, som Henrik med en enda blick nppfattade, insåg han, att ryttaretruppen

tillhörde någon partigångarecorps och således var en fiendtlig makt, hvilken troligen — det insåg Henrik — skulle blifva mycket svårare att förjaga, än den svärm af råttor, bland hvilka han nyss hade gått fram såsom en Simson bland Filistéer.

Emellertid var Henrik icke den, som fälde modet så lätt. Det föll honom in, att fastän ryttaretruppen uppenbart tillhörde det fiendtliga lägret, så var det dock ingalunda alldeles gifvet, att den hade några fiendtliga afsigter mot honom och mot hans herre.

»De hafva troligen stannat här blott för att släcka sin törst», sade han och log dervid öfver sin »dumhet att låta skrämman sig af ingenting».

Det oaktadt aflägsnade han sig icke från fönstret, utan stod kvar och betraktade med uppmärksamhet den nattliga scenen.

SEXTONDE KAPITLET.

Om ett par långa öron.

Henrik stod i det öppna fönstret och månen kastade fortfarande ett sparsamt ljus genom molnslöjan.

Nedanför fönstret stodo på gården två karlar, stadda i mycket ifrigt samtal. Henrik gjorde äfven den iakttagelsen, att en af dem åtskilliga gånger pekade med handen uppåt just det fönster, der han stod.

»Hvad nu?» tänkte han. »Männe de kunna se mig? Det är bäst att jag drager mig tillbaka. Men . . . nej, det gör jag ändå icke. Man kan icke veta, hvad de hafva i sinnet. Jag blir kvar, jag. För tusan, mig skrämna de icke.»

Och han blef kvar, hvilket var ganska lyckligt både för honom sjelf och för kaptenen.

»Gud och min moster förlåte mig, om jag nu svär!» sade han några ögonblick senare för sig sjelf. Jag ger mig rackaren derpå, att den ene är vår värdshusvärd. Hvad kan han hafva med de der nattvandrarne att göra? Och se, huru han under lifliga åtbörder pekar hit upp. Nej, detta går för långt. Det hänger aldrig rätt tillsammans. Jag måste väcka kaptenen, ty han förstår sig på sådana saker, han.»

Kapten Bandholtz låg i orolig slummer i sin förträffliga bädd och drömde om sina sorger, då han plötsligt väcktes derigenom, att Henriks hand lades på hans arm och hans öra träffades af dessa halfhögt uttalade ord:

»Herre, någonting är på tok der nere, men jag vet icke hvad det är. Vakna, herr kapten!»

»Hvad nu, slyngel? Hvarför väcker du mig?»

»Ack, herre, gården är uppfylld af ryttare och den smilande värden samtalar med dem samt utpekar just vårt fönster.»

»Ah!»

Med detta enstafviga, men uttrycksfulla utrop störtade Bandholtz upp och var framme vid fönstret långt innan Henrik hunnit avsluta sin berättelse.

Henrik smög sig bakom och hviskade:

»Tror kaptenen, att det är oss det gäller?»

»Har du tviflat derpå?»

»Ja!»

»Nå, så lägg nu bort allt tvifvel, min gosse.»

»I tron då . . . ?»

»För f-n, karl, du kan väl inse, att det icke är utan orsak, som den gemene värdshusvärden oupphörligt pekar hitåt.»

»Hvad skola vi göra?»

»Först och främst skall du stå qvar här och noggrant iakttaga allt hvad de företaga sig der nere. Under tiden kläder jag mig.»

»Godt! Ingenting vidare?»

»Jo, du skall ögonblickligen omtala för mig hvad du ser.»

»Men om de höra mig?»

»Tala halfhögt!»

»Jag förstår. Gå och kläd eder, herr kapten!»

Medan Bandholtz nu aflägsnade sig från fönstret för att kasta kläderna på sin kropp, stod Henrik på utkik i fönstret. Innan kaptenen ännu hade hunnit att i mörkret uppsöka den plats, der han vid afklädandet hade lagt sina tillhörigheter, hade Henrik en rapport att afemna

»Herre», hviskade han, »jag ser ett par långa öron.»

»Det är förmodligen blott skuggan af dina egna.»

»Åhnej, herr kapten, det är en annans . . . ja, det är en åsna bland hästarne der nere.»

»Sitter någon på åsnan?» sporde Bandholtz, medan han stack sin ena arm genom västens ärmhål.

Jag vet icke så noga . . . åhjo, der är någon . . . en liten figur. Tänk, herre, om det skulle vara *hon!*»

»Om hvilken 'hon' talar du?» frågade kaptenen, under det han igenknäppte västen.

»Om den sköna qvi . . .»

»Åh, prata inga dumheter! Hvar är rocken? . . . Jo, här är den. Låt icke störa dig, min gosse! Hvad ser du nu?»

»Herre, de skiljas från hvarandra.»

»Åsnan och hennes ryttare?»

»Åhnej, värdshusvärden och karlen, som samtalande med honom.»

»Hvart gå de då?»

»Jo, kaptен, värden står kvar på sin plats, men den andre går rakt fram till åsnan.»

»Och de långa öronen?»

»Dem ser jag icke nu. Förmodligen döljer karlen dem för mig med sin tjocka kropp.»

»Ah! Är han korpulent?»

»Ja, herre, och nu träda två andra korpulenta karlar honom till mötes. Vid Jupiter, som kaptenen plägar säga . . . der kommer äfven en lång mager figur fram. Han liknar Albrecht, herre.»

»Det är Albrecht, min gosse», svarade Bandholtz lugnt, under det att han igenknäppte vapenrocken.

»Om det icke vore ohöfviskt af en tjenare att ofta begagna sig af samma svordom som hans herre, så skulle jag nu på fläcken säga vid . . . Ah! det var då sjelfva . . .»

»Hvad skulle du säga?»

»Jag skulle säga: 'vid Jupiter', herre, och om icke min moster hade begått den dumheten att vänja mig af med att svärja på svenska, så skulle jag till på köpet hafva nämnt en ryktbar svensk matador, men nu . . . nu, så tiger jag still.»

»Inga galenskaper!» sade Bandholtz, som sökte efter sin värja. »Hvad ser du?»

»Herre, det var de långa öronen, som . . .»

»Har jag icke sagt dig, att de långa öronen äro skuggan af dina egna?»

»Jo, men det tror jag icke, kaptén, ty jag känner igen både åsnan och den, som rider på henne. Det är den der sköna qvinnan, med hvilken vi gjorde en så angenäm bekantskap i dag.»

»Angenäm? För dig kanske, din erketok. Ser du henne?»

»Jo, hon har ridit fram med sin åsna, så att de långa öronen befinna sig mellan de två korpulentaste karlarne.»

»Huru många åsnehufvud är der då i kretsen?»

»Låt mig se! . . . Der är . . . jo, der är fem utom den skönas.»

»Godt! . . . Hvar är nu min hufvudbonad? . . . Och pistolerna? Ser du någonting nytt?»

»Nej, herre! . . . Hatten ligger på stolen och pistolerna ligga under den.»

»Jag har nu funnit dem. Nu kommer jag. Gå nu du och sök upp dina vapen.»

»Jag skall snart finna dem. Låt ingenting undgå eder uppmärksamhet under tiden, herre!»

»Isynnerhet icke de långa öronen, eller huru?» sporde Bandholtz ironiskt.

Det var icke svårt för kapténen att nu med sina egna ögons vittnesbörd få bekräftadt, hvad Henrik sagt angående de långa öronen och åsneriddaren. Han igenkände dem verkligen från föregående dagen och denna upptäckt gaf honom åtskilligt att tänka på.

»Jag börjar se saken i dess rätta ljus», sade han för sig sjelf. »Den vackra, till karl förklädda qvinnan var ingen annan än den polska flickan, som jag förut sett i sällskap med fröken Bärfelts lakejer. Henne hafva de utsändt för att utforska, hvar vi skulle taga nattqvarter. Hela tillställningen ligger nu i öppen dag. Det var icke åsnan, som icke ville gå framåt, utan det var qvinnan sjelf, som icke ville låta henne gå, för att icke komma för långt i förväg för oss. Detta bestyrkes också derigenom, att åsnan höll jemna steg med våra hästar,

sedan vi ridit förbi henne. Nu tro de sig hafva fångat oss här, men . . . nå, vi få väl se! Har du ännu icke funnit dina tillhörigheter, Henrik?»

»Genast, herre!» svarade denne.

»Nå, kom hit då!»

Men Henrik kom icke ännu på en half minut. Sanna förhållandet var, att han i mörkret hade tagit fel om sina egna och sin husbondes tillhörigheter. När han trodde sig fatta tag kring kolfven på sin pistol, var det nemligen icke denna, utan i stället halsen af kaptenens vinbutelj. Icke rådde han för att detta förargliga misstag hände. Åtminstone gjorde han sig inga förebräelser, och för att ännu mera lugna sitt samvete, tömde han flaskan. När kaptenen ropade honom, hade han således ännu icke ens börjat söka efter sina pistoler, men nu gjorde han det och stod snart fullt väpnad vid sin kapstens sida.

»Du luktar af vin, din skälm!» sade denne.

»Åh!»

»Nå, väl bekommet! Drycken var förgiftad.»

»Herre Gud!»

»Tig, karl! Du skriker ju så att de måste höra oss.»

»Ack!»

»Tig, säger jag! Ser du icke, att de nu skrida från öfverläggning till handling der nere?»

Henrik teg och bemödade sig att se hvad som tilldrog sig nere på gården, men förskräckelsen omtöcknade hans ögon, så att han tyckte sig se blott långa öron och långa buteljhalsar öfverallt.

Emellertid hade tio ryttare stigit af sina hästar och närmat sig den samtalande gruppen, hvarefter alla började gå i riktning mot värdshusets förstugudörr. Tjugo ryttare sutto orörliga kvar på sina hästar, medan de tre korpulente, den långe, magre och de tio afsutne ryttarne gingo öfver gårdsplatsen. Snart förenade värderna sig med dem och gick i spetsen för sällskapet uppför trappan.

»Nu nalkas den afgörande stunden», yttrade Bandholtz.

Henrik insåg detsamma, och den ena faran kom honom att glömma den andra, så att han till och med kunde förjaga det töcken, som förmörkade hans ögon.

»Nåväl», sade Bandholtz lugnt, i det han uppreste sig från den lutande ställning, som han dittills intagit öfver fönsterkarmen, »nåväl, sedan vi nu icke längre kunna hysa något tvifvel om deras afsigter, är det tid att tänka på försvar. Äro dina pistoler laddade?»

»Ja, herre!»

»Godt!»

»Kapten, de komma nu in i förstugan.»

»Jag hör det.»

Efter en liten stund hviskade Henrik:

»Nu stiga de uppför trappan.»

»Tror du icke, att jag hör, huru det knarrar under deras steg?»

»Skola vi icke tillrigla dörren?»

»Det är fullkomligt gagnlöst.»

»Skola vi då icke göra motstånd?»

»Jag vet det icke ännu.»

»Skola vi icke slås?»

»Kanske.»

»Nu äro de vid dörren.»

»Det betyder ingenting. Må de komma!»

»Jag skjuter den förste, som träder in.»

»Det låter du bli, min gosse.»

»Huru? Det vore väl . . ., förlåt, att jag svär!»

»Bed din moster förlåta det, om du någonsin träffar henne här i världen. Men hör nu hvad jag har att säga dig! Du hvarken får skjuta eller slås, förrän jag gifver tecken dertill.»

»Nå, mig är det likgiltigt.»

En hand lades i detta ögonblick på läsvredet. Med ett gnisslande ljud sköts läskolfven tillbaka. Dörren öppnades och det första, som mötte våra vänners blickar, var ett starkt ljussken.

En lång, mager gestalt och tre korpulenta karlar trädde in. Dem följde en oordnad hop af vilda, röfvar-

aktiga personer och till slut kom värden, bärande ljuset i sin hand.

Utän svårighet igenkände Bandholtz sin forne tjenare Albrecht och de tre andra lakejerna, som fröken Bärfelt hade skickat ut att förpassa honom in i den tysta, hemlighetsfulla evigheten.

Troligen hade de väntat att finna såväl kaptenen som Henrik sofvande och därför studsade hela sällskapet, när husbonde och tjenare mötte dem, fullt påklädda och stående med armarne korslagda öfver bröstet. Isynnerhet visade de fyra lakejerna tydliga tecken till en plötslig förskräckelse. Medvetandet af deras öfverlägsenhet i afseende på antalet lugnade dem likväl något, och när de ännu en gång hade mönstrat den vilda, rofylstna skaran af vagabonder, som trängdes bakom dem, fingo de nytt mod, ja, åsynen af de vilda hjälptrupperna väckte till och med upp en så stor djerfhet i den tjocke herr Leches eljest fega hjerta och modlösa själ, att han trädde två steg framför de öfriga och med en röst och ton, i hvilken en oförlikelig fräcket och ett oefterhärmligt högmod uppenbarade sig, yttrade:

»I ären vår fånge, kapten Bandholtz.»

Knappt hade emellertid orden gått öfver hans läppar, förrän han ångrade dem och med ett uttryck af djup ångest vände om hufvudet för att hemta uppmuntran genom åsynen af de trasiga hjälptrupperna.

Dessa hade emellertid blifvit varse den af Henrik tömda vinflaskan, som ännu qvarstod på bordet, och på en gång rusade hela svärmen fram för att bemäktiga sig det lockande fyndet. Ett vildt tumult uppstod under ett ögonblick, men det stillades genast, så snart det blef uppenbart, att flaskan var tom och således värdelös.

Under de sekunder, som tumultet räckte, stod den fräcke herr Leche med darrande knän inför Bandholtz. Det var slut med hans högfärd, slut med hans mod, och han liknade snarare en brottsling inför domaren än en person, som kommit i ändamål att arresteras en annan.

I samma mån som hjälptrupperna återvände till lugn och ordning, steg emellertid hans mod å nyo och i jenn-

bredd med detta tillväxte äfven hans fräckhet. Då de röfvaraktiga karlarne omsider voro fullkomligt stilla och blott låto sina rofgiriga ögon irra omkring i rummet — för att upptäcka något annat, som kunde förtjena att medföras såsom byte — var den tjocke Leche åter lika fräck och lika löjligt stolt, som när han nyss framträdde och sade:

»I ären vår fånge, kapten Bandholtz.»

En ny blick på hjälptrupperna förlänade honom till och med mod att upprepa dessa ord.

Hittills hade kaptenen icke yttrat ett enda ord. Med kallt förakt hade han åhört den underrättelse, som Leche gaf honom. Den skarpa blicken, de hårdt sammanpressade läpparne och ådrornäs svällande i hans tinningar visade emellertid, att han ansträngde sig för att finna någon utväg till räddning.

»Jag kunde, om jag ville, döda ett halft dussin af de der trasiga mordenglarna, och Henrik kunde nog hinna döda åtminstone två, innan de blefve färdiga att försvara sig», tänkte Bandholtz. »Det vore åtta. Nåväl, men på gården sitta tjugo ryttare, som ofelbart skulle upphinna oss, om vi försökte fly. Vi skulle blifva dödade, innan vi hunnit ut ur gården. Alltså är det bäst att gifva sig fången. När vi sedan komma ut på vägen . . . nå, då vilja vi se till, om något kan göras.»

I enlighet med denna föresats bekämpade kaptenen manligt sitt begär att draga värjan och inlåta sig i strid. En sträng blick ur hans öga uppfångades af Henrik och tvingade denne att åter låta en pistol, hvars kolf han framdragit, försvinna innanför vapenrocken.

»Jaså», yttrade nu Bandholtz lugnt och manligt, »jag är eder fånge? Hvem har gifvit eder rättighet att göra fångar?»

»Vi tillhöra general Brandts ströfkår», svarade Leche.

»Och general Brandt har befalt eder att taga mig till fånga?»

»Hm! . . . Icke just . . . Det vill säga att man har sina små affärer på egen hand ibland, herr kapten.»

»Jag känner till det. Du stjal ibland för egen räkning, men när du rövvar qvinnor och öfverfaller män på detta lömska vis, då är det icke din egen affär, du sköter, utan det är fröken Bärfelts.»

»Skilnaden är obetydlig, herre. Emellertid hoppas jag, att I insen, huru fåfängt det skulle vara att nu göra motstånd.»

»Jag inser det alltför väl, och jag gifver mig fången.»

När kaptenen lugnt och högt yttrade dessa ord, stordade hela skaran fram i den tydliga afsigten att bemäktiga sig hans person. Lakejer och rövare rusade om hvarandra fram. Alla ville vara den förste, emedan alla ville hafva största delen af en ära, hvars vinnande de nu trodde vara utan fara — äran att gripa den af både vänner och fiender för sin okuffiga tapperhet kände och berömde kaptenen.

Likväl var saken hvarken så enkel eller så lätt, som de oroliga sällarne förestälde sig, då kaptenen tillkännagaf sitt beslut att gifva sig fången.

Knappt rusade nemligen den vilda hopen fram på de under den ovanliga bördan svigtande golftiljorna, förrän kaptenen blixtnabbt drog sin värja och intog en försvarsställning, som tydligt ådagalade, att han ännu icke hade sagt sitt sista ord i denna underhandling. Henrik drog sin pamp och vred sina mustacher samt tycktes riktigt glädja sig öfver den vändning, som han trodde saken skulle taga, då han såg sin kapten draga värjan. Han hade icke ett ögonblick trott, att det var den oöfvervinnelige kaptenens afsigt att låta fånga sig, och därför trodde han så mycket mera orubbligt, att det skulle blifva strid.

Den vilda hopen stannade.

Ingen vågade nalkas den hotande värjspets, som Bandholtz sträcke dem till mötes.

»Icke så hastigt, godt folk», yttrade han med oförminskadt lugn. »Icke så hastigt! Jag har mina vilkor.»

»Ah! Vilkor! Han har sina vilkor», yttrade en af de korpulente, hos hvilken detta ord väckte en erinran om en länge sedan glömd tilldragelse, som timade i när-

heten af Stockholm i en elegant vagn, hvilken drogs af sköna, isabellfärgade hästar. Äfven då hade Bandholtz talat om »vilkor».

»Vi äro beredda att höra vilkoren», genmålde Albrecht-Kalling, som ansåg underhandlingens väg vara tryggare än stridens. Till denna åsigt om saken kom han genom den naturliga tanken, att en underhandling visserligen kunde beröfva honom en eller annan af de fördelar, som han och hans hyggliga sällskap vunnit öfver den tappre kaptenen, men att denna förlust i alla händelser icke skulle vara skadlig för hans förhoppningsfulla lif eller farlig för hans frodiga lemmar. Han var en fullkomligt utvecklad egoist, och han satte därför sin egen trygghet såsom det förnämsta målet vid alla företag. Först såsom ändamål i andra hand satte han sin herskarinnas fördel och om det någon gång hände — hvilket vi dock betvifla — att han blygdes öfver sin fega egoism, så hade han alltid nära till hands den trösten och hugsvalelsen, att alla de tre kamraterna delade med honom denna svaghet.

»Nåväl», sade Bandholtz, sedan Kalling förklarar sig villig att höra vilkoren, »nåväl, jag vill då säga eder dem, men allra först vill jag underrätta eder, att den som kommer mig en enda tum närmare, honom dödar jag. Förstår I det?»

»O-o-oh!»

»Jag hoppas, att I förstår mig, emedan det ligger i ert välförstådda intresse att icke låta ett enda af mina ord gå förlorat. Nu till vilkoren! Det första är, att I låten mig behålla mina vapen och icke gören något försök att binda mig. Fri och på min egen häst vill jag följa eder.»

Ett sorl uppstod. Man tvekade att antaga detta vilkor. Några af trasvargarne drogo sina sablar och visade alla tecken till ett starkt begär att öppna strid och låta krigslyckan föreskrifva alla vilkor. Derunder samtalande de fyra lakejerna ifrigt, men tyst med hvarandra, kastande emellanåt rädda blickar på kaptenens värja och Henriks tunga pamp.

»Nå», ropade Bandholtz, sedan öfverläggningen räckt omkring en minut, »hvad besluten I?»

»För f-n, herre, det var ett hårdt vilkor.»

»Nåväl, vägren då att antaga det, men kommen ihåg att i samma ögonblick spetsar jag en af eder på min värja, och min tjenare hugger ned en annan. Fort!»

Ännu några sekunders ifrigt samtal mellan lakejerna. Derefter förklarade Kalling på allas vägnar:

»Det första vilkoret är antaget.»

»Godt! Hören då det andra! Jag vill blifva förd till general Brandt.»

»Vi hafva befallning att föra er till honom.»

»Nå, då äro vi öfverens. Gån nu förut! Vi skola följa eder. Men kommen väl ihåg, att om I bryten mot vår öfverenskommelse, så döda vi ett halft dussin af eder, innan I medhinnen att ens tänka på försvar. Gån nu!»

Henrik visste icke hvad han skulle tänka. Han var en karl, som sällan befattade sig med att uppgöra planer för sitt handlingssätt, och han hade därför svårt att begripa den kloka beräkning, som låg till grund för kaptensens uppförande. Nu vände han sig till sin herre och hviskade:

»Herre, låt mig hugga ned åtminstone ett par af dem.»

»Vänta!»

»Men de taga oss ju till fånga, om vi vänta.»

»Det är just min afsigt.»

Emellertid började det snygga sällskapet lemna rummet. Främst gick värdshusvärden, som i glädjen öfver att anslaget lyckats så förträffligt glömde att taga ljuset med sig. Efter honom stampade hjälprupperna ut och slutligen ville äfven de fyra lakejerna aflägsna sig. Deraf blef dock intet, ty de hade ännu tre eller fyra steg kvar till dörren, när Bandholtz gaf Henrik ett tecken och sade:

»Stäng!»

Henrik förstod meningen och dröjde icke att handla derefter. Rask och vig som han var, skyndade han förbi de fyra karlarne och slog dörren igen, så att den nästan

vidrörde hälarne på den sist gående trasvargen. Derefter sköt han rigeln för och stälde sig sjelf med ryggen mot dörren och med pampen i hand, för att hindra hvarje försök till flykt.

Det vore omöjligt att med tillräckligt målande färger skildra den verkan, som sakernas förändrade läge utöfvade på herrar lakejer. Kallings utmagrade lekamen skälfdde och de andras digra köttmassor bäfvade, men alla fyra företedde ett dumt, nästan fänigt ansigtsuttryck, som nästan öfvertygade Henrik derom, att han här hade inför sig fyra par långa öron i stället för det ena, som han upptäckt nere på gården.

SJUTTONDE KAPITLET.

Fortsatta underhandlingar. Rädningen.

»Nu, mine herrar lakejer, kunna vi öfverlägga med större lugn, sedan vi blifvit befriade från det oroliga sällskapet», yttrade Bandholtz.

Intet svar.

»I hafven väl», fortfor kaptenen, »icke inbillat eder, att jag skulle följa med eder utan någon säkerhet för att vår öfverenskommelse skall å eder sida efterleivas. I ären fyra stora skurkar, ja, jag vill vara så uppriktig, att jag säger eder, att jag under hela mitt lif aldrig sett så stora uslingar, som I ären. Derför är det också naturligt, att jag alldeles icke litar på edra ord, utan måste hafva någon annan och bättre säkerhet.»

Nu tog Lang mod till sig att svara, men det skedde med darrande röst:

»Så besynnerligt, att kaptenen icke tror oss!»

»Det vore mycket besynnerligare, om jag trodde eder. Emellertid vill jag i korthet säga, hvad jag fordrar.»

»Ack, herre Gud», suckade Leche, »han har flera vilkor.»

»Ja, såvida man kan kalla för vilkor de fordringar, som jag kan tilltvinga mig och som det icke beror på eder att afslå eller icke. Men vi skola icke strida om ord, utan . . .»

Här blef kaptenen afbruten i sitt tal af Henrik, som yttrade:

»Herre, man vill slippa in.»

»Åh, det är blott våra vänner trasvargarne, som återvända, emedan de sakna oss. Bry dig icke derom, Henrik . . . Jo, mina herar lakejer, nu ären I riktigt fast, och jag läser ångest och förskräckelse i edra vanställda drag . . .»

»Herre», sade Henrik, »de bulta på dörren.»

»Låt dem gerna göra det, Henrik! . . . Nåväl, herrar lakejer, jag skall utvälja en af eder och min trogne Henrik en annan . . .»

»Kaptén, de storma dörren!»

»Det gör ingenting, min gosse! . . . Dessa två ställa sig under vårt särskilda beskydd.»

»Beskydd?» stammade Albrecht.

»Ja, min f. d. lakej, vi vilja med spända pistoler skydda dem mot hvarje tanke på att skada oss.»

»Ah, jag förstår.»

»Herre, hör huru de bullra!»

»Tyst, Henrik, och afbryt mig icke! Jag för min del utväljer den tjockaste af eder . . . han heter Lang, tror jag . . . var god och kom hit, min gosse!»

Bäfvande lydte Lang befallningen, men man kunde tydligt se, att hans knän voro mycket upproriska och nästan vägrade att uppfylla sin pligt.

När han kom alldeles intill Bandholtz, uppmuntrade denne honom genom att visa en laddad dubbelpistol och genom att ställa till honom följande tröstrika ord:

»Ser du den här pistolen? Godt! Försök att inpregla i ditt minne huru farlig den ser ut, ty den skall under den närmaste tiden oupphörligt befinna sig på två tums afstånd från ditt harhjerter.»

»Hu-u-u!»

»Du skall gå vid min sida ned på gården, du skall rida vid min sida och ända till dess vi hinna målet, skall denna pistol oupphörligt vara riktad mot ditt hjerta. För öfrigt har du säkert tillräckligt förstånd för att inse ändamålet med denna anordning. Du skall tjena mig så som gisslan. Vid minsta försök att bryta vår öfverenskommelse skall min kula genomborra dig . . .»

»Herre, dörren gifver vika.»

»Det betyder ingenting, Henrik! ... Det bör därför, min bästa herr Lang, ligga i ditt intresse att ifrigt uppmåna såväl dina kamrater lakejerna som dina stallbröder trasvargarna, att de icke försöka göra mig någon skada. Förstår du?»

»Ja! ... Hu-u-u! ... För himmelens skull ... kamrater ... varen lugna och sko ... skonen mitt lif!»

»Det var rätt, Lang. Så skall det vara. Jag tycker riktigt om dig och måste egna ditt goda förstånd min varmaste beundran. Och nu ... Henrik! ... eger du att utvälja någon af de andra tre herrarne till din följeslagare.»

»Tack, herre», svarade denne utan tvekan, »jag väljer Albrecht. Honom känner jag och det skall vara mig ett sant nöje att få skicka en kula med dödsbudskap till hans hjerta. Kom således hit, gamle vän och medtjenare! ... Hvad fan! Vill du icke lyda, så ...»

Henrik spände sin pistol. Vid denna hotande rörelse bäfvade Albrecht i hela kroppen, så att Henrik till och med tyckte sig höra, huru hans benknor skramlade mot hvarandra. Med stapplande steg gick han att ställa sig vid Henriks sida.

»Bravo, Henrik!» utropade hans herre. »Laga nu så, att mynningen af din pistol aldrig är mera än två tum aflägsnad från den punkt af hans kropp, der hjertat skulle sitta, om han hade något.»

»Lita på mig, kapten!»

»Nå, march nu, mina herrar», ropade Bandholtz till de båda lakejerna, som icke voro engagerade. I skolen gå före oss och lugna de oroliga trasvargarnes sinnen. Glömmen icke, att om jag ser en enda skymt af förräderi hos er eller hos de andra ryttarne, så skola två kulor inom ett ögonblick göra en ända på edra båda vänner och i nästa ögonblick skola två andra kulor nå eder. Nu gå vi.»

Herrarne Leche och Keder gingo till dörren och sköto från rigeln. Dörren öppnades liksom genom påtryckningen af en väldig fjeder. Den slungades af den tifrån påträngande mängden upp med sådan fart och

styrka, att Leche med knapp nöd undgick att träffas midt i pannan af dess hvassa kant.

Dragna sablar och lyftade pistoler samt en mängd vilda, rysligt uppeldade ansigten, sådan var den syn, som mötte kaptenens alltid lika lugna blickar, när dörren gick upp.

»För himmelens skull, gode vänner», ropade Leche på tyska de inträngande vildarne till mötes, »lugnen eder, lugnen eder! Vi hafva blott öfverlagt om några viktiga punkter i kapitulationen. Allt har blifvit ordnad till vår fulla belåtenhet . . . hm! ja . . . belåtenhet. Derför bort med vapnen! Kaptenen och Henrik följa oss utan minsta invändning . . . Lugnen eder!»

»Ja, mina barn, varen lugna!» förmanade Keder.

Småningom återställdes ordningen. Sablarne försvunno i sina slidor och pistolerna — med undantag af kaptenens och Henriks — gömdes. Man kunde börja tänka på aftåg.

Den vilda svärmen rullade under ett gräsligt larm ned för trapporna och ut på gården. Efter dem kommo Leche och Keder, vidare Henrik med Albrecht vid sin sida och sist kaptenen med Lang.

När alla befunno sig nere på gården, skyndade hvar och en af de vilda sällarne till sin häst, men Lang höll sig troget vid kaptenens sida och Kalling lika troget vid Henriks. Vårdshusvärden hade haft den artigheten mot kapten Bandholtz att låta framföra dennes och hans tjenareshästar. Ingendera besteg emellertid sin gångare, utan de stodo lugnt stilla med tygeln i ena handen och pistolen i den andra, afvaktande att Leche och Keder skulle framföra hästar åt Lang och Kalling.

»Min bästa herr Leche», hade kaptenen yttrat, så snart han satte foten på gården, »visa mig den tjänsten att framföra hästarne åt de två kära vännerna. Du besparar mig derigenom den sorgen att nödgas skjuta den treflige herr Lang och jag är förvissad om att Henrik endast med stor smärta skulle se sig nödsakad att förfara på samma sätt med sin gamle medtjenare.»

Då Leche oaktadt denna uppmaning icke genast lydte, hade Lang i de mest bevekande ordalag lemnat sitt

wälwilliga understöd åt kaptenens begäran. Detta verkade och de båda lakejer, som egde att fritt disponera sina egna personer, ilade bort. Kaptenen, som såg detta vittmesbörd om kamratkärlek, var öfvertygad, att de icke skulle dröja länge borta. Inom en minut ledde de fram sina kamraters gängare.

»Var god och sitt upp!» befalde Bandholtz sin fånge, och i samma ögonblick upprepade Henrik samma ord.

När nu alla fyra — d. v. s. kaptenen, Henrik och fångarnes båda fångar — sutto till häst, yttrade Bandholtz:

»Nu, Henrik, bör du förvissa dig om din goda väns angenäma sällskap under hela färden. Gör som jag!»

»Huru har då kaptenen gjort?»

»Jag håller både min egen och min gode väns häst i tygeln, och uti den andra handen håller jag pistolen.»

»Kors, herre, att vi båda två fallit på samma tanke!»

I detta ögonblick hördes en sträf och grof stämma, som kom från den vilda ryttarehopen, dundra en lång rad polska ord, hvilka troligen innehöllo en befallning att börja aftåget. Hvad som i den vilde polackens mun var en ovilkorlig befallning förvandlades emellertid på Leches läppar till en i ödmjuka ordalag framställd fråga:

»Tillåter herr kapten, att vi nu begifva oss i väg?»

Liksom om Bandholtz varit hela truppens befälhafvare i stället för dess fånge, svarade han kallt och afmått:

»Jag tillåter det.»

Derpå satte han sin häst i rörelse och enär han höll tyglarne äfven till Langs häst, tvingades denne att medfölja. Henrik red med sin fånge upp till sin herres sida. Framför dem och bakom dem ordnade sig de polske ryttarne.

Tydligt var det för Bandholtz och Henrik utan några reflexioner, att ingen af polackarne hade en aning om den egendomliga förändring, som hade inträffat i det inbördes förhållandet mellan fångarne och lakejerna. När den under rop, skratt och skral framåtillande hopen såg den korpulente Lang och den magre Albrecht rida på båda sidor om fångarne, kunde den naturligtvis icke föreställa

sig annat, än att de båda lakejerna intagit dessa platser af fri vilja och för att bevaka fångarne. Ingen kunde tänka, att herrar lakejer i denna stund voro lika fångna som fångarne och mycket mera rädda och bäfvande än dessa.

Ryttareskaran stälde sin kosa i den riktning, som var rakt motsatt den, i hvilken målet för kaptenens resa var beläget. Om man hade kunnat utforska hans tankar, der han tyst och lugn red framåt, skulle man hafva funnit, att just denna omständighet var det enda, som bekymrade honom. Hans färd skulle möjligen blifva fördröjd några timmar, det var den enda skada, som äfventyret enligt hans öfvertygelse kunde medföra. Detta var i alla händelser illa nog, emedan dessa timmars dröjsmål kunde föranleda, att han kom försent fram till kusten, men det var icke tillräckligt att rubba hans lugn.

»Om än den svenska transportflottan skulle hafva afseglat till Sverige, innan jag kommer till inskeppningsorten, så ... nå, det finnes förmodligen flera fartyg i världen än dessa.»

Sådana voro hans tankar under de första minuterna af den snabba färden. Att det skulle lyckas honom att befria både sig sjelf och Henrik, derom tviflade han icke det minsta, ehuru han ännu icke hade uppgjort någon bestämd räddningsplan. Endast det var honom redan från början tydligt, att om något skulle företagas med utsigt till framgång, så borde och måste det ske snart, ja, så fort som möjligt och detta af två viktiga orsaker. Han insåg nemligen, att ett försök till räddning skulle blifva mycket svårare och till och med omöjligt, sedan det blifvit dag. Dessutom visste han icke, på huru långt afstånd general Brandt, partigångaren, befann sig och det var honom därför omöjligt att beräkna, huru länge ridten skulle räcka. Sedan han en gång råkat i händerna på Brandt, skulle döden eller långvarig fångenskap oundgängligen blifva hans lott. Derfor sade han till sig sjelf:

»Hvad du gör, det gör snart!»

Henrik var emellertid mycket otåligare än hans herre och hade stor svårighet att lugnt fördraga den plågsamma tanken, att han var fången. Visserligen kunde han icke

meka, att en fångenskap, der fången var sin egen fångwaktares fångwaktare, var ett egendomligt förhållande, om hvilket han icke såg sig i stånd att afgöra, huruvida det war en verklig fångenskap eller icke. Men det oaktadt och kanske så mycket mera längtade han efter att blifva försatt i en ställning, om hvars frihet han icke kunde misstaga sig. Slutligen kände han ett så oemotståndligt behof af att gifva sin otålighet luft, att han lutade sig märmare kaptenen och yttrade:

»Herre, skola vi icke först nedgöra så många vi kunna och sedan fly från dem?»

»Utan att straffa Albrecht?»

»För tusan, kaptén, han skall blifva den förste, som finge göra bekantskap med mina kulor.»

»Nå, vi få se! Lugna dig, min gosse. Jag har en idé, men jag måste först utveckla den i mitt hufvud.»

»Då är jag nöjd, herre, ty när I hafven en idé, så är den lika god som ett helt hundratal af mina idéer, fastän dessa ibland äro riktigt förträffliga, såsom t. ex. när jag ...»

»Tyst!»

Henrik tystnade såsom ett olydigt barn, när det blir bannadt med besked, men inom sig forsatte han helt obekymradt sin tankegång och solade sin invärtes menniska vid glansen af det, som han kallade sin idéer. Nu sedan kaptenen hade tillkännagifvit sin afsigt att fly och dessutom sagt sig vara sysselsatt med planer till detta företags utförande, nu frågade Henrik icke mera efter sin fångenskap, än ett lejon skulle bekymra sig, om det med foten trampade i ett spindelnät. Han satte ett obegränsadt förtroende till sin kaptén.

Månen hade ännu icke gått ned. Ännu kastade den ett svagt ljus öfver nejden, men då ryttareskaran plötsligt fördjupade sig in i en hög och tät skogstrakt, förmådde det matta månlyuset icke skingra de skuggor, som betäckte vägen. Likväl fortfor skaran att ila framåt med oförminskad fart, men det var icke längre ryttarne som styrde kosan, utan desse måste öfverlemna åt de kloka djuren att upptäcka och följa vägen. En häst

eger förmåga att i det djupaste mörker följa en väg, om han blott förut en enda gång dragit fram på densamma. Ehuru ryttarne i det djupa mörker, som skogens väldiga barr- och löfkronor utbredde, icke kunde se handen framför sig, läto de nu i förlitande på djurens klokhets fortsätta färden med oförminskad snabbhet.

Kaptén Bandholtz hade under föregående dagens lopp färdats framåt just denna väg och kom ganska väl ihåg skogen. Han beräknade äfven, att med den fart, hvari de nu ilade framåt, skulle det icke behöfvas mera än fem minuter för att komma genom skogen och ut på slätten igen, der månen spred sitt dunkla sken öfver föremålen.

Dessa fem minuter voro också mera än kaptén behöfde, för att sätta i verket den plan, som han hade uppgjort, ty det var just på denna plats, som han ärnade göra ett försök till räddning. Denna skog och dessa fem minuter voro hans räddningsplanka. Om den svek honom, var han utan hopp förlorad.

Knappt hade ryttaretruppen och han med den kommit in under de höga trädskronorna, förrän han skred till handling. Lutande sig intill Henrik, yttrade han så sakta, att han blott hördes af denne:

»Henrik!»

»Ja, herre!»

»Sätt din pistol i hölstret!»

»Det är gjordt.»

»Hör sedan noga efter, när jag säger: 'kung Carl'!»

»Hvad skall jag då göra?»

»Då lägger du den ena armen kring Albrechts hals och tillstoppar hans mun med handen, så att han icke kan skrika.»

»Det är skönt, herre! Vidare!»

»På samma gång skall du med andra handen tygla hästarne, så att de lemna linien och vika helt och hållet ur vägen för de efterföljande. Förstår du?»

»Fullkomligt, herr kaptén!»

»Men ingen får märka, att du och Albrecht lemna ledet.»

»Ingen lefvande själ skall få veta det, det säger jag och Henrik äfven. Tro mig, herre! Men vidare!»

»Ingenting vidare! Så snart du kommit ur ledet, stannar du. Kom ihåg, att tecknet är: 'kung Carl'. Har du förstått?»

»I talen så tydligt, att ett barn kunde begripa det.»

Hela detta samtal hade icke räckt mera än en fjerdedels minut och ingen hade märkt det. Ljudet af hästhofvarnas slag mot vägen och af vapenskramlet borttog ljudet af rösterna.

Ännu dröjde det en half minut, innan Henrik hörde det öfverenskomna tecknet. Då började han inom sig misstänka, att tecknet hade blifvit gifvet, men att han icke märkt det. Otåligheten gjorde, att tiden föreföll honom längre än den i verkligheten var. Redan började han eftertänka, om det icke skulle vara klokast att tilltala kaptenen, då han ju kunde af dennes tystnad eller svar komma på det klara med den frågan, huruvida han hade försummat fatalier eller icke. Just då ljud det i hans öra:

»Kung Carl!»

Lättande sitt beklämda bröst med en suck, sträckte han ögonblickligen ut armen, lade den kring den troligen helt och hållet förskrämda Albrechts hals och drog honom så nära intill sig, att han med sin breda hand kunde tillsluta sin fånges läppar. En ryckning i tyglarne tvingade de båda hästarne att lemna den kosa, som de hittills hade följt. Ursinniga genom Henriks något hårdhändta sätt att i detta afgörande ögonblick begagna tyglarne och måhända äfven skrämde derigenom, att de nödgades lemna vägen, rusade de båda djuren med några djerfva språng rakt in i skogen.

Ryttareskaran ilade förbi och ljudet af hästarnes hofslag aflägsnade sig mer och mer. Det var tydligt, att ingen hade märkt Henriks djerfva manöver.

Sedan han lyckats hejda de förskräckta djuren, egenade han sin första tanke åt kaptenen.

»Jag undrar, huru det har aflupit för honom», sade han för sig sjelf, under det att han uttömde sina krafter

genom det dubbla arbetet att på samma gång föra ett par ännu ostyriga hästar ut på rätta vägen, som han till på köpet icke sjelf kunde se, och fasthålla en motsträfvig fånge. Albrecht gjorde nämligen våldsamma försök att befria sig, men Henriks hand hvilade orubbligt kvar på hans mun och Albrecht hade behöft en tiodubbelt större styrka än den, öfver hvilken han disponerade, för att göra sig fri.

»Sprattla du, min vän», sade Henrik, »sprattla gerna, om det kan lugna dina upprörda känslor. Se så, nu äro vi då på vägen igen, men hvar är min kapten?»

»Här, Henrik! Vi hafva blott fem minuters försprång och måste skynda oss.»

Kapten Bandholtz hade, såsom läsaren troligen redan gissat, utfört samma manöver som Henrik. Derom är således intet annat att säga, än att han utfört den på samma gång och med samma lycka som hans tjänare.

»Nu framåt, Henrik!» fortfor kaptenen. »Håll väl fast din fånge.»

»Ack, herre, han är mig så kär», svarade den skrymtaren, »att jag alldeles icke vill skiljas ifrån honom.»

Med en snabbhet, som var dubbelt större än den, med hvilken de nyss hade ilat samma väg, fastän i motsatt riktning, stormade de fyra hästarne framåt i det djupa mörkret. Dock dröjde det icke mera än en half minut, innan flyktingarne befunno sig vid skogskanten. Nu belystes deras väg af månen, och de behöfde icke frukta, att de framåtjagande djuren skulle i brådskan snafva öfver stenar eller till och med rusa rakt mot en af skogens höga stammar.

Henrik var nöjd med sitt äfventyr, ja, så nöjd till och med, att han skulle hafva slagit händerna tillsammans, om de blott hade varit lediga. Nu måste han åtnöja sig med att skratta och det gjorde han med besked.

Bandholtz deremot red helt tyst och allvarsam. Han kände sig alldeles icke benägen att ackompanjera sin tjänare vid dennes glädjeutjutelser, ty han insåg, att ännu var icke all fara förbi. Så snart ryttareskaran hade hunnit ut ur skogens mörker, skulle de otvifvelaktigt märka,

att fångarne voro borta. De skulle då vända om och förfölja dem. Detta insåg kaptenen och därför tyckte han det vara för tidigt att gifva luft åt glädjen eller triumfera öfver en framgång, som måhända blott var tillfälligt.

Han meddelade också Henrik sina tankar, men denne ville icke höra på det örat.

»Kaptenen måste åtminstone medgifva», sade han, »att de der stråtröfvarne skola blifva mycket förlägna, när de sakna oss?»

»Nå, det är då otvifvelaktigt.»

»Ha, ha, ha! Jag skulle vilja se dem då.»

Plötsligt blef Henrik allvarsam och tycktes begrunda en eller annan tanke, som midt under glädjeutbrotten sprungit fram i hans hjerna.

»Kapten!» utropade han hastigt.

»Nå, hvad är det om?»

»Jo, vi äro allt ändå bra dumma, som jaga fram på detta sättet och uttrötta både oss och hästarne.»

»Menar du det? Skola vi invänta fienderna här och låta fånga oss för andra gången?»

»Skam den som det gör! Nej, herre, jag har en mycket bättre idé. Jag sade eder ju nyss, att jag har ganska lysande idéer ibland, såsom till exempel . . .»

»Inga exempel, min vän! De blott trötta åhöraren.»

»Nå, utan exempel då, så är min idé denna, att de der stråtröfvarne skola först genomsöka skogen, om de icke höra ljudet af hästhöfvarne här på vägen.»

»Men de måste ju höra detta ljud?»

»Icke om vi stanna och binda fast fotpåsarne.»

»Ah! Du har rätt, min gosse. Jag glömde det.»

De stannade nu midt på vägen.

Bandholtz lyssnade ifrigt. Han var nästan öfvertygad, att han skulle få höra hästramp bakom sig, men allt var tyst och stilla. Intet ljud hördes hvarken nära eller fjerran.

»Gud ske lof!» suckade kaptenen. »För ögonblicket äro vi åtminstone säkra, och sedan vi utrustat våra hästar med sandaler, skola de icke kunna afgöra, åt hvilket håll

vi hafva flytt. De skola tro oss vara qvar i skogen, ty naturligtvis skonda de först fram till denna kant af skogen och när de icke höra något ljud från vägen, skola de icke kunna föreställa sig, att vi befinna oss här. Du har ypperliga idéer, min gosse, det måste jag till ditt beröm säga.»

»Ja, det har jag visst, såsom till exempel . . .»

»Men om du har ypperliga idéer, så har du deremot en tråkig vana att vilja tala genom exempel. Lägg bort det, min vän, ty eljest kunde det lätt hända dig att en gång, när du på allvar vill eröfra en qvinna, eröfra henne för hela lifvet, förstår du, din dumma vana kunde narra dig att tala äfven till henne med exempel ur dina föregående kärleksäfventyr, och det vore att helt och hållet skämma bort saken.»

»Kors, herr kapten, derpå har jag aldrig tänkt, men jag finner tydligt, att hvarje ord, som kaptenen säger, är sant. Jag skall lägga bort den dumma vanan, ja, det skall jag. Hvad skulle till exempel den lilla förtjusande äsneryttarinnan säga, om hon visste . . .»

»Hon skulle säga, att du är en narr, och det säger äfven jag, fastän du stundom har infall, som äro snillrika nog.»

Under detta samtal hade fotpåsarne blifvit framletade ur packningen, fyllda med sand och anbringade på sina platser. Hvar och en hade sysselsatt sig med sin egen häst och ingen hade tänkt på de båda fångarnes. Nu först föll det kaptenen in, att äfven dessa hade fötter och på fötterna hofvar, som borde förses med sandaler.

Albrecht och Lang sutto orörligt qvar på sina hästar. Likväl får man ingalunda föreställa sig, att det var af fri vilja, som de förhöllo sig så passivt. Innan Bandholtz hade börjat sitt arbete, hade han yttrat:

»Varen nu så goda, herrar lakejer, och sitten stilla, ty jag skjuter ner den förste som rör på ett finger.»

Derjemte sammansnörde han med starka remmar framfötterna på deras hästar, så att dessa icke kunde lyda

sina herrar, om dessa föllo på den tanken att rida derifrån.

På grund af dessa omständigheter var det, som den tjocke Lang och den magre Albrecht sutto så stilla och med ett så exempellöst fålamod afvaktade slutet på de tillredelser, som skulle bidraga att vilseleda deras vänner.

»Min gosse», utropade kaptenen, då han, såsom förut är nämnt, kom att tänka på nödvändigheten att äfven förse fångarnes hästar med fotpåsar, »min gosse, nu måste du riktigt skaka på idéförrådet, för att leta fram någon utväg att utrusta de andra båda hästarne i likhet med våra egna.»

»Åh, herre, det är lätt gjordt. Lang der borta har en förträfflig kappa och om vi skära den sönder i åtta delar, skola vi vara hulpna.»

Lang protesterade mot detta sätt att använda hans egendom, men en pistolpipa, som plötsligt blixtrade mot honom i månskenet, öfvertygade honom snart om rättmätigheten af Henriks anordningar. Kappan sönderskars i åtta delar. I hvarje del lades några händer från vägen uppskrpad sand och sedan fästes de med snören och remmar kring hofvarne.

När det var färdigt, befriades lakejernes hästar från de band, som under rasten sammansnörat deras framben. Henrik satt redan till häst och Bandholtz stod i begrepp att följa hans exempel, då han plötsligt tyckte sig höra ljudet af galopperande hästar i riktning mot skogen, som de för fem minuter sedan hade lemnat.

»Nu äro de der», hviskade han till Henrik. »Lyckligtvis befinna vi oss på så långt afstånd, att de icke kunna från utkanten af skogen se oss. Och höra oss, när vi nu rida härifrån, det är ännu mera omöjligt, tack vare din uppfinningsrikhet. Mycket beror nu emellertid på, om de vända om i skogsbrynet, när de hvarken höra eller se någonting här ute på slätten.»

Emellertid hörde äfven fångarne ljudet af den annalkande ryttarskaran och Lang, som i likhet med Henrik stundom hade rätt goda idéer, föll nu på den tanken att

genom samtal söka uppehålla kaptenen och så länge som möjligt hindra fortsättningen af färden.

»Ack, nådig herr kapten, låt oss stanna här . . . jag menar mig och Kalling. Vi blifva eder endast ett hinder under resan.»

Med jemmerlig ton framställde den korpulente denna bön.

»Nej», svarade kaptenen, »vi måste ännu några timmar dragas med ert oängenäma sällskap.»

»Ack, nådige herr major, jag och kamraten här skola aldrig mera söka skada er.»

»I den saken mån I göra som eder lyster. Tig nu!»

»O! I skolen få en stor summa, om . . .»

»Hvad vågar du säga?» utbrast kaptenen med vredgad stämma. »Är du nog djerf att erbjuda mig penningar? Ah, din usling, du tror, att alla andra i likhet med dig äro fala för penningar? En summa! Af hvem skulle jag få den?»

»Jo, till exempel af mig.»

»Åh, fy! Det exemplet är alldeles odugligt. Dina penningar äro smutsiga och måhända äfven blodiga.»

»De hafva stannat i utkanten af skogen», inföll nu Henrik. »Jag hör icke längre galopperandet.»

Bandholtz lyssnade.

Natten var tyst och lugn.

»Godt!» utropade han, i detsamma som han kastade sig upp på sin gångare, hvilken länge hade tuggat betset i sin otålighet. »Nu framåt! Vi äro räddade.»

Ljudlöst gick färden, men snabbt. Ingen förföljde dem.

När de efter en stund ilade förbi värdshuset, hvar-est de om natten hade blifvit tillfångatagna, vände sig Henrik till kaptenen och yttrade:

»Kapten, låt oss stanna en half minut!»

»Hvarför skulle vi stanna?»

»Åh, jag ville blott gå in och uppgöra vår räkning med den hyggelige värdshusvärden.»

»Du vill betala honom för vinet, som du drack ut?»

»Åhnej, icke för vinet, utan för hans förräderi . . .
Ah! . . . Min Gud! . . . Vinet!»

»Hvad är det om?»

»Ack, herre, det var ju förgiftadt? Jag är dödens
man.»

Kaptenen skrattade hjertligt.

»Lugna dig, min gosse! Vinet var visserligen för-
giftadt, men icke på annat sätt än andra dylika vinsur-
rogat.»

»Gud ske lof! Då skänker det åtminstone en lång-
sam död.»

ADERTONDE KAPITLET.

När elementen föra krig.

En mängd af större och mindre fartyg sträfvade mödosamt ut från pommerska kusten. Vinden var icke fördelaktig, men det var också på senhösten och således vid en årstid, då de muntra sjömännen hellre ligga i hamn än brottas med vågorna.

Det var en hel flotta, i hvilken krigsskepp och krämareskutor funnos om hvarandra och gingo sida vid sida, de förra icke mindre fredliga än de senare. Ingen rangskilnad tycktes göra sig gällande, men det var måhända det oroliga vädrets och det icke mindre oroliga vattnets skull, enär dessa omständigheter tvingade örlogsskeppens besättningar att uteslutande egna sin uppmärksamhet åt fartygen. Ingen täflan att komma först eller gå i spetsen förspordes heller, och troligt är, att de raska matroserna på krigsskeppen skulle hafva satt en ära i att icke låta en krämareskuta segla förbi sig, om icke ännu viktigare ting än dessa hade tagit deras uppmärksamhet i anspråk.

För en seglare är hösten alltid en farlig tid. Då uppstå ofta de mest plötsliga stormar, hvilka rasa med dubbelt större kraft än vid andra årstider. Visserligen var vägen till Sverige icke lång, men när en konung kunnat — såsom historien förmäler — drunkna i ett mjöddkar, så kan en liten flotta beqvämt dränka sig i Östersjön, som ju är åtskilliga millioner gånger större än den allra största af våra mjöddrickande förfüders spritreser-

voarer. Sjömännen visste nog också, att Östersjön i hösttid icke är att leka med. Derfor gingo befälhafvarne fram och tillbaka på sina däck och skärskådade himlen, somliga med bekymrade, andra med bistra blickar. Af samma orsak blef det icke fråga om någon täflan eller om någon lumpen rangsjukas tillfredsställande, utan man var på hvarje däck endast betänkt på att rusta sig till försvar mot den storm, hvilken enligt himlens vittnesbörd var i antågande.

Flottan utgjordes af de fartyg, som skulle till Sverige öfverföra såväl de i Thorn tagna krigsfångarne som de för ålderdoms eller sjuklighets skull hemförlofvade soldaterna.

Vid middagstiden befunno de flesta skeppen sig på ett par mils afstånd från kusten. Då öfvergick den bitande kalla vinden till fullkomlig storm.

Nu måste äfven de sista segellapparne indragas. Vågornas vrede och stormens rytande raseri slungade de tunga skeppen hit och dit, liksom om de endast hade varit lätta nötskal.

Befälhafvarnes kommandorop bortdog bland luftvägorna och mer än en modig sjöman blef af störtsjöarne spolad öfver bord just då han skulle hala in en julle eller refva ett segel.

Det var förfärligt att åskåda denna elementens gigantiska strid och förfärligt att, sväfvande på en bräcklig plank, deltaga uti den eller rättare mot sin vilja ryckas med i den vilda dansen.

Ännu förfärligare blef det likväl, när mörkret inbröt och man icke mera kunde se, hvarthän man fördes af vindarnes jättekraft. Då måste man upphöra med alla försök att genom mod, kraft och själsnärvaro inverka på sitt öde. Man måste öfverlemna allt åt de vilda naturkrafterna och åt försynen.

När morgonen kom, var flottan skingrad. Månget ståtligt skepp, som länge burit Sveriges flagga med den äran, hade uppslukats af hafvet med manskap och allt. Andra, mera lyckliga, hade blifvit drifna långt, långt

bort ur den stråf, som var dem förelagd. »Blott få», säger historien, »kommo lyckligt öfver till svenska kusten.»

Under denna fasansfulla natt gick en ensam vandrare utefter kusten, icke långt från Greifswald. Han kom från hafvet, stannade understundom och blickade ut öfver hafvet, hvars vågor tornade sig upp i så väldiga ryggar, att deras spetsar syntes vandraren uppnå samma höjd som kyrktornen i den gamla universitetsstaden, hvilka, när han vände sig om, aftecknade sig dunkelt mot den molndigra, men icke alldeles kolsvarta himlen.

Vandraren tycktes icke hafva något mål för sin färd, ty han gick helt sakta och stannade, såsom nämndt är, ganska ofta.

Hvad kunde locka en menniska att under en så förfärlig natt begifva sig ut i det fria, om han icke hade något bestämdt ärende eller något mål? Vi skola snart erhålla underrättelse derom.

Emellertid sopade stormen med oförminskadt raseri fram öfver både land och haf. Här och der upprycktes ett träd med rötterna och slungades ut i hafvet, hvilket snart återgäldade detta rof genom att vräka upp på land spillrorna af en mast eller några plankor af ett förolyckadt fartyg.

När vandraren emellanåt stötte med foten mot en af dessa sorgliga spillror, lutade han sig ned och undersökte med handen dess art och beskaffenhet, men resultatet af hans undersökningar blef hvarje gång endast ett missnöjdt brummande. Det var tydligt, att han väntade finna någonting, men att dessa föremål icke motsvarade hans förväntningar, det var lika tydligt. Svepande kappan tätare omkring sig, för att utestänga stormen, gick han vidare, blickande ut åt hafvet, till dess ett nytt, på marken liggande vrakgods lockade honom att förnya sin hemlighetsfulla undersökning.

Mannen var lång och mager och erbjöd därför ganska liten yta för vindarnes anfall. Hans ringa kropps-

volym gjorde det äfven lättare för honom att klyfva den motspänstiga luften. Följaktligen gick han ganska obehindradt och tycktes föga bekymra sig om faran att blifva af stormen slungad från stranden ut i de kokande bränningarne.

Plötsligt stötte han mot ett nytt föremål, men detta liknade alldeles icke de förra, som han med foten hade upptäckt. Denna gång deltog hela hans kropp från foten upp till hjessan i sammandrabbningen och i all synnerhet led hans tunna näsa stor förtret. Besynnerligt var äfven, att då de förra föremålen hvarken vid sammanstötandet med vandrarens fot eller under den granskning, som han verkstälde, yttrade någonting, så började deremot detta föremål att svärja och det på lika ren svenska, som någon af greifswalderprofessorerna hade kunnat prestera.

»Vid alla . . .», dundrade detta talande strandvrak, »jag skall blodigt hämnas denna skymf. Hvem är du, dumdristige, som vågar drabba samman med mig?»

»Ha, ha, ha!» skrattade den magre. »Det är förmodligen blott i mörkret, som du är så modig, min käre Lang.»

»Åh f-n! Är det du, Kalling?»

»Jag sjelf.»

»Du är ordhållig som vanligt.»

»Man rår icke för, att man är dygdig», genmälde den andre cyniskt.

»Bah! Ena dagen dygdig och andra dagen odygdig — sådan är världens sed, det är min tro.»

»Allvarsamt taladt, så tror jag icke på mera än en enda dygd.»

»Och det är?»

»Penningen. Men hvar äro de andra?»

»De sitta här borta under ett kullvräkt träd, hvar-est vi hafva inrättat det ganska beqvämt åt oss.»

»Hafven I lyktor?»

»Ja, och du har hemtat ljus?»

»För f-n, det var ju ändamålet med mitt besök i staden.»

»Kom!»

De båda männen aflägsnade sig från platsen och kämpande mot stormen uppnådde de efter ett par minuter ett ställe, hvarest låg ett fallet träd, bland hvars grenar Kalling snart upptäckte de två andra lakejerna, hans goda vänner Leche och Keder.

Kalling tog fram de ljus, som han köpt inne i Greifswald, man delade dem och snart brunno fyra lyktor. Vid deras sken kunde Kalling närmare granska de anordningar, som kamraterna under hans frånvaro hade vidtagit. En kappa hade blifvit fäst vid grenarne och utbredd, så att bakom henne uppkom en jemförelsevis lugn plats, hvilken det oaktadt likväl ingalunda var någon behaglig tillflyktsort. Vinden for rytande fram mellan grenarne och framkallade disharmoniska toner, som skulle hafva sårat hvarje någorlunda finkänsligt öra. Dessutom var man der, ehuru någorlunda skyddad mot stormen, dock alldeles icke värnad mot kölden. Lyckligtvis voro de fyra männen hvarken af finkänslig natur eller begåfvade med fint och känsligt skinn, så att de icke allenast fördrogo sitt gömställes obehag med tålmod, utan till och med funno sig ganska belättna med sig sjelfva och med sin uppfinningsrikhet. De mådde därför »som perla i guldd», ty menniskan är aldrig så väl till mods, som när hon är nöjd med sig sjelf. Om hon tvingas att vara nöjd med sin nästa, så blir hon melankolisk och känner sig illa till mods, men så snart hon på ett påtagligt sätt öfvertygas om sin egen förträfflighet, mår hon väl och känner sig lycklig.

Kalling slog sig ned bland de öfriga, för att i likhet med dem njuta af lugnet och af den disharmoniska gratismusik, som stormen bestod sina gäster.

När de nu sutto der, döljande lyktorna under sina kläder, kom snart ett samtal i gång.

»Stormen ligger mot land», anmärkte Lang, »och det är en ganska lycklig tillfällighet.»

»För skeppen?»

»Hm! . . . ja, för skeppen och för oss.»

»Hela flottan måste förgås i detta väder.»

»Du säger något. Det är troligt att alla skeppen slungas tillbaka mot Pommerns gästvänliga strand.»

»Vi vilja hoppas det.»

»Och sedan krossas de bland bränningarne.»

»Och vi göra en opåräknad vinst, ty det vore väl f-n till otur, om icke något skulle drifva i land just här.»

»Isynnerhet som vi hafva valt en plats der bränningen är värre än på någon annan. Hör, huru han rasar, brusar och dånar.»

»Ju värre han rasar, desto bättre. Tyst! . . . Jag tyckte mig höra ett nödskott . . . Hörden I detsamma?»

»Nej, det var en gren i trädet, som bröts af.»

»Kanske var det så.»

»Just nu gör jag en hygglig reflexion», inföll Kalling.

»Du är alltid hygglig», anmärkte kamraten mera artigt än sant.

»Jag tänker nämligen på, huru lyckligt det var, att vi hunno för sent fram, för att följa med till Sverige på transportflottan. Vi skulle, om denna vår första plan hade haft framgång, nu hafva varit derute.»

Han pekade mot hafvet och kamraterna ryste vid den föreställning, som Albrechts ord hade väckt till lif.

»Låtom oss icke tala om sådana ting», sade Leche.

»Man blir så hemsk till mods, när man tänker på döden.»

»Hu!»

Och stormen röt och hafvet brusade.

Det var det allra mest talande vittnesbörd om vinningslystnadens makt öfver människosjälens, att de fyra skurkarne stannade kvar på denna plats och icke hals öfver hufvud ilade derifrån och bort till den närbelägna staden, hvarest människors närhet kunde besvärja bort de hemska tankarne.

»En enda sak gläder mig», yttrade Lang efter en stunds tystnad — dock, tyst var det ingalunda, ty storm och böljor dånade såsom om yttersta domens dag hade varit inne.

»Och det är?»

»Att *han* är der ute på hafvet.»

»Ha, ha, ha! *Han* och hans Henrik!»

»Ha, ha, ha!»

Stormen bortförde det hemska skrattet och förstörade det, så att det långt bort i fjerran lät såsom om tusende demoner hade jublat.

NITTONDE KAPITLET.

Hvad hafvet uppkastade.

Timmarne förflöto.

Fyra lyktor irrade hit och dit på den ödsliga kusten. Det var de fyra lakejerna, som hade lemnat sin tillflyktsort och nu sökte efter rof, sökte efter skatter bland de ting, som hafvets vreda vågor slungade upp på stranden.

Plötsligt dånade ett skott — ett kanonskott ute på hafvet. Efter några sekunder dånade ännu ett.

»Lyktorna stannade ett ögonblick, rörde sig derefter snabbt i riktning mot hvarandra och sammanträffade slutligen. Det var skurkarne, som samlades för att öfverlägga.

Knappt hade de sammanträffat, förrän ett nytt skott dånade, öfverröstande stormen, huru väldigt denna än talade sitt fruktansvärda språk.

Det var tydligt, att ett fartyg var i nöd derute.

Skurkarne jublade, men stormen röt och hafvet brusade.

Hvilket var mest demoniskt, elementens raseri eller dessa människors fröjd?

»Hafvet arbetar», hviskade en.

»Ja, åt oss», svarade en annan, som icke var mindre cynisk och vinningslysten än den förre.

»Kan någon se det?»

Alla fyra blickade utåt hafvet, för att om möjligt blifva varse det nödställda skeppet, men luften var alltför mörk och hafvet vräkte alltför höga vågor.

»Långt borta kan det icke vara.»

»En fjerdedels mil, att döma af skotten.»

»Då måste det snart vara här.»

»Ja, men i spillror.»

»Så mycket bättre. Låtom oss vänta!»

»Men om det skulle . . .»

»Hvad?»

»Jo, om det skulle förlisa på någon annan del af kusten . . .»

»För f-n, det vore ett streck i vår räkning.»

»Och ett streck, som förändrar räkningens resultat.»

»Vi måste leda det hit.»

»Och hjälpa hafvet i dess arbete.»

»Ja, men hur?»

»Åh, kors, låtom oss upptända ett bål här på stranden. Jag har hört sägas, att kustbefolkningen på vissa orter brukar göra så, när de vilja visa ett nödstäldt fartyg den punkt af kusten, som är minst farlig och till hvilken de således skola styra.»

»Eller rättare der bränningen är svårast och skeppsbrottet mest oundvikligt, ha, ha, ha!»

»Nå, kanske har du rätt. Jag kan emellertid icke ansvara för andra synder än mina egna.»

»Det är vackert så, ha, ha, ha!»

»Nå, skola vi . . .?»

»Visst f-n! Låtom oss skynda!»

Alla fyra ilade nu med så stor snabbhet, som stormen tillstodde, bort till det omkullfallna trädet. Fyra par händer beröfvade det dess grenar, som voro torra och lätt afbrutna. Öfver midten af stammen uppkastades alltsammans till ett stort bål. Under det att bålet upprestes, samlade en af skurkarne en mängd torra löf, hvilka fördes till samma ställe. När allt var färdigt, antändes löfvet med det ur den ena lyktan tagna ljuset. De torra bladen fattade eld, stormen underbläste den och snart brann ett lysande bål, hvars sken måste synas långt ut på hafvet.

Skurkarne stodo försjunkna i åskådandet af det

hemska verket, som tycktes göra dem glädje, troligen emedan de beundrade sig sjelfva i sina händers verk.

Men stormen upphörde icke att ryta och bränningen upphörde icke att rasa, ej heller upphörde hafvet att dåna. Om de hade haft lif — dessa tre ting — lif och medvetande, skulle de hafva stannat och blifvit tysta af förfäran för den mensklige uselhet, som upptäckt och verkstält detta nidingsdåd.

Plötsligt blickade skurkarne upp och sågo på hvarandra. Helt visst blefvo de förfärade öfver det inferniska uttryck, som hvilade på allas ansigten. Otvifvelaktigt blefvo de rädda för hvarandra, ty de skyndade derifrån och stannade icke, förrän de hunno ned till sjelfva vattenbrynet.

Med giriga blickar sökte de genomtränga mörkret.

»Ser du något? Du har de skarpaste ögon, Lang.»

»Ja, för dj . . . , visst ser jag något. Jag ser ju dig till exempel.»

»Skämta icke! Ser du fartyget?»

»Icke mera än du sjelf ser det . . . jo, vid alla grundsmakter, nu ser jag det . . . nu döljes det åter af ett vågberg . . . ah, nu kommer det upp igen . . . det kommer hitåt . . . vi hafva segrat, ha, ha, ha!»

»Ha, ha, ha!»

Åter fördubblade, ja, mångdubblade stormen det hemska, demoniska löjet. Men stormen röt och bränningen brusade. Det var hemskt.

»Nu kan äfven jag se det.»

»Och jag.»

»Och jag ser åtminstone lyktorna ombord.»

»Om fem minuter!»

»Om två, säger jag, ty stormen är våldsam.»

Ett par minuter förflöto.

Då hördes plötsligt, midt igenom stormens och hafvets dån ett brakande. Skeppet hade stött på grund enligt skurkarnes beräkning. Den förfärliga stöten och hafvets våldsamhet förenade sig i bemödandet att krossa, splittra, tillintetgöra det. Hemska nödrop af menniskor, som kämpade med döden — derefter ingenting . . . jo, stormen,

som svepte fram öfver platsen för förödelser, och de skyhöga vågorna, som rullade deröfver och vältrade sig mot stranden, medförande de förfärliga kvarlevorna af det tillintetgjorda skeppet.

Med snikenhetens hela ifver kastade de fyra männen sig öfver de föremål, som blifvit uppkastade på stranden och som följde med hvarje ny våg.

Der låg en skeppskista. Den öppnades med våld. Lyktornas sken föllo på dess innehåll, som var — skeppskorpor.

»Fy f-n!»

Kistan slungades åter ut.

Der hittades ett litet skrin. Det innehöll blott handlingar, viktiga nog för skeppets kapten, om han lefde, och för skeppets egare, om han någonsin finge dem i sin hand, men värdelösa för fröken Bärfelts lakejer.

»Bort med skräpet!»

Och de viktiga dokumenten kringströddes och fördes bort af stormen. Skrinet förflyttades med en väldig spark ut i bränningen.

Nu påträffade man en kikare.

»Den kan blifva till nytta», utropade Leche, »derför tager jag den.»

»Men för tusen, vi skola dela.»

»En kikare? Huru skall det gå till?»

»Det vet jag ej, men . . .»

»Nå, lugna dig! Finna vi flera kikare, så får du också en.»

»Vi skola värdera den, som du har, och du skall till hvar och en af oss utbetala fjerdedelen af dess värde.»

»Nå, får gå! Låtom oss söka vidare!»

»Här hafva vi en vattenspann.»

»Ut med den i dess element! Ha, ha, ha!»

»Och här en bit af en mast.»

»Här ser jag åter en kista.»

»Må f-n taga alla kistor. De innehålla bara skorpor.»

»Skorpor och skeppsrättor.»

»Vi vilja likväl undersöka denna.»

»Hvartill skulle det tjena?»

»Man måste söka för att finna.»

»Ja, men när man ändå icke finner annat än skeppskorpor, så tycker jag . . .»

Kistan var redan öppnad och visade sig innehålla kläder.

»Det var ändå icke skorpor.»

»Nej, men hvad f-n skola vi göra med de der matroskostymerna?»

»Jag föreslår, att vi hvardera taga en fullständig sjömansdrägt och vråka resten i sjön.»

»Och jag föreslår, att vi kasta alltsammans ned i hafvet.»

»Åhnej, vi kunna behöfva att förkläda oss och då . . .»

»Nå, tag hit då!»

Sedan hvar och en utvalt hvad han önskade, störtades kistan tillbaka ned i vattnet.

De gingo vidare, undersökande med sina lyktor hvarje tum af stranden, och vid hvarje steg funno de något vrakgods. Emellertid kastade de det mesta tillbaka ned i vattnet. Det var blott en sak, som de egentligen sökte. Det var penningar, men ännu hade de icke funnit sådana.

Plötsligt utropade Lang:

»Här ligger ett annat skrin . . . Ha! Det innehåller klingande mynt. Upp med locket!»

»Hör, huru det skramlar i dess inre. Det är metallklang»

»Det är silfver.»

»Nej, det är guld. Den metallen är mig så kär, att jag kan skilja dess klang från hvarje annat ljud.»

»Den konsten har du väl lärt dig nyligen, Albrecht?»

»Hvad menar du?»

»Åh, jag menar blott, att när *han* gaf oss den der höransen, som jag aldrig kan tänka på utan att svettas, så tog du i likhet med oss simpel koppars klang för att vara guldtoner.»

»Mätte hin . . .»

Locket var nu öppet. Lyktorna upplyftes, så att deras sken skulle belysa innehållet.

»Guld!» ropade samtidigt fyra par läppar.

»Mycket guld!»

Med ett ursinne, som människan aldrig är i stånd att visa, om det icke gäller lifvet eller — penningar, störtade de fyra männen sig ned på knä och läto sina händer fördjupa sig bland guldets, under det stormen dånade och en väldig våg i samma ögonblick slungade upp på stranden en afbruten mast, vid hvilken två sanslösa eller döda män ännu i sitt medvetlösa tillstånd hängde sig fast.

Då masten vräktes upp ur hafvet, reste den sig några alnar och föll ned igen alldeles invid den plats, der de fyra skurkarne lågo på knä för mammonsguden — den ende gud, hvars tillvaro de erkände.

Huru ifrigt sysselsatta de än voro, hörde de likväl dånets af den fallande masten. Detta dån förskräckte dem och de bäfvade tillsammans. Människan är aldrig räddare, än när hon är stadd i utöfningen af mörkrets gerningar.

En tjuf bäfvar vid den minsta »knäpp». Här midt i elementens bullersamma kamp behöfdes ett starkare ljud för att åstadkomma samma verkan.

De bäfvande skurkarne vände sig om och läto de fyra lyktornas förenade sken falla på det föremål, som hade skrämt dem. Då sågo de de båda sanslösa männen, hvilka ännu icke hade släppt den räddningsplanka, vid hvilken de i nödens stund hade hakat sig fast.

»Lefva de?» var det första ord som yttrades af de af häpnad slagna skurkarne.

Och det andra var detta:

»Om de lefva, så måste vi slå ihjäl dem.»

»Ja, visst, du har rätt, vi måste döda dem.»

»Eljest kunde det hända . . .»

»Hvad?»

»Åh, jag tänkte blott på guldets.»

»Nå!»

»Jo, jag tänkte, att möjligen de der skulle vilja dela med oss.»

»Eller kanske taga allt.»

»Kanske äro de guldets rätte egare.»

»För f-n! Guldets rätte egare äro väl vi fyra,

skulle jag tro. Men i alla händelser kan det icke skada att taga sina mått och steg.»

»Raskt till verket då!»

Oaktadt denna uppmaning rörde sig ingen ur stället.

»Jag tror du är rädd, Kalling?»

»Ja, jag är rädd, att medan jag affärdar de der karlarne, hvilka hafvet gerna kunde hafva behållit, skall du glömma att lemna qvar åt mig något af guld.»

»Det är bäst, att vi gå på samma gång.»

»Ja, men . . .»

»Inga invändningar! Kom!»

I den stormiga natten, medan hafvet dånade och de hvirflande bränningarne brusade, lutade sig nu fyra män öfver de stackars skeppsbrutne — nej, det var icke män, ty en man skulle här hafva känt sitt hjerta rördt till medlidande, äfven om det varit härdadt i tusende lefnadsstormar, utan det var fyra demoner, fyra mordenglar, ty de stodo der icke för att hjälpa, utan för att fullborda det dödsarbete, som hafvet hade börjat.

Lyktornas sken föllo på två bleka ansigten, kring hvilka håret fladdrade för stormgudens andedrägt.

Då hördes ett fyrstämmit utrop:

»Det är *han*. Det är Bandholtz.»

Knappt hade detta ord blifvit uttaladt, förrän en stark stämma yttrade i de fyra männens närhet:

»Hvem talar här om Bandholtz? Hvar är han?»

Om domsbasunen hade ljudit i de fyra skurkarnes öron, skulle de icke hafva blifvit rof för hundredelen af den förskräckelse, som nu bemäktigade sig dem, när de oförmodadt hörde denna röst. Likväl var rösten dem fullkomligt obekant och äfven mannen, som egde den, hade de aldrig tillföre skådat. Det oaktadt blefvo de förfärade. De hade trott sig vara utan vittnen och nu . . . måhända hade denne obekante främling sett allt hvad de förehaft och hört allt hvad de talat.

Mannen trädde fram, så att hans gestalt fullkomligt belystes af lyktorna. Det var en högväxt, skägglös man med allvarliga drag och någonting presterligt i hela sitt väsende. Om han hade bevittnat blott en ringa del af

hvad strandplundrarne hade sagt och gjort, måste han vara i besittning af ett okufligt mod för att våga så djerft träda in i dylika mäns krets och så lugnt och forskande blicka in i deras ögon.

»Ah, jag tror mig känna eder igen, mina herrar», yttrade främlingen, i det att ett fint leende spred sig öfver hans drag.

»Det vore väl f-n!» mumlade Lang, som sällan kunde hålla styr på sin tunga.

Främlingen låtsade icke höra denna snillrika anmärkning.

»Ja», fortfor han, »jag känner eder ganska väl och förundrar mig således alldeles icke deröfver, att I nyss talade om att slå den stackars Bandholtz ihjäl, innan I ännu vissten, att det var han, som låg här hjälplös och kanske redan död. Och till bevis på sanningen af mitt påstående, att jag känner eder, kan jag sanningsenligt säga, att jag vet, att I tusen gånger hellre skulle hafva slagit dessa skeppsbrutne ihjäl, sedan I hafven fått veta, att den ene heter Bandholtz. Gudi lof, att jag kom tids nog för att hindra det gräsliga dådet. Det är försynen, som ledsagat mig hit genom natt och storm för att hindra eder derifrån.»

»Åh tusan!» utropade Lang mera fräckt än modigt. »Hvem skulle väl hindra oss ifrån att slå den gynnaren ihjäl, om vi tycka, att han icke bör få lefva längre. Han har lefvat nog, tycker jag för min del, så kapten han är.»

»Hvem som vill hindra eder?» genmålde främlingen med lugn och fasthet. »I viljen veta det? Nåväl, den mannen är jag.»

»I?»

»Ja, med Guds nådiga hjälp.»

»Ha, ha, ha! Stora ord göra ingen fet, kom ihåg det, herre! Jag vet ingenting, som kan lägga hinder i vägen för oss, om vi besluta att döda först er och sedan honom. Ha, ha, ha! Derpå hafven I troligen icke tänkt, min gunstige herre.»

»Jag har tänkt mycket under de fem minuter, som I hafven varit sysselsatta med strandplundringen, ty jag har följt eder under så lång tid. Olyckligtvis kom jag försent att kunna förhindra upptändandet af den der elden, genom hvilken I hafven lockat det nödställda fartyget att nalkas denna farliga del af kusten. Derför åtnöjde jag mig med att uppmärksamt följa edra företag, så länge det blott var fråga om guld och andra döda ting. Men nu, då I ärnen göra eder till mördare, nu träder jag fram och säger eder det ärligt: I skolen icke döda mig eller dessa män!»

Åter ljöd ett skärande och disharmoniskt skratt. De fyra lakejerna funno det mycket löjligt, att denne ensamme och obehägnade man ville föreskrifva dem hvad de borde göra och icke göra. När de hade slutat att skratta, yttrade Lang:

»Främling, gören eder icke till en narr. I ären ensam och vi äro fyra. I finnen således . . .»

»Jag är icke ensam», svarade främlingen lugnt.

Lakejerna blickade omkring sig, för att i mörkret upptäcka hans bundsförvandter. Främlingen insåg, att de hade missförstått hans ord och att de fruktade för, att flera människor lågo dolda i närheten. Ingenting kunde nu hafva hindrat honom att låta dem kvarblifva i deras villfarelse och att begagna sig af deras rädsla, för att göra dem underdåniga hans vilja. Mörkret var nämligen alltför djupt att tillåta dem skåda in deruti eller se hvad som fans på några få fots afstånd från den plats, der de stodo. Men främlingen föraktade synbarligen sina motståndare af allt hjerta, ty han försmäddde en utväg, hvilken skulle hafva varit både ganska naturlig och lätt att begagna. Han log på sitt milda sätt, som alldeles icke förminskade det uttryck af stor viljekraft, hvilket hvilade i dragen kring hans mun, och sade:

»Gud är med mig. Han skall skydda mig mot alla faror och han skall bistå mig att tvinga eder till att låta de båda arma skeppsbrutna människorna behålla lifvet, om I än tusen gånger vore fröken Bärfelts lakejer.»

»Han känner oss», mumlade Lang.

»Derför måste han dö», svarade Kalling doft.

Men stormen brusade fram öfver hafvet, vältrande under och framför sig skyhöga, skummande, kämpande vågor. I samma ögonblick, då Kalling mumlade den förfärliga hotelsen, kom en sådan våg och slog upp på stranden, ända upp till det ställe, der den afbrutna masten låg, vid hvilken de båda skeppsbrutna männen ännu i döden eller i sitt afsvimmade och medvetlösa tillstånd fasthöllo sig.

Visserligen var vågens styrka bruten i samma stund, då den vidrörde marken, stannade och måste vända tillbaka. Visserligen minskades dess kraft ännu mera derigenom, att den från hafvet frambrusande stormen mötte den på dess återtag. Det oaktadt skulle den likväl hafva haft styrka nog att åter draga såväl masten som de skeppsbrutna ned i hafvet igen och Bandholtz skulle hafva varit förlorad — allt detta skulle hafva inträffat, om icke den milde, men beslutsamme främlingen hade ställt sig i vägen och med hela sin kropps styrka hindrat det viljelösa trästycket att följa med vågen tillbaka ned i djupet och der för alltid begrava kaptenen och hans olycksamat.

Denna människovänliga handling, hvilken skulle hafva väckt beundran hos hvarje hederlig varelse, emedan den var förenad med verklig lifsfara för räddaren, och hvilken skulle hafva kallat till understöd hvar och en rättänkande människa, som hade bevittnat den och sett, huru vattnet forsade kring mannen och hotade att rycka honom med sig — denna handling väckte emellertid icke beundran hos de fyra män, som bevittnade den, och icke heller skyndade de till hans bistånd. I stället funno de tillfället vara lämpligt att befria sig från en person, som sett deras brott och som kunde blifva dem farlig icke blott af denna orsak, utan äfven emedan han visste, hvilka de voro. De döda talade icke och derför . . .

»En viss grad af själsnärvaro måste vi tillerkänna fröken Bärfeldts lakejer, ehuru vi äro föga benägna att hos dem se några goda egenskaper och ehuru de handlingar, ur hvilka vi hemta de sanningsenliga fakta, hvarpå hela

denna berättelse är bygd, alldeles icke prisat de fyra lakejerna för någon enda dygd. Fegheten har ofta en otrolig snabbhet i uppfattningen af de omständigheter, som kunna vara fördelaktiga för sjelfbevaringsdriftens tillfredsställande, och denna egenskap är mycket lik den modige mannens själsnärvaro, fastän den framflyter ur en helt annan källa.

Just då främlingen kämpade mot vågens häftighet, för att hindra de skeppsbrutnes uppslukande af hafvet för andra gången, kastade de fyra lakejerna sig öfver honom, men det var försent. Vågen rullade just då tillbaka ned i hafvet och de sista af de perlor, som vattnet uppstänkte, när det yrde kring kiselstenarne på stranden, upplöste sig just då och försvunno. Bandholtz och hans kamrat i olyckan voro åtminstone för ögonblicket räddade, men huru skulle det aflöpa för främlingen sjelf? En enda man mot fyra!

TJUGONDE KAPITLET.

Han var likväl icke ensam.

Elementens raseri minskades icke. Luft och haf liknade en upprorisk pöbel, hvilken till en början alldeles icke vet, hvarför den är upprorisk, utan endast blindt lyder egennyttiga ledares vinkar. Knappt har likväl denna massa börjat smaka anarkiens, laglöshetens för dem ljufviga frukt, förrän den upphör att rasa för andras räkning, utan rasar för sin egen njutnings skull och emedan den sjelf finner ett nöje deruti. Så tycktes äfven elementen under denna rysliga natt hafva öfverlemnadt sig åt raseriet till en början på befallning af naturlagarne, men småningom för att tillfredsställa deras egen njutningslystnad — det förfärligaste af allt begär efter njutning, det nämligen, som bringar förderf och förstörelse öfver andra. Månget skepp, som medförde allt hvad redaren egde, försvann under denna natt spårlöst i det djupa hafvet och blott en eller annan oigenkänlig spillra hamnade på nära eller fjerran belägen strand, kanske först efter att hafva öfverseglat ett verldshaf och uppnått en annan verldsdal, der man icke visste något om denna natt eller dess fador. Mången stackars sjöman, som väntades der hemma af en trogen och älskande maka och af sina barn, hvilkas stöd han var, fann denna natt en obäddad graf bland hafvets vågor. Mången gammal krigare, som med den svenska transportflottan skulle afgå från krigsskådeplatsen och återvända till sitt hemland, till längtande fränder och vänner, och hvilken redan i för-

väg gladde sig öfver att vid den lugna härden under sin lefnads höst få vid brasans sken under de långa vinteraftnarne förtälja om de underbara äfventyr, han upplefvat under tolfte Carls ärorika fana, fann under denna natt lugn och ro i ett annat hem än det, hvarefter han under de mödosamma krigsåren hade längtat, och när hans kallnade kroppshyddas slungades hit och dit af det vredgade hafvet, gick hans ande att undfå den bästa segerlönen.

Men storm och haf bekymrade sig alldeles icke om den förödelse, som de i sin anarkiska yra spredo öfver hundra- eller tusentals människolif. »Aptiten kommer, medan man äter», säger ett ordspråk, hvilket visserligen då ännu icke hade blifvit uppfunnet, men som det oakadt kan tillämpas på naturföreteelserna under denna natt, ty i den mån, som förödelsen blef stor och de sköflade människolifven många, tillväxte det raseri, hvarmed kampen fördes såväl i luftkretsen som i och på hafvet.

Förfärande var elementens strid, men ännu mera ryslig var den strid, som nu på den ensliga stranden vid skenet af fyra dåligt brinnande lyktor fördes mellan de fyra lakejerna och den ensamme främlingen.

Äfven här gälde det lif och död, ty fröken Bärfelts lakejer hade dragit sina knifvar, när de störtade sig öfver denne man, som måste dö, därför att han — kände dem.

Vi hafva redan nämnt, att anfallet skedde för sent för att hindra Bandholtz' och den andre skeppsbrutne mannens räddning genom främlingens rådighet, men det kom icke för sent för att hota dennes lif. Han varseblef emellertid faran i så god tid, att han kunde värja sig mot det första och ursinnigaste angreppet. Dock slapp han icke alldeles helbregda ifrån lakejernas knifvar, ty under det att han lösgjorde sig från deras grepp och tog ett par steg tillbaka, trängde ett af dessa vapen in i hans arm, så att varma blodet började rinna ned mot handen.

»I fege dårar», yttrade han lugnt, medan han drog sin värja och blottade den till stor häpnad för lakejerna,

hvilka af mannens blida ansigte hade dragit den slutsatsen, att han var af presterligt stånd och sålunda icke kunde misstänkas för att vara beväpnad. »I fege dårar, som fresten Guds långmodighet öfver höfvan, I hafven sjelfve velat hafva strid och strid skolen I få, men kommen ihåg, att jag sade eder, att jag icke är ensam.»

»Ha! Du skall dö, innan du hinner åkalla hvarken Gud eller någon annan hjälpare.»

»Öfver lif och död råder endast Allfadren der uppe och . . .»

Den blide främligen medhann icke att fullborda sin påbörjade mening, ty hans fiender störtade sig ånyo öfver honom, rytande af raseri, så att de nästan öfverröstade stormen. Nu blixtrade värjan i det matta skenet från lyktorna, som blifvit ställda på toppen af en på stranden liggande större sten, stål klingade mot stål . . . det var ett tumult, hvars vildhet endast kan jämföras med hafvets och stormilarnes våldsamhet.

Ännu en gång måste de fyra draga sig tillbaka för den ene och denne fortsatte då, liksom om ingenting inträffat, sin nyss afbrutna mening.

». . . och jag är förvissad derom, att han, mot hvars vilja icke ens en liten sparf faller till marken, icke skall tillåta, att jag faller för skurkhänder, innan jag hunnit uträtta allt hvad jag här i verlden skall i hans tjänst utföra.»

Fröken Bärfelts lakejer, både de tre korpulente och den ene, som ännu icke hade hunnit »äta upp sig» till någon synbar korpulens, insågo ganska väl, att främlingens värja skulle behålla segren, så länge de förde striden på detta sätt. Kalling, hvilken troligen under sin vistelse i kapten Bandholtz' närhet hade utan uppsåt tillägnat sig mera sundt förnuft, än han förut egde — såvida nämligen man får antaga, att förnuftet liksom dumheten är af smittosam natur, — var den förste att inse detta och den förste att föreslå en annan taktik. Han brummade något till sina kamrater, hvilket stormens dån och hafvets brus gjorde ohörbart för den tappre främlingen, men hvilket de tre korpulente fullkomligt förstodo.

Det dröjde också icke länge, förrän de bringade Kallings plan till utförande.

Om också den ensamme icke hörde hvad som sades, förstod han likväl, att något nytt var på färde, och han fördubblade därför den uppmärksamhet, hvarmed han iakttog sina fienders mått och steg. Han varseblef då, att en af de fyra försvann ur synkretsen och när efter en half minuts förlopp de tre öfrige stormade fram mot honom, insåg han tydligt deras afsigt.

»Jaså», tänkte han, »dessa tre skola fästa min uppmärksamhet på denna sida, medan den fjerde bakifrån genomborrar mig med sin dolk. Gud, hjälp mig!»

Redan var Kalling blott ett enda steg från hans rygg, redan blixtrade knifven i skurkens hand, medan främlingen försvarade sig mot de tre framifrån angripande karlarne. Skulle han falla? Var han ensam?

En stormil, våldsammare och förfärligare än alla de andra, brusade i detta ögonblick fram öfver hafvet och vräkte framför sig en våg af väldiga dimensioner. Upp på stranden kastades vattenmassan och der nådde den ända fram till det ställe, der en kämpade mot fyra.

Hvem sände denna våg? Hvem afpassade det rätta ögonblicket?

Ty vågen kom verkligen just då den bäst behöfdes, den kom såsom en räddare.

Under gräsliga svordomar kullvräktes både de fyra skurkarne och deras utsedda offer af vattnet — men det var endast öfver skurkarnes läppar, som svordomarna flödade, ty den ensamme man, hvilkens lif vågen räddade, föll med dessa ord på sin tunga:

»Gud vare lofvad!»

Vågen drog sig tillbaka.

Pustande och under alla möjliga tecken till stor förskräckelse och vända, reste de fyra lakejerna sig upp. Vågen hade tagit deras vapen med sig på sin väg. Och de hade nu ingenting att sätta mot främlingen värja. Denne hade icke släppt sitt vapen från sig. Han hade i farans ögonblick icke förlorat besinningen.

Herrar Lang, Keder, Kalling och Leche voro nu i

den ensamme mannens våld, ty om de än hade haft sina knifvar kvar i händerna, skulle de dock icke hafva kunnat göra något bruk deraf, emedan de voro förlamade af förskräckelse. Han skulle hafva kunnat döda dem, utan att de hade kunnat vidtaga några anstalter hvarken till försvar eller flykt. Emellertid visade hans ord och beteende lika litet någon blodtörst, som hans milda anletsdrag röjde någon sådan.

»Om I nu hafven fått nog af strid», yttrade han, »så kanske I utan invändningar viljen vara mig behjelpiga att bära de båda skeppsbrutna till en hydda, hvilken finnes i närheten af denna plats. I den händelse I behagen vägra, skall jag veta att tvinga eder.»

Denna hotelse var öfverflödig.

Lakejerna lydde mekaniskt och hade icke ens den mest aflägsna tanke på att göra något mostånd.

TJUGOFÖRSTA KAPITLET.

Mellan lif och död.

Omkring tre månader efter den natt, då den svenska transportflottan, som skulle till Sverige öfverföra de vid Thorn tagna krigsfångarne, skingrades af stormen och till en del begrafdes i hafvets kalla famn, vandrade en middag en ung man framåt på samma gångstig eller väg, hvarest vi under den stormiga natten bevittnade de skakande uppträden, som i föregående kapitel blifvit skildrade. Såsom bekant är, lopp vägen fram utmed stranden, och vandraren, i hvilken vi utan svårighet igenkänna den blide främlingen, som så beslutsamt och djerft uppträdde mot fröken Bärfelts lakejer, hade den härligaste utsigt öfver hafvet, hvilket låg stilla och majestätiskt lugnt inför hans ögon.

Då han kom till det ställe af stranden, der vägen hade uppkastat Bandholtz och hans olyckskamrat, lopp en lätt rysning genom hans kropp och han mumlade:

»Att jag icke någonsin kan gå förbi denna plats utan att känna något af den fasa, hvarmed jag under den förfärliga natten såg min väns bleka ansigte stirra mot mig vid skenet af skurkarnes lyktor, det är då besynnerligt! Gud vare emellertid lofvad, att han lät mig anlända till stället i så god tid, att jag kunde förhindra . . . men hvad ser jag? Kommer han icke sjelf mig till mötes der borta? Den oförsigtige!»

Det förhöll sig verkligen så.

Abraham Bandholtz, stödjande sig på sin trogne Henrik, kom sakta gående från motsatt sida, men hvilken smärtsam förändring hade icke försiggått med den fordom så kraftige mannen! Han stapplade nästan som en gubbe och man kunde se, att utan Henriks trofasta stöd skulle det hafva varit honom omöjligt att fortskaffa sig ett enda steg.

»Huru oförsigtigt af dig att gå ut!» ropade främlingen redan på afstånd, under det att ett uttryck af djup oro lägrade sig öfver hans milda anlete. »Du är ännu så svag.»

»Nej, Johan», svarade Bandholtz, »du misstager dig. Friska luften gör mig godt.» Hans röst var matt och röjde bättre än något annat, huru svag han var.

»Så mycket bättre då!» svarade den andre, hjertligt fattande kaptenens hand. »Du bör dock vara försiktig, emedan sjukdomen ännu icke är fullkomligt öfvervunnen. När man såsom du har under två månader sväfvat mellan lif och död, åtgår det längre tid än en månad för att blifva frisk och stark igen.»

»Återigen misstager du dig, min käre Johan Hedenius, ty min kropp är fullkomligt frisk och det är blott själen, som . . .»

»Ah, jag känner till det der, min vän, och jag är böjd att gifva dig rätt.»

»Du är böjd därför?»

»Ja, ty din oro för Maria måste menligt inverka på din helsas återställande. Sjel och kropp äro mycket mera beroende af hvarandra, än de lärde i gemen äro benägna att medgifva.»

»Medför du några nyheter?»

»Många, min vän, men låtom oss uppsöka vårt lilla eremitage! Det är kallt och en längre vistelse i luften skulle bestämdt nedsätta dina krafter.»

»Har du bref?»

»Ja, ja, men kom nu!»

»Från Klinckowström?»

»Ja, och från Stockholm.»

Nu äntligen började kaptenen sitt återtåg. Uppehållen på ena sidan af Hedenius och på den andra af Henrik, stapplade han nu samma väg tillbaka, som han nyss gått. Tack vare den oskäligen boskap, som i urtiden var den förste väganläggaren, i hvars fotspår människorna sedermera trädde, gick vägen icke rakt fram till målet — en liten hydda, som snygg och treflig låg strax invid — utan slingrade sig i åtskilliga krökningar, så att det dröjde omkring tio minuter, innan det lilla sällskapet anlände till hyddans låga dörr. Under det att denna vandring företages, kunna vi medhinna att inför våra läsare redogöra för ett och annat, som icke torde vara dem fullkomligt klart.

Den man, hvilken hade räddat kapt. Bandholtz från döden, som hotade honom såväl från de fyra lakejerna, som från hafvet, den man, hvilken hade hindrat skurkarne att kasta kaptenen ut i hafvet igen och hindrat vägen att rycka honom ånyo ned i djupet, den man, hvilken slutligen hade tvingat skurkarne att bära de båda skeppsbrutne till samma hydda, som nu är det lilla sällskapets mål — denne man var ingen annan än Johan Hedenius. Han hade låtit prestviga sig, ingått äktenskap med bryggaren Ladaus dotter Christina och begifvit sig ut att uppsöka den unge konungen och söka en presterlig anställning vid hans här. Dessförinnan gjorde han resor i åtskilliga länder och hade slutligen anländt till Greifswald dagen innan den natt, då den förfärliga stormen rasade. Det nödställda fartygets nödskott hade under natten lockat honom utanför staden i den mera människovänliga än förståndiga tanken, att han skulle kunna bidra till afböjandet af den olycka, af hvilken skeppet hotades. Det var då som han i mörkret påträffat fröken Bärfelts lakejer och hade den lyckan att rädda såväl sin vän och frände Bandholtz som dennes tjänare Henrik, hvilken icke ens i döden hade velat skilja sig från sin herre.

De månader, som förflutit sedan denna natt, hade Hedenius tillbringat vid sin väns sjukläger. Henrik hade efter fjorton dagars förlopp varit frisk och stark igen,

men kapteneu hade troligen vid sjelfva skeppsbrottet blifvit skadad af något fallande föremål, ty han befans hafva ett stort sår i hufvudet och dessutom var ett af hans refben skadadt.

Länge hade kapteneu sväfvat mellan lif och död, yrande stundom om krig och faror, men oftast om Maria, hans för andra gången förlorade brud. Henriks och vännens trogna omsorger hade emellertid lyckats förjaga den bleka gästen — döden — från den lilla hyddan på stranden. Striden var långvarig och svår, men så mycket större var glädjen, när den från Greifswald hemtade läkaren slutligen förklarade patienten vara utom all fara, så vida han iakttog försigtighet.

Emellertid hade kapteneu och hans vänner nu anländt till det lilla huset, som på nära håll icke jäfvade det utseende af snygghet och trefnad, hvilket det på afstånd utlofvade.

De stego in i ett rymligt och ljust rum, hvars golf var fint och städadt och hvars enkla möbler och öfriga husgerådsartiklar buro spår af en flitig och ordnande hands ständiga omsorger. Henrik, som hade denna del af det lilla ungarlshushållet sig ombetrodd, enär stugans egare hade inlogerat sig i en granngård och mot riklig betalning helt och hållet öfverlemnadt den åt de tre sven-skarne — Henrik ensam tillkom förtjensten af den trefnad, som blickade den inträdande till mötes från hvarje vrå af den behagliga bostaden.

Kapteneu ledsagades till en beqväm länstol — ett lån från den en fjerdedels mil aflägsna prestgården — och sedan han sjunkit ned bland de kuddar, som Henrik med van hand anordnade, yttrade han:

»Nu, Johan, måste du stilla min nyfikenhet och genast lemna mig brevet.»

»Ofördröjligen! Der är det. Jag förstår nog, att du längtar efter underrättelser från vår konungs vinterquarter.»

Bandholtz bröt med en viss häftighet förseglingen, men då han skulle börja läsa, darrade hans händer så häftigt, att han måste öfvergifva försöket.

»Läs du det högt för mig, Johan», yttrade han.
 »Jag är för svag att kunna hålla denna papperslapp i min hand. Ack, när skall jag väl blifva i stånd att föra det mycket tyngre svärdet!»

Hedenius läste:

»Min käre vän och vapenbroder!

»Med stor smärta har jag erfarit den olycka, som drabbat dig, men med lika stor glädje har jag mottagit underrättelsen, att du på ett underbart sätt blifvit räddad, att du befinner dig på bättringsvägen och att du ännu en gång lär blifva i stånd att sluta dig till oss och kämpa i våra tappra led.

»Konungen har låtit sina skaror gå i vinterqvarter i polska Preussen och der hufvudsakligen i det feta biskopsstiftet Ermeland, hvarest de tappra bussarne hafva fullt upp med lifsmedel, emedan kriget hittills har skönat dessa trakter mera än det öfriga Polen. Sjelf är jag hos konungen, som bor i det biskopliga slottet i Heilsberg, der vi »må som perla i guld» och, för att tala med våra ärliga bönder der hemma, »befinna oss riktigt uppe i smöret» med både händer och fötter. Högtidligheter, baler och andra förlustelser omvexla med hvarandra och konungen har till och med låtit hemta en skådespelaretrupp från Stockholm, som med sina i det hela farliga föreställningar roar oss under de långa aftnarne. Medel till alla dessa förlustelser och nöjen får det fiendtliga landet och isynnerhet städerne lemna. Danzig har betalt oss 100,000 och Elbing inemot 300,000 riksdaler. Du finner således, att vi hafva råd och lägenhet att bekosta oss några nöjen. Jag har sett min unge konung under kriget äta blotta brödet och skölja ned det med litet vatten och därför har jag icke hjerta att med den frihet, som han ofta nådigt beviljar mig, föreställa honom, att allt hvad han nu kastar ut på nöjen, kunde bättre användas. Jag vågar knappt tänka på hvad folket måste lida der hemma och stundom, då jag för ett glas godt vin till mina läppar, kan jag knappt svälja ned det, emedan jag tänker på alla dem som lida nöd der hemma, medan vi slösa och kasta ut penningar till höger och

venster, liksom om svenska folket hade en outtömlig guldgruva. Sådana tankar kunna komma de läckraste rätter att fastna i svalget . . . men konungen besväras icke alls af sådana tankar, ty han sätter icke tro till de berättelser, som från hemlandet anlända och skildra den der rådande nöden.

»Alltsedan kammarherre Axel Hårds olyckliga död . . . men jag glömmar, att du icke kan veta något om denna högst bedröfliga tilldragelse och jag vill ersätta denna glömska genom att berätta något om den. En dag fick konungen den olyckliga tanken, att dela manskapet i två trupper, af hvilka konungen sjelf skulle föra en och Hård den andra, hvarefter de skulle angripa hvarandra och skjuta med löst krut. Hård var under denna ystra lek nära att taga konungen till fånga och ropade dervid: »om jag nu vore fiende och leken vore allvar, hvad skulle eders majestät då göra?» Hård stod dervid bakom konungen och kunde när som helst hafva gripit och afväpnat denne, men knappt hade Hård yttrat nyssnämnda ord, förrän Carl vände sig om, ropande: »jo, min gosse, så här skulle jag göra», och dervid lyfte han sin pistol och sköt. Hård föll, badande i blod. Konungen hade nämligen förgätit att uttaga laddstocken och denna genomborrade ett det allra ärligaste hjerta. Efter två dagar var Hård död. Konungen är otröstlig. Jag har sett honom i ensamheten gråta och i sitt offentliga uppträdande är han numera mycket mera dyster och sluten, än han förut varit under vintren.

»Hvad politiken angår, står konungen alltjemt orubbligt fast vid sitt beslut att afskeda konung August från hans polska tron och ditsätta någon af de kandidater, som anmäla sig. Troligen blir en viss Stanislaus Leezinsky den lycklige eller rättare olycklige nye konungen. Stanislaus är en visserligen ädel, men ytterst svag och kraftlös man, hvilken de styfsinte polackarne skola göra kronan tung, så snart vi dragit hädan.

»Jag är snart trött af detta fåfänga krig. Att strida för Gud, konung och fosterland, det vore mig en glädje, men detta krig är hvarken till Guds ära, emedan det är

en orättvis och obillig sak, eller för konungen, ty det leder honom möjligen till ära, men säkert till undergång, ej heller för fosterlandet, ty ryssen sörjer nog för, att dess område förminskas, medan vi ligga här, och jemte den ekonomiska ruin, som hotar fäderneslandet, träder politisk ruin allt mera i förgrunden af mina framtidsbilder. Fortsätter konungen med sin envishet, så skall Sverige snart nödgas träda med blygd ned från sin plats bland världens stormakter. Men det oaktadt är min personliga tillgifvenhet för konungen oförminskad, och fastän han är den mest envisa menniska i världen, så är han likväl den bästa konung i kristenheten.

»Angående Maria Baumhauer har jag hittills, oaktadt alla efterspaningar, ingenting kunnat utforska. Konungen talar emellertid om att i dessa dagar göra en ridtur ända ned mot Thorn för att besöka Rehnskjöld, som står i Stor-Polen, och möjligen skola mina forskningar då krönas med framgång. Åtminstone skall jag icke underlåta något af hvad på mig ankommer.

»Under uttalande af den hjertliga önskan, att dina krafter snart måtte tillåta dig att uppsöka oss här, slutar jag nu, emedan konungen befaller mig att följa honom på en ridtur i nejden. Lef väl och tillfriskna snart,
din vän

C. B. Klinckowström.»

»Skrifvet å biskopens slott i Heilsberg den 23 Januari 1704.»

När pastor Hedenius hade slutat uppläsningen af detta bref och blickade från papperet upp i sin väns ansigte, såg han denne sitta med tillslutna ögon och vara ännu blekare än förut. Hedenius kastade brefvet på bordet och skyndade bort till vännen, ty han insåg, att sinnesrörelsen hade blifvit honom öfvermäktig och att han hade afsvimmat, hvarom äfven det mot stolens ryggstöd slappt tillbakalutade hufvudet och de kraftlöst nedhängande armarne buro vittnesbörd.

»Underrättelsen, att ingenting kommit i dagen rörande Maria, har gripit honom för hårdt», yttrade Hedenius, under det han med Henriks hjelp förflyttade den

sjuke till hans bädd. »Han hade troligtvis hoppats på en gladare tidning och nu . . . min Gud! ännu är icke striden slut mellan lif och död.»

Emellertid egnade man honom alla möjliga omsorger, och det dröjde icke länge, förrän han öppnade ögonen, hvarefter han småningom återvände till fullt medvetande.

»Det andra brevet!» hviskade han då.

»Hvilket?» genmålde Hedenius, som under omsorgerna för vännen helt och hållet hade förgätit, att han från Greifswald medförde ännu en skrifvelse.

»Det som är från Stockholm.»

»Ah! Det är sant. Jag hade glömt det. Du är emellertid för svag att befatta dig med sådana ting.»

»Ja, herre», inföll Henrik, »sof i stället, sof, herre! Der står i Skriften, att när någon sofver, så vardet det bättre med honom.»

»Från hvem?» hviskade den sjuke, utan att låtsas höra Henriks välmenande råd.

»Det är från min hustru», svarade Hedenius.

»Innehåller det något om . . .»

»Hvad är din mening?»

». . . om fröken Bärfelt?»

»Jag vet det icke ännu, ty jag har icke läst det.»

»Läs! Skynda dig, min vän!»

För att icke genom motsägelse förvärra sin väns onda, tog Hedenius fram sitt bref och började genomögna det, sedan han först hade gifvit kaptenen detta löfte:

»Om der finnes något rörande den person, som du nämnde, så skall du ärligt få veta det.»

Kaptenens ögon följde med oro sin väns vexlande ansigtsuttryck. Denne hade emellertid redan hunnit nära slutet af skrifvelsen utan att yttra någonting, och den oro, som stod att läsa i kaptenens ögon, öfvergick till ett tydligt uttryck af missräkning.

»Ah!» utropade då pastorn. »Detta, tror jag, skall intressera dig. Hör, hvad hon skrifver:»

». . . Nöden är stor. På många ställen i landet åter folket barkbröd, på andra öfvergifva de mangrant hus och hem och begifva sig ut att tigga. Mången, som för

få år sedan satt med gård och grund, vandrar nu omkring med bettlarestafven i hand, sedan allt blifvit honom fråntaget till gäldande af skatter och utlagor för det olyckliga krigets skull. De skynda då oftast till städerna, ty de tro, att stadsbefolkningarna hafva det bättre, ehuru det ingalunda är förhållandet. Här i Stockholm t. ex. är nöden ganska stor bland den lägre befolkningen, den som skall lefva af sina händers arbete, ty då de allra flesta måste lägga ut nästan allt hvad de ega i skatter eller såsom lån åt det betryckta riket, så är det klart, att ingen låter företaga några arbeten, hvarigenom arbetarne kunde förtjena sitt uppehälle. Såsom alltid under dylika förhållanden skjuter man skulden på de högre stånden. Man säger, att riksrådet icke skickar de uppburna gärderna till konungen, utan sjelf behåller dem. Mer än en af de ädle herrarne utpekas af folket såsom skyldiga i detta afseende och dessutom börjar man doft mumla hvarjehanda ting om en viss hofdam hos enkedrottningen, en fröken Bärfelt . . . namnet känner du nog, emedan Abraham Bandholtz hade affärer med henne, som du vet . . . Man säger, att denna fina dam stjal från drottningen stora summor af de medel, som blifvit utpressade af det arma folket. Hvad som är sant i denna beskyllning, det vet jag icke, men säkert är, att den blifvit gjord och göres dagligen. Hvad nu beträffar . . .»

Då Hedenius hade hunnit hit, hejdade han sig, vek tillsammans brefvet och yttrade:

»Det öfriga handlar om andra saker, med hvilka jag icke vill besvära dig nu under ditt svaghetstillstånd.»

»Röra de fröken Bärfelt?»

»Nej, jag läste upp allt hvad som har afseende på henne.»

»Tack, min vän!»

»Försök nu att sofva! Det skall stärka dina krafter.»

»Jag kan icke sofva.»

Emellertid hindrade denna försäkran icke, att kaptenen efter några minuter försjönk i en djup sömn. Henrik hade fått ett tecken af pastorn att gå ut ur rummet och Hedenius sjelf satte sig helt tyst att blicka ut öfver

hafvet, som utbrede sin lugna yta framför den lilla hyd-
dans fönster. Stillheten verkade, att sömnen infann sig
hos den sjuke och då Hedenius noga aktade sig för att
genom något buller störa hans hvila, så räckte kaptenens
sömn ganska länge. Han sof ännu, när aftonskuggorna
sänkte sig ned öfver Greifswalds nejder.

TJUGOANDRA KAPITLET.

Huru ett vackert ansigte gjorde kaptenen frisk och Henrik utom sig af glädje.

Följande morgon låg i soluppgången en tät dimma lägrad öfver land och haf, men ju högre solen steg upp på himmelen, desto mera förjagades dimmorna. För de skimrande solstrålarne flydde dimman långt ut på hafvet och stod slutligen såsom en molnvägg vid horisonten, hvarest den sjönk allt djupare ned.

I den lilla hyddan vid stranden rådde stillhet och tystnad ännu en stund, sedan solen hade efter dimmornas förjagande börjat förgylla dess väggar och tak. Allt var fridfullt i den ensliga nejden, ja, så fridfullt och stilla, som en söndagsmorgon på landet i Sverige.

Plötsligt öppnades stugans dörr, men det skedde så ljudlöst, att man kunde hafva befunnit sig på tre stegs afstånd utan att höra det. Henrik trädde ut och tillslöt dörren efter sig lika sakta. Han var rädd att genom något buller störa sin sjuke herres sömn.

Bärande i handen en liten spann af koppar — han skulle nämligen begifva sig till en af granngårdarne efter mjölk — vandrade han nu framåt den smala vägen och skulle just taga af från denna och träda in på en mindre gångstig, som ledde bort till den från stranden mera aflägsna byn, då hans öra uppfångade ett besynnerligt ljud, hvilket kom från den del af vägen, som låg bakom närmaste krökning och som var dold för honom genom en mängd af buskar och mindre träd.

Det besynnerliga ljud, som nådde hans öra, hade en viss likhet med utdelade käpprapp. Derjemte hörde han en mängd af ord på ett språk, som han icke rätt förstod, men som syntes honom ega någon likhet med polskan.

Förvånad stannade han för att invänta denna person, hvilken utdelade rappen och den person som mottog dem. Bland många dygder hade Henrik äfven åtminstone ett fel, nämligen nyfikenhetens. Dessutom hade rösten någonting qvinligt, som ännu mera ökade hans intresse.

Slutligen såg han ett lurfvigt hufvud med långa öron sticka fram bakom buskarne vid det ställe, der vägen krökte sig. Han såg detta hufvud stanna, liksom om dess egare hade blifvit utomordentligt förfärad öfver hans åsyn. Vidare såg han en käpp, som hurtigt svingades i luften, men handen, som förde denna käpp, och menniskan, som egde handen, kunde han ännu icke se.

Emellertid tycktes den svingade käppen hafva talat ett språk, som fullkomligt öfvertygade de långa öronens egare, ty med ett väldigt, men på samma gång mycket klumpigt språng förflyttade den lycklige egaren till de långa öronen sig flera alnar längre fram, så att med ens hela den tjusande tafan af en på en åsna ridande vacker qvinna tedde sig för Henriks blickar.

»Den der sötungen har jag sett förut en gång», mumlade Henrik, men huruvida han menade åsnan eller ryttarinnan, det var icke lätt att inse. Säkert är emellertid, att han i samma ögonblick glömde sitt egentliga ärende och att han, i stället för att vika af in på gångstigen, marscherade den vackra ryttarinnan till mötes, så vida det kan kallas att gå henne till mötes, då det i sjelfva verket blott var han, som gick, medan hon, tack vare åsnans envishet, satt orubbligt kvar på samma plats.

Emellertid hade Henrik ingen tid att göra sig några samvetsförebärrelser, då det nu gick honom såsom det i en senare tid gick Jeppe på Berget, hvars rygg ville gå att uträtta ärendet, medan benen ville till krogen. Hos Henrik var det dock icke ryggen, utan i stället förståndet, som ville lunka bort att utföra det uppdrag, för

hvars skull han var ute i den tidiga morgonstunden, och det var icke benen, som voro i den största frestelsen, utan snarare — hjertat. Henriks hjerta hoppade nämligen upp och ned i honom som en fogel i en bur. Kärlek och glädje hotade att spränga det, ty han hade igenkänt den polska ungmön, för hvilken han i hemlighet hade suckat, alltsedan hon för tre månader sedan tände i hans ärliga hjerta kärlekens eld vid det korta möte, han med henne hade, då hon, förklädd till karl, presenterade sig för honom på samma åsna och under en liknande strid med det envisa djuret som den han nu bevitnade.

Den unga qvinnan var nu klädd i den dräkt, som unga bondflickor i Polen vid den tiden brukade, och, till heder för Henriks smak, måste vi erkänna, att hon var en ganska vacker flicka med mörka, eldiga ögon, svart hår, mörk hy och en ganska behaglig växt.

Henrik helsade höfviskt och rodnade dervid nästan lika mycket som den unga flickan sjelf.

»God dag, sköna flicka!» helsade han henne.

Hon nickade vänligt och svarade på ett språk, som utgjorde en kuriös blandning af svenska, tyska och polska ord — en blandning, hvilken vi icke förmå återgifva.

»God morgon, min herre! Om icke mitt minne be- drager mig, har jag sett eder förr.»

Henrik var icke någon språkmästare, men som han var begåfvad med naturligt förstånd, hade han vid sin vistelse vid hären uppsnappat ganska många både tyska och polska ord, och han förstod därför fullkomligt hvad flickan sade.

»Ja, min sköna», svarade han, af höflighet rådbråkande alla tre språken på det förfärligaste sätt, »dina ögon hafva ... hm! ... hafva ... haft den äran ... hm! ... gjort mig den äran att se på mig en gång ... det är nu nära fyra månader sedan den tiden, men jag har icke glömt dig. Nej, vid Jupiter, Sarturnus och alla kaptensens gudar, jag glömmet dig aldrig ... jag är glad att se dig ... jag är ... jag är ... ja, jag är ...»

Den stackars Henrik visste knappt hvad han var eller hvar han var. Det gick rundt i hans hufvud och han erfor underliga känslor, på en gång lyckliggörande och bedöfvande, då flickan lade sin lilla mjuka hand på hans axel och med sina eldiga ögon betraktade honom. Han kände sig frestad att taga flickan i sin famn, men han blef icke färdig till det . . . han vågade icke. Han hörde till antalet af de stackars dårar, som anse sin kärleks föremål vara nästan för heligt att vidröras.

På en gång lycklig och förlägen genom den förtrolighet, med hvilken hon fortfarande lät sin hand hvila på hans skuldra, visste han icke hvad han skulle säga eller göra, men han bäfvade vid blotta tanken, att hon kunde draga sin lilla hand och sin mjuka arm från deras nuvarande läge.

»Ja, du är den samme», sade flickan, sedan hon noggrant betraktat honom. »Du är i tjänst hos *honom*?»

»Hos honom?» upprepade Henrik nästan gråtande, ty han såg redan möjligheten af en rival. »Hvem menar du?»

»Den svenske kaptenen, Bandholtz heter han.»

Det blef allt värre och värre för Henrik. Att blifva sin egen husbondes medtäflare om en vacker flickas kärlek, det föreföll honom såsom ett svårt syndastraff.

»Ja, för f-n, visst är jag i tjänst hos kaptén Bandholtz, men jag kan säga dig, att han redan är fäst vid en annan qvinna och att, om du är galen i honom . . .»

Vid denna punkt af det tal, som en orimlig svartsjuka lade på Henriks tunga, hejdade han sig plötsligt, emedan han erinrade sig, att flickan icke hade yttrat någonting, som berättigade honom till sådana förutsättningar.

Flickan log. Hennes qvinliga instinkt sade henne troligen, huru det stod till med Henriks hjerta. Hennes skälmaktiga leende gjorde Henrik ännu mera förlägen.

»Åh, jag vill icke tränga mig mellan barken och trädet», yttrade hon skrattande.

Samtidigt drog hon sin hand till sig och Henrik erfor dervid en smärta, som om den lilla handen hade

tagit hans hjerta med sig. Emellertid hade handen knappt blifvit lyft från hans skuldra, förrän han nyktrade till och blef fullkomligt vaken.

»Jag skulle likväl vilja tala vid din kapten», fortsatte flickan.

»Hvad . . . hvad vill du honom?»

»Det skall jag hafva äran att säga honom sjelf.»

»Men . . .»

»Hvar är han?»

»Men . . .»

»Färväl med dig! Jag måste då på egen hand uppsöka honom. Förmodligen finnes han i den lilla stugan der borta.»

Dervid upplyfte hon sin käpp och gaf åsnan några väldiga slängar, så att djuret föll in i traf och snart förde sina egna långa öron och sin sköna ryttarinna fram till stugan.

Flickans klingande skratt, då hon ilade bort från den förlägne Henrik, besegrade honom helt och hållet. Han, som aldrig hade sprungit för någon fiende, sprang nu så skyndsamt, som det stod i hans förmåga, efter den unga qvinnan och anlände till hyddan blott en sekund efter det att hon med några starka ryckningar hade tvingat åsnan att stanna midt för dörren.

»Vill du säga mig, hvar kaptenen är?» sporde hon leende.

»Ack ja!»

»Nå, då ger jag dig min nådiga förlåtelse.»

»Hvad har jag då gjort, som kunnat ådraga mig din vrede?»

Flickan svarade blott med ett muntert och ljuft klingande skratt, hvarunder hon raskt hoppade ned från det envisa djuret — en rörelse, hvilken minskade Henriks förlägenhet, emedan han hade gjort sig förhoppningar om att få hjälpa henne ned.

»Nå, min gosse, hvar är nu din herre?»

»Han är sjuk och jag vet ej om . . .»

»Är han sjuk? Af sorg?»

»Nej det tror jag icke. Vi hafva lidit skeppsbrott.»

»Ah! ... Är det omöjligt att träffa honom?»

»Jag skall fråga.»

»Gör det! Jag har ett mycket angeläget ärende.»

Henrik öppnade så tyst som möjligt dörren för att träda in, men innan han medhann att fullborda denna afsigt, ropade flickan honom tillbaka:

»Säg, att mitt ärende handlar om en person, som är mycket dyrbar för honom.»

»Åh fn! Skulle det möjligen gälla ...?»

»Den förnäma dam, som han älskar? Är det så du menar?»

»Ja, är det möjligt, att du ...?»

»Jo, min gosse, jag vet mycket om henne och det är verkligen för att tala om henne, som jag har infunnit mig här.»

»Så, för tusan!» utropade Henrik mera hjertligt än belevadt.

Han glädde sig mycket, sedan han nu erhållit kännedom om flickans ärende, och hans glädje gälde både kaptenen och — honom sjelf. Hvarje orsak till svartsjuka var ju undanröjd. I sitt hjertas ohejdade fröjd ville han omfamna henne, men måste med en missbelåten min draga sig tillbaka, för att icke blifva af henne behandlad liksom — åsnan. Hon lyfte nämligen sin käpp på ett ganska hotande sätt och, ehuru hennes ansigte var soligt och leende, kunde han icke missförstå meningen med hennes åtbörd. Han skyndade därför in och återkom snart med den underrättelsen, att hans herre ville taga emot henne.

»Tag vård om djuret», befalde flickan och Henrik, som hade ämnat följa med henne in, måste kvarstanna en stund derute, för att binda det långörade djuret och gifva det foder. Han uppsökte det bästa foder, som stod till buds, och klappade det stygga djuret helt ömt och vänligt, men det är ett olöst problem, huru stor del af dessa smekningar, åsnan kunde skrifva på sin egen räkning.

När Henrik efter dessa omsorger glad och lycklig inträdde i stugan, var samtalet redan i gång mellan hans husbonde och hans »tillbedda».

Kaptenens kinder hade på den korta stunden fått färg. Hans ögon tindrade. Man såg, att nytt lif och ny helsa började infinna sig i den sedan flera månader nästan lif- och kraftlösa kroppen.

»Och du säger, att hon finnes i Kalisch?»

»Ja, herre», svarade flickan. »Dit blef hon förd genast efter bortröfvandet.»

»Ah! Jag vill dit, jag vill bryta upp i denna dag. Jag känner mig så frisk och stark, att jag tror mig kunna uthärda den färden.»

Det var med möda, som Hedenius kunde hindra honom att genast kasta sig ur bädden.

»Några dagars hvila äro ännu nödvändiga», hviskade vännen.

»Ah, du säger så, du! Men jag har icke tid att hvila eller vänta. Hvar är mitt svärd? Hvar är värjan, som kung Carl skänkte mig? Henrik, tag fram mina pistoler!»

»Genast, herre!» svarade den beredvillige tjenaren.

»Lugna dig», hviskade Hedenius till sin vän, »lugna diig! Måhända är flickan sänd af dina fiender för att locka dig i någon snara.»

»Du säger något, hvarpå jag icke tänkt», svarade kaptenen, i det hans kind ånyo betäcktes af en dödlig blekhet. Vändande sig till den polska flickan, yttrade han med flammande blick:

»Kanske bedrager du mig? Ve dig då!»

»Hotelser kunna icke skrämra mig, nådig herre! Tvärtom erbjuder jag eder att låta stänga mig inne hvar som helst och under hvilken bevakning som helst, medan I sjelf faren till ort och ställe och öfvertygen eder om sanningen af mina ord.»

»Herre», utbrast Henrik, »det var ett ypperligt förslag. Jag vill åtaga mig att bevaka henne.»

Flickan log och Henrik kände sig helt förlägen öfver sitt djerfva förslag. Han skulle också hafva blifvit em dålig fångvaktare i detta fall, emedan han sjelf var mera fången än den, som han skulle bevaka.

Det lugn, med hvilket flickan framstälde sitt förslag, och den frimodighet, med hvilken hon mötte kaptanens och hans väns forskande blickar, buro en sådan prägel af sanning, att dessa kände sig benägna att tro henne.

»Hvad heter du, mitt vackra barn?» sporde Bandholtz.

»Leonora.»

»Om vi skola sätta tro till dina ord, så måste du omtala, huru du erhållit kännedom om den sak, som du har berättat oss.»

»Det är helt enkelt, nådig herre! Jag var sjelf en af dem, som bidrogo till hennes borttröfvande, och jag har under tre månader bevakat henne.»

»Du?»

»Ja, herre, just jag.»

»Ah, det var då du, som . . .»

»Herre, det var hon, som red på åsnan», inföll Henrik.

»Nu minnes jag ditt ansigte, men . . . var du icke på den tiden i förbund med mina fiender? Hvarför har du öfvergifvit dem?»

»Nådig herre, det hör icke hit», genmälde Leonora, under det en mörk rodnad spred sig öfver hennes ansigte.

»Som du behagar, men du inser förmodligen, att om du icke kan förklara denna punkt, så måste vi mistro dig.»

»Nå, på det hela taget är det ingenting att dölja. Herr Lang . . .»

»Lang? . . . Jag tycker mig hafva hört det namnet. Var det icke en af de fyra lakejerna?»

»Jo, herre, nog var det och är ännu en af de fyra, men jag förstår icke, hvarför nådig herrn kallar dem lakejer?»

»Derför, att de icke äro någonting annat.»

»Ha!» utropade Leonora och hennes mörka ögon sköto blixtar. »De hafva således ljugit äfven deruti.»

»De hafva då sagt sig vara . . .?»

»Köpmän, som reste i affärer.»

»Verkligen? Nå ja, nog resa de i affärer, det kan jag icke neka. De hafva sålt mitt lif till en dam, som hatar mig dödligt, och deras affär är att bringa mig om lifvet.»

»Är det möjligt?»

»Vid Jupiter! Så är det.»

»Hvilka uslingar! De hafva inbillat mig, att I, nådig herre, traktar efter deras lif.»

»Nå, det var att vänta, att de skulle ljuga i allting.»

»Men jag väntade det icke», genmålde Leonora med kraft, »jag trodde dem vara ädla och goda menniskor och om jag än icke alltid kunde gilla deras gerningar, såsom t. ex. när de plundrade folk, så ansåg jag, att dylikt var en följd af kriget, och de inbillade mig, att i krigstid måste man söka skada sina fiender så mycket som möjligt. Nu först inser jag, huru usla de äro.»

»Huru lärde du känna dem?»

»Ah, nådig herre, den der Lang . . .»

»Nå!»

»Han sade mig, att han älskade mig och att han ville göra mig till sin hustru och att jag skulle få bo hela min lefnad i en furstlig boning, äta på silfverfat . . . ah, herre, jag kan icke upprepa allt hvad han sade och allt hvad han narrade mig att tro. Jag lät bedåra mig och lofvade att blifva hans hustru.»

Under denna Leonoras bekännelse hade blodet stigit uppåt hufvudet på den stackars Henrik och han var i denna stund så röd i ansigtet, som en trumpetblåsare, när han icke får göra paus, då luften börjar tryta i hans lungor.

»Stackars flicka!» sade Hedenius medlidsamt. »Din historia är den vanliga, kan jag tro: först afgudad och sedan förskjuten.»

»Förskjuten!» utropade flickan, i det hennes ögon slungade stolta och hotande blickar på den, som uttalat detta förnedrande ord. »Skulle han hafva förskjutit mig? Nej, nådig herre, I tagen fel. En qvinna med mitt lynne låter icke förskjuta sig och, hvad mera är, hon vet att

hålla sin älskare på sådant afstånd, att han icke får orsak att förskjuta henne.»

Den polska flickan var verkligen skön i öfvermåttan af sin stolta kraft, under det hon yttrade dessa ord, hvilka väckte lika mycken beundran hos kaptenen och pastorn som glädje hos Henrik. Den stackarn hade nyss varit nära att qväfvas af brist på luft, men nu lättade han sitt bröst med en djup suck, som hördes i hvarje vrå mellan rummets fyra väggar.

Oaktadt ögonblicket var allvarligt, kunde den unga flickan icke undertrycka ett skämt, när hon hörde Henriks förfärliga suck.

»Kanske ville du, att jag varit annorlunda?» yttrade hon, seende bort till den plats, der hennes trogne beundrare stod.

»Jag? Hm! . . . Ack, nej, jag . . .»

»Jag tyckte, att du suckade?»

»Ah! . . . Jag suckade icke för Langs räkning, utan för min egen.»

Emellertid yttrade kaptenen:

»Men om icke Lang förskjutit dig, hvarför är du då här?»

»Emedan jag förskjutit honom.»

»Det hedrar dig, mitt vackra barn.»

»Att han var oförsynt och pockande i vissa fall, det förlät jag honom och var blott på min vakt, men, nådig herre, sedan jag fick bevis i mina händer, att han var mig otrogen, sedan . . .»

»Sedan upphörde du att älska honom?»

»Det är för litet sagdt, nådig herre, ty jag hatar honom. Jag kan hata, nådig herre!»

Derom kunde verkligen ingen tvifla, som såg in i hennes ögon i denna stund.

»Hatet är okristligt», yttrade pastorn enligt sin arbetspligt.

»Jag vet det, nådig herre, men det gifves förolämpningar så djupa, att hatet åtminstone är förlåtligt.»

»Derpå tviflar jag», svarade Hedenius kort och kallt.

Ännu längre räckte det förhör, som man anställde med flickan, och då man slutligen ansåg sig icke längre kunna betvifla hennes uppriktighet, blef det beramadt, att så snart kaptenens helsa tillät det, skulle man bryta upp och tåga ned till Kalisch. Under tiden skulle Leonora blifva den fjerde och hennes hyggliga, fastän envisa åsna den femte medlemmen af det lilla hushållet. Henrik blef icke tillfrågad, huruvida han biföll denna anordning, men det är likväl troligt, att han icke hade någonting deremot.

På öfra bottnen under takåsen hade stugans egare inredt ett litet rum, hvilket icke erbjöd större golfyta än högst tjugufem kvadratfot. Här inredde Leonora åt sig en jungfrubur.

Om någon vandrare under den tysta natten passerade förbi den lilla stugan, när månen, alla älskandes tystlåtna vän, lät sitt breda och jovialiska anlete skina på fästet, så kunde han ganska ofta blifvit i tillfälle att se en manlig gestalt, som stod sex steg från gafveln och blickade upp mot ett litet obetydligt fönster, som satt nästan upp under takåsen. Det var Henrik, som . . . ja, som gjorde ingenting annat än såg och — suckade.

De underrättelser, som Leonora hade medfört, kunde naturligtvis icke annat än utöfva den mest helsobringande verkan på vår sjuke kapten. Med hvarje dag blefvo hans kinder mindre bleka, hans ögon mindre matta, hans muskler mindre slappa. Efter fyra dagar lemnade han bädden och gick omkring, stödjande sig endast med en käpp. På sjette dagen gjorde han en lång vandring utan något stöd. Om morgonen den sjunde dagen företog han en ridtur, hvilken bekom honom väl, och om aftonen samma dag förklarade han, att han ganska väl kunde företaga resan när som helst.

Under denna vecka hade Hedenius sört för deras utrustning. Hästar hade blifvit köpta, sadlar anskaffade — ingenting fattades. Man hade äfven velat köpa en häst åt Leonora, men hon ville icke skilja sig från sin åsna och dessutom förklarade Henrik, att om åsnan tröttnade,

skulle Leonora få rida framför honom på hans häst, som ganska väl förmådde bära två.

Leonora tackade för anbudet och försäkrade, att hon i händelse af behof skulle begagna sig deraf, hvilket naturligtvis gjorde Henrik helt förlägen.

På åttonde dagen efter Leonoras ankomst bröt man upp. Den polska åsnan visade sig emellertid kunna hålla jemna steg med hästarna, till stort förtret för Henrik, som hade hoppats, att hon skulle tröttna redan efter den första milen.

TJUGOTREDJE KAPITLET.

Hvad Lang fick och hvad Henrik tog.

I det nuvarande guvernementet Warschau, som innefattar de forna woiwodskaperna Masovien och Kalisch, ligger staden Kalisch. Den är icke den enda staden i detta guvernement, men likväl är den nära nog en af guvernementsinvånarnes ögonstenar, emedan den af dem anses för den vackraste staden i hela Polen. Sedan polackarne icke längre hafva något fädernesland att vara stolta öfver — ty deras nuvarande fädernesland, Ryssland, älska de naturligtvis icke — hafva de börjat att skryta af sina städer och af sina bragder i de flydda tider. Ett folk måste hafva något att högmodas öfver, något som är dess eget och som ingen annan har i samma mått. När ett folk icke längre har några nationela afgudar, då har det upphört att vara ett folk. Alla folks historia bevisar detta. Sjelfva ryssarne hafva en sådan afgud — tsaren, sjelfherskaren, hvilken massan af folket icke skulle vilja utbyta mot den mest medgörlige president — men judarne hafva ingen, de hafva derför också ingen nationalkänsla, de äro icke ett folk, utan blott spridda individer; men om de plötsligt finge sin nationela afgud, skulle de också snart samla sig till ett folk, ett mäktigt folk, ty bland dem slumra väldiga krafter. Vidare . . . men vi hafva redan afvikit tillräckligt långt från den väg, som berättelsen utstakat för oss och vi måste derför stanna här. Det som föranledde och för-

ledde oss till ofvanstående filosofiska betraktelser, var egentligen endast det, att vi önskade framställa, hurusom den lilla staden Kalisch vid Prosnafloren för närvarande har ett mycket större värde i polackarnes ögon, än den hade vid tiden för vår berättelse. Emedan man då ännu hade ett fädernesland att svärma för, ett fritt Polen, som ännu egde en röst i »den europeiska konserten», tänkte man aldrig på, att Kalisch kunde förtjena att prisas för sin skönhet. Den lilla stadens förnämsta värde ansågs då ligga uti dess egenskap af fästning, ett värn för det gemensamma, af alla sina barn beundrade och älskade fäderneslandet.

Vid den tid, som vår berättelse afhandlar, kunde emellertid denna egenskap hos den lilla staden betraktas ur två olika synpunkter. Mången, som var fäst vid konung August, ansåg att allt det som tjänade till försvar för honom, också var ett försvar för fäderneslandet — en något egendomlig tillämpning af den franske monarkens: »staten, det är jag». Denna åsigt var emellertid icke den enda, ty konung August hade ett starkt parti emot sig, bland hvilka de mest bekanta äro en Radziejowski, en Leczinski, en Swienicki, en Bronitz och Sapiéherna. Detta parti hade dels genom svenska penningar, dels af andra lika giltiga skäl låtit öfvertyga sig om, att konung August och Polen voro två skilda ting, hvilka därför äfven i verkligheten borde skiljas från hvarandra. De gingo till och med så långt, att de just under vintren 1704 umgingos med planer att afsätta August. Det var därför naturligt, att den sachsiska besättning under befäl af öfverste Braun, som August hade inlagt i Kalisch, var dem en nagel i ögat och att de i sina sinnen ansågo, att så länge en sachsisk öfverste och sachsiska trupper bevakade staden och fästningen, var Kalisch mindre ett bålverk för Polens frihet och sjelfständighet än ett försvar för en sachsisk furste.

Huru det i sjelfva verket stod till med konung Augusts herravälde i Polen, det bevisas tydligt deraf, att redan i slutet af April samma år förklarades August af

Stor-Polens konfederation vara afsatt *), hvarefter en ny konung valdes.

Emellertid var Kalisch i sachsiske öfversten Brauns händer, och som denne var ansedd såsom en mäktig sträng och krigisk herre, hade konung August hopp att den lilla staden länge skulle trotsa hans fiender. I sjelfva verket förtjenade öfversten likväl icke de goda tankar, som hans suverän hyste om honom.

En af de första dagarne i April månad blefvo de på vallarne vakande sachsarne öfverraskade af att se en liten trupp zigenare slå sig ned i fästningens omedelbara närhet. Då, liksom äfven nu för tiden, var denna egenomliga folkstam ganska allmän i Europa. Kommande från Indien, hade zigenarne redan då utbredd sig öfver Asien, Afrika och Europa, aldrig samlande sig i större skaror eller sökande sig fasta boningsplatser, utan dragande omkring i mindre trupper eller familjer. Jag har gjort ett försök att historiskt konstatera vid hvilken tid denna människoras för första gången visade sig i Europa, och ehuru det historiska materiel, som dervid stått mig till buds, varit ganska vanskligt och svårt att rätt behandla, tror jag mig dock kunna fastställa året 1406 såsom det rätta. För närvarande antager man att i Europa finnes omkring en half million zigenare.

Den zigenarfamilj, som vid nyss nämnda tillfälle lagrade sig på trettio stegs afstånd från Kalischs vallar, bestod af endast fyra medlemmar, så vida man icke till familjen måste räkna den gamla magra hästen, en liten den allra älskligaste åsna med den mest utpräglade åsnetyp framträdande i både ögon och öron, samt en liten gris, hvilken genast befriades ur sitt obehärliga läge bland de husgerådssaker, hvarmed vagnen var lastad, och släp-

*) Konung Carl sände Arvid Horn till konfederationens sammankomst i Warschau, och hufvudsakligen genom hotelser och mutor lyckades det Horn att genomdrifva konung Augusts afskedande. Den sige Stanislaus Leczinsky, som sedermera blef konung, skref då ett ödmjukt och inställsamt bref till konung Carl, i hvilket bland annat anmärkningsvärdt äfven läses en lyckönskan till Carl, emedan denne vunnit »ran att medelst genomdrifvandet af detta beslut hafva fåst Polen».

tes att föda sig sjelf med det frodiga ogräs, som växte likt en urskog öfverallt i närheten af fästningen. Om man räknar dessa tre hyggliga individer till familjen, så blir antalet af dess medlemmar ökad till sju. De menskliga varelserna voro emellertid endast fyra.

Två af dessa voro karlar, hvaraf borde följa att de båda andra måste vara qvinnor. Logiken måste emellertid i detta fall tåla sig med en dugtig örfil, såsom slutet af detta kapitel skall visa. Obestriddigt var emellertid, att under det två medlemmar af sällskapet voro iförda karldrägter, voro de båda andra klädda såsom qvinnor. Alla fyra hade den skönaste orientaliska hy, någonting midt emellan svartbrunt och olivgult, karlarne hade dessutom ett korpsvart hår, glänsande af olja, som tillbakastade Aprilsolens muntra strålar. Af de båda qvinnorna hade isynnerhet den ena, en liten ung förtjusande varelse, de skönaste svarta zigenarögon, men angående de öfriga skulle hvar och en, som studerat detta folks utseende, hafva anmärkt, att ögonen hade en färg, som hos detta mörkögda folk var högst ovanlig. Åtminstone har jag aldrig hört, att någon sett zigenare med blåa och gråa ögon, men . . . nåväl, naturens nycker äro lika underbara som de äro oberäknliga, och ögonens färg är hos hvarje folk underkastad omvexlingens allmängiltiga lag.

De godmodiga sachsarne tänkte emellertid icke på att så noga undersöka, huruvida dessa nomader hade alla de tecken, hvarpå de plåga igenkännas. De gjorde sig lustiga öfver deras häst, öfver åsnan, ja, till och med öfver den lille grymtande passageraren, och när dessa tre hederliga individer icke mera erbjödo några anledningar till skämt, vände de lustiga soldaterna sig till att beundra zigenarqvinnornas vackra växt, besynnerliga klädedrägt och sköna ansigten.

Den ena qvinnan var af samma kroppshöjd som de flesta andra medlemmar af det täcka könets af Eva stiftade förbund — hvars ändamål är mankönets fullständiga underkufvande, ehuru, besynnerligt nog, männens utrotande från jorden ingalunda ingår i deras önsknningar och planer. Den andra qvinnan deremot var af en växt och en

kroppshöjd, som inom nyss beskrifna förbund torde få anses jättelik och som, gudskelof, icke är vanlig. Hon var minst tre alnar lång och hade former, som . . . ja, som i all sin yppighet mera ogeneradt kunna betraktas än beskrivas. Det fans någonting öfverdrifvet, någonting karrikatyrlikt i allt detta och herrar sachsare, som från vallarne togo sceneriet i betraktande, visade minst lika stor qvickhet som våra dagars Kasper och Söndags-Nisse. Fastän de förlöjligade den stora qvinnan, kunde de likväl — sådan är menniskan — icke taga sina ögon från henne.

Zigenarne bekymrade sig emellertid icke om soldaternas anmärkningar och, ehuru qvickheterna haglade från vallarne lika tätt som ett kulregn, låtsade de icke höra dem. Helt lugnt och hemmastadt togo de fram ur vagnen en gammal och sotig kastrull, samlade allt brännbart, som de på marken kunde öfverkomma, och tände upp en eld, öfver hvilken kastrullen sattes, sedan den blifvit fylld med vatten ur ett medfördt förråd och sedan några stycken kött och fläsk blifvit nedkastade på dess botten.

Den jättelika qvinnan föll på knä framför elden och sysselsatte sig så flitigt med dess matande, att hon till en början icke tycktes märka de spefulla anmärkningar, hvartill detta gaf soldaterna anledning. Den yngre qvinnan hade ur vagnen framhemtat en kolossal träsked och satte sig ned vid andra sidan af elden, för att röra i soppan, så snart den började koka. Karlarne deremot öfverlemnade helt och hållet åt qvinnorna omsorgerna för måltiden. Den ene sökte fram ur vagnens hemlighetsfulla inre en slipsten, några saxar af olika konstruktioner samt ett par knifvar och började af alla krafter arbeta i sitt yrke, hvilket tydligen var skärsliparens. Den andre sysselsatte sina konsterna händer med att samman-sätta bitarna af en sönderslagen porslinskål. Sådant hörde till hans fack.

»Se på den stora käringen», ropade en soldat till en annan. »Ser du, Dietrich?»

»Visst f'n ser jag! Hon är stor nog att synas på flera mil.»

»Ha, ha, ha! Hennes gemål, om hon har någon, behöfver icke frukta att tappa bort henne.»

»Blott han icke sjelf går vilse, ifall han någon gång befattar sig med att klappa henne. Hon är stor nog att kunna åstadkomma en sådan olycka. Der är så stort afstånd mellan hennes kinder och hennes haka, att innan han hinner flytta handen från det ena stället till det andra, kan han hinna räkna till femtio.»

»Och glömma sin afsigt att smeka henne. Ha, ha, ha!»

»På vägen mellan hakan och kinden kan han hinna blifva vred och blidkad igen minst ett tjog gånger och det skulle kunna hända, att om han ville smeka hakan, så är han vid ett annat sinne, när han når kinden, hvaraf kunde blifva följd, att kinden finge en örfil, i stället för hakan en smekning.»

»Ha, ha, ha! Hon liknar en hexa. Tycker du icke det, Julius?»

»Jo, vid sankt Patrik, när det röda eldskenet faller på hennes ansigte, ser hon hemsk ut. Jag blir rädd.»

»Åh, lugna dig! Du är ju icke hennes gemål.»

»Nej, gudskelof! Fastän . . . hm! . . .»

»För f-n, Julius, om du har lust att blifva hennes gemål, så skjut ned båda karlarne. Din bössa är ju laddad?»

Den soldat, som bar namnet Julius, vände sig skamflat bort under kamraternas högljudda skrattsalvor.

Plötsligt blef det emellertid tyst på vallen. En ståtlig krigare med gråsprängda, väldiga mustascher nalrades i spetsen för en liten skara yngre officerare.

»Hvad är det der för något?» utbrast den ståtliga egaren till de yfviga mustascherna, hvilken icke var någon annan än öfverste Braun sjelf, så snart han anländt till platsen och blifvit varse den lilla zigenärfamiljen, som hade inrättat det så hemtrefligt åt sig på hans område.

»Det är zigenare, min öfverste», svarade en af soldaterna.

»För f-n, det ser jag väl, men hvem har gifvit dem rättighet att lägga sig här?»

»Det vet jag icke. Troligen hafva de icke sökt någon tillåtelse dertill.»

»Jaga bort dem!»

»Skola vi skjuta?»

»Gerna för mig.»

»Kanske att ett kanönskott skulle . . .?»

»Bah! Jag tänker, att en pistol är nog. Sådant pack plägar fly blott vid smällen.»

Nu trädde en af officerarne fram till den mordiska öfversten och yttrade:

»Om jag finge råda . . .»

»Råd, herre, råd», afbröt honom öfversten, »men jaga först bort packet.»

»Vi hafva här i Kalisch ganska tråkigt.»

»Nå, det vet jag väl. Har jag roligare, jag?»

»Nej, herr öfverste, i intet afseende. I delen såsom en tapper krigare allt med edert folk, till och med sjelfva tråkigheten.»

»Nå, för f-n, herre», utbrast öfversten med ett oerhärmligt uttryck af löjlig fåfänga, »låt oss då fortsätta att hafva tråkigt tillsammans. Det är det bästa rådet.»

»Likväl skulle en liten förlustelse . . .»

»För tusen stekta och frikasserade granater, hvad är er mening, herre?»

»Åh, blott att fråga, om det skulle behaga min öfverste att låta spå sig. Ingen retelse, intet nöje uppväger den känsla, som en enda blick in i den dimhöljda, mörka, hemlighetsfulla framtiden medför.»

Öfversten vände sig häftigt, så att han stod ansigte mot ansigte med den unge officeren.

»Kan herrn spå?» skrek han. »Har jag spåmän och hexmästare bland mina officerare? Har jag det, hvaba?»

Officeren bugade sig och lade handen på hjertat.

»Värdes förlåta mig, min öfverste, om mitt förslag misshagar eder! Jag för min del får bekänna, att jag icke eger den hemlighetsfulla förmågan att blicka bakom framtidens täckelse.»

»Nå, det var då rasande väl, det.»

»Zigenarqvinnorna deremot äro de förträffligaste spåqvinor i hela världen.»

»Ah! Det förändrar saken. Men . . .»

Nu kommo äfven de andra officerarne fram till öfversten och understödde så kraftigt sin kamrats förslag, att öfversten gaf vika.

»Nå», utbrast han, »låt hemta upp dem då, men jag vill icke låta spå mig, jag.»

»Jo, herr öfverste», ropade officerarne i korus. »I måsten föregå med godt exempel.»

»För tusen millioner stekta . . ., jag har väl min fria vilja, jag?»

»Vi bedja . . .», inföll en.

»Det är ju icke farligt», insinuerade en annan, som troligen var en i grund och botten elak spjufer.

»Det är blott ett skämt.»

»En förlustelse.»

»Nå, släpp in packet då! Jag måste väl låta spå mig», utropade slutligen öfversten, hvilken, all sin utvärtes barskhet oaktadt, var sina officerares slaf — ett förhållande, som äfven inom andra länders arméer är mera vanligt, än man skulle vara böjd att tro.

Till följd af öfverstens medgifvande skulle man nu öppna underhandlingar med zigenarne, och alla hyste den föreställningen, att det icke skulle möta några svårigheter att öfvertala dem.

Det fans bland officerarne en, hvilken på grund af sin väldiga, dånande stämma bland kamraterna gick under namnet »åskan».

»Hvar är åskan?» hördes ett rop bland officerarne. »Han skall ombestyras saken. Ah! Är du der? Nåväl, häf upp din åsklika röst och inbjud det lysande sällskapet der nere att gästa i vår goda stad.»

»Åskan» flåsade efter luft och, sedan lungorna blifvit fyllda, började han:

»Låten upp edra öron, I kringirrande öknens barn, I ättlingar af indiska förfäder! Hören I mig?»

Men skärsliparen slipade, porslinsammansättaren snur-

rade oförtrutet med sin borrh, den brunögda lilla zigener-skän stack slevven ned i kastrullen och rörde omkring i den af hjertans lust och den jättelika, formfulländade qvinnan böjde sig ned för att blåsa under elden. Ingen tycktes hafva hört något. Åskan måste därför dåna ännu en gång.

»I svartögda, mörklockiga, dunkelhyade skönheter af en främmande folkstam och I af den brännande solen brynte män från fjerran belägna nejder, hören!»

»Åskan» hade talat, och hans ord, präglade af en nästan homerisk skönhet, rullade ned utför vallens sluttning och brummade i zigenarnes öron med en så förfärlig styrka, att de nu ovilkorligen måste höra.

Alla fyra rusade upp. Karlarne aftogo sina hufvudbonader till helsning och qvinnorna nego. Det låg emellertid en viss ädel värdighet i de åtbörder, hvarmed dessa halfvildar helsade soldaterna och deras förmän. Det var det vilda naturtillståndets vördnad, som här hembars åt de mest dyrbara frukterna af ett modernt samhälles civilisation. Ack, ännu i nittonde århundradet är militärmakten tyvärr all civilisations blomma, dess mest omhuldade frukt, ett påstående, hvilket kan synas paradox, men icke desto mindre är en sanning.

Qvinnan med den jättelika växten och de rikt utbildade formerna upphof sin röst — en skrikande och gnällande stämma — och besvarade åskans ord på ett språk, i hvilket tyska och polska voro systerligt förnade.

»Vi skola hafva den äran att höra, om deras högvalborne excellenser göra oss den äran att tala till oss.»

»För f-n, hon har lefnadsvett, den der karingen», mumlade öfverste Braun, när hans öra smektes af den lysande titeln »excellens».

Nu dånade åter »Åskan».

»Vi, alla samtliga, excellenser, generaler och öfverstar, anhålla allra ödmjukast, att öknens hyggliga barn täckas göra oss den äran att träda innanför vår stads murar och låta oss bevittna den konst, den hemlighets-

fulla konst, för hvilken de äro berömda i hundranittionio konungariket.»

»Anfäkta!» hviskade nu den ene zigenaren till den mörkögda flickan. »Allt går oss väl i händer.»

»Tig!» hviskade hon till svar.

Men den jättelika qvinnan ordnade med behagsjuk sorgfällighet åtskilliga delar af sin toalett, innan hon svarade:

»Hvilken konst? Vi känna inga andra konster än den att laga sönderslaget glas och porslin samt slipa saxar.»

»För f-n», dånade »åskan», »I kunnen väl spä, vet jag?»

»Spå? Näja, min moder, hvars ben multna under en varmare himmel, lärde mig i min barndom att blicka in i framtiden. Är det den konsten, deras högvälborne excellenser, generaler och öfverstar längta att få se?»

»Just den är det. Vi önska att få lyfta en fläk af den slöja, som döljer framtidens perspektiv.»

»Ack, ack», gnälde zigenerskan, »få äro de, som der få se hvad de vilja skåda, men . . . I skolen få kasta en blick ditin.»

»Skynden eder!»

Zigenarne slöto sig tillsammans liksom till öfverläggning. Derefter rycktes kastrullen af elden, hvars bränder kringspriddes och småningom slocknade. Kastrullen med dess varma innehåll förflyttades upp i vagnen, grisen fångades och måste ånyo, trots de lifligaste protester, intaga sin obehväma plats bland mobilierna innanför vagnshäcken och slutligen måste hästen draga hela härligheten bort till ett ruckligt skjul, som befann sig omkring femtio alnar derifrån och fordom blifvit begagnadt af arbetarne vid någon reparation, som företagits på fästningen. Ännu kunde man på marken i skjulet se stora högar af stenflisor, hvilka vittnade om, att man der inne hade sysselsatt sig med att tillhugga och »tukta» de stenar, som nu sutto i murarne.

Hit förflyttades hästen och åkdonet, åsnan följde efter och blef bunden vid vagnen. Nu var zigenarsällskapet färdigt att hålla sitt intåg i staden och som skjulet

låg blott få steg från portarne, dröjde det icke länge, innan de begärde att blifva insläpta — en begäran, hvilken naturligtvis icke rönt afslag, då öfversten sjelf stod uppe på vallen och ropade ned till sitt folk:

»Öppna då, för sjutton . . ., öppna! Har jag ingen vilja, jag, eller skall man icke lyda mig?»

Snart voro de fyra zigenarne omringade af officerare och soldater, hvilka genom tusende skämt och upptåg framkallade skratsalvor i den uppslupna kretsen.

»Hvem är det, som vill veta sitt framtida öde?» sporde den jättelika zigenerskan med sin skrikande röst, men med ett så högtidligt tonfall, att skämtet och skratet förstummades. En och annan fans till och med, som kände en rysning.

Snart tog dock den yra sinnesstämningen åter ut sin rätt. Under många skämtord, hvilkas höfiga form knappt förmådde dölja den verkliga ringaktningen, tvingades öfversten att vara den förste, som »lyfte en fik af den slöja, som döljer framtidens perspektiv».

Zigenerskan tog hans hand, blickade länge och uppmärksamt på dess linier samt räknade dem både från handleden till fingerspetsarna och från handens ena sida till den andra, under det att hon mumlade obegripliga ord.

»Du är olycklig i kärlek», sade hon slutligen. »Du älskar en kvinna . . . hm, hm, hm! . . . jag tror att hon är din hushållerska . . . ja, så förhåller det sig verkligen . . . men du har hittills förgäfves sökt att beveka henne . . . ah! hon tycker mera om dina officerares svarta mustascher än om dina gråa.»

Ett skallande gapskratt belönade spåqvinnan och bevisade, att hennes konst icke var charlataneri. Förargad och röd i ansigtet, drog öfversten sin hand tillbaka, men zigenerskan hade redan sett allt hvad hon behöfde se.

»Du anstränger dig förgäfves», fortfor hon med hemsk och högtidlig stämma, »att föryngra din gamla kropp. Hon bryr sig icke om dig och medan du, älskogskrank, smyger dig utanför hennes dörr för att spionera på henne, gifver hon sin verkliga älskare de ömmaste försäkringar i din egen sängkammare.»

Ännu en skrattsalva utbröt och »åskan» framdånade ett väldigt:

»Bravo! Käringen är i sanning hemma i sin konst.»

Öfversten ville draga sig undan de spefulla blickar, hvarmed han öfverallt helsades, men utanför kretsen af krigare hade slagit sig en ring af borgare. Det var omöjligt för öfversten att tränga igenom denna mur. Han måste därför uthärda ända till slutet.

»Gamle narr!» fortfor zigerskan. »Du jägtar efter qvinnor, så att du glömmet dina pligter mot din konung. Medan du spejar efter din hushållerskas kjortlar och låter dina underhafvande sköta sig sjelfva, skall du en vacker dag falla i händerna på din konungs fiender och blifva förd härifrån såsom fånge. Det skall blifva slutet på din bana.»

Öfversten var blodröd af vrede och skam. Han skulle hafva velat sjunka ned i jorden och försvinna, men då detta icke lät sig göra, ville han i stället med stolta ord tillintetgöra hexan och minska det intryck, hennes ord hade gjort på mängden.

»Gemena lögnerska . . .»

Zigerskan upplyfte sitt hufvud och slungade på den morske öfversten en blick, hvilken kom denne att förstummas redan i inledningen till det tal, med hvilket han ämnade dräpa den stora qvinnan. Han tyckte, att hennes hvita ögonstenar glänste mot den mörka ansigts-hyen på ett sätt, som var riktigt hemskt.

»Ha, ha, ha!» skrattade zigerskan och öfversten ryste, ty han tyckte, att hennes skratt var ännu hemskare än hennes blickar. »Gamle, förlevade narr, du uppstoppade beläte af en krigare, vill du påbörda mig, att jag ljuger? Ha! Då skall jag tala om för dina officerare och för de gode borgarne här, hvad du företog dig en natt för sex veckor sedan.»

»Nej, för sjuhundratusen stekta . . .»

»Ah, I sen, godt folk, att han är rädd för att få höra det. Nåväl, han har också orsak att önska, att det må blifva fördoldt och begrafvet i glömskans flod. Men jag skall tala om det, jag. Han gick den natten till en

'klok gumma' och köpte af henne en liten flaska med droppar, som skola hafva den underbara egenskapen att väcka genkärlek hos den mest kallsinniga qvinna. Ha, ha, ha! Den gången gaf han ut sina pengar ganska obetänksamt.»

Öfversten, som ganska väl visste, att allt hvad zigenerskan hade sagt honom, var rena sanningen, smög sig undan och försvann bland mängden. Officerarne och folket, hvilka äfven hade kännedom om öfverstens svaghet, skrattade och gjorde sig lustiga öfver honom, sedan han försvunnit och således den sista återstoden af respekt hade flugit sin kos.

Emellertid är det, som man vet, en sanning, att de menniskor äro ganska få, hvilka icke hafva någon svag sida, som de ogera vilja se uppenbarad och gjord till föremål för offentligt åtlöje. Att detta verkligen är förhållandet, det visade sig äfven här, ty den ene efter den andre af officerarne, hvilka hade med så stor ifver utverkat sig tillåtelsen till den »förlustelsen» att låta spå sig, drog sig småningom tillbaka och försvann från skådeplatsen, utan att ens viså fram sina händer för Sibyllan. Hennes kunskap om öfverstens mest ömtåliga hemligheter hade förvandlat det åtlöje, för hvilket de ämnade göra den mörkhyade profetissan till föremål, till en känsla, som nära nog liknade fruktan.

Platsen var snart tom på officerare. Soldaterna, som sågo sina förmän smyga bort, skrattade i skägget och följde deras exempel. Slutligen återstodo endast några borgare och vare sig nu att dessa hade mera rena samveten än militärerna, eller de voro i högre grad än dessa väpnade med det moraliska mod, som icke bäfvar för att höra sanningen — nog af, de läto spå sig och zigenerskan, hvars läppar nu flödade af förutsägelser om lycka, om stora arf, om sköna och trogna hustrur och barn i dussintal, inhöstade under en half timma ganska många slantar.

Zigenarkarlarna, hvilka förde med sig de verktyg, som tillhörde deras yrken, gjorde också goda affärer. Den ene slipade under denna halftimma två dussin knifvar

och den andre sammanfogade med tillhjälp af sin »drill» och några jerntrådsbitar tio spruckna lerkrukor och en dyrbar antik vas af lera.

När den siste borgaren hade blifvit spådd och den sista knifven slipad och den antika vasen sammanfogad, drog den hedervärda zigenarfamiljen sig ned åt staden och träffade öfverallt på nya kunder. Mötte de icke på gatan någon, som ville veta sin framtids öden, eller sågo de icke på gatan någon, som kunde misstänkas för att hafva en knif att låta slipa eller en kruka att sammanfoga, så gingo de in i husen och der slog deras sökande sällan fel. I hvilket hus finnes väl en jungfru, som icke vill låta spå sig, en husmoder, som icke har en dålig och slipning behöfvande sax eller en köksa, som icke kan uppleta mera än ett tjog sönderlagna kärll af allehanda slag?

På detta sätt kom zigenarfamiljen småningom in i sjelfva hjertat af staden, utan att någon tänkte på att hindra dem eller att anse deras inträngande obehörigt.

En gång, under det att de, åtföljda af en skara hygglig och skrikande Kalischungdom, gingo den korta vägen från ett hus till det närmaste, hviskade en af karlarne till den stora qvinnan:

»Vid Jupiter! Om du icke vore prest, skulle jag vilja svärja på, att du är zigenarkäring. Du är fulländad skådespelare, min vän. Nå, kanske hör det i någon mån till professionen.»

»Min vän», svarade hon i samma hviskande ton, »jag finner min rol gemen och mitt beteende klandervärdt, men jag underkastar mig det för din och hennes skull.»

»Ädla människa!»

»Tyst nu! Vi få talas vid sedan.»

TJUGOFJERDE KAPITLET.

Fortsättning af det föregående.

Klockan var omkring fyra på eftermiddagen, då zigenarne gingo in genom den smala förstugudörren till ett hus i en af de mera aflägsna gatorna. Det var dock ingalunda en gränd af det slag, som man ofta i en svensk stad påträffar och hvarest en menniska, om hon förirrar sig dit, blir begäpad såsom ett vidunder af hundratals till fönstren, förstugudörrarne och portarne skyndande individer af ett släkte, som till det yttre ganska nära liknar människan, men som till sina inre egenskaper tyckes befinna sig på det darwinska öfvergångsstadium, för hvilket naturforskarnas ännu icke tro sig hafva funnit några representanter. De misstaga sig. Representanterna finnas, »den felande länken» påträffas ganska ofta i *små* städer, i *små* gränder och i *små* samhällen i allmänhet. I större samhällen är den mera sällsynt, åtminstone intill denna dag.

Folket vid den gränd, dit zigenarne vid 4-tiden kommo, tillhörde emellertid icke denna antediluvianska människoras. Intet enda ansigte syntes nyfiket stirra på dem. Man såg dem visserligen, men man »förgäpade sig» icke på deras besynnerliga utseende.

Sedan de inkommit i förstugan och dragit förstugudörren till efter sig, höllo de en kort och med hviskande röster förd öfverläggning, efter hvars slut de under mycket buller begäfvos sig uppför en trappa, som ledde till husets öfre regioner. En dörr öppnades och en korpulent herre,

som utan tvifvel hade blifvit förvånad öfver bullret och ämnade efterforska dess orsak, trädde dem till mötes.

Den tjocke herren hette Lang och är väl bekant för våra läsare.

»Hvad nu? Hvad f-n viljen I här?» röt han i myndig ton.

Det hedervärda zigenarsällskapet omringade honom under helsningar, som voro alltför ödmjuka, för att vara uppriktigt menade, och alltför närgångna, för att vara riktigt höfliga.

Den ene af karlarne sträckte mot honom sina båda händer, i hvilka han hade en slipsten och en nyss slipad dolk. Båda dessa ting förde han fram och åter inför Langs ögon så ofta, att denne mot sin vilja nödgades se på dem. Den andre framräckte sin »drill» och en nyss lagad porslinskål. Qvinnorna svärmade omkring honom och voro till och med så närgångna, att de togo hans egen näsduk ur fickan och aftorkade dermed den svett, som samlade sig på hans panna.

Under allt detta ljöd ett virrvarr af röster.

»Jag slipar knifvar», skrek den ene, »skall jag slipa en åt er?»

»Jag lagar gamla krukor, om I behöfven min hjälp, herre.»

»Jag spår i händerna», skrek den formfulländade qvinnan.

»Och jag dansar», sjöng den andra, under det hon snurrade omkring den stackars karlen som ett spinrockshjul kring sin axel.

»Knifvar, saxar, dolkar, svärd — allt slipar jag.»

»Krukor, skålar, krus — allt lagar jag.»

»Viljen I veta era öden?»

»Viljen I dansa en dans med mig?»

Allt detta förvirrade Lang utomordentligt och han hade knappt så mycken besinning kvar, att han kunde se, att den ena qvinnan hade ett vackert ansigte och den andra mycket annat, som var vackert.

»Puh! Puh! . . . Puh! Viljen I förgöra mig, ert s-s pack?» utropade han.

»Jag skall spä er», skrek den stora zigenerskan med sin hemskaste diskant, »men icke här ute. Bor herrn här i förstugan kanske?»

»Ack nej, puh! . . . jag bor der inne. Stigen in, stigen in, godt folk», yttrade Lang, hvilken, sedan hans ögon en gång hade upptäckt den stora zigenarqvinnans kroppsliga företräden, icke förmådde taga sin blick ifrån henne.

Sällskapet förfogade sig in i ett tarffigt rum, hvar-est en stark lukt af sprit mötte dem. En på bordet stående flaska förrådde ännu tydligare den sysselsättning, hvare den korpulente lakejen hade blifvit störd.

Liksom dragen af en magnet höll Lang sig i närheten af den stora qvinnan, som han med oblyga blickar mönstrade på alla sidor.

»Nå, skall jag spä er?» sporde hon.

»Ack, ja!» svarade han och räckte fram sin ena hand, under det att han försökte låta den andra armen förrira sig kring hennes mjuka lif — en artighet, hvilken hon afböjde på ett så bestämdt sätt, att han måste afstå derifrån. En smula förlägen gömde han handen i sin byxficka och mumlade:

»Hon gör sig bara till. Sådana qvinnor bruka vara . . .»

»Hvad sägen I, min herre?» skrek hon i detsamma.

»Ack! . . . Hm! . . . Jag säger ingenting, alldeles ingenting . . . nämligen intet annat än att jag är . . . är förtjust i eder, hm! . . . hm! . . . maken till qvinna har jag aldrig sett.»

Emellertid skärskådade hon mycket uppmärksamt de hieroglyfiska linierna i hans hand. Slutligen kastade hon den ifrån sig, ropande:

»Fy! . . . En fångvaktare!»

»Hvad behagas?»

»Jag ser, att I är en fångvaktare.»

»Du misstager dig, min sköna.»

»Verkligen?» utropade hon, åter fattande hans hand och noga beskådande dess inre. »Här står det likväl

tydligt. Sen I denna linien, som börjar här vid tummens rot och förlorar sig i midten af handen?»

»Ja, visst f-n . . .»

»Den linien säger mig, att I hafven en qvinna såsom fånge här i huset. Nå, det rör mig icke, och jag kan väl spä er ändå.»

»Det var beskedligt.»

»Men blott på ett vilkor?»

»Nåväl.»

»Att du också låter mig spä qvinnan.»

»Hvilken qvinna? Är jag gift, jag?»

»Fången.»

»Ah! Du vill spä henne? Du är mån om förtjensten, du?»

»Det är så dåliga tider.»

»Men om jag icke vill låta dig spä henne?»

»Då går jag min väg.»

Hon gjorde en rörelse, liksom om om ville aflägsna sig.

»Nej, för f-n», utropade han, »gå icke!»

»Nå?»

»Skicka bort de andra och blif kvar här hos mig, så skall du få se och spä min fånge.»

Lang hade säkerligen helt andra afsigter med denna sin begäran än dem, som han lät påskina.

»Nej, min herre, de måste förtjena något, de också, och I hafven utan tvifvel någon sax att låta slipa, någon krukka att hopsätta. Och kanske har hon, er qvinliga fånge, också något arbete åt dem. Derför må de gerna stanna kvar så länge.»

»Förstockade envishet!» brummade Lang. »Hon borde likväl förstå min mening. Nå . . . jag får väl släppa in den andra då. Det kan ju icke vara farligt. De känna henne ju icke. Bah! Zigenare!»

Han gick bort till en dörr, som var förvarad med ett hänglås af temligen gigantiska dimensioner — förr i verlden skrämde man tjufvar med stora lås — satte en nyckel i låset och öppnade den. Derefter satte han en annan nyckel i det nyckelhål, som fans i sjelfva dörren,

och med ett gnisslande ljud skötos riglarne tillbaka. Dörren var öppen.

Under det Lang sysselsatte sig med dessa göromål, hviskade en af karlarne till den lilla zigenerskan:

»Hvar äro de andra tre?»

»Troligen hafva de rest hem till Sverige, för att aflägga räkenskap inför sin herskarinna. De talade om denna färd för lång tid sedan.»

»Ah! Så mycket bättre!»

Dörren till det inre rummet var öppen. En mild, ljuf och behaglig röst hördes.

»Kommen I ändtligen för att återgifva mig friheten?»

Vid ljudet af denna röst gick en sprittning genom den ene zigenaren och han gjorde en rörelse, liksom om han hade velat störta fram och in till den talande. Den jättelika zigenerskan höll honom tillbaka.

»Icke ännu», hviskade hon, »icke ännu! Vi måste först veta, hvar de tre andre äro, på det att vi icke må blifva öfverraskade af dem, när vi tro allting vara i ordning.»

Emellertid svarade Lang på den fråga, med hvilken man mötte honom, då han öppnade dörren:

»Nej, min sköna, men som jag är en i grund och botten god och beskedlig man, vill jag unna eder någon förströelse. Kom ut, min sköna dam, så fån I se!»

Lätta steg hördes och en ung, vacker qvinna trädde fram i dörröppningen och stannade förvånad vid åsynen af den scen, som det yttre rummet företedde.

Det var Maria Baumhauer.

Ett utrop undföll henne, då hon blef varse zigenarne, och hon gjorde en rörelse, som utvisade verklig häpnad. Derefter blef hon stående liksom förstenad och blickade ofvändt på samme man, som nyss vid ljudet af hennes röst hade velat skynda in till henne.

Kände hon denne zigenare?

»Nå, min herre», skrek nu den jättelika qvinnan, »kom nu hit, så skall jag säga er, hvad jag nyss läste i er hand. Sedan skall jag hafva den äran att spå den unga damen der.»

Lang nalkades henne och som han tyckte, att hans beredvillighet att öppna för fången borde hafva någon belöning, sträckte han ut sina armar och lade dem kring den stora zigenerskans väldiga lif, drog henne till sig och närmade sina läppar till hennes.

Nå, nog fick han sin belöning, ehuru den icke var af det slag, som han väntade. Den stora damen gjorde sig utan svårighet fri från omfamningen, upplyfte sin stora hand och gaf herr Lang en väldig örfil. Detta var den enda belöning, som Lang undfick.

»Kanske ären I nu så lugn, att I kunnen höra hvad jag nyss läste bland linierna i er hand?»

»Oh!»

»Jaså, I svaren 'jo!' och är således lugn?»

»Oh!»

»Godt! Hör alltså! Jag såg i din hand, att rätt snart kommer den man, som du minst af alla ville se för dina ögon, och att han har i sin hand ett starkt tåg, tvinnadt af god hampa från Pommern.»

Liksom för att göra spådomen fullkomligt tydlig, tog en af zigenarkarlarne fram ett dylikt tåg, men Lang var alltför förvirrad att se det. Passion och skam kämpade inom honom. Det enda, som han förmådde svara, var det förut hörda:

»Oh!»

»Vidare stod i din hand, att du har tre goda vänner, som ila till din hjälp, men komma för sent.»

»Det tror jag väl», pustade Lang, »de äro ju i Sverige, de. Jag börjar nästan tycka, att det vore bäst, om jag vore der, äfven jag.»

»Det bästa hade varit, att du förblifvit der, medan du var der, ty hör vidare, hvad jag läste i din hand. Den man, som kommer med det starkt tvinnade tåget, kommer att binda dig till händer och fötter och kasta dig in i den håla, der du så länge har mot all rätt och mensklighet förvarat denna unga dam . . . Ah, jag ser, att han redan är här.»

Zigenaren trädde fram och höll upp sitt tåg inför ögonen på den förskräckte lakejen. Hans ögon stodo stilla

af fasa, ty han igenkände nu ganska väl mannen med hamptåget.

»Kaptenen! . . . Jag är förlorad», utropade han plötsligt. Derefter kastade han sig ned på knä och bad om nåd.

»Fy!» utbrast Bandholtz, ty det var han, »jag vill icke vidröra dig, usle skurk. Må Henrik binda dig!»

Med dessa ord kastade han tåget på golfvet och ilade bort till Maria, som glad och lycklig sjönk i hans armar.

Hvad de hade att säga hvarandra, låter sig lätt tänka, och vi anse bäst att förbigå det, emedan älskande alltid tala ett språk, som svärigen kan återgifvas och som, om det återgifves, förlorar sin finaste doft.

Henrik utförde emellertid ärligt den gifna befallningen. Han gjorde alltid sådant arbete, att man kunde lita på dess hållbarhet.

För läsaren, som nu igenkânt de handlande personerna i dessa scener, vore det egentligen icke af nöden att mera orda om hvad som skedde i herr Langs bostad och vi skulle kunna avsluta detta kapitel, om icke två ting ännu påkallade en beskrifning.

Det ena af dessa ting är sättet, huru zigenarne kommo ut ur staden, och det andra är en djerfhet utan like, hvilken Henrik lät komma sig till last.

Hvad det förra beträffar, så är beskrifningen derom denna:

Sedan herr Lang hade blifvit inburen i det inre rummet, kvarstannade kapten Bandholtz, Hedenius och Henrik hos honom så lång tid, som behöfdes för Maria och Leonora att i det yttre rummet iföra den förra en zigenardrägt, liknande den, som Leonora sjelf bar. När detta var gjordt,ingo herrarne och Henrik komma ut, men Lang kvarstannade naturligtvis, och på det att han icke alltför snart skulle blifva fri, stängdes dörren först med rigeln och sedan med hänglåset. Derefter begaf man sig derifrån och efter att här och der hafva spått någon enfaldig person eller slipat en knif och lagat en kruka, anlände sällskapet småningom tillbaka till stadsporten, genom hvilken de utan invändningar släpptes. Hvad man mest fruktade, nämligen att någon af vakterna vid porten kunde

märka, att sällskapet blifvit tillökadt med en person, inträffade icke, troligen af den orsaken, att de soldater, som vid deras inträde i staden stodo på post, nu hade blifvit aflösta af andra. I sjelfva porten spådde Hedenius en gammal korporal, som till betalning därför erbjöd honom, den jättelika zigenarqvinnan, en klunk ur sin fältflaska, hvilket den gode pastorn dock afböjde. I skjulet återfunno de sina tillhörigheter i orubbadt skick, hvilket isynnerhet fröjdade Leonora, som varit mycket orolig för sin åsna, enligt hvad hon sjelf försäkrade. Man steg upp i vagnen och under hurrarop och speglosor från soldaterna, som samlats på vallarne, körde man derifrån. En half mil från staden lemnade man häst, vagn och gris åt sitt öde, klädde om sig och begaf sig till fots till närmaste värdshus, hvarest goda hästar voro tillreds, hvilka snart förde dem långt bort från det farliga granskapet.

Historien om Henriks exempellösa djerfhet är mycket kortare. Den saken tillgick egentligen så, att då den hederlige gossen hade bundit Lang, smög han sig bakom Leonora och tog henne i famnen, ja, ehuru vi nästan blygas på Henriks vägnar, måste vi likväl sanningsenligt erkänna, att karlen hade den lägheten att äfven taga en kyss.

»Oförskämde!» utropade Leonora, rodnande till och med under den smink, som förlänade henne zigenarhy.

»Säger du så en gång till, så måste du gifva mig ännu en kyss.»

»Oförskämde!» utbrast den oförsigtiga flickan.

TJUGOFEMTE KAPITLET.

Ett vinstgifvande fynd.

Vi hafva nu kvarhållit läsaren så länge på utländsk mark, att vi känna oss manade att vederqvicka honom med ett besök i det kära fäderneslandet. Dock är tillståndet der vid denna tid i sjelfva verket sådant, att det icke är egnadt att skänka någon vederqvickelse eller in-gjuta glädje i ett fosterlandsälskande sinne.

Låtom oss besöka landsbygden och låtom oss vända oss till hvilken landsända som helst. Öfverallt skola vi finna samma elände, samma missnöje, samma nöd. Det genom kung Carls olycksaliga krigslystnad utarmade folket älskar ännu sin kung, men der gror i hjertat en bitter fiendskap mot de högre stånden och särskildt mot ledamöterna i riksstyrelsen, emedan folket tror, att dessa begagna sig af konungens frånvaro till att rikta sig genom utpressningar.

»Om blott konungen ville komma hem», det var det allmänna talesättet, »så skulle han snart gifva folket rätt, men konungen har så mycket att göra med rikets fiender, att han icke kan komma hem och taga sina embetsmän i upptuktelse.»

Under tiden sletto riksrådena ondt i dubbelt mått. Konungen yrkade på nya utlagor och grälade skriftligen ganska tappert på herrarne, när de icke fort eller rikligt nog förmådde efterkomma hans bud. Å andra sidan stod folket med sitt hat och lät hvarje penning, som utkräfdes, åtföljas af förbannelser öfver herrarne.

Sådant var tillståndet inom landet, medan kung Carl under vintern 1703—1704 låg i Heilsberg och ledde lustigt, höll baler, spektakler och gästbud för de penningar, som hans ströfkorpser utpressade i de polska städerna under namn af brandskatter eller under andra dylika förevändningar — penningar, hvilka, om de hade blifvit nyttigt använda, kunde i icke obetydlig mån hafva lindrat det hemmavarande folkets börda, såväl som riksrådets bekymmer.

Fastän de styrande herrarne efter bästa förmåga sökte hemlighålla de underrättelser, som inlupo om konungens lustiga lif i det biskopliga residenset Heilsberg, så hviskades dock om saken bland borgerskapet i Stockholm, som hade handelsförbindelser på utrikes orter. Från borgerskapet kom ryktet snart ned bland den lägre och lägsta befolkningen. Följden var att bland hufvudstadens drägg rådde en jäsning, hvilken hos dem var så mycket mera obefogad, som de åtminstone icke förlorade ett enda öre på konungens krig eller på konungens nöjen. De hvarken egde något att skatta för eller något, som kunde i mät tagas, och dem skulle det i sjelfva verket hafva varit likgiltigt, huru folkets medel användes, om icke den rådande betryckta ställningen hade minskat inkomsten af deras yrke, som var tiggeriet.

Två af dessa sjunkna individer befunno sig en dag i början af april månad 1704 vid Skeppsbron.

Läsaren har förut gjort dessa båda personers bekantskap och ehuru det i sanning icke är angenämt att påminnas om bekantskaper af detta slag, måste vi likväl bedja läsaren erinra sig de båda druckna män, hvilka ofredade Maria Baumhauer, då hon en dag till fots begaf sig utanför Stockholm på vägen till Nacka. Läsaren erinrar sig troligen äfven, att fröken Bärfelt befriade henne från dem och att detta sammanträffande mellan Maria och hofdamen gaf anledning till den intima bekantskap, den förtroliga vänskap mellan de båda damerna, hvilken medförde så sorgliga följder för Bandholtz och Maria.

Nåväl, dessa båda ruiner af män stodo vid Skeppsbron och blickade melankoliskt omkring sig.

»F-n så uselt det är nu för tiden», yttrade den ene.
 »Inga förtjenster!»

»Ingenting att stjäla heller!» svarade kamraten. »De stackars borgarne äro utplundrade af konungen och de mäktige herrarne. För f-n! De mäktige få stjäla ostraffadt, men om du eller jag kniper ett enda öre, så vill man genast hänga oss.»

»Lappri! Vi stjäla ändå.»

»Sedan vi blifvit hängda?»

»Nej, det lär tyvärr då vara omöjligt att öfva den ädla konsten.»

»Det är skada. Jag älskar konsten med passion.»

»Ha, ha, ha! Äfven jag är i denna mening konst-älskare och till bevis derpå kan jag säga dig, att om du vet någon människa i hufvudstaden, hvilken eger en skilling kvar, och du vill säga mig hvar den underliga människan bor, så går jag genast dit och stjal skillingen.»

»Nej, tack skall du ha, Plommonqvist, jag skulle nog veta tiga, om jag kände en sådan människa. För tusan, min vän, jag skulle sjelf gå åstad och befria mannen från den sorgen att se de kungliga skatteindrifvarne komma och snoka upp skillingen.»

»Du vet då ingen, som . . .»

»Nej, Plommonqvist, jag vet ingen, som har penningar, utom . . .»

»Utom? . . . Nå, Pärongren, du vet då någon?»

»Ja, men . . .»

»Hvem är det?»

»En hofdam.»

»Ah!»

»Bärfeltskan.»

»Hon som kom i vägen, när jag hade träffat den der vackra sötungen der ute åt Nackahället, du mins väl?»

»Ha, ha, ha!»

»Vet du, Pärongren, jag tror, att sötungen skulle hafva lugnat sig och gifvit mig en kyss, om icke den andra hade kommit. För f-n, jag är af naturen en rätt vacker karl.»

»Det kan icke nekas. Ha, ha, ha! Och klädd är du efter sista modet.»

Uslingen såg på sina trasor och brummade:

»Nå, nå! Mannen skall pryda kläderna och icke kläderna mannen.»

»Ett förslag!»

»Låt höra!»

»Vi uppvakta Bärfeltskan. Hon drifver samma yrke som vi och bör således mottaga oss med välvilja. Hon bestjäl enkedrottningen och vi bestjåla hvem som helst — det är enda skilnaden.»

»Tror du då, att hon skall erkänna oss som yrkesbröder?»

»Möjligtvis icke! Det är kanske bäst, att vi besöka henne, då hon icke är hemma.»

»Vi skola ingenting finna hos henne.»

»Huru? Du vet . . . ?»

»Jag vet, att hon gömmer sin affärsvinst hos andra.»

»Ah! Det förändrar saken.»

»Hon är försigtig.»

»Det hedrar henne och jag skänker henne min uppriktiga högaktning.»

»Tror du, att hon sätter värde på den? Ha, ha, ha!»

Så fortforo de båda uslingarne att under en stund utbyta sina cyniska tankar. Herrar Plommonqvist och Pärongren — men det är sant . . . våra läsare önska troligen en förklaring öfver dessa namn och denna önskan kunna vi så mycket mindre anse oberättigad, som dessa båda herrar, då vi senast sågo dem, buro helt andra namn. Förklaringen öfver namnomvexlingen ligger emellertid nära till hands. De tillhörde den klass af mänskliga individer, som har tusende skäl att dölja sig för rättvisan och dess handtlangare och som därför anse klokast att aldrig presentera sig under ett och samma namn längre än en vecka eller en månad. Hvad herrar Plommonqvist och Pärongren hette för tre år tillbaka, det kan nu alldeles icke tagas i betraktande, emedan de under den mellanliggande tiden hafva skiftat namn minst ett tjog gånger. Det är oss nog, att de för ögonblicket heta

Plommonqvist och Pärongren, men emedan intet är beständigt på jorden, kan det hända, att de nästa gång uppenbara sig för oss under nya namn, t. ex. Mandelbark, Potatisblomma, Äppelrot eller något annat dylikt.

Djupt melankolisk stod Plommonqvist och blickade ned i vågorna, som sakta squalpade mot Skeppsbrokajen.

»Du skrämmer mig», utropade Pärongren vid åsynen af kamratens djupt filosofiska tankfullhet.

»Ah! Huru? Hvad menar du?»

»Du ser ut alldeles som min kusin vid det viktigaste tillfället i hans lefnad.»

»Och det var?»

»Då han hoppade i sjön och dränkte sig.»

»Dumbom! Jag ämnar icke följa din kusins exempel.»

»Det är dumt af dig, ty . . .»

»Jag står och blickar ned i vattnet, därför att jag icke kan få klart för mig, hvad det är för ett föremål, som flyter der borta.»

»Ah! Hvar?»

Plommonqvist utpekade för kamraten med handen det ting, som väckt hans uppmärksamhet, och båda två stälde sig att stirra ned i vattnet.

»Kan du begripa hvad det är?»

»Kanske en död fisk.»

»Åhnej!»

»Då förstår jag det icke, men jag skulle gerna vilja veta, om det duger att äta, ty jag är hungrig som en kyrkråtta.»

»Om vi hade en båtshake!»

»Ja, om vi det egde!»

»Jag ser en derborta. Blif du kvar här och följ det med ögonen, så att det icke försvinner, medan jag hemtar båtshaken.»

»Gerna, men skynda dig, ty jag är hungrig och jag tror bestämdt, att det duger till mat.»

Båtshaken hemtades och efter åtskilliga misslyckade försök, hvilka framkallade rysliga svordomar, drogo de omsider upp det besynnerliga föremålet, hvilket befans

vara ett litet i oljad duk väl insvept paket af samma storlek som en vanlig plånbok.

»Var så god! Smaklig måltid! Ha, ha, ha!»

»Nog f-n ser jag, att det der ej duger till mat och det var skada, men det torde väl kunna blifva nyttigt ändå.»

»Åh, dumheter! Kasta ut det igen!»

»Det gör jag då alldeles icke. Jag veta hvad det är.»

Utan att lyssna till kamratens invändningar lösgjorde han segelduksomslaget och blottade paketets inre, hvilket befans vara en tjock plånbok.

»Ett utrop af glädje undföll honom och kamraten hade knappt hört detta, förrän han med mera intresse fäste sin uppmärksamhet vid det föremål, som Pärongren höll i sin hand.

»Vid alla gamla gudar», utbrast han då, »det är en plånbok.»

Pärongren såg sig förskräckt omkring och hviskade:

»Tyst, din narr! Någon kunde höra oss och ... du förstår!»

»Du har rätt, men vi skola undersöka dess innehåll.»

»Icke här!»

»Vi skola dela.»

»Ja, men icke här! Det vore oförsigtigt.»

»Nåväl, hvar då?»

»Vi gå in i en portgång. För tusan, min vän, i dessa fattiga tider är det oförsigtigt att visa; att man är kapitalist. Tyst för all del! Herrar riksråd kunde få veta det och då ...»

»Skulle de taga alltsammans ifrån oss och behålla det sjelfva under förevändning att skicka det till konungen. Göm den i din ficka!»

»För hin, min vän, mina fickor äro fulla.»

»Ah, det vill säga, att du har ingen hel ficka i din kostym. Nå, lugna dig! Om den der plånboken håller hvad den lofvar, så skola vi snart blifva både uppklädda och mättade.»

De smögo sig in i en tom portgång och började undersöka rofvet. Huru de än sökte, så funno de likväl

inga penningar. Plänboken, som varit väl förvarad genom den oljade duken, hade icke tagit till sig en enda droppe vatten, men detta var de båda herrarne likgiltigt, då den icke innehöll annat än bref och papper.

»Dåliga tider!» brummade Plommonqvist. »Numera kan en ärlig själ icke finna så mycket som ett öre en gång och ingenting finnes att stjäla heller. Vet du, Pärongren, hvad jag tänker?»

»Dumbheter, som vanligt!»

»Åhnej, jag tänker att världens sista tid är för handen.»

»Möjligt är det.»

»Nå, hvad är det för papper? KUNNA de belånas?»

»Här är ett kärleksbref från en fru, som heter Maria Baumhauer, till en person med namnet Abraham Bandholtz.»

»Skräp alltsammans!»

Med åtbörder och miner af dåligt lynne stälde Plommonqvist sig i porten med ryggen vänd mot sin kamrat och hvisslade en lättsinnig melodi, som de franske skådespelarne hade infört och bringat till hufvudstadens kändedom. Under tiden undersökte Pärongren plänboken med mycken omsorg.

Innan Plommonqvist hade hunnit till slutet af sin franska melodi, blef denna produkt af hans musikaliska konst afbruten. Huru skulle han också kunna fortsätta att hvissla och se likgiltig ut, då han hörde sin gode vän och kamrat utbrista:

»Vid alla underjordens gudar, detta är bättre än penningar.»

»Hvad nu? Finnes någonting, som i värde kan mäta sig med penningen? Du förvånar mig på det högsta.»

»Jo, det finnes.»

»Det vore besynnerligt!»

»Döm sjelf! På detta papper står skrifvet följande:

»Jag erkänner mig vara saker till den penningstöld, som sistlidne vår begicks hos hennes majestät enkedrottningen. Derjemte erkänner jag mig hafva vid åtskilliga

andra tillfällen olofligen tillegnet mig dels penningar, dels värdefulla smycken och andra mindre saker, som tillhöra drottningen eller andra medlemmar af kungliga familjen. Stockholm den 14 september 1700.»

»Nå», yttrade Pärongren med ett listigt leende, sedan han uppläst detta aktstycke, »hvad synes dig?»

»Mig synes, att den som skrifvit det der, månne hafva varit galen.»

»Eller också har han varit 'nödd och tvungen', liksom Brask, den bekante biskopen.»

»Måhända!»

»Det är säkert, min vän!»

»Nå, finnes icke något namn under den der handlingen?»

»Jo, visst fins der ett namn, men vid alla underjordiska afgudar, det är mig omöjligt att läsa det.»

»Det vore rasande, ty namnet är hufvudsaken.»

»Kom och hjälp mig, om du kan!»

Plommonqvist skyndade fram. Efter många försök att tyda den krångliga namnteckningen lyckades det dem slutligen att uttyda slägtnamnet, som befans vara Bärfelt.

»Mätte Pluto och andra gudar i underjorden förgöra alla, som skriva sitt namn så barbariskt.»

»Lugna dig, slägtnamnet är nog.»

»Bärfelt! Kanske fins det mer än en sådan.»

»Väl möjligt, men hos enkedrottningen finnes endast en.»

»Hos enkedrottningen? Men . . .»

»Jo, ser du, under namnet står: 'hofdam hos enkedrottningen'. Det är alldeles tillräckligt, tycker jag.»

»Vid himlen, det är nog. Det är ett dyrbart dokument.»

»Som i våra händer skall bära god ränta.»

»Du sade det.»

»Således skola vi . . .?»

»Begagna våra rättigheter, ja! Det är naturligt.»

»Mätte alla underjordens gudar välsigna sådana plånböcker!»

»Och sådana hofdamer!»

Huru hade Abraham Bandholtz' plånbok kommit att flyta upp vid Skeppsbrokajen i Stockholm?

Detta förhållande synes vara underbart, men är i sjelfva verket ganska enkelt och lätt förklarligt.

Då kaptenen begaf sig ombord på den skuta, som skulle föra honom tillbaka till fäderneslandet, hade han af fruktan att sjövattnet, ifall storm uppstod, kunde genomdränka hans plånbok och förstöra de papper, som han deri förvarade, skaffat sig ett stycke oljad duk och insvept den i detta. Derefter dolde han den i sin barm, men när stormen uppstod och han insåg, att fartyget måste gå förloradt, tog han det lilla segeldukspaketet i handen och höll det fast med krampaktig styrka, hafvande fast beslutat att icke släppa det ifrån sig. Emellertid inträffade något, som omintetgjorde hans beräkningar. En väldig våg, som bakifrån störtade öfver fartyget och med stormens tillhjälp sönderbröt masten, vräkte ett stycke af denna med sådan fart mot Bandholtz' hufvud, att han förlorade medvetandet. Det lilla paketet föll ur hans hand och följde med vågen.

Knappt hade Bandholtz, då fartyget strax derefter gick till botten, kommit ned i det kalla vattnet, förrän han återfick medvetandet. Simmande uppnådde han den kringdrifvande masten, grep tag i denna och svingade sig upp derpå. Ett ögonblick derefter blef han varse sin tjennare Henrik och var honom behjelpig att komma upp på samma vrakstycke. Sjö på sjö spolade öfver dem och uttömde deras krafter.

»Knäpp händerna samman kring masten», ropade kaptenen, »och försök äfven att sammanfläta benen, så att du icke kan skiljas från denna räddningsplanka, om du skulle förlora medvetandet.»

Henrik lydde rådet.

Huru de båda männen slutligen blefvo räddade, det veta vi.

Men paketet med plånboken? Ja, det vräktes hit och dit af vågorna så länge stormen räckte, men när hafvet blef lugnt och vattnet kunde återtaga sin naturliga strömriktning, då fördes den allt mer och mer mot norr, till dess den slutligen hamnade vid Skeppsbrokajen i Stockholm.

TJUGOSJETTE KAPITLET.

Stackars fröken!

Att besöka hufvudstaden, utan att aflägga en skyldighetsvisit hos fröken Bärfelt, det vore en ohöflighet, hvartill hvarken vi eller våra läsare böra göra oss skyldiga. Alltså träda vi in i det lilla kända hotellet vid Munkbrogatan, sedan det blifvit mörkt ute på qvällen af den dag, då de båda, hvad namnen beträffar, kameleontlika uslingarne gjorde det vinstgifvande fyndet nere vid Skeppsbron.

Allt är sig likt i den lilla boudoiren. Soffan med dess mjuka kuddar, bordet med den strålande lampan, de mjuka mattorna, de sköna, om också ganska »omoraliska» bildhuggeriarbetena och oljemålningarna — allt är sig likt. Gudinnan i detta lilla vällustens tempel, fröken Bärfelt sjelf, är också oförändrad. Hennes kinder äro ännu friska, hennes läppar röda, hennes former fylliga, afrundade och yppigt sköna.

Då vi smyga oss in, obemärkt som vanligt, mötas vi i dörren af en liten aplik figur. Det är hofmålaren Behn^{*)}, gudinnans »vän», som begifver sig hem efter att hafva hemburit henne sin hyllning.

Fröken halfåg i sin bekväma soffa och hvilade sina lemmar i en ställning, hvares skönhet hon med välbehag sjelf studerade i den midt emot sittande stora spegeln.

^{*)} Samme Behn, om hvilken Carl XII i sin barndom fälde det yttrandet, att han liknade en markatta. Hvarken med lock eller pock kunde gossen förmås att återtaga detta yttrande.

Det ringer på förstugudörren och ett ögonblick derefter kommer frökens kammarpiga helt andfädd in och säger:

»En förnäm dam, nådig fröken!»

»Ah! Låt henne komma in!»

En djupt beslöjad dam infördes. Först sedan kammarpigan aflägsnat sig, lät hon slöjan falla och lade af ytterkläderna. Det befans då vara enkehertiginnan Hedvig Sofia.

Fröken Bärfelt gick sin gäst till mötes.

»Välkommen, fru hertiginna! Det är för mig en stor ära att mottaga eder under mitt låga tak.»

»Ah! Inga komplimenter, om jag får be! I känna mitt ärende?»

»Jag tror mig känna det. Tag emellertid plats, jag ber er, fru hertiginna!»

Damerna satte sig.

»Nåväl?» sporde furstinnan.

»I ären redan skyldig mig en betydande summa, fru hertiginna.»

»Jag vet det nog, men . . .»

»När kan jag vänta återbetalning?»

»När? . . . Min Gud, fröken, kan jag väl säga det? Råder jag öfver lif och död? När jag blir drottning i Sverige, då . . .»

»Således beror allt af . . .»

»Af Guds skickelse, min fröken!»

»Det vill säga, att det beror af konungens lif och död?»

»Min Gud! hvarför yttra sig så oförsigtigt!»

»Bah! Ingen hör oss.»

»Nåväl?»

»I skolen få den summa, som I behöfven. Huru stor är den?»

»Tretiotusen daler.»

»Godt! I morgon afton! Summan af mina fordringar hos Sveriges blifvande drottning kommer då att utgöra etthundratiotusen daler.»

»I räknen ypperligt!»

»Utom räntorna.»

»Som utgöra . . .?»

»Ah, de bero af . . . hm! . . . af Guds skickelse.

Ju längre det dröjer, desto mera växa de.»

»I morgon således?»

»I morgon afton vid denna tid.»

»I ären då ensam?»

»Jag lofvar det.»

Hertiginnan beslöjade sig och gick.

Fröken Bärfelt log.

Stackars fröken, som stal från farmodren för att låna ut det stulna åt sondottern! Stackars fröken!

»Vid Zeus, som min präktige slottsfogde brukar säga, jag tror nästan, att det är dumt af mig att låna ut mina styfrar till den damen. Hvem vet, när hon blir drottning! Ah! En tanke faller mig in. Skulle man icke kunna påskynda Guds skickelse? . . . Ha, ha, ha!»

Åter hördes en ringning.

»Ett slags herre vill tala vid fröken», förkunnade kammarpigan.

»Ett slags . . .? Hvad menar du med det?»

»Åh! Han ser litet egendomlig ut.»

»Nåväl, jag måste väl taga emot honom.»

»Deri gören I fullkomligt rätt», hördes en skroflig röst utbrista och i detsamma trädde herr Päröngren in i rummet, i det han helt behändigt svängde kammarpigan ett hvarf omkring, för att lättare komma förbi henne i dörröppningen.

»Hvem ären I?» ropade fröken föga artigt.

»Eder allra ödmjukaste tjenare», svarade Päröngren med en bugning, som skulle vara gentil. Karlen hade dessutom snyggat upp sig rätt bra och företedde en halfsluskig elegans, som i anseende till de ansträngningar, dess anskaffande helt visst hade förorsakat honom, hade förtjenat en bättre belöning, än den som kom den värde herren till del vid hans inträde i fröken Bärfelts boudoir. En icke alldeles uppspliten ytterrock, en väldig, svart halsduk och en temligen ren skjortkrage gäfvo honom ett ganska hederligt utseende. Dertill kom att den illa medfarna hattens ursprungliga form var någorlunda återställd,

så att den icke alltför högt sqvallrade ur skolan om de många strapatser, äfventyr och lidanden, för hvilka den under sin korta tid hade varit utsatt. Allt detta hade naturligtvis kostat en så afsigkommen person ganska stor möda.

»Hvad heten I?» sporde fröken temligen barskt.

»Hvad jag heter? Hm! . . . Min fröken, jag har haft många namn i mina dagar. I går hette jag Stenqvist, i dag på morgonen kallade jag mig Päröngren och nu i afton har jag den äran att presentera mig för er under det hederliga namnet Pettersson.»

»Hvad viljen I, herr Pettersson?»

»Det skall jag hafva äran att säga er, men som det är temligen långt, väntar jag med mitt anförande, tilldess det behagar nådig fröken att bedja mig taga plats.»

»Sitt ned, herr Päröngren!»

»Herr Pettersson, min nådiga! Nå, godt, jag sätter mig såsom Pettersson, fastän jag blifvit ombedd att sitta såsom Päröngren. Det gör detsamma. Jag är alldeles icke knusslig.» (Seende sig omkring). »Hvilken gudomlig bostad, min fröken! Man måste vara mycket rik, för att kunna bestå sig med en sådan.»

»Jag är icke rik», genmålde fröken, som trodde att karlen ville tigga. »Som I nog veten, min herre, har en stackars hofdam blott en ringa aflöning och sedan kriget började, har jag i likhet med alla andra löntagare varit nödsakad att åt konungen och riket afstå tre fjerdedelar deraf.»

»Hm! . . . Nå, en ung och vacker dam kan ju hafva andra inkomstkällor», menade uslingen, under det han »plirade» med sina glämiga ögon på ett högst oförskämdt sätt.

Fröken Bärfelt var visserligen icke oförvitlig i sitt lefverne, men att låta en sådan persedel säga sig detta, det öfversteg hennes krafter.

»Herre», utropade hon, »var god och håll eder till ert ärende. Det är förmodligen er mening att tigga?»

»Bah! Behöfver jag väl tigga, jag?»

»Det veten I bäst sjelf.»

»Jag är kapitalist sedan i morse.»

»Jag gratulerar eder», svarade hofdamen spefullt.

»Hvilken gudomlighet förskaffade eder det kapitalet?»

»Det gjorde Neptunus, min nådiga!»

»Då var den gode Neptunus förmodligen rusig.»

»Visst icke! Han var så lugn och from som ett lam och låg vid Skeppsbron och solade sig i det vackra vädret. Jag såg honom, gjorde min uppvaktning hos hans våta majestät och till belöning för denna artighet svingade han sin treudd midt för min näsa — den såg, inom parentes sagdt, ut nästan som en vanlig båtshake, ty den stackarn har förmodligen i dessa dåliga tider varit tvungen att belåna sin gamla treudd af guld hos någon jude — hm! . . . hm! jo, det var det jag ville säga, att på Neptuni udd satt ett papper, hvilket jag helt behändigt och med hans tillåtelse tillegnade mig. Detta papper var en donationsurkund.»

»I ären antingen full eller dårhusmessig», utfor fröken, som under denna långa harang helt och hållet förlorat tålmodet.

»Hvarken det ena eller det andra, min nådiga!»

»Nå, hvad har jag med allt detta att göra?»

»Ganska mycket! Jag skall läsa upp donationsbrevet för er, sedan blir det lättare för er att bedöma saken. Tillåten I mig det?»

»Skynda blott!»

»På det att I genast skolen förstå det förhållande, hvori vi två stå till hvarandra, vill jag på förhand säga er, att sjelfva donationshandlingen ligger förvarad hos en af mina vänner. Hör nu, min nådiga!»

Mannen uppläste nu ur minnet ord för ord utan att stappla, utan att lägga till och utan att taga ifrån, hela den skrifvelse, som han och kamraten hade påträffat i Bandholtz' plånbok. Hvarje ord, som gick öfver hans läppar, var ett dolkstyng som sargade den fina damens hjerta. Det var blott med stor möda, som hon förmådde sitta stilla och åhöra honom till slutet. Hon kände en nästan obetvinglig lust att rusa upp och stöta sin dolk i uslingens hjerta; hennes blod sjöd, hennes pulsar slogo hörbart. Så stort var dock det herravälde öfver sig sjelf,

som hon under de långa i ondskan tillbringade åren hade förvärfvat sig, att hon både blef sittande stilla och kunde med den allra mildaste röst tillspörja sin plågoande:

»Hvad fordrar min herre för detta papper?»

»Det är icke till salu, min nådiga.»

»Men någon afsigt hafven I väl med allt detta?»

»Ja, jag anser denna handling såsom ett kapital, af hvilket jag kommer att uppbära lifstidsränta.»

»Ah! Huru stor ränta väntan I?»

»I dag vill jag åtnöja mig med tusen daler.»

»Jag vill gifva er dem.»

»Det hedrar ert förstånd.»

»Och ert icke mindre, min herre.»

Uslingen fick sina tusen daler och gick sin väg under högljudda försäkringar om sin djupa vördnad, sin odelade högaktning och sin utomordentliga förtjusning öfver att hafva »affärer med en så skön, så god och så dygdig dam».

Knappt var han utanför dörren, förrän det var slut med hofdamens lugn. Hon kastade sig i soffan, ref och bet omkring sig som en vansinnig, under det att hela strömmar af de gröfsta svordomar forsade fram öfver hennes läppar — dessa välformade, svällande, vällustiga läppar, som tycktes skapade endast för att framsucka ljufva, smekande hviskningar om kärlek och lycka.

Plötsligt ringde det ånyo.

Den fina damen såg sig tvungen att lugna sin yttre människa och sätta på sig förställningens mask, ehuru vrede, raseri och ilska ännu tumlade om i hennes inre.

»Hvem är det?» frågade hon helt saktmodigt den inträdande kammarpigan.

»Ack, nådig fröken, det är . . . det är . . .»

»Nåväl?»

»Kalling, Keder och Leche hafva hemkommit.»

»Yrar du?»

»Nej, min fröken!»

»Hvad vilja de här?»

»Det vet jag icke.»

»Skicka hit lymlarne!»

Få sekunder senare stodo nyss uppräknade herrar inför sin matmoder, hvilken betraktade dem med föga vänliga blickar.

»Vi komma . . .», började Kalling med bäfvande stämman.

»Jag ser väl det, att I kommen, men jag förbereder eder på, att om I icke kunnen nöjaktigt redogöra för anledningen till eder ankomst, så skall jag . . . Nåväl, hvad viljen I här?»

»Ack! Nädig fröken!»

»O! Ädla dam!»

»Ack! Stolta herskarinna!»

»Nå?» utbrast fröken Bärfelt hotande.

»Vi hafva ansett nödigt att fara hem för att erhålla nya instruktioner.»

»Och till den resan behöfden I vara tre?»

»Ack, nädig fröken, tiderna äro onda och man reser icke utan fara genom länder, der krig föres.»

»Bah! . . . Hvar är Lang?»

»Han bevakar nädig frökens intressen i Kalisch.»

»Hvad har jag för intressen att bevaka der?»

»Det är en lång berättelse.»

»Gör den så kort som möjligt.»

Kalling berättade nu allt hvad som under senare tiden hade tilldragit sig. Han förtäljde om Marias tillfångatagande, om kaptenens och Henriks skeppsbrott och deras räddning genom Hedenius, hvars namn Kalling icke kände, men hvilken han beskref såsom »en lång figur, som såg ut att vara prest eller skådespelare».

»Hvad skola vi nu göra med den tillfångatagna damen?» Med denna fråga slutade Kalling sin skildring.

»Gif henne åt Casten Feif. Han har länge nog längtat efter henne.»

»Är nädig fröken nöjd med oss?»

Denna fråga framkallade i fröken Bärfelts minne bilden af herr Päröngren-Pettersson och den farliga handling, som denne mer än besynnerlige person hade kommit i besittning af. Naturligt var, att hon måste skrifva denna obehagliga omständighet på sina lakejers räkning, ty de

hade ju blifvit utskickade för att i allo bevaka hennes intressen och särskildt i ändamål att sätta sig i besittning af just detta papper.

I stället för att berömma sina lakejer började hon därför att öfverhopa dem med förebräelser, ja, hon utbröt i de vildaste hotelser och dref dem slutligen handgrip-ligen ut ur rummet.

Småningom lagnade hon sig emellertid och började se saken i en annan dager.

Betjenterna måste på kallelse åter inställa sig inför henne, innan en half timma hade förflutit.

»Nåväl», sade hon nu mildt och vänligt, »när jag rätt betänker saken, så har jag orsak att vara nöjd med eder. Der hafven I eder belöning.»

Hon kastade till dem en börs, fylld med guldmynt, och besvarade ganska vänligt deras ödmjuka bugningar och tacksägelser.

»Men», fortfor hon, »hören nu på hvad jag har att säga eder! Först och främst skolen I redan före dagningen vara på återväg till Polen. Är det tydligt?»

»O, ja!»

»Vidare skolen I icke hvila, förrän Bandholtz är död. Är det också tydligt?»

»Mycket tydligt!»

»Vidare skolen I säga mig, huruvida I kännen någon person, som heter Carl, hvars fader också hette Carl och hvars farfader äfven nämndes med namnet Carl. Kännen I någon sådan?»

»Hm! . . . Jo, jag tror det, såvida nådig fröken menar kon . . .»

»Jag vill icke höra hvem det är eller hvad han är; jag blott frågar, om I kännen någon sådan?»

»Jo, vi känna honom.»

»Nåväl, om I någon gång skullen blifva i tillfälle att sända denne Carl en dödande kula, så skall jag för-låta eder det. Förstån I mig?»

»Nådig fröken har ett ypperligt sätt att uttrycka sin mening.»

»Godt! Då äro vi öfverens. Eder månadsafföning kunnen I hädanefter såsom vanligt afhemta hos herr Feif. Farväl med er!»

Då lakejerna gått, utbrast nådig fröken i ett konvulsiviskt skratt.

»Nu hoppas jag», yttrade hon för sig sjelf, »att det icke skall dröja allt för länge, innan jag får igen hvad jag lånat Sveriges blifvande drottning.»

Stackars fröken!

TJUGOSJUNDE KAPITLET.

En förbrytelse mot folkrätten.

Efter utförandet af det företag, som kröntes med Maria Baumhauers befrielse, och sedan hon blifvit led-sagad till Königsberg, hvarest Leonora qvarstannade hos henne, begåfvo Bandholtz och Hedenius sig till svenska arméen i Polen.

Kort efter sin ankomst till hären blef Johan Hedenius *) utnämnd till regementspastor vid lifdragonerna.

Kapten Bandholtz inträdde i sin tjenstgöring såsom kapten vid friherre G. A. Taubes värfvade dragonregemente och lyckades snart att inom denna kår, den tapp-raste bland de tappra, förvärfva sig samma anseende för mod, krigsduglighet och ärligt sinne, som han förut hade åtnjutit vid lifregementet. Såsom vittnesbörd derom förtjenar följande händelse att berättas.

En gång blefvo midt i stridens hetta både öfversten och öfverstelöjtnanten vid regementet sårade. Kapten Bandholtz förlorade emellertid icke sin själsnärvaro. Regimentet, förskräckt genom sina befälhafvares olycka, hade redan börjat gifva vika och skingra sig, då kapten Bandholtz åter samlade dragonerna, satte sig i spetsen för regementet och förde det med skicklighet och lycka ända till stridens slut och sedermera lyckligt och välbehållet

*) Han var redan förut komminister i Kungsholms församling i Stockholm. Om denne i flera afseenden märkvärdige mans öden kan man inhemta något t. ex. i »Svenskt Biografiskt lexikon», Ny följd, B. V pag. 99.

till generalmajor Mejerfelt, som stod i närheten af Thorn. Under Mejerfelts öfverbefäl kommenderade han kort der- efter regementet i stiden vid Stenezewo, hvarest hela polska lägret eröfrades, och i en strid vid Wartafloden, hvarest han dref på flykten den fyrdubbelt öfverlägsna styrkan af 2000 polackar och 16 sqvadroner sachsare. Först då öfverste Gustaf Adam Taube tillfrisknat efter sina i ofvannämnda strid mottagna blesyrer, lemnade Bandholtz ifrån sig befålet öfver regementet.

Desssa framgångar äfvensom det lyckliga medvetan- det, att Maria var i säkerhet, verkade välgörande på den unge »äldste kaptenens» både själ och kropp, så att han snart återvann sitt förra lefnadsmod och kände sig lycklig.

Då inträffade i oktober månad 1704 en tilldra- gelse, hvilken åter för lång tid bredde sorgens dok öfver hans själ.

Konung August hade öfverlemnadt befålet öfver sina ånyo samlade trupper åt sin skickligaste general, Schulenburg, och flydde sjelf tillbaka till Sachsen. Äfven Schu- lenburg fann emellertid icke rådligt att inlåta sig i öppen strid med svenskarne, utan drog sig tillbaka för att ge- nom Stor-Polen komma undan till Tyskland. Carl XII jagade efter honom.*)

Den 26 oktober, då Klinckowström om morgonen befann sig i konungens närhet, ropade Carl honom till sig.

»Sitt upp och skynda att upphinna Carl Gustaf Dü- ker, hvilken nu torde befinna sig ganska nära Kalisch, och befall honom att uppfordra staden.»

»Och om staden Kalisch vägrar . . . ?»

»Så må Düker i Guds namn taga den med storm. I den händelse stormning skulle blifva af nöden, så skynda tillbaka och vi vilja påskynda vårt tåg, så att vi komma den tappre generalen till hjälp.»

Den raske kammarpagen steg genast till häst och skyndade bort. Utom konungen fans ingen så god ryttare

*) Om kung Carl berättas, att han under detta förföljande »un- der många nätter låg oafklädd på en tapp hö vid en vakteld» och att han »lefde af groft bröd och hvad för tillfället fans i soldatrens- larne »

i hela hären. Skyndsammare, än någon annan kunde hafva gjort det, upphann Klinckowström general Düker en svensk mil från Kalisch och bringade honom konungens bud.

»Nå, då vilja vi på konungens bud genast skrida till verket», utropade han och gaf genast order att draga ned mot Proсна.

Vi vilja emellertid med läsarens gunstiga tillåtelse skynda dem i förväg och inträda i staden, för att från dess vallar eller torn njuta af den imponerande anblicken af svenskarnes framryckande skaror.

Högt uppe i det torn, som var uppfördt alldeles invid stadsporten och som skulle försvara denna, var en liten kammare, i hvilken de sachsiska soldaterna stundom brukade sitta och dricka eller sysselsätta sig med spel. Från detta rum hade man genom de i väggarna anbringade gluggarne fri utsigt öfver Proснаfloden och en vidsträckt rymd af stadens omgifningar. Derför kunde också intet ställe vara lämpligare än detta till portens bevakande, ty det skulle hafva varit omöjligt för en fiende att visa sig inom synkretsen, utan att blifva observerad af dem, som höllo utkik från detta rum.

Ett sällskap halfrusiga sachsare satt denna förmiddag deruppe. Dock syntes det tydligt, att de icke voro der i ändamål att hålla utkik öfver den kringliggande nejden, ty ingen af dem stod vid gluggarne, utan hela hopen satt vid ett bord, som stod midt i rummet. Somliga spelade, andra åsågo spelet och derunder helsade alla esomoftast på de fyllda krusen.

»Ännu ett drag!» utropade en af sachsarne.

»För f-n», svarade hans druckne kamrat, »du har ju vunnit allt hvad jag eger. Jag har icke flera penningar.»

»Lappri! Sätt upp din vackra silfverkedja. En dukat mot din kedja! Vill du?»

»Fresta mig icke!»

»Dumheter! Skulle jag fresta dig? Det är tvärtom din kedja, som frestar mig.»

»Jag vill icke.»

»Två dukater mot kedjan!»

»Nåväl, låt gå då! Lägg upp penningarne på bordet!»

»Lägg du också upp kedjan!»

»Gif nu!»

Han slog upp två kort, ett för sig sjelf och ett för silfverkedjans egare. Den senares kort var en dam och den förres en tia.

»Otur i spel betyder tur i kärlek», skämtade de kringsittande med anledning af den uppslagna damen.

Nu skulle enligt spelets regler dukaternas egare slå upp korten, det ena efter det andra. Om han hade den lyckan att först slå upp en tia, vann han; men om han deremot först slog upp en dam, vann motspelaren.

Svetten pressades fram på de båda spelarnes pannor och deras giriga blickar följde med nästan bäfvande uppmärksamhet den ordning, i hvilken korten vid uppsläendet framkommo. Redan hade han lagt upp ett dussin kort, utan att hvarken dam eller tia visat sig.

Nu slog han emellertid ändtligen upp en dam.

Soldaten, som vågat silfverkedjan, hade vunnit.

Under det tumult, som nu uppstod, derigenom att hvar och en af åskådarne gaf sitt bifall eller sitt missnöje med denna utgång af spelet till känna, öppnades dörren och två hederliga borgarefysionomier inträdde. Båda voro mycket korpulenta, båda voro väl klädda och båda sågo ut att vara mycket enfaldiga.

När soldaterna tystnat och lugnat sig, blefvo de varse dessa objudna gäster, och der hördes utrop sådana som dessa:

»Hvad f-n vilja de der borgarenöten här?»

»Kör ut dem!»

»Jaga dem nedför trapporna igen!»

Då upplät den ene borgaren sin mun, talade och sade:

»Jag väntar en fora med hvarjehanda handelsartiklar från Lovicz och som jag är mycket orolig för dem, har jag tagit mig friheten att stiga hit upp i ändamål att se efter, om den ännu icke är synlig. När den kommer, så skall jag sälja hvilka varor som helst till eder för halfva priset. Jag väntar goda varor af alla slag, hm! . . .

hm! jaha, det gör jag. Varen så goda och helsen på mig i min butik! Och se här något att dricka min skål för.»

Han kastade ett guldmynt på bordet; soldaterna hurrade och bekymrade sig icke mera om borgarne, utan läto dem ostördt träda fram till de åt landsbygden riktade gluggarne. Sjelfva återgingo soldaterna till sitt spel.

Vi vilja följa de båda borgarne och lyssna till deras samtal.

»Är du säker om, att svenskarne komma hit i dag?»

»Vid alla underjordens gudar, jag är det; ty jag talade nyss med en ryttare, som med knapp nöd hunnit rädda sig från att falla i deras händer.»

»Tror du, att ...?»

»Hvad?»

»Vi måste tala mera tyst, ty fastän de väsnas dugtigt der borta, så kunna de likväl möjligen höra oss. Jag ville fråga, om du tror, att den der Carl ... hm! ... han, du vet väl!»

»Hvilken karl?»

»Den Carl, som ... ah, du förstår väl, att jag menar namnet Carl?»

»Hm! ... Jag börjar förstå dig. Du menar den Carl, hvars fader var en Carl och hvars farfader också var en Carl? ... Hm! ... Jo, nog är *han* med dem, det är tvärsäkert.»

»Är det ditt allvar, Lang?»

»Ja visst, Leche!»

Sedan de båda herrarne nu blottat sig sjelfva, vilja vi icke lägre dölja för läsaren, att dessa borgare alldeles icke voro borgare, att allt pratet om handelsboden, de många varorna och det halfva priset var idel osanning och att de enfaldiga borgaremännen i sjelfva verket voro två af fröken Bärfelts lakejer.

»Du sade», återtog Lang, »att vår nådiga fröken ...»

»... icke skall vredgas, om denne Carl skulle träffas af en kula, det är hennes egna ord.»

»Och det vill med andra ord säga, att den kulan är värd guld och skall blifva hundrafaldigt uppvägd med guld.»

»Ditåt lutar det.»

En soldat närmade sig, hvarför de samtalande tystnade och låtsade sig med stor uppmärksamhet blicka ut öfver nejden.

»Nå, kamrater», skrek soldaten med af ruset skroflig och hes stämma till de föregifna borgrarne, »synes ej foran ännu?»

»Icke ännu!» svarade Lang. »Jag är helt orolig.»

»Lappri, kamrat! Den kommer nog.»

Med dessa ord tumlade den rusige tillbaka till sin plats.

»Se, se!» hviskade i det samma Leche. »Der komma de.»

Några svenska regementen marscherade verkligen framåt vägen, som ledde till staden, och utbredde sig på slätten.

»Tror du, att underhandlingar öppnas?»

»Naturligtvis! Och som dessa säkert komma att föras just utanför den här stadsporten, så ... hm! .. du förstår!»

»Ah! ... Carl?»

»Jag tror, att denna glugg är förträffligt egnad att tjena vårt ändamål. Är det icke också din mening?»

»Visserligen!»

»Enda svårigheten är att få ut de der rusiga sälarne, så att vi blifva för oss sjelfva här uppe.»

»Åh, det skall icke möta någon svårighet. Se här!»

Han vände sig plötsligt om och utropade så högt, att soldaterna ovilkorligen måste höra det:

»Edra kamrater exercera vackert dernere.»

Soldaterna blefvo stilla som lam.

»Exercera de? Hvar?» utropade en af dem med tydlig förvåning.

»Der nere på fältet.»

»Det vore väl f-n!»

Hela soldathopen rusade fram till gluggarne.

»Tycker du det är sachsare!» utbrast den som var minst rusig.

»Ja, visst är det sachsare», menade Lang.

»Det finnes icke en enda droppe sachsiskt blod i dem. Det är svenskar, min . . . är det svenskar.»

»Svenskarne äro här», skreko soldaterna nu, den ene högre än den andre.

Derefter började en allmän rusning till dörren, och snart voro de båda föregifna köpmännen de enda, som voro kvar i rummet.

»Ha, ha, ha!» utlät sig Lang, skrattande på ett mycket ironiskt och spefullt sätt, »de äro i sanning lustiga kurrar, de der sachsarne. Det är ett dumt slagte. Att skilja fogel från fisk, det är och förblir för dem en omöjlighet. Ha, ha, ha! De trodde så visst, att vi äro polackar.»

»Sådan var äfven far min», genmålde Leche, liksom för att ursäkta de sachsiska soldaterna.

»Verkligen?»

»Han förmådde nämligen aldrig skilja mellan sin egen hustru och sin nästas och när han ville dricka vatten, fick han gemenligen fatt i bränvinsflaskan.»

»Han tyckes hafva varit en lefnadslustig man.»

»Hm! . . . Ja, det kunde väl hända, att en eller annan kallade honom en drummel, en karakterslös skälm o. s. v., men hans gelikar tyckte mycket om honom.»

»Nå, vi måste nu lemna den hedersmannens minne och i stället tänka på vårt förehafvande. Geväret, min vän?»

»Jag kan nästan skratta mig ihjäl, när jag tänker på, huru behändigt du lyckades taga det der nere midt ibland soldaterna vid porten. Du är en slipad krabat, Lang, det måste jag medgifva.»

»Åh!» svarade den sålunda beprisade mannen ganska blygsamt, »det var ju en ganska ringa sak, hvilken icke kräfde stor skicklighet. Vid Jupiter, som Kalling brukar säga, allt sedan han var i tjenst hos vår segliffvade kapten Bandholtz, vid Jupiter, Saturnus och alla andra öfverjordiska gudomligheter, jag skulle kunna stjåla skjortan af kroppen på hvilken sachsare eller polack som helst, utan att råka i knipan därför eller blifva upptäckt.»

»Vet du, hvilken tanke som faller mig in?»

»Det är väl någon dumhet, kan jag tro.»

»Hm! . . . Jag tycker, att du, när vi komma hem till Stockholm, kunde göra dig goda förtjenster genom att gå omkring i staden och stjäla skjortorna af alla de patrullerande polistjenstemännen. Ha, ha, ha!»

»Omöjligt är det ingalunda, att jag kommer att göra som du säger.»

»Vill du äfven lära mig konsten?»

»Bah! . . . Nej, min vän, den konsten kan icke inläras, emedan den måste vara medfödd.»

»Det vore väl . . . Men genom öfning måhända . . .?»

»Duger icke! . . . Gå efter geväret! Vi måste vara beredda.»

»Det är tydligt . . . Tänk, om sachsarne skulle hafva funnit det.»

»Var lugn! Jag dolde det så väl under skräpet derute, att ingen sachsare i hela världen skulle kunna söka upp det.»

Utanför rummet var ett slags förstuga. Dit begaf Lang sig nu och återvände efter en half minut, medförande ett handgevär af den tidens enkla, klumpiga, men ganska sinnrika konstruktion. Då han inträdde, möttes han af Leche med dessa ord:

»Underhandlingarne hafva börjat. Öfverste Brann har skyndat ut att möta våra landsmän. Se, huru vigtig och högtidlig gubben är i denna stund!»

Lang ilade till sin glugg.

Utanför stadsporten visade sig två svenska officerare, en äldre och en yngre. Den äldre var general Düker, som nu kom att i enlighet med sin konungs befallning uppfordra staden Kalisch. Den yngre var en »skägglös pilt», hvars gestalt ganska mycket liknade konungens och hvars ungdomliga ansigte på något afstånd lätt kunde förvexlas med kung Carls, i synnerhet som denne officer var iklädd en enkel, blå vapenrock med gula knappar och en hatt af trekantig fason — med få ord, en dräkt, hvilken till de minsta detaljer liknade den, som Carl XII plägade bära. Det var emellertid icke konungen, utan

kammarpagen C. B. Klinckowström, hvilken, efter att hafva till Düker framfört den kungliga befallningen, åtföljde den tappre generalen ända fram till Kalisch, för att bevittna underhandlingarne och sålunda blifva i tillfälle att desto fortare till konungen inberätta deras resultat.

»Der är han», hviskade Lang.

»Hm! . . . Hvem?»

»Den der Carl . . . hm! . . . du vet väl!»

»Han som har en far och en farfar med samma namn? Tror du då verkligen, att det är kun . . .?»

»Tyst, tyst, för all del!» hviskade Lang, blickande sig omkring med en viss oro. »Anfakta! Du talar så högt, som om det vore en helt vanlig affär. Besinna, att den sak, hvilken vi nu förehafva, kan gälla vårt hufvud.»

»Lappri! Du är alltför slug att sätta hufvudet mellan dörren och karmen.»

Emellertid fortgingo underhandlingarne mellan general Düker och öfverste Brann, utan att någondera hade en aning om de planer, hvilka smiddes af de båda uslingarne der uppe i tornet.

Düker hade föreskrifvit vilkoren, som voro: fritt afgång för sachsarne, med kvarlemnande likväl af vapen och ammunition. Öfversten hade hört dessa vilkor och tyckte i sitt sinne, att förslaget var ganska förträffligt, men som han, enligt hvad vi förut erfarit, stod i ett visst beroende förhållande till sina officerare, vände han sig om och rådfrågade dem med blickarne, huruvida han borde antaga eller förkasta erbjudandet. Då likväl ingen af de sålunda tillfrågade rörde en min eller yttrade något, fann Brann sig föranlåten att tydligare framställa sin fråga.

»Nåväl, mina herrar», sade han, »hvad synes eder? Bomber och granater, vi äro sachsare, vi, och jag vill se den, som vågar säga, att vi äro fega. Bomber och granater!»

En liten fänrik inföll:

»Herr öfverste, vi hafva gjort nog för vår ära, då vi . . .»

»... hafva roat oss här rätt tappert under tio månader», hviskade den bredvid honom stående officeren. Fänriken lät sig likväl icke förvilla, utan fortfor utan afbrott:

»... då vi försvarat staden Kalisch under tio månaders tid.»

Att ingen fiende hade under dessa tio månader bestridt dem besittningen af staden, derom talade den lille fänriken icke. Han hade nu uttömt hela det förråd af förströelser, som Kalisch kunde erbjuda, och han längtade bort derifrån. Derför aktade han sig noga att yttra någonting, som kunde föranleda öfversten till ett annat beslut, än det som officerskåren önskade.

»Alldeles riktigt anmärkt, herr fänrik», genmålde öfversten och »bröstade sig» på ett löjligt, högmodigt sätt, sammandrog ögonbrynen och strök sina mustascher med feberaktig ifver. Han såg i detta ögonblick alldeles icke ut som en kommandant, hvilken går att utan svärdshugg öfverlemna sin fästning i fiendehand, utan han tycktes vara en general, som återvände från en vunnen drabbning.

Düker och Klinckowström sutto lugna och orörliga på sina hästar och tycktes med en viss förvåning betrakta denne öfverste, som bad sina officerare om tillåtelse att dagtinga med fienden.

»Afgjort således!» utropade Brann. »I fån intåga i fästningen och sätta eder i besittning af staden och vi få fritt aftåg. Gevär, kanoner, krut och kulor stanna kvar. Bomber och granater!»

»Nåväl», sade Düker, »edert beslut är klokt och hedrar edert förstånd såväl som edert hjerta. Mången tapper mans lif blir härigenom sparadt.»

»Bomber och granater, det var en ärorik fred!» utropade Brann, vändande sig till sina herrar officerare.

Officerarne sågo ut att vara nöjda och belåtna. Isynnerhet hade den lille fänriken antagit ett öfvermodigt utseende och satte sin lilla uppnäsa rakt i luften, liksom om han hade velat med den peka uppåt himmelen och taga alla öfverjordiska makter till vittne på, att det var han, som utfört det stora verket.

Det var nu blott fråga om att uppgöra den detaljerade öfverenskommelsen angående ceremonielet vid sachsarnes aftågande. Man hade redan kommit till enighet i afseende på de viktigare punkterna, då plötsligt ett skott smälde, ett skott, som träffade Klinckowström i hjertat.

Stor uppståndelse rådde.

Hvem hade lossat detta skott? Ingen visste det. Hvarifrån hade det kommit? Det kunde ingen säga.

Kammarpagen föll af hästen, hviskade sin älskarinnas namn och dog.

Düker rasade. Han grep till och med öfversten i kragen och dundrade:

»Din är skulden, förrädare! Det är du, som föranstaltat denna förbrytelse mot folkrätten.»

Öfversten darrade och tycktes vara nära att förlora medvetandet af förskräckelse.

»Vid Gud . . .!»

»Neka icke! Du trodde väl, att den unge mannen var vår konung och . . . Så sant jag heter Düker och är en ärlig man, skall du umgälla det. Hitåt, mina gossar!»

En squadron svenska ryttare, hvilka under hela underhandlingen hade befunnit sig på kort afstånd från platsen, skyndade på generalens befallning fram.

»Skjuten ner alla dessa mördare!» befalde Düker.

De svenska ryttarne lyfte sina karbiner och lade an på hopen af sachsiske officerare. Desse, mindre fege än deras öfverste, bleknade visserligen något, men stodo som tappre män kvar på sina platser. Ingen enda gjorde något försök att fly.

»Gif eld!» kommenderade generalen och i samma ögonblick aflossades karbinerna. Tio sachsare föllo.*)

»Gören de öfriga till fångar!» befalde Düker.

*) Att Düker genom att låta nedskjuta tio sachsare hämnades Klinckowström, det är fullkomligt historiskt. Ehuru sådan hämnd ingalunda hedrar denne general, måste man vid dess bedömande taga i betraktande tidens råhet och krigets demoraliserande inflytande.

Öfverte Brann och de kvarlevande officerarne blefvo beröfvade sina värjor och omringade af svenskarne.

»Dj-n anfakta!» brummade öfversten. »Det var ett rysligt nederlag.»

Derefter torkade han kallsvetten af sin panna och sade med löjlig högtidlighet:

»Jag gifver mig fången. Bomber och granater! Man kan väl icke kämpa mot öfvermakten.»

Som ingen hade tillsport honom, huruvida han frivilligt öfverlemnade sig i svenskarne händer, och hans värja dessutom redan hade blifvit honom fråntagen, bekymrade sig ingen om att svara på hans ord.

Düker hade emellertid hoppat af sin häst och knäföll vid sidan af Klinekowström.

»Död . . . död!» mumlade han. »Stackars unge man! Det var det ädlaste hjerta, den mest högsinnade själ. Han var konungens vän. Konungen skall aldrig förlåta mig detta. Likväl . . . hade jag väl kunnat förhindra det? Mitt samvete svarar nej.»

Den stupade kammarpagen blef upplyft och bortförd till den plats, hvarest svenskarne hade lägrat sig. Sedermera fördes liket med hären ända till dess man blef i tillfälle att sända det till Pommern, hvarest det under kanonsalut och handgevärssalvor blef med krigisk ståt nedsatt i Klinekowströmska familjegraven i Stralsund.

När svenskarne intågade i Kalisch, hvilket skedde redan samma dag, togo de alla sachsarne till fånga och anställde de mest noggranna undersökningar rörande upphofsmanen till attentatet mot Klinekowström.

Den enda upplysning, som kunde vinnas, var att två handlande hade vid samma tid befunnit sig i tornrummet, men hvilka desse köpmän voro, kunde icke utrönas.

Vid tolftiden följande natt smögo fyra gestalter ut genom den obehågade stadsporten. Tre voro mycket korpulenta och den ene mycket mager.

Utän hinder kommo de ut på vägen och ilade med skyndsamhet bort från staden.

Då de redan hunnit omkring en mil från denna, bröt den magre tystnaden genom att utropa:

»Jag känner det liksom om jag hade en snara kring halsen.»

»Och jag», inföll en annan, »är hvarje ögonblick frestad att med handen undersöka, huruvida mitt hufvud sitter qvar.»

»Lappri!» utbrast en tredje. »Faran är nu öfverstånden.»

»Det är emellertid skönt, att vår plan lyckades så förträffligt.»

»Misslyckades, menar du väl?»

»Hvad? Misslyckades? Dog han då icke?»

»Visst dj-n dog han, men det var icke den rätte.»

»Hvem säger det?» utropade med ifver tre röster.

»Jag hörde sägas i staden, att den skjutne var . . .»

»Kungen, naturligtvis?»

»Nej, det var kungens page.»

»Klinckowström?»

»Just han!»

»Nå, då är ändå något vunnet, ty Klinckowström var en vän till den der kaptenen.»

»Till Bandholtz?»

»Ja!»

»Nå, låtom oss då göra oss glada! Här har jag en flaska vin. Låtom oss stanna och tömma den! Kungen träffa vi väl en annan gång.»

»Och kaptenen äfven!»

»Du har alltid rätt, du. Kaptenen äfven! Ha, ha, ha!»

TJUGOÅTTONDE KAPITLET.

Bandholtz jagar ett fett vildbråd.

Då kaptén Bandholtz erhöi underrättelse om sin vän Klinekowströms sorgliga slut, försjönk han en lång tid i ett dystert själstillstånd, hvilket först småningom förjagades genom ständig sysselsättning, oupphörliga faror och genom den inverkan, som tiden plägar medföra, i det att den läker äfven djupare sår. Dock medgifva vi, att sår kunna finnas, hvilka aldrig någonsin låta läka sig, men en vänskap, huru varm den än må vara, hör icke till de ting, hvilka icke kunna ersättas.

Det är oss icke möjligt att följa Bandholtz på alla hans äfventyr, emedan hvarje dag medförde sådana och det utrymme, öfver hvilket vi förfoga, icke skulle förslå att inbegripa en beskrifning om alla de märkliga tilldragelser, hvori han deltog, alla de strider, i hvilka han kämpade, alla de vidrigheter, som han hade att öfvervinna. Vi måste inskränka oss till att omnämna några af de viktigaste tilldragelserna, för att sedan blott hålla oss till det, som står i sammanhang med fröken Bärfelts hemlighet.

En gång, det var år 1706, anförde han en ströfkår af etthundra käcke ryttare, med hvilken han inträngde i Lithauen ända till femton mil från svenska hufvudhären. Der mötte han en styrka af sju fanor polackar, hvilka han med sina hundra man slog på flykten.

En annan gång anförde han ett liknande ströfparti omkring Dresden, inföll i dess förstad, sönderhöggs spanska

ryttare och slagbommar samt jagade vakterna in i staden. Följande natten gick han på båtar öfver Elbefloden och förstörde de flytande qvarnarna på floden.

År 1708 åtföljde han öfverste G. A. Taube på »ett parti», då de båda hjeltarne med trehundra man drefvo på flykten några tusen ryssar.

Vid anfallet på staden Camin blef han kommenderad att med trehundra dragoner, som suttit af, göra första anfallet. Han ilade med sina dragoner ända fram till slagbommarna, sönderhögg dessa och kämpade med framgång mot den öfverlägsna fienden ända till dess svenska kavalleriet kom till hans hjälp.

Naturligtvis måste så mycken tapperhet och så många tjänster år efter år öka det förtroende, som Bandholtz redan från början af sin krigiska bana åtnjöt hos Carl XII. Också utnämndes han den 2 Februari 1709 till major vid samma dragonregemente, der han flera år varit kapten.

De historiska tilldragelserna från denna tid äro allmänt bekanta och det torde vara nog att påminna läsaren om dem. Sedan konung August blifvit afsatt från sin polska konungatron och Stanislaus Leczinski i stället blifvit utropad såsom konung i Polen, qvarhölls Carl XII ännu länge i detta land. Under tiden gjorde Rysslands tsar och krigshär stora framsteg i mera än ett hänseende. Icke nog med att de eröfrade den ena svenska staden, fästningen och provinsen efter den andra, utan de vunno äfven större krigsvana, förskaffade sig bättre vapen och utbildade skickliga officerare. När nu Carl XII omsider beslöt att vända sina vapen mot dem, fann han dem helt annorlunda och mycket farligare än de ryssar, med hvilka han för flera år sedan hade haft att göra.

Efter dessa förberedande underrättelser uppsöka vi Bandholtz den 11 Februari om morgonen djupt inne i Ryssland.

Taubes dragoner hade hvilat under natten i en liten by en mils väg från staden Krasnokutsch och nu rådde en liflig rörelse i byn i den tidiga morgonstunden, ty regimentet skulle strax bryta upp derifrån.

Major Bandholtz hade inqvarterat sig i ett af de

bättre husen i byn, men ehuru hans bostad var bland de bättre, var den likväl alldeles icke hvarken öfverflödigt snygg eller öfverflödigt bekväm, ty i dessa vilda trakter lefde människorna vid den tiden och lefva väl ännu i ett tillstånd, som närmar sig vildarnes. En kärfve halm och ett hästtäcke — det var allt hvad majoren kunde erhålla till nattläger, men huru litet det än var, måste dock Henrik nöja sig med ännu mindre. Han tillbringade nämligen natten på blotta golfvet med armen under hufvudet.

Likväl voro både majoren och hans tjenare friska och uthvilade, när de om morgonen stodo upp och beredde sig till affärden.

Under det dessa beredelser vidtogos, uppstod följande samtal mellan dem.

»Och du säger, att du såg Albrecht i går?»

»Ja, min major, jag såg honom lika tydligt, som jag nu ser eder. Det var just då vi redo genom byn Pusti. Herr majoren hade ridit fram till öfverste Taubes sida och jag var bland de sista i truppen. Detta var orsaken, hvarför jag icke genast underrättade eder om förhållandet.

»Nå, hvad såg du då?»

»Bakom en husknut såg jag ett ansigte titta fram. Det var vildt, hade oordnadt, rödt skägg, med få ord: det var Albrecht. Han lade ett gevär till kinden och sigtade, som jag kunde tycka, just på eder, herr major.»

»Sigtade han? Hvarför sköt han då icke?»

»Emedan han icke fick tid dertill.»

»Icke tid?»

»Nej, ty jag lemnade ledet och red hastigt emot honom. När han såg mig, tappade han af förskräckelse geväret och försvann.»

»Försvann han?»

»Ja, min major, när jag kom fram till husknuten, kunde jag ingenstädes upptäcka honom. Troligen hade han gömt sig i husets inre och då jag icke hade tid att söka efter honom och dessutom var glad att hafva omintetgjort hans mordiska afsigt, så ilade jag derifrån.»

»Din historia förvånar mig.»

»Är det möjligt?»

»Ja, ty då vi nu under flera år varit befriade från både honom och de tre andra lakejerna, så hoppades jag, att de äfven hädanefter skulle lemna oss i fred och ro.»

»Åh, herre, de hafva nog sökt efter oss under alla dessa åren.»

»Om de hade sökt, så hade de väl äfven funnit, förmodar jag. Vi hafva icke gömt oss.»

»Nej, men vi hafva icke haft någon stadigvarande vistelseort. Än här och än der hafva vi befunnit oss och därför har det icke varit lätt för dem att påträffa oss.»

»Nå, kanske har du rätt, du.»

Henrik aflägsnade sig ur stugan i något ärende, men återkom efter fem minuter med ett utseende, som vittnade om stark sinnesrörelse.

»Jag har sett dem alla fyra», utropade han genast vid inträdet.

»Om hvilka talar du?»

»Om lakejerna.»

»Hvar såg du dem?»

»De redo just nu förbi mig på gatan i riktning mot Krasnokutsch.»

»Och du är säker om, att dina ögon icke bedragit dig?»

»Vid Jupiter, som majoren säger, ingenting är mera otvifvelaktigt, än att alla fyra lakejerna nyss redo förbi mig på bygatan.»

»Då vilja vi jaga dem.»

Att Henrik tyckte om detta förslag, det bevisade han derigenom att han anmärkte:

»Det är ett fett vildbråd, min major.»

Fem minuter senare satt Henrik till häst och befann sig i främsta ledet af den ryttareskara af femtio man ur Taubes dragonregemente, hvilken Bandholtz i hast hade samlat.

I ilande fart gick färdens framåt, men huru snabbt ryttareskarans framträngande än var, vunno de blott obetydligt på de framför dem ilande lakejerna. Äfven dessa

hade snabba hästar och sparade dem icke. Emellanåt kunde Bandholtz se deras korpulenta kroppar på långt afstånd, men det var blott tillfälligtvis, då lakejerna bestego högsta punkten af en brant backe eller då en öppning i skogen lemnade majoren vidsträcktare utsigt. Upp och nedför höjderna, genom skogar och öfver fält fortgick jagten en hel timme med oförminskad ifver. Det feta vildbrådet anade troligen jägarnes närhet — ja, det led intet tvifvel, att det hade sett sina förföljare, ty eljest skulle det icke hafva ansträngt sig så utomordentligt att hinna undan.

»Hvilket djefvulskt hat måste icke den qvinnan ega», mumlade Bandholtz, under det han på sin snabba springare jagade framåt flera famnar före sin ryttareskara, »då hon sänder sina kreatur ända hit, djupt in i Rysslands ödemarker, för att mörda mig? Hon är förfärlig i sin infernaliska vrede, denna fina hoffröken.»

Plötsligt nådde ljudet af handgevärssalvor hans öra — ett ljud, som aldrig förfelar att utöfva ett djupt intryck på en krigare.

Glömmande både jagten och det feta vildbrådet, höll major Bandholtz in sin häst för att lyssna. Hans femtio ryttare stannade äfven.

Handgevärrsmattret fortfor och trängde ganska tydligt fram till den plats, hvarest ryttareskaran hade gjort halt. Likväl tycktes stridsfältet vara ganska aflägsset.

»En strid, hurrah!» utropade Henrik, hvars goda lynne alltid stegrades, så snart det var fråga om en sammandrabbning med fienden.

»Troligtvis har konungen sammandrabbat med ryssarne», yttrade majoren. »Kamrater! Låtom oss ila de våra till hjälp i den barmhertige Gudens namn! Framåt!»

Och framåt stormade hela skaran med majoren i spetsen.

Medan Bandholtz och hans afdelning af Taubes dragoner ila sina landsmän och krigskamrater till undsättning, vilja vi med läsarens tillåtelse skynda dem i förväg, för att se hvad som under tiden tilldrog sig på stridsplatsen.

Kung Carl hade i dagningen samma morgon, den 11 Februari 1709, med sina drabanter och några få andra trupper anländt till Krasnokutsch. Här mötte han en öfverlägsen rysk styrka. En strid uppstod och dess utgång blef lycklig för svenskarne, enär elfva regementen till häst och två till fots (gardet och dalkarlarne) småningom anlände, hvarigenom konungens styrka ökades. Några historieskrifvare förmena, att regementena icke hunno fram till platsen, förrän striden var slut, och att konungen med sina drabanter vann segern. Dermed må nu förhålla sig huru som helst — nog af, svenskarne stredo såsom lejon och skingrade ryssarne, hvilka flydde i alla riktningar.

Under det nu konungen förföljde de slagna fienderna, råkade han med en handfull drabanter in bland en öfverlägsen mängd ryssar. Konungen och hans hjeltar kämpade med beundransvärdt mod och uthållighet, ja, när sjelfva hästarne tröttnade och blefvo oanvändbara, hoppade drabanterna ur sina sadlar och svuro att i det längsta fäkta för sina lif och sin konung. Våldiga hugg utdelades af dessa utvalda kämpar. Deras svärd nedmejade ryssarne, såsom landtmannens lie faller den mogna sädem, men nya skaror af barbarer fylde genast luckorna. Hvarken konungens eller hans drabanters lif tycktes vara värdt ett öre, om icke skyndsamt hjälp ankom. Redan lågo tio drabanter, tio hjeltar slagna. Skulle Carls hjeltebana sluta här, midt inne i den ryska ödemarken?

Då, när allt hopp syntes vara förlorat och kämparne blott svängde sina svärd för att sälja lifvet så dyrt som möjligt, då visade sig plötsligt en skara af femtio ryttare långt borta vid skogsbrynet. De blåa uniformerna tillkännagaf, att det var svenskar, som kommo sin konung till hjälp.

I spetsen för de femtio ryttarne red en ung mam med majorstecken på sin uniform. Det var Bandholtz. Handgevärssalvorna, som han hade hört, voro just de som aflossades, då ryssarne angrepo den svenske konungen och hans lilla skara.

Med en nästan öfvernaturlig snabbhet stormade Taubess

dragoner fram. Deras anfall var väldigt, oemotståndligt och förfärligt. Bandholtz kastade sig in bland ryssarne. En bred fåra betecknade den väg, der han for fram — en fåra, som åstadkoms af hans värja. Hans dragoner följde honom. Henrik kämpade vid hans sida, icke som ett lejon, ty det vore för litet sagdt, utan som en afgrundsande. Ryssarne veko förfärad undan för den jättestarke majoren och hans ursinnige tjenare.

Nu fingo drabanterna rådrum, nu kunde de andas fritt, ty de nyss anlända krigarne upptogo den strid, som de af trötthet voro oförmögna att fortsätta.

Tätt sammanslutande sig kring konungen och hans drabanter, rasade Taubes dragoner en stund bland ryssarne, hvilka föllo hoptals för deras kulor och svärd. Slutligen drogo ryssarne sig tillbaka, hvarigenom striden af sig sjelf upphörde.

Ännu stodo dock ryssarne kvar på slagfältet, och som deras antal var mångdubbelt större än svenskarnes, tycktes de öfverlägga om, huruvida de icke borde börja striden på nytt. Om de hade fattat detta beslut och utfört det raskt samt med tillbörlig klokhed, skulle de ganska lätt hafva kunnat nedgöra den lilla svenska skaran.

Emellertid ankom generalmajor Kruse med en liten förstärkning och konungen, som såg dem på afstånd, utropade:

»Nu vilja vi börja leken på nytt. Framåt!»

Men konungens rop hörsammades icke af Taubes dragoner. De sutto orörligt kvar på sina hästar och hästarne stodo orubbligt kvar på sina platser.

»Hvad nu?» utropade konungen. »Ären I rädda?»

Då närmade majoren sig till monarken och sade vördnadsfullt:

»Ja, ers majestät, vi äro verkligen rädda, men vår rädsla gäller endast ers majestäts dyrbara lif, hvilket vi icke vilja vedervåga genom ett nytt anfall på den till tusenden uppgående fienden.»

Konungen syntes villrådig, men icke vred.

Dragonerna uppfattade detta såsom ett tecken till konungens samtycke att man finge draga sig tillbaka. I

nästa ögonblick var konungen helt och hållet omringad af deras led och måste, till hälften mot sin vilja, följa med truppen, som drog sig längre bort från ryssarne.

Kruse med sitt folk anlände nu och slöt sig till dragonerna, hvilka nu gjorde halt. Ännu ett par regementen anlände efter hand.

Som konungen ännu befann sig inne bland dragonerna, kunde de nyss anlända trupperna icke se honom. De trodde därför helt naturligt, att han ännu var kvar bland ryssarne, hvarigenom folket blef upphetsadt och oroligt.

»Låt om oss skynda fram och frälsa kungen!»

Sådant var det rop, som gick igenom lederna.

Förgäfvos sökte generalmajor Kruse att lugna sinena, dämpa upphetsningen och reda villervallan. Ingen hörde honom. De sist anlända började rycka framåt och drogo de öfriga med sig. Snart var hela linien stadd i anlopp mot ryssarne och bland de framryckande voro äfven major Bandholtz och hans ryttare, hvilka visserligen visste hvar konungen befann sig, men icke desto mindre ryckte mot fienden, emedan de icke ville lemna sina krigskamrater i sticket.

Knappt varseblefvo emellertid ryssarne, att svenskarne började röra på sig, förrän de fattades af en panisk förskräckelse, vände ryggen till och ilade derifrån.

TJUGONIONDE KAPITLET.

Slut med vänskapen!

Genom en förunderlig ödets lek blef fröken Bärfelt samma dag, då hennes lakejer jagades af major Bandholtz långt borta i Rysslands ödsliga nejder, sjelf jagad på Stockholms gator.

Läsaren har troligen icke glömt herrarne Pärongren och Plommonqvist, ej heller det vinstgifvande fynd, som de i april månad år 1704 gjorde i vattnet vid Stockholms Skeppsbro. Äfven torde läsaren utan svårighet erinra sig, att dessa herrar, som af naturen voro begåfvade med finansielt snille eller åtminstone med det slag af geni, som i allmänhet anses medfödt hos smålåndingen, förstodo att göra sitt fynd fruktbarande.

Dessa båda herrar, hvilkas yttre förut förrådde deras sjunkna tillstånd, blefvo efter den dagen förvandlade till ett slags gentlemän, hvilka lefde godt, ehuru de fortfarande intogo sina måltider på mindre väl renommerade ställen, klädde sig ganska dyrbart, ehuru smaklöst, och spelade samt förlorade icke obetydliga belopp, ehuru ingen visste dem ega någon inkomstkälla. De hade nämligen väl bevarat sin hemlighet, hvilken också var fröken Bärfelts, och ingen menniska anade, hvilka utvägar de använde eller hvilken rikedomskälla de hade hittat, då de numera aldrig saknade klingande mynt.

Emellertid blefvo deras anspråk på fröken Bärfelts kassa allt mer och mer oförsynta och svåra att tillfredsställa. Den penningkära damen ledsnade småningom vid

sin ställning till de båda uslingarne och skulle helst hafva velat rödja dem ur vägen, men de voro nog sluga att aldrig, då de aflade sina besök hos henne, glömma att säga henne, att det viktiga papperet var väl förvaradt i tredje mans hand, hvilken icke skulle försumma att göra lagligt bruk deraf, för den händelse fröken Bärfelt skulle falla på den tanken att taga dem af daga.

Den 10 februari 1709 gjorde Päröngren visit i det lilla hotellet vid Munkbrogatan.

Fröken Bärfelt mottog honom med allt annat än blida blickar.

»Hvad behagas?» utbrast skurkens obehagliga ansigte inför sig.

»Jag har en stor olycka att omtala för eder, min höga gynnarinna.»

»En olycka? Har du förlorat papperet? Säg!»

»Ack nej, detta papper, denna viktiga handling, hvarom I talen, är mig allt för kär, att jag skulle förlora den.»

»Nå, hvad är det då, du pratar om olycka? Hvilken olycka?»

»Ack!» sade Päröngren suckande. »Jag ville blott beklaga mig inför eder öfver alltings förgänglighet. Det är en usel verld vi lefva i.»

»Är din hygglige kamrat död?»

»Han lefver och är kry som en aborre.»

»Nåväl?»

»Hvilken dag hafva vi i dag?»

»Torsdag!»

»Och när var det, som jag senast betygade eder min vördnad här i detta förtjusande rum, bland dessa gudasköna bil . . .»

»Håll dig till ämnet, min vän!»

»Ämnet? Jaha, ämnet! Det är just deri svårigheten ligger. Vi hafva i dag torsdag och vid alla helgon tror jag, att det var i går, som jag mottog ett tusen daler af eder, min höga skyddsgudinna, för hvilken jag är frestad att falla ned på mina . . .»

»Inga omvägar!»

»Nåväl, rakt på saken då! De tusen daler, som I skänkten mig i går, hafva visat sig vara underkastade förgänglighetens lag.»

»De äro då slut?»

»I saden ordet. De äro slut.»

»Huru är det möjligt?»

»Ack, passionerna . . .!»

»Du spelar?»

»Stundom.»

»Och förlorar?»

»Oftast!»

»Usling!»

»Ack, förkrossa mig icke med eder vrede.»

»Och nu vill du . . .?»

»Anropa er kristliga kärlek, min skyddsgudinna.»

»Det är oförskämtd.»

»Hvad skall man göra?»

»Arbeta!»

»För f-n, min sköna, när man är kapitalist och har räntor, behöfver man icke arbeta.»

»Du uttömmar mitt tålmod.»

»Det är icke troligt», svarade karlen, leende på ett högst gement sätt.

»Du ruinerar mig.»

»Det är icke mindre otroligt.»

Fröken Bärfelts ögon visade emellertid, att raseriet glödde inom henne och att det icke erfordrades mycket för att bringa det till utbrott. Hon knöt krampaktigt sin hand kring fästet af den dolk, som hon alltid bar i barmen. Men dessa tecken gingo förlorade för herr Päröngren (vi kalla honom fortfarande med detta namn, ehuru det blott hade en efemerisk varaktighet och redan hade lemnat rum för minst ett dussin andra »slägtnamn»). Han fortfor därför att med cyniskt lugn orda om den sak, som låg honom om hjertat.

Bland annat yttrade han:

»I morgon går jag upp till enkedrottningen och lem-
nar henne det viktiga dokumentet, för den händelse det icke skulle behaga eder, min sköna, blomstrande gudinna,

att lyssna till mina ödmjuka böner om en liten skärf, med hvilken jag kan skydda mig mot köld och hunger.»

»En skärf! Du menar en summa, din erkeskälms, och i stället för att använda hvad jag gifver dig på ett nyttigt sätt, skall du nog i afton spela bort det och i morgon åter infinna dig här.»

»Jag svär . . .»

»Svär så mycket du vill, du får ändå ingenting i afton.»

»I misstagen eder, min nådiga skyddsgudinna! Jag kommer i afton att gå härifrån med två tusen daler i min ficka.»

»Två tusen . . .! Är du galen?»

»Jag är galen i er, sköna dam, alldeles befängdt galen i er, men för öfrigt är jag klokare än de flesta.»

»Tig!»

»Jag vill gerna tiga, men som min mun är stor (f-n i mig har jag alltid tyckt illa vara, att min mor gaf mig en sådan mun), så måste jag hafva två tusen daler för att tillstoppa den. En mindre summa skulle icke fullständigt fylla rummet mellan käkarne.»

»Du får ingenting.»

»Bereden eder då på en het dag i morgon hos enkedrottningen och bereden eder äfven på att för alltid taga afsked af hofflivet.»

»Du vågar hota.»

»Jag vågar mera än hota, ty jag skall bevisa eder, att jag äfven vågar verkställa mina hotelser.»

»Dåre!»

»Dåre ären I sjelf. Farväl!»

Päröngren gjorde min af att vilja gå. Det var emellertid icke hans mening, utan han ville endast skrämma sin »skyddsgudinna» till eftergift. Men fröken Bärfelt uppfattade det såsom allvar och den tanken flög genom hennes hufvud, att han icke borde få gå, utan att hon på hvarje sätt borde hindra honom derifrån. Uppfylld af raseri, som hon var, och ur stånd att beherska sig, när raseriet kom öfver henne, tog hon emellertid sin tillflykt till just det sätt, just det medel, som hon hade

bort med den största sorgfällighet undvika. Ett vänligt ord hade varit tillräckligt att kvarhålla karlen och lägga honom för hennes fötter. Men det hade varit henne omöjligt att få ett vänligt ord öfver sina läppar i denna stund, om hon än hade fallit på denna tanke. Raseriet sjöd inom henne och beröfvade henne all besinning.

Hon störtade upp.

Dolken blixtrade i hennes fina hand.

Inom kortare tidrymd än en sekund var hon alldes invid den man, som hade väckt hennes raseri genom flera års prejerier och nu senast genom sina hotelser.

Mannen vek förfärad undan, men det var för sent.

Dolken fördjupade sig i hans kropp och i nästa ögonblick var den dyrbara, från Turkiet komma mattan fläckad af blod.

Doek föll Pärongren icke.

Det vassa vapnet hade icke träffat hjertat, ty karlen hade genom sin undanvikande rörelse gäckt den rasande furiens plan (om det var någon sådan, och icke endast en instinkt) att genomborra hans syndiga hjerta. Dolken hade därför blott genomborrat hans arm och satt ännu kvar där, darrande såsom en nyss afskjuten pil.

De båda varelserna stodo nu der och blickade på hvarandra, liksom om de behöfde tid för att göra sig reda för hvad det egentligen var, som hade inträffat. Bådas kinder voro betäckta af dödlig blekhet. Båda tycktes vara liksom förstenade.

Hofdamens raseri hade helt och hållet lagt sig. Hvarför? Jo, ty hennes snabba tankeförmåga sade henne, att hon hade begått ett dumt streck, kanske till och med det dummaste, hvartill hon under sin lefnad hade gjort sig skyldig. Hon insåg, att hon var förlorad, emedan hon hade velat mörda den man, som hade hennes hemlighet i sin hand. Okunnig som hon var derom, att hennes hemlighet i sjelfva verket icke mera var någon hemlighet, sedan allmänheten hade börjat tala derom, ansåg hon sig nu först vara förlorad, och om hon än hade en aning om, att man talade hvarjehanda om henne, så visste hon, att endast tre människor funnos, hvilka kunde bevisa

hennes brottslighet. Af dessa tre hade hon nu velat mörda den ene. Hvilken dårskap, hvilken galenskap! Derigenom hade hon gjort de två till sina fiender, nämligen denne man och hans kamrat, och fastän den tredje, som var Bandholtz, befann sig långt borta i främmande land och aldrig mera skulle återkomma hem, såvida hennes lakejer noggrant utförde hennes befallningar, så hade hon nu själf genom sin obetänksamhet, genom att låta hänföra sig af ett dumt raseri, bragt det derhän, att de båda andre inom få timmar skulle kungöra hennes hemlighet inför hofvet och inför hela världen.

Sådana voro de tankar, hvilka bestormade fröken Bärfelt och jagade all helsans och fågningens rodnad bort från hennes kinder.

»Ha!» utropade Päröngren efter en lång stunds stillhet och tystnad. »Nu, min skyddsgudinna, är det slut med vänskapen mellan oss.»

»Hvad?» sporde fröken Bärfelt, liksom en drömande.

»Slut med vänskapen!»

Fröken Bärfelt vaknade upp och, inscende sin kritiska belägenhet och nödvändigheten att försona sig med den man, som hon velat mörda, framtvingade hon sin mest lena, mjuka och milda röst och yttrade:

»Förlåt mig! O, hvad jag känner mig olycklig!»

»Slut med vänskapen!» svarade den andre kallt.

»Ack, min herre! . . . Jag ville . . .»

»Hvad?»

»Se eder försonad igen.»

»Derom tviflar jag icke, men denna dolk står mellan oss.»

»Begär hvad som helst!»

Päröngren tycktes eftersinna.

»Tjugo tusen daler», yttrade han, men såg dervid så listig ut, att fröken Bärfelt, om hon icke hade varit så ifrig att vinna försoning, kunde hafva märkt, att han icke ämnade låta den på nytt uppblomstrande vänskapem blifva alltför kraftig i växten.

»Du skall få dem.»

»Ah! I viljen således fortfara att vara min hulda skyddsgudinna?»

»Var öfvertygad derom! Ett ögonblicks upphetsning . . .»

»Låtom oss icke tala om en sådan småsak!»

»Möt mig i morgon afton klockan åtta nere vid Skeppsbron, så skall du få dina tjugo tusen daler.»

»Godt! Jag skall komma.»

»Och vi äro goda vänner?»

»O, vi äro vänner i lifvet och i döden! Vi äro så goda vänner, att det till och med en dag kan falla oss in att gifta oss med hvarandra.»

»Hvilket förslag! Nå, ingenting är omöjligt!» utropade den sköna damen, leende mot herr Pärongren med sitt mest förtrollande anlete.

Pärongren tog i läsvredet för att gå sin väg, men vände sig plötsligt om mot fröken Bärfelt, sägande:

»Ah, jag glömde en sak!»

»Nåväl?»

»Jag glömde, att jag har en vän.»

»Det har jag aldrig glömt», svarade hofdamen ganska sanningsenligt.»

»Denne min vän . . .»

»Nå?»

»Behöfver också tjugo tusen daler.»

»Han skall få dem.»

»Hulda skyddsgudinna, du är en engel!»

»Och nu är det väl riktigt säkert, att vi äro goda vänner?»

»Det faller af sig sjelf, liksom gamla hus och ruttna träd. Farväl!»

»I morgon afton således klockan åtta.»

»Vi skola icke försumma att infinna oss.»

TRETTIONDE KAPITLET.

Huru det går till, när goda vänner träffa hvarandra.

Vi började föregående kapitel med att nämna, huru som den fina hofdamen vid Hedvig Eleonoras hof, fröken Bärfelt, blef den elfte februari 1709 jagad på Stockholms gator och vi finna oss förbundna att här bedja våra läsare om ursäkt för vår ogrannligheten att icke genast omtala, huru denna jagt tillgick. Vi kunna emellertid ursäkta oss dermed, att vi i förra kapitlet hafva redogjort för de omständigheter, hvilka, timande den tionde samma månad, således dagen förut, blefvo orsak till den omnämnda, för fröken Bärfelt mindre behagliga händelsen.

Nu vilja vi godtgöra vår försumlighet genom att genast skrida till förtäljandet af den omnämnda jagten.

Dagen efter den, då herr Pärongren (inom parentes sagdt hette denne hedervärde person Ljunggren den 10 februari och Grinelli den 11 samma månad) besökte fröken Bärfelt och af hennes fina, nästan genomskinnliga, men dock kraftiga hand erhöll dolkstyngtet i sin venstra arm, sågos två manliga individer i skymningen smyga sig nedåt den krokiga Gaffelgränden och ställa sina steg ned till Skeppsbron.

De båda manliga individerna voro herrar Pärongren och Plommonqvist eller, för att en gång begagna deras tillfälle, antagna namn, herrar Grinelli och Samelli. Mörkret inbröt.

De få gatulyktorna tändes och kämpade förgäfvades mot mörkrets makter. 'Hvem kan undra derpå, att de lågo under i striden? Åtminstone ingen, som sett, huru till och med den kraftigare gasbelysningen med omvexlande lycka, oftast med föga framgång, kämpar mot mörkrets demoner i nittonde århundradets Stockholm. Riktigt upplyst lærer nog hufvudstaden icke blifva, förrän gasverket efterträdes af ett »elektricitetsverk».

När de båda vännerna kommo ned till kajen, satte de sig på en hög af packlärar, som blifvit under dagens lopp förda i land från ett fartyg och som icke hade blifvit afhemtade.

»Tror du, att hon kommer?» hviskade Plommonqvist, för att inleda samtalet.

»Visst dj-n kommer hon.»

»Du är säker, du!»

»Besinna, att alla fördelar äro på vår sida.»

»Nä, så mycket bättre! Men det var i alla händelser en förfärlig qvinna.»

»En söt qvinna, menar du?»

»Bah! Söt ... hm! ... jag tycker, att hennes dolk ...»

Den sårade mig visserligen i armen, men så inbringade den oss äfven en vacker summa. Fyratiotusen daler, min bror, äro ett bättre pläster, än någon apotekare hittills har upfunnit.»

»Det måste jag medgifva. Mina tjugotusen ...»

»Förlåt mig, min vän, men du räknar verkligen som en stackare, det måste jag säga.»

»Huru? Hvad menar du? Hälften af fyratiotusen är ju tju ...»

»Ja visst, min vän, men hvem har inbillat dig, att du skall hafva hälften?»

»För f-n, hvem har sagt något annat?»

»Det har fröken Bärfelt, vår skyddsgudinna, vår idol, vår drottning, vår ...»

»Det vore väl ...»

»Förvånar det dig?»

»Ganska mycket.»

»Hvem fick dolken i sitt kött? Var det du eller jag?»

»Det var lyckligtvis du.»

»Nå, då är det väl också tydligt, att jag måste hafva största delen af plåstret. Begriper du det?»

»Må alla afgrundsandar sönderslita mig, om jag icke medgifver, att du har rätt.»

»Nåväl, därför lofvade fröken Bärfelt också mig tjugofemtusen daler och det var endast min varma vänskap för dig, som föranledde mig att åt dig utverka femtontusen.»

»Det var hederligt, men . . .»

»Hvad menar du?»

»Jo, att jag tror dig vara en skälm.»

»Ha, ha, ha! Du smickrar.»

»Det är då mot min vilja, det kan jag försäkra dig. Men . . . jag måste låta mig nöja med mina femtontusen.»

»Lofva mig att använda dem väl.»

»Vill du, att jag skall spara, att jag skall blifva en gnidare?»

»Ja!»

»Nu förstår jag dig alls icke.»

»Kors, jag tycker, att saken är enkel. Dessa femtontusen daler äro de sista, som du får af denna dam.»

»Är det möjligt?»

»Ja . . . Kanske vill du gå till henne och hemta flera?»

»Nej, nej! . . . hm! . . . hennes dolk . . .»

»Nå, äfven jag fruktar hennes dolk och derfor går jag aldrig mera till Munkbrogatan n:o 15.»

»Jag måste gilla dina åsigter, ty . . .»

»I stället går jag i morgon till enkedrottningen och lemnar henne det viktiga dokumentet.»

»Nu är du dum, Grinelli!»

»Då liknar jag dig, ty jag har alltid funnit dig enfaldig.»

»Menar du, att den gamla och barnsliga enkedrottningen skall tro dina ord? Hon skall låta kasta ut dig, utan att ens kasta en blick på ditt papper.»

»Hm! ... Kanske har du rätt! ... Men till hvem skall jag gå?»

»Till riksrådet Carl Gyllenstjerna. Det är en sträng och redlig herre, som visserligen icke skall uraktlåta att hämnas ditt sår genom att tvinga enkedrottningen att afskeda sin hofdam.»

»Nå, du har rätt. Således går jag till honom.»

»Klockan borde nu vara åtta, synes mig.»

»Hör! Klockslagen dåna just nu i Klara kyrktorn.»

Knappt hade det sista slaget hörts, förrän ljudet af en sakta framrullande vagn hördes. Vagnen kom från Slottsbacken och vek derifrån af till höger samt följde Skeppsbron.

»Det är hon», hviskade Plommonqvist.

»Troligen har du din pistol i ordning?»

»Jag har två. Jag har dessutom min mask för ansigtet.»

»Förträffligt! Du borde blifva general, ty du förstår värdet af försigtighetens dygd i grund och botten. Nu träda vi fram.»

Troligen hade kusken erhållit sina ordres, ty han stannade ekipaget, så snart han i dunklet varseblef de båda framträdande individerna.

»Ären I här, min hulda skyddsgudinna?» sporde Pärongren, som skyndsamt hade öppnat vagnsdörren.

»Ja visst, min herre!» svarade fröken Bärfelts ljufva röst från vagnens inre. »Jag håller alltid mina löften.»

»Hvem känner icke edra dygder, sköna dam! Och penningarne?»

»Här äro de. Fyratiotusen daler är summan.»

Herr Pärongren darrade af ifver, framräckte sin hand och mottog en ofantligt tung penningpung, hvilken han skyndsamt lät försvinna i en af sina djupa fickor.

Under tiden hade följande samtal förts mellan herr Plommonqvist och fröken Bärfelts kusk:

»Du är förmodligen icke blind, min vän», yttrade den förre.

»En blind kusk!» utropade den andre. »Hvar i all världen brukar man sådana, herre?»

»Derom kan jag icke upplysa dig. Nog af, du ser?»

»Visst ser jag, herre.»

»Godt! Öppna då dina korppluggar och se på den här.»

»För all del, herre, det är ju en pistol. Handtera den varligt!»

»Det beror på dig sjelf, min gosse. Om du rör en finger eller yttrar ett ord, förrän jag gifver dig tillåtelse dertill, så svarar jag icke för, att icke en af mina fingrar kan af oförsigtighet råka att vidröra trycket, och som du utan tvifvel finner, att pistolmynningen är riktad mot ditt hjerta, så inser du väl, att denna oförsigtighet å min sida kunde blifva farlig för dig?»

»Herre, jag förstår er. Lita på mig!»

»Emellertid hade den andre skurken mottagit och gömt den digra och tunga penningpungen.

»Nåväl, min hulda skyddsgudinna», yttrade han mycket hänfullt, sedan pungen blifvit satt i säkerhet, »jag måste nu tillstå en sak för er.»

»Ah! Hvilken?»

»Att jag ångrar mig.»

»Är det möjligt?» utropade hofdamen med tydlig förskräckelse.

»Ja, det är möjligt, min nådiga. Jag vill icke hafva flera dolkstyng, emedan det kunde hända, att jag härnäst blefve träffad i en ömtåligare kroppsdel än den, som i går fick umgälla min olycka att ådraga mig ert misshag.»

»Min Gud! Hvad menen I?»

Under det att detta samtal fördes, hade skurken småningom lutat sig in i vagnen, så att han till slut vidrörde fröken Bärfelt med sina händer.

Plötsligt grep han henne nu i sina armar och lyfte henne ut ur vagnen.

I samma ögonblick ropade hans kamrat till kusken:

»Kör!»

Kusken, som fruktade den befallandes pistol och dessutom möjligen icke hade märkt, att hans herskarinna hade blifvit förflyttad ur vagnen, gaf hästarne en klatsch, så att de häftigt ryckte vagnen ur dess stillastående läge och ilade sedan från platsen.

En strid utkämpades nu mellan hofdamen och den man, som hon föregående afton hade velat mörda.

»Ha! Usling, bof, mördare!» ropade hon, under det att hon bemödade sig om att befria sig. »Är detta bevis på vår förnyade vänskap? O, att jag icke dödade dig i går!»

»Vänskap! Ha, ha, ha! Min hulda skyddsgudinna, du inser nog, att det är slut med vänskapen», yttrade hennes fiende, under det att han sträfvade att hålla henne fast.

»Bof!»

»Mörderska!»

»Usling!»

»Tjufaktiga qvinna!»

»Ha! Jag skall strypa dig.»

Verkligen grep den ursinniga, till förtviflan bringade qvinnan med sina fina fingrar kring karlens hals och klämde till kring hans strupe så hårdt, att han måste släppa henne.

Hon flydde likt ett jagadt vildbråd.

Männen följde efter henne. De voro jägarne.

Vi vilja icke längre uppehålla oss vid denna scen, utan blott berätta, att fröken Bärfelt en timma senare, d. v. s. klockan half tio, hemkom till sitt hotell med sönderrifna kläder, utslaget och oordnadt hår samt blodig genom ett sår, som gapade mot den bestörta kammarpiggen på den skönt formade halsen.

TRETTIOFÖRSTA KAPITLET.

Hemligheten röjes.

Följande dag infann fröken Bärfelt sig hos »riks-enkedrottningen» så tidigt, att hon kunde hembära den åldriga damen sin hyllning, då hon lemnade sin sängkammare. Klockan var då icke mera än nio på förmiddagen.

Den fina hofdamen hade denna dag icke afvikit från sin vana att i enkedrottningens närvaro bära en klädning, som gick ända upp under hakan. Förut hade den slipade hofdamen iakttagit denna sedvänja blott i ändamål att behaga den åldriga och därför om sina hofdamers moralitet högst nogräknade furstinnan. I dag hade fröken Bärfelt ett särskildt skäl att icke bryta mot sin vana, ty en urringad klädning skulle hafva blottat ett med plåsterlappar belagdt sår på den fromma hofdamens hals och detta sår skulle hafva föranledt drottningen till frågor, som fröken Bärfelt skulle hafva haft svårt att nöjaktigt besvara.

»Ah, se min lilla Bärfelt!» utropade drottningen, när hon inträdde i det präktiga gemak, hvarest hofdamen satt vid ett bord, flitigt läsande en bibel. »God morgon, min söta vän!»

»Eders majestät befinner sig väl, förmodar jag?» svarade hofdamen med en vördnadsfull helsing.

»Ja, ja, min söta vän, jag har soffit godt.»

»Gud vare lofvad!»

»Ack, ack! Gud är nådig.»

»Ja det är han visst. Honom vare ära i evighet!»

»Amen!» suckade den gamla damen, i det hon makligt satte sig ned i en bekväm stol. »Du besökte dina fattiga vänner i går afton!»

»Ack, ja, ers majestät! Det är en fröjd att egna sig åt sina lidande medmenniskor. Det är en himmelsk, salig glädje att lindra nöden, att borttorka tårar, att trösta och hugsvala.»

»Jag vet icke, hvar du tager all din fromhet ifrån, min söta Bärfelt. Du är en riktig engel.»

»Ack, ers majestät!»

»Tro mig, min söta, månet helgon var icke heligare än du.»

»Ers majestät borde icke smeka högmodsanden inom mig på detta sätt. Den är svår nog att kufva.»

»Du skulle vara högmodig, du?»

»Ers majestät, det är arfsynden.»

»Jag nästan betviflar, att du har någon arfsynd.»

»O!»

»Jag, som är gammal och grå och stapplar vid grafvens brädd, som den hederlige domprosten*) säger, jag borde hafva hunnit långt framför dig i gudaktighet och kristliga dygder, men jag har likväl mycket att lära af dig, min söta Bärfelt.»

»Sägen icke så, ers majestät! Jag är en stor synderska.»

»Du är ett helgon, säger jag.»

»Jag är endast en ångrande Magdalena.»

»Du är en engel.»

»O, nej! Då ers majestät tackes så oförtjent berömma mig, ser jag så mycket tydligare mina fel.»

»Har du verkligen fel? Jag har alltid tviflat derpå.»

»Jag är nyckfull.»

»Omöjligt!»

»Jag är slösaktig.»

»Med gåfvor till de fattiga, ja!»

»Jag är högmodig.»

*) Hofpredikanten och domprosten Molin.

»Sluta då med att uppräknas fel, som blott finnas i din inbillning och som endast tjena till att ännu mera öfvertyga mig om ditt sinnes englamilda ödmjukhet ... Ah! Hvad är det om?»

De sista orden voro ställda till en lakej, som inträdde och under djupa bugningar nalkades sin höga herskarinna.

»Ers majestät», sade han, »riksrådet herr Carl Gyllenstjerna anhåller i underdånighet att få betyga ers majestät sin djupa vördnad.»

»Den hederlige Gyllenstjerna! Ah! Säg honom, att jag längtar efter att se honom.»

Lakejen aflägsnade sig.

»Troligen vill han tala med mig om mitt lifgeding, som står under hans vård. Det är en ärans man.»

»Visserligen!» yttrade fröken Bärfelt, hvars ansigte hade blifvit hvitt som ett lakan, liksom om hon hade anat, att den ärlige herr Carl Gyllenstjerna skulle vålla henne något obehag.

Det vördnadsvärda riksrådet inträdde och helsade den gamla furstinnan med den älskvärdhet, för hvilken han var vida berömd. Drottningens hofdam bevärdigade han deremot icke med någon helsning, utan slungade i stället till henne en blick, i hvilken lästes det djupaste förakt.

»Nå, min käre vän», yttrade drottningen, »I visen eder så sällan vid hofvet nu för tiden.»

»Jag vredgas ock mången gång i mitt sinne öfver dessa oupphörliga embetsgöromål, hvilka så upptaga min tid, att jag mera sällan, än mitt hjerta önskade, kan betyga ers majestät min obegränsade vördnad och tillgifvenhet.»

»Jag vet det, jag vet det! Alla menniskor säga också, att I ären den dugligaste embetsman i Sveriges rike.»

»Man öfverdrifver, ers majestät! Men det oakadt är det alltid min uppriktiga föresats att efter bästa förmåga tjena min unge konung och mitt älskade fosterland.»

»Eder kärlek till konung och fädernesland är höjd öfver allt tvifvel, min herre.»

»Är eders majestät lika öfvertygad om min tillgifvenhet för eders majestäts egen höga person?»

»Naturligtvis, det vet min söta Bärfelt, med hvilken jag ofta samtalat om eder.»

»Hm! ... Nåväl, under sådana förhållanden torde ert majestät förlåta mig, att jag nu är kommen för att omtala en sak, hvilken till en början torde förefalla eders majestät ganska tung och svår att höra, men hvilken jag hoppas kunna så förklara, att eders majestät omsider skall tacka mig för min djerfhet att blanda mig i denna sak.»

»Hvad? Hvad är det om?» utropade drottningen.
»Hafva mina bönder ånyo vägrat att betala de afgifter, som tillhöra mitt lifgeding?»

»Bönderna göra allt för att icke brista i fullgörandest af sina skyldigheter, ehuru de ständiga krigsgärderna utmattat dem.»

»Nåväl, hvarom ...?»

»Jo, ert majestät, jag vill blott i underdånighet säga edler, att I ända sedan år 1693 hafven närt en farlig orm i er egen barm.»

»En orm! ... Hvad? ... En orm! Hvad heter deen?»

»Bärfelt», svarade Gyllenstjerna med orubbligt lugn.

»Min söta Bärfelt? Hon, den dygdigaste och mest gudfruktiga qvinna i kristenheten! Omöjligt, min herre!»

Fröken Bärfelt var hvit i ansigtet som ett lakan. Hon saknade förmåga att yttra sig. Hennes tunga var förlamad af fasa.

»Och likväl är det så, ert majestät», fortfor Gyllenstjerna lugnt.

»Omöjligt! I löpen med gement förtal, min herre!»

»Himlen vare lofvad, därför att den lemnat i min hand fullgiltiga bevis, som äfven skola öfvertyga ert majestät.»

»Bevis! Jag vill icke se några bevis, jag vill icke höra talas om denna gemena sak, min herre», utbrast drottningen förgrymmad.

»Doek täckes ers majestät säkerligen genomläsa denna handling, i hvilken den dygdädra och gudfruktiga fröken Bärfelt med namn och insegel erkänner sig saker till stöld.»

Gyllenstjerna framräckte den handling, som läsaren redan känner. Vi veta äfven, hvem det var, som hade lemnat den i Gyllenstjernas hand.

Liksom en magnet drager jernet till sig, så drog detta papper fröken Bärfelts blickar till sig. Hon blickade derpå med samma uttryck i sina ögon, som när en jaguar i vildmarken bereder sig att störta sig öfver ett rof.

Fröken Bärfelt hade emellertid hunnit sansa sig och skaka af sig den förlamning, hvilken till en början hade bemäktigat sig hela hennes varelse. Nu reste hon sig upp och trädde några steg fram mot Gyllenstjerna.

»Herre», yttrade hon med en röst, som darrade af raseri och vrede, men hvilken den barnsliga drottningen trodde darra af välberättigad förtrytelse öfver en oförtjent förolämpning, »herre, I misstagen eder och I gören orätt att sära en stackars qvinna med slika beskyllningar. Har jag väl någonsin anklagat eder? Eller tron I icke, att om jag hade velat, skulle jag hafva kunnat framdraga ett och annat om eder, som är ganska graverande. Men, sen I, jag är icke den, som blandar mig i ting, hvilka icke angå mig. Jag har nog att beställa med omsorgen om mig sjelf, om min arma, syndiga själs salighet.»

»Hon är en engel den söta Bärfelt», yttrade drottningen, hvilken med beundran hade hört sin hofdams ord.

»Jag trotsar eder att kunna tillvita mig någon orätt», sade Gyllenstjerna kärft.

»I trotsen? Deri gören I orätt, min herre! Nu vill jag tala, ty nu anser jag det vara min pligt att göra min höga herskarinna bekant med eder uselhet, på det att hon må kunna göra ett slut på ert syndiga beteende, min herre, och derigenom möjligen frälsa er förtappade själ.»

»Hvilken illistig dj-l!» mumlade den ärlige herrn.

»I hafven ärligen afkortat hennes majestäts lifgeding med åtskilliga tusen daler under den dåliga förevändningen,

attt bönderna icke förmå betala allt. I hafven ock åtagit edler att för kunglig majestäts och kronans räkning inköpa och till Stralsund öfversända spanmål för 600,000 daler. I köpten blott för 100,000 och, medan I med lungt samvete mottogen edra 600,000 daler, voren I nog ussel att låta borra transportfartygen i sank i närheten af Öland, på det att edert underslef skulle blifva doldt. Gud såg det emellertid och han har velat, att det nu skulle blifva uppenbaradt.»

Den ärlige Gyllenstjerna, som visste sig vara oskyldig till dessa brott, förstummades genom sjelfva den anklagades fräckhet. Det var för honom ofattligt, att en människa med berädt mod kunde framkomma med sådana lögner, och han fann af idel förvåning icke ett enda ord att invända.

»I hafven handlat på ett mycket lumpet sätt mot mig, arma qvinna», fortfor fröken Bärfelt. »För att följaga mig från hofvet, der I alltid hafven mig att frukta, emedan jag känner edra hemligheter, hafven I uppdiktat det brott, för hvilket I nyss anklagaden mig, och skrifwit eller låtit skrifva den handling, hvars innehåll I nyss omtaladen för hennes majestät.»

»Dokumentet är försedt med edert sigill, min fröken», svarade Gyllenstjerna.

»Det är nog möjligt, ty för några dagar sedan bestal man mig på den ring, i hvilken mitt insegel var grave-radt.»

»Hvilken infernalisk illfundighet!» mumlade den ärlige herrn.

»Hon är en engel, min söta Bärfelt», sade drottningen.

»En fallen engel, ers majestät.»

»Jag förlåter eder af allt hjerta», yttrade den listiga hofdamen, som ganska väl förstod, genom hvilka medel hon kunde göra ett fördelaktigt intryck på drottningen.

»Hvilket kristligt sinne!» utlät sig den barnsliga furstinnan, som blindt trodde allt hvad hennes »söta Bärfelt» sade.

Nu förlorade Gyllenstjerna tålmodet och själfbeherskingen.

»Hon är den illfundigaste, elakaste och ovärdigaste qvinna under solen», utbrast han. »Jag för min del vill icke mera visa mig vid ett hof, der tjuvkonor anses för helgon och der ärlige män opåtaladt kunna smädas af landstrykerskor. Antingen skall jag eller fröken Bärfelt lemna hofvet.»

Den gamla drottningen blef vid dessa ord lika uppbragt, som Gyllenstjerna var. Utan att yttra ett enda ord steg hon upp från sin bekväma länstol och lemnade rummet.

Så snart drottningen hade försvunnit, reste äfven fröken Bärfelt sig upp, slungade på sin fiende en diabolisk blick och sade:

»Akten eder, herr Carl Gyllenstjerna! Det torde icke vara alldeles omöjligt att lägga ett rep kring eder hals.»

»Vi få väl se!» mumlade Gyllenstjerna.

Fröken Bärfelt aflägsnade sig med en ironisk afskedshelsning.

Den ärlige herren gick med stora steg fram och tillbaka i det kungliga gemaket. Vreden beherskade hans sinne och han måste lugna sig, för att kunna fatta ett klokt beslut.

Medan han vandrade upp och ned i rummet, inträdde en skara af hoffolket. Bland dem sågos Carl Pipers grefvinna, Arvid Bernhard Horn och f. d. öfverhofpredikanten Molin.

»Ah!» utropade Gyllenstjerna, då han varseblef de inträdande. »I kommen sannerligen så lägligt, som om I hadn varit kallade.»

Man trängde sig omkring honom under tusen frågor.

»Mina damer och herrar! Jag har ändtligen medel i min hand att tillintetgöra denna illistiga Bärfelt, som vi alla afsky, men drottningen vill icke tro mig. Nu skolen I hjälpa mig. Läs den detta papper!»

Man läste med ifver det dokument, som Gyllenstjerna hade i handen, och hvar och en tillade sina

kommentarier, hvilka vittnade om ringa sympatier, men dessto större afsky för fröken Bärfelt.

»Något måste göras», utbrast den raska grefvinnan Piiper.

»Låtom oss alla på en gång begifva oss till hennes majestät!» föreslog en af de yngre hofdamerna, som i sitt hjerta var mera förbittrad på fröken Bärfelt för hennes större skönhets skull än af afsky för denna dams moraliska förnedring.

Hennes förslag vann allmänt bifall. Hela sällskapet med domprosten i spetsen begaf sig åstad på upptäcktsresa efter drottningen, hvilken slutligen påträffades i ett aff de inre gemaken.

Öfvertygad genom alla dessa människors föreställningar, gaf drottningen slutligen vika och befalde, att fröken Bärfelt skulle aflägsna sig från hofvet och aldrig mera visa sig inför hennes ögon.

Knappt hade drottningen gifvit denna befallning, förr än Gyllenstjerna för en stund aflägsnade sig.

Han gick ut i palatsets försalar, kallade der till sig en fänrik och befalde denne att med dragen värja ställa sig framför drottningens dörr samt i nödfall med våld hindra fröken Bärfelt att intränga.

»Hugg ned henne, herr fänrik, hellre än att låta henne slippa in!» förmanade han den unge krigaren.

Gyllenstjerna fruktade tydligen, att fröken Bärfelt, som honinge träffa enkedrottningen, skulle hos denna utverka ändring af den gifna befallningen.

Denna försigtighet var alldeles icke öfverflödigt, ty tio minuter derefter kom fröken Bärfelt till den af fänriken bevakade dörren. Hon studsade väl, då hon varseblef fänriken, och hon bleknade, då denne satte spetsen af sin värja mot hennes fylliga barm, men hon yttrade i kall och befällande ton:

»Var god och gif plats!»

»Dörren är stängd, min nådiga.»

»För alla?»

»Nej, blott för er.»

»Ah!»

Blek, skälfvande och nästan qväfd af raseri återvände fröken Bärfelt till sitt rum, packade sina koffertar och gjorde sig i ordning att sjelf med alla sina mobli-er fly till det lilla hotellet vid Munkbrogatan.

I samma ögonblick, då hon i ensamhet tillslöt den sista kofferten, yttrade enkedrottningen till hofffolket följande ord, hvilka måhända skulle hafva skänkt fröken Bärfelt någon lisa, om hon hade kunnat höra dem:

»Nej, nej och tusen gånger nej! Hennes koffertar får man icke röra.»

»Men om de innehålla tjufgods?» invände grefvinnan Piper.

»Dermed må vara huru som helst. Jag befaller, att man lemnar henne i ro. Inga undersökningar! Ingen process!»

»Ske ers majestäts nådiga vilja!»

TRETTIOANDRA KAPITLET.

På samma gång vän och fiende.

Slagtingen vid Pultava var förlorad. Hundratusen ryssar hade besegrat Carl XII:tes adertontusen svenskar och sextusen zaporoger. Vid Pultava begrafdes Sveriges storhetstid, Sveriges inflytande på Europas och världens öden. En konungs envishet förstörde här fullkomligt det stora arf, som stora förfäder hade vunnit genom egen kraft och svenska folkets blodiga uppoffringar.

Medan Svea satt vid Östersjöstrand och fälde tårar, medan Sveriges fiender jublade, fördes största delen af svenska krigarne bort i rysk fångenskap eller omkommo af hunger och brist i de ryska vildmarkerna.

Medan Carl XII:te måste taga sin tillflykt till sin tros fiender, turkarne, kunde tsaren skriva: *nu ligger Petersburgs grundval fast och orubblig*. Så länge Carl var öfvervunnen, bäfvade hela tsarriket. Nu, sedan det svenska lejonet var besegradt, nu kunde den ryske örnen modigt höja sig på sina starka vingar. Detta är i kort-het en skildring af Pultavastridens följder.

Äfven Abraham Bandholtz hade deltagit i striden vid Pultava. Med vanligt mod hade han kämpat för sin konung och för sitt lif, men hvad kunde hans tapperhet hjälpa, ja, hvad kunde hela den lilla svenska härens tapperhet hjälpa mot en så förkrossande öfvermakt.*)

*) Såsom ett bevis för svenskarnes underlägsenhet äfven i af-seende på utrustning anføres, att medan ryssarne hade 150 väl försedda kanoner, hade Carl endast fyra. Dessutom funnos visserligen 26, men till dem ingen ammunition.

Under stridens hetta förlorade Bandholtz sin trogne tjenare Henrik ur sigte och återsåg honom icke heller under flykten till Dnieperfloden. Han trodde därför helt naturligt, att Henrik hade stupat.

Vid Perevoloezna blef major Bandholtz tillfångatagen af ryssarne och tillika med honom återstoderna af svenska hären. Tjugo majorer angifvas såsom tillfångatagna på denna plats och bland dessa var äfven Bandholtz. En general, två generalmajorer, elfva öfverstar, fjorton öfverstelöjtnanter, tvåhundra femtio ryttmästare eller kaptener, trehundra löjtnanter, trehundra tjugo korneter och fanrikar samt fjortontusen man underbefäl och gemenskap blefvo på samma gång ryssarnes rof.

Bland de många städerna i Ryssland finnes äfven en, som bär namnet Galitsch. Hit fördes major Bandholtz.

Hvad han och hans kamrater i olyckan ledo under färderna, det låter sig lättare tänkas än beskrivas. Hunger, törst, sömnlöshet — allt måste de uthärda.

I Galitsch regerade en borghöfding vid namn Gherzik — en man, hvilken vi för hans förtjensters skull anse oss böra presentera för våra läsare.

Han var liten till växten och bar ett kortklippt, alltid vårdadt skägg. Han hade lifiga, intelligenta ögon — en ovanlighet hos den ryska rasen. I yngre dagar hade han gjort resor i det civiliserade Europa och hade derunder förvärfvat sig såväl kännedom i flera europeiska språk, som en viss bildning, hvilken var så mycket mera i ögonen fallande, som staden Galitschs invånare voro ohyfsade barbarer liksom den tidens ryssar i allmänhet.

Gherzik klädde sig väl och hade till och med införskrifvit en skraddare från Frankrike, för att kunna tillfredsställa sitt behof af att se ut som en människa. Den arme skraddaren, som hade hoppats göra lysande affärer med alstren af sin konst, blef emellertid bedragen i denna sin förväntan. Gherzik var och förblef hans ende kund, ty de andra ryssarne tyckte mera om de illasittande, smaklösa klädesplagg, som deras landsmän tillverkade.

Naturligtvis hade Gherzik ytterst tråkigt i Galitsch.

Han stod på en bildningsgrad, hvilken så betydligt höjde honom öfver djurens ståndpunkt, att han omöjligen kunde hafva några sympatier för sin omgivning.

Man kan därför sluta sig till hans glädje, då till Galitsch ankom en person med den bildning, som major Bandholtz egde. Han blef genast majorens vän, anskaffade åt honom en angenäm bostad, lånade honom sina böcker, tillbringade sina aftnar hos honom med samtal och spel — med få ord, den gode Gherzik försökte på allt sätt att mildra den stackars krigsfångens hårda öde.

Bandholtz å sin sida var icke otacksam. Han fastade sig vid sin vänskapsfulle fiende med sann tillgifvenhet och han var af hjertat tacksam för hvarje vänskapsprof, hvarmed Gherzik hugnade honom.

Så fortgick tiden ganska angenämt för Bandholtz och man hade redan hunnit till januari månad år 1712, utan att han hade haft skäl att klaga öfver den behandling, som han rönte.

En afton mot slutet af nyss angifna månad sutto de båda genom vänskapens band förenade fienderna helt fredligt i Bandholtz' bostad, samtalande om väder och vind, konst, litteratur och politik — de ämnen, öfver hvilka hela menskligheten plägar kasta sig, när dagens krönika icke innehåller någonting nytt.

Då stördes plötsligt deras ganska underhållande samtal, derigenom att dörren öppnades och en kringvandrande köpman, en lång, skäggig ryss af, som det tycktes, äkta och oblandad ras inträdde. På ryggen bar han en låda, hvilken troligen innehöll handelsvaror.

»Handla med mig en smula i dag», yttrade han, så snart han hade inkommit och stängt dörren bakom sig.

»Vi behöfva ingenting», svarade Bandholtz vänligt.

Utan att lyssna till detta afböjande svar, befriade ryssen sig från sin tunga låda, hvilken han lät med dån falla till golvet.

»Tänken efter, höge herre! Behöfven I verkligen ingenting?»

»Nej, min vän!»

»Hafven I icke längre behof af eder gamle tjenare?» utropade nu ryssen, under det han samtidigt ryckte af sig det vilda lösskägget och visade de förvånade herrarne en fullkomligt slätrakad haka.

Knappt hade Bandholtz nu kastat en blick på köpmannens ansigte, förrän han rusade upp från sin plats, utropande:

»Henrik! Är det verkligen du?»

»Ja, min major! Jag har länge sökt efter eder. Ändtligen har jag funnit er igen.»

»Trogne, ärlige tjenare, kom i min famn!»

De båda männen omfamnade hvarandra hjertligt och Gherzik, hvilken genom majorens berättelser i förväg kände Henrik, dansade omkring rummet under jubelrop och slutade med att i sin ordning taga Henrik i famnen.

När Henrik hade befriat sig ur ryssens armar, närmade han sig majoren och hviskade:

»Är den herrn också en krigsfänge?»

»Nej, det är borghöfdingen i den goda staden Galitsch.»

»Besitta! Det är då en ryss?»

»Ja visst, men han är min vän.»

»Verkligen? Det gläder mig, min herre.»

Henrik måste nu berätta sina äfventyr, men vi äro nödsakade att förbigå denna skildring, ehuru intressant den än var.

När han slutat, yttrade Bandholtz:

»Det fagnar mig, att du kommit hit, min gosse. Fångenskapen skall händanefter trycka mig mindre, då du delar den med mig.»

»Omöjligt, herre!»

»Hvad? Ämnar du genast öfvergifva mig?»

»Hm! . . . Det är väl . . . Nå, rent ut taladt, min major, så har jag ett förslag att göra eder, men . . .»

Henrik kastade en tvekande blick på den af belåtenhet skinande borghöfdingen, hvilken glädde sig på sin svenske väns vägnar och kanske äfven därför, att hans franske skräddare nu hade nära nog en förhoppning om att vinna sin tredje kund.

»Ah!» sade majoren, som rätt uttydde Henriks blick.
 »Du behöfver icke frukta att säga ut hvad du har på hjertat.»

»Men mitt förslag är sådant, att . . .»

»Det må vara hurudant som helst, så kan du tryggt framställa det i min vän Gherziks närvaro.»

»Nå, efter I sägen det, så . . . Jag ville egentligen blott föreslå eder en liten resa.»

»En resa?» utropade de båda herrarne samtidigt.

»En liten resa till Sverige.»

»Jag är ju en stackars fånge.»

»Jag blifver kvar här i edert ställe, till dess I återvänden hit.»

Gherzik yttrade ingenting, men de blickar, med hvilka han betraktade Henrik, vittnade om mycket intresse för saken.

»Hvar och en skall ju upptäcka, att en annan person trädt i mitt ställe», invände Bandholtz.

»Icke så lätt, som I tron, min major», svarade Henrik.

Den tillgifne tjenaren öppnade sin låda och framtog derur ett lösskägg, hvilket var förvillande likt det skägg, som majoren bar. Framför en spegel fastsatte han det med mycken omsorg och framtog sedan en kam, med hvilken han ordnade sitt hår.

När han derefter vände sig om, hördes ett utrop af förvåning från borghöfdingen och majoren. De sågo inför sig en ny upplaga af major Bandholtz.

»Bravissimo!» utropade Gherzik.

»Nå, min major, tron I ännu, att man skall sakna eder i den goda staden Galitsch?»

»Nej, nej . . . men ändå . . .»

»Skall jag då hafva gjort denna farliga färd förgäfvets?»

»Blif kvar hos mig och dela min fångenskap.»

Nu blandade Gherzik sig i saken.

»Min vän», sade han, »har du något angeläget ärende, som kallar dig till Sverige?»

»Hm!» genmälde Bandholtz. »Du vet, att jag har

en ouppgjord räkning med fröken Bärfelt, om hvilken jag flera gånger har talat med dig. Mitt samvete lem-
nar mig ingen ro, förrän jag i rättvisans namn blottat
hennes uselhet inför hela världen.»

»Dessutom», inföll Henrik, »har herr majoren en
viktig sak att uträtta i Königsberg.»

»I Königsberg? Ha, du påminner mig om något!»

»Jag har den äran», fortfor Henrik med komisk
högtidlighet, »att inför herr borghöfdingen anmäla, att
min major ämnar ingå i det heliga äkta ståndet och att
bröllopet skall firas i Königsberg.»

»Du skämtar, Henrik», inföll majoren.

»Hvarför skulle det vara skämt? Hvad hindrar väl,
att min major gifter sig i Königsberg med Maria Baum-
hauer och förer sin brud med sig hit? Hon lærer gerna
vilja dela hans fångenskap och förljufva hans ensliga stun-
der här i Galitsch.»

»Men . . .»

»Tveka icke», yttrade nu Gherzik, »tveka icke att
verkställa din tjenares ypperliga plan.»

»Men om man i staden märker min frånvaro, så
kunde någon inrapportera det till högre myndigheter och
det skulle vålla dig obehag.»

»Var lugn! Ingen skall märka något. Din tjänare
är ju här i ditt ställe och, fastän man finner olikhet
mellan er, då man ser eder bredvid hvarandra, tror jag
dock, att ingen, som ser Henrik ensam, då han har det
der skägget på sig och håret uppstruket såsom nu, skall
misstänka, att det icke är den verkliga major Bandholtz.
Res således, men lofva mig vid din heder, att du kommer
tillbaka.»

»Det lofvar jag. Lita derpå! Det är en mans ord,
som ännu aldrig brutit ett löfte.»

Följande dagen anträdde majoren, utstyrd med Hen-
riks ryska lösskägg och hans tunga varuläda, sin långa
färd till det aflägsna fäderneslandet.

Epilog.

När major Bandholtz återkom till Galitsch efter ett halft års frånvaro, medförde han sin hustru Maria Baumhauer. De båda makarna beledsagades af Leonora, den polska flickan, hvilket naturligtvis gjorde Henrik »katolsk i hufvudet» af glädje. Någonstädes i den angränsande trakten hittade Gherzik en tillfångatagen svensk regementspastor, hvilken utan svårighet öfvertalades att af Henrik och Leonora göra ett äkta par.

Hvad slut fick fröken Bärfelt? Det förmåler icke historien med någon visshet, men vi hafva hört den gissningen, att ett gammalt blindt fruntimmer, som år 1739 dog i elände långt borta i en koja å Södermalm i Stockholm, skulle hafva varit den fordom så sköna och lysande hofdamen.

Med historisk visshet är det känt, att det anställdes en rättegång mot henne, i hvilken hon anklagades för stöld och mord. Rättegångens slut är obekant. Icke heller veta vi med visshet, om det var major Bandholtz uppträdande år 1712 i Stockholm, som föranledde rättegångens anställande, men vi hafva skäl att tro, att så var förhållandet. Säkert bekant är det deremot, att så snart fröken Bärfelts rättegång började, afhände sig slottsfogden på Carlberg lifvet.

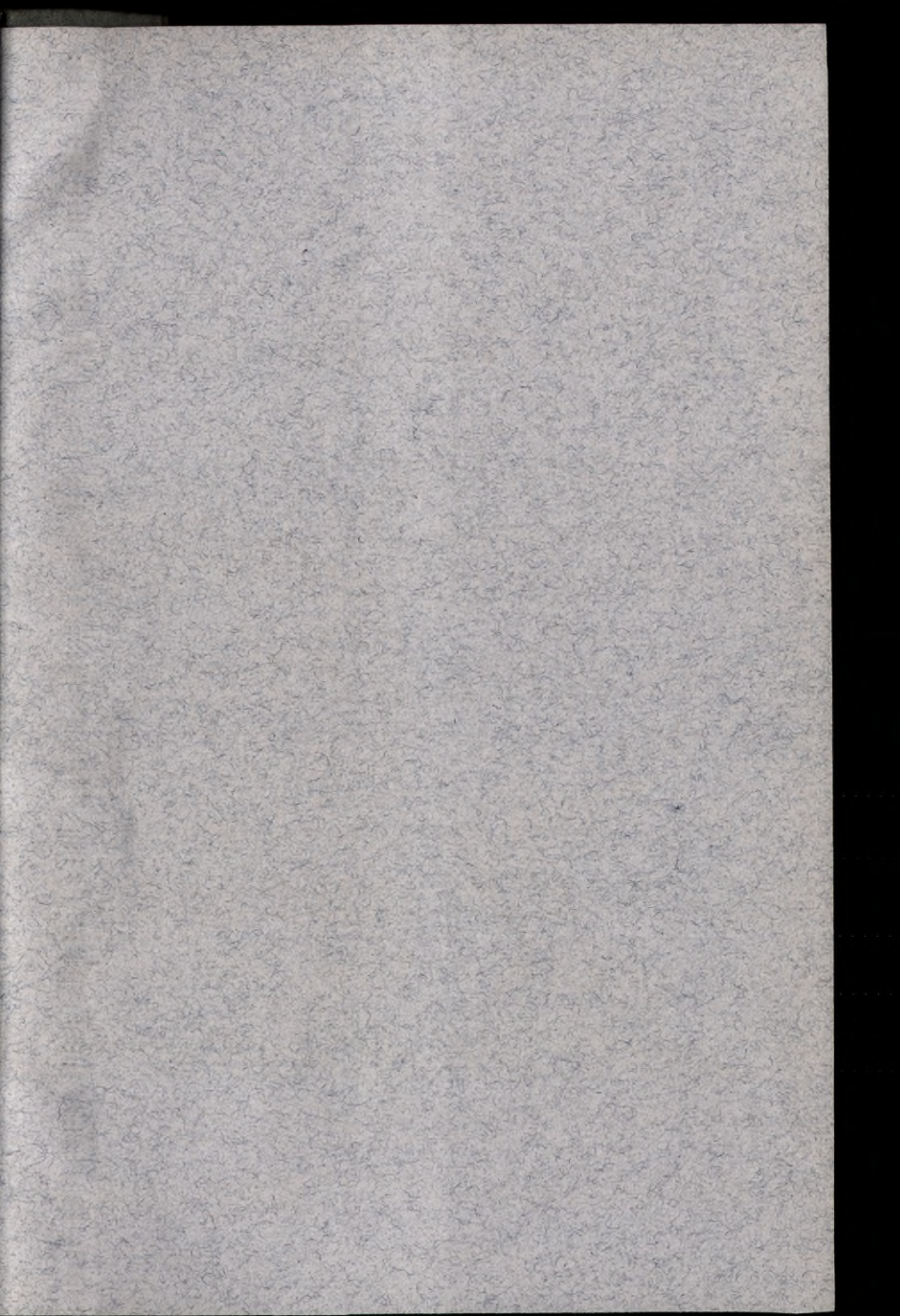
Tio år tillbringade Bandholtz och Maria, Henrik och Leonora i rysk fångenskap i Galitsch — tio år, hvilka de båda paren helt säkert räknade såsom de lyckligaste i sin lefnad. Först år 1722 återkommo de alla fyra till mera civiliserade orter och bosatte sig i Sverige.

Den 26 juni 1722 utnämndes Bandholtz till öfverstelöjtnant och erhöll ryttmästares indelning vid södra skånska kavalleriregementet. År 1727 adlades han och blef under sitt gamla namn introducerad på riddarhuset under n:o 1823 bland adelsmän.

År 1737 den 17 februari befordrades han till öfverste och kommandant på Varbergs fästning.

Öfverste Abraham Bandholtz afled den 9 maj 1742 och öfverstinnan Maria Bandholtz den 5 december 1745. Båda ligga begrafna i Träslöfs kyrka nära Warberg och kan du, värde läsare, om du kommer till den orten, själf få se hans på väggen i nämnda kyrka upphängda porträtt, adelsdiplom och det svärd, som han med så stor tapperhet förde i otaliga strider för sin konung och för sitt fosterland.

Slut på senare delen.

ANMÄLAN.

Af den författare, som under märket **Lodbrok** är vääl bekant för den romanläsande allmänheten, erbjudes härmed ett nytt arbete till subskription

Fröken Bärfelts hemlighet

Historisk roman

från

Carl den XII:s tid.

Svenska pressen har enhälligt erkänt att författaren till *»Fänrik Flinks minnen»* och *»Nybygget vid Varggkullen»* besitter en sällspord förmåga att berätta. Han eger ett högst betydligt förråd på spännande äfventyr och intrigerer. Visserligen kan han egentligen ej sägas tillhöra någon kritisk skola hvarken i hädaforskningen eller i vitterheten, men såå är han desto mer i hög grad underhållande, intressant, anslående. Detta i förening med en ledig och klar stil gör honom derföre också till en berättare företrädesvis för deren mognare ungdomen, ehuru dock äfven en hvar, vare sig gammal eller ung, med odeladt intresse följer honom i hans lifliga skildringar af vår storhetstid, specielt — hvad i fråga-
varande berättelse angår — under **tolfte Carls** dagar.

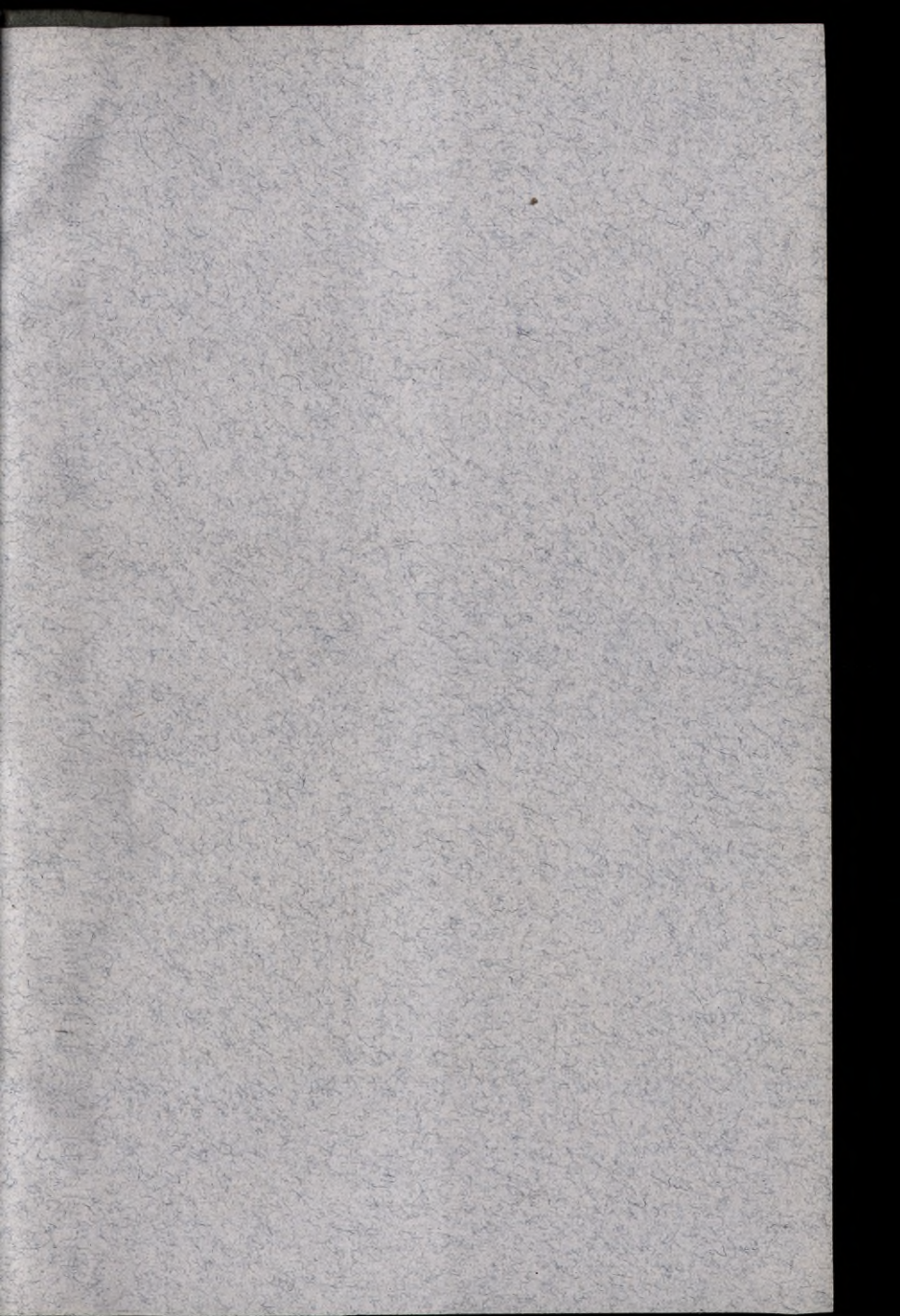
Arbetet utkommer i 8 häften om c:a 6 ark hvardera.a.

Pris för häfte: 75 öre.

Stockholm i Mars 1882.

NILS GLEERUPS Förlagsexpedition.n.

ANMÄLAN.

Af den författare, som under märket **Lodbrok** är väl bekant för den romanläsande allmänheten, erbjudes härmed ett nytt arbete till subskription

Fröken Bärfelts hemlighet

Historisk roman

från

Carl den XII:s tid.

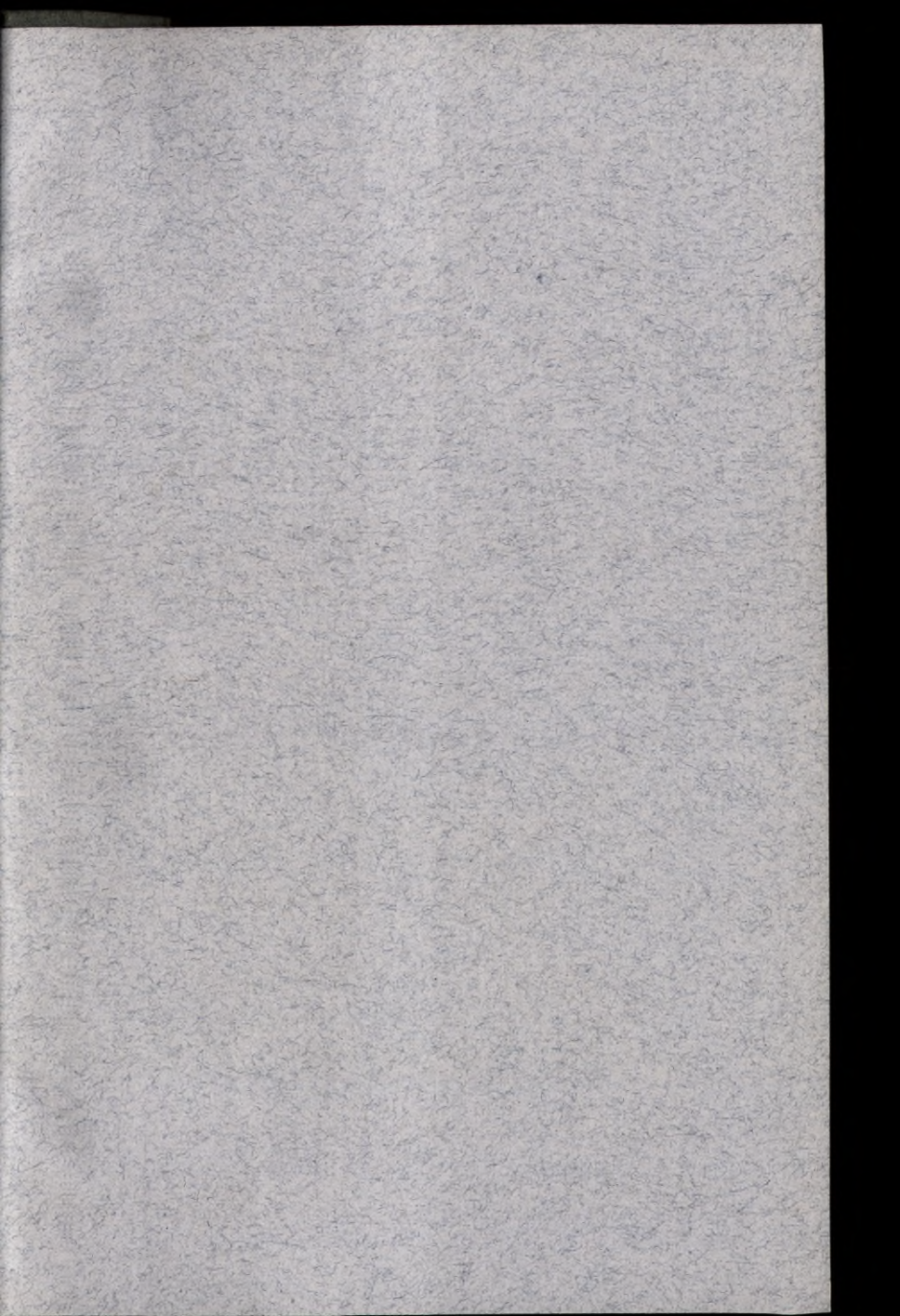
Svenska pressen har enhälligt erkänt att författaren till *»Fänrik Flinks minnen»* och *»Nybygget vid Varggkullen»* besitter en sällspord förmåga att berätta. Han eger ett högst betydligt förråd på spännande äfventyr och intrigerr. Visserligen kan han egentligen ej sägas tillhöra någon kritisk skola hvarken i häfdaforskningen eller i vitterheten, men så är han desto mer i hög grad underhållande, intressant, annslående. Detta i förening med en ledig och klar stil gör honom derföre också till en berättare företrädesvis för den mogna ungdomen, ehuru dock äfven en hvar, vare sig gammal eller ung, med odeladt intresse följer honom i hans lifliga skildringar af vår storhetstid, specielt — hvad i frågavarande berättelse angår — under **tolfte Carls** dagar.

Arbetet utkommer i 8 häften om ca 6 ark varderaa.

Pris för häfte: 75 öre.

Stockholm i Mars 1882.

NILS GLEERUPS Förlagsexpeditionn.

ANMÄLAN.

Af den författare, som under märket **Lodbrok** är väl bekant för den romanläsande allmänheten, erbjudes härmed ett nytt arbete till subskription

Fröken Bärfelts hemlighet

Historisk roman

från

Carl den XII:s tid.

Svenska pressen har enhälligt erkänt att författaren till »**Fänrik Flinks minnen**» och »**Nybygget vid Værgkullen**» besitter en sällspord förmåga att berätta. Han eger ett högst betydligt förråd på spännande äfventyr och intriiger. Visserligen kan han egentligen ej sägas tillhöra någon kritisk skola hvarken i hädfaforskningen eller i vitterheten, men så är han desto mer i hög grad underhållande, intressant, anslående. Detta i förening med en ledig och klar stil gör honom derföre också till en berättare företrädesvis för den mognare ungdomen, ehuru dock äfven en hvar, vare sig gammal eller ung, med odeladt intresse följer honom i hans lifliga skildringar af vår storhetstid, specielt — hvad i frågavarande berättelse angår — under **tolfte Carls** dagar.

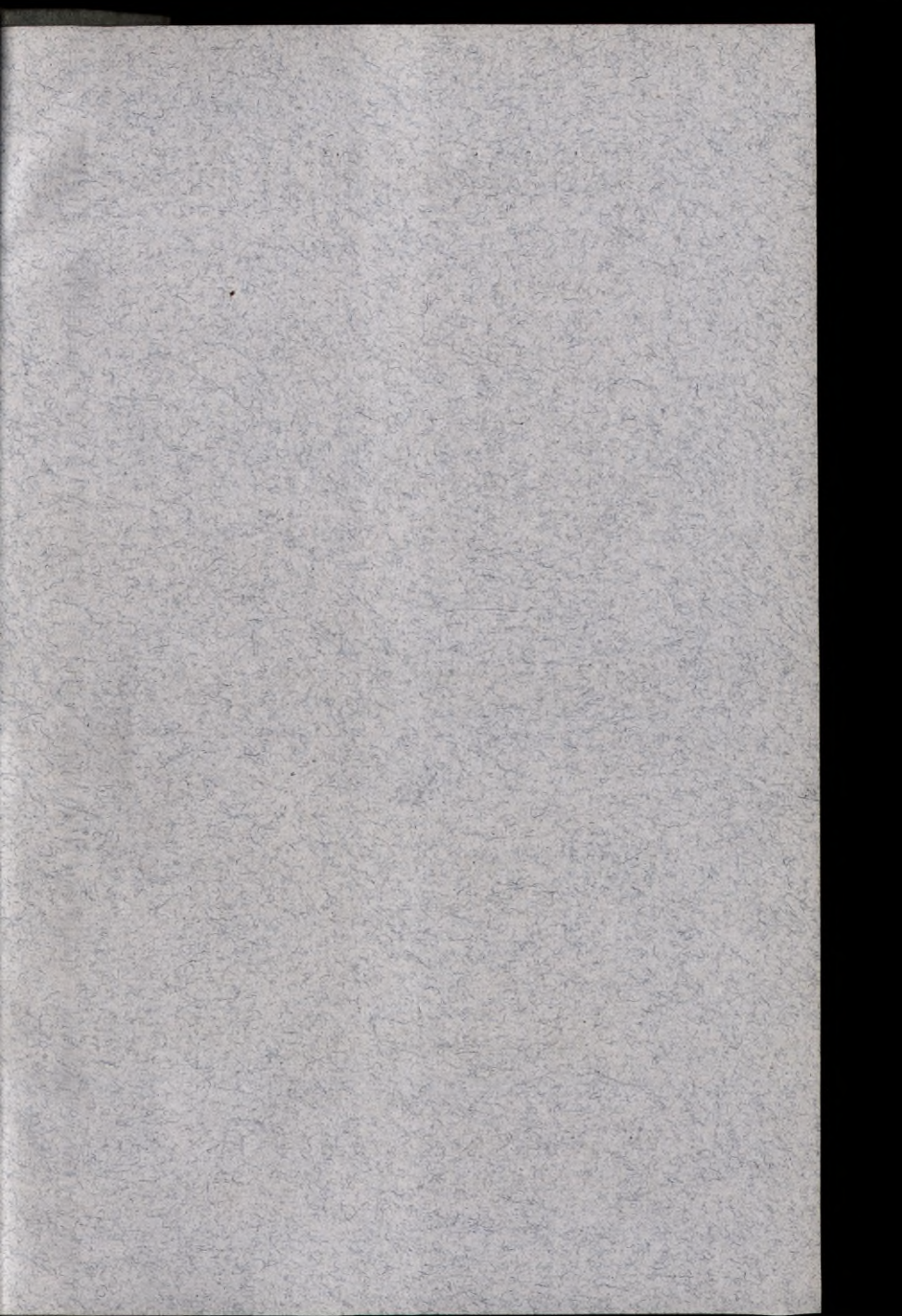
Arbetet utkommer i 8 häften om ca 6 ark hvardera.

Pris för häfte: 75 öre.

Stockholm i Mars 1882.

NILS GLEERUPS Förlagsexpedition.

❖

Historiskt-Romantiska Berättelser

af J. O. Åberg

- Erik Ollikainen, pris 1 krona.
Spofvens Pistol, pris 50 öre.
Sammansvärjningen i Krakau, pris 75 öre.
Karl XII:s Värja, pris 75 öre.
Ett Qvinnodåd, pris 35 öre.
Lots-Jakob, pris 1 krona.
Skräddarne i Greiffenhagen, pris 30 öre.
Karl XII:te som Fångvaktare, pris 50 öre.
-

Af Sylvia.

- Magdalena Rudenschöld, pris häftad 4.50, inb. 5.50.
Axel Fersen och Marie Antoinette, pris häftad 2.50, inb. 33.50.
-

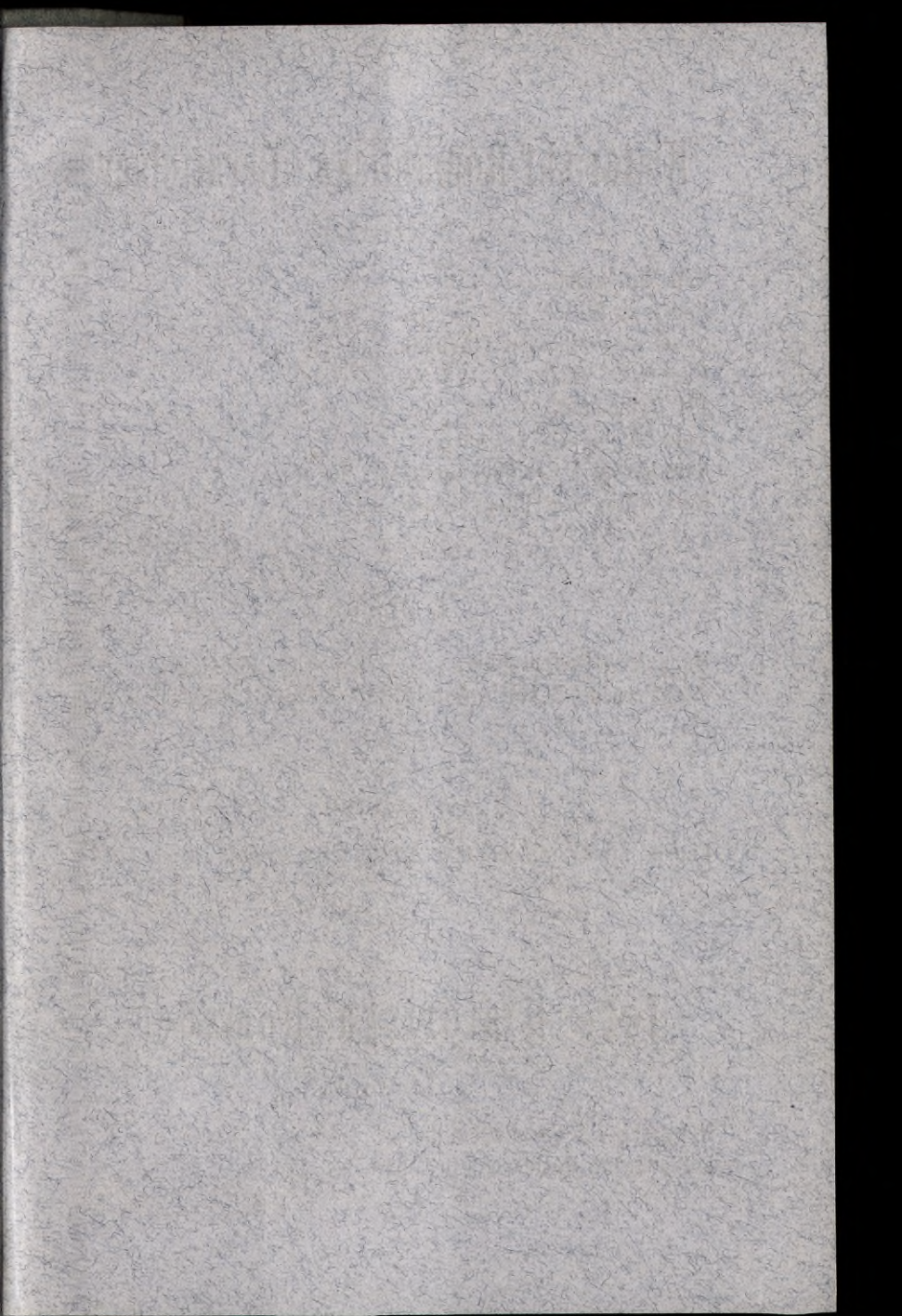
Af Lodbrok.

- Fänrik Flinks minnen från trettioåriga kriget, häftad 3.75,
inb. 5 kronor.
-

Icke Historiska Romaner

af Lodbrok.

- Nybygget vid Vargkullen, häftad 4.50, inb. 5.50.
Millionärens Dotterson, pris häftad 3 kronor.
-

Historiskt-Romantiska Berättelser

af J. O. Åberg.

Erik Ollikainen, pris 1 krona.

Spofvens Pistol, pris 50 öre.

Sammansvärjningen i Krakau, pris 75 öre.

Karl XII:s Värja, pris 75 öre.

Ett Qvinnodåd, pris 35 öre.

Lots-Jakob, pris 1 krona.

Skräddarne i Greiffenhagen, pris 30 öre.

Karl XII:te som Fångvaktare, pris 50 öre.

Af Sylvia.

Magdalena Rudenschöld, pris häftad 4.50, inb. 5.50.

Axel Fersen och Marie Antoinette, pris häftad 2.50, inb. 3.50.

Af Lodbrok.

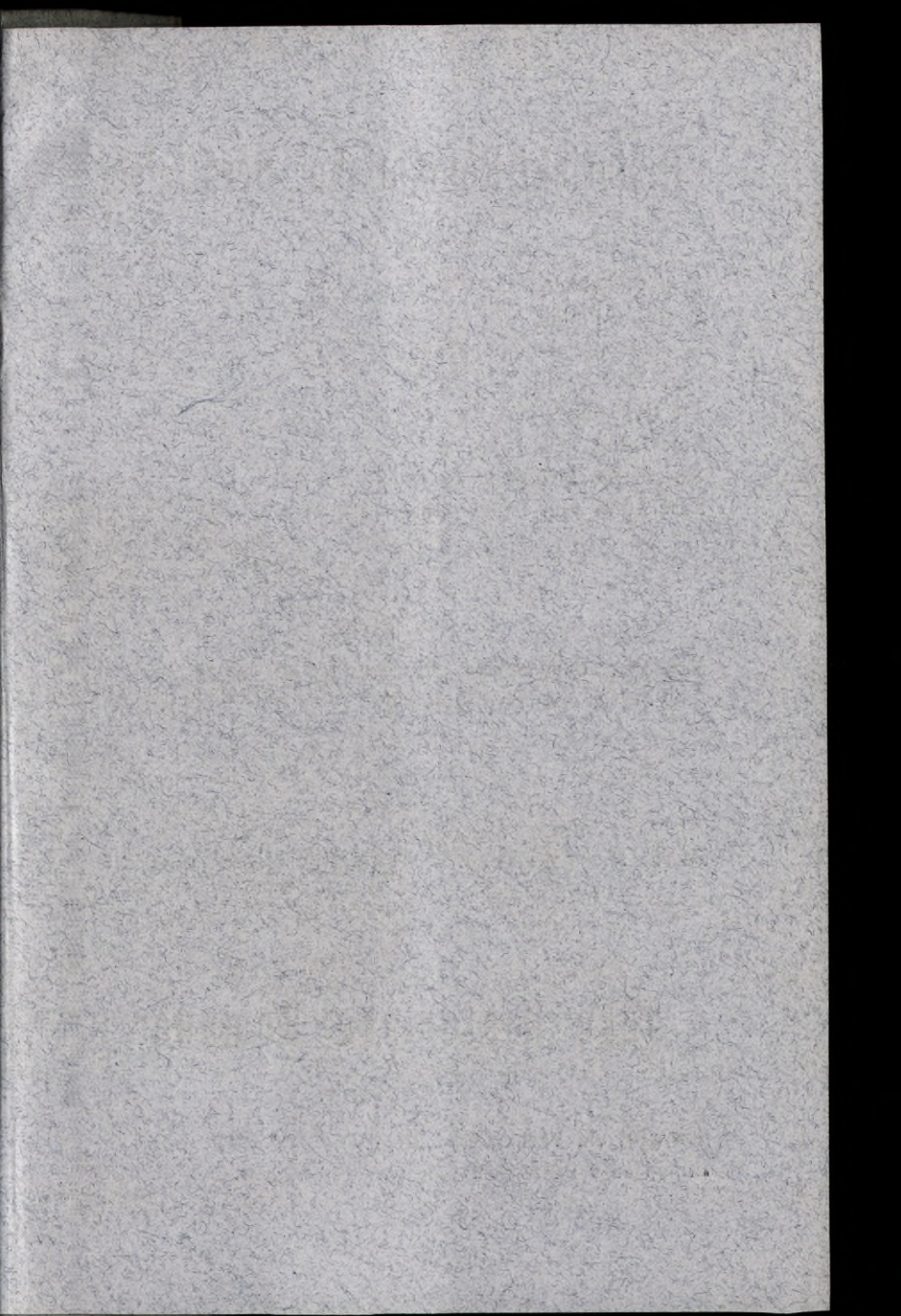
Fänrik Flinks minnen från trettioåriga kriget, häftad 3.75,,
inb. 5 kronor.

Icke Historiska Romaner

af Lodbrok.

Nybygget vid Vargkullen, häftad 4.50, inb. 5.50.

Millionärens Dotterson, pris häftad 3 kronor.

Historiskt-Romantiska Berättelser

af J. O. Åberg

Erik Ollikainen, pris 1 krona.

Spofvens Pistol, pris 50 öre.

Sammanvärjningen i Krakau, pris 75 öre.

Karl XII:s Värja, pris 75 öre.

Ett Qvinnodåd, pris 35 öre.

Lots-Jakob, pris 1 krona.

Skräddarne i Greiffenhagen, pris 30 öre.

Karl XII:te som Fångvaktare, pris 50 öre.

Af Sylvia.

Magdalena Rudenschöld, pris häftad 4.50, inb. 5.50.

Axel Fersen och Marie Antoinette, pris häftad 2.50, inb. 3.50.

Af Lodbrok.

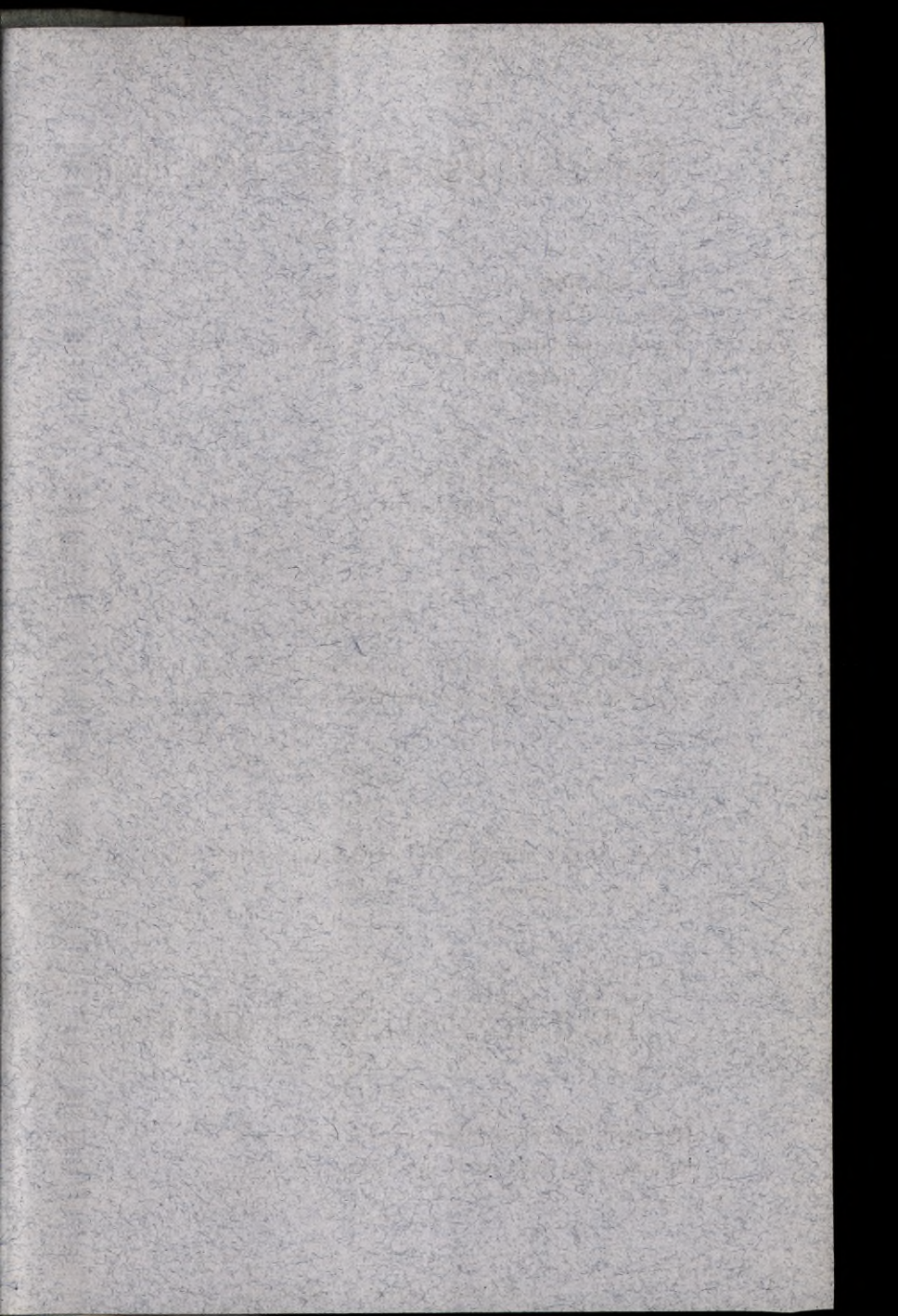
Fänrik Flinks minnen från trettioåriga kriget, häftad 3.75,,
inb. 5 kronor.

Icke Historiska Romaner

af Lodbrok.

Nybygget vid Vargkullen, häftad 4.50, inb. 5.50.

Millionärens Dotterson, pris häftad 3 kronor.

Historiskt-Romantiska Berättelser

af J. O. Åberg

Erik Ollikainen, pris 1 krona.

Spofvens Pistol, pris 50 öre.

Sammansvärjningen i Krakau, pris 75 öre.

Karl XII:s Värja, pris 75 öre.

Ett Qvinnodåd, pris 35 öre.

Lots-Jakob, pris 1 krona.

Skräddarne i Greiffenhagen, pris 30 öre.

Karl XII:te som Fångvaktare, pris 50 öre.

Af Sylvia.

Magdalena Rudenschöld, pris häftad 4.50, inb. 5.50.

Axel Fersen och Marie Antoinette, pris häftad 2.50, inb. 3.560.

Af Lodbrok.

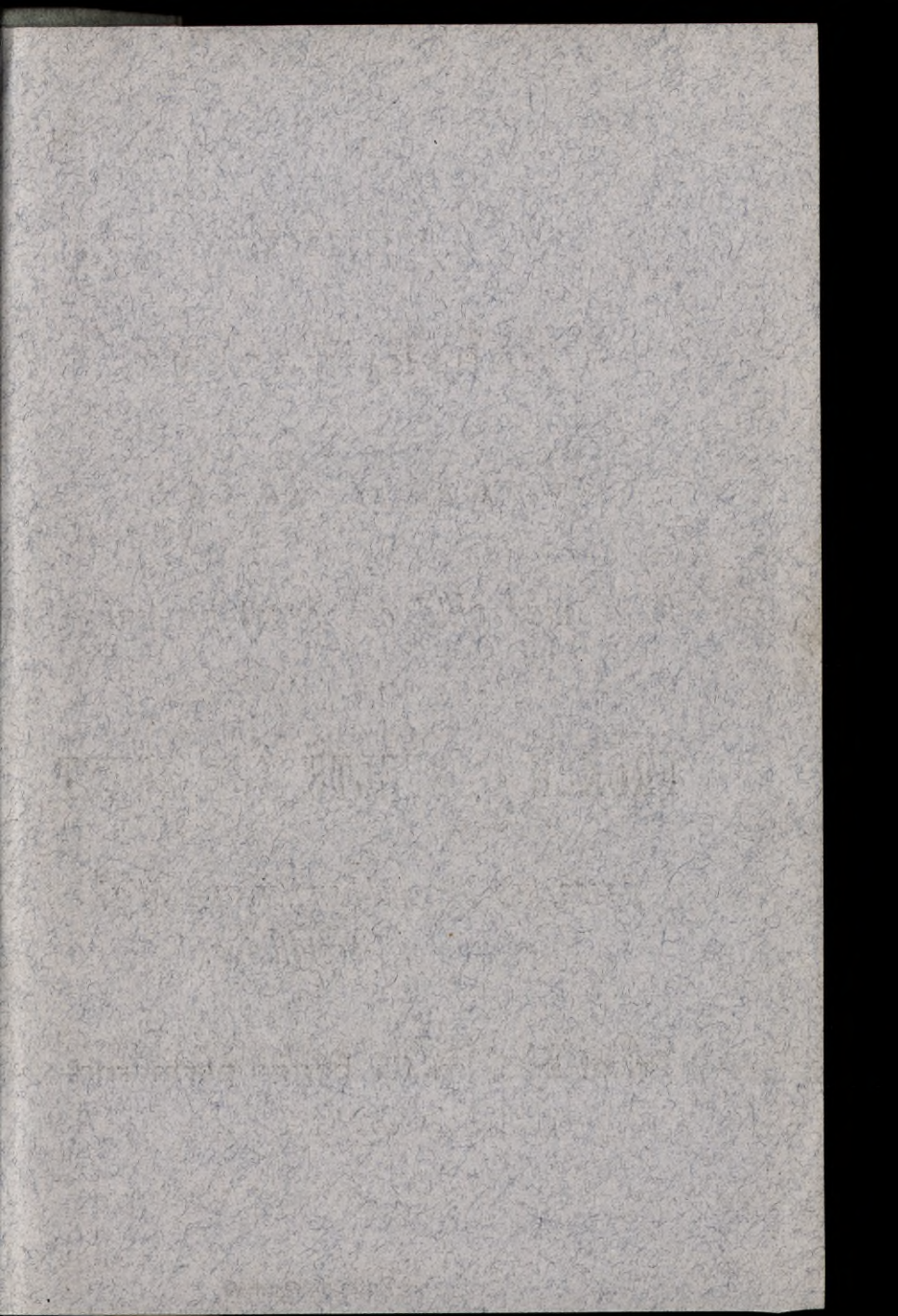
Fänrik Flinks minnen från trettioåriga kriget, häftad 3.755,
inb. 5 kronor.

Icke Historiska Romaner

af Lodbrok.

Nybygget vid Vargkullen, häftad 4.50, inb. 5.50.

Millionärens Dotterson, pris häftad 3 kronor.

TVENNE

utmärkt vackra

PERMAR,

röda, med guld och svart pressning,

till

FRÖKEN BÄRFELTS HEMLIGHET

*finnas hos alla bokhandlare att tillgå
efter gjord beställning.*

Priset är 2 kr. för begge permarne.

